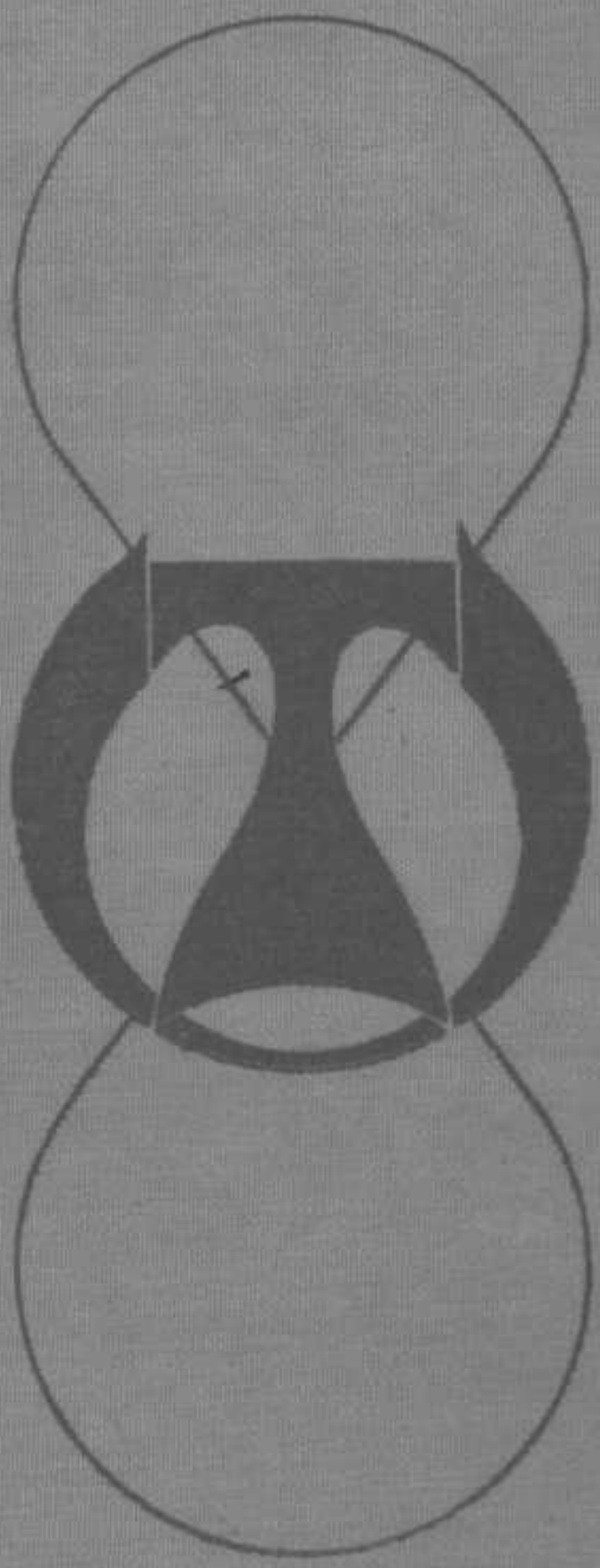

Koninklijke Bibliotheek
's-Gravenhage

in bruikleen van de
Theosofische Vereniging
Nederland

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK
1004 4466

No. 102 B 150/6

10.50

OUDE THEOSOFISCHE GESCHRIFTEN

G. J. Verhagen.
Kasteelstraat 58 Vlissingen.

MCD
912

OUDE THEOSOFISCHE GESCHRIFTEN

VERZAMELD DOOR

H. P. BLAVATSKY
en T. SUBBA ROW

BLOEMLEZING

VAN MYSTIEKE, WIJSGEERIGE, THEOSOPHISCHE,
GESCHIEDKUNDIGE EN WETENSCHAPPELIJKE
OPSTELLEN, BIJEENGEGAARD UIT

THE THEOSOPHIST.

NEDERLANDSCHE VERTALING VAN
„FIVE YEARS OF THEOSOPHY"
NAAR DEN 2den HERZ. ENG. DRUK.

1927
THEOSOFISCHE BOEKHANDEL MINERVA — WELTEVREDEN.

BIBLIOTHEEK
KONINKLIJKE

VOORREDE VOOR DEN TWEEDEN EN HERZ. DRUK.

De oorspronkelijke uitgave van dit boek was van M. M. C. en werd in 1885 in 't licht gegeven, doch zonder voorrede. Het werk bestaat uit artikelen, welke werden gelezen uit de eerste vijf deelen van „The Theosophist", die toen geredigeerd werd door H. P. Blavatsky. Bij het herzien der nieuwe uitgave werd er over gedacht eenige artikelen te doen vervallen als zijnde beneden het peil der overigen. Dit zou echter de nieuwe uitgave ongeschikt gemaakt hebben als een werk, waarnaar men verwijzen kan, en zoo is er niets weggelaten. Het herzien bestaat grootendeels uit het vertalen van Sanskrit-uitdrukkingen en stijlwerk; en in enkele gevallen werden taalfouten verbeterd.

Londen, 1894. G. R. S.-M.

INHOUD.

	Blz.
Het Levenselixer.	1
Is de zucht tot leven zelfzuchtig?	25
Contemplatie.	30
Chela's en Leeken-Chela's.	38
Klassieke opvattingen omtrent de voertuigen der Ziel.	47
De Sannyasi's van Nilgiri.	56
Heksery in de Nilgiri-bergen.	60
Shamanisme en heksery onder de Kolari-stammen.	65
Mahatima's en Chela's.	73
Het Brahmanen-koord.	76
Den inhoud van een verzegeld couvert lezen.	78
De twaalf teekens van den Dierenriem.	81
De Sishal- en Bhukailas-Yogi's.	94
De ware en de bedriegelijke Persoonlijkheid.	96
Kuischheid.	110
Hoe het Zoroastrianisme zich de zevenvoudige samenstelling des menschen denkt.	114
Het Brahmanisme over de zevenvoudige samenstelling des menschen	122
De zevenledige indeeling in de verschillende Indische systemen.	147
Het zevenvoudig Beginsel in de Innerlijke Leer.	149
Persoonlijk of onpersoonlijk God.	158
Prakriti en Purusha.	167
Het Pantheisme en de zedeleer.	169
Occulte Studie.	177
Eenige vragen naar aanleiding van Sinnett's Esoterisch Boeddhisme.	184
Shakya Muni's plaats in de geschiedenis.	284
De door Generaal Cunningham ontdekte opschriften.	303
Het onderscheid tusschen Geest en niet-Geest.	306
Wat is Theosofie.	319
Bestond de schrijfkunst vóór Panini?	330
Hoe een Chela zijn Goeroe vond.	346

De Wijzen van de Himavat. 354
De Broeders in de Himalaya. Bestaan zij? 358
Ontmoeting met een Mahatma. 366
De Geheime Leer. 369
De Purana's over de dynastie der Moeria's en over Kuthumie 376
De leer der Kringloopen. 379
Odorigen en Jiva. 387
Spiegelbeelden van het mentaal gezicht. 400
Precipiteeren. 403
Hoe moeten we slapen? 406
Overgang der levensatomen. 413
„OM" en zijne werkelijke beteekenis. 421
GLOSSARIUM. 434

HET LEVENSELIXER.

Uit het dagboek van een Chela. (1)

Enoch dan wandelde met de Elohim en hij was niet, want de Elohim namen hem weg.
Gnesis 5 : 24.

INLEIDING.

DE bijzondere inlichtingen — want wat de wereld er ook van moge denken, ongetwijfeld zullen zij eens als zoodanig erkend worden — welke in 't volgende artikel vervat zijn, verdienen met een enkel woord te worden ingeleid. Op eene wijze, welke voor den gewonen Europeaan vreemd en boven-natuurlijk moet lijken, kwam schrijver dezes in kennis met de bijzonderheden, welke hier gegeven worden omtrent een onderwerp, dat altijd is beschouwd als een der strengst bewaarde geheimenissen van het occultisme, van af de dagen der Rishis tot aan de stichting der Theosofische Vereeniging. Hij-zelf, dat kunnen we den lezer verzekeren, is een volstrekt ongeloovige in het *bovennatuurlijke*, hoewel hij te veel heeft leeren begrijpen, om de mogelijkheden van het *natuurlijke* te beperken, zooals sommigen bij voorkeur doen. Verder moet hij de volgende geloofsbelijdenis afleggen: Uit een nauwkeurig onderzoek der feiten zou kunnen blijken, dat de schrijver, indien inderdaad de zaken zoo zijn, als hier voorgesteld, onmogelijk een adept van hoogen rang kan zijn, daar dit artikel in

---

[1]) Een Chela is een aangenomen leerling van een ingewijden Goeroe of Meester. (Red.)

dat geval *nooit zou zijn geschreven.* Schrijver maakt ook volstrekt geen aanspraak op dien titel. Hij is, of liever hij was, een paar jaar lang een nederig Chela. Vandaar, dat het omgekeerde van het zooeven gezegde ook waar moet zijn, en hij, wat betreft de hoogere stadia van het mysterie, niet uit eigen ervaring kan spreken, maar slechts spreekt als een waarnemer van nabij, die zijn eigen vermoedens uitwerkt en niet meer. Daarom mag hij stoutweg verklaren, dat hij zich gedurende zijn kort verblijf bij eenige adepten en ondanks den korten duur daarvan door daadwerkelijke proefneming en waarnemingen van eenige der minst bovenzinnelijke en primitieve onderdeelen van het proces heeft kunnen overtuigen.

Hoewel het hem niet mogelijk is, besliste verklaringen te geven omtrent hetgeen daarbuiten ligt, kan hij toch wel zeggen, dat zijn geheele eigen studie-loop van oefening en ervaring, zoo lang, hard en gevaarlijk die dikwijls was, hem leidt tot de overtuiging, dat dit alles is, zooals het wordt voorgesteld, behalve enkele bijzonderheden, welke *met opzet gesluierd* zijn.

Om redenen, die moeilijk in het openbaar te ontvouwen zijn, is hij niet in staat of niet genegen, sommige geheimen te openbaren, waartoe hij toegang verkreeg.

Ten behoeve der wetenschap en der menschheid en speciaal ten behoeve van hen, die genoeg moed hebben, om persoonlijk de proef te nemen, is het hem door zijn laatsten Goeroe, naar wien zijn geheele wezen in eerbiedige genegenheid en dankbaarheid uitgaat, veroorloofd, de volgende wonderlijke bijzonderheden bekend te maken omtrent de occulte methoden voor het verlengen van het leven, ver buiten de gewone perken.

Waarschijnlijk is een der eerste overwegingen, welke den tegenwoordigen wereldsch gezinden mensch nopen te verlangen naar theosofische inwijding, wel het geloof of de hoop, dat de candidaat dadelijk na de opname zekere buitengemeene voordeelen boven de rest der menschheid deelachtig zal worden. Zelfs meenen er eenigen, dat het einddoel hunner inwijding mogelijk een uitzondering zou kunnen meebrengen op den regel der ontbinding, waaraan de gewone mensch onderhevig is. Nog steeds worden de overleveringen omtrent het „Levenselixer", dat, naar verluidt, in het bezit was van alchimisten en kabalisten, gehuldigd door de onder-

zoekers van het middeleeuwsch occultisme in Europa. De allegorie van het Ab-è Hyat of „Water des Levens" wordt door de ontaarde nakomelingen der Aziatische esoterische sekten, die de wetenschap van het echte, groote geheim verloren hebben, nog als een feit gehuldigd. De „prikkelende, vurige essence", waardoor Zanoni zijn bestaan verjongde, prikkelt de verbeelding der moderne zieners nog tot de veronderstelling van een mogelijke wetenschappelijke ontdekking daarvan in de toekomst.

De theosofie leert ons, dat het feit op zich zelf waar is, maar dat de bovenvermeldde opvattingen daarvan beslist onwaar zijn. De lezer moge het gelooven of niet, maar het is een feit, dat theosofische occultisten bewezen in gemeenschap te staan met levende Intelligenties, die een onnoemelijk ruimer veld van waarneming hebben, dan zelfs de verhevenste aspiraties der moderne wetenschap in uitzicht stellen, zelfs ondanks alle tegenwoordige z.g. adepten van Europa en Amerika, die niet veel meer zijn dan kabalistische knoeiers. Hoever ook die verheven Intelligenties hunne onderzoekingen hebben doorgedreven (of heeten te hebben doorgevoerd) en hoe diep zij door afleiding en analogie tot het wezen der dingen mogen zijn doorgedrongen, zelfs Hun is het niet gelukt in de oneindigheid iets onvergankelijks te vinden als Ruimte. *Alles is aan verandering onderhevig.* Eenig nadenken zal ons dan de verdere logische gevolgtrekking verschaffen, dat in een heelal, dat de vergankelijkheid zelve is, niets bestaat, wat onvergankelijkheid zou kunnen verschaffen. Geen enkele stof, zelfs al putte men haar uit de diepte der oneindigheid, geen enkele samenvoeging van kruiden, hetzij van aardschen of anderen oorsprong, en al ware zij bedacht door het Hoogste Verstand, geen enkele levenswijze of zelftucht, al ware die geleid door de strengste wilskracht en kunde, niets, maar ook inderdaad niets kan onvergankelijkheid waarborgen. Want in het heelal der zonnestelsels, waar dan ook nagespeurd, vereischt de onveranderlijkheid een „Niet-Zijn" in de physieke beteekenis der Theïsten, niet-zijn, dat het *niets* is in de bekrompen opvatting der Westersche godsdiensten — een *reductio ad absurdum.* Dit is een goedkoope beleediging, zelfs als het toegepast wordt op het zoogenaamd Christelijke of Orthodox Joodsche Godsbegrip. Hieruit zal het duidelijk zijn, dat de algemeene

opvatting van „onsterfelijkheid" niet alleen uiteraard fout is, maar een physieke en methaphysische onmogelijkheid. Die opvatting is, zij worde dan verkondigd door Theosofen of Niet-Theosofen, door Christenen of Spiritisten, door Materialisten of Idealisten, een hersenschimmige illusie. Mogelijk echter is de daadwerkelijke verlenging van het menschelijk leven voor zóó langen tijd, dat zij wonderlijk en ongelooflijk moet schijnen voor hen, die ons geen langer bestaan toekennen, dan op zijn hoogst een paar honderd jaar. We kunnen als het ware den schok des doods ondervangen en in plaats van te sterven, die plotselinge onderdompeling in het duister vervangen door een overgang naar een helderder licht. Dit nu kan zoo geleidelijk plaats hebben, dat de overgang van den eenen bestaans-toestand naar den anderen geschiedt met den minsten weerstand, zoodat het vrijwel ongemerkt gaat. Dit is dus heel iets anders en dit ligt dan ook geheel binnen het bereik der Occulte Wetenschap.

Hier even goed als overal geldt het, dat juist toegepaste middelen het doel doen bereiken, dat zekere oorzaken bepaalde gevolgen hebben.

Nu is het natuurlijk de kwestie, welke die oorzaken zijn, en hoe zij op haar beurt tot stand komen. Het doel van dit artikel is, om voor zoover dit geoorloofd is, de sluier te lichten van deze zijde van het Occultisme.

Vooraf moeten we ons de lessen herinneren van twee Theosofische begrippen, waarmede voortdurend in „Isis Ontsluierd" en andere mystieke geschriften rekening wordt gehouden, n.l. (a) dat per slotte de Kosmos *één* is, een ondeelbaar geheel bij een oneindigheid van verschillende openbaringswijzen, en (b) dat de z.g. *mensch* een samengesteld wezen is, samengesteld, niet alleen in den zin van de exoterische wetenschap, maar ook in den esoterischen zin van te zijn een samenstel van zeven elkaar doordringende lichamen. Duidelijker uitgedrukt: dat de ijlere lichamen slechts copiëen zijn van dezelfde verschijning, waarbij het ijlere lichaam zich steeds bevindt in de ruimte tusschen de atomen van het daarop volgende grovere lichaam. We moeten goed begrijpen, dat we hier niet hebben te doen met een verdunning of met een vergeestelijking in den zin van het Christelijk Spiritualisme. In den stoffelijken mensch, dien ge in uw spiegel

ziet, bevinden zich inderdaad verschillende menschen, of wel verschillende deelen van den samengestelden mensch, allen nauwkeurig gelijkend op elkaar, doch elk van een „atomische samenstelling" (bij gebrek aan een beter woord), welke zoodanig gerangschikt is, dat elks atomen die van den daarop volgenden „groveren" vorm doordringen.

Voor ons doel komt het er niet op aan, hoe Theosofen, Spiritisten, Boeddhisten, Kabalisten of Vedantijnen deze lichamen noemen en tellen, bepalen en indeelen, en we kunnen den strijd hunner terminologie tot later datum verschuiven. Ook komt het er niet op aan, in welke verhouding elk dezer menschenlichamen staat tot de verschillende „elementen" van den Kosmos, waarvan zij deel uitmaken. De kennis hiervan moge in ander opzicht van groot belang zijn, momenteel behoeven we het daarover niet te hebben, evenmin als het ons veel aangaat, dat de wetenschapsmannen het bestaan van die ordeningen loochenen, omdat zij niet door hun instrumenten worden aangetoond. Wij antwoorden slechts: „Maakt betere instrumenten, en scherpere zintuigen, en dan zult ge mogelijk iets ontdekken". Het eenige, wat we kunnen zeggen aan hen, die zoo gaarne van het „Levenselixer" zouden drinken en een jaar of 1000 leven, is, dat ge ons woord als feit moet aannemen, en zoo handelen op gezag. De esoterische wetenschap toch geeft geen schijn van hoop, dat het beoogde doel ooit op andere wijze kan worden bereikt, terwijl de moderne z.g. exacte wetenschap daar schamper om lacht.

Zoo komen we dan aan het standpunt, dat we letterlijk, en niet in overdrachtelijken zin, besluiten, de buitenste schil, die we kennen als ons sterfelijk lichaam, te verbreken, en daaruit in ons fijner gewaad te ontsnappen. Dit fijnere gewaad is niet van geestelijken aard, maar is alleen een ijler lichaam. Nadat we het door langdurige voorbereiding en oefening geschikt gemaakt hebben voor het leven in dezen dampkring, gedurende welken tijd we onze uitwendige grove schil geleidelijk hebben doen afsterven door een bepaald proces (waarover later meer), moeten we ons gereed maken voor die physiologische omzetting.

Hoe moeten we dat doen? In de eerste plaats hebben we te doen met het zichtbaar stoffelijke lichaam, den z.g. mensch, hoewel het niet meer is dan de uitwendige schil. Laat ons bedenken, dat de weten-

schap ons leert, dat we elke zeven jaar even grondig vervellen als de beste slang, en dit wel zoo geleidelijk en onmerkbaar doen, dat we er geen flauw idee van zouden hebben, indien niet de wetenschap na jaren van gezette studie en waarneming het feit hadde vastgesteld. Bovendien zien we, dat in den loop der tijden de diepste lidteekens en wonden de neiging hebben zich te herstellen en te hereenigen; een stuk verloren huid wordt zeer spoedig door een ander vervangen. Vandaar, dat evenals een mensch, die b.v. gedeeltelijk levend gevild zou zijn, wellicht kan doorleven en zich nieuw vel kan vormen, evenzoo in zijn astraal- of levenslichaam, dat zooveel ijler is dan het stoffelijke, de deeltjes kan doen verharden, en hen bestand maken tegen de atmosferische wisselingen.

Het geheim daarvan ligt hierin, dat men er in slaagt, dat lichaam te doen ontwikkelen, afgescheiden van het zichtbare, en, terwijl zijn gewoonlijk onzichtbare atomen voortgaan, zich te vereenigen tot een stevig geheel, zich langzamerhand te ontdoen van de oude deeltjes van het zichtbare lichaam, en die zoo te doen afsterven en hen te verwijderen, alvorens een nieuw stel van dezelfde soort tijd heeft, daarvoor in de plaats te komen.

.....Meer kunnen we niet zeggen! Magdalena is niet de eenige, van wie gezegd kon worden, dat zij „zeven geesten" in zich had, hoewel er veelvuldig menschen voorkomen, die een kleiner aantal geesten (een geheel verkeerde benaming) in zich hebben; dit zijn de gebreken in de natuur, de onvolmaakte mannen en vrouwen (1). Elk dezer lichamen moet het voorgaande, grovere, op zijn beurt overleven, en dan ook *afsterven*. Een schijnbare uitzondering is er bij het zesde, als dat opgenomen wordt en vermengd door het zevende. Het Dhatu (2) der Hindoesche zielkundigen had een dubbele beteekenis, waarvan de esoterische overeenkomt met het Tibetaansche Zung (de zeven beginselen van het lichaam).

---

1) Men vatte dit niet op in de beteekenis, dat zulke menschen ontbloot zouden zijn van een of meer der zeven beginselen (iemand, die zonder arm geboren wordt, bezit toch het etherisch dubbel daarvan), maar meer, dat eenige daarvan zoo latent zijn, dat zij niet tot ontplooiïng komen, en bijgevolg beschouwd worden als niet te bestaan.-Red. Theos.

2) Dhatu, de zeven hoofd-substanties van het menschelijk lichaam: chyl, vleesch, bloed, vet, beenderen, merg en zaad.

Wij, Aziaten, hebben een spreuk, welke ons waarschijnlijk van boven gegeven is, en door de Hindoes veelal wordt herhaald in onwetendheid omtrent de esoterische beteekenis. Zij is bekend al sinds de tijden, dat de Rishis gemeenzaam omgingen met het sobere en nobele volk, dat door hen werd geleid en onderwezen. De Dewa's dan hadden elk mensch in het oor gefluisterd: „Gij alleen zijt, als ge wilt, onsterfelijk". Stel daar tegenover het gezegde van een Westersch schrijver, dat elk mensch, die zich, zij het ook maar voor een oogenblik, kon verwerkelijken, dat hij eens sterven moet, op dat moment zou overlijden. De verlichte zal inzien, dat tusschen deze twee gezegden het geheele geheim van een lang leven is gelegen. Wij sterven pas wanneer onze wil ophoudt, sterk genoeg te zijn, om ons te doen leven.

Meerendeels treedt de dood in, wanneer kwelling en uitputting, welke samengaan met de plotselinge verandering in ons stoffelijk samenstel, zoo hevig worden, dat zij onze „greep op het leven" een oogenblik doen verslappen, en onze bestaansdrang doen verflauwen. Zoolang dàt niet plaats heeft, zullen we, hoe hevig de pijn of de ziekte ook is, naar gelang slechts krank zijn of gewond. Dit geeft een kijk op de plotselinge sterfgevallen door blijdschap, angst, smart en dergelijke oorzaken. De gemoedsstemmingen van een volbrachten levenstaak of van de waardeloosheid van ons bestaan, veroorzaken, zoo zij innig werkelijk zijn, even zeker den dood, als vergif of een geweerkogel. Aan den anderen kant heeft het ernstige besluit om door te leven, reeds menigeen veilig door hevige ziektecrises heengeholpen. Allereerst dus hebben we noodig de zekere overtuiging, dat we kunnen voortgaan te leven, en de besliste wil voort te bestaan [1]).

Zonder dien is alles nutteloos. Bovendien moet die, om doeltreffend te zijn, niet een voorbijgaande wensch zijn, of een enkele

---

[1]) Kol. Olcott heeft in zijn *Boeddistische cathechisme* op dichterlijke wijze de scheppende of liever herscheppende macht van de Wil verklaard. Daar toont hij ten behoeve der zuidelijke Boeddisten aan, dat deze levenswil, zoo zij niet in dit leven wordt uitgedoofd, den kloof van den lichamelijken dood overschrijdt, en de Skanda's — dat zijn de eigenschappen, welke een nieuwe persoonlijkheid voor de individualiteit gereed maakt — opnieuw hereenigt. Wij worden daarom herboren als uitslag van onze eigen onbevredigde zucht naar objectief bestaan.

Kol. Olcott zegt het als volgt:

hevige ,begeerte van korten duur, maar een gezette en voortdurende drang in een zooveel mogelijk aanhoudende en geen oogenblik verslappende concentratie. In één woord: hij, die de onsterfelijkheid wil bereiken, moet dag en nacht waakzaam zijn, om het *Zelf* tegen het *zelf* te behoeden. Leven, leven, leven, dat moet zijn onwankelbaar besluit zijn. Zoo min mogelijk mag hij zich daarvan laten afleiden. Men zou kunnen zeggen, dat dit de grootste opeenhooping van zelfzucht is, dat het de volstrekte tegenstelling is van onze theosofische verkondiging van Broederschap, mededoogen, onzelfzuchtigheid en belangstelling in den medemensch. Welnu, dat is zoo, als men het kortzichtig beschouwd. Edoch, om goed te doen, moeten we evenals voor alles tijd hebben en materiaal, om mee te werken; en hier worden ons de middelen geboden, om krachten te ontwikkelen, door welke oneindig veel meer goed kan worden gedaan, dan zonder haar. Als eenmaal meesterschap over die krachten verkregen is, zullen de mogelijkheden, om ze toe te passen, zich wel voordoen, want dan komt er een punt, dat verdere waakzaamheid en inspanning niet langer noodig zijn, de tijd waarop het keerpunt veilig is overschreden. Waar we aanvankelijk te doen hebben met beginnelingen, en niet met vergevorderde Chela's, is in de beginne een koppig volgehouden besluit en een verlichte zelfbezinning, zelfconcentratie het eene noodige. Men moet echter niet denken, dat van den candidaat verlangd wordt, dat hij onmenschelijk of hard moet zijn in zijn verwaarloozing van anderen.

Vr. 123 . . . . Wat is het in den mensch. dat hem den indruk geeft, een blijvende individualiteit te bezitten?
A. Tanha of de onbevredigde zucht tot bestaan. Waar het wezen dus handeling verricht heeft, waarvoor het beloond of gestraft moet worden en het Tanha heeft, zal het door den invloed van Karma wedergeboorte verkrijgen.
Vr. 124 . . . . Wat is het, dat wedergeboren wordt?
A. Een nieuwe samenstelling der Skandha's, of individualiteit, welke wordt veroorzaakt door den laatsten drang der stervende persoon.
Vr. 125 . . . . Aan welke oorzaak moeten wij het verschil in samenstelling der 5 Skandha's toeschrijven, waardoor elk individu van alle andere individuen verschilt?
A. Aan het Karma van elk individu in het vorig leven.
Vr. 129 . . . . Welke is de kracht of de energie, die onder de leiding van Karma aan het werk is, om de nieuwe geboorte te doen geschieden?
A. Tanha — de levenswil.

Zulk een roekelooze zelfzucht zou even nadeelig voor hem zijn als de verkwisting van zijn levenskracht door toegeven aan stoffelijke begeerte. Wat van hem verlangd wordt, is een zuiver negatieve houding. Alvorens het keerpunt is bereikt, moet hij zijn krachten niet uitdeelen door vurige toewijding aan eenige zaak, hoe nobel, goed of verheven die ook zij [1]). Dit zou, dat kunnen we verzekeren, in vele opzichten zijn belooning meebrengen — mogelijk in dit of in een volgend leven, maar het zou zeer zeker het bestaan verkorten, dat we juist wilden rekken, evengoed als zelfgenoegzaamheid of laagheid dat zouden doen. Dat is het waarom zoo weinig groote mannen (natuurlijk komen hier de beginsellooze avonturiers, die groote krachten ten kwade hebben aangewend, niet in aanmerking) — de martelaren, helden, stichters van godsdiensten, bevrijders van volken, en leiders van hervormingen, ooit leden zijn geworden van de lang-levende „Broederschap der Adepten", die door sommigen jaren lang beschuldigd zijn van *zelfzucht*. (En dit is het ook, waarom den Yogi's en de Fakirs van het tegenwoordig Indië, die tegenwoordig vrijwel allen handelen naar de doode letter van oude voorschriften, de eisch moet gesteld worden, volstrekt dood te zijn voor elk innerlijk gevoel of emotie, als zij tenminste hun beroep in uiterste consequentie willen uitoefenen). Ondanks hun zuiverheid des harten, de grootschheid hunner doeleinden, de belangeloosheid hunner opofferingen, *konden ze niet blijven leven, want zij hadden hun uur gemist*. Zij mogen nu en dan krachten gehanteerd hebben, welke der wereld wonderen schenen, zij mogen de menschen geëlectriseerd hebben, en de natuur door een vurigen egocentrischen wil hebben onderdrukt, zij mogen met een z.g. bovenmenschelijk verstand begaafd zijn geweest, zij mogen kennis hebben gehad omtrent het bestaan van onze Occulte Broederschap en daarmede in verbinding

---

[1]) Op pag. 151 van Sinnett's Occulte Wereld verzekert des auteurs veel gesmade en nog meer verdachte correspondent hem, dat er van zijn graad nog niemand is als de ernstige held uit Zanoni . . . . „de hartelooze moreel uitgedroogde mummies, zooals sommigen zich ons voorstellen" . . . . en, voegt hij er aan toe, dat slechts weinigen hunner „er prijs op stellen in het leven den rol te vervullen van een verdroogd bloempje tusschen de bladeren van een deftige bundel gedichten". Edoch, onze Adept verzuimt te vermelden, dat een of twee graden hooger hij wel degelijk een dergelijk mummificeeringsproces zal hebben te ondergaan, op straffe van het werk van levens te verliezen en te . . . . sterven. Red.

hebben gestaan, doch, waar zij na rijp overleg besloten, hun levenskracht te wijden aan het welzijn van anderen, liever dan aan zich-zelf, daar hebben zij hun leven afgestaan, en zij hebben allen, stervende aan het kruis of op het schavot, op het slagveld of na een geslaagde afwerking van een levenstaak op hun sterfbed, den laatsten kreet geslaakt: „Eli, Eli lama Sabachthani!"

Dat is in zoover zeer goed, doch waar de wil te leven voorhanden is, hoe krachtig ook, hebben we toch gezien, dat in den gewonen loop van een leven in de wereld de stooten, die tot ontbinding leiden, niet kunnen worden ondervangen.

De cosmische elementen zijn in een wanhopigen en telkens weer aangebonden strijd, om in hun sleur van veranderingen te volharden, tegen den hen breidelenden wil, evenals een span op hol zijnde paarden tegen den bestuurder, die hen inhoudt, van zulk een dringend geweld, dat de uiterste inspanning van den *ongeoefenden* menschelijken wil in een *onvoorbereid* lichaam volstrekt nutteloos zal blijken te zijn.

De stoutste dapperheid van den moedigsten soldaat, het hevigst verlangen van liefhebbenden, de gretigste begeerte van een ellendige arme, het onwankelbaar geloof van den felsten fanaticus, de geoefendste ongevoeligheid van den gehardsten Roodhuid of lageren Hindoe Yogi, het best overlegde wijsgeerige stelsel van den kalmsten denker, zij alle leggen het ten slotte af. Inderdaad zullen sceptici beweren in tegenstelling der waarheden, welke hier verkondigd worden, dat proefondervindelijk is waargenomen, dat de zachtste, meest-weifelende geest en het zwakste stoffelijke lichaam dikwijls langer aan den ,,dood" weerstand bieden dan de krachtige wil van den hooggestemden en sterk-egoïstischen man, het ijzeren gestel van den werkman, den krijgsman en den athleet. In werkelijkheid geeft het juiste begrip van onze hierboven uiteengezette opvatting de oplossing van deze oogenschijnlijk ons logenstraffende verschijnselen. Wanneer de stoffelijke ontwikkeling van de grove buitenste schil „langs evenwijdige lijnen en in gelijk tempo voortschrijdt met de ontwikkeling van den wil, ligt het toch geheel in de rede, dat de laatste daarbij in geen enkele wijze de overhand zal krijgen, om die schil ten slotte te overmannen. Het aanschaffen van geweren door het eene leger

geeft geen superioriteit over een ander leger, dat ook van zulke wapens is voorzien. Het zal bijgevolg dadelijk blijken voor hen, die over het onderwerp nadenken, dat een groot deel der oefeningen, die er op gericht zijn, wat men noemt, „een krachtigen en beslisten aard" te kweeken, en dien aard ten eigen bate op het zichtbare wereldtooneel te doen gelden, en welke oefeningen volstrekt behoefte hebben aan, en nutteloos zijn zonder een evenwichtige ontwikkeling van het grove en dierlijke lichaam, kortweg geneutraliseerd zijn en zonder uitwerking voor het doel, waar wij het over hebben, alleen al door het feit, dat hun eigen actie den vijand voorzien heeft van gelijkwaardige wapens. De kracht van den drang tot ontbinding wordt gelijk gemaakt aan den wil om er weerstand aan te bieden, en, daar die kracht zich ophoopt, overweldigt zij ten slotte de wilskracht en zegeviert. Aan den anderen kant kan het voorkomen, dat een oogenschijnlijk zwakke en weifelende wilskracht, huizende in een onontwikkeld zwak, stoffelijk lichaam zoodanig *versterkt* wordt door een onbevredigd verlangen, de Ichchha (wensch), zooals dat door de Indische Occultisten genoemd wordt (b.v. eener moeder hartewensch, om te blijven leven ter ondersteuning van haar kinderen), dat voor korten tijd de stoffelijke impulsen van ontbinding in bedwang worden gehouden en overwonnen in een lichaam, dat tijdelijk zijn meester heeft gevonden. De geheele verklaring dus van de eerste voorwaarde voor voortgezet bestaan in deze wereld is (a) de ontwikkeling van den wil tot zoodanig vermogen, dat worden overwonnen de erfelijke neigingen (in Darwinistischen zin) der atomen van het *grove*, tastbare, dierlijke lichaam, om in een bepaalde periode overhaast aan een zekeren loop van cosmische verandering deel te nemen, en (b) de volledige actie van het dierlijk lichaam zoodanig te verzwakken, dat het zich leert voegen naar de wilskracht. Om een leger te verslaan, moet ge het eerst demoraliseeren en zijn eenheid verstoren.

Dit te doen nu is het eigenlijke doel van alle riten, ceremoniën, vasten, gebeden, meditaties, inwijdingen en methoden van zelftucht, welke de verschillende esoterische Oostersche secten zich hebben eigen gemaakt, van af de school van reine hooge bedoeling, welke leidt tot de hoogere trappen van Waar Adeptschap, tot in de vreese-

lijke en walgelijke beproevingen, welke de aanhanger van het „Linksche Pad" moet doormaken zonder zijn evenwicht te verliezen. De verschillende methoden hebben hun verdiensten en hun ondienstige zijden, hunne afzonderlijke gebruiken en misbruiken, hun ineigen en onechte gedeelten, hun verschillende sluiers, mommen en doolhoven, doch bij allen wordt het nagestreefde doel bereikt, zij het ook langs verschillende wegen. De wil wordt versterkt, aangemoedigd en gericht, en de tegengestelde elementen worden ontredderd. Uit de verschillende theorieën omtrent de evolutie, welke we halen niet uit occulte bron, maar uit gewone wetenschappelijke werken, die voor een ieder toegankelijk zijn, uit de hypothese omtrent aangenomen gewoonten, zeg van af het verkrijgen van de gewoonte van vleesch eten bij een Nw.-Zeelandsche papegaai tot de uiterste sprankjes van licht in de Ruimte, die de vuurmisttheorie ons voorhoudt, uit alles zal blijken, dat die verschijnselen één en dezelfde grondslag hebben. Die grondslag is, dat de beweging, welke eenmaal is medegedeeld aan een of andere eenheid, de neiging heeft, door te gaan, en dat bijgevolg iets, dat gedaan wordt, waar en wanneer ook, zichzelf elders tracht te herhalen.

Dit is de erkende verklaring van de erfelijkheid en het atavisme. Het groote gemak, waarmee gewoonten, goede zoowel als slechte, worden aangewend, wijst er wel op, dat die zelfde wet ook opgaat in ons dagelijksch gedrag, en het is dan ook niet langer de vraag, of deze wet ook opgaat in de gevoels- en gedachte-werelden, evengoed als in de stoffelijke. Bovendien leert ons de geschiedenis, dat bepaalde stoffelijke gewoonten tot bepaalde moreele en intellectueele gevolgen leiden. Nog nooit bestond er een volk van vegetariërs, dat op verovering uitging. Zelfs in de oude tijden van het eerste Arische ras hooren we nooit ervan, dat de Rishi's, uit wier leer en leven wij onze kennis van het Occultisme putten, den Ksatrija's (krijgers) zouden verboden hebben te jagen of vleesch te eten. Waar deze een bepaalde plaats innamen in het maatschappelijk, staatkundig leven, dachten de Rishi's er evenmin aan, hun andere gewoonten voor te schrijven, als den tijgers in het bosch beperking op te leggen. Dit had geen invloed op wat de Rishi's zelf deden. Wie zich toelegt op een lang leven, moet dus op zijn hoede zijn tegen *twee* dingen. Vooral

moet hij waken tegen onreine en dierlijke [1]) gedachten, want de wetenschap toont ons aan, dat gedachte dynamische kracht heeft, en de gedachte-kracht, die door het zenuwstelsel naar buiten werkt, moet noodzakelijk de moleculaire constitutie des menschen aandoen. De innerlijke menschen [2]), hoe verheven hun samenstelling ook moge zijn, bestaan toch ook uit werkelijke, niet-hypothetische, deeltjes, en zijn evenzeer onderworpen aan de wet, dat een handeling de neiging heeft zich te herhalen, een neiging, welke analoge handeling in werking zal stellen in de grovere schil, waarmee die ijlere lichamen verbonden zijn. Hiertegenover staat, dat bepaalde handelingen er op gericht zijn, stoffelijke voorwaarden te scheppen, welke ongeschikt zijn voor reine gedachten, vandaar het vereischte, den innerlijken mensch te doen overheerschen. Laat ons nu terugkeeren tot de practische uitvoering. Een goed uitgangspunt is een normaal gezonde geest in een normaal gezond lichaam. Hoewel bij uitzondering krachtige en egocentrische naturen somtijds het door verkeerde gedachten en physieke misbruiken verloren terrein kunnen herwinnen door de toepassing van zekere middelen, zoo zullen toch veelal die verkeerde dingen te ver zijn gegaan, zoodat er geen voldoende prikkel te vinden is, om den strijd lang genoeg door te voeren, en daarmee het leven in stand te houden. De verdienste van de poging, zooals dat in de Oostersche spreekwijze heet, zal echter behulpzaam zijn in het verbeteren der voorwaarden, en de mogelijkheden in een volgend leven vergrooten.

Hoe dit ook moge zijn, hier begint de voorgeschreven methode van zelftucht. We mogen hier vaststellen, dat de kern ervan is een school van moreele, mentale en physieke ontwikkeling, die evenwichtig plaats grijpt, daar de een zonder de ander nutteloos is. De stoffelijke mensch moet ijler gemaakt worden en fijngevoeliger, de mentale mensch scherper en dieper, de moreele mensch zelfverloochenender en wijsgeeriger, en het moet hier dadelijk gezegd worden, dat alle gevoel van dwang, ook zelf-opgelegde, volkomen nutteloos is. Niet alleen is alle „goedheid", die voortkomt uit physieken dwang, bedreiging of omkooperij (hetzij dan van

---

[1]) M.a.w. de gedachte kweekt de daad. — G.M.

[2]) We gebruiken hier het meervoud, om er aan te herinneren, dat de samenstelling van den mensch zevenvoudig is.

stoffelijken of geestelijken aard) volkomen waardeloos voor de persoon, die er mee pronkt, daar de huichelarij daarvan de moreele omgeving zal vergiftigen, maar veeleer moet de wensch, om „goed" en „rein" te zijn, spontaan wezen, om eenig gevolg te hebben. Het moet een innerlijke drang zijn, een werkdadige voorkeur voor het hoogere, niet een nalaten van de zonde uit vrees voor straf, geen kuischheid opgelegd uit vrees voor de openbare meening, geen welwillendheid uitgeoefend om der wille van lof, of vrees voor de gevolgen in eenig „toekomstig leven". [1])

Het zal ingezien worden in verband met de tevoren besproken leer van de neiging tot herhaling van handeling, dat de methode van zelftucht, welke aanbevolen wordt door het Occultisme als de eenige weg tot het lange leven, *niet* een denkbeeldige theorie van vage denkbeelden is, doch inderdaad een wetenschappelijk doordacht stelsel van oefening. Het is een systeem, door hetwelk ieder onderdeeltje der verschillende „menschen" waaruit het zevenvoudige individu bestaat, een impuls ontvangt, en de gewoonte verkrijgt, te doen, wat noodig is voor het bepaalde doel en dat wel vrijwillig en met „genoegen". Om iets met genoegen te doen moet men er in geoefend zijn en het goed kunnen. Deze regel gaat vooral op in het geval van 's menschen ontwikkeling. Deugd op zichzelf moge goed zijn en tot groote uitkomsten leiden, maar om waarlijk werkdadig te zijn, moet zij blijmoedig worden toegepast, niet onder dwang of schoorvoetend. Tengevolge van bovenstaande overwegingen moet de aspirant voor een lang leven eerst beginnen, zijn stoffelijke begeerten te vermijden, niet uit eenige sentimenteele overweging van goed of kwaad, maar om de volgende goede redenen. Waar we nu weten uit wetenschappelijke onderzoekingen, dat ons zichtbare, stoffelijke lichaam voortdurend zijn onderdeelen vernieuwt, zullen we door niet toe te geven aan onze begeerten, aan het eind van een bepaald tijdperk een lichaam hebben, waaruit alle deeltjes, welke een zondigen mensch samenstelden, zijn vertrokken. Tegelijkertijd zal het in onbruik raken van die functies het binnenkomen verhinderen van nieuwe deeltjes, die de neiging zouden hebben genoemde handelingen te herhalen. Terwijl dit het

---

[1]) Kol. Olcott verklaart op heldere en beknopte wijze de Boeddhistische leer van verdienste en Karma in zijn Boeddistische Catechisme (vraag 83) G. M.

speciale gevolg zal zijn wat betreft „zekere zonden", zal het algemeene gevolg van onthouding van „grove" handeling zijn, dat (door een wijziging van Darwin's welbekende wet van wegkwijnen door onbruik) de relatieve dichtheid en samenhang van de uitwendige schil zal verminderen, als gevolg van minder gebruikte moleculen. Het verminderen in hoeveelheid der samenstellende deeltjes van die schil zal worden aangevuld door het meer en meer binnentreden van ijlere deeltjes (wat op de weegschaal aan te toonen is).

Welke stoffelijke begeerten moeten worden afgeschaft en in welke volgorde?

Allereerst moeten wij den alcohol opgeven in elken vorm, want alcohol is geen voedsel, verschaft geen genot (dan door het zoet en de geur van suiker en etherische oliën, die er in zijn opgelost), zelfs aan de grofste elementen van het stoffelijk lichaam, alleen veroorzaakt het een hevigheid in actie, een wilde levenswoede, wier spanning alleen kan worden verdragen door zeer trage, grove en doffe elementen, en die door de werking van de bekende wet van reactie, die zelfde elementen uit de omgeving aantrekt, en zoo in volstrekte tegenwerking is met het doel, dat we voor oogen hebben.

Vervolgens komt het vleesch-eten en wel in minderen graad om dezelfde redenen. Het verhoogt de levenssnelheid, de kracht van handeling, de hevigheid der hartstochten. Het moge geschikt zijn voor een held, die moet vechten en sterven, maar niet voor den wijze, die moet bestaan en.....

Dan komen de sexueele begeerten aan de beurt.

Behalve dat zij een groote verkwisting van energie (levenskracht) beteekenen, door buiten de hoofd-drift aan allerlei nevenbewegingen als jaloezie, ijverzucht en pralerij voedsel te verstrekken, zijn ze direct aantrekkelijk voor een grove soort oorspronkelijke stof in den Cosmos, eenvoudig omdat de prettigste stoffelijke gewaarwordingen alleen in dien graad van dichtheid mogelijk zijn. De moreele reiniging moet doorgezet worden neven en boven al die bevrediging der zinnen, welke niet alleen omvatten de dingen, welke we onschuldig heeten, doch welke toch moeten gezegd worden toe te geven aan lichamelijk genot. Als maatstaf kunnen we daarbij steeds aanleggen, dat we het laatst opgeven, wat het minst schadelijk is

voor anderen en het minst grof voor ons-zelf. Men moet zich niet voorstellen, dat het zich „verheven" voelen boven die aanvechtingen, zooals men dat gewoonlijk opvat, veel zal helpen tot het ijler maken. Dat is de bank, waarop zooveel Oostersche esoterische secten gestrand zijn, en de rede, waarom zij vervallen zijn in een omlaaghalend bijgeloof. De Westersche monniken en de Oostersche Yogi's, die meenen het toppunt van macht te bereiken door hun aandacht te richten op hun navel of door op één been te staan, geven zich aan oefeningen over, die nergens anders op gericht zijn dan op versterking van den wil, welke soms gericht wordt op de laagste doeleinden. Dit zijn voorbeelden van de eenzijdige en gedrochtelijke ontwikkeling. Het heeft geen zin, te vasten, *zoolang ge nog voedsel noodig hebt.* Het ophouden van de begeerte naar voedsel, zonder dat de gezondheid daar onder lijdt, is het teeken, dat we steeds kleiner hoeveelheden voedsel kunnen gaan gebruiken, totdat de uiterste grens voor ons levens-onderhoud is bereikt. Eindelijk zal men de trap kunnen bereiken, waarop men slechts behoefte heeft aan water.

Ook heeft het geen zin voor dit bepaalde doel van een lang leven, om onzedelijkheden na te laten, zoolang de zucht ertoe in ons hart nog aanwezig is, dit gaat op voor alle onbevredigde innerlijke begeerten. Die innerlijke begeerten kwijt te raken, daar gaat het om; en echte begeerteloosheid na te bootsen, is besliste huichelarij en nuttelooze kwelling. Zoo moet het ook gaan met de moreele reiniging des harten. De laagste neigingen moeten het eerst vertrekken, dan de andere. Eerst gierigheid, dan vrees, dan afgunst, wereldsche trots, liefdeloosheid, haat en ten laatste moeten ijverzucht en nieuwsgierigheid worden afgelegd. Het versterken der ijlere en z.g. „geestelijke" deelen van den mensch moet tegelijkertijd voortgaan. Waar we het onbekende afleiden uit het bekende, moeten we de meditatie aanmoedigen en beoefenen. Meditatie is de onuitsprekelijke drang van den innerlijken mensch, „uit te gaan naar het oneindige", wat in oude tijden de eigenlijke beteekenis was der aanbidding, maar wat nu in de Europeesche talen nauwelijks uitgedrukt kan worden, omdat de zaak zelve in het Westen niet meer bestaat, en het woord „aanbidding" misbruikt wordt voor namaak-vertooningen, als gebeden om dit en om dat. Door alle stadia van oefening moet het evenwicht van bewustzijn, de zekerheid, dat alles goed *moet* zijn in

het Heelal en daarom ook met ons, worden bewaard. Het levensproces moet niet worden verhaast, doch zoo mogelijk vertraagd. Anders te handelen moge voor anderen goed zijn, misschien zelfs voor u-zelf in andere spheren, hier zal het de ontbinding bespoedigen.

Ook moeten we de uiterlijkheden niet verwaarloozen in dit eerste stadium. Denk er aan, dat zelfs een Adept, die „bestaat" op een wijze, welke anderen den indruk geeft van onsterfelijkheid, geensdeels onaandoenlijk is voor invloeden van buiten. De oefeningen voor het verlengen van het leven verzekeren op zich zelf iemand niet tegen ongelukken. Zoover als de stoffelijke voorbereiding gaat, kan het zwaard nog steeds verwonden, de ziekte binnenkomen of het vergif ontredderen. Zulk een geval wordt zeer klaar en schoon uiteengezet in Zanoni; het wordt juist voorgesteld en het kan niet anders zijn, tenzij alle „Adeptschap" een leugen ware zonder grond. De Adept moge voor algemeene gevaren veiliger zijn dan de gewone sterveling, hij is dat krachtens zijn meerdere kennis, kalmte, evenwicht en doorzicht, welke hij heeft kunnen verwerven door zijn langer bestaan en wat daarmee samenwerkt; volstrekt niet door eenige beschuttende kracht in het proces zelf. Hij is veilig, zooals een man met een geweer veiliger is dan de naakte baviaan, niet veiliger in den zin, waarin de Dewa of god gezegd werd veiliger te zijn dan een mensch.

Als dit opgaat voor de hooge Adepten, hoe veel meer heeft dan de beginneling van noode, niet alleen beschermd te worden, maar ook dat hij zelf alle mogelijke middelen te baat neemt, om voor zich den noodigen levensduur te verzekeren, ten einde het proces te voltooien van het beheerschen der verschijnselen, die we dood noemen! Men zou kunnen vragen, waarom de hoogere Adepten hen niet in bescherming nemen. Wellicht doen zij dat in zeker opzicht, maar een kind moet alleen leeren loopen; als men hem onthief van de zorg voor eigen veiligheid, zou men een voor zijn ontwikkeling noodzakelijk element verwaarloozen: het verantwoordelijkheidsbesef. Wat voor moed of dapperheid zou de man behoeven, die men in den slag zou zenden met een onweerstaanbaar wapen en een ondoordringbaar pantser? Daarom moet de beginneling trachten zooveel mogelijk de wetten der hygiëne op te volgen, welke de moderne wetenschap geeft. Zuivere lucht, zuiver water, zuiver voedsel, voldoende beweging,

regelmatig leven, aangename bezigheid en omgeving, zij zijn alle zoo niet onmisbaar, dan toch minstens dienstig voor zijn vooruitgang. Om zich dit te verschaffen, hebben de goden, wijzen en occultisten van alle tijden zich zooveel mogelijk teruggetrokken naar de landelijke stilte, den koelen grot, in de diepte van het woud, de eenzaamheid van den woestijn of in het hooggebergte. Is het niet veelbeteekenend, dat de goden altijd de „hoogten" hebben bemind, en dat in deze dagen de hoogste afdeeling van Occulte Broederschap op Aarde de hoogste hoogvlakte ter wereld bewoont? [1])

De beginneling behoort ook de hulp van medicijnen en goede medische voorschriften niet te verachten. Hij is nog steeds een gewoon sterveling en heeft de hulp zijner medestervelingen van noode.

Verondersteld nu, dat aan alle vereischte voorwaarden, of die als vereischt onderkend worden, is voldaan (de noodige détails en verschillende soorten van behandeling zijn te talrijk om hier alle te worden uiteengezet), wat is dan de volgende stap, zal men vragen. Wel, als er geen terugvallen heeft plaats gehad en geen nalatigheid is geweest in het aangegeven verloop, zullen de volgende stoffelijke resultaten de uitkomst zijn:

Eerst zal de beginneling meer en meer behagen scheppen in geestelijke en reine zaken. Geleidelijk zullen grove en materiëele bezigheden niet alleen niet langer gezocht worden, of geweerd, maar gewoonweg en letterlijk weerzinwekkend voor hem worden. Hij zal meer genoegen vinden in den eenvoudigen natuurzin, het soort gevoel dat we ons wel uit onze kindsheid herinneren. Hij zal zich luchthartiger, vertrouwender en gelukkiger gevoelen. Laat hem oppasen, niet misleid te worden door het besef van hernieuwde jeugd, want dan zou hij gevaar loopen, te vervallen in zijn oude, lagere leven en zelfs tot grootere diepten. „Actie en reactie zijn gelijk".

Nu zal de begeerte naar voedsel beginnen op te houden. Men

---

[1]) Het strenge verbod aan de Joden, om hun „goden" te aanbidden op de bergen moeten we toeschrijven aan den onwil hunner oude voorgangers, om de lieden, die meestal ongeschikt waren voor het Adeptschap, toe te staan, een leven van celibaat en ascetisme te kiezen, of met andere woorden het Adeptschap na te streven. Alvorens het een verbod werd, had het een esoterische beteekenis, welke onbegrijpelijk is uit de letterlijke opvatting: want het is niet alleen India, wier zonen goddelijke eer bewezen aan de *Wijzen*, maar alle volkeren hebben hunne Adepten en Ingewijden als goddelijk beschouwd.

late het geleidelijk na, vasten is niet noodig. Eet zooveel als ge voelt noodig te hebben. Het voedsel, waarnaar men verlangt, zal het onschuldigste en eenvoudigste zijn.

Fruit en melk zullen gewoonlijk het beste zijn. Dan, waar ge tot nu toe uw voedsel versoberd hebt in hoedanigheid, zult ge zeer, zeer geleidelijk, naar mate ge uzelf daartoe in staat voelt, ook de hoeveelheid verminderen. Ge zult wellicht vragen: „Kan een mensch dan zonder voedsel bestaan?" Neen, maar alvorens te spotten, beschouwe men den aard van het hier aangehaalde proces. Het is een bekend feit, dat sommige allereenvoudigste organismen geen afscheiding kennen. Zij hebben dikwijls een vrij ingewikkeld samenstel, maar er ontbreekt een uitlaatopening. Al wat zij tot zich nemen b.v. de eenvoudigste sappen van het menschelijk lichaam, worden gebruikt voor groei en voortplanting; waar zij binnen het menschelijk weefsel leven, scheiden zij geen verteerd voedsel af.

De menschelijke Neophiet verkeert in een zeker ontwikkelings-stadium in ongeveer analoge omstandigheden met dit onderscheid, dat hij wel stof afscheidt, maar hij doet dat door zijn huidporiën en ook langs dien weg treden andere ijlere stofdeeltjes binnen, ten einde tot zijn instandhouding bij te dragen [1]). Anders gezegd, alle spijs en drank is voldoende, om die grovere deelen van het stoffelijk lichaam in evenwicht te houden, welke hunne opperhuid-slijtage nog door middel van het bloed herstellen. Later zal het proces van cel-vorming binnen zijn lichaam ook een verandering ondergaan, een verandering ten goede en het tegengestelde van de verandering tèn kwade, die bij ziekten plaats heeft — hij wordt dan alom — levend en gevoelig en zal ten slotte voedsel ontvangen uit den Ether (Akâsha). Dat tijdstip ligt echter voor onzen beginneling nog in het verre verschiet.

Waarschijnlijk zullen, lang voordat dit tijdperk is aangebroken, zich andere, voor den oningewijde niet minder verrassende en ongelooflijke uitkomsten hebben voorgedaan, en den nieuweling bemoedigd en geschraagd hebben in zijn zwaren taak. Het zou op een gemeenplaats lijken, hier te herhalen, wat door honderden schrijvers (die niet beschikten over de ware verklaring) beweerd

---

[1]) Hij is dan in een toestand, welke gelijkt op dien van een foetus vóór de geboorte. G. M.

wordt omtrent de gelukzaligheid en den vrede van een leven van onschuld en reinheid. Dikwijls echter doet zich heel aan het begin van het proces een ongedacht en onverwacht gevolg voor. Een slepende ziekte, welke ongeneeslijk geacht werd, kan ineens beterschap toonen; of er ontwikkelt zich bij hem genezend magnetisme; of hij wordt verblijd door een tot nu toe ongekende verscherping der zintuigen. De verklaring hiervan is, zooals we zeiden, noch wonderlijk, noch moeilijk te begrijpen. In de eerste plaats moet de plotselinge verandering van richting, welke aan de levenskracht wordt gegeven (die, welke oorzaak wij haar ook toekennen, door alle wijsgeerige stelsels als de verborgenste, maar als „de" beweegkracht wordt erkend) tot eenig soort van gevolgen leiden. In de tweede plaats geeft de Theosofie aan, zooals reeds gezegd, dat de mensch uit verschillende elkaar doordringende menschen bestaat en volgens dit moeilijk in juiste bewoordingen uit te drukken aanzicht is het heel natuurlijk, dat de voortschrijdende ijlmaking van den dichtsten en grofsten van allen den anderen meer vrijheid verleent. Een troep cavalerie kan opgehouden worden door een volksmenigte en moeite hebben er doorheen te komen, maar als elk mensch plotseling een spook werd, zou er weinig oponthoud zijn. Waar nu elke innerlijke mensch ijler, levendiger en vluchtiger is dan zijn voorganger in uiterlijkheid, en waar elk van hen in verbinding staat met andere elementen, gebieden en eigenschappen van den Cosmos, waarover in andere Occulte studies wordt gehandeld, zal des lezers verstand kunnen beseffen (hoewel schrijver dezes het in geen dozijn boekdeelen tot uiting zou kunnen brengen), welke grootsche mogelijkheden zich geleidelijk in den Neophiet beginnen te ontplooien.

Uit vele der hier aangegeven kansen kan de Neophiet voordeel trekken voor eigen veiligheid en genot en ten bate van zijn omgeving, de wijze echter, waarop hij dat doet, zal overeenkomen met zijn bekwaamheid, een deel der beproevingen, die hij heeft te doorstaan, en misbruik dezer krachten zal zeer zeker verlies daarvan na zich slepen als natuurlijk gevolg. De Ichchha (of begeerte), welke opnieuw wakker geroepen wordt door den doorkijk, welke zij geven, zullen zijn vooruitgang vertragen of terugzetten.

Er is echter een ander deel van het Groot Geheim, waarvan

we gewag moeten maken, en dat *nu* sedert eeuwen en eeuwen voor het eerst aan de wereld geopenbaard mag worden, daar de tijd ervoor is aangebroken.

De onderrichte lezer behoeft er niet opnieuw op gewezen te worden, dat één der grootste ontdekkingen, welke Darwin's naam zullen vereeuwigen, is de wet, dat een organisme de neiging heeft in een analoog levenstijdperk de handelingen zijner voorvaderen te herhalen, en dàt des te zekerder en volledíger naar gelang zij elkaar nader staan op de levensladder.

Een gevolg hiervan is, dat over het algemeen bewerktuigde wezens gewoonlijk sterven in een zelfde gemiddeld tijdperk als hun voorvaderen. Het is waar, dat er groote verschillen bestaan in de werkelijke leeftijden, waarop leden van een zelfde soort sterven. Ziekten, ongevallen en hongersnood zijn de hoofdoorzaken daarvan, maar in elke soort bestaat een welbekende grens, binnen welk het rasleven ligt, en geen lid overschrijdt die. Dit gaat zoowel op voor de soort „mensch" als voor andere. Veronderstellende nu dat alle mogelijke hygiënische voorwaarden zijn nagekomen, en alle ongevallen en ziekten werden vermeden door een mensch met een gewoon soort lichaam, zoo zijn er toch aan menig medicus gevallen te over bekend, dat er een tijd komt, waarin de deeltjes van dat lichaam de erfelijke neiging gingen vertoonen, om te doen wat onvermijdelijk tot ontbinding moet leiden, en *dat zij aan die neiging gehoorzaamden.* Het zal elk denkend mensch duidelijk zijn, dat, indien we door *een of ander middel* door dezen crisistijd heen geholpen kunnen worden, het „doodsgevaar" naar verhouding in den vervolge geringer zal zijn dan voorheen. Dit nu, wat met geen enkel gewoon lichaam en onvoorbereiden geest is te doen, kan mogelijk zijn voor den wil en het lichaam van iemand, die daartoe in het bijzonder is voorbereid. Er zijn minder grovere deeltjes aanwezig, die de erfelijke neiging ondergaan, en tevens is er de hulp van den versterkten „innerlijken" mensch (wiens levensduur toch altijd grooter is zelfs bij den natuurlijken dood) aan de uiterlijke schil, en daar is de ontembare wil, om het geheel te richten en te beheeren [1]). Vanaf dien tijd wordt het proces van den

[1]) Hier mogen we wel even aanhalen, wat de moderne wetenschap der psychologie zegt over den menschelijken wil: „De wilskracht is een krachtig element voor het bepalen van den levensduur. Dit eene punt zal wel geen tegenspraak ontmoeten, dat van twee menschen, die in elk opzicht gelijk zijn onder dezelfde omstandig,

aspirant verlicht. Hij heeft den „Wachter op den Drempel" overwonnen, den erfelijken vijand van zijn ras, en hoewel hij op zijn tocht naar Nirwana nog aan steeds nieuwe gevaren blootstaat, is hij gesterkt door de overwinning en kan hij met nieuw vertrouwen en nieuwe kracht voortdringen naar de volmaking.

Immers wij moeten bedenken dat de natuur overal handelt volgens wetten, en dat het reinigingsproces, dat we beschreven hebben, in het zichtbare stoffelijke lichaam tevens inwendig plaats heeft en dat onzichtbaar voor den wetenschapsman door modificaties van hetzelfde proces. Alles is aan het veranderen en de metamorfozen van de ijlere lichamen volgen (echter in achtereenvolgens veel langere tijdperken) den loop van het grovere, waarbij zij een steeds ruimer gebied van verhoudingen met den omgevenden Cosmos omvatten, totdat eindelijk in Nirwana de ijlste individualiteit hereenigd wordt met het Oneindig Geheel.

Uit de bovenstaande beschrijving van het proces kan de gevolgtrekking gemaakt worden, waarom het is, dat de Adepten zoo zelden in het gewone leven worden gezien, want, gelijken tred houdend met het ijler-maken der lichamen en de ontwikkeling hunner macht, groeit een steeds wassende afkeer van-, en om zoo te zeggen een minachting voor ons gewoon wereldsch bestaan. Evenals de vluchteling het een na het ander wegwerpt der dingen, die hem hinderen in zijn loop, en het eerst het zwaarste, zoo laat de aspirant, die den dood wil ontgaan, ook alles achter, waarop die vat kan krijgen. Zooals wij reeds zeiden, de Adept wordt niet onsterfelijk in den gewonen zin van het woord. Omtrent den tijd, dat de levensgrens van zijn ras is overschreden, is hij inderdaad gestorven in de gewone beteekenis, dat wil zeggen, hij heeft zich ontdaan van alle, of vrijwel alle die stofdeeltjes, welke bij hunne onderlinge ontbinding den schok van het sterven zouden hebben veroorzaakt. Hij is inderdaad geleidelijk

---

heden, diegene het langst zal leven, die den meesten moed en verstand bezit.

Men behoeft geen langen loopbaan als medicus te hebben, om te weten, dat er dikwijls menschen sterven, die even goed konden blijven leven, als ze maar *besloten* waren te leven, en dat menig invalide zou kunnen herstellen, als zij de aangeboren of verworven wil hadden, om dat te doen. Ook zijn er, die geen andere gunstige levensfactor hebben, wier organen nagenoeg alle ziek zijn, wien elken dag pijn brengt, die omringd zijn door het leven verkortende invloeden en toch leven door de wil alleen. Dr. George M. Beard.

gestorven gedurende het geheele tijdperk zijner Inwijdingen. De catastrophe kan zich niet meer herhalen. Hij heeft slechts over een aantal jaren verdeeld het milde verloop der ontbinding, wat anderen doormaken in den tijd van een kort oogenblik of een paar uur. De hoogste Adept is inderdaad dood voor, en volstrekt onbewust van de wereld; hij heeft haar vermaken vergeten, bekommert zich niet langer sentimenteel om haar zorgen, hoewel de strenge opvatting van Plicht hem nimmer haar bestaan doet vergeten.

Immers, als de nieuwe ijlere zintuigen toegang verleenen tot ruimere gebieden, zoo staan die tot onze zintuigen vrijwel in de verhouding zooals wij staan tot het Oneindig Kleine. Nieuwe verlangens en genoegens, nieuwe gevaren en hinderpalen doen zich voor. Met nieuwe gewaarwordingen en een nieuw inzicht, en ver beneden in de mist zoowel in letterlijken als overdrachtelijken zin is onze vuile kleine aarde, daar achtergelaten door hen, die waarlijk opgegaan zijn naar het Koninkrijk Gods.

Uit deze verhandeling zal het ook blijken, hoe onzinnig het is, dat er soms menschen een Theosoof vragen, „hen in gemeenschap te brengen met de hoogste Adepten". Met de grootste moeite kunnen er één of twee door de noodkreten der wereld worden overgehaald, hunnen vooruitgang op te houden, door zich in wereldsche zaken te mengen. Menig lezer zal zeggen, dat dit niet goddelijk is, dat het 't toppunt is van zelfzucht ..... Laat hem echter leeren beseffen, dat een zeer hoog Adept, die de wereldhervorming ter hand wil nemen, noodzakelijk zich nogmaals aan incarnatie moet onderwerpen; en is de uitkomst van allen, die daarin voorgegaan zijn, voldoende aanmoedigend, om dat nogmaals te beproeven? Een diepe beschouwing van alles, wat wij schreven, zal den Theosoof ook een idee geven van wat hij vraagt, als hij verlangt, op weg geholpen te worden voor het verwerven van „hoogere krachten". Welnu zoo duidelijk als woorden het kunnen zeggen, daar is het Pad..... Kunt gij het betreden?

We moeten ons niet verhelen, dat, wat voor den gewonen sterveling onverwachte gevaren, verleidingen en vijanden zijn, ook den weg van den Neophiet versperren, en dat niet om een willekeurige reden, maar eenvoudig omdat hij bezig is inderdaad nieuwe zintuigen te ontwikkelen, nog niet voldoende ervaring daarmee heeft,

en nog nooit te voren de dingen heeft gezien, die hij nu waarneemt. Een blind-geborene, die plotseling het gezicht verkrijgt, zou niet dadelijk de beteekenis van het perspectief begrijpen, maar zou evenals een kind [1]) het eene oogenblik de maan binnen zijn bereik achten, en het andere met roekeloos vertrouwen in gloeiende kolen grijpen.

En wat dan, mag men vragen, is de belooning voor dit afzweren van alle levensgenot, deze koude overgave van alle wereldlijke belangen, dit reiken naar een steeds terugwijkend einddoel? Het Occultisme biedt, in tegenstelling met sommige anthropomorphe geloofsvormen, zijn volgelingen geen eeuwigen hemel vol stoffelijk genot, welke in eens bereikt kan worden door een snelle tocht door het graf. Menigeen zou ook nu nog gaarne bereid zijn, dadelijk te sterven voor het bereiken van het paradijs hiernamaals. Het Occultisme echter geeft geen vooruitzicht op goedkoop en spoedig behaalde oneindige genietingen van wijsheid en bestaan. Het belooft slechts uitbreidingen van bewustzijn in opeenvolgende bogen, verhuld door opeenvolgende sluiers in een onafgebroken reeks den langen doortocht op, die naar Nirwana voert. En bovendien voorwaardelijk onder den noodzaak, dat nieuwe macht ook nieuwe verantwoording meebrengt, en dat het vermogen tot verfijnder genot ook het vermogen tot meerdere gevoeligheid voor smart meesleept. Hierop is het eenige antwoord, dat te geven valt, tweeledig; ten eerste is het bewustzijn van macht op zichzelf reeds een verfijnd genot, en dit wordt onverpoosd gevoed in den voortdurenden opgang door telkens nieuwe middelen om haar uit te oefenen; en ten tweede: dit is, zooals reeds gezegd, de eenige weg, langs welken er eenige wetenschappelijke waarschijnlijkheid bestaat, dat „de dood" vermeden kan worden, een blijvende herinnering verzekerd, oneindige wijsheid verkregen, en waardoor een machtige hulp voor de menschheid mogelijk wordt, als eenmaal de Adept veilig het kritieke punt voorbij is. De logica vereischt en ruggesteunt zoowel in de Physica als in de Metaphysica het feit, dat, slechts door geleidelijk op te gaan in het oneindige, het Deel bekend kan raken met het Geheel, en dat hetgeen nu iets is, eerst dàn alleen alles kan voelen, weten en genieten, wanneer het te loor gaat in het Absolute Geheel, in den maalstroom van dien onveranderlijken Kring, waarin ons Weten Onwetendheid wordt en alle dingen verheven en opgeheven worden in het Niet-Iets.,

G. M.

---

[1]) Lukas XVIII : 17.

IS DE ZUCHT TOT „LEVEN" ZELFZUCHTIG?

DE zinsnede: „Leven, leven, leven, dat moet zijn onwankelbaar besluit zijn", welke voorkomt in het artikel over „Het Levenselixer", wordt dikwijls aangehaald door oppervlakkige of vijandige lezers als een bewijs dat, de leeringen van het Occultisme in vorm en wezen een en al zelfzucht zijn. Ten einde te onderkennen of deze critici gelijk hebben of niet, moeten we allereerst de beteekenis van het woord „zelfzucht" vaststellen.

Volgens een erkend autoriteit is zelfzucht: **„Die uitsluitende aandacht gericht op eigen belang en geluk, die volstrekte eigenliefde of voorkeur voor zichzelf, welke iemand er toe leidt, de bevordering van eigen belangen, eigen kracht en eigen geluk tot doel te kiezen, zonder acht te slaan op het geluk en het belang van anderen".**

In 't kort: een volstrekt zelfzuchtig mensch is iemand, die om zichzelf geeft en om niemand anders, of in andere woorden, iemand, die zoo doordrongen is van het gewicht zijner eigene persoonlijkheid, dat die voor hem de kroon is op al zijn gedachten, gevoelens en streven, en waarbuiten niets bestaat. Welnu, kan men van een Occultist zeggen, dat hij zelfzuchtig is, als hij verlangt te *leven* in den zin waarin dat woord gebruikt wordt door den schrijver van „Levenselixer?" Het wordt telkens weer gezegd, dat het einddoel van elken aspirant naar occulte kennis is het Nirwana of Mukti, waar het individu, bevrijd van alle Mayavische Upadhi of begoochelende voertuigen, één wordt met Paramâtmâ, of, in Christelijke bewoordingen, de Zoon zich één weet met den Vader.

Voor dat doel moeten alle sluiers worden verscheurd van de begoocheling, die de gewaarwording schept van het afzonderlijk persoonlijke, van afgescheidenheid van het Al, of in andere woorden, de aspirant moet geleidelijk alle zelfzuchtige zin afleggen, waarmee we allen min of meer behept zijn. Het onderzoek van de wetten der Cosmische Ontwikkeling leert ons, dat, hoe hooger de evolutie stijgt, hoe meer zij de eenheid bereikt. Inderdaad is de Eenheid de eindelijke mogelijkheid der Natuur en zij, die uit ijdelheid of zelfzucht tegen dien eenheidsdrang ingaan, kunnen ten slotte slechts straf of vernietiging ondergaan. De Occultist beseft dus, dat onzelfzuchtigheid en een gevoel van algemeene naastenliefde ingeboren wetten zijn van ons wezen, en alles wat hij doet, is er op gericht, de kluisters der zelfzucht, welke Maya ons heeft aangelegd, te verbreken. De strijd tusschen Goed en Kwaad, God en Satan, Soera's en Assoera's, Dewa's en Daitya's, waarvan de heilige boeken aller volken en rassen gewagen, verzinnebeeldt den strijd tusschen zelfzuchtige en onzelfzuchtige neigingen, welke plaats grijpt in den mensch, die de hoogere doeleinden der Natuur nastreeft, totdat de lagere dierlijke neigingen, welke uit zelfzucht voortkomen, volkomen overwonnen zijn en de vijand verjaagd en vernietigd is. Het is reeds meermalen uiteengezet in verschillende Theosophische en andere occulte geschriften, dat het eenige verschil tusschen een gewoon mensch, die overeenkomstig de Natuur leeft gedurende den loop van Cosmische Ontwikkeling en den Occultist dit is, dat deze laatste door zijn meerdere kennis die methoden van oefening en tucht aanvaardt, welke dat verloop van ontwikkeling verhaasten, en hij bereikt zoo in betrekkelijk korten tijd het hoogtepunt, dat door een gewoon mensch misschien pas na billioenen jaren wordt bereikt. In korte woorden uitgedrukt: hij benadert in een paar duizend jaren dat type der ontwikkeling, dat de gewone menschheid pas zal bereiken in de zesde of zevende rondte van de Manvantara, dat is de vooruitgang in kringloopen. Het is duidelijk, dat de gemiddelde mensch niet in één leven een Mahatma kan worden, of liever gezegd: in ééne incarnatie. Nu zullen zij, die een studie hebben gemaakt van occulte leeringen omtrent Devachan en het hiernamaals, zich herinneren, dat er een aanzienlijk tijdperk van subjectief bestaan ligt tusschen twee

incarnaties. Hoe grooter nu het aantal is van deze tijdperken in Devachan, hoe grooter ook het aantal jaren is, over welke deze evolutie zich uitstrekt. Het hoofddoel van den Occultist is daarom, zichzelf zoo in beheer te nemen, dat hij zijn toekomstige toestanden zelf kan regelen, en zoo zijn bestaan in Devachan tusschen twee incarnaties geleidelijk verkorten. In den loop van zijn vooruitgang komt er een tijd, dat er tusschen een stoffelijken dood en de volgende wedergeboorte geen leven in Devachan meer is, maar een soort geestelijke slaap, doordat de schok van het overlijden hem om zoo te zeggen bewusteloos heeft geslagen, van welke bewusteloosheid hij geleidelijk weer bijkomt, om zichzelf herboren weer terug te vinden, gereed zijn doel verder na te streven. De duur van dien slaap kan uiteenloopen van vijf en twintig tot twee honderd jaar, naar gelang van den graad van ontwikkeling. Zelfs dit tijdperk echter, kunnen we zeggen, is tijdverlies, en vandaar dat al zijn pogingen er op gericht zijn, den duur ervan te verkorten, ten einde geleidelijk het standpunt te bereiken, waarop de overgang van het eene bestaan naar het andere nagenoeg ongemerkt gaat. Dat is als 't ware zijne laatste incarnatie, want niet langer wordt hij verdoofd door den schok van het sterven. Dit is de idee, welke de schrijver van „Het Levenselixer" wenscht uit te drukken, als hij zegt.

„Omtrent den tijd, dat de levensgrens van zijn ras is overschre-
„den, is hij inderdaad gestorven in de gewone beteekenis, dat wil
„zeggen, hij heeft zich ontdaan van alle of vrijwel alle die stofdeel-
„tjes, welke bij hunne onderlinge ontbinding den schok van het ster-
„ven zouden hebben veroorzaakt. Hij is inderdaad geleidelijk gestor-
„ven gedurende het geheele tijdperk zijner Inwijdingen. De catas-
„trophe kan zich niet meer herhalen. Hij heeft slechts over een aan-
„tal jaren verdeeld het milde verloop der ontbinding, dat anderen
„doormaken in den tijd van een kort oogenblik of een paar uur. De
„hoogste Adept is inderdaad dood voor en volstrekt onbewust van
„de wereld, hij heeft hare vermaken vergeten, bekommert zich niet
„langer sentimenteel om haar zorgen, hoewel de strenge opvatting
„van Plicht hem nimmer haar bestaan doet vergeten".

Het proces van het afscheiden en aantrekken van atomen, dat de Occultist regelt, wordt uitvoerig in dat en andere artikelen be-

schreven. Door die middelen raakt hij geleidelijk alle grovere deeltjes uit zijn lichaam kwijt, waarbij hij er fijnere en ijlere voor in de plaats stelt, totdat ten slotte het vroegere Sthula Sharira volkomen dood en ontbonden is en hij leeft in een lichaam, dat geheel zijn eigen maaksel is en geschikt voor zijn werk. Dat lichaam is beslist noodig voor zijn doel, zooals „Het Levenselixer" zegt:

„Edoch, om goed te doen, moeten we evenals voor alles beschik-
„ken over tijd en materiaal, om mee te werken, en hier worden ons
„de middelen geboden, om krachten te ontwikkelen, door welke on-
„eindig veel meer goed kan worden gedaan, dan zonder haar. Als
„eenmaal meesterschap over die krachten verkregen is, zullen de
„mogelijkheden om ze toe te passen zich wel voordoen".

Bij het geven van de practische voorschriften voor dat doel, zegt dat artikel verderop:

„De stoffelijke mensch moet ijler gemaakt worden en fijngevoe-
„liger, de mentale mensch scherper en dieper, de moreele mensch
„zelfverloochenender en wijsgeeriger".

Indien we bovenstaande belangrijke beschouwing uit het oog verliezen, kan de volgende passage gemakkelijk verkeerd worden begrepen:

„Uit deze verhandeling zal het ook blijken, hoe onzinnig het is,
„als soms lieden een Theosoof vragen, „hen in gemeenschap te bren-
„gen met „de hoogste Adepten". Met de grootste moeite kunnen er
„een of twee door de noodkreten der wereld overgehaald worden,
„hun eigen vooruitgang op te houden door zich in wereldsche zaken
„te mengen. Menig lezer zal zeggen, dat dit niet goddelijk is, dat het
„het toppunt is van zelfzucht ..... Laat hem echter leeren
„beseffen, dat een zeer hoog Adept, die de wereldhervorming ter
„hand wil nemen, noodzakelijk zich nogmaals aan incarnatie moet
„onderwerpen. En is de uitkomst van allen, die daarin zijn voorge-
„gaan, voldoende aanmoedigend, om dat nogmaals te beproeven??"

Welnu, als oppervlakkige critiek bovenstaande passage veroordeelt, omdat zij ons de zelfzucht inprent, dan worden er veel diepe waarheden verwaarloosd. In de eerste plaats zien ze de andere uittreksels over het hoofd, welke ons zelfverloochening opleggen als een noodzakelijke voorwaarde voor welslagen, en welke zeggen, dat met den vooruitgang nieuwe zintuigen en nieuwe

krachten worden verworven, waarmee oneindig veel meer goed kan worden gedaan dan zonder hen. Hoe meer de Adept vergeestelijkt, hoe minder hij in staat is zich op te houden met grove wereldsche zaken, en hoe meer hij zich moet bepalen tot geestelijk werk. Tallooze malen is het al gezegd, dat werk op het geestelijk gebied even veel malen hooger staat dan dat op het verstandsgebied, als dit laatste hooger staat dan werk op het stoffelijk gebied. De zeer hooge Adepten helpen werkelijk de menschheid, doch alleen geestelijk, zij zijn door hun „lichaamsbouw" niet in staat zich met wereldsche zaken te bemoeien. Dit echter geldt alleen voor zeer hooge Adepten. Er zijn verschillende trappen van Adeptschap, en in elken graad werken zij voor de menschheid bij voorkeur op het hoogste door hen bereikte gebied. Slechts de Chela's kunnen in de wereld leven, totdat ook zij een zekeren graad bereiken. Juist omdat de Adepten werkelijk de wereld liefhebben, laten zij hunne leerlingen in de wereld leven en werken, zooals velen reeds zullen weten, die dit onderwerp in beschouwing namen. Elke tijdkring brengt haar eigen Occultisten voort, die in staat zijn op de verschillende gebieden te werken voor de menschheid van dien tijd. Wanneer echter de Adepten voorzien, dat in een bepaald tijdperk de menschheid niet in staat zal zijn, Occultisten voort te brengen, die op bepaalde gebieden kunnen werkzaam zijn, voorzien zij daarin, door of vrijwillig hun verderen vooruitgang op te geven, en te wachten, totdat de menschheid dat standpunt bereikt, of door het hun geboden Nirwana *niet* in te gaan, en zich aan reïncarnatie te onderwerpen, ten einde te kunnen medewerken als de tijd daar is. De wereld moge het dan niet gewaarworden, maar ook heden ten dage zijn er Adepten, die verkozen hebben *in statu quo* te blijven, en hoogere graden verzaken voor het welzijn der volgende menschelijke geslachten. In 't kort gezegd is het zoo: waar de Adepten in onderlinge overeenstemming werken, daar eenheid de grondwet van hun wezen is, hebben zij als 't ware een werkplan gemaakt, volgens hetwelk een ieder op een voor hem geëigend gebied werkzaam is aan de geestelijke opheffing van ons allen; het bereiken van een lang leven, zooals dat in „Het Levenselixer" wordt beschreven, is slechts een middel tot het doel, dat verre van zelfzuchtig, integendeel het onzelfzuchtigste doel is, waarvoor een menschelijk wezen zich kan inspannen.

CONTEMPLATIE.

ER schijnt eene algemeene misvatting te bestaan over dit onderwerp. Men sluit zich voor eenigen tijd in een kamer op, en staart lijdelijk op de punt van zijn neus, een plek op de muur, of wellicht op een kristal, onder den indruk, dat dit de ware vorm van contemplatie is, welke de Raja Yoga aangeeft. Velen kunnen nog maar niet beseffen, dat het ware Occultisme een evenwichtige ontwikkeling eischt van stoffelijken, verstandelijken, moreelen en geestelijken aard, en doen zich zelf geweld aan door de beoefening van wat zij ten onrechte voor Dhyana (Samadie, contemplatie) houden. Eenige voorbeelden mogen hier een plaatsje vinden als waarschuwing voor over-ijverige onderzoekers.

Te Bareilly ontmoette schrijver dezes een lid der Theosophische Vereeniging van Tarrukhabad, die hem zijne ervaringen vertelde, en bittere tranen van berouw stortte over zijne begane dwaasheden, zooals hij 't noemde. Uit zijn verhaal bleek, dat hij vijftien of twintig jaren geleden naar aanleiding van het gelezene in de Bhagavad Gita over contemplatie de beoefening daarvan was gaan toepassen zonder eenig begrip van de innerlijke beteekenis er van, en dat hij dit vele jaren had doorgezet. Aanvankelijk had hij een genoeglijke gewaarwording, doch tegelijkertijd ondervond hij, dat hij het beheer over zich zelf verloor, totdat hij na een paar jaar ontdekte, *dat hij niet langer meester over zich zelf was.* Hij had zijn hart inderdaad zwaar voelen worden, alsof er een gewicht op drukte. Hij had geen contrôle meer over zijn gewaarwordingen, het was alsof de verbinding tusschen hoofd en hart

onderbroken was. Toen het hoe langer hoe erger werd, had hij in afkeer zijn „contemplatie" gestaakt. Dit was volle zeven jaren geleden, en hoewel het niet erger was geworden, had hij toch nooit zijn oorspronkelijken gezonden staat van lichaam en ziel kunnen herwinnen. Een ander geval werd door schrijver dezes waargenomen te Jubbulpore. Deze heer begon na het lezen van Patanjali en andere dergelijke werken contemplatie-zittingen te houden. Na korten tijd begon hij buitengewone gezichten te zien en welluidend klokkenspel te hooren, doch noch over deze verschijnselen noch over zijn eigen gewaarwordingen kon hij eenige zeggenschap uitoefenen. Hij kon ze niet naar willekeur voortbrengen, noch ze doen ophouden als zij gebeurden. Tallooze dergelijke gevallen kunnen worden vermeld. Terwijl ik dit schrijf liggen er op mijn schrijftafel twee brieven over dit onderwerp, een uit Moradahad en de andere uit Trichinopoly. In 't kort, al deze misstanden zijn toe te schrijven aan een wanbegrip omtrent de beteekenis der contemplatie, zooals die den onderzoekers wordt aanbevolen door de scholen der Occulte Wijsbegeerte. Met het oogmerk om een glimp der werkelijkheid te doen schijnen door den dikken sluier, die de geheimenissen dezer wetenschap der wetenschappen omhult, werd het artikel geschreven: „Het Levenselixer". Ongelukkigerwijs schijnt in vele gevallen het zaad op dorren grond te zijn gevallen. Sommige lezers klampen hun geloof vast aan deze zinsnede van dat stuk: „Waar we het onbekende afleiden uit het bekende, moeten we de meditatie aanmoedigen en beoefenen". Helaas hebben hun vooroordeelen hen verhinderd te begrijpen, wat met meditatie wordt bedoeld. Zij vergeten, dat de meditatie, waarover wordt gesproken, de onuitsprekelijke drang is van den innerlijken *mensch*, „uit te gaan naar het oneindige", wat in oude tijden de eigenlijke beteekenis was der „aanbidding", zooals de volgende zin het aangeeft. Heel wat licht zou er op dit onderwerp worden geworpen, als de lezer even een eerder deel van dit zelfde opstel wilde naslaan, en nauwlettend de volgende zinsneden onderzoeken:

„Zoo komen we dan aan het standpunt, dat we letterlijk en „niet in overdrachtelijken zin, besluiten, de buitenste schil, die we „kennen als ons sterfelijk lichaam, te verbreken, en daaruit in ons „fijner gewaad te ontsnappen. Dit fijner gewaad is niet van gees-

„telijken aard, maar is alleen een ijler lichaam. Nadat we het door „langdurige voorbereiding en oefening geschikt gemaakt hebben „voor het leven in dezen dampkring, gedurende welken tijd we „onze uitwendige grove schil geleidelijk hebben doen afsterven „door een bepaald proces (waarover later meer), moeten we ons „gereed maken voor die psychologische omzetting.

„Hoe moeten we dat doen? In de eerste plaats hebben we te „doen met het zichtbaar stoffelijke lichaam, den z.g. mensch, hoe-„wel het niet meer is dan de uitwendige schil. Laat ons bedenken, „dat de wetenschap ons leert, dat we elke zeven jaar even grondig „vervellen als de beste slang, en dit wel zoo geleidelijk en onmerk-„baar, dat we er geen flauw idee van zouden hebben, indien niet „de wetenschap na jaren van gezette studie en waarneming het „feit had vastgesteld. Bovendien zien we, dat in den loop der „tijden de diepste lidteekens en wonden de neiging hebben te hee-„len en te hereenigen. Een stuk verloren huid wordt zeer spoedig „door een ander vervangen. Vandaar, dat evenals een mensch, die „b.v. gedeeltelijk levend gevild zou zijn, wellicht kan doorleven en „zich nieuw vel kan vormen, evenzoo in zijn astraal- of levens-„lichaam, dat zooveel ijler is dan het stoffelijke, de deeltjes kan „doen verharden, en het bestand maken tegen de atmosferische „wisselingen.

„Het geheim daarvan ligt hierin, dat men er in slaagt, dat „lichaam zich te doen ontwikkelen, afgescheiden van het zicht-„bare, en, terwijl zijn gewoonlijk onzichtbare atomen voortgaan, „zich te vereenigen tot een stevig geheel, zich langzamerhand te „ontdoen van de oude deeltjes van het zichtbare lichaam, en die „zoo te doen afsterven en hen te verwijderen, alvorens een nieuw „stel van de zelfde soort tijd heeft daarvoor in de plaats te komen. „..... Meer kunnen we niet zeggen".

Een goed begrip van bovenstaand wetenschappelijk verloop zal een sleutel zijn voor de innerlijke beteekenis van meditatie en contemplatie. De wetenschap leert ons, dat de mensch zijn lichamelijke stof voortdurend uitwisselt, en deze uitwisseling gaat zoo geleidelijk, dat zij vrijwel onmerkbaar is. Waarom zou dat anders zijn met den *innerlijken mensch?* Ook deze wisselt elk oogenblik atomen uit, en het aantrekken van die nieuwe stellen atomen be-

rust geheel op de Wet der Verwantschap, waardoor 's menschen begeerten slechts zulke deeltjes binnen zijn lichamelijke woning halen, als noodig zijn om aan die begeerten uitdrukking te verleenen.

„..... want de wetenschap toont ons aan, dat gedachte „dynamische kracht heeft, en de gedachtekracht, die door het „zenuwstelsel naar buiten werkt, moet noodzakelijk de moleculaire „samenstelling des menschen aandoen. De innerlijke menschen, hoe „verheven hunne samenstelling ook moge zijn, bestaan toch uit ook „werkelijke, niet hypothetische deeltjes, en zijn evenzeer onder„worpen aan de wet, dat eene handeling de neiging heeft, zich te „herhalen, eene neiging, welke analoge handeling in werking zal „stellen in de grovere schil, waarmee die ijlere lichamen verbonden „zijn".

Waar streeft de leerling der Yoga-Vidya dan naar, als het niet is om Mukti te verwerven, door zich geleidelijk te verplaatsen uit zijn grovere lichaam naar het daarop volgende ijlere, totdat ten slotte alle sluiers van Maya worden opgeheven en zijn Atma één wordt met Paramatma? Veronderstelt men, dat deze grootsche uitkomst kan worden bereikt door een uur of twee contemplatie? En staat dan gedurende de overige twintig of twee en twintig uur, dat men zich niet in een kamer opsluit voor meditatie, het proces van uitwisseling der atomen stop? Zoo niet, hoe denkt men dan al dien tijd slechts de voor het doel geschikte aan te trekken? Uit bovenstaande opmerkingen is het duidelijk, dat, evenals het stoffelijke lichaam voortdurende waakzaamheid van bepaalde organen noodig heeft, ook de *innerlijke mensch* voortdurende waakzaamheid behoeft, dat geen bewuste of onderbewuste gedachten atomen aantrekken, die ondienstig zijn voor zijn voortuitgang. Dit is de ware beteekenis van contemplatie. De eerste factor in het leiden van de gedachten is de wil.

„Zonder dien is alles nutteloos. Bovendien moet die, om doel„treffend te zijn, niet een voorbijgaande wensch zijn, of een enkele „hevige begeerte van korten duur, maar *een gezette en voortdurende „drang in een zooveel mogelijk aanhoudende en geen oogenblik ver„slappende concentratie*".

Men geve goed acht op het hierboven cursief gedrukte. Ook zij het onuitwischbaar op ons verstand ingedrukt, dat:

„het geen zin heeft te vasten, *zoolang ge nog voedsel noodig „hebt,* ..... De innerlijke begeerten kwijt te raken, daar gaat het „om, en echte begeerteloosheid na te bootsen, is besliste huichelarij „en nuttelooze kwelling".

Zonder inzicht in de beteekenis van dit allerbelangrijkste feit, zou een ieder, die voor het oogenblik eens oneenigheid heeft met een van zijn familie-leden, of wiens ijdelheid gekwetst is, of die voor het oogenblik lijdt aan een of andere sentimenteele opwelling, of uit zelfzuchtige begeerte de goddelijke kracht voor een grof doeleinde wil misbruiken, in eens in contemplatie gaan en zich zelf te pletter rennen tegen de rots, die het gekende scheidt van het ongekende. Al baggerende door de modder van het exoterisme weet hij niet, wat het beteekent, te leven in de wereld zonder wereldsch te zijn, of, in andere woorden, het *Zelf* te beschutten tegen het *zelf* is een vrijwel onbegrijpelijk vraagstuk voor den oningewijde. De Hindoe's moesten beter weten uit het leven van Janaka, die, hoewel een regeerend vorst, toch als Râjarshi (Koning-ingewijde) erkend wordt en die heet Nirwana bereikt te hebben. Op den roep van zijn wijd en zijd verbreide roem begaven zich eenige fijne geestdrijvers naar het hof ten einde zijn Yoga-kracht te beproeven. Zoo gauw zij de troonzaal binnen kwamen, las de koning hun gedachten — een vermogen, dat elke Chela op zekeren trap bereikt — en gaf zijn ambtenaren orders, dat een bepaalde straat aan weerskanten moest worden afgezet door dansmeisjes, die de meest wellustige liederen moesten zingen. Verder liet hij Ghara's (potten) boordevol water gieten, zoodat de minste schommeling die deed overloopen. Toen liet bij die betwisters ieder met een vollen Ghara op het hoofd door die straat gaan, begeleid door soldaten met getrokken zwaarden, van welke gebruik gemaakt moest worden, als er ook maar een druppel water verspild werd. Veilig echter bereikten de arme kerels weder de paleiszaal, en daar vroeg de koning hen wat ze wel ontmoet hadden in de straat, waardoor ze geleid waren. Verontwaardigd antwoordden zij, dat de bedreiging van in stukken te worden gehakt, zoodanige dwangvoorstelling gewekt had, dat zij aan niets anders gedacht hadden

dan aan het water op hun hoofden, en die ingespannen aandacht hun niet had veroorloofd op te merken wat er rondom hen gebeurde. Toen zeide Janaka hen, dat volgens hetzelfde beginsel zij toch moesten inzien, dat hij, uiterlijk bezig met het beheer der staatszaken, toch tegelijk een Occultist kon zijn. Ook Hij, hoewel *in* de wereld, was niet *van* de wereld. Met andere woorden, zijn innerlijk streven had hem gestadig doorgeleid naar het einddoel, waarop zijn geheele innerlijke zelf zich had toegelegd.

Raja Yoga moedigt geen leugen aan, vereischt geen uiterlijke houdingen. Het heeft te maken met den innerlijken mensch, wiens gebied ligt in de gedachten-wereld. Het hoogste ideaal voor oogen te hebben, en een onverpoosd streven dat te bereiken, dat is de eenige ware concentratie, die erkend wordt door de Innerlijke Wijsbegeerte, welke te doen heeft met de innerlijke wereld van „*noumena*", de wezenlijke dingen en niet met de uiterlijke schil van „*phenomena*" of verschijnselen.

Het eerste vereischte daarvoor is innige reinheid des harten. Met Zoroaster mag de onderzoeker van het Occultisme zeggen, dat reinheid van denken, woorden en daden het eerste vereischte is voor hem, die boven het gewone peil wil stijgen en meegaan met de „goden". Voor dit doel is het aankweeken van de gevoelens van onzelfzuchtige menschenmin het pad, dat moet worden afgelegd, daar dat alleen leidt naar de allesomvattende Liefde, wier verwerkelijking de voortgang beteekent naar de bevrijding van de kluisters, welke Maya (begoocheling) rond het Ego heeft gelegd. Geen enkele leerling zal het ineens bereiken, maar, zooals onze vereerde Mahatma zegt in de *Occulte Wereld:*

„Hoe grooter de voortgang naar de bevrijding, hoe minder dit „het geval zal zijn, totdat ter bekroning van alles, menschelijke en „zuiver persoonlijke gevoelens, banden van bloed en vriendschap, „vaderlandsliefde en rassenvoorkeur, alle wegvallen om opgenomen „te worden in een allesomvattend gevoel, de eenig ware en heilige, „eenig onzelfzuchtige en eeuwige Liefde, een omvangrijke Liefde „voor de Menschheid als geheel".

In 't kort, het individu wordt opgelost in het Al. Natuurlijk heeft de contemplatie, zooals die gewoonlijk wordt opgevat, ook wel haar kleine voordeeltjes. Zij ontwikkelt een stel physieke ver-

mogens, evenals gymnastiek spieren doet ontwikkelen. Voor het doel om physiek mesmerisme te ontwikkelen, is zij goed genoeg, maar in geen enkel opzicht kan zij behulpzaam zijn in de ontwikkeling van zielsvermogens, zooals de nadenkende lezer wel zal inzien. Tevens kan voor de toepassing ervan zelfs voor gewone doeleinden niet streng genoeg gewaakt worden. Indien men, zooals verondersteld wordt, volkomen passief moet zijn en zich moet verliezen in het voorwerp, dat men beschouwt, moet men toch wel bedenken, dat men, door zoo de passiviteit aan te moedigen, gelegenheid biedt voor de ontwikkeling van mediumieke vermogens. Zooals reeds herhaaldelijk werd vastgesteld, zijn de Adept en het medium twee tegengestelde polen. Terwijl de eerste krachtig werkzaam is, en zoodoende in staat, de elementale krachten te beheerschen, is laatstgenoemde volstrekt lijdelijk, en loopt hij dus gevaar, ten prooi te vallen aan de nukken en grillen der kwaadwillige menschelijke schillen en elementaren.

Uit het bovenstaande zal het duidelijk zijn, dat de ware meditatie bestaat uit het „redelijk afleiden van het onbekende uit het „bekende". Het „bekende" is de wereld der verschijnselen, kenbaar voor onze vijf zinnen. Alles, wat we zien in deze geopenbaarde wereld, is gevolg, waarvan de oorzaken nagespeurd moeten worden in de „noumenale", de ongeopenbaarde, de „ongekende wereld". Dit moet volbracht worden middels meditatie, d.i. volgehouden aandacht bij het onderwerp. Het Occultisme verlaat zich niet op een methode, maar gebruikt zoowel de inductieve als de deductieve. De leerling moet zich eerst de algemeene grondregelen eigen maken, welke voldoende uiteengezet worden in „Het Levenselixer" en andere occulte geschriften. Wat hij allereerst doen moet, is deze grondstellingen begrijpen, en volgens de deductieve methode van het algemeene komen tot het bijzondere. Dan heeft hij een redelijke afleiding te maken van het bekende naar het onbekende, en te probeeren, of de inductieve methode, die van uit het bijzondere gevolgtrekkingen maakt in het algemeene, deze grondstellingen blijft schragen. Alvorens hij kan verwachten zijn streven verwerkelijkt te zien, moet hij eerst zijn onderwerp verstandelijk omvatten, begrijpen. Pas als dit volbracht is komt de volgende stap, die der meditatie, welke is „die onuitsprekelijke drang van

den innerlijken mensch, om uit te gaan naar het oneindige". Alvorens aan zulk een drang behoorlijk richting kan worden gegeven, moet eerst het doel onderkend worden. Dit hoogere stadium bestaat inderdaad in het verwezenlijken van wat de eerste stappen binnen ons begrip hebben gebracht. In 't kort gezegd is contemplatie in de ware beteekenis de erkenning van de waarheid van Eliphus Levi's gezegde:

„Gelooven zonder te weten is zwakheid, gelooven omdat men weet, is macht".

„Het Levenselixer" geeft niet alleen de voorbereidende stappen voor den ladder der *contemplatie*, maar zegt den lezer ook, hoe de hoogere trappen zijn te *verwerkelijken*. Daar wordt als 't ware aangewezen door het proces van contemplatie de verhouding van den mensch, „het bekende", het geopenbaarde, het „phenomenon", het verschijnsel, tot „het onbekende", het ongeopenbaarde, het „noumenon", het wezen. Het toont den onderzoeker, welk ideaal hij heeft te beschouwen en hoe hij dat kan bereiken. Het legt hem vóór den aard der innerlijke vermogens van den mensch, en hoe hij die kan ontwikkelen. Den oppervlakkigen lezer moge dit wellicht het toppunt van zelfzucht schijnen. Eenig nadenken zal ons toonen, dat het tegengestelde het geval is, want het leert den onderzoeker, dat hij, om het wezenlijk te begrijpen, zich moet vereenzelvigen met de Natuur. Instede van zich zelf te beschouwen als een afzonderlijk wezen, moet hij leeren zich zelf te zien als een deel van het Groote Geheel. Immers, in de ongeopenbaarde wereld kan het duidelijk worden ingezien, dat alles wordt beheerscht door de „Wet der Verwantschap", de aantrekking van het eene tot het andere. Daar is alles Oneindige Liefde, in haar waren zin verstaan.

Een kleine opsomming van het te voren gezegde moge hier nog volgen. Het eerste, wat gedaan moet worden, is het bestudeeren van de grondstellingen van het Occultisme, en die uit te werken door de deductieve en inductieve methoden, hetgeen werkelijke contemplatie is. Ten einde hier een nuttig doeleinde aan te geven, moet in de practijk worden verwerkelijkt datgene, waar eerst theoretisch inzicht in werd verkregen.

DAMODAR K. MAVALANKAR.

CHELA'S EN LEEKEN-CHELA'S.

EN Chelâ is iemand, die zich zelf als leerling heeft aangemeld bij een meester, ten einde daadwerkelijk „de verborgen geheimen der Natuur en de in den mensch sluimerende ziele-krachten" te leeren kennen. De Meester, die hem aanneemt, wordt in Indië een Goeroe genoemd, en de ware Goeroe is altijd een Adept in de Occulte Wetenschappen. Een man van diepe, exoterische en esoterische kennis, vooral in de laatste, en iemand, die zijn vleeschelijken aard heeft onderworpen aan zijn wil, die in zich zelf tot ontwikkeling heeft gebracht zoowel de macht (Siddhi) om de natuurkrachten te beheerschen, als het vermogen, haar geheimen te onderzoeken door middel van de te voren sluimerende, maar nu werkzame krachten van zijn wezen — dat is de ware Goeroe. Zich aan te bieden als een candidaat-Chelâ is gemakkelijk genoeg, zich tot een Adept te ontwikkelen echter de moeilijkste taak, die een mensch bij mogelijkheid kan ondernemen. Er zijn tallooze „geboren" dichters, wiskundigen, werktuigkundigen, staatslieden, enz., maar een geboren Adept bestaat niet. Immers, hoewel we nu en dan hooren van iemand, die een buitengewoon aangeboren vermogen bezit voor het verwerven van occulte kennis en kracht, zelfs die moet toch dezelfde beproevingen ondergaan, en dezelfde oefeningen doormaken als eenig minder begaafd candidaat. In deze zaken gaat het volstrekt op, dat er geen „Koninklijke weg" bestaat, waarlangs gunstellingen mogen trekken.

Sedert eeuwen is de keuze der Chelâ's — buiten de erfelijke groep binnen de Gon-pa (tempel) — door de Mahatma's der Hi-

malaya zelf gedaan uit de groep (in Tibet aanzienlijk in aantal) der mystieken van aanleg. De eenige uitzonderingen zijn geweest gevallen van Westerlingen, als: Fludd, Thomas Vaughan, Paracelsus, Pico di Mirandolo, de Graaf de St. Germain en anderen, wier temperament hen zoozeer aantrok tot de hemelsche wetenschap, dat het de ver verwijderde Adepten min of meer dwong, met hen in persoonlijke verbinding te treden en hen in staat te stellen zulk een klein of groot gedeelte der Groote Waarheid te bemachtigen, als mogelijk was in hun maatschappelijke omgeving. Uit Boek IV van Kui-te, het Hoofdstuk over „de wetten der Upâsana's", blijkt, dat de voor den Chelâ gestelde vereischten waren:

1. Volmaakte lichamelijke gezondheid.
2. Volstrekte mentale en stoffelijke reinheid.
3. Onzelfzuchtige bedoelingen, algemeene naastenliefde, mededoogen voor alle levende wezens.
4. Waarachtig en vast geloof in de wet van Karma, onafhankelijk van eenige macht in de Natuur, een wet, wier loop niet mag worden gehinderd door welk middel ook, en niet door gebed of andere daartoe geeigende uiterlijke ceremoniën op zijpaden mag worden geleid.
5. Een in alle nooden onwankelbare moed, zelfs in levensgevaar.
6. Het intuïtieve inzicht, dat men het voertuig is van de geopenbaarde Avalokiteshvara of Goddelijk Atmâ (Geest).
7. Kalme onverschilligheid voor, doch de juiste waardeering vàn alles, dat de objectieve en vergankelijke wereld uitmaakt in haar verhouding tot de onzichtbare gebieden.

Dit moeten, op zijn minst, de aanbevelingen zijn van iemand, die naar het Chelâ-schap streeft. Behalve aan het eerste punt, waarmee bij uitzondering, in zeldzame gevallen, de hand gelicht kan worden, wordt aan elk dezer punten onverbiddelijk vastgehouden, en zij allen moeten min of meer tot ontwikkeling zijn gebracht in den innerlijken aard door *zelfstandige inspanning* van den Chelâ, alvorens hij werkelijk „op de proef gesteld" kan worden.

Wanneer de zichzelf ontwikkelende asceet, hetzij in, of afzijdig van de wereld van handeling, zich zelf heeft weten te plaatsen boven — en dus meester is geworden van zijn: (1) Sharira

(lichaam), (2) Indriya (zinnen), (3) Dosha (fouten), (4) Dukkha (smart), en gereed is een te worden met zijn Manas (Rede), Buddhi (Intuïtie of geestelijke Rede) en Atmâ (hoogste Ziel, d.i. Geest), als hij hiermede gereed is en verder bereid, in Atmâ de hoogste regelaar te erkennen van de wereld van het Inzicht, en de wil, de hoogste zich uitende kracht, dan kan hij, volgens regels van eerbiedwaardigen ouderdom door een der Ingewijden ter hand worden genomen. Dan mag hem het pad worden getoond, aan welks andere einde het nooit dwalende onderscheidingsvermogen van Phala wordt verworven als vrucht der geschapen oorzaken, en waar hem de middelen worden verstrekt, om de Apavarga-bevrijding te bereiken, de opheffing van de ellende der steeds wederkeerende geboorten, Pretya-bhâva, een toestand, welker bepaling voor den onwetende geheel buiten bereik ligt.

Sedert echter de Theosophische Vereeniging is verschenen, welker besliste taak het o.a. is in het gedachtenleven der Ariërs nieuw te wekken de tot nog toe sluimerende herinnering aan het bestaan dezer Wetenschap en deze bovenzinnelijke menschelijke vermogens, zijn de regels voor de keuze der Chelâ's in één opzicht een weinig vergemakkelijkt. Vele leden der Vereeniging, die anders niet tot het leerlingschap zouden zijn geroepen, raakten overtuigd door de daadwerkelijke toepassing van de bovengenoemde punten, en, terecht van meening, dat, waar anderen tot nog toe het doel bereikt hadden, ook zij het konden bereiken, door voldoende uitgerust hetzelfde pad te volgen, en verzochten dringend als candidaten te worden aangenomen. Tot nog toe zijn de uitkomsten daarvan verre van bevredigend geweest, en juist om hun de oorzaak van hunne mislukking te toonen, en anderen te waarschuwen tegen het onbedacht eenzelfde lot tegemoet snellen, is het schrijven van dit opstel gelast. De bewuste candidaten begonnen, ondanks de duidelijke voorafgaande waarschuwing, verkeerdelijk door zelfzuchtig in de toekomst te zien en het verleden uit het oog te verliezen. Zij vergaten, dat zij niets gedaan hadden om die zeldzame eer van de keuze te verdienen, niets wat hun verwachting van zulk een voorrecht eenig recht van bestaan gaf, en dat zij zich op geen enkele der bovengenoemde verdiensten konden beroemen. Zij waren menschen uit de zelfzuchtige, sensueele we-

reld, en hetzij gehuwd of ongehuwd, kooplieden, ambtenaren, officieren of gestudeerden, allen hadden zij geleerd in een school, die er vooral op ingericht was, hen te vereenzelvigen met hun dierlijken aard, allerminst om hun geestelijke mogelijkheden tot ontwikkeling te brengen. Toch bezaten zij allen ijdelheid genoeg, om hen te doen denken, dat voor hun speciaal geval wel een uitzondering zou worden gemaakt op de wet van eeuwen en eeuwen her, alsof inderdaad in hun persoon een nieuwe Avatara ware geboren. Zij allen verwachtten, dat hun verborgenheden geleerd zouden worden, dat hun buitengewone kracht verleend zou worden, omdat — ja, omdat ze toegetreden waren tot de Theosophische Vereeniging. Sommigen hadden ernstig besloten hun leven te verbeteren en hun slechte gewoonten op te geven — dat moeten we tot hunne rechtvaardiging in elk geval erkennen.

Aanvankelijk werden allen geweigerd, te beginnen met Colonel Olcott, den voorzitter zelf, die niet eerder formeel als Chelâ werd aangenomen, dan nadat hij door meer dan een jaar lang toegewijde arbeid en door een onmiskenbare beslistheid bewezen had, dat hij veilig op de proef mocht worden gesteld. Toen kwamen er van alle kanten klachten — zoowel van Hindoe's, die beter hadden moeten weten, als van Europeanen, die natuurlijk niet in staat waren iets omtrent de regels te weten. Het heette, dat, tenzij tenminste eenige Theosophen een kans werd gegeven om het te beproeven, de Vereeniging niet kon blijven bestaan. Alle andere edele en onzelfzuchtige zijden van ons program werden genegeerd — 's menschen plicht tegenover zijn naaste, zijn land, zijn plicht om te helpen, te verlichten, aan te moedigen en de zwakken op te heffen — dat alles werd vertrapt en vertreden in den dollen ren naar het Adeptschap. De roep om verschijningen, verschijnselen en manifestaties weerklonk van alle kanten. De Stichters werden opgehouden van hun eigenlijke werk, en dringend lastig gevallen om toch voor hen in de bres te springen bij de Mahatma's, tegen wie eigenlijk alle bezwaren gericht waren, hoewel hun arme vertegenwoordigers alle stooten hadden op te vangen. Ten slotte kwam er bericht van het hooger gezag, dat eenige der meest dringende candidaten aan hun woord moesten worden gehouden. De uitkomst van deze proef zou wellicht beter dan alle mogelijke

preeken over de beteekenis van het Chelâ-schap toonen, wat de gevolgen zijn van zelfzucht en werkeloosheid. Elken candidaat werd aangezegd, dat hij in elk geval jaren moest wachten, alvorens kon worden vastgesteld, of hij geschikt was, en dat hij een reeks beproevingen had te ondergaan, die alles te voorschijn zouden brengen, wat er in hem zat, hetzij goed of kwaad. Zij waren nagenoeg allen getrouwde mannen, en daarom werden zij „Leeken-Chelâ's" genoemd, een nog ongekende term, maar die reeds lang in Aziatische talen zijn evenknie had. Een „Leeken-Chelâ" is slechts een man van de wereld, die den wensch te kennen geeft, wijs te worden in geestelijke zaken. Eigenlijk is elk lid der Theosophische Vereeniging, die het tweede „doeleinde" onderschrijft, zoo iemand, want, hoewel hij niet behoort tot de echte Chelâ's, heeft hij toch de kans er een te worden, want hij heeft de grenslijn overschreden, die hem van de Mahatma's scheidde, en heeft zich als 't ware in hun aandacht aanbevolen. Door toe te treden tot de Vereeniging en zich te verbinden, haar werk te bevorderen, heeft hij zich tot op zekeren graad verbonden samen te werken met die Mahatma's, op wier bevel de Vereeniging werd opgericht en onder wier voorwaardelijke bescherming zij werkt. Dat toetreden is dus een introductie, al het overige hangt geheel van het lid zelf af, en nooit behoeft deze verwijderde toenadering in de „gunst" van een onzer Mahatma's, of van eenig ander Mahatma ter wereld (zoo deze wel bekend willen worden) te verwachten, welke niet ten volle het loon is van eigen verdienste. *De mahatma's zijn dienaren, geen scheidsrechters van de Wet van Karma.* Het Chelâ-schap verleent geen voorrecht op wien ook, alleen het voordeel, verdienstelijk werk te mogen doen onder toezicht van een Meester. Of nu die Meester worde aangenomen of niet door den Chelâ, maakt voor de uitkomst geen verschil. Zijne goede gedachten, woorden en daden zullen hunne vruchten dragen, evenals zijne slechte. Prat te gaan op het Leeken-Chelâ-schap of er mee te pronken is de zekerste weg, om de verhouding tot den Goeroe tot een bloote naam te herleiden, want dat zou *prima facie* blijk geven van ijdelheid en ongeschiktheid voor verderen vooruitgang. Reeds jaren lang prediken wij nu overal de stelling: „Verdien haar eerst, en vraag dan om nauwe aanraking met de Mahatma's".

Nu is er een vreeselijke wet werkzaam in de Natuur, een wet die geen wijziging kan ondergaan, en wier werking de oogenschijnlijke geheimenis opheldert van zekere „Chelâ's", die in den laatsten tijd treurige voorbeelden van zedelijkheid zijn geweest. Herinnert gij u het oude spreekwoord: „Maak geen slapende honden wakker?" Daar is een occulte beteekenis in gelegen. Niemand kent zijn moreele kracht, totdat die *beproefd* is. Duizenden gaan heel fatsoenlijk door het leven, omdat zij nooit op de proef zijn gesteld. Dit is een waarheid als een koe, maar beslist van toepassing op het onderhavige geval. Iemand, die een poging voor het Chelâschap onderneemt, wekt door die poging alle slapende hartstochten zijner dierlijkheid en zweept ze op tot wanhoop, want dit is het begin van een strijd, waarin geen kwartier wordt gegeven noch gevraagd. Het is eens en voor goed: „Zijn of niet-zijn", de overwinning beteekent het Adeptschap, het falen een onedel martelaarschap, want inderdaad onedel volgens den maatstaf van ware menschelijkheid is het, als slachtsoffer te vallen van wellust, trots, gierigheid, ijdelheid, zelfzucht, lafheid of eenige andere der lagere driften. De Chelâ wordt niet alleen geroepen front te maken tegen alle sluimerende lagere driften in zijn aard, maar bovendien tegen de opgehoopte levende kracht der kwaadaardige driften van de gemeenschap, de natie, waartoe hij behoort. Immers, hij is een integreerend onderdeel van die organismen, en wat hetzij den enkeling, hetzij de groep (stad of volk) aandoet, werkt terug op den ander. In dit geval is zijn streven naar goedheid als een ratel in het aangezicht van het gezamenlijk totaal aan slechtheid van zijn omgeving, en trekt het haar woede tot zich. Als hij er zich mede tevreden stelt met zijn buren om te gaan en vrijwel gelijk te zijn met hen, misschien een beetje beter of wat slechter dan het gemiddelde, zal niemand op hem letten. Doch laat het bekend worden, dat het hem gelukt is, in te zien, hoe leeg het gezelschapsleven is, hoe vol huichelarij en zelfzucht, hoe het niets anders is dan nieuwsgierigheid en jacht naar prikkeling, en dat hij besloten is, zich zelf daarboven te verheffen, en in eens wordt hij gehaat, en elk laag, betweterig en kwaadwillig karakter zendt een stroom van tegenwerkende wilskracht naar hem uit. Als hij innerlijk sterk

is, schudt hij dien van zich af, zooals een krachtig zwemmer den stroom klieft, die een zwakkere mee zou sleuren.

In dezen moreelen kamp echter zal alles, zelfs de kleinste moreele fout van den Chelâ aan het daglicht worden gebracht, daar valt niets aan te doen. Het vernis van het fatsoen, waarmee de beschaving ons allen overdekt, moet er algeheel af, en het Innerlijk Zelf komt te voorschijn, naakt en zonder den minsten sluier, om zijn waar aanzicht te verbergen. De gewoonten der samenleving, die den mensch tot op zekere hoogte zedelijk in bedwang houden, en hem dwingen de deugd te huldigen door goed te schijnen, of hij het is of niet, die gewoonten zullen allen worden vergeten, die banden allen worden verbroken onder de spanning van het Chelâ-schap. Nu is hij in een dampkring van begoocheling — Maya. De zonde zal haar bedrieglijkste mom opzetten en de verleidelijkste hartstochten zullen den onervaren aspirant omlaag trekken naar de diepten van een ziele-poel. Dit is niet zoo'n geval, als door een groot kunstenaar werd uitgebeeld, waar we Satan een spel schaak zien spelen tegen een man, met diens ziel als inzet, terwijl diens menschen schutsengel naast hem staat, om hem raad te geven en hem te helpen. Immers, de strijd gaat hier tusschen des Chelâ's wil en zijn vleeschelijken aard, en Karma verbiedt, dat eenige Engel of Goeroe tusschenbeide komt, alvorens het pleit beslecht is. Met de levendigheid der dichterlijke verbeelding heeft Bulwer Lytton het voor ons afgemaald in zijn *Zanoni,* een werk, dat altijd door Occultisten geroemd zal worden, terwijl hij in zijn *Vreemde Geschiedenis* met gelijke verve de zwarte zijde van occult onderzoek en zijn doodelijke gevaren heeft afgeschilderd. Onlangs werd door een Mahatma het Chelâ-schap beschreven als „een oplosmiddel voor de ziel, dat alle droesem wegvreet en alleen het zuivere goud achterlaat". Indien de candidaat in zich sluimerend heeft geldzucht, of lust tot politieke kibbelarij, neiging tot materialistisch scepticisme of tot ijdel vertoon, tot kwaadsprekerij of wreedheid, of tot toegeven aan eenige zucht naar prikkels, zal zeer zeker dat zaad ontkiemen, maar daarentegen ook de edele eigenschappen van zijn aard. De eigenlijke mensch komt te voorschijn. Is het dan niet het toppunt van zotheid, als iemand het gemakkelijke breede pad van het alledaagsche leven verlaat, om

de klippen van het Chelâ-schap te gaan beklimmen zonder eenige redelijke zekerheid, dat hij van het echte hout gesneden is? Wel mag de Bijbel zeggen: „Hij die staat, zie toe, dat hij niet valle", welke tekst de aspiranten voor Chelâ wel goed mogen overwegen, alvorens zij zich hals over kop in het gevecht storten. Voor eenigen onzer Leeken-Chelâ's ware het beter geweest, als zij zich tweemaal bedacht hadden alvorens de beproevingen aan te durven. *Wij brengen ons meerdere droevige mislukkingen te binnen, welke in den tijd van een jaar voorvielen.* Een sloeg het in het hoofd, hij herriep edele gevoelens, nog geen week geleden geuit, en werd aanhanger van een godsdienst, die hij juist onweersproken en vol verontwaardiging aan den kaak had gesteld. Een ander werd een oplichter, en ging er met het geld van zijn werkgever, ook een Theosoof, vandoor. Een derde gaf zich over aan grove uitspattingen en bekende dat onder doelloos snikken en weenen aan zijn Goeroe. Een vierde verslingerde zich aan een persoon der andere sekse en liet zijn vrienden in den steek. Een vijfde vertoonde teekenen van geestelijke afwijking en moest terechtstaan wegens wangedrag. Een zesde pleegde zelfmoord, om te ontkomen aan de gevolgen van een misdaad, die op het punt stond ontdekt te worden. ..... Zoo zouden we door kunnen gaan. Zij allen waren schijnbaar oprechte zoekers naar de Waarheid en gingen in de wereld voor behoorlijke lieden door. Uiterlijk waren ze zeer wel geschikt als candidaten voor het Chelâ-schap, voor zoover uiterlijkheden gaan, doch van binnen was alles verrot en een knekelhuis gelijk. Het wereldlijk vernis was zoo dik, dat het de afwezigheid van het ware goud daaronder verborg, en toen het oplosmiddel aan het werk ging, bleek de candidaat slechts een vergulde pop te zijn, zedelijke droesem, van de bolster tot de pit.

Natuurlijk hebben we in het voorgaande slechts iets medegedeeld over de mislukkingen onder de Leeken-Chelâ's. Er zijn ook ten deele gelukten bij en deze maken geleidelijk de eerste trappen hunner beproeving door. Sommige maken zich nuttig voor de Vereeniging en de samenleving in het algemeen, door goed voorbeeld en leering. Wèl hen, zoo zij volharden, wèl ook voor ons allen. De kansen zijn tegen hen, maar niets is *onmogelijk* voor hem, die *wil*. De moeilijkheden van het Chelâ-schap zullen niet

minder worden, alvorens de menschelijke aard zich wijzigt en een nieuw bestel zich ontwikkelt. Misschien heeft Paulus wel aan een Chelâ gedacht, toen hij schreef: „Want het willen is wel bij mij, maar het goede te doen, dat vind ik niet, want het goede, dat ik wil, doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik". En in het wijze Kiratarjuniyam van Bharavi wordt gezegd:

„De vijanden, die opstaan in 't lichaam,
„Zwaar te verslaan zijn die wilde driften.
„Manhaftig wil hen bestrijden, wie hen overwint,
„Is aan een wereldoverwinnaar gelijk". (XI, 32).

H. P. B.

KLASSIEKE OPVATTINGEN OMTRENT DE VOERTUIGEN DER ZIEL.

WE moeten erkennen, dat het moderne spiritualisme beneden het peil blijft van de hooge gedachte, ingegeven door de verheven omschrijving, welke het zich had toegeëigend. Waar het zich hoofdzakelijk richt op het onderkennen en naar voren brengen van uiterlijke bewijzen voor een toekomstig bestaan, houdt het zich weinig bezig met beschouwingen over het onderscheid tusschen geest en stof, en gaat het er nog al prat op, het materialisme verslagen te hebben zonder de hulp der metaphysica. Een volger van Plato zou kunnen zeggen, dat de erkenning van een hiernamaals zeer wel is overeen te brengen met een practisch en zelfs dogmatisch materialisme, maar zulk een materialisme zou, vreezen we, het geestelijk en verstandelijk evenwicht onzer moderne phenomenalisten [1]) maar matig verstoren. Als men zich voorstelt het bewustzijn met zijn organen, veilig verhuisd in het ziele-lichaam, waarvan bewezen is, dat het den stoffelijken karkas overleeft, dan komen we ons zelf voor als schipbreukelingen, die voorloopig dankbaar en tevreden zijn, zonder er veel aan te denken, of zij geland zijn op een herbergzame kust, een kale rots of een eiland van menscheneters. Hiermee bedoelen we niet dat deze onsterfelijkheid van de hand in den tand voldoende zou zijn voor vele denkende geesten, wier werkzaam-

[1]) „Ik vrees," zegt Thomas Taylor in zijne inleiding tot *Phaedo*, „dat er heden ten dage slechts weinigen zijn, die weten, dat het niet hetzelfde is voor de ziel om gescheiden te worden van het lichaam, als het voor het lichaam is, gescheiden te worden van de ziel, en dat het eerste volstrekt geen noodzakelijk gevolg behoeft te zijn van het laatste".

heid de beweging drijft en belevendigt, doch dat zij een gevoel van opluchting geeft aan de meeste menschen, die in deze tijden van twijfel tot de ontdekking komen, dat zij beslist weder zullen leven na den dood. Op de vraag echter: „Hoe worden de dooden opgewekt en in welk soort lichaam komen zij terug?" kan het moderne spiritualisme met zijn empirische werkwijze geen bevredigend antwoord geven. Tijden, voordat Paulus de kwestie aanroerde, had zij al de aandacht van de beroemdste scholen van wijsgebeerte, wier beschouwingen, ook al mogen zij nog zoo weinig bewezen zijn, voor ons van belang zijn, waar wij nog maar aan den aanvang staan van een spiritualistische opleving. Als de uitdrukking niet zoo dikwijls gebruikt werd zou het niet noodig zijn er nog eens op terug te komen, dat de term „geestelijk lichaam" eigenlijk is eene *contradictio in terminis.* Lichamen zijn er voor, om een verbinding te vormen tusschen den Geest en een wereld van dingen. Bij Platonische schrijvers heet het lichaam Ochema, d.i. "voertuig". Het is het middel tot handeling en ook tot gewaarwording. In deze wijsbegeerte was het begrip van de ziel niet blootelijk, zooals bij ons het onstoffelijke wezen van het bewustzijn. Hoe voorzichtig de vertolker hier behoort voort te schrijden, weet een ieder, die, zij het ook maar oppervlakkig, in aanraking is geweest met de onder Plato's volgers heerschende meeningsverschillen. Allen geven zij het onderscheid toe tusschen het redelijke en het onredelijke deel of beginsel, waarbij het laatste omvat, ten eerste het waarnemingsvermogen, en ten tweede den vorm, of wel die kracht, welke, gehoorzaam aan het samentrillen met de ziel, die ziel in staat stelt, zich daaraan te hechten, en tot een geschikt lichaam samen te stellen die zelfstandigheden uit het heelal, welke het meest met haar overeenkomen. Moeilijker is het, te bepalen, of Plato en zijn voornaamste leerlingen in redelijke ziel of „nous" een bepaald en afzonderlijk wezen erkenden, hetwelk somtijds wordt onderscheiden als de Geest". Dr. Henry More, ten deze iemand van gezag, weerspreekt dezen uitleg, door te zeggen:

„Daar kan niets afschuwelijkers zijn, dan in den mensch twee zielen te stellen, de eene gevoelig en de andere redelijk, welke van elkaar onderscheiden zouden zijn, en aan de eerste den naam te geven van astrale ziel, waar er in den mensch geen astrale ziel is

dan de vorm van de ziel zelf, welke vorm altijd ongescheiden is van dat, wat redelijk is. Ook kan het om geen enkele andere reden astraal genoemd worden, dan omdat het verboden is aan het lichamelijk temperament, dat afkomstig is van de planeten, of liever, in het algemeen van stoffelijken oorsprong is, als zijnde nog onvoldoende vereenigd met het goddelijke lichaam of het voertuig van goddelijke deugd en kracht".

Hij beweert dus, dat de kabalistische drie zielen, Nephesh, Ruach en Neschamah, hun oorsprong vinden in een misvatting van de ware leer van Plato, welke is die van een drievuldig gelijkwaardig levensaanzicht. Dit komt overeen met de drie graden van stoffelijk bestaan, of de drie „voertuigen", de aarde-, lucht- en aether-voertuigen. Het laatste is de Augoeides, het voertuig van lichtenden vorm der gelouterde ziel, wier onredelijk deel volkomen is onderworpen aan het redelijke. Het luchtvoertuig is dat, waarin de groote meerderheid der menschheid zich bevindt bij de ontbinding van het aardsche lichaam, en waarin gedurende langen tijd een gedeeltelijk reinigingsproces moet worden ondergaan als voorbereiding voor de terugkeer der ziel tot haren oorspronkelijken etherischen staat. Immers, we moeten er aan denken, dat praeëxistentie of voorbestaan der zielen een bepaalde grondstelling is, zoowel van deze wijsbegeerte als van de Kabalah. De ziel is „in de stof gedompeld". Van uit haar hoogsten oorspronkelijken staat heeft de weerstand van den onredelijken aard achtereenvolgens de gelijkwaardige levensaanzichten opgewekt en ontwikkeld in overeenstemming met de lagere gebieden, waarbij zij door middel van haar „vorm" eerst is overgegaan in den lucht-toestand en daarna in den aard-toestand. Elk dezer gebieden gaat samen met een geëigende bevolking, welke nooit „overgaat", zooals de menschelijke ziel dat doet, van het eene naar het andere: de „goden", de „demonen" en de „dieren" (1). En zoo tot in het oneindige.

„Het kortst van duur is het aardsche voertuig. In het luchtvoertuig kan de ziel, zooals zij het uitdrukken, voor vele tijdperken wonen, en in het aether-voertuig voor immer".

---

[1]) Dit is eene toespeling op die wezens der verschillende levensrijken, welke wij Theosofen, in navolging van de Kabalisten „elementalen" hebben genoemd. Zij worden nooit menschelijk. (Red. Theos.)

Waar hij spreekt over het tweede lichaam, zegt Henry More:

„Het astraal voertuig der ziel is van eene zoodanige ijlheid, dat het even gemakkelijk door de poriën van het lichaam kan dringen als het licht door een glasruit, of als de bliksem door de schede van een sabel kan gaan zonder die te verwringen of te verschroeien".

En verder:

„Ik maak me sterk, dat de ziel evengoed in het luchtvoertuig kan leven als in het aethervoertuig, en dat er slechts heel enkelen zijn, die het hooge geluk smaken, dadelijk bij het verlaten van het aardlichaam het hemelsche lichaam te verwerven, dien hemelwagen, welke ons noodzakelijkerwijs in triomf tot het hoogste geluk zou opvoeren, waartoe een mensch in staat is, wat een ieder, goed of slecht, zou overkomen, indien het afleggen van het aardsche lichaam ons plotseling zou verplaatsen in ons hemellichaam.

Een rechtvaardige Nemesis echter zal er voor zorgen, dat de menschelijke zielen, die geen helden van deugd zijn, zichzelf beperkt zullen zien binnen het gebied der duistere lucht, hetgeen de Rede zelf aangeeft en de volgers van Plato dan ook eenparig verklaren".

Hoort ook den grondigsten en den misschien het best belezenen in des meesters leeringen onder de moderne volgers van Plato, Thomas Taylor:

„Hierna leert onze goddelijke wijsgeer, dat de reine ziel na den dood zal terugkeeren tot een reine en eeuwige omgeving, terwijl de onreine ziel, doordat zij doordrongen is van aanhankelijkheid aan het aardsche, aangetrokken zal worden door een soortgelijke omgeving, en gehuld zal worden in een grof voertuig, dat met stoffelijke oogen kan worden waargenomen [1]). Immers, zoolang er in de ziel nog eene neiging naar het lichamelijke bestaat, zal die haar er toe drijven, een zeker soort voertuig aan te trekken, hetzij van den aard der lucht, of samengesteld uit de gassen en dampen van haar aardsche lichaam, dan wel bijeengegaard uit den haar omringenden dampkring, want ook volgens de geheime leer van Plato's wijsbegeerte is er tusschen het aetherlichaam, dat sober is en onstoffelijk, en dat

[1]). Dit is de theorie van nagenoeg alle Arisch-Hindoesche wijsbegeerten. (Red. Theos.).

het eeuwige, oorspronkelijke voertuig der ziel is, en aan den anderen kant het aardsche lichaam, dat stoffelijk is, ingewikkeld en van korten duur, een luchtlichaam, dat wel stoffelijk is, maar eenvoudig van aard en langer van duur. In dit lichaam nu woont de onreine ziel langen tijd na haar overgang van hier, totdat zij na de ontbinding van dit luchtlichaam, opnieuw gewikkeld wordt in een samengesteld lichaam, terwijl daarentegen de reine ziel onmiddellijk naar de hemelwereld opstijgt, slechts in haar aethervoertuig gehuld". [1]).

Steeds is het de toestand van de ziel, die de hoedanigheid van het lichaam bepaalt. Porphyrins zegt in de vertaling van Cudworth:

„Hoe de ziel op zichzelf ook zij aangedaan, zij zal toch altijd een lichaam vinden, dat voor haar geschikt is, en dat strookt met haar tegenwoordigen toestand, en daarom zal de reine ziel zich een lichaam aanpassen, dat zoo dicht mogelijk de onstoffelijkheid benadert, d.w.z. een aetherlichaam".

En dezelfde schrijver zegt elders:

„De ziel is nooit ontbloot van alle lichamelijkheid, maar is altijd aan een of ander lichaam verbonden, dat geschikt en aangenaam is voor haar tegenwoordigen toestand (hetzij een reiner of een minder rein). Nadat het geestelijk lichaam, dat dit grove aardsche lichaam tot voertuig heeft, dit verlaten heeft, zal het aanvankelijk nog bevuild en belast zijn door de gassen en dampen daarvan, totdat de ziel zich geleidelijk daarvan bevrijdt en ten slotte een pure schoonheid wordt, door geen enkel wolkje verduisterd, en die geen schaduw meer afwerpt".

Hier zien we, dat we de bijzondere onderscheiding tusschen de twee toekomstige voertuigen uit het oog verliezen en dat het aetherlichaam als een verijling van het luchtlichaam wordt beschouwd. Dit is echter in strijd met de eenparige opvatting van de uitleggers van Plato's leer. Somtijds is het aetherlichaam of Augoeïdes in 't bijzonder gehecht aan de redelijke ziel, of geest, welke dan moet worden beschouwd als een bepaald wezen, afgescheiden van de lagere ziel. Philoponus, een Christelijk schrijver, zegt:

„De redelijke ziel kan in haar krachtuitingen gescheiden worden van alle lichamen, doch het onredelijke deel of het leven daarvan kan slechts van het grove lichaam gescheiden worden en niet van

[1]) Inleiding, Phaedo.

volstrekt alle lichamen, doch zij heeft na den dood een geestelijk of lucht-lichaam, waarin zij handelt — dit zeg ik als mijn eerlijke meening, welke later door ons zal worden bewezen .....

Het onredelijke leven der ziel is niet met zijn geheele wezen in dit grove aardlichaam, doch verblijft na het vertrek der ziel buiten dat lichaam, waarbij het gebruik maakt als voertuig en onderdaan van het ijle lichaam, dat op zichzelf ook is samengesteld uit de vier elementen, doch zijne benaming ontvangt van het hoofdbestanddeel ervan, n.l. Lucht, evenals dit grove lichaam van ons aardsch genoemd wordt, naar wat daarin overheerschend is". (Cudworth, Intellectual System).

Uit dezelfde bron putten we nog het volgende:

„Daarom zeggen de ouden, dat onreine zielen na hun verscheiden uit dit lichaam hier zekeren tijd op en neer zweven in hun ijle, gasvormige luchtlichaam, en dan bij hun graven verschijnen of spoken in hun vroeger tehuis. Hierom heeft het allen zin, ons in acht te nemen, goed te leven, en ook ons te onthouden van grove spijs en drank, omdat de Ouden ons ook zeggen, dat dit ijle lichaam van ons bevuild wordt en verdicht door een slecht diëet, en dat zoo de ziel in dit leven in sterkere mate onderhevig zal zijn aan de woelingen der hartstochten. Zij voegen hier aan toe, dat er in die ijle lichamen na den dood ook nog iets van het plantaardige of vormleven overblijft, dat ook door de ziel gebruikt wordt, en steeds door gevoed wordt, hoewel niet op dezelfde wijze, als onze grove lichamen hier gevoed worden, doch met ijle gassen, en dan niet door middel van lichaamsdeelen of organen, maar meer als geheel, zooals sponsen van alle kanten tegelijk vocht kunnen opnemen. Om deze reden zullen zij, die wijs zijn, in dit leven zorg dragen, een licht en droog diëet te volgen, opdat het ijle lichaam, dat zich binnen en door ons lichaam heen bevindt, niet moge verharden of verstopt raken, doch integendeel nog ijler worde. Buitendien maakten die Ouden nog gebruik van afvoermiddelen ter bevordering van hetzelfde doel, want evenals dit aardsche lichaam met water gewasschen wordt, zoo wordt dat ijle lichaam gereinigd door catharale dampen en nu zijn sommige dier dampen van voedenden aard en andere van afvoerenden aard. Bovendien verklaarden die Ouden omtrent dat ijle lichaam, dat het niet bewerktuigd was, doch dat het als geheel en in alle

onderdeelen gevoelig was voor gewaarwording, zoodat de ziel al het waarneembare zag, hoorde en gewaar werd door middel van elk plekje ervan. Daarom beweert Aristoteles zelf in zijn Metaphysica, dat er eigenlijk slechts één zin en één waarnemingsorgaan is. Hij bedoelt met dit eene waarnemingsorgaan den geest, of het ijle luchtlichaam, waarin het geheele waarnemingsvermogen overal, door het geheele samenstel alle verschillende gewaarwordingen aanzetten. En als er dan gevraagd wordt, hoe het komt, dat die geest gekluisterd wordt in een graf en dan meestal in menschelijken vorm, doch ook soms in den vorm van andere dieren, dan antwoorden die Ouden daarop, dat het zoo dikwijls verschijnen in een menschelijken vorm voortkomt daaruit, dat hij verstard was door een slecht diëet, en toen als het ware gekenmerkt werd door den vorm van dit hem uiterlijk omhullende lichaam, waarin hij woont, evenals de kristallen den vorm en de kleur aannemen van de voorwerpen, waarop zij zijn gehecht, of die hun beeld weerspiegelen. Het feit, dat zij soms verschillende andere vormen vertoonen, komt door de verbeeldingskracht van de ziel zelf, die naar believen het ijle lichaam naar elk model kan vervormen. Daar het van lucht is, wordt het zichtbaar, als het zich verhardt en vast wordt, en dan weer onzichtbaar en verdwijnt het uit het oog, als het zich uitzet en vervluchtigt. (Aristoteles, De Anima).

Cudworth zegt:

„Hoewel geesten en spoken zekere slappe lichamen hadden, welke zij in zooverre konden verharden, dat ze voor menschen zichtbaar werden, zoo is het toch begrijpelijk genoeg, dat ze die niet tot de stevigheid en de grofheid van vleesch en been konden samendrukken, om daarin voort te bestaan, of ten minste niet zonder zoodanige moeite en pijn, dat die hen wel weerhielden het te probeeren. Desondanks wordt niet ontkend, dat zij soms gebruik kunnen maken van andere stoffelijke lichamen en daarin zich kunnen bewegen en handelen, zooals in het beroemde verhaal van Phlegons, waarin het lichaam niet verdween, zooals andere spoken plegen te doen, maar als een lijk achterbleef".

In al deze beschouwingen speelt de Anima Mundi een belangrijke rol. Zij is de bron en het beginsel van alle dierlijke zielen, met inbegrip van de onredelijke menschelijke ziel. In den

mensch echter, die anders gewoon gelijkwaardig zou zijn aan de andere dieren der aarde, in den mensch heeft deze ziel deel aan een hooger beginsel, hetwelk tracht die dierlijke ziel op te heffen en haar te verkeeren in zijn eigen aard. Om den aard dezer vereeniging te begrijpen zou men Plato's geheele wijsbegeerte onder de knie moeten hebben, zooals die vervat is in zijn Parmenides en den Timaeus, en zeker zou men overijld verstard in de leer moeten heeten, zoo men zonder deze gezette voorbereiding Plato den kampioen zou noemen eener onvoorwaardelijke zedeloosheid. Zeer zeker is in Phaedo, de dialoog, welke alle leeringen van Plato heet te bevatten, de onzedelijkheid, welke aan de onreine zielen wordt vergund, van een twijfelachtig karakter, doch wij zouden liever uit het daar gegevene afleiden, dat in elk geval de menschelijke persoonlijkheid op den duur wordt afgelegd door achtereenvolgende onderdompelingen in de stof". De volgende aanhaling uit Plutarchus (door Mevr. Blavatsky aangehaald in „Isis Unveiled", II, 284) zal ten minste den eerbiedwaardigen ouderdom aantoonen van begrippen, welke onlangs nog werden gehouden voor fantastische nieuwigheden.

„Iedere ziel heeft eenig aandeel in „Nous", de Rede, een mensch kan zonder dat geen mensch zijn, doch voor zoover elke ziel zich mengt met het vleesch en zijn lusten, wordt zij veranderd en door smart en genot onredelijk. Alle zielen mengen zich niet op dezelfde wijze, sommigen dompelen zich geheel in het lichaam en zoo wordt in dat leven dan haar geheele samenstel bedorven door lust en hartstocht. Anderen mengen zich voor een deel, doch daarbij blijft het reinere deel dan buiten lichamelijke aanraking. Het wordt niet omlaag getrokken in het lichaam, doch zweeft er boven in aanraking met des menschen kruin. Het is als een koord, waardoor het meegevende deel der ziel wordt opgehouden en bekeerd, zoolang dat deel volgzaam is en niet overweldigd door de vleeschelijke lusten. Het deel, dat in het lichaam is gedompeld, wordt ziel genoemd. Het onaantastbare deel echter wordt „Nous" genoemd, en de ondoordachten meenen, dat dit in hen is, zooals zij ook meenen, dat het spiegelbeeld in den spiegel zit. De denkende mensch echter, die weet, dat het buiten is, noemt het een daemon".

In het zelfde geleerde werk (Isis Unveiled) worden twee gezaghebbende Christenen, Irenaeus en Origenes, aangehaald van wege een dergelijke onderscheiding tusschen ziel en geest, in dier voege, dat de tweede als beslist scheidbaar van de eerste moet worden gedacht. In het maken van het onderscheid op zichzelf ligt voor den middelmatig ontwikkelden mensch natuurlijk geen nieuwigheid. In vele moderne werken wordt daarop den nadruk gelegd o.a. in Heard's „Trichotomy of Man" en Green's „Spiritual Philosophy", deze geeft eene uiteenzetting van de opvatting van Coleridge omtrent dit en aanverwante onderwerpen. De moeilijkheid, om de scheiding van die twee beginselen niet alleen in het afgetrokkene maar ook inderdaad mogelijk te achten, vindt haar oorsprong in de zinnen, indien zij niet een begoocheling is van het persoonlijk zelf. Het lagere denkvermogen verwerpt de gedachte, dat wij slechts deelen zouden zijn en slechts ten deele onsterfelijk, met eene verontwaardiging, welke elke veronderstelling ontmoet, die zoowel moeilijk te begrijpen als minder smaakvol is. Toch is het wellicht geen grooter bezwaar, dan de harde uitspraak (als zij ten minste niet een en hetzelfde zijn), welke zoo moeilijk was voor Nicodemus (Joh. 3: 6—8), en welke sedert dien den grondtoon heeft aangegeven van het mystiek-godsdienstige bewustzijn. Dit is echter een te uitgebreid en te diepgaand vraagstuk om te behandelen in dit opstel, dat hoofdzakelijk ten doel heeft de aandacht te vestigen op de onderscheidingen, welke de klassieke denkers deden gelden in hun opvatting van het lichaam als een werktuig of „voertuig" der ziel. Ieder spiritualist zal toegeven, dat er een wisselwerking is tusschen den geestelijken toestand van een mensch en zijn werktuig van handeling naar buiten, en het zou zeer goed mogelijk kunnen zijn, dat er eenig licht is geworpen op de toekomstige toestanden door de mogelijkheid, dat, en de wijze waarop er gemeenschap bestaat van den geest met zijn voertuig.

C. C. MASSEY.

DE SANNYÂSÎ'S VAN NILGIRI.

IK hoorde, dat men somtijds Sannyâsî's ontmoet had op een berg, genaamd Velly Mallai in het district Coimbatore, en, waar ik pogingen deed, er een te ontmoeten, besloot ik dien berg te bestijgen. Ik beklom de steile hellingen en kwam aan een lage en nauwe opening, die ik op handen en voeten binnenkroop. Na ongeveer twintig meter bereikte ik een grot, door wier ingang ik hoofd en schouders naar binnen stak. Ik kon er duidelijk zien, doch voelde een kouden wind over mijn gezicht strijken, alsof er ergens een tochtgat of spleet was, dus lette ik goed op, maar ik kon niets ontdekken. De ruimte was ongeveer twaalf voet in het vierkant. Ik ging niet naar binnen. Langs den kant zag ik steenen van een el lang rechtop staan. Ik was zeer teleurgesteld, dat er geen Sannyâsî aanwezig was, en kroop terug, zooals ik gekomen was, daar er geen ruimte was om te keeren. Toen hoorde ik, dat men wel Sannyâsî's ontmoet had in de dichte Shola's (bosschen) en ik besloot mijn zoeken voort te zetten, daar mijn werk dikwijls daar gelegen was; ik zocht ijverig, doch zonder eenig succes.

Op een goeden dag beraamde ik een zakenreis naar Coimbatore en liep ik den weg op, terwijl ik trachtte tot overeenkomst te komen met iemand, dien ik in dienst wilde nemen, om mij daar te brengen, doch daar we het niet eens konden worden, verliet ik hem en sloeg den Lovedale Road in, om 6 uur n.m. Ik had niet ver geloopen, toen ik een als Sannyâsî gekleed man ontmoette, die stilhield en me aansprak. Hij bemerkte een ring aan mijn vinger

en vroeg er om. Ik zeide hem, dat hij dien kon krijgen, maar vroeg hem, wat hij er mij voor terug zou geven. „Ik geef er niet bijzonder om", zeide hij toen, „liever zou ik dat meel en die suiker hebben uit het pak op uw rug". „Ik zal het u met genoegen geven", zeide ik, legde mijn bundeltje af en gaf het hem. De helft is voor mij genoeg", zeide hij, doch wederom van gedachten veranderend, vroeg hij: „Laat mij eens zien wat er in uw bundel is", en daarbij wees hij op een ander pakje. „Dat kan ik u niet geven", antwoordde ik. Toen zeide hij: „Waarom kunt ge mij uw Swami (beeldje van den huisgod) niet geven?" Ik zeide: „Het is mijn swami, ik kan er niet van scheiden, neem liever mijn leven". Hierop drong hij niet verder aan, doch zeide: „Welnu, ga nu maar naar huis". Ik zeide, dat ik hem niet zou verlaten. „O, dat moet ge toch, want ge zult van honger omkomen", zeide hij. „Dat doet er niet toe", zeide ik, „ik kan slechts eens sterven". „Ge hebt geen kleeren om u tegen regen en wind te beschermen, en ge kunt tijgers tegenkomen", zeide hij. „Daar geef ik niet om", antwoordde ik, „elk mensch moet eens sterven, wat beteekent het, hoe hij sterft?" Toen ik dat gezegd had, greep hij mijn hand en omarmde hij mij, en oogenblikkelijk was ik bewusteloos. Toen ik weder tot bewustzijn kwam, bevond ik mij met den Sannyâsî op een plek op de heuvels, die mij geheel vreemd was, nabij een groote rots en met een groot bosch in de buurt. In het bosch, recht voor ons, zag ik een vurige zuil, zoo groot als een boom. Ik vroeg den Sannyâsî wat dat was, dat op een hoog vuur geleek. „O", zeide hij, „waarschijnlijk een boom, die door zorgelooze houthakkers is aangestoken". „Neen", zeide ik, „het is niet als een gewoon vuur, er is geen rook bij en er zijn geen vlammen, en ook is het niet geel en rood, ik wil het gaan bekijken". „Dat moet ge niet doen, als ge dat vuur nadert, kunt ge niet levend ontkomen". „Gaat u dan met me mee", vroeg ik hem. „Nee, dat kan ik niet", zeide hij, „als ge het wenscht te benaderen, moet ge alleen gaan en op eigen verantwoording. Die boom is de boom der kennis en uit haar vloeit de melk des levens: wie daarvan drinkt zal nooit meer honger lijden". Daarop beschouwde ik den boom met ontzag.

Toen zag ik vijf Sannyâasî's aankomen. Zij voegden zich bij dengene, die bij mij was, begonnen een gesprek met hem en haal-

den een hookah te voorschijn, waarop zij begonnen te rooken. Zij vroegen mij, of ik kon rooken. Ik zeide van neen. Een hunner zeide toen tot mij: „Laat ons den Swami zien uit uw pak", en daarbij gaf hij er eene beschrijving van. Ik zeide: „Dat kan ik niet, daar ben ik niet rein genoeg voor". „Waarom zoudt ge dan uwe wasschingen niet verrichten in gindschen stroom?" zeiden zij. „Als ge water op uw voorhoofd sprenkelt, is het al genoeg". Ik ging mijn handen en voeten wasschen en ook mijn hoofd en toonde het hun. Daarop verdwenen zij. „Het is al zeer laat en tijd voor u om naar huis te gaan", zeide mijn eerste vriend. „Neen", zeide ik, „nu ik u heb gevonden, wil ik u niet meer verlaten". „Neen, neen", zeide hij, „ge moet naar huis. Gij kunt de wereld nog niet verlaten, gij zijt man en vader, en ge moogt uwe wereldsche plichten niet verzaken. Treedt in de voetstappen van wijlen uw geachte oom, hij verwaarloosde zijn wereldsche zaken niet, hoewel hij zijn zieleheil behartigde. Ge moet gaan, maar ik zal u weer ontmoeten, als ge uw veertiendaagsche vacantie krijgt". Hierop omarmde hij mij, en wederom werd ik bewusteloos.

Toen ik bijkwam, bevond ik mij onder aan het koffieland van Colonel Jones boven Coonor op een pad. Hier zeide de Sannyâsî mij vaarwel en terwijl hij naar den hoofdweg beneden wees, zeide hij: „Nu zult ge den weg naar huis wel weten". Ik wilde echter niet van hem scheiden, en zeide: „Dit alles zal mij slechts als een droom voorkomen, tenzij gij een dag vaststelt en mij belooft, mij hier dan weer te ontmoeten". „Dat beloof ik", zeide hij. „Neen, beloof het mij door te zweren op het hoofd van mijn beeldje". Nogmaals beloofde hij het en hij raakte daarbij het hoofd van het beeldje aan. „Wees hier", zeide hij, „vandaag over veertien dagen". Toen de dag was gekomen, hield ik me angstig nauwgezet aan de afspraak en ging op een steen zitten aan den kant van het pad. Lang wachtte ik tevergeefs. Ten langen leste zeide ik bij mezelf: „Ik ben misleid, hij komt niet, hij heeft zijn eed geschonden", en verdrietig bracht ik een Pujah (offerande). Nauwelijks waren die gedachten mij door het hoofd gegaan, of daar stond hij naast mij. „Ah, ge twijfeldet aan mij", zeide hij, „waarom dit verdriet?" Ik viel hem te voet en bekende, dat ik aan hem had getwijfeld en vroeg hem vergeving. Hij vergaf me en stelde me gerust, en zeide,

dat ik mij goed moest blijven gedragen, dan zou hij mij altijd blijven helpen, en hij gaf mij goeden raad en leering in al mijn particuliere aangelegenheden, zonder dat ik er jegens hem ook maar een woord over had gerept. Ock gaf hij me medicijn voor een zieken vriend, dien ik beloofd had er om te vragen, doch hetgeen ik vergeten had. Die medicijn heb ik mijn vriend toen gegeven en hij is er geheel door genezen.

Het bovenstaande is een woordelijke vertaling van het verslag van een ambtenaar eener nederzetting aan ondergeteekende.

E. H. MORGAN.

HEKSERIJ IN DE NILGIRIBERGEN.

JAAR ik reeds jaren lang (dertig) in de Nilgiribergen woon, de verschillende stammen uit de heuvels op mijn plantage in dienst heb; en hunne talen spreek, heb ik gelegenheid te over gehad, hunne zeden en gewoonten te bestudeeren en de veel voorkomende toepassing van duivelbannerij en hekserij onder hen. Op de helling der Nilgiri's wonen verschillende half wilde lieden: ten eerste de Curumbers, die zich dikwerf komen verhuren op de naburige plantages en eerste klasse boschkappers zijn, ten tweede de Tain (Honig Curumbers) die honig verzamelen en hoofdzakelijk daarvan en van wortels leven, en die niet in de beschaafde wereld verschijnen, ten derde de Mulu Curumbers, die zeldzaam zijn op de berghellingen doch veel voorkomen in Wynaad, lager gelegen in de hoogvlakte. Dezen gebruiken pijl en boog en zijn dol op de jacht; men zegt, dat zij tijgers dooden door in een groep op hun prooi toe te rennen, en hun pijlen van nabij af te schieten. In hun jachtijver vallen zij wel eens ten prooi aan deze roofdieren, doch van hen wordt gezegd, dat zij een beheerschende macht over alle wilde dieren kunnen uitoefenen, in het bijzonder over olifanten en tijgers, en de inboorlingen verklaren dat zij de macht hebben den vorm aan te nemen van verschillende dieren. Zij worden telkens te hulp geroepen, zoowel door de eerstgenoemde Curumbers als door de inboorlingen in 't algemeen, als men zich wenscht te wreken, op een vijand.

Bezijden deze soorten van Curumbers zijn er nog verschillen-

de andere wilde stammen, die ik nu niet vermeld, omdat zij niet te maken hebben met hetgeen ik heb te vertellen.

Op mijn plantage bij Ootacamund had ik een ploeg jonge Badâgas, zoowat dertig jonge mannen, die ik in dienst had gehad sedert hunne kinderjaren, en die nuttige en handige kerels waren geworden. Week na week miste ik er telkens een van, en bij navraag heette het dan, dat zij ziek geworden waren en gestorven.

Op een marktdag ontmoette ik den Moneghar van het dorp, waartoe mijn ploeg behoorde, met eenige zijner menschen op den weg naar huis, beladen met hun inkoopen. Zoo, als hij mij zag, hield hij stil, en naderbij komende, zeide hij: „Moeder ik ben in groote zorg en kommer, zeg me, wat ik doen moet!" „Waarom, wat is er mis?" vroeg ik. „Al mijn jonge mannen sterven, en ik kan hen niet helpen of het voorkomen; zij zijn betooverd door de slechte Curumbers, die hen dooden, en ik sta machteloos". „Toe leg me het uit", zei ik, „waarom handelen die Curumbers zoo, en wat doen ze je volk eigenlijk? „O, Mevrouw het zijn gemeene uitzuigers, die altijd geld moeten hebben, we hebben gegeven, totdat wij niets meer te geven hadden. Ik heb hun gezegd, dat we geen geld meer hadden, en zij zeiden toen, „— goed, goed — zooals je wilt — we zullen zien". Gewis als zij dit zeggen, dan weten we wat er komt — 's nachts, als we allen slapen, worden we plotseling wakker, en dan zien we een Curumber in ons midden staan, midden in de kamer, waar de jonge mannen slapen". „Waarom sluit je je deuren niet secuur met grendels?" viel ik hem in de rede. „Wat geven grendels en bouten tegen hen? Door steenen muren komen ze heen..... Onze deuren *waren* gesloten, maar niets kan een Curumber buiten sluiten. En dan wijst hij met zijn vinger op Mada, op Kurira, op Jogie — hij uit geen woord, terwijl we naar hem kijken, verdwijnt hij! Binnen een paar dagen worden de jonge mannen ziek, een slepende koorts ondermijnt hun gestel, hun magen zwellen op en ze sterven. Achttien jonge mannen, de bloem van mijn dorp, zijn van het jaar zoo gestorven. En altijd gebeurt dat na een nachtelijk bezoek van een Curumber". „Waarom klaag je niet bij 't Gouvernement?" zei ik. „Ach, dat geeft niets, wie zal hen pakken?" „Wel, geef hun dan de gevraagde 200 rupees voor deze keer op een heilige belofte van hun kant, dat zij niet meer

zullen eischen". „Ik denk, dat we ergens het geld moeten zien te vinden" zei hij, en treurig ging hij weg.

Een zekere heer K. is eigenaar eener koffie-plantage in de nabijheid, en heeft, evenals vele andere planters, Burghers in dienst. Op een keer was hij op de lage helling der heuvels op jacht naar bantengs en ander groot wild, waarbij hij zeven of acht Burghers had meegenomen, om zijn geweren en andere gereedschappen der woudloopers te dragen. Hij kreeg een mooien Olifant onder schot en verwondde hem zwaar. Daar hij zich die slagtanden wilde verzekeren, wou hij zijn prooi achtervolgen, maar hij kon zijn Burghers niet overhalen, dieper het bosch in te gaan; zij waren bang de Mulu Curumbers te ontmoeten, die daar in de buurt woonden. Lang praatte hij te vergeefs, doch ten slotte haalde hij hen door bedreiging en beloften over, door te gaan, en toen zij niemand ontmoetten, bedaarde hun angst en werden zij moediger, toen zij plotseling bij den dooden olifant kwamen, omringd (o, wat een schrik) door een groep Mulu Curumbers, die ijverig bezig waren, de slagtanden uit te hakken, waarvan er een al los was. De bevreesde Burghers trokken zich terug, en wat de heer K. ook deed of zeide, niets kon hen overhalen den dooden olifant te naderen, dien de Curumbers stoutweg voor hun eigendom verklaarden. Zij beweerden, hem gedood te hebben. Zeer waarschijnlijk hadden zij het beest aangetroffen, stervende aan zijne verwonding, en het toen afgemaakt. De heer K. had geen zin zijn prooi zoo maar op te geven, daarom ging hij in dreigende houding op de Curumbers toe en dwong hen terug te trekken, terwijl hij tevens zijn Burghers tot zich riep. De Curumbers zeiden slechts: „kom eens aan dien olifant als je durft", en trokken zich toen terug. De heer K. hakte daarop zelf de tweede tand verder los, hing de beide tanden met veel moeite over een draagstok en gelastte zijn mannen, die te dragen. Hij nam de geheele verantwoording op zich toonde hun, dat zij er niet aan kwamen, en verklaarde ten slotte, dat hij er liever den geheelen nacht bij zou blijven, dan dat hij de tanden in de steek zou laten. Het vooruitzicht van een nacht in de buurt der Mulu Curumbers te moeten doorbrengen, was te machtig voor de vreesachtige Burghers, en ten slotte namen zij den stok met de tanden op, en liepen er mee naar huis. Vanaf

dien dag gingen al die mannen op een na, die waarschijnlijk het geweer droeg, aan het sukkelen, liepen rond als geesten, verdwaasd, bleek en spookachtig en vóór de maand om was, waren zij allen, op dien eenen na, dood en begraven.

Eenige maanden geleden werd er in het dorpje Ebannaud, een paar paal van hier een vreeselijk treurspel afgespeeld. Het kind van den Moneghar, het dorpshoofd, was doodziek. Waar dit een geval was na verscheidene andere sterftegevallen, werd het toegeschreven aan kwade invloeden van de in de nabijheid wonende Curumbers. De Burghers besloten, hen totaal uit te roeien. Zij riepen de hulp in van een „Toda, (1) zooals zij telkens doen, omdat zonder zoo iemand de Curumbers onverwinnelijk heeten. 's Nachts trokken zij naar het dorp der Curumbers, staken de hutten in brand, en, toen de ongelukkige bewoners trachtten te ontkomen, wierpen zij hen terug in de vlammen of sloegen hen met knotsen neer. In de verwarring wist een oude vrouw ongezien te ontsnappen naar het aangrenzende bosch. Den volgenden dag deed zij aangifte bij den gezaghebber, en wees zeven Burghers aan als de daders, onder wie de Moneghar, den hoofdman, en een Toda. Ze stonden allen terecht als de moordenaars van haar volk behalve het dorpshoofd, die stierf, voordat hij voorgebracht kon worden. Zij werden allen veroordeeld en terechtgesteld dat w. z. drie Burghers en de Toda, die de hoofddaders bleken te zijn.

Twee jaar geleden had een dergelijk geval plaats te Kotaghery met nauwkeurig den zelfden afloop, doch zonder dat de opgelegde straf eenige afschrikwekkende uitwerking had. Zij bepleitten, dat er recht gedaan was, daar men hen behekst had, doch ons Gouvernement negeert alle occulte handelingen, en weigert te gelooven aan het bestaan van die verschrikkelijke inlandsche kracht.

In Rusland behandelt men die zaken heel anders; daar werd in een proces van dergelijken aard de uitgeoefende hekserij als verzachtende omstandigheid aangenomen voor de beklaagden, die een heks verbrand hadden, en werden ze allen vrijgesproken. Alle inlanders, van welke kaste ook, weten zeer goed van het bestaan

---

1) Een andere volksstam uit de Nilgiribergen (prov. Madras), wier oorsprong, taal en godsdienst nog onbekend zijn. Zij zijn volk- en taalkundig geheel anders dan de Mulu Curumbers.

dier vreeselijke machten, en maar al te veel maken zij er zelf gebruik van, meer dan men wel denkt. Op een dag kwam ik op den rit langs een vreemd en akelig ding, een mand, waarin de bloedige kop van een zwart schaap, een cocosnoot, tien rupees in geld, wat rijst en bloemen. Ik zag die onderdeelen niet zelf, daar ik geen lust had, het nader te onderzoeken, doch eenige inlanders zeiden me, dat die dingen in de mand moesten zijn. De mand stond aan den top van een driehoek van fijne draden, welke gespannen waren tusschen drie kleine in den grond geslagen stokjes, die zoo geplaatst waren, dat, van weerskanten den weg afkomende, men steeds tegen de draden moest stooten, en zoo de volle uitwerking opvangen van het doodelijk „Soonium"; zooals de inlanders het noemen. Bij navraag vernam ik, dat het gewoonte was zulk een Soonium te vervaardigen, als er iemand doodziek lag, daar het afwerpen der ziekte op een ander het eenige middel was, om den zieke te redden; en wee den ongelukkige, die een der draden brak door er tegen op te loopen.

E. H. MORGAN.

SHAMANISME EN HEKSERIJ ONDER DE KOLARI-STAMMEN.

JAAR ik gedurende eenige jaren gewoond heb te midden der Mimdas en Hôs van Singbhoom en Chutia Nagpur, werd mijne aandacht bijwijlen getrokken door gewoonten, welke in sommige opzichten veel afweken van, maar toch ook weer veel overeenkwamen met die, welke in Mevrouw Morgan's opstel verhaald worden van de Curumba's der Nilgiri-bergen. Ik wil niet beweren, dat de door mij te vermelden praktijken slechts onder de Kolari-stammen voorkomen, want ik weet zeer wel, dat zoowel de Oraons (een Dravidische stam) als de verschillende Hindoekasten, die naast de Kôls wonen, vele toovenaars van naam kunnen tellen, doch het weinige, dat ik van deze eigenaardige gewoonten te weten ben gekomen, heb ik leeren kennen onder de Mimda's en de Hôs, terwijl eenige der meest beroemde beoefenaars onder hen Christen- bekeerlingen waren. De menschen zelf zeggen, dat deze kunsten eigen zijn aan hun ras, en niet overgenomen van de Hindoe's, die hunne hoogvlakten zijn binnen gedrongen, doch ik ben geneigd tot de meening, dat althans eenige dezer kunsten sterk naar Tantrische zwarte magie rieken, hoewel zij uitgevoerd worden door lieden, die dikwijls in het geheel geen kennis hebben van een Hindoe-taal.

Deze opmerkingen zouden onvolledig zijn zonder een korte schets van de begrippen der Kôls omtrent eeredienst. Nooit zag ik iets of hoorde ik iets omtrent beeldendienst, doch hunne regelmatige offeranden worden gebracht aan de elementaal-geesten, en

zij kennen elke rots en elken boom in het land een „geest" toe, die volstrekt niet alle kwaadaardig behoeven te zijn, maar die dat kunnen worden als zij niet behoorlijk „gevoed" en verzoend worden.

De Singbonga (lett. zon- of licht-geest) is het hoofd, de Bûrû-Bonga (geest der bergen) en de Ikhir Bonga (geest der diepten) volgen daarop. Na hen komen de Darha, waarvan elke familie er één heeft, en deze kunnen worden beschouwd in het zelfde licht als de Lares en Penates der Romeinen. Elke koren-, dorsch-, meel-, of olie-molen heeft zijn geest, die behoorlijk gevoed moet worden, anders kan men geen goede resultaten verwachten. Hun groote feest (het Karam) is ter eere van Singbonga en zijn helpers; de aanhef van des priesters rede bij die gelegenheid toont voldoende, dat zij Singbonga beschouwen als de Schepper van menschen en dingen. „Munure Singbonga manokoa luekidkoa". (In den beginne maakte Singbonga menschen).

Elk dorp heeft zijn Sarna of heilig woud, waar de erfelijke priesters van tijd tot tijd offers brengen, ten einde de zaken te doen bloeien; dit gaat echter alleen de geesten aan, die onmiddellijk in verband staan met het dorp, terwijl de drie grootere geesten, die van algemeen belang beschouwd worden, slechts met tusschenpoozen van drie of meer jaren worden gevoed, en dat steeds op den openbaren weg of op openbare plaatsen, en vroeger werd er eens om de tien jaar (en sommigen beweren dat het nog gebeurt) een menschelijk wezen geofferd, om de geheele gemeenschap der geesten goed gestemd te houden. De Pahans, of dorpspriesters, zijn in geregelden dienst van de geesten, en de Nâjos, de Deonas en de Bhagats zijn menschen, van wie gezegd wordt, dat zij op zekere manier invloed of heerschappij over hen kunnen verkrijgen. De eerstgenoemde en laagste graad dier ingewijden, de Najos (wat eenvoudig vertaald kan worden als beoefenaar van hekserij) zijn veelal vrouwen. Zij worden evenals de Mulu Curumba's er van beschuldigd, hoeveelheden graan of voorschotten aan geld enz. van menschen te vorderen, en, als hunne eischen geweigerd worden, vertrekken zij met eene opmerking als b.v. „Nu heb je veel vee en veel graan, maar we zullen zien, hoe het daarmee staat over een maand of wat". Dan krijgt naar alle waarschijnlijkheid

het vee van de behekste persoon een ziekte, en eenige sterven er, of iemand uit zijn gezin wordt ziek, of krijgt op onverklaarbare wijze een ongeluk, totdat ten slotte, de behekste in innige vrees een weinig rauwe rijst neemt, en naar een Deona of Mati gaat (zooals zij in de verschillende tongvallen van het land heeten, in graad van kennis staande direct boven den Najo), en onder belofte van eene belooning zijne hulp inroept. Indien de Deona toestemt te helpen, is het verloop als volgt: De Deona neemt de meegebrachte olie, steekt een lampje aan en zet zich daarbij neer met de rijstkorrels in een Surpa (tampa of wan) in zijn handen. Nadat hij eenigen tijd ingespannen in de vlam getuurd heeft, begint hij een soort invocatie-gezang te zingen, waarin alle geesten worden opgenoemd, en bij elken geest worden er een paar rijstkerrels in de vlam geworpen. Als de lamp bij een bepaalde naam opflikkert en oplicht, is de bewuste geest degene, die in het misdrijf betrokken is. Dan neemt de Deona een weinig rijst in een opgevouwen sâl-blad (Shorea robusta) en begeeft zich naar de naastbijgelegen termiten hoop, waarvan hij de top afslaat om het pakje daarop te leggen half binnen en half buiten de holte. Na zich teruggetrokken te hebben keert hij binnen een half uur weer, om te zien of de rijst verorberd is, en naar gelang van de snelheid, waarmee die wordt opgegeten, duidt hij de offerande, welke den geest zal kunnen bevredigen. Als offerande kan zoowel een kip als een karbouw geëischt worden, maar, wat er ook verlangd wordt, steeds is het vergieten van bloed daarbij een vereischte. Opmerkelijk is, dat de Mati nooit zal zeggen wie de Najo was, die de kwaadaardigheid van de geest heeft opgeroepen.

Het belangrijkste en meest winstgevende werkje der Deona's is echter het uitbannen van kwade geesten, welk bedrijf bekend staat als Âshâb of Langhan. Het teeken van bezetenheid is gewoonlijk zekere verstandelijke onmacht, welke in erge gevallen gepaard gaat met bevingen, rusteloosheid der ledematen en een onverklaarbaar opzwellen van het lichaam. Wat ook de symptomen mogen zijn, de wijze van genezen blijft vrij wel de zelfde. Als die verschijnselen zich voordoen, wordt de Deona naar het huis gebracht en in tegenwoordigheid van den zieke en zijn vrienden voorzien van een Surpa met rijst, een weinig olie, en wat ver-

miljoen; zelf brengt de Deona mee een weinig bloem van zwavel, een stukje ijzeren pijp van 10 cm lengte en twee Tiklis. [1]) Alvorens de handeling begint, wordt al het benoodigde met vermiljoen aangestipt en ook de rijst met wat vermiljoen vermengd. Drie of vier rijstkorrels en een Tikli worden eerst in de buis gedaan, dan wordt een lamp ontstoken en naast den zieke geplaatst en begint de Deona zijn gezang waarbij hij telkens rijstkorrels in de vlam werpt bij elke naam, en als de vlam opflikkert, strooit hij een weinig bloem van zwavel op de lamp en ook op den zieke, die daarop toevallen krijgt, met krampen over het heele lichaam en begint te ijlen, terwijl het gezang van den Deona steeds luider wordt. Plotseling houden de krampen en het gezang op, waarop de Deona voorzichtig wat zwavel van het zieke lichaam neemt en dat in de buis doet, welke dan met de tweede Tikli verzegeld wordt. Dan verlaat de Deona met een der vrienden van den zieke de hut en hij neemt de ijzeren pijp men, waarin nu de geest, die den zieke verlaten heeft is opgesloten, volgens de veronderstelling. Zij loopen eenige mijlen van de hut weg en dan begeven zij zich naar een rivier op een plek waar gewoonlijk gebaad wordt, alwaar het ijzer na eenige plechtigheden in den grond wordt gestoken. Dat doen zij met de welwillende bedoeling dat de geest zijn aandacht zal overbrengen op den ongelukkige, die onder het baden bij toeval het ijzer zal aanraken. Men zegt, dat de geest in dit geval bij voorkeur jonge en gezonde menschen uitkiest. In geval de Deona denkt, dat de geest zich geen nieuw „vat" heeft weten te verschaffen, begeeft hij zich naar een plaats waar markt gehouden wordt, en mengt zich daar, na eenige ceremoniën verricht te hebben onder het volk, terwijl hij ongemerkt met voorvinger en duim telkens rood gekleurde rijstkorreltjes wegschiet, welke dan op iemand terecht komen of in iemands kleeren blijven hangen. Voor alle zekerheid wordt dat eenige malen herhaald. Dan verklaart de Deona, dat zijn werk is volbracht, en wordt hij door de vrienden van de zieke gewoonlijk onthaald op het beste maal, dat zij kunnen betalen. Men zegt, dat de persoon, op wien zoo de geest is overgebracht gewoonlijk pas na weken of maanden ziek wordt.

---

1) Tikli is een rond stukje goud-papier, dat de vrouwen van het land veelal tusschen de wenkbrauwen plakken als sieraad.

Op een goeden dag echter zal hij, terwijl hij aan het werk is plotseling ophouden, een paar keer om zijn as draaien en dan neervallen onder meer of minder hevige krampen, en van af dien tijd het zelfde ziektebeeld vertoonen, als van den man, die werd genezen.

Nadat we zoo een en ander gehoord hebben van den Deona, komen we nu op den Baghat, door de Hindoes Sokha en Shivnâth genoemd. Dit is de hoogste graad van allen, zooals ik te voren reeds meen gezegd te hebben. De Ilmoe (kennis) der graden van Deona zoowel als Baghat is slechts te verkrijgen, door volgens de regelen der kunst een Chelâ te worden van een ver gevorderde, doch mij werd te verstaan gegeven, dat inwijding in de kunst zeer bespoedigd kan worden door gepaste vrijgevigheid van den kant van den leerling. Gedurende de Inwijding van de Sokha worden er eenige ceremonies voltrokken met behulp van een menschenlijk, en dit is een der dingen, die mij er toe gebracht hebben, te denken, dat althans dit deel der oefeningen in verband staat met Tantrische zwarte magie.

De Bhagat werkt in twee verschillende richtingen: ten eerste een soort van waarzeggerij genaamd Bhas (evenals in 't Hindi) en ten tweede een soort Shamanisme, in het Hindi genaamd „Darasta", en in 't Hororkaji „Bharotan" waartoe men slechts in ernstige aangelegenheden zijn toevlucht neemt, zooals bijv. wanneer eenige gezinnen denken, tegelijk door den zelfden Najo behekst te zijn.

Het Bhas wordt verricht als volgt: De persoon, die een vraag te stellen heeft, maakt een napje uit een sâl-blad en doet daarin wat rauwe rijst en een paar duiten, daarna begeeft hij zich naar den Bhagat en legt het blad met inhoud voor hem, terwijl hij tevens zijn vraag stelt. De Bhagat geeft hem dan aanwijzing, naar buiten te gaan en twee Golaichi bloemen (een variëteit van Posinia) te halen (zulke toovenaars hebben gewoonlijk een Golaichi-boom op hun erf staan). Nadat de bloemen gebracht zijn gaat de Bhagat met de rijst dicht bij den vrager zitten, en kiest na eenig bezinnen een der bloemen uit, die hij dan op een staakje zoowat op een voet afstand voor zijn oogen houdt in zijn linker hand; hij draait het tusschen vinger en duim, terwijl hij nu en dan met de rechterhand er een paar korrels rijst op laat vallen. [1]) Na eenige minuten sluit hij de oogen en begint hij te

[1]) Dit is het procédé waardoor de Bhagat zichzelf hypnotiseert.

spreken, gewoonlijk over zaken, die niets met de gestelde vraag te maken hebben, doch na eenigen tijd schreeuwt hij plotseling een antwoord op de vraag uit, en trekt zich dan zonder meer terug. De steller van de vraag moet de beteekenis, zoo goed en kwaad hij kan, maar opmaken uit het antwoord, dat, naar ik geloof, gewoonlijk nog-al voor twee uitleggingen vatbaar is.

Tot Bharotan neemt men alleen zijn toevlucht in zaken van groot gewicht, de Bhagat eischt een groot bedrag voor zulk een séance. Laat ons veronderstellen, dat drie of vier gezinnen van een dorp denken, behekst te zijn door een Najo, en zij besluiten hun toevlucht te nemen tot den Bhagat, teneinde te ontdekken, wie de heks is. Er wordt voor dit doel een dag bepaald en er worden van elk der vijf naburige dorpen twee afgevaardigden uitgenoodigd, die de aangetaste menschen naar het huis van den Bhagat vergezellen, en zij nemen een Dâli, of offerande mee, welke bestaat uit groenten, welke zij bij aankomst hem plechtig aanbieden. In elk der vier windstreken worden twee afgevaardigden opgesteld en de andere twee zetten zich met de behekste lieden ter rechter zijde van den Bhagat, die midden in de kamer zit met vijf of vier Chelâs, terwijl links van hem eene opene ruimte is. Een Chelâ brengt dan een komfoor met gloeiende houtskool, dat voor den Baghat wordt geplaatst met een stapeltje mangahout-spaanders en een bal van Dhunia (hars van Shorea robusta), Gur (suikerstroop) en Ghi (geklaarde boter) en mogelijk nog andere bestanddeelen. De Baghat is slechts bekleed met een dun Languti (lendendoek), een halsketen uit grove houten kralen, zooals de fakirs gewoonlijk dragen, en eenige slingers Golaichi bloemen om zijn hals, en zijn haar is meestal in een lange vlecht. Naast hem staat zijn staf in den grond geplant. Eén Chelâ zorgt voor het komfoor met een bamboe-waaier, een tweede voor den stapel spaanders, een derde voor den bal wierook en een of twee nemen er plaats achter den Bhagat met trommen of andere instrumenten. Nadat alles klaar is, worden de beheksten uitgenoodigd, hunne grieven voor te brengen. Dit doen zij, en zij bidden den Bhagat, den Najo voor zich te roepen, die de geesten opgeroepen heeft, welke hen verontrusten, opdat hij gestraft moge worden. De Bhagat geeft zijn Chelâ's dan een teeken, die daarop een geweldig rythme inzetten met hun instrumenten; het vuur wordt aangewakkerd en gevoed met spaanders en

van tijd tot tijd een stukje van de wierook er in geworpen, welke een blauw grijze rook geeft; deze wordt zorgvuldig naar den Bhagat gewaaierd, die, als hij er heelemaal in gehuld is, de oogen sluit en onder heen en weer schommelen van zijn lichaam zacht begint te zingen. Het gezang wordt geleidelijk luider en het schommelen sterker, totdat hij zich zelf tot een volmaakte uitzinnigheid heeft opgewerkt. Dan met geheel trillend lichaam en het hoofd heen en weer wendend, zingt hij met luide stem, hoe een zekere Najo (dien hij bij name noemt), geld geëischt heeft van die menschen, die het weigerden te geven, en hoe hij toen zekere geesten (met naam en toenaam genoemd) opriep, om hen te raken; hoe zij het vee van dien en dien doodden, een andermans schapen, en weer eens anders kind ziek maakten. Dan begint hij de Najo te roepen, om zich te verantwoorden voor zijn euveldaden, daarbij rijst hij overeind, terwijl hij de Najo voortdurend beveelt te verschijnen; dan begint hij te wankelen, valt op den grond en wordt stil behalve enkele zwakke kreten van, „Ik zie hem", „hij komt". Deze toestand kan een uur of meer duren tot ten slotte de Bhagat weer gaat zitten en verkondigt, dat de Najo op komst is. Terwijl hij dat zegt, vliegt er een oogenschijnlijk stomdronken man naar binnen, die voor den Bhagat neer valt met het hoofd ter aarde onder kermen en rochelen alsof hij half stikte. In deze persoon herkennen de behekste lieden vaak een buurman of een bloedverwant, doch, wie hij ook zijn moge, zij hebben zich verplicht, hem te straffen. De Bhagat spreekt hem dan toe, en zegt hem te bekennen, waarbij hij hem in geval van weigering met zijn staf bedreigt. Dan bekent hij half verwezen, en zijne bekentenis strookt met hetgeen de Bhagat in zijn uitzinnigheid heeft gezegd. De Najo wordt dan weggezonden en rent even woest het huis uit, als hij er in kwam.

De afgevaardigden beleggen dan een raad, waarin de Najo gewoonlijk tot een boete wordt veroordeeld, vaak zwaar genoeg om hem te ruïneeren, en zijn dorp wordt uitgestooten. Vóór de Britsche overheersching ontkwam de Najo zelden levend, en gedurende den grooten opstand, toen er geen Engelschen in de buurt waren, hebben de Hôs van Singbhoom een groot aantal oude schulden van dat soort moeten afbetalen.

Als besluit heb ik hieraan nog slechts toe te voegen, dat ik deze inlichtingen heb ingewonnen bij lieden, die zelf daadwerkelijk betrokken zijn geweest bij zulke gebeurlijkheden, en o.a. bij een man uit mijn eigen kampoeng, die veroordeeld werd, en uit zijn dorp verjaagd met verlies van have en goed, alsook van een zijner slachtoffers, die bij mij zat toen ik dit stuk schreef.

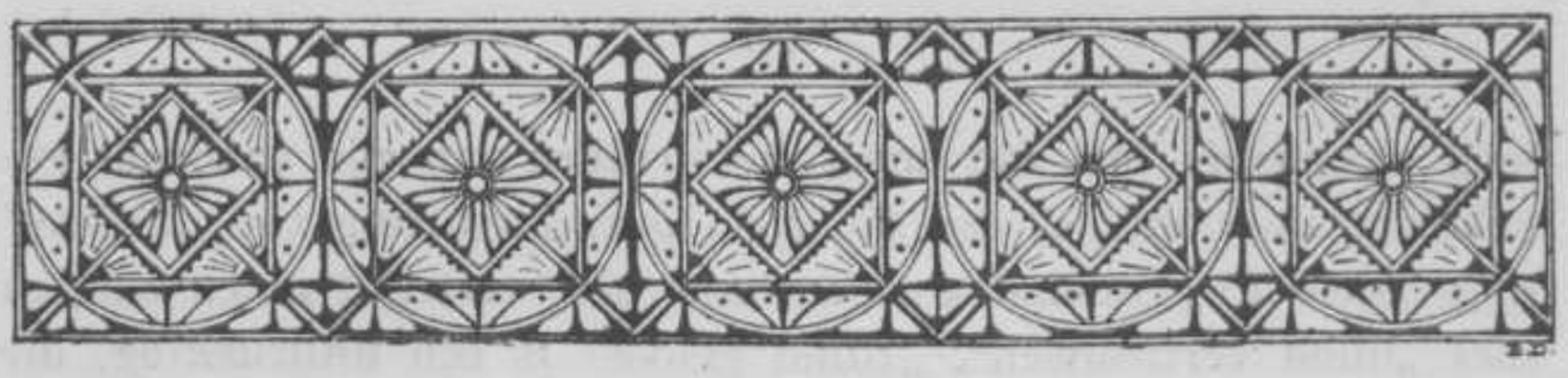
E. D. EWEN.

MAHÂTMÂ'S EN CHELÂ'S.

EEN Mahâtmâ is een individu, dat door opvoeding en oefening zoodanige hoogere eigenschappen heeft ontplooid en zoodanige geestelijke kennis heeft verworven, als de gewone menschheid eerst zal bereiken na tallooze opeenvolgende incarnaties gedurende het verloop der wereld-evolutie, verondersteld natuurlijk, dat zij zich intusschen niet keeren tegen het plan der Natuur en zoo hun eigen vernietiging bewerken. Dit proces van zelfontwikkeling van een Mahâtmâ strekt zich over een aantal incarnaties uit, hoewel die, vergelijkenderwijs, slechts weinige zijn. Wat nu incarneert er? De occulte leer, voor zoover zij openbaar is gemaakt, toont, dat de eerste drie beginselen meer of minder sterven bij den stoffelijken dood. Het vierde beginsel heeft gezamenlijk met het lagere deel van het vijfde, dat de dierlijke neigingen bevat, Kama Loka tot gebied, waar het lijdt onder de slagen der ontbinding in verhouding tot de levendigheid dier lagere begeerten, terwijl het het hoogere Manas, de zuivere mensch, is, dat in verband staat met het zesde en het zevende beginsel, en dat Devachan ingaat, om daar de gevolgen van zijn goede Karma uit te werken, en dan gereincarneerd te worden als een hoogere persoonlijkheid. Nu krijgt een wezen, dat in zijne opeenvolgende geboorten occulte oefening doormaakt, langzamerhand (d.i. in elke incarnatie) hoe langer hoe minder van dat lagere Manas, totdat er een tijd komt, dat zijn geheele Manas van hoogeren aard is en dan behoort tot de individualiteit, en zulk een mensch mag dan een Mahâtmâ ge-

noemd worden. Ten tijde van zijn stoffelijk overlijden, vergaan al de vier lagere beginselen zonder eenig lijden, want deze zijn inderdaad als kleedingstukken, die hij willekeurig aan of uittrekt. De eigenlijke Mahâtmâ is dan niet het stoffelijk lichaam, doch dat hoogere Manas, dat onafscheidelijk verbonden is aan Atma en zijn voertuig (het zesde beginsel), welke verbinding door hem in een betrekkelijk zeer kort tijdsbestek tot stand is gebracht, door het proces der zelfontwikkeling door te maken, dat de occulte wijsbegeerte aangeeft. Als daarom menschen vragen een Mahâtmâ te mogen ontmoeten, begrijpen zij inderdaad niet, waar zij om vragen. Hoe kunnen zij hopen met hunne stoffelijke oogen iets te zien, dat stoffelijk gezicht te buiten gaat? Hunkeren en jachten zij er naar, het lichaam te zien, een bloote schil of mom? En, verondersteld, dat zij het lichaam van een Mahâtmâ zien, hoe kunnen zij dan weten, dat achter dat masker zulk een hoog wezen schuilt? Welke maatstaf zal hun ten dienste staan bij de beoordeeling, of de begoocheling voor hen het beeld weerkaatst van een echte Mahâtmâ of niet? En wie zal zeggen, of het stoffelijke niet een Maya is? Dingen van hoogere orde kunnen alleen worden waargenomen door zintuigen, die tot die hoogere orde behooren. Wie daarom een Mahâtmâ wenscht te zien, moet zijn intellectueele visie gebruiken. Hij moet zijn Manas zoo verheffen, dat zijne waarneming zuiver zal zijn en alle door Maya geschapen nevels verdwijnen. Zijn visie zal dan helder zijn, en hij zal den Mahâtmâ zien, waar die ook moge zijn. Immers, waar hij één is geworden met het zesde en zevende beginsel, kunnen we zeggen, dat de Mahâtmâ overal is. Gelijk wij evenwel van een bergtop de geheele vlakte kunnen overzien en toch niet bepaalde boomen of plekken zullen onderkennen van wege het feit, dat de verschillen op die groote hoogte zoo vervagen, en toch weer een enkel voorwerp voor ons duidelijk bij zijn omgeving kan afsteken, zoo kunnen we op analoge wijze van een Mahâtmâ niet verwachten, dat hij bijzonder acht zal slaan op een of ander menschelijk wezen, tenzij dat wezen door zijne handelingen in het bijzonder de aandacht op zich weet te vestigen. Het hoogste belang der menschheid als geheel gaat in het bijzonder den Mahâtmâ aan, want hij heeft zich vereenzelvigd met die Universeele Ziel, die de mensch-

heid doorweeft, en zoo moet het trekken van zijn aandacht geschieden door middel van die ziel. Deze opvatting van „Manas" mag „geloof" genoemd worden, wat niet verward moet worden met „blind vertrouwen". „Blind geloof" is een uitdrukking, die wel eens gebruikt wordt om een vertrouwen uit te drukken, dat zonder waarneming en begrip is; de ware opvatting van Manas echter is, dat verlicht vertrouwen inderdaad wordt aangegeven door het woord „geloof". Dit vertrouwen moet steeds vergezeld gaan van kennis, d.i. ervaring, want „ware kennis brengt geloof met zich". Geloof is de visie van Manas (het vijfde beginsel), terwijl het weten in de ware beteekenis des woords het vermogen is van de Rede, n.l. zijn geestelijke visie. In het kort gezegd moet 's menschen individualiteit, zooals die is samengesteld uit hooger Manas, het zesde en zevende beginsel, werken als een eenheid, want dan alleen kan het goddelijke wijsheid bereiken, daar dingen van goddelijken aard alleen door goddelijke vermogen kunnen worden aangevoeld. Een Chelâ moet daarom alleen worden aangezet door den wensch, de werking van de Wet der Cosmische Evolutie te begrijpen, ten einde in staat te zijn in bewuste harmonie te werken met de Natuur.

HET BRÂHMANEN-KOORD.

I. De algemeene uitdrukking voor het begiftigen met dit koord is Upa-nayana, en de begiftigde wordt Upanita genoemd, hetgeen beteekent: „nader gebracht" (tot zijn Goeroe), dus is het koord het symbool van den toestand van den drager ervan.

II. Een der namen voor dit koord is Yajna-Sutra. Yajna beteekent Brahma of Opperste Geest, en Sutra beduidt draad of band. Tezamen beteekent het woord datgene, wat den mensch bindt aan zijn Geest of God. Het bestaat uit drie draden tot een koord samengewonden en drie van die koorden tezamen geknoopt tot een cirkel. Elk Theosoof weet, wat een cirkel beteekent en dat behoeft hier dus niet herhaald te worden. Hij zal het overige ook gemakkelijk begrijpen alsmede de verhouding, in welke dat alles staat tot de mystieke inwijding. De draden beteekenen het groote beginsel van „drie-in-één en één-in-driëen", en wel zoo, dat de eerste drieeenheid bestaat uit Atma met drie attributen van Manas, Buddhi en Ahankâra (= verstand, rede en egocentriciteit). Manas heeft op zijn beurt de drie eigenschappen van Satva, Rajas en Tamas (= goedheid, luiheid en duisternis). Buddhi heeft de drie atrributen van Pratyaksha, Upamiti en Anumiti (= inzicht, zin voor analogie en gevolgtrekking). Ahankâra heeft ook drie attributen, n.l. Jnâtâ, Jneya en Jnâna (= de kenner, het gekende en de kennis).

III. Een andere naam voor het heilige koord is Tridandi. Tri beteekent drie en Danda boete, straf of ook het bereikte. Dit herinnert den houder van het koord aan de drie groote „boeten" of veroveringen, die hij heeft te doen, n.l. 1°. Vâkya Sanyama („Danda"

en „Sanyama" zijn synoniemen), 2°. Manas Sanyama en 3â. Indriya (of Deha) Sanyama. Vâkya is spraak, Manas = verstand, en Deka (lettelijk: lichaam) of Indriya zijn de zinnen. De drie veroveringen beteekenen daarom het verkrijgen van het beheer over zijn spraak, gedachten en behandelingen.

Dit koord is voor den mensch tevens eene herinnering aan de wereldsche plichten, en de grondstof verschilt dan ook maar gelang van des dragers bezigheden. Zoo bestaat het koord bij de Brahmanen uit zuiver katoen, dat der Kshatriya's (krijgslieden) is van vlas (waar men boogpezen van maakt) en dat der Vaisha's (handelslieden en veefokkers) van wol. Hieruit leide men nu niet af, dat de kasten van den aanvang af als erfelijke instellingen bedoeld waren. In oude tijden hing dat af van de eigenschappen der persoonlijkheid. Ongeacht de kaste zijner ouders kon iemand zich door zijn verdienste tot een hoogere kaste opwerken of omgekeerd, en er bestaan voorbeelden van, dat iemand zich van uit de laagste der vier kasten heeft opgewerkt tot de hoogste Brahmanen-kaste (Vishvamitra Rishi, Parashara, Vyasa, Satyakama, e.a.). De uitspraak van Yudhishthira hieromtrent in antwoord op de vraag van de slang in de Aranya Parva van de *Mahabharata* en die van *Manu* over hetzelfde onderwerp zijn voldoende bekend, zoodat daar slechts naar verwezen behoeft te worden. Zoowel *Manu* als *Mahabharata* (de steunpunten van het Hindoeisme) bevestigen beslist, dat een mensch van de eene naar de andere kaste kan overgaan door verdienste, ongeacht zijn afkomst.

Welhaast nadert de dag, dat de zoogenaamde Brahmanen rekenschap zullen moeten geven voor het hof der Arische Rishi's en zullen moeten aantoonen, waarom zij niet ontdaan zouden worden van het koord, dat zij in het geheel niet verdienen, doch bezoedelen door misbruiken. Eerst dan zal het volk het voorrecht waardeeren van het te mogen dragen.

Er zijn veel gevallen, waarin de hoogste onderscheidingsteekenen door onwaardigen worden gedragen. De aristocratieën van Europa en Azië zijn er vol van.

A. SARMAN.

DEN INHOUD VAN EEN VERZEGELD COUVERT LEZEN.

EENIGE jaren geleden kwam een Brahmaansch astroloog, Venkata Narasimha Josi genaamd en afkomstig uit het dorp Periasamudram in het Mysorische, naar het stadje in het district Bellary, waar ik toen werkzaam was. Hij was een bekwaam dichter in het Sanskrt, Telugu en Canarese en een uitstekend meester in de Vedische ritualen, hij kende de Hindoesche astronomie, en zeide een astroloog te zijn. Behalve dat bezat hij nog de macht te lezen wat binnen een gezegeld couvert besloten was. Het verloop daarbij was eenvoudig als volgt:

Wij schreven iets willekeurigs op een stuk papier, sloten dit in een, twee of drie enveloppen, die elk goed dichtgeplakt en verzegeld werden, en overhandigden dat dan aan den astroloog. Hij verzocht ons een cijfer op te noemen tusschen 1 en 9, en toen we dat gedaan hadden, trok hij zich eenigen tijd met het couvert terug in een afgesloten ruimte. Dan kwam hij terug met een papier vol cijfers en een ander, dat een afschrift bevatte van hetgeen in het verzegeld couvert was besloten, nauwkeurig letter voor letter en woord voor woord. Ik stelde hem verscheidene malen op de proef, evenals anderen dat deden, doch wij moesten allen tot de overtuiging komen, dat hij volkomen aan de opgave had beantwoord en dat er geen bedrog in het spel was.

In dien tijd kwam een zekere Theyagaraja Mudalyar, inspecteur der openbare werken, iemand met een Engelsche opvoeding en ook een bekwaam dichter in Samskrt en Telugu, in ons plaatsje op zijn

geregelde tournee. Toen hij van den astroloog hoorde, wilde hij hem dadelijk op de proef stellen op de voor hem meest overtuigende wijze. Op een goeden ochtend bracht hij den astroloog een zorgeloos geplakt couvert en zeide: „Hier mijnheer, neem dezen brief mee naar huis en kom vanmiddag met uw afschrift bij mij terug". Het losse dichtplakken en de vergunning er mee naar huis te gaan waren voor den Brahmaan een aanleiding tot verwondering, en hij zeide: „Ik wensch niet naar huis te gaan. Verzegel het couvert beter, en laat mij hier in de kamer alleen. Ik zal het afschrift zeer spoedig klaar hebben". „Neen", zeide de Mudalyar, „neem het, zooals het is, en kom terug wanneer het u lust. Ik ben in staat elk bedrog te ontdekken, zoo het eventueel plaats heeft".

Zoo vertrok dan de astroloog met het couvert en kwam des namiddags bij den Mudalyar terug. Volgens afspraak waren ikzelf en ongeveer twintig anderen er bij tegenwoordig. De astroloog overhandigde het couvert zorgvuldig aan den Mudalyar en verzocht hem te zien of alles in orde was. „Maak u niet bezorgd", antwoordde de Mudalyar, „ik kan den kunstgreep ontdekken, als er een is gebruikt. Laat mij uw afschrift maar zien". De astroloog bood daarop den Mudalyar een papier aan, waarop vier regels in Telugu waren geschreven en zeide, dat dit het afschrift was van den inhoud van des Mudalyars enveloppe. Die vier regels vormden een gedeelte van een oud gedicht.

De Mudalyar las het papier eens en nog eens over. Zijn geheele wezen toonde volkomen bevrediging en eenige minuten lang scheen hij zeer verbaasd. Toen echter veranderde de uitdrukking van zijn gelaat, en nadat hij het couvert had opengescheurd, wierp hij den inhoud op den grond, terwijl hij schertsenderwijs tot den astroloog zeide: „Hier, mijnheer, is het origineel, waarvan u een afschrift heeft gemaakt". Het papier lag op het vloerkleed en was *geheel blank*, geen woord, geen letter was er op het witte oppervlak te zien.

Dit was een leelijke teleurstelling voor de bewonderaars van den astroloog, maar voor hem zelf was het als een donderslag uit helderen hemel. Hij nam het papier van den vloer, bekeek het aan weerskanten, smeet het toen woedend op den grond, stond op en riep: „Mijn Vidya (geheime kennis, magie) is bedrog en ik ben een leugenaar". Het daarop volgende gedrag van den armen man deed ons

vreezen, dat deze groote teleurstelling hem tot een wanhoopsdaad zou drijven. Inderdaad leek het alsof hij zich wilde verdrinken in de put, terwijl hij voortdurend zeide onteerd te zijn. Terwijl wij hem trachtten te sussen, kwam de Mudalyar naar voren, greep hem bij de handen, en verzekerde hem, dat hij *geen* leugenaar was, en dat zijn afschrift volkomen juist was. De astroloog wilde er echter niet naar luisteren, en dacht, dat dit alles maar gezegd werd, om hem te troosten, en hij vervloekte zichzelf en zijn lot op vreeselijke wijze. Na eenige minuten echter werd hij kalmer en luisterde hij naar de verklaring van den Mudalyar, welker in 't kort hierop neerkwam.

Voor den scepticus is de eenige wijze van verklaring van dit verschijnsel de veronderstelling, dat de astroloog op handige wijze de couverten opende en hun inhoud las. „Dus", zeide hij, „heb ik vier regels van het oude gedicht op het papier geschreven met nitras-argenti, dat, zoolang het niet aan het licht werd bloot gesteld, onzichtbaar zou blijven. Dit zou dus elke fraude van de zijde van den astroloog aan het licht hebben gebracht, indien hij, hoe slim ook, den inhoud had trachten te ontdekken door het couvert te openen, want als hij zulks had gedaan en den inhoud bekeken, zou hij gezien hebben, dat het een wit papier was. Daarop zou hij het weer hebben gesloten en verklaard, dat het daarin besloten papier niet was beschreven, of, indien het papier met opzet of bij toeval aan het licht ware bloot gesteld, zou het schrift zwart zijn geworden, en dan zou hij er een afschrift van hebben genomen en dat uitgegeven voor het resultaat van zijn kunst. In beide gevallen echter, ook als het geschrift te voorschijn ware gekomen, zou zijn bedrog vaststaan en zou het een ieder duidelijk zijn, dat hij het couvert had geopend. In het onderhavige geval nu bewijst de uitkomst overtuigend, dat het couvert in het geheel niet is geopend".

P. SREENEEVAS ROW.

DE TWAALF TEEKENS VAN DEN DIERENRIEM.

DE verdeeling van den dierenriem in verschillende teekens dateert van onheuglijke tijden. Zij heeft een wereldvermaardheid verkregen en wordt in de sterrekunde van vele volken gevonden. Verschillende oudheidkundigen schrijven het uitdenken van den dierenriem en zijn teekens toe aan verschillende naties. Eenigen hebben het voorgesteld, alsof er oorspronkelijk slechts tien teekens waren, waarvan er een later in tweeën werd gesplitst en dat er toen een nieuw teeken aan toe is gevoegd, ten einde de innerlijke beteekenis te verdiepen en die tevens vollediger te verbergen voor het oningewijde volk. Het is zeer waarschijnlijk, dat de ware wijsgeerige opvatting van de verdeeling oorspronkelijk te danken is aan een bepaald volk en dat de namen der verschillende teekens zijn overgezet in de talen van andere volken. Het hoofddoel van dit opstel is echter niet, te beslissen, aan welke natie de eer toekomt van het uitdrukken van bedoelde teekens, doch *tot op zekere hoogte* de eigenlijke daarin vervatte wijsgeerige beteekenis aan te geven en tevens een weg te vinden voor het ontdekken van de verdere beteekenis, welke tot nog toe onontdekt bleef.

Van hetgeen hier wordt voorgesteld kan echter zeer wel de slotsom worden getrokken, dat het uitdenken van den Zodiac en zijn teekens evenals zoovele andere wijsgeerige mythen en allegorieën zijn oorsprong vindt in het oude India.

Wat is dan zijn eigenlijke oorsprong, wat de wijsgeerige opvatting, die de dierenriem en zijn teekens bedoelen te vertegenwoordigen? Geven de verschillende teekens slechts den vorm of

den samenstand van sterrebeelden aan in de geledingen, of zijn zij slechts maskers voor het verhullen van een verborgen beteekenis? Eerstgenoemde veronderstelling is volstrekt onhoudbaar om twee redenen, te weten:

I. Aan de oude Hindoes was de praecessie der equinoxen (dag- en nacht-evening) bekend, zooals duidelijk blijkt uit hunne sterrekundige werken en uit de almanakken, welke door Hindoe-astronomen zijn uitgegeven. Bijgevolg waren zij volkomen op de hoogte van het feit, dat de sterrebeelden in de verschillende afdeelingen van den dierenriem niet vast zijn. Daarom kunnen zij geen bepaalde vormen hebben toegekend aan die zich verplaatsende groepen vaste sterren in verband met de indeeling van den dierenriem. De namen echter, die de teekens van den Zodiac aangeven, zijn steeds ongewijzigd gehandhaafd. Daaruit kunnen we besluiten, dat die namen, welke de verschillende teekens dragen, geen enkel verband hebben met de sterrebeelden, welke zij omvatten.

II. De namen, aan deze teekens gegeven door de oude schrijvers in het Samskrt en hunne exoterische of letterlijke beteekenis, zijn:

Namen der teekens.	Exoterische of letterlijke beteekenis.
1. Mesha.....	Ram of Aries.
2. Rishabha....	Stier of Taurus.
3. Mithuma....	Tweelingen of Gemini (mannelijk-vrouwelijk).
4. Karkâtaka...	Kreeft of Cancer.
5. Simha.....	Leeuw of Leo.
6. Kanyâ.....	Maagd of Virgo. (1) (zie noot 1 blz. 2).
7. Tulâ.....	Weegschaal of Libra.
8. Vrischika....	Schorpioen of Scorpio.
9. Dhanus.....	Schutter of Sagittarius.
10. Makara.....	Steenbok of Capricornus (Krokodil in Samskrt).
11. Kumbha.....	Waterman of Aquarius.
12. Mina.....	Visschen of Pisces.

1) Virgo-Scorpio, toen alleen de ingewijden wisten, dat er twaalf teekens waren. Voor den oningewijde volgde toen op Virgo-Scorpio Sagittarius. Op het midden of keerpunt, waar nu Libra staat, en in

De figuren der sterrebeelden ten tijde, dat de indeeling voor het eerst werd gemaakt, gelijken in het minst niet op de vormen der dieren en andere voorwerpen, welke worden aangeduid door de hun gegeven namen. De waarheid van dit beweren kan worden vastgesteld door den samenstand der verschillende sterrebeelden te beschouwen. Tenzij dan het beeld van een krokodil [2]) of van een kreeft in de verbeelding van den waarnemer wordt opgeroepen, is er zeer weinig kans, dat de sterrebeelden zelf hem eenig ander figuur te binnen brengen bij het beschouwen van het hemelgewelf.

Zoo dus de sterrebeelden niets te maken hebben met den oorsprong der namen, waarmee die deelen van den dierenriem worden aangegeven, moeten we naar een andere bron zoeken, waaruit die benamingen voortspruiten. Mijn doel nu is het, de geheimzinnigheid, waarmee deze teekens van den dierenriem zijn omgeven, ten deele te ontwarren en tevens gedeeltelijk het hooge wijsgeerige begrip te ontsluieren, dat de oude Hindoes hiervan hadden, en dat ze deed ontstaan. De teekens van den Zodiac hebben meer dan eene beteekenis. Van uit één oogpunt vertegenwoordigen zij de verschillende trappen van ontwikkeling tot op den tijd, waarop het tegenwoordige stoffelijke heelal met zijn vijf elementen tot uiterlijk aanzijn kwam. Zooals de schrijfster van *„Isis Unveiled"* verkondigt in het tweede deel van haar bewonderenswaardig werk, „moet de sleutel zeven maal worden omgedraaid", ten einde de gansche wijsbegeerte te begrijpen, welke aan deze teekens ten grondslag ligt. Ik zal haar echter slechts eenmaal omdraaien en den inhoud geven van het *eerste hoofdstuk* van de geschiedenis der Evolutie. Het is zeer gelukkig, dat de Samskrt-namen, welke door de Arische wijsgeeren aan de verschillende deelen zijn gegeven, in zichzelf de sleutel voor het probleem bevatten. Diegene onder mijne lezers, die eenige studie hebben gemaakt van de oude Man-

---

het teeken, dat nu Virgo wordt genoemd, werden twee mystieke teekens ingevoegd, die onbegrijpelijk bleven voor den profaan. *(Red. Theosophist).*

[2]) Dit sterrebeeld is door de oude Westersche astronomen nooit Krokodil genoemd, zij beschreven het als een bok en noemden het dus Capricornus. *(Red. Theosophist).*

tra Tantra Shastra's [1]) van India, zullen hebben ingezien, dat zeer dikwijls aan Samskrt-woorden een zekere verborgen beteekenis wordt gegeven door middel van alom bekende, vooruit vaststaande methoden en een stilzwijgende overeenkomst, terwijl dan hunne letterlijke beteekenis iets geheel anders is als de onderling erkende. Hier volgen eenige regelen, die den onderzoeker kunnen bijstaan in het naspeuren van de diepere beteekenis van oude Samskrt-benamingen, welke we vinden in de oude Arische mythen en allegorieën.

I. Zoek naar synoniemen van het gebruikte woord, die tevens nog een andere beteekenis hebben.

II. Zoek naar de numerieke waarde der letters, welke het woord samenstellen volgens de methode, die in oude Tantrikawerken worden aangegeven.

III. Onderzoek de oude mythen en allegorieën, die mogelijk in bijzonder verband staan met het woord in kwestie.

IV. Verwissel de verschillende lettergrepen, die het woord vormen en beschouw die zoo samengestelde omzettingen naar hunne beteekenis, synoniemen, getalswaarde, enz.

Nu zullen we eenige der bovengenoemde regels toepassen op de namen der twaalf teekens van den dierenriem.

1. Mesha. — Een der synoniemen van dit woord is Aga. Nu beteekent Aga letterlijk „dat, wat geen geboorte heeft" en het wordt toegepast op den eeuwigen Brahma in zekere gedeelten der Upanishads. Het eerste teeken bedoelt dus Parabrahman te vertegenwoordigen, het Zijnde, de immerdurende, zelfgenoegzame oorzaak van alles.
2. Rishabha. — Dit woord wordt op verschillende plaatsen in de Veda's en de Upanishads gebruikt in de beteekenis van Pranava (Aum). Shankarâchârya, heeft het ook in verschillende gedeelten van zijn toelichtingen zoo uitgelegd. B. v. *„Rishabhasya,* — Chandasam Rishabhasya Pradhanasya *Pranavasya).*
3. Mithuna. — Gelijk het woord duidelijk aangeeft, wordt met dit teeken gedoeld op den eersten tweeslachtigen, den Ardhanarishvara, de manvrouwelijke sephira Adam Kadmon.

---

[1]) Werken over oproepingen en Magie.

4. Karkâtaka. — Indien men de lettergrepen in de overeenkomstige cijfers overbrengt volgens de methode, waarnaar zoo vaak wordt verwezen in de Mantra Shastra, zal dit woord voorstellen: |||| Dit teeken moet dus blijkbaar het heilige Tetagram voorstellen, het Parabrahmadharaka, het Pranava, ontleed in vier afzonderlijke wezens volgens zijn vier Mâtrâ's, de vier Avasthâ's, aangeduid door Jâgrat Avasthâ (het waken), Svapna Avasthâ (het droomen), Sushupti Avasthâ (diepe sleap) en Turiya Avasthâ (laatste stadium, Nirwana), (alsnog slechts in aanleg); de *vier toestanden* van Brahma, genaamd Vaishvanara, Taijasa (of Hiranyagarbha), Prajna en Ishvara, en vertegenwoordigd door Brâhma, Vishnu, Maheshvara en Sadashiva; *de vier aanzichten* van Parabrahman als Sthula (grof), Sukshma (yl), Vija (zaad) en Sakshi (getuige); *de vier trappen of toestanden* van het Heilige Woord, genaamd Parâ, Pashyanti, Madhyama en Vaikhari; Nadam, Bindu, Shakti en Kala. Dit teeken voltooit het eerste viertal.

5. Simha. — Dit woord bevat in zich een wereld vol occulte beteekenis en het zou van mijn kant onvoorzichtig zijn, dat alles nu te openbaren. Voor ons naaste doel is het voldoende algemeene aanwijzingen te geven omtrent de beteekenis.

Twee zijner synoniemen zijn Panchasyam en Hari, en zijn nummer (6) in de opeenvolging der Zodiac-teekens wijst duidelijk op het eerste synoniem. Dit synoniem Panchasyam toont, dat het teeken de bedoeling heeft de *vijf* Brahma's (Ishanam, Aghoram, Tatpurusham, Vavadevam en Sadyojatam) te vertegenwoordigen, de *vijf* Boeddha's. Het tweede synoniem toont, dat het is Narayana, het Jivatma of Pratyagatma. De Sukarahasy-Upanishad bewijst, dat de oude Arische wijsgeeren Narayana beschouwden als het Jîvâtma, in zijn laagsten of meest stoffelijken toestand, als het levensbeginsel, dat de stoffelijke lichamen van het planten- en dierenrijk bezielt. De Vaishnavita zullen dit niet toegeven, doch als een Advaiti beschouw ik Jîvâtma als identiek met Paramâtmâ in zijn eigenlijke wezen, als het geheel ontdaan is van de omgevende begoocheling, die door Ajnanam of Avidya (onwetendheid) wordt geschapen. Het Jîtvâtma is terecht geplaatst in

het vijfde teeken van af Mesha gerekend, daar het vijfde teeken het Putrasthanam is, of het huis van den zoon, volgens de astrologische regels van de Hindoes. Het teeken in kwestie vertegenwoordigt Jîtvâtma, als 't ware den zoon van Paramatma. Ook kan ik hieraan toevoegen, dat het den waren Christus vertegenwoordigt, den gezalfden, reinen geest, hoewel menig Christen dat idee onaangenaam zal vinden.[1]) Ik kan hier slechts mededeelen, dat het niet mogelijk is den waren graad der volgende drie teekens te leeren kennen, tenzij de ware aard van dit vijfde teeken ten volle wordt begrepen. De elementen of wezens, die het in dit teeken slechts tot een aanvankelijk bestaan in aanleg brengen, komen in de volgende drie teekens beslist tot aanzijn. Hunne eenwording leidt tot de opheffing van het heelal der verschijnselen en tot de erkenning van den geest als zoodanig, en hunne scheiding heeft de omgekeerde uitwerking. Deze leidt tot een stoffelijk, aan de aarde gebonden bestaan, en stelt ons de beeldenreeks voor oogen van Avidya (onwetendheid), of Maya (begoocheling). Indien de juiste spelling van den naam, waarmee dit teeken wordt aangeduid, begrepen wordt, zal men inzien, dat de volgende drie teekens niet zijn wat zij behoorden te zijn. Kanya of Virgo en Vrischika of Scorpio behooren één enkel teeken te vormen en dan behoorde Tula op dat teeken te volgen, indien het volstrekt noodig is, er een apart teeken van dien naam op na te houden. Eene scheiding tusschen Kanya en Vrischika werd echter bewerkt door de tusschenvoeging van Tula. Het doel van die splitsing zal licht doorzien worden bij het onderzoek naar de beteekenis der drie teekens.

---

2) Desondanks is het waar. Het Jîvâtma in den microsmos (den mensch) is hetzelfde geestelijke wezen, dat den macrocosmos (het heelal) belevendigt, waarbij het bijzondere onderscheid tusschen de twee Jîvâtma's zich slechts voordoet in de twee trappen of toestanden van een en dezelfde Kracht. Zoo is dan deze „zoon van Paratma" een immerdurende nevenwerking van de Vader-oorzaak, Purusha, die zich openbaart als Brahma van het „Gouden Ei" en Virâj wordt, het heelal. Wij zijn „allen geboren uit Aditi, uit de wateren" (Hymns of the Maruts X, 63,2), en het zijn verkreeg aan-zijn uit het niet-zijn (Rig Veda, Mandala I, Sukta 66). *(Red. Theosophist).*

6. Kanya. — Dit beteekent "maagd" en vertegenwoordigt Shakti of Mahamaya. Het teeken in kwestie is het zesde Rashi of segment en geeft aan dat er zes oerkrachten zijn in de Natuur. Deze krachten dragen in de Sanskrt-wijsbegeerte verschillende stellen namen. Volgens een systeem van benaming heeten zij als volgt:[1]) 1. Parashakti, 2. Jnanashakti, 3. Ichchashakti (wilskracht), 4. Kriyashakti, 5. Kundalinishakti, 6. Mantrikashakti. Als eenheid worden deze zes krachten voorgesteld door het Astrale Licht [2]).

7. Tula. — In cijfers omgezet volgens de reeds genoemde methode wordt dit woord voorgesteld door het getal 36. Dit teeken heeft

---

[1]) *Parashakti:* letterlijk de groote of hoogste kracht of macht. Het omvat *licht en warmte.*

Jnanashakti: letterlijk de kracht der rede of de macht der ware wijsheid en kennis. Het heeft twee aanzichten.

1. Hier volgen eenige harer uitingen *door wisselwerking met stoffelijke toestanden:*

(A). De macht van het verstand tot het uitleggen van onze gewaarwordingen. (B). De macht om vroegere gedachten terug te roepen (herinnering) en toekomstige uitzichten te stellen. (C). Haar macht om blijvende verbindingen te maken tusschen verschillende groepen van gewaarwordingen, zooals dat door de moderne psychologen wordt uiteengezet in de „wetten van associatie", en zoo de idee van een uiterlijk voorwerp te scheppen. (D). Haar macht tot het samenvlechten van onze gedachten door het geheimzinnige bindmiddel van het geheugen, en zoo tot het voortbrengen van de idee van het „zelf" of van de individualiteit.

2. Hier volgen eenige harer uitingen, *als zij de kluisters der stof geslaakt heeft:*

(A). Helderziendheid. (B). Psychometrie.

Ichchashakti: letterlijk de *wilskracht.* Haar *meest gewone uiting* is het opwekken van zekere zenuwstroomen, welke zoodanige spieren in werking stellen als noodig zijn voor het bereiken van zeker doeleinde.

Kriyashakti: de geheimzinnige macht der gedachte, welke in staat stelt tot het voortbrengen van uitwendig waarneembare verschijnselen door middel van haar in-eigen kracht. De ouden hielden het er voor, dat elke idee zich uiterlijk zal openbaren, als onze aandacht er maar geheel op wordt samengetrokken. Zoo zal ook eene intense wilsuiting gevolgd worden door het verlangde resultaat.

Yogi's volbrengen hunne wonderen gewoonlijk door middel van Ichchashakti en Kriyashakti.

dus klaarblijkelijk de bedoeling, de 36 Tattvams voor te stellen. (Het aantal Tattvams loopt volgens verschillende wijsgeeren weliswaar uiteen, doch door de Shakteya's in het algemeen en door verschillende oude Rishi's, zooals Agastya, Durasa en Parashurama en nog anderen wordt het aantal Tattvams op 36 gesteld). Jivatma verschilt van Paramatma, of in andere woorden: „Buddha" verschilt van „Mukta" [1]) doordat het eerste als 't ware is gerangschikt volgens de 36 Tattvams en het tweede vrij. Dit teeken bereidt den weg voor naar den aardschen Adam,

---

Kandalinishakti: letterlijk de macht of kracht, die zich in slangenlijn beweegt. Zij is het universeele levensbeginsel, dat zich in de Natuur uit. Deze kracht omvat de twee groote krachten van aantrekking en afstooting. De electriciteit en het magnetisme zijn er slechts uitingen van. Dit is de macht of de kracht, welke die *„voortdurende regeling tusschen de in- en uitwendige verhoudingen"* te weeg brengt, welke volgens Herbert Spencer het wezen van het leven is, en die *„voortdurende regeling tusschen de in- en uitwendige verhoudingen"*, welke ten grondslag ligt aan de zielsverhuizing of Punarjanman (wedergeboorte) volgens de leeringen der oude Hindoe-wijsgeeren.

Een Yogi moet, alvorens hij Moksham wil kunnen bereiken deze macht of kracht volstrekt beheerschen. Deze kracht is inderdaad de slang uit den Bijbel.

Mantrikashakti: letterlijk de kracht of macht van letters, spraak en muziek. De geheele oude Mantra Shastra heeft deze kracht of macht in al haar uitingen tot onderwerp. De macht van het woord, waar Jezus van spreekt, is eene uiting van deze Shakti. De invloed der muziek is een harer alledaagsche openbaringen. De macht van de wonderdadige in-eigen naam der dingen is de kroon op deze Shakti.

De moderne wetenschap heeft nog maar ten deele de eerste, tweede en vijfde der bovengenoemde krachten onderzocht, maar aangaande de overige krachten verkeert zij nog volstrekt in het duister.

[2]) De naam zelfs van Kanya (Maagd) toont aan, hoe alle oude esoterische stelsels overeenkwamen in hun grondstellingen. De Kabalisten en de Hermetische wijsgeeren noemen het Astrale Licht: „de Hemelsche Maagd". Het Astrale Licht als verzamelbegrip is de zevende kracht. Vandaar de zeven beginselen, die in elke eenheid te ontleden zijn in zes en één (twee driehoeken en eene bekroning). *(Red. Theosophist).*

[1]) Evenals het oneindige verschilt van het eindige en het onderscheidene van het ononderscheidene. *(Red. Theosophist).*

naar Nara. Als het zinnebeeld voor Nara is het terecht in het zevende teeken geplaatst.

8. Vrischika. — Door oude wijsgeeren werd vastgesteld, dat de zon, wanneer zij in dit teeken staat of Rashi, met den naam van Vishnu wordt genoemd (zie de twaalfde Skanda der Bhagavata). Dit teeken moet Vishnu vertegenwoordigen. Vishnu beteekent letterlijk *„hetgeen uitgebreid is"*, uitgebreid als Vishvam of Heelal. Eigenlijk gezegd is Vishvam zelf Vishnu (zie Shankaracharya's toelichting op de *Vishnusahasranamam)*. Reeds heb ik aangegeven, dat Vishnu den Svapnavastha of droomstaat vertegenwoordigt. Dit teeken beduidt dan ook eigenlijk het heelal in idee of het heelal als goddelijk begrip.

Het is zeer juist geplaatst recht tegenover Rishabam of Pranava. Eene afdalende analyse van Pranava leidt ons naar het Heelal in Idee en een synthese hiervan opwaarts leidt naar Pranava (Aum). We zijn nu aangeland op het heelal in ideëelen staat, welke voorafgaat aan zijn komen tot stoffelijk aanzijn. De uitbreiding van Vija of den oorspronkelijken kiem tot een heelal is slechts mogelijk indien de 36 Tattvams [1]) worden ingeschakeld tusschen Maya en Jivatma. De droomstaat wordt opgeroepen door het in werking brengen van deze Tattvams. Het bestaan dezer Tattvams is het, dan Hamsa tot aanzijn roept. De opheffing van deze Tattvams kenmerkt het begin der synthese naar Pranava en Brahman en doet *Hamsa* in *Soham* verkeeren. Daar het de bedoeling is, dat zij de verschillende trappen van ontwikkeling vertegenwoordigen van af Brahman nederwaarts tot een stoffelijk heelal, zijn de drie teekens Kanya, Tula en Vrischika in de volgorde geplaatst, welke zij nu innemen als drie afzonderlijke teekens.

9. Dhanus (Sagittarius). — In cijfers omgezet is de naam gelijkwaardig aan het getal 9, en het ingenomen segment is het negende, van Mesha af geteld. Het teeken wijst daarom duidelijk op de negen Brahma's, de negen Prajapati's, die den Demiurgos bijstonden in het samenstellen van het stoffelijk heelal.

---

1) Het getal 36 is driemaal 12 of 9 Tetraktydes of 12 Drievuldigheden, het heiligste getal in de Kabalistische en Pythagoreesche getalstelsels.

10. Makara. — Het is moeilijk dit woord goed uit te leggen. Nochtans bevat het in zichzelf de sleutel voor zijne juiste verklaring. De letter *Ma* is gelijkwaardig aan het getal 5 en *Kara* beteekent „hand". Nu beteekent in het Samskrt Tribhujam een driehoek. Bhujam of Karam (wat synoniemen zijn) beteekent „zijde", dus beteekent Makaram of Panchakaram een vijfhoek. [1])

Nu is Makaram het tiende teeken, en de uitdrukking „Dashadisha" wordt door de Samskrt-schrijvers algemeen gebruikt om de facetten of de zijden van het heelal aan te geven. Dit teeken bedoelt die aanzichten van het heelal weer te geven en wijst u er op, dat de gestalte van het heelal begrensd wordt door vijfhoeken. Als we die vijfhoeken als regelmatige vijfhoeken nemen (in de veronderstelling of vooropstelling, dat het heelal symmetrisch gebouwd is), zal het lichaam van het heelal natuurlijk een dodecaeder of twaalfvlak moeten zijn, het meetkundig model, volgens hetwelk de Demiurgos zijn stoffelijk heelal heeft gewrocht. Zoo Tula pas naderhand is toegevoegd en indien in plaats van Kanya, Tula en Vrischika er vroeger slechts een enkel teeken bestond, dat Kanya en Vrischika in zich bevatte, dan was toen het nu beschouwde teeken het achtste teeken van het oude systeem, en het is wel opmerkelijk, dat de Samskrt-schrijvers algemeen ook spreken van Ashtadisha of de acht vlakken, die de ruimte begrenzen. Het is zeer wel mogelijk, dat het aantal Disha's van 8 veranderd is in 10, toen het vroegere Virgo-Scorpio-teeken in drieën werd gesplitst.

Dan kan Kara nog moeten voorstellen de uitstekende driehoeken van de vijfpuntige ster. Die figuur kan ook in zekeren zin een regelmatigen vijfhoek genoemd worden (zie Todhunters: *Spherical Trigonometry,* blz. 143). Indien deze uitlegging wordt aanvaard, duidt het teeken of Rashi op den „microcosmos". De microcosmos of de gedachtenwereld wordt inderdaad voorgesteld door Vrischika. Objectief beschouwd, wordt de microcosmos vertegenwoordigd door het menschelijk lichaam. Makaram kan dus genomen worden als

---

1) De vijfpuntige ster of „pentagram" stelde de vijf ledematen des menschen voor. *(Red. Theosophist).*

vertegenwoordigende zoowel de microcosmos als de macrocosmos, als uitwendige voorwerpen der waarneming.

In verband met dit teeken zal ik eenige belangrijke feiten aanhalen, die ik verzoek te mogen voorleggen aan hen, die belang stellen in het onderzoek naar de oude occulte wetenschappen van India. Het wordt door de oude wijsgeeren algemeen aangenomen, dat de macrocosmos gelijkvormig is aan den microcosmos, en dat ook hij een Sthula Shariram en een Sukshma Shariram heeft. Het onzichtbare heelal is het Sthula Shariram van Vishvam. De oude wijsgeeren hadden aangenomen, dat dit zichtbare heelal overal wordt omgeven door een laag van een ander heelal, dat we misschien het heelal van het Astraal Licht mogen noemen het ware heelal der „Noumena", als 't ware de ziel van het zichtbare heelal. In bedekte termen duiden zekere deelen van de Veda's en de Upanishads er op, dat dit verborgen heelal van Astraal Licht voorgesteld kan worden door een twintigvlak. Het verband nu tusschen het twintigvlak en het twaalfvlak is iets heel bijzonders en belangwekkends, hoewel toch de getallen twaalf en twintig zeer weinig met elkaar gemeen schijnen te hebben. Het verband kan echter worden begrepen door de volgende meetkundige constructie: Beschrijf een bol rondom een twintigvlak, laat van uit het middelpunt van den bol loodlijnen neer op de vlakken van het twintigvlak en verleng die tot zij den omtrek van den bol raken. Verbind deze raakpunten onderling en het twaalfvlak ontstaat binnen den bol. Door een analoog verloop kan het twintigvlak uit het twaalfvlak worden geconstrueerd (zie Todhunter's „Bolvormige Driehoeksmeting", blz. 141, art. 193). Het boven beschreven lichaam zal het stoffelijk heelal en het heelal van Astraal Licht verbeelden, zooals zij werkelijk bestaan. Ik zal nu niet verder hierover uitweiden, door aan te toonen, hoe het heelal van Astraal Licht beschouwd kan worden in het zinnebeeld van een twintigvlak. Ik wil slechts vaststellen, dat deze opvatting der Arische wijsgeeren niet beschouwd moet worden als „theologisch gewauwel", of als het product eener wilde verbeelding. De ware beteekenis dezer opvatting kan, dunkt mij,

worden verklaard door terug te gaan tot de zielkunde en de physieke wetenschappen der ouden. Doch nu basta hierover. We moeten nog de beteekenis der twee overblijvende teekens beschouwen.

11. Kumbha (of Aquarius). — In cijfers omgezet heeft het woord de waarde 14. We zullen dadelijk inzien, dat dit onderdeel de bedoeling heeft de Chaturdasha Bhuvanam te vertegenwoordigen, de 14 Loka's, waarvan in de Samskrt-geschriften gesproken wordt.
12. Mina (of Pisces). — In cijfers heeft dit woord de waarde 5, het bedoelt klaarblijkelijk voor te stellen de idee van de Panchamahâbhûtam's of de vijf elementen. Het teeken wijst er ook op, dat Water (niet H_2O, doch het algemeene oplosmiddel der oude alchemisten) het belangrijkste onder bedoelde elementen is.

Nu ben ik ten einde met de taak, die ik mij voor dit opstel had gesteld. Het was niet mijn doel de oude leer van evolutie zelve uiteen te zetten, doch slechts het verband te laten zien tusschen die leer en de teekens van den dierenriem. Ik heb hier slechts een zeer klein deel aan het licht gebracht van de wijsbegeerte, welke in die teekens is gelegen. De sluier, die de oude wijsgeeren hebben gespreid over zekere onderdeelen van de geheimenissen dezer teekens, *zal zeker nooit worden opgeheven voor het vermaak of de verkwikking van het oningewijde volk.*

Om nog eens in het kort de in dit geschrift gestelde feiten op te sommen, is dus de inhoud van het eerste hoofdstuk in de geschiedenis van dit heelal:

1. Het in-zichzelf-zijnde, immerdurende Brahman.
2. Pranava (Aum).
3. De androgyne Brahma, of de tweeslachtige Sephira Adam Kadmon.
4. Het Heilige Tetragram, de vier Matra's van Pranava, de vier Avastha's, de vier toestanden van Brahma, de Heilige Dharaka.
5. De vijf Brahma's, de vijf Buddha's, gezamenlijk vertegenwoordigend het Jîtvâtma.

6. Het Astraal Licht, de Heilige Maagd, de zes Natuurkrachten.
7. De zes en dertig Tattvams, geboren uit Avidya.
8. Het heelal in idee, de Svapna Avastha, de microcosmos, beschouwd van een subjectief standpunt.
9. De negen Prajapati's, de helpers van den Demiurgos [1]).
10. De vorm van het stoffelijk heelal in het verstand van den Demiurgos, het twaalfvlak.
11. De veertien Loka's.
12. De vijf Elementen.

De geschiedenis der schepping en van deze wereld van af den beginne tot op heden bestaat uit *zeven* hoofdstukken. Het *zevende* hoofdstuk is nog niet voltooid.

Triplicane, Madras, 14 Sept. 1881.

T. SUBBA ROW.

---

[1]) De negen Kabalistische Sephiroth, uitgegaan van Sephira de tiende en de hoofd-Sephira zijn identiek. Deze drie-eenheden of triaden met het haar uitzendende beginsel vormen tezamen de mystieke Decade van Pythagoras, wier totaliteit den geheelen Kosmos symboliseert. *(Red. Theosophist).*

DE SISHÂL- EN BHUKAILÂS-YOGÎ'S.

AAN den geleerden president van de Âdi Brahmo Samâji zijn we verplicht voor het volgende verhaal van twee Yogi's, van wie er een het buitengewone verschijnsel vertoonde, zijn lichaam door wilskracht in de lucht te kunnen verheffen en daar zwevende te houden zonder zichtbaar steunpunt. De Yoga-houding voor concentratie en meditatie wordt Asana genoemd. Er bestaan verschillende wijzigingen in die houding zooals Padmâsana, enz. Babu Ragnarain Bose heeft dit verhaal vertaald uit een zeer oude aflevering van de *Tattva bodhini Pâtrika,* het orgaan der Brahmo Samâj te Calcutta. De schrijver was Babu Akkhaya Kumar Datta toenmaals redacteur van de Pâtrika, van wien Babu Ragnarain spreekt in de volgende waardeerende woorden: „Een zeer waarheidlievend en pijnlijk nauwgezet man, die er van hield strikt nauwkeurig alle kleinigheden in eene beschrijving tot hun recht te doen komen".

SISHÂL YOGÎ.

Eenige jaren geleden werd door vele Hindoes en Engelschen te Madras waargenomen, hoe een Yogi uit Deccan, Sishal genaamd, gedurende zijne Asana zich in de lucht verhief. De afbeelding van den Yogi, welke zijn wijze van zitten en andere bijzonderheden aangeeft, kan worden aangetroffen in het *„Saturday Magazine"* op bldaz. 28. Zijn geheele lichaam zweefde in de lucht, terwijl zijn rechterhand slechts even een tot een koker opgerold hertevel aan-

raakte, dat aan een koperen staaf was bevestigd, die in een houten plank op vier pooten gedreven was. In deze houding placht de Yogi zijn Japa te volbrengen (mystieke meditatie) met de oogen half gesloten. Ten tijde van het stijgen naar zijn verheven standplaats, als ook bij het afdalen daarvan plachten zijn leerlingen hem in een deken te hullen. *Tattvaboddhi Pratika* Chaitra, 1768 Sakaboda (overeenkomend met Maart 1847).

DE BHUKAILÂS YOGÎ.

Velen zullen zich het buitengewone wezen herinneren van den heiligen man, die ongeveer veertien jaar geleden naar Bhukailas in Kiddupore gebracht werd. In de maand Asar, 1754 Sakabda (1834 n. Chr.) werd hij uit Shirpur te Brukailas aangebracht, waar hij onder de hoede was van Hari Singh, de Durwan (portier) van den heer Jones. Hij hield de oogen gesloten en onthield zich gedurende drie dagen van eten en drinken, waarna men hem met geweld een weinig melk moest toedienen. Hij heeft nooit eenig ander voedsel tot zich genomen dan dat, hetwelk hem zoo werd opgedrongen. Het scheen alsof hij voortdurend bewusteloos was. Ten einde verandering in dien toestand te brengen heeft Dr. Graham ammonia onder zijn neus gehouden, doch dit veroorzaakte slechts bevingen in het lichaam, en deed de Yoga-toestand niet ophouden. Er verliepen drie dagen voor men hem aan het spreken kon krijgen. Toen zeide hij, dat hij Dulla Nahab heette en dat hij uit de Punjab kwam. Toen hij bedlegerig werd door rheumatiek heeft Dr. Graham hem verzorgd, doch hij weigerde medicijn in te nemen, in welken vorm ook. Hij genas door het aanwenden van zalven en wrijfmiddelen, welke de dokter had voorgeschreven. Hij stierf in de maand Chaitra 1755 Sakabda aan een cholerieke aandoening. (Tattvaboddhi Pâtrika, Chaitra, 1768 Sakabda, overeenkomende met Maart 1847 n. Chr.).

Bovenstaande bijzonderheden omtrent dezen heilige werden verkregen door onmiskenbare getuigenissen.

DE WARE EN DE BEDRIEGLIJKE PERSOONLIJKHEID [1]).

DE titel, welke we aan de volgende opmerkingen hebben toegekend, kan mogelijk doen denken aan een meer metaphysische behandeling van het onderwerp, dan bij deze gelegenheid kan worden ondernomen. De leer der drie-eenheid of drievuldigheid des menschen, welke de ziel onderscheidt van den geest, komt tot ons met zulk een eerbiedwaardig, gewichtig en zelfs heilig gezag, dat we ons wel tevreden mogen stellen met bevestigingen daarvan, welke voor een ieder bevattelijk zijn, en de meer verborgen vraagpunten, waarover hoog-wijsgeerige geesten het oneens zijn voorloopig kunnen laten rusten. Wij zullen nu niet onderzoeken, of dat onderscheid er een is van toestanden of van wezenheden, of het uiterlijke, verstandelijke bewustzijn louter de uitwendige verhouding is van een ondeelbaar Ego, dan wel zijn oorsprong vindt in een geheel ander beginsel, waarbij de geest dan, of het onsterfelijke deel van ons, van goddelijke afkomst is, terwijl de zinnen en het daarmee samenhangende bewustzijn, Ahankâra, van de Anima Mundi stammen, of van wat in de Sankhya-wijsbegeerte genoemd wordt Prakriti. Mijne opperste verwachting zal worden overtroffen, indien de hier geboden overwegingen ook maar een

---

1) In de *hedendaagsche* Theosofische litteratuur wordt terecht onderscheid gemaakt tusschen de termen individualiteit en persoonlijkheid, wier beteekenis door niet-Theosofen helaas nog wel eens verwisseld wordt. *(Vert.)*.

schemerlicht werpen op de belangen van dit groote vraagstuk. Het zou kunnen blijken, dat alles, wat eigen is aan het tijdelijke Ego, zoo weinig overeen is te brengen met de toestanden van een hooger leven, dat men er toe geneigd wordt dit laatste meer te beschouwen als de Verlosser die in ons binnenste geboren moet worden voor onze redding en onsterflijkheid, dan als het innerlijke centrale beginsel van ons uiterlijke leven van verschijnselen, en ongescheiden daarvan. Het kan ook zijn, dat in het licht dezer overwegingen die vereenzelviging geen onoverkomelijke moeilijkheden zal bieden voor het omvatten van de mogelijkheden van het Ego, of voor de erkenning, dat een bewustzijn, hetwelk zich niet weet te hechten aan een hooger beginsel, geen waarborg is voor eene eeuwige individualiteit.

Slechts door een onderzoek naar de individualiteit, beschouwd als de bron van al onze aandoeningen, gedachten en handelingen, kunnen we haar innige waardeloosheid beseffen en eerst wanneer we tot de ware en doorvoelde erkenning daarvan zijn gekomen, kunnen we het volle begrip aanvaarden van die „harde uitspraak" van een heilig gezag, dat ons heet „af te sterven voor ons zelf" en dat ons voorhoudt: „Gij moet wederom geboren worden". Deze mystieke dood en geboorte is de grondtoon van alle diepe religieuse leeringen, en hetgeen het gewone godsdienstige denkvermogen onderscheidt van een geestelijk Inzicht, is juist de neiging om deze uitspraken slechts figuurlijk op te vatten, of geheel over het hoofd te zien.

Van al de verwijten, welke het moderne Spiritualisme met zijn zoogenaamd vooruitzicht van een tijdelijke individueele onsterflijkheid moet onder de oogen zien, is er geen enkel, dat we minder mogen verwaarloozen, dan het verwijt, dat het bij uitstek zou zijn egoïstisch en bekrompen. Het is een feit, dat menig beoordeelaar ons onrecht doet door onwetendheid omtrent den wijderen blik op den vooruitgang der ziel bij enkele Spiritualisten, waarbij hunne vermoedens samenvallen met veel merkwaardige leering van de zijde der geesten. Deze leeringen zijn ongetwijfeld een groote vooruitgang in de gangbare godsdienstige opvattingen, terwijl eenige welhaast voldoen aan de aanspraken van het Spiritualisme om als godsdienst erkend te worden. Desondanks is die gering-

schatting van de individualiteit, zooals we die kennen, en die zich in één opzicht zoo gemakkelijk paart aan het materialisme, tevens de houding van het geestelijk idealisme, en oogenschijnlijk in tegenspraak met de overgroote waarde, welke de Spiritualisten hechten aan de ontdekking van het leven der lagere ziel na den dood. De idealist kan die overleving erkennen, doch, of hij dat doet of niet, hij zal toch in het voordeel zijn, als hij ons zegt, dat zij ten slotte toch van geen belang is, want hij denkt hierbij, evenals de Spiritualist, die zijn „bewijs der onsterflijkheid" rondbazuint, aan een slechts tijdelijk, zelf-schouwend bewustzijn met zijn gevoeligheid, verlangens, bevrediging en aandoeningen, hetgeen inderdaad volstrekt onbelangrijk is, dat wil zeggen, welks belang slechts in betrekking staat tot het individu. Inderdaad is er geen kenschetsender vrucht van het materialisme dan het maken van het individu tot een teleologisch [1]) middelpunt. Ideëen worden dan afgetrokkenheden, de eenige werkelijkheid is dan het oneindig kleine. Zoo kan de nuttigheidsoverweging in den Staat alleen een verzameling zien van individuen, wier „grootste geluk", bepaald door de onderlinge regeling der behoeften van een „meerderheid", het opperste doelwit uitmaakt van wetgeving en bestuur. Ik geloof, dat het niet kan worden volgehouden, dat de Spiritualisten over het algemeen verder zouden zijn dan het stellen van zulk een betrekkelijken, in plaats van een volstrekten maatstaf. Hunne „blijde berichten van groote vreugde" zijn niet echt religieus. Die hebben betrekking op de voortzetting in tijd van dat lager bewustzijn, welks uitingen, vreugde en werkzaamheid zijn van den tijd en van den tijd alleen. Hun blijde boodschap verschilt uiteraard niet van die, welke we kunnen erkennen als ons gebracht door de groote alchemisten, die het geheim ontdekt hadden, ons te begiftigen met voortdurende stoffelijke jeugd en welvaren. Op religieus gebied kan het er op zijn hoogst aanspraak op maken, dat het den gezichtseinder onzer mogelijkheden verruimt. Laten we het ais zoodanig dankbaar en opgelucht welkom heeten, doch laat ons bij ons zieleheil, misschien mag ik wel zeggen bij onze onsterflijkheid, niet berusten bij een vooruitzicht, dat

---

1) De teleologie leert het doel der dingen op zich zelf en in verband met al het andere.

er op zijn best een is van hernieuwd zwoegen, hernieuwde beproeving en van pogingen tot bevrijding van dat zelfde leven, welks eenige waarde bestaat in het exploiteeren van nieuwe mogelijkheden.

Om de waarde der individualiteit te schatten kunnen we niet beter doen, dan den mensch te beschouwen in zijn verschillende wereldsche verhoudingen, en dan daarbij te stellen, dat elk dezer het centrale werkdadige brandpunt van zijn wezen kan worden, zijn „overheerschende liefde", zooals Swedenborg het zou noemen, welke zijn egoisme, of eigen-liefde meer buitenwaarts kan verplaatsen en hem om zoo te zeggen kan vereenzelvigen met die belangensfeer, waarop dan zijn geheele energie en genegenheid zich richten. We moeten dan veronderstellen, dat hij buiten dit gestelde Ego geen bewustzijn heeft, geen begeerte en geen wil. Evenals de geheel zelfzuchtige mensch ook het geheele leven slechts beschouwt, in zoover het van belang is voor zijn persoonlijk welzijn, zoo zal de door ons veronderstelde gezinsmensch, maatschappelijke mensch, Kerk-mensch of staatsman geen oog hebben voor belangen of waarheden, welke afgetrokkener of individueeler zijn dan die, waarvan hij terecht de vleeschwording mag heeten. In de geschiedenis vinden we herhaaldelijk zulke typen benaderd. Zoo geloof ik, dat Loyola zulk een mensch is geweest, mogelijk ook Bismarck. Zulke menschen houden in eigen oogen op een individu te zijn, zij zijn toegewijden. Er heeft een zekere „bekeering" plaats gehad, waardoor zij van enkel individuen „vertegenwoordigers" zijn geworden, en wij, de enkelingen, waardeeren hen te meer, naar mate de geest, die hen drijft, verder staat van het individualisme. Naar gelang de belangensfeer, waaraan zij zich wijden, zich verruimt, de droesem van hun individualisme wegvalt, naar die mate zijn wij toegevend voor hen, en schenken we hun onze achting, bewondering en liefde. Van den enkeling naar het gezin, van het gezin naar het genootschap of de gemeenschap, van secte of gemeenschap naar Kerk (in onsectarischen zin) en Staat is een trapsgewijs opgaan, een zich verwijdende sfeer, welker opeenvolgende overgangen de waarde eens menschen bepalen naar gelang van het meer of minder opgaan van zijne individualiteit in een meer omvattende ziel of geest. De bescheidenheid, die ons zooveel mogelijk het persoonlijke voornaamwoord doet vermijden in de toespraken tot anderen,

is er een bewijs voor, dat we iets volkomen onbeteekenends en onwaardigs ter zijde stellen, iets, dat geen reden van bestaan meer heeft, tenzij dan in volstrekte afzonderlijkheid, welke eerder een toestand van slaap of rust is dan van leven. Welnu, in bovengenoemde gevallen, zelfs bij den grootsten afstand van onze laagste persoonlijkheid, schieten we toch hopeloos te kort bij het Ideaal, waar het begrip van het afgescheidene, het atomische, opgaat in de afgetrokkenheid van universeel bestaan, verheerlijkt in den glans eener Goddelijke Persoonlijkheid. Swedenborg's onderscheiding tusschen bijzondere en doorgaande graden zijn u bekend. Tot nu toe hebben we gezien, hoe de mensch, het individu, doorgaand kan stijgen, door zich met hart en ziel te storten in de levensbelangen der wereld, en zijne eigene beperking te buiten kan gaan door het aannemen van een grooteren wereldgeest. En toch is hij daardoor alleen nader gekomen tot zijn eigen stoffelijke oorzaak, tot die wereldziel of Prakriti, waarop ik weer terug mag komen als op een geschikt beeld, al moet ik daarop niet al te letterlijk den nadruk leggen. Om die te boven te gaan, moet hij door de bijzondere graden voortschrijden. Geen eenvoudig „beter maken" van het gewone zelf, dat dit in het leven laat als het brandpunt (de haard is wellicht een juister beeld) van zijn gedachten en handelingen, noch ook de vereenzelviging met de hoogere belangen in het wereldsche gebied, waar we het zooeven over hadden, staat op, — of kan geleidelijk groeien tot — de hoogte der verwerkelijking van zijn goddelijk ideaal. Het alleen noodig oordeelen van dat „beter maken" is, evenals het elkaar toewenschen van beterschap, een gemeenplaats, en, om een studentikooze uitdrukking te gebruiken, een „ploertige" opvatting. Het beteekent het vervangen van de bijzondere graden door de doorgaande. Het is een schipperen met ons dierbare, gewone, oude zelf. „Doch Saul en het volk verschoonden Agag en de beste schapen en runderen en de naast beste en de lammeren en al wat het beste was en zij wilden ze niet verbannen, maar elk ding, dat verachtelijk en verdwijnende was, dat verbanden zij". (I Samuel 15:9-11). We weten, hoe dat schipperen niet aanvaard werd door den God van Israel en niets kan het beter toelichten dan dit verhaal, dat we eerder als kenmerkend dan als geschiedkundig kunnen beschouwen, kenmerkend voor de algeheele noodzakelijke offering zonder eenige uitzondering, het „uitroeien" van onzen lageren aard, als

het eene noodige, dat gesteld wordt door alle of nagenoeg alle godsdiensten ter wereld [1]). Geen woorden zijn in staat duidelijker aan te geven, dat het onze persoonlijke eigenaard zelf is, en niet alleen de toevallig slechte kanten daarvan, dien we hebben los te laten en die vernietigd moet worden. Niet wordt ontkend, dat het gespaarde goed was, er wordt niet gezinspeeld op een algemeene besmetting door zedelijk of stoffelijk kwaad, het is eenvoudig zoo, dat wat goed is en nuttig voor den lageren bestaanstoestand, met dien toestand tezamen moet vergaan, om plaats te maken voor het betere. De toelichting gaat des te beter op, als het doel van dit opstel niet van zedelijken aard is, maar op metaphysische uitkomsten wijst zonder metaphysische uiteenzetting. Het gaat hier niet om zedelijke verschillen, die worden noch ontkend, noch bevestigd. Volgens den hoogsten zedelijken maatstaf kan A een zeer deugdzaam en achtenswaardig man zijn, en volgens den laagsten maatstaf kan B juist het tegendeel zijn. De zedelijke afstand tusschen die twee is gelegen binnen wat we volgens Swedenborg de „doorgaande graden" hebben genoemd. Wellicht kan het onderscheid nog beter worden uitgedrukt door een andere aanhaling uit datzelfde boek, dat wij, Theosofische onderzoekers, er niet minder om achten, al moeten we protesteeren tegen alle alleen zaligmakende godsdienstige stelsels. De goede mensch dan, die nog niet is geworden tot „Zoon Gods", staat nog „onder de wet", de Zedenwet, die opvoedt en voorbereidt, „de schoolmeester, die ons leidt naar Christus", onzen eigen goddelijken geest, onze hoogere persoonlijkheid. Het onderscheid te beseffen tusschen deze twee toestanden leert ons nauwkeurig wat hier bedoeld wordt met de bedrieglijke, tijdelijke, en de ware, eeuwige persoonlijkheid en de zin, waarin het woord persoonlijkheid hier moet worden verstaan. Wij weten niet, of we, als die groote verandering over ons is gekomen, als dat groote werk [2]) van ons leven is volbracht, hier of hiernamaals, nog

---

[1]) Ik weet zoowat niets van de hoogere religieuse leering van het Mohammedanisme, en kan daarom niet zeggen, of we hier met een uitzonderingsgeval te doen hebben.

[2]) „Het groote werk", dat zoo dikwijls wordt aangehaald door Hermetische wijsgeeren, en dat zoo juist wordt gekenmerkt door het alchemistische bedrijf van het omzetten van onedele metalen in goud, heeft betrekking, dat begrijpen we nu wel, op de analoge geestelijke omzetting. We hebben goede redenen om te gelooven, dat het stof-

eenig verband met ons verleden, met het voor goed afgelegde lagere zelf zullen bewaren. Wijsgeerig gesproken zal de „stof" dan verdwenen zijn en de „vorm" zelf zal gewijzigd zijn. Onze verheven vereenzelviging met de A of B, die nu bestaat [2]), moet afhangen van de beantwoording van het vraagstuk, dat reeds in dit opstel werd gesteld, of de Goddelijke Geest ons oorspronkelijk kernwezen is, dan wel een zelfstandig wezen. Nu beteekent het staan „onder de wet", dat we niet onmiddellijk volgens eigen wil handelen, maar middellijk, d.i. in gewillige gehoorzaamheid aan een andere wil. De wil, volgens welke we eigenlijk moesten handelen, onze eigen wil, moet natuurlijk niet worden opgevat als een nuk, doch als onze aard, onze overheerschende liefde, die sommige dingen voor ons aangenaam doet zijn en andere onaangenaam. „Onder de wet" wordt die aard opgeheven gehouden, en daar hij opgeheven blijft slechts in zijn werking en uiting en volstrekt niet afgeschaft is, is de wet, als vertegenwoordigende een opgelegde wil, voor ons noodig. Onze eigen wil of aard is nog centraal; dat, waaraan we gehoorzamen door de inspanning van en den weerstand tegen ons zelf, is meer het uitwendige, het op zichzelf bestaande. De hardnekkigheid in die gehoorzaamheid en dien weerstand tracht die uitwendigen wil steeds meer naar het centrum te trekken, totdat er, zooals St. Martin het noemde, eene ontploffing plaats heeft, waardoor onze natuurlijke wil voor immer uiteen wordt geslagen en verstrooid door aanraking met de goddelijke en deze voor den vervolge onze eigen wil wordt. Aldus heeft de „schoolmeester" ons tot den „Christus" gebracht, en hier verstaan we onder „den Christus" niet een historisch goddelijk mensch, doch den Logos, het Woord of de Openbaring Gods *in ons*. Hier hebben we, geloof ik, de diepste waarheid, die geleerd werd in de Vedânta, door Kapila, door Boeddha, Confucius, Plato en door Jesus. Er bestaat eene andere voorstelling van die zelfde waarheid, voor de verwijzing waarnaar ik

---

felijk proces werkelijk bestond. (Vgl. ook als analogie de moderne electroon-theorieën, waarbij een atoom verwoest moet worden, alvorens een ander atoom te kunnen vormen. Vert.).

[2]) Iemand kàn het eeuwige leven hebben verworven en het zelfde *innerlijke* zelf gebleven zijn, dat hij door alle eeuwen op aarde was, doch dit brengt volstrekt niet mee, dat hij op straffe van verlies van zijn individualiteit mijnheer Jansen of mijnheer Meyer zou moeten blijven, die hij op aarde was. (Isis Unveiled, I, 316).

verplicht ben aan onzen broeder J. W. Farqubar. Zij is van Swedenborg uit *„De Apocalypse verklaard"* (No. 527) en luidt:

„Elk mensch heeft een lager of uitwendig denkvermogen en een hooger of innerlijk denvermogen. Deze denkvermogens zijn geheel en al verschillend. Door het lager verstand is de mensch in de natuurlijke wereld gezamenlijk met zijn daar werkzame medemenschen, doch met zijn hooger verstand is hij in de geestelijke wereld met de daar aanwezige engelen. Deze twee denkvermogens zijn dermate verschillend, dat de mensch, zoolang hij leeft in deze wereld, niet weet, wat in hem zelf het hooger denkvermogen uitvoert, en als hij een geest wordt, hetgeen gebeurt onmiddellijk na den dood, hij nog niet weet wat er in zijn denkvermogen plaats heeft".

Het bewust worden van een „hooger verstand" als de uitkomst van de bloote scheiding van het stoffelijk lichaam, doet ons zeker niet denken aan dien verheven toestand, die de scheiding meebrengt van zoo veel meer dan alleen het uiterlijke kleed van vleesch, doch overigens komt de onderscheiding tusschen de twee levens of denkvermogens wel overeen met hetgeen we zooeven beschouwden.

Wat treft ons wel het meest bij het vervangen van de natuurlijk-menschelijke persoonlijkheid door de goddelijk-menschelijke? Zou het niet zijn het verlies van het individualisme? (Let s.v.p. op: *individualisme,* niet: individualiteit). Er bestaan zekere uitspraken van Jesus, die menigeen innerlijk moeten hebben gekwetst, hoewel zij het zichzelf misschien niet durfden te bekennen: „Vrouw, wat heb ik met u te maken?" en die andere herroepingen van banden en van verwantschap, welke onze zuiver doorvoelde eerbied vertroebelen. Er ligt voor ons iets vreeselijks en onbegrijpelijks in dit afzweren van alle individualisme tot in zijn liefste betrekkingen. Het is echter in alle Arische wijbegeerten, dat we deze ontkenning vinden van alles, wat we in gedachten koppelen aan een op den voorgrond gesteld, beslist individueel leven. Het is inderdaad de onmacht, om anders dan op deze wijze in het negatieve een ziel te beschrijven, die Moksha (bevrijding van kluisters) heeft bereikt, welke er toe geleid heeft, de Hindoesche opheffing te beschouwen als een verlies van individualiteit en bewust bestaan. Juist omdat we zoo moeilijk de individualiteit gescheiden van het individualisme kunnen denken, wenden wij ons af van de verheven opvatting der eerste wijsbegeerte als van iets, dat

ons even weinig aangaat als de onophoudelijke werkzaamheid en vruchtbaarheid in andere hersenstelsels, wier product uitgeworpen en van zijn oorsprong afgezonderd wordt, zooals de onsterflijkheid, die Mr. Frederic Harrison belooft aan de weinige uitverkoren menschen, wier gedachten scheppende kracht hebben. Het is geen voorkeur voor een niet-zijn, voor een onbewust oplossen, geen voorkeur voor beperking, welke het machtige verlangen naar Nirwana opwekt in het denkvermogen der Hindoes. Zelfs in de Upanishads vinden we veel bewijzen voor het tegengesteld geloof, terwijl in de Sankhya de aphorismen van Kapila beslist de individualiteit der ziel (des geestes) stellen. Het individueel bewustzijn blijft in stand, wordt wellicht oneindig versterkt, doch zijne „stof" is niet langer persoonlijk. Tracht eens te beseffen, wat eigenlijk beteekent: „Vrijdom van begeerte", de geliefde uitdrukking voor het te niet doen van het individualisme in deze stelsels. Zelfs in die vorm van toewijding, welke bestaat uit handeling, waarschuwt ons de Bhagavad Gita, moet de ziel onverschillig zijn voor de uitkomst.

Ook het moderne Spiritualisme wijst op iets dergelijks. Zoo wordt ons door een zijner meest begaafde en ervaren voorvechters gezegd:

„Soms kan er aanwijzing komen uit een onpersoonlijke bron, van een leeraar, die gegaan is door het gebied, waar de individualiteit is aan te toonen". (M. A. Oxon, *Spirit Identity*, blz. 7).

Of elders:

„En als hij (de onderzoeker) ver genoeg doordringt, zal hij in een gebied komen, waarvoor zijn tegenwoordige belichaamde staat hem ongeschikt maakt: een gebied, waar zelfs de individualiteit is opgelost, en de hoogste en verhevenste waarheden niet in ons hart besloten blijven, doch uitstralen van de samentrillende scharen, wier levenssferen elkaar doordringen". (t.a.p. blz. 15).

Met dit „elkaar doordringen" wordt natuurlijk slechts volstrekte overeenstemming en gemeenschap van gedachte bedoeld, en ik zou den aangehaalden schrijver zeker verkeerd weergeven, indien ik een algeheele gelijkheid zou verkondigen van de idee, welke hij wenscht uiteen te zetten, en die, welke wij nu beschouwen. En toch, wat is ten slotte sympathie anders dan het ruimer worden van die harde, samentrekkende eigenschap (om een uit-

drukking van Böhme te gebruiken), waaruit het individualisme bestaat? Juist zooals we in ware sympathie het gedeeltelijk onderdrukken van het individualisme en van wat ons onderscheidt een hooge vreugde en een krachtig bestaan beleven, zoo zou het kunnen gebeuren, dat we, door af te laten van alles dat ons kerkert in het geestelijke alcoof van het Ego (van dat alles zonder eenige terughouding of uitzondering), voor het eerst zouden te weten komen, wat het ware leven is en wat zijn onschatbare voorrechten zijn. We kunnen echter niet hopen, dat men op deze gronden de hier ruwweg en vaag geboden opvatting omtrent de onsterflijkheid zal aanvaarden in tegenstelling met die burgerlijke opvatting van het eeuwige individualisme en van familiebanden, welke waarschijnlijk de groote aantrekkelijkheid van het Spiritualisme is voor de meerderheid van zijn proselieten. Het is twijfelachtig, of dingen, die het oog nooit gezien heeft, en het oor nooit gehoord, ooit vat zullen krijgen op de verbeelding, of haar vrede zullen doen vinden met het verlies van alles, wat steeds in verband staat met de vreugde en het bewegen des levens. De bewoner der lagere gebieden kan dat verhevene leven onmogelijk aanbevelen als volstrekte zaligheid. Op zijn hoogst kan hij de openbaring herhalen, welke kwam tot die gekwelde ziel in *Sartor Resartus:* „Een mensch kan het stellen zonder geluk, en in plaats daarvan zaligheid vinden". Het is geen verheven hoop, doch de doordachte noodzakelijkheid, welke ons dwingt, de voorwaarden van het ware zijn en de onsterflijkheid elders te zoeken dan in de bevrediging van het individualisme. De ware persoonlijkheid kan slechts bewust blijven bestaan door deel te verkrijgen in datgene, waarvan we alleen kunnen zeggen, dat het de ontkenning is van de individualiteit [1]), in den zin als individualiteit door ons kan worden begrepen. Wat de inhoud of de substantie van het bewustzijn is, kunnen we niet zeggen, tenzij dan door dat vaagweg te noemen ideaal, maar wel kunnen we zeggen, dat in dat gebied individueele belangen en aangelegenheden geen ruimte vinden, neen meer nog, we kunnen vaststellen, dat eerst dan de stroom des nieuwen levens den vrijen loop kan krijgen, als de hindernissen van het indi-

[1]) Hier weer de oude naamsverwarring, *persona* (masker) duidt immers eerder dan *individu* op het uiterlijke. *(Vert.)*.

vidualisme zijn opgeruimd. Vandaar de noodzaak van den mystieken dood, die even waarachtig een afsterven is, als dat, wat onze stof tot stof doet wederkeeren. „Ik ben niet, noch is iets het mijne, noch besta ik", is een zinsnede, die zeer juist is uitgelegd door een Hindoesch Theosoof (Peary Chand Mittra), en wel als volgt:

„Als de geestelijke staat is bereikt, houden „Ik" en „Mijn" op als behoorende tot het *eindig verstand,* en de ziel openbaart haar eigen oneindigen staat door het leven *in universo* en door het tot in het oneindige deel hebben aan God".

Ik kan niet nalaten ook de volgende passage van den verlichten schrijver aan te halen:

„Elk menschelijk wezen heeft een ziel, welke, zoolang zij niet te scheiden is van hersens en zenuwen, het verstand is, of Jivatma, d.w.z. gevoelsziel, doch als zij door Yoga is omgezet of vergeestelijkt, dan is zij vrij van slavernij en openbaart zij het goddelijke wezen. Zij stijgt dan boven alle toestanden van verschijnselen, vreugde, smart, vrees, hoop, enz. en inderdaad alle toestanden, welke op smart of vreugde uitloopen, en wordt zalig door het verwerkelijken van onsterflijkheid, oneindigheid, en het geluk der wijsheid binnen zichzelf. De gevoelsziel is prikkelbaar, gevoelig, aandoenlijk, en vatbaar voor indrukken van buiten. Zij vormt het natuurlijke leven en is eindig. De ziel en de niet-ziel zijn dus de twee landmerken. Wat niet-ziel is, is Prakriti of geschapen. Het is niet een ieder gegeven te weten, wat de ziel is, en daarom leven en sterven er millioenen menschen, die wel een verstandig en gevoelig denkvermogen hebben, doch zich nog niet hebben verheven tot den zielestaat. Naar mate iemands ziel zich heeft uitgewerkt boven Prakriti of de kluisters der zinnen, in die mate heeft hij de zielestaat benaderd, en dit is het, wat de ongelijkheid schept in de redelijke, zedelijke en religieuse cultuur van menschelijke wezens en bijgevolg hunne ongelijke toenadering tot God". (Spiritual Sytray Leaves, Calcutta, 1879).

Ook haalt hij de woorden van Fichte aan, welke bewijzen, dat in de Westersche wijsbegeerte van het idealisme soortgelijke conclusies worden getrokken:

„De ware geest, die tot zichzelf komt in het menschelijk bewustzijn, moet beschouwd worden als een onpersoonlijk pneuma, de universeele Rede, neen, als de Geest Gods zelf, en de strekking van heel 's menschen ontwikkeling kan daarom geen andere zijn dan het vervangen van het individueele bewustzijn door het universeele".

Natuurlijk zal men begrijpen, dat er mogelijkerwijs, en zelfs zeer stellig overgangstrappen bestaan, overgangstoestanden, of afzonderlijke graden. Het doel van dit opstel is, de aandacht te vestigen op den abstracten staat van het onsterflijk geworden bewustzijn. Dit is een negatieve waarheid, doch hierom juist geeft zij hare toepassing in de practijk zelf aan. Het verband van de Theosofische Vereeniging met de Spiritualistische beweging is van een zoo innig welwillenden aard, dat ik hoop een dezer toepassingen te mogen uiteenzetten zonder aanstoot te geven. Deze is, dat de onsterflijkheid niet proefondervindelijk kan worden aangetoond. Wel kan dat, en wordt dat ook gedaan met, wat ik noemde het psychische overleven. Onsterflijkheid echter is het bereiken van een toestand, en die toestand is de ontkenning zelf van de wereld der verschijnselen. Een andere gevolgtrekking slaat op de richting, welke onze cultuur behoort te nemen. We hebben ons voor te bereiden ten doode. Niets minder. We zijn allen op ons zelf hoopjes begeerten, driften, belangen, denkwijzen, meeningen, vooroordeelen, critieken, sympathieën en antipathieën, aandoeningen en openlijke en geheime bedoelingen. Dit alles en wat verder nog meer de samenstelling van den onderkenbaren inhoud van onze tegenwoordige tijdelijke individualiteit uitmaakt, het is alles eene beperking van ons ideaal van onpersoonlijk bestaan behalve het bewustzijn, de openbaring van het zijn. We mogen dan op onze kleine, onvolmaakte, betrekkelijke en nagenoeg waardelooze wijze veelal juist oordeelen en beminnelijk zijn in vele onzer sympathieën en aandoeningen, zeker kunnen we ook hier niet van zijn. Alleen menschen, die niet gewend zijn zichzelf te ontleden en innerlijk te doorschouwen, zijn daar zeker van. Dat zijn altijd degenen, die het luidst hun oordeel uitspreken en het meest dogmatisch zijn in het uiten van hun meening. Op de wijze van het grove en ruwe hebben zij hun nut en dat kan noodig zijn

voor de werking van een wereld, die echter de onze niet is, tenzij dan om haar te boven te gaan. Wij hebben ons van dat alles te ontdoen en te streven naar hartstochtelooze rust. Dan kunnen we hopen te mogen sterven. Diepe, langdurige en herhaalde meditatie kan zelfs ons practisch, Westersch denkvermogen leeren, het denkvermogen der Hindoes en hun smachten naar Nirwana te begrijpen. Een oneindig klein deeltje van dit groote mengelmoes der menschheid, die zich, zooals de meesten, verheugt in haar tijdelijk zinnenleven met hare voldoening en opwinding, zal met den meesten ernst betoogen, dat het liever algeheel vernietigd zou worden, dan ten eeuwigen dage te moeten blijven, wat het weet te zijn of ook maar kennelijk daarop te gelijken en zoo is de gemiddelde sterflijke mensch. Ik heb eens hooren zeggen: „Het leven en werken van de wereld zou ten einde zijn, het zou uit zijn met al hare gezonde werkzaamheid, uit met handel, kunst, industrie, maatschappelijk leven, regeering, wet en wetenschap, als we allen Yoga gingen beoefenen, hetgeen vrijwel is, waar uw ideaal toe leidt". Deze critiek is volkomen juist en waar. Alleen geloof ik, dat zij niet ver genoeg gaat. Niet alleen de werkzaamheid der wereld maar de heele wereld van verschijnselen zelf, welke in het bewustzijn in stand wordt gehouden, zou verdwijnen, of nieuwe, meer innerlijke, meer levende en beteekenisvolle vormen aannemen, tenminste voor onze menschheid, zoo het bewustzijn dier menschheid zelf werd verheven tot een hoogeren staat. Zij, die St. Martin gelezen hebben, en ook de lezers van het treffende boek van wijlen James Hinton, *„De Mensch en zijn Woonplaats"*, zullen, vooral als zij een studie hebben gemaakt van de idealistische wijsbegeerte, voornoemde onderstelling niet overdreven vinden. Indien ieder een Yogi was, zou de wereld geen behoefte hebben aan die bijzondere werkingen, wier uiteindelijk doel en nut, onder ons gezegd, geen enkel criticus gemakkelijk zou kunnen aantoonen. Als er echter slechts enkelen zich terugtrekken, dan kan de wereld hen wel ontberen. Dus basta hierover.

Alleen, laat ons niet van dit ideaal van een onpersoonlijk, universeel bestaan in het individueel bewustzijn spreken als van een onwaarachtig droombeeld. Ons bewustzijn van, en onze weerzin voor alle beperking zijn de waarborgen, dat deze niet vast en on-

overkomelijk zijn. Vanwaar dan die macht om mijzelf te buiten te gaan, om de waardeloosheid in te zien van het pseudo-oordeelen, van de vooroordeelen met duistere tinten van hartstocht, van de tijdelijke belangen, de voorbijgaande lusten, van al de gevoeligheden van het egoisme, waaraan ik me desondanks overgeef, zoodat zij inderdaad mijzelf lijken te zijn? Door en boven dezen troebelen dampkring zie ik een rein, hartstochteloos wezen, dat maat en verhouding der dingen juist kan stellen, voor wien er eigenlijk gezegd geen nut bestaat, met zijn waanvoorstellingen, bedrieglijkheden en halve waarheden: een wezen, dat niets persoonlijks heeft in den zin van het gesteld zijn tegenover het geheel van gezamenlijke persoonlijkheden, dat meer de „visie" der waarheid heeft, dan er door de rede naar te streven, van welken waren toestand ik mij voorloopig nog geen begrip kan vormen, een wezen, welks werkzaamheid niet geremd wordt door redelijken twijfel, niet bedorven wordt door zedelijk verval, en dat zich niet gelegen laat liggen aan resultaten, omdat het zijn handelwijze niet heeft te bepalen door de berekening daarvan, of de waardeering daarvan. Met ontzag zie ik naar hem op, omdat zijn harstochteloosheid soms op mij den indruk maakt, als ware hij liefdeloos. Toch weet ik, dat dit niet zoo is, maar zijn liefde is verspreid door den grooten omvang ervan, en boven alle begrip in afgetrokkenheid verheven. In dit wezen nu zie ik mijn ideaal, mijn hooger, eenig waar, onsterflijk Zelf.

C. C. MASSEY.

KUISCHHEID.

DE ideëele vrouw is het schoonste product van de evolutie der vormen (in onze dagen is zij dikwijls slechts een schoon kunstproduct). Een schoone vrouw is het aantrekkelijkste, betooverendste en lieflijkste wezen, dat een man zich kan voorstellen. Nooit nog ontmoette ik een mannelijk wezen, dat eenige aanspraak kon maken op mannelijke levenskracht, sterkte en moed, of hij was een bewonderaar van de vrouw. Slechts een verloopen lafaard of een achteraf-kerel kan vrouwen haten, een *held* en een *man* bewondert de vrouw en wordt door haar bewonderd.

Der vrouwen liefde behoort den volledigen man. Als zij hem toelacht wordt zijn menschelijke aard opgewekt, beginnen zijn dierlijke begeerten als kleine kinderen, die om brood vragen, ook te vragen om voedsel, zij willen niet verhongeren. Zijn heele ziel gaat uit naar het lieflijk wezen, dat hem met onweerstaanbare kracht aantrekt, en indien zijn hooger beginsel, zijn goddelijke geest, niet machtig genoeg is om hem in te houden, volgt zijn ziel de verleiding van zijn stoffelijk lichaam. Al weer heeft de dierlijke aard de goddelijke onderworpen. De vrouw juicht over haar overwinning, en de man schaamt zich over zijn zwakheid, in plaats van een voorbeeld van kracht wordt hij een voorwerp van medelijden.

Om waarlijk machtig te zijn moet een man zijn kracht inhouden en haar geen oogenblik verliezen. Haar te verliezen wil zeggen, zijn goddelijken aard over te leveren aan zijn dierlijken aard. Zijn begeerten te breidelen en zijn kracht in te houden, beteekent het vestigen van zijn goddelijke rechten, en meer te worden dan

mensch — een god te worden. Eliphus Levi zegt: „Om aantrekkelijk te zijn voor alle vrouwen moet men er geen enkele begeeren". En iedereen, die een weinig eigen ervaring heeft, weet, dat hij gelijk heeft. De vrouw verlangt naar wat ze niet krijgen kan, en wat ze krijgen kan, dat verlangt ze niet. Misschien slaat de bijbeltekst op den man van geestelijke kracht, waar zij zegt: „Want zoo wie heeft, dien zal gegeven worden, en wie niet heeft, van hem zal genomen worden, ook dat, wat hij heeft" (Marc. 4:25).

Ten einde volmaakt te worden is het geen vereischte, dat we zonder dierlijke begeerten geboren worden. Zoo iemand zou niet veel meer dan een idioot zijn, hij zou terecht veracht en uitgelachen worden door elke waarachtige man of vrouw. Doch wij moeten de macht verwerven onze begeerten te beheerschen in stede van door haar beheerscht te worden, en hierin ligt de ware leering, die verleiding brengt.

Als een man geen hooger levensdoel heeft dan eten en drinken en zijn soort voort te planten, indien al zijn verlangens en aspiraties zijn opgehoopt in de wensch een gelukkig leven te leiden te midden van zijn gezin, zoo kan er geen kwaad in liggen als hij de voorschriften van zijn natuur volgt en tevreden is met zijn lot. Als hij sterft, gaat zijn gezin in de rouw, zijn vrienden zullen zeggen, dat hij een goede kerel was, zij zullen hem een eerste klas begrafenis geven, en misschien zullen zij op zijn zerk iets griften als ik eens op een kerkhof las:

„Hier is het graf van H. J. POOT,
„Hij leefde, trouwde en ging dood".

Dit nu zal het einde zijn van den Heer H. J. Poot, totdat hij in een verdere incarnatie misschien zal ontwaken als Jan Smit, Tjondrokoesoemo of Patrick O' Fannegan, om zich daar op vrijwel hetzelfde peil als te voren te bevinden.

Als een man echter hoogere levensdoeleinden heeft, als hij den eindeloozen kringloop der reincarnaties wenscht te verbreken, als hij meester van zijn lot wenscht te worden, dan moet hij eerst meester worden over zichzelf. Hoe kan hij verwachten ooit de uiterlijke krachten der Natuur te kunnen bedwingen, als hij het weinigje aan natuurkrachten, dat in zijn eigen onbeteekende lichaam huist, niet kan beheerschen?

Om dit te doen is het niet noodig, dat de man van vrouw en kinderen wegloopt en hen onverzorgd achterlaat. Zoo iemand zou zijn geestelijke loopbaan beginnen met een onrechtvaardige daad, een daad, die hem als het spook van Banquo steeds zou vervolgen en zijn verderen vooruitgang belemmeren. Als men plichten op zich heeft genomen, moet men die vervullen, en een laffe daad zou een slecht begin zijn voor een werk, dat zeker moed vereischt.

Een celibatair, die geen verleiding kent, en die niemand heeft om voor te zorgen als zichzelf, is ontegenzeggelijk sterk in het voordeel wat betreft studie en meditatie. Waar hij ver is van alle prikkelende invloeden, kan hij leiden, wat we een zelfzuchtig leven mogen noemen, omdat hij alleen zijn eigen geestelijk belang op het oog heeft. Hij heeft echter weinig gelegenheid zijn wilskracht te ontwikkelen, door het weerstaan van veelsoortige verleiding. Een man echter, die door die verleidingen omgeven is, en elken dag en elk uur noodwendig wilskracht moet uitoefenen, om haar opkomend geweld te weerstaan, zal bij een juist gebruik van die krachten sterk worden. Hij moge dan niet zooveel gelegenheid voor studie hebben als de celibatair, daar hij meer in de materieele zorgen zit, doch als hij in zijn volgende incarnatie tot een hoogeren staat komt, zal zijn wilskracht meer ontwikkeld zijn en zal hij in het bezit zijn van het wachtwoord „Onthouding".

Een slaaf kan geen bevelhebber worden dan nadat hij eerst bevrijd is. Een man, die onderworpen is aan eigen dierlijke lusten, kan den dierlijken aard van anderen niet beheerschen. Een spier ontwikkelt zich door staag gebruik, een inctinct of een gewoonte wordt sterker, naar mate het haar veroorloofd wordt te heerschen. Mentale kracht wordt ontwikkeld door de toepassing daarvan en het beginsel van wil wordt sterker door de wilsuitoefening. Hierin nu ligt het nut der verzoekingen. Sterke hartstochten te hebben en die te overwinnen maakt een man tot een held. De geslachtsdrift is het sterkst van alle, en hij, die haar overwint, wordt een god.

De menschelijke ziel bewondert een schoone vorm en is daardoor een afgodendienaar. De menschelijke geest vereert een beginsel en is de ware aanbidder.

Het huwelijk is de vereeniging van den mannelijken geest met

de vrouwelijke ziel, met het doel de soort te doen voortbestaan, doch als het in plaats daarvan slechts een koppeling is van een mannelijk met een vrouwelijk lichaam, wordt het huwelijk een beestachtige daad, die man en vrouw omlaag haalt, niet tot het peil der dieren, maar nog lager, omdat de dieren voor het uitoefenen van de kracht der voortplanting nog aan jaargetijden gebonden zijn, terwijl de mensch als verstandswezen het in zijn macht heeft, die krachten ten allen tijde te gebruiken of te misbruiken.

Hoe weinig huwelijken echter vinden we, die waarlijk geestelijk zijn, en niet uitsluitend gegrond op schoonheid van vormen of andere overwegingen? Hoe spoedig na den trouwdag krijgen vele echtelieden een afkeer van elkaar? Wat is de oorzaak daarvan? Soms trouwen met elkaar een man en een vrouw met een sterk uiteenloopend karakter, soms hebben zij verschillende smaken, verschillende denkwijzen, verschillende neigingen. Al die verschillen kunnen verdwijnen en zullen waarschijnlijk ook wel verdwijnen, omdat zij, door met elkaar samen te leven, aan elkaar gewend raken en mettertijd ongeveer eender worden. Zij oefenen invloed op elkaar uit, en evenals iemand kan gaan houden van een slang, wier tegenwoordigheid hem eerst schrik aanjoeg, zoo kan iemand zich ook schikken naar een aanvankelijk onaangename echtgenoote, en die in den loop der tijden liefkrijgen.

Als echter de man volle vrijheid aan zijn dierlijke hartstochten laat en zonder eenige terughouding zijn „wettige rechten" uitoefent, zullen die dierlijke driften, welke eerst zoo erbarmelijk om voldoening smeekten, spoedig verzadigd raken en bij hun vlucht den dwaas uitlachen, die hen koesterde in zijn boezem. De vrouw zal te weten komen, dat haar man een lafaard is, omdat ze hem ziet krimpen onder den geesel van zijn dierlijke hartstochten, en waar de vrouw de macht en de sterkte liefheeft, zal, naar mate hij zijn liefde kwijt raakt, zij haar vertrouwen verliezen. Hij zal haar als een lastpost, en zij hem in afschuw als een beest beschouwen. Het huwelijksgeluk is dan verdwenen, en ellende, echtscheiding of de dood is het einde.

Genezing voor al deze rampen ligt in de onthouding. Het was ons doel hare noodzakelijkheid aan te toonen. Hiervoor werd dit opstel geschreven.

F. HARTMANN.

HOE HET ZOROASTRIANISME ZICH DE ZEVENVOUDIGE SAMENSTELLING DES MENSCHEN DENKT.

ELE der innerlijke leeringen, welke gegeven worden door de Theosofische Vereeniging ademen een gelijksoortigen geest als de oude godsdiensten van het Oosten, in het bijzonder de Vedische en de Zendische. Ik stel me voor, om, met terzijdestelling van de eerstgenoemde, door eenige voorbeelden de groote gelijkenis aan te toonen, welke de leer der oude Zendische Schriften heeft met die kort geleden gegeven leeringen.

Ieder middelmatig Parsi zal bij het opzeggen van zijn dagelijksche Niyashes, Gehs en Yashts, indien hij de weetgierigheid bezit om de beteekenis van het opgezegde te leeren kennen, met een weinig inspanning kunnen inzien, hoe dezelfde gedachten, alleen in een redelijker en begrijpelijker kleed in deze leeringen worden weergegeven. De beschrijving van de zevenvoudige samenstelling des menschen, welke gevonden wordt in het 54ste hoofdstuk der Yasna, een der meest gezaghebbende boeken der Mazdiaansche godsdienst toont de gelijkheid van de leer der Avesta met de esoterische wijsbegeerte. Als een Mazdaniër schaamde ik me inderdaad, dat de hedendaagsche Zoroastriërs met zulke onloochenbare en onmiskenbare bewijzen voor oogen, niet deze gelegenheid aangrijpen, om onder leiding en met hulp van de Theosofische Vereeniging meer licht te werpen op hunne nu geheel verkeerd begrepen en verkeerd uitgelegde Schriften. Indien de bestudeerders van de Zendische geschriften en die van de Avesta slechts zelfstandig wilden studeeren en zoeken, zouden zij

wellicht hulp kunnen vinden bij mannen, die in het bezit zijn van de juiste en eenige sleutel tot de esoterische wijsheid, mannen, die gaarne zouden leiden en helpen om de ware en verborgen beteekenis te erlangen, en hun de aanvullende schakels te verstrekken, wier ontbreken zulke pijnlijke kloven heeft geschapen, zoodat de beteekenis te loor ging en er in het denkvermogen der in de war gebrachte onderzoekers een twijfel ontstond, die ten slotte uitliep op een volstrekt ongeloof in hun eigen godsdienst. Wie weet, vinden zij dan nog eenigen hunner medegeloovigen, die, verheven boven de wereld, tot op den huidigen dag de heerlijke waarheden van hun eigen machtigen godsdienst hebben bewaard, en die, verborgen in de schuilhoeken der eenzame bergstreken en onbekende stille grotten nog steeds in het bezit zijn van de groote krachten, en dat erfdeel der oude Magiërs nog beoefenen. Onze Schriften zeggen, dat de oude Mobeds Yogi's waren, die de macht bezaten, zichzelf tegelijkertijd op verschillende, zelfs honderden mijlen uiteen gelegen plaatsen te doen zien, en ook dat zij de zieken konden genezen en datgene doen wat ons nu wonderlijk zou voorkomen. Dit alles werd twee of drie eeuwen geleden nog als een feit beschouwd, zooals ieder lezer der oude, meest Perzische boeken zal weten, en ook zal deze niet ongeloovig zijn a priori, tenzij zijn verstand hopeloos eenzijdig is geworden door een moderne wereldsche opvoeding. Het verhaal van den Mobed en Keizer Akbar en diens bekeering is een welbekend historisch feit, dat geen verder bewijs behoeft.

Allereerst zal ik naast elkaar de verschillende zinsneden vermelden, welke op den zevenvoudigen aard des menschen betrekking hebben, zooals ik die haal uit onze Schrift en uit „The Theosophist":

Onderverdeeling van den zevenvoudigen mensch volgens de Occultisten.	Onderverdeeling van den zevenvoudigen mensch volgens „Yashna". [1]).
1. Het stoffelijk lichaam geheel bestaande uit stof in zijn grofsten en meest vasten vorm.	1. Tanwas, d.i. lichaam (het zelf), dat bestaat uit beenderen, de grofste vorm van stof.

[1]) Hoofdstuk 54, § 1.

Onderverdeeling van den zevenvoudigen mensch volgens de Occultisten.	Onderverdeeling van den zevenvoudigen mensch volgens „Yashna"
2. Het levensbeginsel (Jîvâ), een onverwoestbare vorm van kracht, welke, wanneer hij ontbonden is van het eene stel atomen, onmiddellijk door andere wordt aangetrokken.	2. Ushtanas, d.i. levenswarmte of levenskracht.
3. Het astraal-lichaam (Linga Sharira), bestaande uit hoogst ijle stof, in zijn gewonen, of passieven staat het volstrekte, doch wazige evenbeeld van het lichaam. Zijn werkdadigheid, stevigheid en vorm hangen geheel af van het Kama Rupa.	3. Keherpas, d.i. luchtvorm, het luchtig evenbeeld (Perz. Kaleb).
4. De astrale vorm (Kâma Rûpa), of het begeerte-lichaam, een beginsel, dat de uiterlijke gestalte bepaalt van:	4. Tevishis, d.i. wil, of datgene waar het waakbewustzijn gevormd wordt, ook voorgevoel.
5. Het dierlijke of physieke verstand, het bewustzijn, het Ego, analoog met, hoewel in verhouding hooger in graad dan verstand, instinct, geheugen, verbeelding, enz. van de hoogere dieren.	5. Baodhas (in Samskrt: Buddhi), d.i. lichaam van het stoffelijk bewustzijn, gewaarwording door de zinnen, of dierlijke ziel.
6. De hoogere of geestelijke rede, het geestelijk bewustzijn of Ego, waarin hoofdzakelijk berust het bewustzijn van den *volmaakten mensch*, hoewel het lagere doffere, dierlijke bewustzijn tevens bestaat in No. 5.	6. Urwanem (Perz: Rawan), d.i. ziel, datgene, wat na den dood belooning en straf krijgt.

Onderverdeeling van den zevenvoudigen mensch volgens de Occultisten.	Onderverdeeling van den zevenvoudigen mensch volgens „Yashna"
7. De geest een deel van het Absolute, ongeschapene, eeuwige, eerder een toestand dan een wezen.	7. Frawashem of Farohar, d.i. geest (de leidende kracht, die elken mensch vergezelt, is volstrekt onafhankelijk, en leidt den mensch ten goede, zonder aan eenig wereldsch voorwerp deel te hebben. De goddelijke vonk in elk wezen.

In de Avesta wordt het bovenstaande als volgt gegeven:

„Wij verklaren en maken bekend, dit, (dat) wij offeren (ons) geheele bezit, (hetwelk is) het lichaam (het zelf, bestaande uit) beenderen (Tanwas), levenswarmte (Ushtanas), luchtvorm (Keherpas), kennis (Tevishis), bewustzijn (Baodhas), ziel (Urwanem) en geest (Frawashem) voor de voorspoedige waarheidbevattende (en) zuivere Gathas (gebeden).

De gewone Gujarâti-vertaling verschilt van die van Spiegel en de laatste verschilt zeer weinig van de hier gegevene. Toch is er in deze vertaling geen enkele toevoeging gemaakt aan en niet weggelaten van de oorspronkelijke bewoordingen van de Zendtekst. Ook de taalkundige zinsbouw werd intact gelaten. Het eenige verschil tusschen de in omloop zijnde vertaling en deze is dus, dat de *onze* in overeenstemming is met de moderne verbeteringen van het taalkundig onderzoek, die haar redelijker maken en den lezer een helderder inzicht geven.

De uitdrukking „luchtvorm" is tot ons gekomen zonder eenige wijziging van beteekenis te hebben ondergaan. Het is het moderne Perzische woord Kaleb, hetwelk beteekent „gietvorm, vat, waarin iets gegoten wordt, om het een zekere vorm en gestalte te geven". Het volgende woord is er een, waaromtrent veel verschil van meening bestaat. Door sommigen wordt het genoemd „sterkte, duurzaamheid", d.i. de kracht, welke vastheid aan de zenuwen verleent en haar onderhoudt. Anderen verkla-

ren het als die eigenschap in den man van rang en stand, welke hem de uitkomst van zekere gebeurtenissen (oorzaken) doet vooruitzien, en hem helpt, door hem daarop voorbereid te doen zijn. Deze meening geeft te denken, hoewel wij het vertaalden als „kennis", of liever „voorgevoel", evenwel onder het grootste voorbehoud. Het achtste woord is geheel duidelijk. Het innerlijk gevoel, dat den mensch zegt, dat hij dit of dat weet, dat hij zekere dingen kan doen of zekere dingen heeft, dat is kennis en bewustzijn. Het is de innerlijke zekerheid, kennis en haar bezit. Het negende woord is er weer een, dat zijne beteekenis heeft behouden en tot op den huidigen dag gebruikt wordt. De lezer zal dadelijk onderkennen, dat het de oorsprong is van het moderne woord Rawan. Het is (bij wijze van gelijkenis) de koning, de bewuste middelaar of drijfveer in den mensch. Het is dat zeker iets, dat afhankelijk is van de voorafgaande attributen en daardoor verzwakt of versterkt wordt. Wij zeggen: „afhankelijk is", omdat zijn vooruitgang algeheel bestaat uit de ontwikkeling van die attributen. Als zij verwaarloosd worden, wordt het zwak, verloopt, en verdwijnt. Als zij stijgen op de zedelijke en geestelijke ladder, verwerft het sterkte en levenskracht, en wordt het meer en meer één met het goddelijke wezen, het zevende beginsel. Hoe echter wordt het aangetrokken door de monade? Het tiende woord geeft hierop het antwoord. Dit is het goddelijke wezen in den mensch, doch het is slechts de onverantwoordelijke minister (dit voltooit de gelijkenis). De ware meester is de koning, de geestelijke ziel. Deze moet de bereidwilligheid en de macht bezitten, om den door den zuiveren geest aangegeven loop in te zien en dien te volgen. Het werk van den vizir is slechts een aantrekkingspunt te vormen, waarop de koning zich richten kan. Des konings is het, daarnaar te schouwen en te handelen tot meerdere glorie van zijn eigen zelf. De minister of geest kan noch dwingen, noch noodzaken. Die bezielt en electriseert tot handeling, doch het voordeel van eene inspiratie en het vermogen daarvan gebruik te maken staan aan de keuze van de geestelijke ziel.

Zoo dan de Avesta zulk een passage bevat, moet toch worden toegegeven, dat haar schrijvers de gansche leer omtrent den geestelijken mensch kenden. We kunnen niet veronderstellen, dat

de oude Mazda-vereerders, de Magi, deze korte passage hebben geschreven, zonder daar tevens uit af te leiden, dat zij volkomen vertrouwd waren met de geheele occulte wetenschap omtrent den mensch. Vreemd inderdaad doet het aan, dat de moderne Theosofen ons nu dezelfde leering prediken, die duizenden jaren geleden *moeten* bekend zijn geweest aan de Mazda-vereerders — de zinsnede stamt uit een van hun oudste geschriften. Waar de Theosofen geheel dezelfde ideeën voorstaan, waarvan de beteekenis welhaast voor de meest geleerde Mobeds te loor is gegaan, moet men wel toegeven, dat zij in het bezit zijn van eene kennis, waarvan zij den sleutel bezitten, welke wij missen, en die de poort ontsluit naar de beteekenis van die tot nog toe onverklaarbare zinsneden en leeringen in onze oude Schrift, waaromtrent wij in het duister tasten, tenzij wij luisteren naar hetgeen zij daaromtrent hebben mede te deelen.

Ten einde aan te toonen, dat het bovenstaande niet een geval op zichzelf is, doch dat de Avesta deze idee nog op vele andere plaatsen bevat, zal ik een andere paragraaf aanhalen, welke dezelfde leering bevat hoewel in beknopteren vorm dan de zooeven gegevene.

Parsi-lezers mogen hun Yasna opslaan, hoofdstuk 26 en de zesde paragraaf lezen, welke luidt als volgt:

Wij loven het leven (Ahum), de kennis (Daenam), het bewustzijn (Baodhas), de ziel (Urwanem) en den geest (Trawashem) van de eersten in den godsdienst, de eerste leeraren en hoorders (leerlingen), de heilige mannen en heilige vrouwen, die de beschermers waren der reinheid alhier (in de wereld). Hier wordt van den ganschen mensch gesproken als samengesteld uit vijf deelen als volgt:

	1. Het stoffelijk lichaam.
1. Ahum-bestaan, leven. Dit omvat	2. Het levensbeginsel.
	3. Het astraallichaam.
2. Daenam-kennis	4. De astrale vorm, het begeertelichaam.
3. Baodhas-bewustzijn	5. Het dierlijke of stoffelijke verstand, het dierlijk bewustzijn of Ego.

4. Urwanem-ziel ..... 6. De hoogere of geestelijke rede, het hooger bewustzijn of Ego.
5. Frawashem-geest ..... 7. De geest.

In deze omschrijving worden de tot een drievuldige groep gemaakte beenderen (of grove stof), de levenskracht, welke hen tezamen houdt, en het aetherlichaam samengevat en „bestaan" of „leven" genoemd. De tweede onderverdeeling komt in plaats van het *vierde* beginsel van den zevenledigen mensch, dat aangeeft de samenstelling van kennis of begeerten [1]). De volgende drie, t.w. bewustzijn (of dierlijke ziel), de (geestelijke) ziel, en de reine geest zijn dezelfde als die in de eerste aanhaling werden gesteld. Waarom worden die laatste vier strikt van elkaar onderscheiden en niet als de eerste drie tezamengevat? [2]) De Heilige Schrift verklaart dat, door te zeggen, dat bij den dood het eerste dezer vijf deelen vroeger of later in de aardsche omgeving opgaat. De grove elementaire stof (de schil) heeft haar loop binnen het aantrekkingsgebied der aarde en zoo scheidt het Ahum zich van de hoogere deelen af en gaat te loor. Het tweede (d.i. het *vierde* van de zevenvoudige indeeling) blijft, doch niet tezamen met de geestelijke ziel. Het blijft zijn plaats innemen in het groote magazijn van het heelal. Dit tweede nu, Daenam, is het, dat voor de geestelijke ziel verschijnt in den vorm van een schoone maagd of een

---

[1]) De moderne wetenschap leert ons ook, dat zekere uitwendige kenmerken op het bezit van zekere eigenschappen wijzen bij den mensch. De geheele wetenschap der gelaatkunde is daarop gegrond. Men kan den aanleg van een mensch duiden uit zijn gelaatstrekken, d.w.z. die trekken vormen zich in overeenstemming met zijn lichaamsgewoonten, zijn goede en kwade eigenschappen, zijn kennis en onwetendheid.

[2]) Onze broeder behoeft slechts het oudste heilige boek van China in te zien — het Yi-Kink n.l., of het „Boek der Wijzigingen", in het Engelsch vertaald door James Legge en geschreven 1200 jaar voor Christus — om daar in dat stelsel van voorstellingen eveneens de zevenledige indeeling van den mensch te vinden. Zhing, dat we mogen vertalen met „wezen", is de ijlere en reinere zijde van de stof — de grove vorm van den elementairen aether. Khi of „geest" is de adem, nog steeds stoffelijk, doch reiner dan Zhing en bestaat uit den ijleren en werkzameren vorm van den aether. In de Hwun of ziel (Animus) is het Khi overheerschend, en het Zhing (of Zing)

leelijke feeks. Datgene, wat dit Daenam binnen de gewaarwordingssfeer van de geestelijke ziel brengt is het derde deel (het vijfde in de zevenledige groep), het Baodhas. Anders gezegd, de geestelijke ziel heeft bij zich of in zich het ware bewustzijn, door hetwelk zij de ervaringen van een stoffelijk bestaan kan opdoen. Zoo is dus dit bewustzijn, deze macht of eigenschap, welke ook de herinnering omvat, voortdurend met, of wel een deel van de ziel zelf, vandaar, dat het zich niet mengt met andere deelen en vandaar zijn voortbestaan na den stoffelijken dood des menschen.

EEN PARSI L. T. V.

---

in het Pho of dierlijke ziel. Bij den dood trekt de Hwun (of geestelijke ziel) weg, vaart op, en het Pho (stam van het Tibetaansche woord Pho-hat) daalt af en wordt in een spookachtige schim veranderd (de schil). Dr. Medhurst (Theology of the Chinese, blz. 10-12) gelooft, dat „de Kwei Shans de zich uitbreidende en samentrekkende beginselen van het menschelijk leven zijn". De Kwei Shans worden te voorschijn gebracht door de ontbinding van het menschelijk samenstel, en bestaan uit het uitbreidende of opvarende Shan, dat de ruimte doorzweeft, en het samengetrokkene, verschrompelde Kwei, hetwelk tot de aarde en het niet-zijn wederkeert. Dus is het Kwei het stoffelijk lichaam, het Shan het levensbeginsel, het Kwei Shan het Linga Sharira of de levensziel. Zhing is het vierde beginsel of Kama Rupa, de wilsaard, Pho is de dierlijke ziel, Khi de geestelijke ziel en Hwun de zuivere geest: de zeven beginselen van onze geheime leer! *(Red. Theosophist).*

HET BRAHMANISME OVER HET ZEVENVOUDIG BEGINSEL IN DEN MENSCH.

HET is zeer moeilijk nu te zeggen, wat in werkelijkheid de oude Arische leering was. Als een onderzoeker die vraag zou willen beantwoorden door ontleding en onderlinge vergelijking van al de verschillende esoterische stelsels, welke in Indië opgeld doen, zou hij spoedig verward raken in een net van onzekerheid en duisternis. Geen vergelijking zal er mogelijk zijn tusschen onze ware Brahmaansche en de Tibetaansche esoterische leeringen, tenzij men de leeringen van de zoogenaamde „Arische leer" vaststelt en ten volle *den ganschen omvang* begrijpt van de oude Arische wijsbegeerte. Kapila's Sânkhya, Patanjali's Yoga-wijsbegeerte de verschillende stelsels der Shâkteya wijsbegeerte, de verschillende Agama's en Tantra's zijn er slechts vertakkingen van. Er is echter een leer, die daaraan ten grondslag ligt, en die voldoende is, om de geheimen dezer verschillende wijsgeerige stelsels te verklaren en hunne leeringen te doen overeenstemmen. Waarschijnlijk bestond zij reeds lang voordat de Veda's werden samengesteld, en werd zij door onze vroegere Rishis bestudeerd in verband met de Hindu-schrift. Zij wordt toegeschreven aan een geheimzinnige persoon genaamd Maha..... [1])

De Upanishads en die deelen van de Veda's, welke niet hoofdzakelijk gewijd zijn aan de openbare plechtigheden der oude Ariërs

---

1) De juiste titel voor het tegenwoordige Hoofd der esoterische Broederschap der Himâlaya's. *(Red. Theosophist).*

zijn nauwelijks te verstaan zonder eenige kennis van *die leer*. Zelfs de ware beteekenis der grootsche plechtigheden, waarover in de Veda's gehandeld wordt, zal niet volkomen worden begrepen, als niet het licht dezer leer daarop wordt geworpen. Wellicht werden de Veda's in hoofdzaak ontworpen ten behoeve van de priesters, die de openbare plechtigheden leidden, toch worden daarin de grootsche uitkomsten van onze ware geheime leer vermeld. Van tot oordeelen volkomen bevoegde personen vernam ik, dat de Veda's een duidelijk tweeledige beteekenis hebben — eene welke uitgedrukt wordt in den letterlijken zin der woorden en een andere welke aangegeven wordt door de versmaat van de Svara (klank), die als 't ware het leven uitmaken der Veda's ..... De schriftgeleerde pandits en philologen ontkennen natuurlijk, dat Svara iets te maken heeft met de wijsbegeerte of de oude esoterische leeringen, doch het geheimzinnige verband tusschen Svara en *licht* is een van haar diepzinnigste geheimenissen.

Nu is het uiterst lastig aan te toonen, in hoever de Tibetanen hunne leer hebben afgeleid van de oude Rishis van Indië, dan wel de oude Brahmanen hunne occulte wetenschap hebben geleerd van adepten uit Tibet, of misschien de adepten van beide landen oorspronkelijk dezelfde leer hebben verkondigd, welke zij uit een gemeenschappelijke bron putten [1]). Zoo ge naar de Sramana Balagula mocht gaan, en daar de Jain pandits kunt ondervragen omtrent de schrijvers van de Veda's en den oorsprong der Brahmaansche esoterische leer, dan zullen zij u waarschijnlijk zeggen, dat de Veda's werden samengesteld door Râkshasa's [2]) of Datya's, en dat de Brahmanen hunne geheime kennis van hen ontvingen [3]). Duiden deze stellingen er op, dat de Veda's en de esoterische leer der Brahmanen haar oorsprong vonden in het verzonken Atlantis

---

[1]) Zie Appendix noot I.

[2]) Een soort demonen, duivels.

[3]) Ook de Christen-padri's zullen dat beweren, doch die zullen nimmer toegeven, dat hun „gevallen engelen" aan de Rakshasa's ontleend zijn, dat hun duivel de onechte zoon is van Dewel, de Singaleesche vrouwelijke demon, of dat de „hemelsche krijg van de Openbaring — de grondslag van het Christelijk dogma der „gevallen Engelen", overgenomen is uit het Hindoe-verhaal van Shiva, die de Târakâsura, de opstandelingen tegen de goden, in de buitenste duisternis, Andhahkâra, uitwierp, volgens de Shâstra's der Brahmanen.

— het vasteland, dat eens een aanmerkelijk deel der oppervlakte van den Indischen Oceaan en de Stille Zuidzee [1]) heeft ingenomen? De verzekering in „Isis Unveiled", dat het Samskrt de taal was der inwoners van bedoeld vasteland, kan ons tot de veronderstelling leiden, dat de Veda's aldaar hun oorsprong vonden, waar anders zou de geboorteplaats van de Arische leering te zoeken zijn? [2]). De eigenlijke esoterische leer echter zoowel als de mystieke allegorische wijsbegeerte der Veda's kwamen uit een andere bron, welke die ook moge zijn, misschien wel van de goddelijke bewoners (de goden) van het Heilige Eiland, dat eens lag in de zee, die in oude dagen golfde boven de zandvlakte, welke nu de Gobi-woestijn heet. Hoe dit ook moge zijn, de kennis van de occulte krachten der natuur, welke de inwoners van het verzonken Atlantis bezaten, werd door de oude adepten van Indië geleerd en werd door hen gekoppeld aan de esoterische leer, die werd onderwezen door de inwoners van het Heilige Eiland [3]). De Tibetaansche adepten echter hebben deze bijvoeging tot hun esoterische leer niet aangenomen, en in dit opzicht zou men dus verschillen tusschen de beide leeringen kunnen verwachten [4]).

De Brahmaansche geheime leer bevat waarschijnlijk alles, wat over de natuurkrachten en haar wetten werd onderwezen, zoowel op het geheimzinnige Eiland van het Noorden als in het even geheimzinnige vasteland van het Zuiden. Als men eene vergelijking wil maken tusschen de Arische en de Tibetaansche leeringen, wat betreft haar onderricht omtrent de occulte krachten der natuur, dan moet men allereerst de geheele indeeling dier krachten onderzoeken, haar wetten en wijzen van uiting en het ware verband nagaan tusschen de verschillende namen, welke haar in de Arische leer worden toegekend. Hier volgen eenige indeelingen, welke in het Brahmaansche stelsel zijn vervat:

---

1) Tegenwoordig Lemurië genoemd, zooals men weet. *(Vert.)*.

2) Niet beslist noodig (Zie Appendix Noot II). Door de Occultisten wordt algemeen aangenomen, dat Samskrt reeds in het grijs verleden gesproken werd op Java en de Soenda-eilanden.

3) Een oord, waarover tot op den huidigen dag door de Tibetanen wordt gesproken en dat door hen Sham-bha-la, het Gelukkige Land, genoemd wordt. (Zie Appendix Noot III).

4) Om deze zinsnede ten volle te begrijpen, sla de lezer na: „Isis Unveiled" I, 589-594.

I. Het tot Parabrahman behoorende en in den Macrocosmos bestaande.
II. Het tot den mensch behoorende en bestaande in den Microcosmos.
III. Voor de vervulling van Târaka Yoga of Pranava Yoga.
IV. Voor de vervulling van Sânkya Yoga (waar zij als het ware de onafscheidelijke attributen zijn van Prakriti).
V. Voor de vervulling van Hatha Yoga.
VI. Voor de vervulling van Kaula Agama.
VII. „ „ „ „ Shâkta „
VIII. „ „ „ „ Shiva „
IX. „ „ „ „ Shrîchakram (le Shrîchakram, waar „Isis Unveiled" het over heeft, is niet de ware esoterische Shrîchakram der oude adepten van Aryâvarta) [1]).
X. In de Atharva Veda enz.

Binnen al deze indeelingen zijn een oneindig aantal onderverdeelingen, verveelvuldigd door steeds nieuwe samenvoegingen der primaire krachten in verschillende verhoudingen. Nu echter moet ik dit onderwerp laten varen en overgaan tot de beschouwing van „Fragmenten der Oude Waarheid" (welke sedert belichaamd zijn in het boek „Esoterisch Buddhisme").

Ik heb het zorgvuldig bestudeerd, en vind, dat de verkregen uitkomsten (in de Buddhistische leer) niet veel verschillen van de conclusies onzer Arische wijsbegeerte, hoewel onze wijze van redeneering moge verschillen, wat de vorm betreft.

Ik zal nu de kwestie bespreken van mijn eigen standpunt, hoewel ik daarbij ter gemakkelijke vergelijking en om bespreking mogelijk te maken de opeenvolging der indeeling zal volgen van de den mensch vormende zevenvoudige wezenheden of beginselen, die wordt aangenomen in de „Fragmenten". De te bespreken vraagpunten zijn: 1°. Of het de *ontlichaamde geesten* van menschelijke wezens zijn (zooals zij door de Spiritualisten genoemd worden), die zich bij séances enz. manifesteeren en 2° of de manifestaties geheel of gedeeltelijk door hunne bemiddeling plaatsgrijpen.

---

1) Zeer juist, maar wien zou het vergund zijn de „ware esoterische" te openbaren? *(Red. Theosophist).*

Het is niet wel mogelijk, deze vragen bevredigend te beantwoorden, tenzij eerst de beteekenis, welke men wenscht te geven aan de uitdrukking „ontlichaamde geesten van menschelijke wezens", nauwkeurig vastgelegd wordt. Tenzij de Westersche schrijvers, en de Spiritualisten in 't bijzonder, eerst duidelijk een onderling vastgelegde beteekenis hechten aan het woord *geest,* zal er geen einde zijn aan de verwarring, en zal de ware aard van deze zoogenoemde Spiritualistische verschijnselen en hun modus occurrendi nooit duidelijk kunnen worden gesteld. De Christelijke schrijvers spreken over 't algemeen van slechts *twee* wezens in den mensch — het lichaam en de *ziel* of *geest* (wat voor hen hetzelfde schijnt te beteekenen). Europeesche wijsgeeren spreken gewoonlijk van *lichaam* en *denkvermogen,* en beweren dat de ziel of geest niets anders kan zijn dan het denkvermogen. Zij zijn van meening, dat een geloof in een Linga Shariram [1]) volstrekt onwijsgeerig is. Zulke opvattingen zijn zeer zeker onjuist en berusten op onbewezen aannamen omtrent de mogelijkheden in de natuur en een onvolmaakt begrip van hare wetten.

Ik zal nu onderzoeken de geestelijke samenstelling van den mensch (van het standpunt van de Brahmaansche innerlijke leer), de verschillende wezens of beginselen, die in hem bestaan, en vaststellen, of elk dezer wezens, die zijn samenstel uitmaken, op aarde *kan* verschijnen na zijn dood, en zoo ja, wat het dan is, dat zoo verschijnt.

Prof. Tyndall komt in zijn voortreffelijk opstel over wat hij de „Kiemtheorie" noemt tot de volgende conclusies als de uitkomsten van een reeks goed opgezette proeven. Zelfs in een zeer klein deel der ruimte zijn er myriaden protoplasma-kiemen, die in den aether zweven. Indien b.v. water (zuiver water) daaraan wordt blootgesteld en zij er in vallen, zal er de een of andere vorm van leven uit hen ontwikkeld worden. Wat nu zijn de drijfveeren, die dit leven opwekken? Klaarblijkelijk:

I. Het water, dat om zoo te zeggen het veld is voor den groei des levens,

II. De protoplasma-kiem, waaruit het leven of een levend organisme moet worden ontplooid of ontwikkeld, en ten slotte:

---

1) Het zoogenaamde astraallichaam.

III. De macht, energie, kracht of strekking, welke in werking treedt bij de aanraking of de verbinding van den protoplasma-kiem en het water, en welke het leven met zijn natuurlijke bijkomstigheden ontplooit of ontwikkelt.

Zoo zijn er ook drie grondoorzaken, welke het menschelijk wezen tot aanzijn brengen. Ik zal haar ten behoeve der bespreking de volgende namen geven:

I. Parabrahman, de wereldgeest.

II. Shakti, de kroon van het astrale licht, welke binnen zichzelf alle natuurkrachten vereenigt.

III. Prakriti, hetgeen in haar oorspronkelijke en aanvankelijke gestalte wordt vertegenwoordigd door Akâsha (eigenlijk is elke vorm van stof uiteindelijk terug te voeren op Akâsha). [1])

Gewoonlijk wordt gesteld, dat Prakriti of Akâsha het Kshetram is of de oerstof, welke overeenkomt met water in het voorbeeld, dat wij gebruikten, terwijl Brahman dan de kiem, en Shakti de kracht of de energie is, die tot aanzijn komt bij hunne vereeniging of aanraking.[2])

---

[1]) De Tibetaansche esoterische Buddhistische leer zegt, dat Prakriti de cosmische stof is, waaruit alle zichtbare vormen worden voortgebracht, en Akasha diezelfde cosmische stof, maar nog subjectiever, als 't ware haar ziel. Prakriti is dan het lichaam of de substantie en Akasha dan Shakti, haar ziel of kracht.

[2]) Of in andere woorden: Prakriti, Svabhâvat, of Akâsha is de ruimte, zooals de Tibetanen het uitdrukten, ruimte, gevuld met welke stof dan ook of met afwezigheid van stof, d.i. met een substantie, zoozeer onwaarneembaar, dat zij alleen metaphysisch op te vatten is. Brahma zou dus de kiem zijn, in den bodem van dat veld gezaaid en Shakti de geheimzinnige kracht, welke hem doet ontwikkelen, en die door de Buddhistische Arahats van Tibet genoemd wordt Fohat. Dat wat wij vorm noemen is niet verschillend van wat wij noemen ruimte (Shûnyatâ). „Ruimte is niet te scheiden van vorm. Vorm is hetzelfde als ruimte, ruimte ononderscheiden van vorm. Zoo is het ook met de andere Skanda's, hetzij Vedana, Sanjna, Sanskâra Vignâna, allen zijn zij verkeerd in hun tegendeel". (Boek van *Sin-king* of „Harte-sutra". Chineesche vertaling van de *Maha-Prajna-Paramita-Hridaya-Sutra,* hoofdstuk over „Avalokiteshvara", of geopenbaarde Buddha). Hier zien we dus, dat de Arische en de Tibetaansche of Arhat-leer in den grond volkomen overeenstemmen en alleen verschillen in de benaming en de wijze van voorstelling. *(Red. Theosophist).*

Dit is echter niet de zienswijze terzake in de Upanishads.

Daar is Brahman [3]) het Kshetram of de oerstof, Akâsha of Prakriti de kiem of het zaad en Shakti de kracht uit hunne vereeniging of aanraking ontstaan, en dit is de werkelijk wetenschappelijke, philosophische wijze van voorstelling.

Nu ontstaan er uit deze drie aanvankelijke wezens volgens de adepten van het oude Aryâvarta zeven beginselen. De Algebra leert ons, dat het aantal mogelijke samenvoegingen van dingen, als we ze eerst alleen nemen, dan in samenvoeging van twee, van drie, van vier, enz. steeds zal zijn $2^n - 1$.

Als we deze formule toepassen op het onderhavige geval, zal het aantal wezenheden, ontplooid door de verschillende mogelijke samenvoegingen van deze drie aanvankelijke oorzaken bedragen: $2^3) - 1 = 8 - 1 = 7$.

Als algemeene regel kunnen we zeggen, dat, waar en wanneer ook in de oude occulte wetenschap van Indië gewag wordt gemaakt van *zeven* wezenheden, in welk verband ook, men steeds moet veronderstellen, dat die *zeven* zijn ontstaan uit *drie* aanvankelijke wezens, en dat die drie wezens op hun beurt zijn ontwikkeld uit een *enkel* wezen of monade. Om een gebruikelijk voorbeeld te nemen, zijn de zeven stralen van het spectrum ontstaan uit *drie* hoofdkleuren en de drie hoofdkleuren bestaan tezamen met de vier nevenkleuren in den witten straal van het zonlicht. Zoo ook bestaan de *drie* aanvankelijke wezenheden, die den mensch tot aanzijn riepen, in hem tezamen met *vier* bijkomende wezens, die ontstonden uit de verschillende combinaties van de drie aanvankelijke wezens.

De zeven wezens nu, die in hun geheel den mensch samenstellen, zijn als volgt. Ik zal ze opnoemen in de volgorde, welke in de „Fragmenten" wordt aangenomen, in zoover als de twee opsommigen (de Brâhmaansche en de Tibetaansche) overeenkomen:

Brahmaansch.	Esoterisch Buddhisme.
1. Prakriti.	Sthula Shrîram (stoffelijk lichaam)

[3]) Zie Appendix Noot IV.

Brahmaansch.	Esoterisch Buddhisme.
2. Het wezen ontstaan uit het samengaan van Prakriti en Shakti.	Sûkshma Sharîram of Linga Sharîram (astraal lichaam).
3. Shakti.	Kâma Rûpa (Perisprit).
4. Het wezen ontstaan uit het samengaan van Brahman, Shakti en Prakriti.	Jîva (Leven, Ziel).
5. Het wezen ontstaan uit het samengaan van Brahman en Prakriti.	Stoffelijke Rede (of dierlijke ziel).
6. Het wezen ontstaan uit het samengaan van Brahman en Shakti.	Geestelijke Rede (of Ziel).
7. Brahman.	Het uitvloeisel van het Absolute enz. (of Zuivere Geest).

Voor we overgaan tot het onderzoek naar den aard dezer zeven wezenheden, is eene algemeene uiteenzetting beslist noodzakelijk.

I. De bijkomende beginselen, die ontstaan uit de samenvoeging der aanvankelijke beginselen, verschillen van aard geheel van de wezenheden door wier samenvoeging zij tot aanzijn kwamen. De samenvoegingen, waarvan hier sprake is, zijn niet van den aard van een mechanisch achter-elkaar-zetten. Zelfs komen zij niet overeen met eene chemische verbinding. Dientengevolge kan men geen geldige gevolgtrekking maken omtrent den aard van zulk eene samenvoeging naar analogie van den aard der samenstellende beginselen.

II. De algemeene voorstelling, dat het opheffen van een oorzaak haar gevolgen doet verdwijnen, gaat niet overal op. Zie b.v. eens het volgende geval. Als ge eens een zekere beweging meedeelt aan een kogel, is daarvan het gevolg een bepaalde snelheid in een bepaalde richting. Nu houdt de oorzaak van deze beweging op te bestaan, wanneer de plotselinge, oogenblikkelijke slag of stoot, welke de beweging teweeg bracht, is afgeloopen. Volgens Newtons eerste wet echter zal

de kogel voor immer en immer met onverminderde snelheid zich voortbewegen, tenzij bedoelde beweging wordt gewijzigd, verminderd, opgeheven of tegengewerkt door uitwendige oorzaken. Zoo zal het, als de kogel tot rust komt, niet zijn door de afwezigheid van de oorzaak der beweging, doch tengevolge van het bestaan van uitwendige oorzaken, welke die uitkomst voortbrengen.

Zie ook eens naar het geval van subjectieve verschijnselen. Zoo verwekt de aanwezigheid van den inktkoker vóór me in mij of in mijn denkvermogen de verstandelijke voorstelling van zijn vorm, grootte, kleur, enz. Nu moge men dien inktkoker wegnemen, toch zal het mentale beeld daarvan blijven bestaan. Ook hier ziet men dus, dat het gevolg de oorzaak overleeft. Ja, zelfs kan het gevolg op eenig komend tijdstip tot bewust aanzijn worden opgeroepen, of de oorspronkelijke oorzaak aanwezig zij of niet.

In het geval nu van het bovenvermelde vijfde beginsel, het wezen ontstaan uit het samengaan van Brahman en Prakriti, zou, indien de algemeene vooropstelling (in de „Fragments of Occult Truth") juist ware, dit beginsel, dat overeenkomt met de *Stoffelijke Rede*, moeten ophouden te bestaan, wanneer het Brahman, het zevende beginsel, om de een of andere reden voor het speciale individu zoude ophouden te bestaan; de feiten zijn zeker geheel anders. De hier beschouwde algemeene vooropstelling wordt in de „Fragments" bijgebracht ter ondersteuning van de stelling, dat, zoogauw het zevende beginsel voor een zeker individu ophoudt te bestaan, ook het zesde beginsel voor hem ophoudt te bestaan. De stelling is ongetwijfeld waar, hoewel ik bezwaar moet maken tegen de wijze, waarop zij gesteld wordt en de redenen, waarmee zij omkleed is.

Gezegd wordt, dat, ingeval de neiging van 's menschen verstand algeheele op het stoffelijke is gericht, en alle geestelijke aspiraties uit zijn denkvermogen afwezig zijn, het zevende beginsel dien mensch, hetzij vóór of bij zijn sterven verlaat, en het zesde beginsel daarmee verdwijnt. De veronderstelling, dat de neigingen in diens menschen denkvermogen *algeheel* stoffelijk zijn, sluit hier de stelling in zich, dat er geen geestelijke rede of geestelijk Ego in hem is. Dan zouden we moeten zeggen, dat bij het ophouden van het bestaan van de geestelijke rede in een zeker individu, het zevende beginsel voor dat individu in alle opzichten ophoudt te bestaan. Het spreekt van zelf, dat

het niet ergens heenvliegt. Ten opzichte van Brahman kan men niet spreken van eene verandering van plaats (1). De stelling bedoelt slechts, dat bij het niet erkennen in eenig opzicht van Brahman, geest, geestelijk leven of geestelijk bewustzijn, het zevende beginsel opgehouden heeft, eenigen invloed of eenig beheer uit te oefenen, over het lot van het individu. Ik zal nu stellen wat (in de arische leer) met bovengenoemde beginselen bedoeld wordt.

I. Prakriti. Dit is de grondslag van Sthûla Sharîram en vertegenwoordigt dat in bovenvermelde indeeling.

II. Prakriti en Shakti. Dit is het Linga Shariram of astraallichaam.

III. Shakti. Dit beginsel komt overeen met ons Kâma Rûpa. Deze kracht of macht wordt door de oude occultisten in den Nâbhichakram geplaatst. Deze kracht kan Akasha of Prakriti vergaren, en dat wrochten tot elke verlangde vorm. Het heeft zeer veel sympathie met het vijfde beginsel, en kan genoopt worden op den invloed daarvan en onder beheer daarvan te handelen.

IV. Brahman, Shakti en Prakriti. Dit komt overeen met uw tweede beginsel, Jîva. Deze macht vertegenwoordigt het algemeene levensbeginsel in de natuur. Haar zetel is het Anâhatachakram (hart). Het is een kracht of macht, die tot stand brengt wat genoemd wordt Jîva, of leven. Zij is, zooals we dat uitdrukken, onverwoestbaar, en bij den dood gaat hare werking slechts over op een ander stel atomen, om een ander organisme te vormen.

V. Brahman en Prakriti. Dit komt in onze Arische wijsbegeerte overeen met uw vijfde beginsel, genoemd de *stoffelijke rede*. Volgens onze wijsgeeren is dit het wezen, waarin het denkvermogen zijn grondslag of zetel heeft. Dit is het moeilijkst uit te leggen beginsel van alle en de huidige bespreking draait geheel om het inzicht, dat wij hiervan verkrijgen.

Wat is het denkvermogen? Het is een geheimzinnig iets, dat

---

1) Juist — van het standpunt van het Arisch esoterisme en de Upanishads, doch niet zoo geheel volgens de Arahat of Tibetaansche esoterische leer. Het is overigens slechts op dit eene punt, dat de twee leeringen uiteenloopen, zoover wij weten. Het verschil is echter gering, waar het alleen berust op de verschillende wijze van beschouwing van een en hetzelfde ding uit twee verschillende standpunten. (Zie Appendix Noot IV). *(Red. Theosophist)*.

beschouwd wordt alles de zetel van het bewustzijn, van gewaarwording, aandoening, wilsuiting en gedachte. De zielkundige ontleding toont aan, dat het klaarblijkelijk een mengsel is van mentale toestanden en mogelijkheden van mentale toestanden, alle verbonden door, wat we noemen geheugen, en dat beschouwd wordt te bestaan afzonderlijk van eenige dier bijzondere toestanden of ideeën. In welk wezen nu heeft dit geheimzinnige iets zijn „in aanleg mogelijk" of daadwerkelijk bestaan? Het *Geheugen* en de *Verwachting,* die eigenlijk de ware grondslag vormen van wat we *individualiteit* of Ahankaram noemen, moeten dan toch ergens haar zetel en bestaan hebben. De moderne zielkundigen van Europa zeggen algemeen, dat de stoffelijke *hersen*substantie de zetel is van het denkvermogen, en de vroegere *subjectieve ervaring,* welke door het geheugen kan worden herinnerd, en welke in haar geheel vormt wat we de *individualiteit* noemen, bestaat daarin in den vorm van zekere onverklaarbare geheimzinnige indrukken en wijzigingen in de zenuwen en zenuwknoopen van de beide hersenhelften. Bijgevolg, zeggen zij, wordt het denkvermogen — het individueele denkvermogen — verwoest, als het lichaam verwoest wordt, en is er geen bestaan na den dood mogelijk.

Er zijn echter een paar onder de door wijsgeeren erkende feiten, welke voor ons voldoende zijn, om hunne theorie omver te werpen. In elk deel van een menschenlichaam is een voortdurende onophoudelijke stofwisseling aan den gang. Elk weefsel, elke spiervezel en zenuwstreng, en ook elke gangliënknoop in de hersens ondergaat onophoudelijk verandering. Gedurende eens menschen levensloop kan er een reeks van *algeheele hersenstofwisselingen* plaats hebben. Desniettemin blijft de herinnering aan zijn vroegere mentale toestanden ongewijzigd. Er kunnen toevoegingen van nieuwe subjectieve ervaringen zijn gekomen en sommige mentale toestanden kunnen algeheel zijn vergeten, maar geen enkele individueele mentale toestand is gewijzigd. Iemands besef van zijne persoonlijkheid blijft hetzelfde door al die wijzigingen van de hersenmassa heen [1]). Dit besef is in staat al die wisselingen te overleven, en ook kan het de algeheele ontbinding der stoffelijke hersenmassa overleven.

---

1) Dit is tevens gezonde Boeddhistische wijsbegeerte, daar de hier besproken stofwisseling bekend is als de wijziging der Skanda's. *(Red. Theosophist).*

Deze individualiteit, welke uit het mentaal bewustzijn stamt, heeft volgens onze wijsgeeren haar zetel van bestaan in eene occulte macht of kracht, welke als 't ware boek houdt van al onze mentale indrukken. De macht zelf is onvergankelijk, hoewel de indrukken daarin, door het in werking stellen van zekere tegenwerkende oorzaken, bij tijd en wijle geheel of gedeeltelijk uitgewischt kunnen worden.

In dit verband mag ik nog aanhalen, dat onze wijsgeeren zeven occulte machten in verband brengen met de bovenvermelde zeven beginselen of wezenheden. Deze zeven occulte beginselen in den microcosmos komen overeen met, of zijn de weerkaatsingen van de occulte machten in den macrocosmos. Het mentale en geestelijke bewustzijn van het individu wordt het algemeene bewustzijn van Brahman, wanneer de grensscheiding der individualiteit algeheel verwijderd is, als wanneer de zeven machten in den microcosmos geheel wederkeerig met de zeven machten in den macrocosmos gaan werken.

Er is niets vreemds in een macht, kracht of Shakti, welke indrukken van gewaarwordingen, ideeën, gedachten of andere subjectieve ervaringen met zich mede draagt. Heden ten dage is het een welbekend feit, dat electrische of magnetische stroomingen op geheimzinnige wijze de indrukken van geluid en spraak kunnen overbrengen met de daaraan verbonden persoonlijke eigenaardigheden, op soortgelijke wijze kan ik mijne gedachten naar u overbrengen langs een geleiding van energie of kracht.

Nu vertegenwoordigt het vijfde beginsel in onze wijsbegeerte het *denkvermogen*, of om het nader aan te duiden, de bovenomschreven macht of kracht, de indrukken daarop van de mentale toestanden, en het besef van zelfverwerkelijking of Ahankâram, dat voortgebracht wordt door hunne gezamenlijke wisselwerking. Dit beginsel wordt in de „Fragments" slechts genoemd de *stoffelijke rede*. Ik weet niet wat met die uitdrukking eigenlijk bedoeld wordt. Men kan haar opvatten als de rede, welke op een zeer lagen trap van ontwikkeling staat in de lagere dieren. Het denkvermogen kan op verschillende trappen van ontwikkeling staan van af den laagsten vorm van organisch leven, waar nauwelijks eenig teeken ervan kan worden onderscheiden, tot op den mensch, in wien het zijn hoogsten staat van ontwikkeling bereikt.

Inderdaad is dit een onafgebroken verloop van af het eerste

verschijnen van het leven [1]) tot Turiya Avasthâ of den toestand van Nirwana. Van dit beginsel stijgen wij op naar het zevende door nagenoeg onmerkbare gradaties. Vier trappen echter worden onderkend in dien vooruitgang, waar eene bijzondere soort wijziging plaats heeft van zulk een aard, dat zij onze aandacht trekt. Die vier trappen zijn:

1. Waar het leven (het vierde beginsel) zijn intrede doet.
2. Waar het bestaan van het denkvermogen merkbaar wordt in samenwerking met het leven.
3. Waar het hoogste afgetrokken denken ophoudt, en het geestelijk bewustzijn begint.
4. Waar het geestelijk bewustzijn verdwijnt, en het zevende beginsel overblijft in den volstrekten staat van Nirwana of naaktheid.

Volgens onze wijsgeeren moet het vijfde hier beschouwde beginsel dus voorstellen: *het denkvermogen in alle mogelijke ontwikkelingstoestanden van den tweeden tot den derden trap.*

VI. Brahman en Shakti. Dit beginsel komt overeen met uwe „geestelijke rede". Het is inderdaad Buddhi (ik gebruik het woord Buddhi niet in de gewone beteekenis, doch in den zin als het door onze oude wijsgeeren gebruikt wordt), met andere woorden: het is de zetel van Bodha of Atmabodha. Iemand die Atmabodha in zijn geheel heeft, is een Buddha. *De Buddhisten weten zeer goed, wat die uitdrukking beteekent.* In de „Fragments" wordt dit beginsel beschreven als een wezen dat tot aanzijn komt door het samengaan van Brahman en Prakriti. Nu weet ik niet in welke bijzondere beteekenis het woord Prakriti in dezen wordt gebezigd. Volgens onze wijsgeeren is het een wezen, dat ontstaat uit de vereeniging van Brahman en Shakti. De beteekenis, welke onze wijsgeeren hechten aan de woorden Prakriti en Shakti, heb ik reeds uitgelegd.

Ik stel, dat Prakriti in zijn oerstaat Akâsha is [2]). Indien

---

1) In de Arische leer, welke Brahman, Shakti en Prakriti samensmelt tot een, is het vierde beginsel, in de Buddhistische innerlijke leer het tweede in verband met het eerste.

2) Volgens de Buddhisten ligt in Akâsha in aanleg die eeuwige energie, wier werking het is, alle zichtbare dingen uit zich zelf te ontwikkelen. *(Red. Theosophist).*

Akâsha beschouwd wordt als Shakti of *kracht* [1]), zal mijne stelling, dat het de oerstaat is van Prakriti, waarschijnlijk aanleiding geven tot verwaring en misverstand, tenzij ik eerst het verschil uitleg tusschen Akasha en Shakti. Akasha is, eigenlijk gezegd, niet de „Kroon van het astrale Licht", noch bestaat het op zich zelf uit een der zes oerkrachten. Algemeen gesproken echter handelt daar Shakti *gezamenlijk met* Akasha, waar ook maar eenig *uiterlijk verschijnsel* wordt voortgebracht. Bovendien strekt Akâsha tot grondslag of Adhishthanam voor de geleiding van krachtstroomen en tot vorming of voortbrenging van kracht of tot het samengaan van krachten [2]).

In de Mantrashastra vertegenwoordigt de letter Ha-Akasha, en men zal zien, dat deze lettergreep in de meeste heilige spreuken voorkomt, die ten doel hebben uiterlijke verschijnselen te bewerkstellingen. Op zichzelf echter vertegenwoordigt het geen enkele Shakti. Men mag, zoo men dat verkiest, Shakti een attribuut van Akâsha noemen.

Ik geloof niet, dat er, wat betreft den aard van dit beginsel, waarlijk eenig verschil van meening bestaat tusschen de Buddhistische en Brahmaansche wijsgeeren.

---

1) Zoo werd het, zooals we reeds aantoonden, nooit beschouwd. Doch, waar de „Fragments" in 't Engelsch geschreven zijn, eene taal, die in zoo groote mate de metaphysische termen mist, om alle kleinste wijzigingen van vorm, stof en toestand uit te drukken, welke men in 't Samskrt vindt, werd het onnut geacht den Westerschen lezer, die niet vertrouwd was met Oostersche denkwijze, in de war te brengen door de verfijnde onderscheidingen der eigenlijke technische termen. Waar „Prakriti in zijn oerstaat Akâsha is", en Shakti „een attribuut van Akâsha is", is het voor de oningewijden klaarblijkelijk, dat het alles één is. Inderdaad is het niet erger, te spreken van de vereeniging van „Brahman en Prakriti" in stede van „Brahman en Shakti", dan het voor den thëist is, te schrijven dat „de mensch tot aanzijn kwam door eene verbinding van geest en stof", waar zijn woorden in orthodoxen vorm zouden moeten luiden: „de mensch als levende ziel werd geschapen door de macht (of adem) Gods over de stof". *(Red. Theosophist).*

2) Dat wil zeggen, dat het Arische Akâsha een ander woord is voor het Buddische „Ruimte" (in haar metaphysische beteekenis). *(Red. Theosophist).*

Zoowel Buddhistische als Brahmaansche ingewijden kennen zeer goed dat geheimzinnige bolvormige spiegelvlak der twee halfronden, dat als het ware de stralen weerkaatst, welke uitgaan van het „brandende braambosch" en de vlammende ster — de geestelijke zon die schijnt in Chidâkâsham.

De geestelijke indrukken, welke dit beginsel uitmaken, hebben hun bestaan in een occulte kracht, welke verbonden is met het wezen, dat we beschouwen. De opeenvolgende incarnaties van Buddha beteekenen inderdaad de opeenvolgende overbrengingen van deze geheimzinnige macht, of de indrukken daarvan. De overbrenging is slechts mogelijk, wanneer de Mahatma [1]), die haar overbrengt, zich algeheel vereenzelvigd heeft met zijn zevende beginsel, zijn Ahankaram heeft vernietigd, het tot asch heeft doen verteren in Chidagnikandam, en er in geslaagd is, zijne gedachten in overeenstemming te brengen met de eeuwige wetten der natuur, en zoo een medewerker der natuur is geworden. Om dezelfde zaak in andere woorden uit te drukken, kunnen we ook zeggen, *dat hij den staat van Nirwana heeft bereikt, den toestand van uiteindelijke ontkenning van alle individueel of afzonderlijk bestaan.* [2]).

VII. Atmâ. Het uitvloeisel van het absolute, overeenkomend met het zevende beginsel. Wat dit wezen betreft, bestaat er beslist eigenlijk geen verschil van meening tusschen de Tibetaansche Buddhistische adepten en onze ouden Rishis.

Nu moeten we zien, welke dezer wezens na iemands dood bij séances verschijnen, en de zoogenaamde spiritualistische verschijnselen te weeg brengen.

De stelling der Spiritualisten nu, dat de „ontlichaamde geesten" van bepaalde menschelijke wezens bij de séances verschijnen, noopt ons tot de gevolgtrekking, dat het wezen, dat zoo verschijnt, het kenmerk draagt van een bepaalde persoonlijkheid.

---

1) De hoogste adept.

2) In de woorden van Agatha in de Mahâ-pari-nirvâna-Sutra:
„We bereiken een toestand van rust
„Die al 't mensch'lijk kennen te buiten gaat".
(Red. Theosophist).

Laat ons dus allereerst vaststellen, in welk wezen of in welke wezens de persoonlijkheid haar zetel van bestaan heeft. Blijkbaar bestaat zij in iemands bijzonderen lichamelijken toestand en in zijn eigene ervaringen (in zijn geheele denkvermogen).

Bij zoo iemands dood wordt zijn lichaam ontbonden. Waar zijn Linga Shariram ontleed wordt, mengt zich de daaraan gepaarde kracht weder met de overeenkomstige krachtstroomen van den macrocosmos. Zoo ook worden de derde en vierde beginselen met de overeenkomstige krachten vermengd. Deze wezens kunnen ook bijdragen tot de samenstelling van andere organismen. Waar deze wezenheden geen persoonlijk merk dragen, hebben de Spiritualisten niet het recht, te zeggen, dat *de ontlichaamde geest* van het menschelijke wezen bij hunne séances verschijnt, als een dezer wezenheden zich daar mocht manifesteeren. Feitelijk bezitten zij geen middel, om vast te stellen, dat die bij eenig bijzonder persoon hebben behoord.

Daarom moeten we alleen onderzoeken of een der laatste drie wezens bij de séances verschijnt, om daar de Spiritualisten te amuseeren of te onderrichten. Laat ons daarom drie bijzondere voorbeelden nemen van individuen, en zien, wat er met die drie beginselen gebeurt na den dood.

I. Iemand in wien geestelijke banden sterker zijn dan de aardsche banden.

II. Iemand in wien een geestelijk streven bestaat, doch dat slechts de tweede plaats inneemt in zijn leven, daar zijn aardsche belangen het grootste deel van zijn aandacht genieten.

III. Iemand in wien in 't geheel geen geestelijk streven aanwezig is, wiens geestelijk Ego dood is of niet bestaat in zijn besef.

Het geval van den *volmaakten adept* behoeven we niet te beschouwen in dit verband. In de eerste twee gevallen bestaan volgens onze vooronderstelling de geestelijke en verstandelijke ervaringen tezamen. Zoo het geestelijk bewustzijn bestaat, zoodat het bestaan van het zevende beginsel erkend wordt, zal dit het verband met het zesde en met het vijfde beginsel handhaven. Het bestaan van aardsche banden echter schept de noodzaak van Punarjanmam (wedergeboorte), wat de ontwikkeling beteekent van een nieuw stel van objectieve en subjectieve ervaringen, die

een nieuwe samenvoeging van omgeving en omstandigheden of wel een nieuwe wereld samenstellen. Het tijdperk tusschen den dood en de daarop volgende geboorte wordt ingenomen door de voorbereiding, welke noodig is voor het ontwikkelen van die nieuwe ervaringen. Gedurende dien „broedtijd", als we 't zoo noemen mogen, zal de geest nooit uit eigen beweging op aarde verschijnen, *hij kan dat niet.*

Er heerscht in dit heelal een groote wet, welke subjectieve ervaringen herleidt tot objectieve verschijnselen en uit deze wederom de eerste ontwikkelt. Dit wordt ook wel genoemd „de ring der noodzakelijkheid". De mensch is aan deze wet onderhevig, als hij het gewone lot of de lotbestemming niet weet op te houden en in evenwicht te brengen, en hij kan alleen aan haar beheer ontsnappen door zijn aardsche banden algeheel te slaken. De nieuwe samenstelling zijner omgeving, waarin hij dan geplaatst zal worden, moge dan beter of slechter zijn dan de aardsche omstandigheden, waaronder hij heeft geleefd, maar ge kunt er zeker van zijn, dat hij bij zijn vooruitgang naar een nieuwe wereld geen oogenblik zal omzien naar zijn spiritualistische vrienden.

In het derde hierboven gestelde geval is er geen erkenning van geestelijk bewustzijn of van geesten, dus bestaan zij voor zoo iemand niet. Het geval komt overeen met dat van organen of eigenschappen, welke langen tijd in onbruik zijn. Practisch gesproken houden zij dan op te bestaan.

Deze wezens blijven als 't ware de zijne of in zijn bezit, wanneer zij gemerkt worden met het stempel der erkenning. Als dit niet het geval is, is de geheele individualiteit samengetrokken in zijn vijfde beginsel. Na den dood is dan dit vijfde beginsel de *eenige vertegenwoordiger* van het individu in kwestie.

Op zichzelf kan het geen nieuw stel van objectieve ervaringen ontwikkelen, met andere woorden: het heeft geen Punarjanmam.

Zulk een wezen nu kan bij séances verschijnen, doch het is onzinnig, dit een *ontlichaamde geest* [1]) te noemen. Het is slechts

---

1) In 't bijzonder op dit punt komen de Arische- en de Arahatleer geheel overeen. De leering en het betoog, welke hierna volgen, zijn in elk opzicht die van de Buddhistische Broederschap der Himalaya, *(Red. Theosophist).*

eene macht of kracht, welke de gedachte-indrukken vasthoudt van het individu, in wiens samenstel het een plaats innam. Somtijds roept het de Kama-Rupamacht te hulp, teneinde voor eigen behoefte een bijzondere etherische (niet noodzakelijk menschelijke) gestalte te vormen.

Zijn neigingen tot handeling zullen van dezelfde soort zijn als die van het verstand van dit individu bij zijn leven. Dit wezen handhaaft zijn bestaan zoólang, als de indrukken in stand blijven op die macht, welke in verband staan met het vijfde beginsel. Na verloop van tijd vervagen zij, en de betreffende kracht wordt dan gemengd door de overeenkomstige kracht in den macrocosmos, evenals een rivier, die zich in de zee stort. Zulke wezens kunnen teekenen vertoonen, die wijzen op een aanmerkelijke kracht bij het individu, waartoe zij behooren, daar hoog-verstandelijke kracht kan samengaan met volstrekte afwezigheid van geestelijk bewustzijn. Uit deze omstandigheid kan echter niet worden bewezen, dat, hetzij de geesten, hetzij de geestelijke Ego's, van afgestorvenen bij séances verschijnen.

De Spiritualisten weten eigenlijk niet, wat ze doen. Hunne onderzoekingen hebben groote kans mettertijd uit te loopen òf op kwade toovenarij òf op volstrekt geestelijk verval van duizende mannen en vrouwen [1]).

De gezichtspunten, welke ik hier uiteengezet heb, zijn dikwijls door onze oude schrijvers verhelderd door de vergelijking van eens menschen leven of bestaan met den kringloop van een planeet rondom de zon. De middelpuntzoekende kracht is de geestelijke band en de middelpuntvliedende kracht vertegenwoordigt de aardsche banden. Naarmate de middelpuntzoekende kracht toeneemt in verhouding tot de middelpuntvliedende kracht zal de planeet de zon nader komen — het individu een hooger bestaansgebied bereiken. Zoo, daarentegen de middelpuntvliedende kracht grooter wordt dan de middelpuntzoekende, wordt de planeet op grooteren afstand van de zon gebracht een beweegt zij zich in een anderen kringloop op dien afstand — het individu komt op een lager bestaanspeil. Deze beelden worden toegelicht in de eerste twee gevallen, die ik boven aanhaalde.

---

[1]) Wij deelen deze meening geheel. *(Red. Theosophist).*

Laat ons slechts de twee uiterste gevallen beschouwen.

Wanneer een planeet op hare nadering *tot* de zon de lijn overschrijdt, waar de middelpuntzoekende en middelpuntvliedende krachten elkaar volkomen opheffen, en slechts de werking ondervindt van de middelpuntzoekende kracht, stormt zij met steeds toenemende snelheid op de zon af, en wordt ten slotte in het lichaam van de zon opgenomen. Dit is 't geval bij een volmaakt *adept*.

Wanneer daarentegen een planeet op haar vlucht *van* de zon een punt bereikt waar de middelpuntvliedende kracht almachtig wordt, zal zij volgens de raaklijn op den kring wegvliegen en zich in de eindelooze ruimte verliezen. Wanneer zij niet meer onder het beheer van de zon is geeft zij geleidelijk alle voortbrengende warmte en scheppende kracht af, die zij oorspronkelijk aan de zon ontleend had, en er blijft slechts een koude massa stofdeeltjes over, die door de ruimte vliegt totdat zij geheel ontbindt in atomen. Deze koude massa is te vergelijken met het vijfde beginsel onder bovengenoemde omstandigheden, en de warmte, licht en levenskracht, die haar verlieten, zijn te vergelijken met het zesde en zevende beginsel.

Noch na het aannemen van een nieuwen kringloop, noch in den afwijkenden loop van den ouden naar den nieuwen kring, kan een planeet naar eenig punt in den ouden kringloop teruggaan, daar de verschillende kringloopen in verschiilende vlakken zijn gelegen en elkaar nimmer snijden.

Deze zinnebeeldige voorstelling geeft een juiste verklaring van de oude Brahmaansche theorie over dit onderwerp. Het is slechts een vertakking van wat door de oude mijstieken genoemd wordt „de Groote Wet van het Heelal".

T. SUBBA ROW.

APPENDIX.

Noot I.

Het zal goed zijn, om in dit verband den aandacht van den lezer te vestigen op het feit, dat het land, dat bij de Chineezen Si-dzang, en bij de Westersche aardrijkskundigen Tibet heet, in de oudste, in de provincie Fo-kien (het stamkwartier der oorspronkelijke bewoners van China) nog bewaarde boeken vermeldt wordt

als de groote zee van occulte leering in de oertijden. Volgens deze verslagen werd het bewoond door de „Leeraren des Lichts", de „Zonen der Wijsheid" en de „Broeders van de Zon". Men zegt, dat Keizer Yu de Groote (2207 v. Chr.), een vroom mysticus, zijne occulte kennis en het theocratische regeeringsstelsel uit Si-dzang heeft gekregen (hij was n.l. de eerste, die in China wereldlijke en geestelijke macht in een persoon vereenigd heeft). Dat stelsel was hetzelfde als dat van de oude Egyptenaren en Chaldeëen, waarvan we weten, dat het in Indië bestaan heeft in het Brahmaansche tijdperk, en dat nu in Tibet heerscht, en waarbij n.l. alle kennis en macht, zoowel tijdelijke als die van de geheime wijsheid, vereenigd waren in de priesterhiërarchie en binnen hunne kaste besloten. Wie de oerbewoners van Tibet waren, is een open vraag, die geen enkele volkenkundige heden ten dage kan beantwoorden. Zij hangen de Bhon-godsdienst aan, hunne secte is pre-en antibuddhistisch, en zij worden het meest in de provincie Kam aangetroffen. Dat is alles, wat omtrent hen bekend is. Zelfs dat echter zou de veronderstelling wettigen, dat zij de in diep verval geraakte afstammelingen zijn van een machtig en wijs voorgeslacht. Hun uiterlijk voorkomen wijst er op, dat zij geen zuivere Turaniërs zijn en hunne riten, die nu slechts betrekking hebben op hekserij, tooverspreuken en natuuraanbidding, doen ons veel eerder denken aan de volksriten der Babyloniërs, zooals die in de opgegraven rollen gevonden worden, dan aan de godsdienstige gebruiken van de Chineesche secte van Toa-sse (een geloof, dat berust op zuivere rede en geestelijkheid), zooals sommigen willen doen gelooven. Gewoonlijk wordt er geen onderscheid gemaakt, zelfs niet door de Kyelang zendelingen, die veel met deze lieden omgaan op de grenzen van Britsch Lahoul, en die beter moesten weten, tusschen de Bhons en de twee onderling naijverige Buddhistische secten de Geelkappen en de Roodkappen. De laatsten zijn van den aanvang af gekant geweest tegen de hervorming van Tzong-ka-pa, en zijn het oude Buddhisme altijd blijven aanhangen, dat nu zoo sterk vermengd is met de gebruiken der Bhons. Als onze Oriëntalisten daar wat meer van wisten, en de oude Babylonische eeredienst van Baal of Bel eens vergeleken met de riten van de Bhons, zouden zij ongetwijfeld verband tusschen die twee

kunnen leggen. Het gaat niet aan hier een betoog op te zetten, om te bewijzen, dat er verband bestaat tusschen de oerinwoners van Tibet en een der groote rassen, die elkaar hebben opgevolgd in het oude Babylon, hetzij we hen Akkadiërs (een door F. Lenormant bedachte naam), oer-Turaniërs, Chaldeëen of Assyriërs noemen. Dat moge dan zijn zooals het wil, we hebben alle reden om de geheime leer uit Trans-Himalaya Chaldeeuwsch-Tibetaansch te noemen. Dan brengen we ons te binnen, dat volgens alle overleveringen de Veda's afkomstig zijn van het Mansarovara-Meer in Tibet, en de Brahmanen zelf uit het Noorden, en hebben dan het recht de innerlijke leer van alle volkeren, die er ooit een hadden of nog hebben, te beschouwen als afkomstig uit een en dezelfde bron, en haar dus te noemen de Arisch-Chaldeo-Tibetaansche leer, of de Algemeene Wijsheids-Godsdienst. „Zoek het verloren Woord onder de hiërophanten van Tartarije, China en Tibet", was een raadgeving van Swedenborg, den ziener.

Noot II.

Niet beslist noodig, zeggen wij. De Veda's, het Brahmanisme en tezamen met die het Samskrit, werden ingevoerd binnen het gebied, dat we nu India noemen. Zij zijn niet uit dezen bodem ontsproten. Er is een tijd geweest, dat de oude Westersche volken onder de verzamelnaam India vele landen van Azië begrepen, die nu onder andere namen zijn ingedeeld. Toen was er een Boven-, Beneden- en West-India, zelfs gedurende het betrekkelijk kort geleden tijdperk van Alexander de Groote; in sommige klassieken wordt Perzië (Iran) West-India genoemd. De landen, die nu heeten Tibet, Mongolië en Groot-Tartarye werden als onderdeelen van India beschouwd. Als wij daarom zeggen, dat India der wereld beschaving heeft gebracht, en de Alma Mater is geweest van de Culturen, kunsten en wetenschappen van alle andere naties (Babylon en misschien zelfs Egypte inbegrepen), bedoelen we het voorhistorische, oer-India, het India uit den tijd, toen de groote Gobi-woestijn een zee was, en het verzonken Atlantis een deel uitmaakte van het uitgestrekte vasteland, dat begon bij de Himalaya's en doorliep over Zuid-India, Ceylon, Java tot het verre Tasmania.

Noot III.

Om zulke omstreden vraagstukken te beslissen, moet men een blik werpen in de Chineesche heilige en historische kronieken en die terdege bestudeeren als zijnde van een volk, welks tijdperk ongeveer 4600 jaar geleden begon (2697 v. Chr.). Een zoo nauwgezet volk, dat het moderne Europa eenige der belangrijkste *uitvindingen* voor is geweest (o.a. het kompas, het buskruit, het porcelein, het papier, de drukkunst enz.), welke het kende en in toepassing bracht duizenden jaren voordat zij opnieuw werden uitgevonden door Europeanen, zulk een volk moet ons vertrouwen genieten in de waardeering van zijn kronieken. Van Lao-tze tot op Hiouen-Thsang is hunne literatuur vol van toespelingen op dat eiland en verwijzingen naar de wijsheid van de Adepten der Himalaya. *In Catena of Buddhist Scriptures from the Chinese* door den Eerw. Heer Samuel Beal komt een hoofdstuk voor „Over de Tan-Ta'i School van het Buddhisme" (pag. 244-258), dat onze tegenstanders eens moesten lezen. Bij het vertalen van de regels van die in China zoo beroemde school en heilige secte, in 't jaar 575 n. Chr. gesticht door Chin-Che-Khae, genaamd Che-Chay (de Wijze), plaatst de Europeesche vertaler een vraagteeken bij de zinsnede, welke luidt: „Dat, wat betrekking heeft op het eene (naadlooze) kleed, dat gedragen wordt door de Groote Leeraren van de Sneeuwbergen, de school van de Haimavatas" (pag. 257) en wel mag hij dat doen. De verslagen van de school der Haimavatas of van onze Broederschap der Himalaya's worden in de kronieken van India niet gevonden. Verderop vertaalt Mr. Beal een regel, die betrekking heeft op: „de groote professoren van de hoogere orde, die leven in de bergholen afgezonderd van menschen", de Aranyaka's of kluizenaars.

Zoo is in betrekking met de overleveringen omtrent dit eiland, tot op den huidigen dag de legende daarvan bewaard onder het volk van Tibet, gezwegen nog van de (voor hen) geschiedkundige kronieken der oude Chineesche en Tibetaansche heilige boeken. Het schoone eiland bestaat niet meer, doch het land, waar het eens pronkte, dat is er nog, en de plek is welbekend aan eenige der „Groote Leeraren van de Sneeuwbergen" hoe ook de

vreeselijke ramp de ligging heeft gewijzigd en door elkaar geworpen.

Men gelooft, dat elke zeven jaar deze leeraren vergaderen in Sham-bha-la, het „Gelukkige Land", Algemeen gelooft men, dat het in 't Noord-Westen van Tibet is gelegen. Sommigen plaatsen het binnen de onontdekte middengebieden, die zelfs voor de wilde nomadenstammen ontoegankelijk zijn, anderen meenen dat het moet liggen tuschen de keten der Gangdisri-bergen ten Noorden, en den Noordrand der Gobi-woestijn ten Zuiden, in het Westen besloten door de meer bevolkte streken van Khoondooz en Kashmir van de Gya-Pheling (Britsch-India), en ten Oosten begrensd door China, wat voor de nieuwsgierigen nog een vrij aardige speelruimte biedt, als zij willen gaan zoeken. Nog anderen denken, dat het ligt tusschen Namur Nur en het Kuen-Lun-gebergte, doch allen gelooven zij vast in het bestaan van Sham-bha-la en zij spreken ervan als van een vruchtbaar feeën-land, dat eens een eiland was, doch nu een onvergelijkelijk schoone oase, de plaats van samenkomst voor de erfgenamen van de esoterische wijsheid der goddelijke bewoners van het legendarische eiland.

Is het in verband met de oeroude legende van de Aziatische zee en het Atlantische vasteland niet dienstig, eens een aan alle moderne geologen bekend feit aan te halen, n.l. dat de hellingen der Himalaya's geologisch aantoonen, dat de stof van die verheven toppen eens deel heeft uitgemaakt van den oceaanbodem?

Noot IV.

Reeds hebben we uiteengezet, dat naar onze meening het geheele verschil tusschen de Buddhistische wijsbegeerte en de Vedantische is, dat de eerste is een soort van rationalitisch Vedantisme, terwijl men de laatste mag beschouwen als een transcendentaal Buddhisme. Als de Arische innerlijke leer den naam Jivatma toepast op het zevende beginsel — de zuivere en dus onbewuste geest —, is dat, omdat de Vedanta bij het stellen van de drie soorten van bestaan 1° Paramarthika, het ware, het eenig werkelijke, 2° Vyavaharika, het werkdadige en 3° Pratibhasika, het leven van schijn en begoocheling, het eerste Leven of Jiva tot het eenig waarlijk bestaande maakt. Brahma, of het Eene zelf, is zijn

eenige vertegenwoordiger in het heelal, daar het het Universeele Leven *in toto* is, terwijl de andere twee slechts zijn uiterlijke verschijningen zijn, inbeeldingen en scheppingen der onwetendheid, en volstrekte begoocheling, die ons door onze blinde zinnen aan de hand worden gedaan. Aan den anderen kant loochenen de Buddhisten zoowel de subjectieve als de objectieve werkelijkheid van zelfs dat eene Zelfbestaan. Buddha verklaart dat er noch een schepper noch een Volstrekt Wezen bestaat. Het Buddhistisch rationalisme stelde zich steeds te levendig de onoverkomelijke moeilijkheid voor van toe te geven, dat er een volstrekt bewustzijn zou bestaan, of, om Flint aan te halen: „Waar bewustzijn is, bestaan verhoudingen, en waar verhouding is, daar is dualisme". Het Eene Leven is òf „Mukta" (volstrekt en onbeperkt) en kan dan in geen enkel verband staan tot wat ook, òf is „Boddha" (het gebondene en beperkte) en kan dan niet absoluut genoemd worden, daar de beperking als zoodanig noodwendig een andere godheid moet doen stellen, die, even machtig als de eerste, aansprakelijk is voor alle euvel in deze wereld. Vandaar dat de geheime Arahat-leer over cosmogonie slechts toegeeft een volstrekt, onvergankelijk, eeuwig en ongeschapen Onbewustzijn (zoo moge ik het vertalen), een Element (dit woord gebruik ik bij gebrek aan een beter), dat volstrekt onafhankelijk is van al het andere in het heelal, iets, dat altijd aanwezig en alomtegenwoordig is, een Aanzijn, dat altijd was, is, en zijn zal, of er een God is of niet, of er een heelal is of niet, iets, dat bestaat door alle eeuwige kringloopen der Maha-Yuga's, door alle Pralaya's en Manvantara's, en dit iets is de Ruimte, het veld van werking voor de eeuwige krachten en natuurwetten, de Oerstof (zooals Mr. Subba Row het terecht noemt) waarin alle zich herhalende hereenigingen van Akasha-Prakriti plaats vinden, daartoe gedrongen door den onbewusten, regelmatigen polsslag van Shakti, den adem of kracht van een bewuste Godheid (zouden de thëisten zeggen), de eeuwige kracht van een eeuwige onbewuste Wet (zeggen de Buddhisten). De Ruimte dus, of „Fan, Bar-nang" (Maha Shunyata), of, zooals Lao-Tze het noemt „het Ledig", is de aard van het Buddhistische absolute (Zie Confucius' *Lof von den Afgrond)*. Het woord Jiva kan dus door de Arahats nooit worden toegepast op het *zevende*

beginsel, daar slechts door wisselwerking en aanraking met de stof Fohat (de Buddhistische handelende kracht) werkdadig *bewust* leven kan ontwikkelen, en op de vraag: „Hoe kan de onbewustheid bewustheid voortbrengen?", kan men antwoorden met de wedervraag: „Was het zaad, dat het aanzijn gaf aan een Bacon of een Newton zelfbewust?".

Noot V.

De Europeesche lezer late zich niet door overeenkomst in klank verleiden tot de meening, dat „Brahman" in dit verband overeenkomt met „Brahmâ' of Ishvara", den persoonlijken God. De Upanishads en de Vedanta maken geen melding van zulk een God, en tevergeefs zou men daarin zoeken naar eenige toespeling op eene bewuste godheid. Het Brahma, of Parabrahman, het Absolute der Vedantijnen, is onzijdig en onbewust en houdt geen verband met den mannelijken Brahma der Hindoesche Drie-eenheid of Trimurti. Sommige Orientalisten meenen terecht, dat de naam afkomt van het werkwoord „brih", groeien of toenemen, en dat hij daarom de beteekenis heeft van de universeele spankracht der natuur, het belevendigende beginsel of de geestelijke macht, zich uitbreidend door het heelal, en als verzameleenheid gedacht, de eene Volstrektheid, het eene Leven en de eenige Werklijkheid.

H. P. BLAVATSKY.

DE ZEVENLEDIGE INDEELING IN VERSCHILLENDE INDISCHE SYSTEMEN.

HIERONDER geven we in tabelvorm de indeelingen der menschelijke beginselen, welke aangenomen worden door de Buddhisten en door Vedantijnsche leeraren:

„Esoterisch Buddhisme".	Vedânte	Târaka Raja Yoga.
1. Sthula Sharia	Annamayakosha . . .	Sthulopâdhi
2. Prâna	Pranamayakosha . .	
3. Het voertuig van Prâna . .		
4. Kamarupa		
5. Denkvermogen a. Begeerten, gevoelens, enz.	Manomayakosha. . .	Sûkshopâdhi
5. Denkvermogen b. Vijnânam	Vijnâmayakosha. . .	
6. Geestelijke Ziel	Anandamayakosha . .	Karanopâdhi
7. Atmâ	Atmâ	Atmâ

Uit dit schema zal men zien, dat het derde beginsel in de Buddhistische indeeling niet afzonderlijk wordt vermeld in de Vedantijnsche indeeling [1]), daar het slechts het voertuig van Prâna is. Ook zal men zien, dat het vierde beginsel vervat is in het vijfde, daar gezegd beginsel slechts het voertuig is van de

---

[1]) Zou het niet beter zijn, te zeggen, dat dit het geval is met het tweede beginsel volgens de Buddhisten; Kosha is immers schede, voertuig? *(Vert.)*.

wilskracht, welke eene kracht is van het denkvermogen. Opgemerkt moet worden, dat Vijnânamayakosha beschouwd wordt als te zijn onderscheiden van Manomayakosha, daar na den dood eene scheiding wordt gemaakt tusschen het lager verstand, dat meer verband houdt met het vierde beginsel dan met het zesde en zevende, en het hooger verstand, dat zich wel hieraan hecht, en dat inderdaad de grondslag is voor de hoogere geestelijke individualiteit des menschen.

Hier mogen we ook voor onze lezers uiteenzetten, dat de in de laatste kolom vermelde indeeling in verband staat met de beoefening van de Râja Yoga, de beste en de eenvoudigste. Hoewel er in den mensch zeven beginselen zijn, zijn er slechts drie onderscheiden Upâdhi's (grondslagen) in elk waarvan afzonderlijk zijn Atmâ werkzaam kan zijn, onafhankelijk van de andere. Deze drie Upâdhi's kunnen door een Adept van elkaar worden gescheiden, zonder dat hij zich zelf doodt. De zeven beginselen kan hij niet van elkaar scheiden zonder zijn samenstel te vernietigen.

T. S.

HET ZEVENVOUDIG BEGINSEL IN DE INNERLIJKE LEER.

SEDERT het verklaren van de innerlijke leer der Arhats is begonnen, hebben velen, die niet bekend waren met de occulte grondslagen der Hindu-wijsbegeerte, gemeend, dat deze twee tegenover elkaar staan. Eenige blinde ijveraars hebben de Occultisten der Theosofische Vereeniging openlijk beschuldigd, grove Buddhistische ketterij te bevorderen, en zijn zelfs zoo ver gegaan, te beweren, dat de heele Theosofische beweging slechts eene vermomde Buddhistische propaganda is. Onwetende Brahmanen en geleerde Europeanen smalen, dat onze zevenvoudige indeeling der natuur en alles wat daartoe behoort, dus ook van den mensch, geheel willekeurig is en niet gerugsteund wordt door de oudste godsdienstige stelsels van het Oosten. Wij stellen ons voor, even een vluchtigen blik te slaan in de Veda's, de Upanishads, het wetboek van Manu en in 't bijzonder de Vedanta, om aan te toonen, dat zij onze stelling schragen. Zelfs in hun grofste uiterlijkheid komt al de zevenvoudige indeeling naar voren. Tallooze aanhalingen zouden ten bewijze daarvan kunnen worden gegeven, en niet alleen in de Arische Heilige Schriften kan het geheimzinnige getal op elke bladzijde worden nagepspeurd, doch evenzeer in de oudste boeken van het Zoroastrianisme, in de opgedolven tegelkronieken van 't oude Babylon en Chaldea, het Egyptische Boek der Dooden, en zelfs in de boeken van Mozes, om niet te spreken van de geheime Joodsche werken, zooals de Kabalah.

Gebrek aan plaatsruimte noodzaakt ons, slechts eenige korte aanhalingen te geven, ten einde die als landmerken te stellen, en geen poging tot lange verhalen te doen. Het is niet overdreven te zeggen, dat over elk der nu in de aangehaalde Shloka's te geven weinige aanwijzingen heele boekdeelen kunnen worden geschreven.

Vanaf de welbekende „Hymne aan den Tijd" in de Atharva Veda (XIX, 53).

„De tijd als schitt'rend ros met *zeven* stralen,
Van vruchtbaarheid vol, draagt alle dingen voort.
De Tijd gaat voort als zevenwiel'ge, zevennav'ge wagen.
De Werelden zijn wentelende wielen zijn,
Zijn spil is de onsterflijkheid".

tot op Manu, „de eerste en de *zevende* mensch", vloeien zoowel de Veda's en de Upanishads als alle latere wijsgeerige stelsels over van verwijzingen naar dat getal. Wie was Manu, de zoon van Svayambhuva? De Geheime Leer zegt ons, dat *deze* Manu geen mensch was, doch eene voorstelling van de eerste menschenrassen, die ontwikkeld werden met behulp van de Dhyanchohans (Deva's) bij den aanvang der eerste Rondte. In zijne *wetten* (I-, 80) wordt ons geleerd, dat er veertien Manu's zijn voor elke Kalpa of „tusschentijdperk van schepping tot schepping" (leest: tijdperk tusschen twee *kleinere* Pralaya's), en dat er „in het tegenwoordige goddelijke tijdperk tot nog toe *zeven* Manu's geweest zijn". Zij die weten, dat er zeven Rondten zijn, waarvan wij er drie hebben doorgemaakt, en dat we nu in de vierde zijn, en die geleerd hebben, dat er zeven ochtenstonden en zeven avondstonden zijn van de veertien Manwantara's, dat er bij de aanvang van elke Rondte een ontwaken is tot een leven van begoocheling en bij haar einde een ontwaken tot werkelijk leven, en dat er bovendien Wortel-Manu's zijn, en wat we plompweg moeten vertalen als „Zaad-Manu's" — *de zaden voor de menschenrassen der komende Rondte* (een mysterie dat slechts onthuld wordt aan hen, die de derde inwijding hebben doorgemaakt), zij die dit alles geleerd hebben, zullen beter voorbereid zijn, het volgende te begrijpen.

In de heilige Hindu-Schriften wordt ons gezegd, „dat de eerste Manu *zes* andere Manu's voortbracht (in 't geheel *zeven*

Manu's en deze brachten op hun beurt nog zeven Manu's voort" (Bhrigu I, 61-63), [1]) en welker voorbrenging in de occulte verhandelingen voorkomt als 7×7. Zoo wordt het dus duidelijk, dat Manu — de laatste, de verwekker der menschheid van de vierde Rondte de *zevende* moet zijn, daar we in de vierde Rondte zijn en er een Wortel-Manu op bol A is en een Zaad-Manu op bol G. Juist zooals elke Planeetrondte begint met de verschijning van een Wortel-Manu (Dhyan Chohan) en sluit met een Zaad-Manu, zoo verschijnt er telkens bij het begin eener menschelijke periode op elke afzonderlijke planeet een Wortel-Manu, en bij het einde daarvan een Zaad-Manu. Uit het voorgaande zal men inzien, dat eene periode van Manu-antara beteekent, zooals de term aangeeft, de tijd *tusschen* de verschijning van twee Manu's of Dhyan Chohans, vandaar dat een kleine Manu-antara is de tijdsduur van *zeven* Rassen op een willekeurige planeet en een grootere Manu-antara is de tijdsduur van een menschelijke Rondte door de planeetketen. Bovendien blijkt, dat, waar gezegd is, dat elk der zeven Manu's 7×7 Manu's schept, en er 49 wortelrassen zijn op de zeven planeten gedurende elke Rondte, dus ook elk Wortelras zijn Manu heeft. De tegenwoordige, zevende, Manu wordt Vaivasvata genoemd, en komt in de exoterische teksten voor als de Indische Manu die in Babylon Xisusthrus en bij de Joden Noach heet. In de esoterische boeken echter wordt ons gezegd, dat Manu Vaivasvata, de verwekker van het vijfde Ras — die het redde van den Zondvloed, welke nagenoeg het vierde (Atlantische) verdelgde — niet de zevende Manu is in de reeks der Wortel-of Oer-Manu's, doch een der 49 uit deze Wortel-Manu voortgekomen".'

Ter verduidelijking geven we hier de namen der 14 Manu's van de reeks zooals zij onderling en met de verschillende Rondten in verband staan:

---

1) Het feit, dat men Manu laat verklaren, dat hij geschapen werd door Viraj en toen de tien Prajapati's voortbracht, die op hun beurt zeven Manu's voortbrachten, die op hun beurt weder zeven Manu's voortbrachten (Manu 133-36) heeft betrekking op nog vroegere mysteriën en is tegelijkertijd een sluier ten opzichte van de leer van de Zevenledige Keten.

1ste Rondte	1ste (Wortel)	Manu op planeet			A -	Svayambhuva
	1ste (Zaad)	„	„	„	G -	Svarochi of Svarochisha
2de Rondte	2de (Wortel)	„	„	„	A -	Autami
	2de (Zaad)	„	„	„	G -	Tamasa
3de Rondte	3de (Wortel)	„	„	„	A -	Raivata
	3de (Zaad)	„	„	„	G -	Chakshusha
4de Rondte	4de (Wortel)	„	„	„	A -	Vaivastava (onze verwekker)
	4de (Zaad)	„	„	„	G -	Savarna
5de Rondte	5de (Zaad)	„	„	„	G -	Brahma Savarna
	5de (Wortel)	„	„	„	A -	Daksha Savarna
6de Rondte	6de (Wortel)	„	„	„	A -	Dharma Savarna
	6de (Zaad)	„	„	„	G -	Rudra Savarna
7de Rondte	7de (Wortel)	„	„	„	A -	Rauchya
	7de (Zaad)	„	„	„	G -	Bhautya

Vaivasvata is dus, hoewel de zevende van de reeks, de Oer-Wortelmanu van onze vierde menschelijke levensgolf (de lezer herinnere zich steeds, dat Manu geen mensch is doch de menschheid als geheel), terwijl *onze* Vaivasvata slechts een der zeven mindere Manu's is, die gesteld zijn over de zeven Rassen van deze planeet. Elk van hen zal getuige moeten zijn van een der steeds regelmatig wederkeerende wereldrampen (afwisselend door vuur en water), welke den loop van elk Wortelras besluiten. Deze Vaivasvata is de ideale Hindoesche verpersoonlijking, die elders Xisusthrus, Deukalion en Noach genoemd wordt, en de allegorische man is, die ons Ras redde, toen nagenoeg de geheele bevolking van ons halfrond omkwam door water, terwijl het andere halfrond uit zijn tijdelijke verduistering begon te ontwaken.

Het getal *zeven* komt sprekend naar voren zelfs bij een slechts oppervlakkige beschouwing van de elfde tafel der Chaldeeuwsche

legende van Izdhubar, waarin van den zondvloed verhaald wordt, en in de zoogenaamde boeken van Mozes. In beiden speelt het getal zeven een hoofdrol. Het reine vee wordt bij *zevenen* genomen, het gevogelte hemels ook bij *zevenen,* want over *zeven* dagen (wordt Noach gewaarschuwd) zal het regenen. Zoo ook verbeidde hij nog *zeven* dagen" en vertoefde hij nog zeven andere dagen", terwijl in het Chaldeeuwsche verhaal van den Zondvloed de regen op den *zevenden* dag ophield. Op den *zevenden* dag werd de duif uitgezonden, bij *zevenen* neemt Xisusthrus „bekers wijn" voor het altaar, enz. Vanwaar die overeenkomst? Toch wordt ons door de Europeesche Oriëntalisten gezegd, en moeten we van hen aannemen, dat zoowel de Babylonische als de Assyrische kronieken volgens hun oordeel fantastische buitensporigheden zijn. Desondanks vinden de onderzoekers der Occulte Wijsbegeerte, zij mogen ons dan geene verklaring bieden van het geheel der Semietische, Chadeeuwsche en Arisch-Hindoesche kronieken, buitengewone aanwijzingen in het volgende: Terwijl de regeeringsduur der 10 antediluviaansche koningen van Babylon wordt gegeven als 432.000 jaar [1]), wordt de duur der na-diluviaansche Kali Yuga ook gegeven als 432.000 jaar, terwijl de vier tijdperken der Maha Yuga tezamen 4.320.000 jaar beloopen. Waarom zouden deze, als zij dan fantastisch en buitensporig zijn, overeenkomende cijfers geven, waar de Ariërs en de Babyloniërs zeker niets van elkaar hebben overgenomen? Wij vestigen de aandacht onzer Occultisten op drie gegeven cijfers: 4, verbeeldend het volmaakte vierkant, 3, voor de drievuldigheid (de zeven universeele en de zeven individueele beginselen) en 2, het symbool onzer wereld van begoocheling, een cijfer dat door Pythagoras werd verloochend en verworpen.

Om tot de beste overeenkomst te geraken in de occulte leeringen echter, moeten we vooral de Upanishads en de Vedanta beschouwen. In de mystieke leer, de Rahasya of de Upanishads — „de eenige Veda van alle hedendaagsche denkende Hindoe's'", zooals Monier Williams moet bekennen, heeft elk woord, zooals

---

1) Zie: Babylonia, door George Smith, pag. 36. Ook deze worden evenals zulks het geval is met de Manu's en 10 Prajapati's en 10 Sephiroth in het *Boek der Getallen,* herleid tot *zeven.*

haar naam [1]) zelf het meebrengt, een geheime daarin verborgen beteekenis. Deze beteekenis kan alleen ten volle worden beseft door hem, die volledige kennis heeft van Prana, het ééne leven, „de naaf, waaraan de *zeven* spaken van het wereldwiel zijn bevestigd". (Hymne aan Prana, Atharva Veda, XI 4).

Zelfs Europeesche Oriëntalisten zijn het er over eens, dat alle stelsels in Indië verwijzen naar het menschelijk lichaam:

a. een uiterlijk grof lichaam (Sthula Sharira).
b. een innerlijk schimachtig lichaam (Sukshma of Linga Sharira, het voertuig), welke twee tezamengekit worden door:
c. het leven (Jiva of Karana Sharira, „het oorzakelijk lichaam") [2]).

Het occulte stelsel of het esoterisme geeft een zevenledige indeeling door hier nog verder aan toe te voegen: Kama, Manas, Buddhi en Atman. Als de Nyaya-wijsbegeerte handelt over de Prameyas (door welke de voorwerpen van Pramanan, of bewijs, nauwkeurig kunnen worden begrepen) vat zij in de twaalf de *zeven* „oerbeginselen" samen (zie Sutra IX), welke zijn: 1° ziel (Atman), 2° haar oppergeest (Jivatman), 3° het lichaam (Sharira), 4° de zinnen (Indriya), 5° werkzaamheid of wil (Pravritti), 6° denkvermogen (Manas), 7° Begrip (Buddhi).

De zeven Padarthas (inlichtingen over-of bijbenamingen van de bestaande dingen), door Kanada gegeven in de Vaisheshika, hebben in de occulte leer betrekking op de zeven eigenschappen of attributen der zeven beginselen en wel zoo:

1. Substantie (Dravya) heeft betrekking op het lichaam (Sthûla Shrîra),

---

1) Upo-ni-shad beteekent volgens Brahmaansche autoriteiten „de onwetendheid overwinnen door openbaring van geheime *geestelijke* kennis". Volgens Monier Williams is de naam afgeleid van den stam *sad* met de voorzetsels upa en ni en geeft aan: „iets mystieks, dat ligt, of is, beneden het oppervlak".

2) Dit Karâna Sharîra wordt door oningewijden vaak gehouden voor Linga Sharira en daarmee vereenzelvigd, doordat het wordt beschreven als het innerlijke rudimentaire of sluimerende embryo van het lichaam. De occultisten echter beschouwen het als het leven(-slichaam), of Jiva, dat bij den dood verdwijnt, teruggetrokken wordt, waarbij het het eerste beginsel en het derde aan *ontbinding* overlaat, opdat zij tot hunne elementen zullen wederkeeren.

2. Aard of eigenschap (Guna) ziet op het levensbeginsel (Jîva),
3. Handeling of daad (Karman) slaat op Linga Sharîra,
4. Gemeenschap of vermenging der eigenschappen (Samanaya) ziet op Kama Rupa,
5. Persoonlijkheid of bewuste individualiteit (Vishesha) op Manas.
6. Samenhang of voortdurend innig verband (Samavaya) op Buddhi, het onafscheidbare voertuig van Atman,
7. Niet-bestaan in objectieven zin of een niet-zijn, als afgeschieden van alle substantie (Abhava) op de hoogste monade of Atman.

Of wij dus het Eene beschouwen als de Vedische Purusha of het onzijdige Brahman „het zich alom uitbreidende wezen", dan wel als de universeele geest, het licht van licht, (Jyotisham Jyotih), het van alle verhoudingen onafhankelijke geheel der Upanishads of als het Paramatman der Vedanta, of wel als Kanada's Adrishta, de „ongeziene kracht" of het goddelijk atoom, of ook als Prakriti, het eeuwig bestaande wezen" van Kapila — we vinden in al deze onpersoonlijke wereldbeginselen den aanleg tot het henzelve ontplooien tot „zes stralen" (waarbij de ontplooier de *zevende* is).

Het derde aphorisme van de *Sânkhya Kârika* heeft een zuiver occulte beteekenis, waar het van Prakriti zegt, dat het de „wortel en substantie van alle dingen" is en geen *voortbrengsel* doch zelf voortbrenger van zeven dingen, die, door dit voortgebracht, ook voortbrengers worden".

Wat zijn de voortbrengers, ontplooid uit dit universeel stambeginsel, Mula prakriti of ononderscheidene cosmische oerstof, die uit zichzelf bewustzijn en verstand ontwikkelt, en algemeen genoemd wordt Prakriti en Amulam Mulam, de „wortellooze wortel" en Avyakta, de ongeschapen schepper, enz.? Van dit aanvankelijk Tattva, of eeuwig bestaand „Dat", het ongekende Wezen, heet het, dat het als eerste voortbrenger Buddhi voortbrengt — de rede — hetzij we dit toepassen op het zesde macrocosmische dan wel microcosmische beginsel. Dit eerst voortgebrachte brengt op zijn beurt voort (of wel is de bron van —) Ahankâra „zelfbewustzijn" en „denkvermogen". De lezer moge steeds bedenken dat de Mahat of groote bron dezer twee innerlijke vermogens, Buddhi, als zoodanig noch zelfbewustzijn noch denkvermogen kan hebben, en

zoo het zesde beginsel in den mensch alleen een uittreksel uit *persoonlijk* zelfbewustzijn of „persoonlijkheid" kan bewaren door zijn eigen wateren in zich zelf op te nemen, welke door dat *eindige* vermogen gestroomd hebben, want Ahankara, dat is het Ik-begrip, of het besef van onze eigen individualiteit, zoo juist voorgesteld in de uitdrukking Ego-isme, behoort tot het tweede of liever derde voortbrengsel onder de zeven, t.w. tot het vijfde beginsel, Manas.

Dit laatste is het, dat, evenals „het net uitgaat van de spin", de draad van Prakriti, het oerbeginsel, voortzet in de volgende vier ijle oerbeginselen of -deeltjes, de Tanmatras, van uit welke derde klasse" de Mahabhuta's, of de grove elementaire beginselen, of liever de Sharira's en Rupa's, worden ontwikkeld — de Kama, Linga, Jiva en Sthula Sharira's. Die Guna's van Prakriti (Sattva, Rajas en Tamas, of reinheid, hartstochtelijke werkzaamheid en onwetendheid of duisternis) tot een driestrengig koord gewonden, doortrekken de zeven, of liever zes, menschelijke beginselen. Van het vijfde beginsel — Manas, —— Ahankara of het Ik — hangt het af, van het koord der Guna's een enkele draad af te splitsen — het Sattva —, en zoo door éénwording met zijn ongeschapen schepper de onsterfelijkheid of een immerdurend bewust bestaan te verwerven. Anders zal het wederom opgaan in zijn Mahabhautisch wezen. Zoolang het driestrengige koord ineen blijft, is de geest (de goddelijke monade) door de aanwezigheid der Guna's in de beginselen gebonden „als een dier" (Purusha Pashu). De geest, Atman of Jivatman (het zevende en zesde beginsel) is zoowel in den macro- als in den microcosmos, hoewel door deze Guna's gebonden gedurende de objectieve openbaring van een heelal of een mensch, toch Nirguna, d.i. algeheel los van hen. Van de drie voortbrengers of ontplooiers Prakriti, Buddhi en Ahankara kan alleen de laatste vastgelegd worden (wanneer 't den mensch betreft) en ontbonden voor zoover 't *persoonlijk* is. De goddelijke monade is Aguna (los van eigenschappen) terwijl Prakriti, als het eenmaal van het lijdelijke Mulaprakriti Avyakta (een werkzaam ontplooier) geworden is, Gunavat wordt: met eigenschappen behept. Met dit laatste kan Purusha of Atma niets hebben uit te staan (daar hij het, zooals van zelf spreekt, in zijn Guna-behepten staat niet kan opmerken), met het eerste, Mulaprakriti of het on-

onderscheiden cosmische wezen, heeft hij zeker te maken, daar hij er één mee is en er mee vereenzelvigd.

Het *Atma-Bodha* of kennis der ziel, eene verhandeling geschreven door den grooten Shankarâchârya spreekt nauwkeurig van *zeven* beginselen in den mensch (zie vers 14). Daarin worden zij genoemd de vijf scheden (Panchakosha), in welke besloten is de goddelijke monade — het Atman — Buddhi, het zevende en zesde beginsel of de verenkelde ziel, wanneer zij (door Avidya, Maya en de Guna's) onderscheiden is van de opperziel — Parabrahman. De eerste schede genaamd Ananda Maya — de schede van opperste zaligheid — is het Manas of het vijfde beginsel der occultisten, dat zich met Buddhi vereenigt. De tweede schede is Vijnana Maya is het vat of het omhulsel van „zelfbegoocheling", het Manas als het de begoocheling ondergaat van het geloof in een *individueel* Ik of Ego met zijn voertuig. De derde, de Mano-maya schede, samengesteld uit een illusorisch verstand te zamen met de organen van wil en handeling is het Kama Rupa en Linga Sharira ineen, en geeft een bedreigelijk „Ik" of Mayavi Rupa. De vierde schede heet Prana-maya, „levensbegoocheling", ons *tweede* levensbeginsel of Jiva, waarin het leven zetelt, de „ademende" schede. De vijfde Kosha wordt genoemd Anna-maya-of de schede, die door voedsel onderhouden wordt, ons grof-stoffelijk lichaam. Al deze scheden brengen andere kleinere scheden voort of zes attributen of onderverdeelingen elk, waarbij dan de zevende altijd de oer-schede is, het Atman, of de geest, die door al die ijle lichamen loopt als een draad, en de draad-ziel of Sutratman gegenoemd wordt.

Met bovenstaande uiteenzetting mogen we besluiten. Voorwaar mag de esoterische leer wel op haar beurt de „draad-leer" genoemd worden, daar zij evenals Sutratman of Pranatman door al de oude wijsgeerig-religieuse stelsels loopt, deze tezamen bindt, en, wat meer is, hen tot overeenstemming brengt en verklaart. Want hoe ongelijk zij ook uiterlijk mogen schijnen, zij hebben slechts één en dezelfde grondslag, wiens lengte, breedte, hoogte en aard bekend zijn aan hen, die evenals de „Wijzen uit het Oosten" adepten zijn geworden in de Occulte Wetenschap.

H. P. BLAVATSKY.

PERSOONLIJKE OF ONPERSOONLIJKE GOD.

OM te beginnen moet ik mijne lezers verzoeken ten minste diegenen onder hen, die niet vertrouwd zijn met de theorieën cmtrent de wereldvorming van de idealistische denkers van Europa), om met mij de cosmologische bespiegelingen te onderzoeken van John Stuart Mill, zooals die vervat zijn in zijn beschouwingen omtrent Sir William Hamilton's wijsbegeerte, alvorens we zullen probeeren de Adwaita-leer te begrijpen. Dadelijk wil ik hierbij zeggen, dat ik van plan ben bij het uitleggen van de hoofdbeginselen van gezegde leer, zoover het schikt, gebruik te maken van de bewoordingen der Engelsche zielkundigen van de idealistische richting. Bij de behandeling van de verschijnselen van ons huidig bestaansgebied kwam John Stuart Mill tot de slotsom dat de stof of de zoogenaamde uiterlijke wereld van verschijnselen slechts een schepping is van ons denkvermogen; deze verschijnselen zijn de bloote uitingen van een bijzonderen toestand van ons subjectieve zelf en van onze gedachten, wilsuitingen, gewaarwordingen en gevoelens, welke gezamelijk den grondslag van dat Ego vormen. De stof is dus de voortdurende mogelijkheid van gewaarwording, en de zoogenaamde wetten van de stof zijn eigenlijk gezegd de wetten, die de opeenvolging beheerschen van onze bewustzijnstoestanden, Mill beweert dan dat er eigenlijk gezegd geen wezenlijk Ego is. Het begrip van een denkvermogen, dat afzonderlijk zou bestaan als een wezenheid, kennelijk onderscheiden van de bewustzijnstoestanden die daarmee ineigen moeten zijn, is naar

zijne meening evenzeer eene begoocheling, als het begrip van een voorwerp buiten ons, dat we meenen waar te nemen met onze zinnen.

Zoo zijn dan de begrippen van geest en stof, van subject en object, van het Ego en de uiterlijke wereld inderdaad ontstaan uit onze gezamenlijke geestestoestanden, welke de eenige werkelijkheden zijn, zoover het ons betreft.

De keten onzer geestestoestanden of bewustzijnstoestanden is volgens Prof. Bain een „tweehoofdig monster", dat twee onderscheiden aanzichten vertoont, het eene objectief en het andere subjectief. Mill houdt hier op, om te bekennen, dat de zielkundige ontleding nog niet verder is gegaan. Het geheimzinnige verband, dat er ligt tusschen de verschillende bewustzijnstoestanden, en dat het aanzijn heeft gegeven aan ons begrip van Ahankâram in deze bestaanswijze, blijft voor den Westerschen zielkundige nog een geheim, hoewel het bestaan daarvan vaag onderkend wordt in de subjestieve verschijnselen van het geheugen en de verwachting.

Aan den anderen kant komen de groote physici van Europa geleidelijk tot de slotsom [1]), dat het denkvermogen een product is van de stof, of dat het een der attributen van de stof in bepaalde toestanden is. Uit de bespiegelingen der Westersche psychologen zou het dus schijnen, alsof de stof uit den geest is ontstaan en de geest uit de stof. Deze twee voorstellingen zijn niet met elkaar in overeenstemming te brengen. Mill en Tyndall hebben toegegeven, dat de Westersche wetenschap voorloopig niet in staat is dieper op de zaak in te gaan. En het is niet waarschijnlijk, dat de kwestie tot eene oplossing gebracht zal worden, tenzij men de Oostersche occulte wetenschap te hulp roept, en eene meer samenvattende beschouwing geeft van de mogelijkheden van 's menschen waarlijk subjectieve zelf en der verschillende aanzichten van het groote objectieve heelal. De groote Adwaita-wijsgeeren van het oude Aryâvarta hebben de verhouding tusschen subject en object onderzocht in alle bestaanstoestanden van dit zonnestelsel, onder welke deze tegenstellingen zich voordoen. Evenals een menschelijk wezen bestaat uit zeven beginselen, zoo bestaat ook

---

1) Zie Tyndall's „Belfast Address" (S. R.).

de stof van het zonnestelsel onderscheidenlijk in zeven verschillende toestanden. Deze verschillende stoftoestanden liggen volstrekt niet binnen het bereik van ons huidig objectief bewustzijn, doch zij kunnen objectief worden waargenomen door het Ego in den mensch. Voor een bevrijde menschelijke monade of voor een Dhyan Chohan is elk stoffelijk iets in alle bestaanswijzen der stof een voorwerp van waarneming. Immers, Prajnâ, het waarnemingsvermogen, heeft zeven verschillende aanzichten, die overeenkomen met de zeven toestanden der stof. Eigenlijk gezegd zijn er slechts zes toestanden der stof, waar de zoogenaamde zevende toestand de cosmische stof is op de wijze van het oorspronkelijk ononderscheidene. Zoo zijn er dan ook zes onderscheiden toestanden van Prajnâ, terwijl de zevende een toestand is van volstrekte onbewustheid. Ik bedoel met het onderscheiden Prajnâ den toestand, waarin Prajnâ gesplitst is in de verschillende bewustzijnstoestanden. Zoo hebben we dus zes toestanden van bewustzijn, voorloopig naar gelang zoowel objectief als subjectief en een volstrekte staat van onbewustzijn, die het begin en het einde is van alle denkbare toestanden van bewustzijn, geheel overeenkomstig de onderscheiden stoftoestanden en hun oorspronkelijken ononderscheiden grondslag, die het begin en het einde is van alle cosmische evolutie. Men zal inzien, dat het bestaan van het bewustzijn noodig is voor het onderscheiden in subject en object. Vandaar dat die twee tegendeelen in zes verschillende toestanden worden gesteld, en in den laatsten staat als tegendeelen opgeheven worden, daar er dan ook geen onderscheidend bewustzijn is. In de verschillende wijsgeerige stelsels loopt het aantal dezer verschillende toestanden uiteen. Wat het aantal der onderverdeelingen ook moge zijn, allen liggen zij tusschen volstrekt onbewustzijn aan het eene einde der lijn en onzen huidigen staat van bewustzijn of Bahirprajnâ aan het andere eind. Teneinde den eigen aard van deze verschillende toestanden van bewustzijn te doen begrijpen, moet ik mijn lezers verzoeken, eens eene vergelijking te maken tusschen het bewustzijn van een gewoon mensch en het bewustzijn van een astraal mensch, en dan verder dit te vergelijken met het bewustzijn van het mentale Ego in den mensch. In deze drie toestanden is het objectieve heelal telkens een ander, doch het onderscheid

tusschen het Ego en het Non-Ego is hun allen gemeen. We kunnen daarom de juistheid van Mill's redeneering toegeven, wat betreft het subject en object van ons huidig gebied van bewustzijn, doch de groote Adwaita-denkers van Indië hebben die zelfde redeneering toegepast op verdere toestanden van bewustzijn en zijn tot de slotsom gekomen, dat verschillende toestanden van het Ego en het Non-Ego slechts uitingen zijn van een en hetzelfde wezen — den uiteindelijken staat van onbewustzijn. Dit wezen is noch stof, noch Ego, noch Non-Ego en het is noch object noch subject. In de taal der Hindoe-wijsgeeren is het de oorspronkelijke en eeuwige vereeniging van Purusha en Prakriti. Waar de Adwaita's aannemen, dat een uiterlijk voorwerp slechts het product is van onze mentale toestanden, is Prakriti niets meer dan begoocheling en Purusha de eenige werkelijkheid: het is het *eene* bestaan, dat eeuwig blijft in deze wereld van ideeën. Dit wezen dus is het Parabrahman der Adwaita's. Zelfs al ware er een persoonlijk God met zoo iets als een stoffelijk Upâdhi (stoffelijken grondslag van welken vorm ook), zal er van het standpunt van een Adwaiti evenveel reden bestaan om aan zijn wezenlijk bestaan te twijfelen, als het geval zou zijn met eenig ander object. Naar hunne meening kan de oorzaak van het heelal geen bewust God zijn, daar zijn Ego noodzakelijk het gevolg zou moeten zijn van een vorigen oorzaak, indien we aan het woord „bewust" de gewone beteekenis hechten. Zij kunnen niet toegeven, dat het groote geheel van alle bewustzijnstoestanden in het heelal hunne godheid zou uitmaken, daar die toestanden voortdurend wisselen en de wereld van ideeën ophoudt gedurende Paralya. Daar is slechts één blijvende toestand in het heelal, en dat is de staat van volstrekt onbewustzijn, het inderdaad braakliggende veld van bewustzijn of Chidakasham.

Als mijn lezers eenmaal beseffen, dat dit groote heelal in werkelijkheid slechts een grootsche samenvoeging is van verschillende toestanden van bewustzijn, zullen zij zich niet verwonderen, dat de Adwaiti's de uiteindelijke uitbreiding van bewustzijn beschouwen als Parabrahman.

Het begrip van een God, Godheid, Ishvara of een onpersoonlijk God (met bewustzijn als een zijner attributen) brengt in een of andere vorm het begrip mede van Ego en Non-Ego, en waar

elk denkbaar Ego of Non-Ego ontsproten is uit zijn aanvankelijk element (bij gebrek aan beter gebruik ik dit woord), is het bestaan van een buiten-cosmisch God, die vóór het aanzijn van dezen toestand zulke attributen al zou bezitten, volstrekt onbegrijpelijk. Hoewel ik over dit element gesproken heb als over den toestand van onbewustzijn, is het, eigenlijk gezegd, het Chidâkâsham of Chinmâtra der Hindoe-wijsgeeren, hetwelk in zichzelf den aanleg bevat van elken toestand van Prajnâ, en dat aan den eenen kant uitloopt op bewustzijn en een objectief heelal en aan den anderen kant door de werking van zijn sluimerend Chichchhakti (de macht, die het denken voortbrengt).

Alvorens te gaan spreken over den aard van Parabrahman, moeten we vaststellen, dat naar de meening der Adwaiti's de Upanishads en de Brahmasutra's hunne opvatting ter zake geheel ondersteunen. In de Upanishads wordt het duidelijk bevestigd, dat Parabrahman, dat slechts de bloote potentialiteit van Prajna [1]) is, geen aanzicht is van Prajna of van Ego in eenigerlei wijze, en dat het noch leven heeft noch bewustzijn. De lezer kan zich daarvan overtuigen, door de *Mundaka* en de *Mandukya Upanishads* te raadplegen. De in de Upanishads hier en daar gebruikte bewoordingen kunnen iemand er licht toe misleiden aan te nemen, dat die woorden wijzen op een bewusten Ishwara, doch de noodzaak van het gebruik van die bewoordingen zal wellicht duidelijk worden uit de volgende overwegingen.

Een nauwgezet onderzoek van Mill's theorie van wereldwording doet de boven aangeduide moeilijkheid te duidelijker uitkomen, als we, volgens die theorie, tot een bevredigende verklaring willen komen nopens het ontstaan van bewustzijnstoestanden in een menschelijk wezen. Algemeen wordt aangenomen, dat aandoeningen, in ons opkomen door de werking van dingen buiten ons, dat zij zijn de uitwerkingen van indrukken, die de uiterlijke wereld, waarin we bestaan, op onze zinnen maakt. Voor een gewoon denkvermogen is dit eenvoudig genoeg, hoe moeilijk het ook moge zijn eene verklaring te geven van de omzetting van hersen-zenuwwerking in een bewustzijnstoestand.

---

1) De macht of het vermogen, dat het aanzijn schenkt aan begrip.

Van het standpunt van de theorie van Mill bezitten we geen zekerheid omtrent het bestaan der uiterlijke dingen: zelfs het objectieve bestaan onzer eigen zinnen is voor ons geen zeker iets. Hoe moeten we dan den oorsprong onzer mentale toestanden verklaren en uitleggen, als zij de eenige bestaande wezens zijn in deze wereld? We verklaren inderdaad niets door te zeggen, dat de eene mentale toestand een andere doet ontstaan, tot op zekere hoogte onder de werking van de zoogenaamde zielkundige „wetten van associatie". De Westersche psychologie geeft eerlijk toe, dat haar analijse nog niet verder is gegaan. Uit genoemde theorie kunnen we echter afleiden, dat er geen reden is te beweren, dat een stoffelijke Upâdhi (basis) noodig is voor het bestaan van het denkvermogen of van bewustzijnstoestanden.

Zooals reeds werd aangeduid, hebben de Arische zielkundigen dezen stroom van mentale toestanden tot aan de bron nagegaan, tot aan het eeuwige alom bestaande Chinmâtra. Als de tijd van evolutie is aangebroken, ontplooit deze kiem van Prajnâ zich en komt eindelijk tot aanzijn als *cosmische denking.* Cosmische ideeën zijn de verwekkers van al de bestaanstoestanden in den Cosmos, en zij bestaan in wat genoemd mag worden het universeele denkvermogen (het demiurgisch verstand der Westersche Kabalisten).

Dit Chinmâtra bestaat als 't ware op elk meetkundig punt van het oneindige Chidâkâsham. Dit beginsel nu heeft twee algemeen geldende aanzichten. Als iets objectiefs beschouwd, is het het eeuwige Asat-Mula-prakriti, of ononderscheidene cosmische stof. Uit een subjectief oogpunt kan het op twee wijzen beschouwd worden. Het is Chidâkâsham, als men het beschouwt als het gebied der cosmische denking, en het is Chinmâtra, zoo men het beschouwt als de kiem der cosmische denking. Deze drie aanzichten vormen de hoogste Drievuldigheid der Arische Advaitî-wijsgeeren. Men zal gereedelijk inzien, dat het laatstgenoemde aspect van het onderhavige beginsel voor ons veel belangrijker is dan de andere twee, want als we het nu beschouwde beginsel in dit aanzicht overdenken, blijft het in zichzelf de groote wet der cosmische evolutie te belichamen. Daarom ook hebben de Advaiti-wijsgeeren het hoofdzakelijk in dit licht beschouwd, en hun systeem van wereldwording verklaard van een subjectief punt. Wanneer

zij dat doen, kunnen zij er echter niet buiten, te spreken van een universeel denkvermogen (en dit is Brahma, de Schepper) en zijne denking. Hieruit moeten we evenwel niet afleiden, dat dit universeel denkvermogen noodzakelijk behoort bij een alomtegenwoordig levend en bewust Schepper, alleen maar omdat men in 't gewone spraakgebruik van een denkvermogen altijd spreekt in verband met een bepaald levend wezen. Het kan niet worden bestreden, dat een stoffelijk Upadhi onmisbaar is voor het bestaan van het denkvermogen of de denkwijze, wanneer het objectieve heelal zelf, voor zoover het ons betreft, de uitkomst is van onze bewustzijnstoestanden. De hier en daar in de Upanishads te vinden uitdrukkingen, die op het bestaan van een bewuste Ishvara wijzen, moeten daarom niet letterlijk worden uitgelegd.

Nu staat het nog te bezien, hoe de Advaitî's rekening houden met den oorsprong der denkwijzen in een bepaald persoon. Klaarblijkelijk is het denkvermogen van een bepaald menschelijk wezen niet het universeele denkvermogen. Desondanks is de cosmische denking de werkelijke bron van de bewustzijnstoestanden in elk individu. De cosmische denking bestaat overal; als zij echter aan beperking onderhevig wordt door een stoffelijk Upadhi, is de uitkomst het bewustzijn van het individu, dat met zulk een Upadhi verband houdt. Eigenlijk gezegd zal een Advaitî het objectieve bestaan van zulk een Upâdhi niet toegeven. Van zijn standpunt gezien is het Maya of begoocheling, die bestaat als een noodzakelijke toestand van Prajna. Om echter verwarring te vermijden, zal ik me in de gebruikelijke taal uitdrukken; en om mijn lezers in staat te stellen mijn bedoeling duidelijk te vatten, kan de volgende gelijkenis dienen. Veronderstel een helder licht, geplaatst binnen een rondom gespannen gordijn. De aard van het licht, dat door het gordijn dringt, zal voor iemand, die buiten het gordijn staat, afhangen van den aard hiervan. Als er verschillende van zulke gordijnen achtereenvolgens rondom het licht geplaatst worden, zal het die alle moeten doordringen, en iemand, die er buiten staat, zal slechts zooveel licht ontwaren, als er niet door al de gordijnen wordt onderschept. Het centrale licht wordt al flauwer, naar mate er gordijn na gordijn voor den waarnemer wordt gehangen, en als het eene gordijn na het andere wordt verwijderd, wordt het al

helderder, totdat het zijn eigen glans bereikt. Evenzoo wordt het universeele denkvermogen meer en meer beperkt en gewijzigd door de verschillende Upâdhi's, waaruit een menschelijk wezen is samengesteld, en, wanneer de werkingen of de invloeden dier verschillende Upâdhi's achtereenvolgens onder beheer komen, wordt het denkvermogen van het individu hereenigd met het universeele denkvermogen, en verliest zijn denking zich in de cosmische denking.

Zooals ik reeds zeide, zijn deze Upâdhi's eigenlijk de toestanden van gradueele ontwikkeling of evolutie van Bahirprajnâ — of bewustzijn in ons tegenwoordig bestaansgebied — van uit het oorspronkelijke en eeuwige Chinmâtra, dat het zevende beginsel is in den mensch, en het Parabrahman der Advaitî's.

Dit is dan wat de Advaitî-wijsbegeerte bevat over het onderwerp in kwestie, en, naar mijn bescheiden meening, is het in overeenstemming met de Arhat-leer over dat zelfde onderwerp. Deze leer stelt voorop het bestaan van cosmische stof in een ononderscheiden toestand door de oneindige uitbreiding der ruimte. Ruimte en tijd zijn slechts haar aanzichten, en Purusha, het zevende beginsel van het heelal, leeft latent in dezen oceaan van cosmische stof. Deze leer verklaart de wereldwording van uit een objectief standpunt. Als de tijd voor handeling is aangebroken, zullen deelen van het geheel onderscheiden raken volgens de latente wet. Als deze onderscheiding is aangevangen, werkt de verborgen Wijsheid of latente Chichchhakti in het universeele denkvermogen, en de cosmische energie of Fohat vormt het geopenbaarde heelal in overeenstemming met de denkbeelden, die in het universeele denkvermogen ontstaan uit de onderscheiden beginselen der cosmische stof. Dit geopenbaarde heelal vormt een zonnestelsel. Wanneer het tijdperk van Pralaya komt, houdt het proces van onderscheiding op, en de cosmische denking bestaat niet meer. En ten tijde van Brâhmapralaya of Mâhapralaya verliezen de stofdeeltjes alle onderscheid en keert de bestaande stof van het zonnestelsel terug tot den oorspronkelijken ononderscheiden staat. Het sluimerend ontwerp bestaat in het eene ongeborene, eeuwige atoom, het centrum, dat overal is en nergens. En dit is het *eene Leven,* dat overal geldt. Nu zal men ook zien, dat de ononderschei-

dene cosmische stof, Purusha, en het Eene Leven der Arhat-wijsgeeren, zijn het Mulaprakriti, Chidâkâsham en Chinmâtra der Advaitî-wijsgeeren. Wat de wereldwording betreft is het Arhat-standpunt objectief en het Advaitî-standpunt subjectief. De Arhat-wereldwording verklaart de evolutie van Bahirprajnâ uit de oorspronkelijke Chinmâtra. Waar de verschillende toestanden van cosmische stof slechts de verschillende aanzichten zijn der verschillende toestanden van Prajnâ, is de Advaita-cosmogonie slechts het complement van de Arhat-cosmogonie. Het eeuwige beginsel is in beide systemen nauwkeurig hetzelfde en zij stemmen overeen in de ontkenning van een buiten-cosmisch bestaanden God.

De Arhats noemen zich atheïsten, en daar hebben zij het recht toe, indien het theïsme meebrengt het bestaan van een bewust God, die het heelal door zijne wilskracht regeert. Naar die voorwaarde zouden de Advaitî onder de zelfde benaming zijn te rangschikken. Atheïsme en Theïsme zijn woorden van twijfelachtig belang, en alvorens hunne beteekenis voor goed is vastgesteld, zou het beter zijn ze niet te gebruiken in verband met eenig wijsgeerig stelsel.

T. SUBBA ROW.

PRAKRITI EN PURUSHA.

PRAKRITI kan beschouwd worden òf als Mâyâ, als zijnde de Upâdhi van Parabrahman, òf als Avidyâ, als zijnde de Upâdhi van Jîvâtmâ (het zevende beginsel in den mensch) [1]). Avidyâ is de onwetendheid of begoocheling ontstaan uit Mâyâ. De uitdrukking Mâyâ is, hoewel soms gebruikt als synoniem voor Avidyâ, eigenlijk alleen van toepassing op Prakriti. Er is geen onderscheid tusschen Prakriti, Mâyâ en Shakti, en de oude Hindu-wijsgeeren maakten ook in 't geheel geen onderscheid tusschen Stof en Kracht. Ter ondersteuning van deze beweringen mag ik den geleerden kluizenaar verwijzen naar de *Shvetâshvatara Upanishad* en de toelichting daarop van Shankarâchârya. Ingeval we de vierledige indeeling aannemen der Advaitî-wijsgeeren, zal het in 't oog vallen, dat Jâgrat [2]), Svapna [3]) en Shushupti Avasthâs [4]) het gevolg zijn van Avidiya en dat Vaishvanara [5]), Hiranyagar-

---

[1]) Upâdhi = voertuig.

[2]) Jâgrat = waaktoestand, of een toestand van uitwendige waarneming.

[3]) Svapna = droomstaat, of een toestand van helderziendheid op het astrale gebied.

[4]) Shushupti = een staat van extase, Avasthâs = toestanden van Prajnâ.

[5]) Vaishnavara = het magnetische vuur, dat het geopenbaarde zonnestelsel doordringt, het meest objectieve aanzicht van het Eene Leven.

bha [1]) en Sutrâtma [2]) uitingen zijn van Parabrahman in Mâyâ of Prakriti. Als ik hier onderscheid maak tusschen Avidyâ en Prakriti, volg ik slechts het gezag van alle groote Ādvaitî-wijsgeeren van Aryâvartâ. Ik kan volstaan met te verwijzen naar het eerste hoofdstuk van de beroemde Vedântynsche verhandeling, de *Panchadashi.*

Voorwaar, Prakriti en Purusha zijn slechts twee aanzichten van dezelfde Eene Werkelijkheid. Zooals onze groote Shankarâchârya terecht opmerkt aan het slot van zijne toelichting op de 23ste Sutra van het eerste hoofdstuk der Brahmasutra's: „Parabrahman is Kartâ (Purusha), daar er geen andere Adishthâtâ [3]) is, en Parabrahman is Prakriti, daar er geen ander Udapânam [4]) is". Deze uitspraak wijst duidelijk op de verhouding tusschen het „Eene Leven" en het „Eene Element" der Arhat-wijsgeeren, en dit zal de bedoeling toelichten van de stelling, die zoo dikwijls door de Advaitî's wordt aangehaald: „Sarvam Kalvidam Brahma" [5]), en ook van wat bedoeld wordt met het gezegde, dat Brahman de Upadânakâranam (stoffelijke oorzaak) is van het Heelal.

T. SUBBA ROW.

---

1) Hiranyagarbha = het eene leven, zooals het zich uit in het gebied van Astraal Licht.

2) Sutrâtma = de eeuwige kiem van het geopenbaard heelal, die bestaat in het veld van Mulaprakriti.

3) Adishthâtâ = hetgeen aan een ander beginsel eigen is, de werkzame middelaar in Prakriti.

4) Upadânam = oorzaak, grondstof.

5) = „Alles in het heelal is Brahma".

HET PANTHEISME EN DE ZEDELEER.

MET verschillende kampen is de vraag gerezen omtrent de bewaamheid van het Pantheïsme, om eenige gezonde basis te leveren voor een zedeleer, terwijl hier dan onder Pantheïsme tevens begrepen wordt het Esoterisch Buddhisme, het Advaitî-Vêdantisme en andere soortgelijke stelsels.

De wijsgeerige aanpassing van het *meum* en het *tuum*, zoo wordt ons opgedrongen, moet noodzakelijk worden gevolgd door hunne daadwerkelijke samenstelting en dan uitloopen op het goedkeuren van wreedheden, diefstal enz. Deze redeneertrant wijst echter onmiskenbaar op het samengaan van de bezwaren met een vrijwel algeheele onwetendheid bij de beoordeelaars omtrent de stelsels, waartegen de bezwaren gelden, zooals we hopen aan te toonen. Het bezegelende waarmerk eener zedeleer is, zooals we allen weten, afkomstig van onzen drang naar geluk en het verlangen, aan de smart te ontkomen. Nu kan men verschillen in de opvatting van geluk. De exoterische godsdiensten gronden hunne zedeleer op de hoop op belooning en de vrees voor straf van wege een almachtig Beheerscher van het Heelal door het opvolgen van de regels, welke hij tot zijn genoegen heeft vastgelegd, om die door zijne hulpelooze onderdanen te doen opvolgen. In eenige gevallen echter hebben godsdiensten van lateren oorsprong de zedewet doen berusten op een gevoel van dankbaarheid voor de van dien Heerscher ontvangen goede gaven. De waardeloosheid, om niet te zeggen verderfelijkheid, van zulke stelsels van zedeleer spreekt

wel van zelf. Als een voorbeeld van zedeleer gegrond op hoop en vrees zullen we iets aanhalen uit den Christelijken Bijbel: „Hij, die den armen geeft, leent aan den Heer". De plicht der ondersteuning van de armen is hier afhankelijk gemaakt van bedachtzame overwegingen nopens het tijdelijk opzij leggen voor de tijden, dat die „schenker aan de armen" niet langer in staat zal zijn voor zich zelf te zorgen. De Mahâbhârata echter zegt: „Hij, die iets terug verlangt voor zijn goede daden, verliest alle verdienste: hij is als een koopman, die zijn goederen verschachert. De ware drijfveeren der zedelijkheid verliezen haar springkracht onder den druk van zulk eene misdadige zelfzucht, alle reine en onzelfzuchtige karakters zullen haar in afschuw mijden".

Ten einde deze gevolgen te ontgaan, hebben eenige latere godsdienstige hervormers gepoogd de zedeleer te grondvesten op het gevoel van dankbaarheid voor den Heer. Men behoeft niet eens diep te schouwen om in te zien, dat deze hervormers in hun streven om den grondslag der zedeleer te verplaatsen, die zedeleer volkomen ondermijnd hebben. De mensch moet doen wat, naar het heet, „den Heer welgevallig is", uit dankbaarheid voor de vele zegeningen, waarmee hij overladen wordt. Inderdaad echter vindt hij, dat de Heer hem overlaadt zoowel met vloek als met zegen. Van een hulploozen wees verwacht men, dat hij dankbaar zal zijn voor het verwijderen van hen, die de steun waren van zijn jonge leven, zijn ouders, omdat hem als troost gezegd wordt, dat zulk een ramp slechts *in schijn* een ramp is, en dat inderdaad de Albarmhartige daaronder de grootst mogelijke weldaden verbergt. Met hetzelfde recht zou een prediker van den „Wrekenden Ahriman" de menschen kunnen aanzetten te gelooven, dat onder de *schijnbare* zegeningen van den „Liefdevollen Vader" steeds de adder des kwaads schuilt.

De moderne Nuttigheid-menschen houden er een strengere logica op na, hoe beperkt hun gezichtsveld ook moge zijn. Dat, wat strekt tot 's menschen geluk, is goed, en het tegengestelde wordt verafschuwd als slecht. Dit kan er in zoover mee door, doch de practische toepassing van deze leer zit vol verderf. Beperkt, gekerkerd en opgesloten door een rauw materialisme, binnen de nauwe ruimte tusschen geboorte en dood, is dat plan tot ge-

luk dier nuttigheidsoverwegers slechts een mismaakte romp, die zeker niet kan beschouwd worden als de lieflijke godin onzer devotie.

De eenige wetenschappelijke grondslag der zedeleer moet gezocht worden in de zielvertroostende leeringen van den Heer Buddha, of Shri Shankarâchârya. Het uitgangspunt der pantheïstische zedeleer (wij gebruiken het woord „pantheïstische" bij gebrek aan een beter) is een helder begrip van de eenheid der eene kracht, die door de geopenbaarde cosmos werkt, wier grootsche uitwerking zij onophoudelijk nastreeft, en de verwantschap van den onsterfelijken menschelijken geest en zijn sluimerende machten met die kracht, en 's menschen vermogen om met het Eene Leven samen te werken ter volmaking van het machtige plan.

Nu wordt het weten of Jnânam door de Advaitî-wijsgeeren verdeeld in twee klassen: Paroksha en Aparoksha. De eerste soort van weten bestaat uit een redelijk overeenstemmen met een geponeerde stelling, de tweede soort bestaat uit de daadwerkelijke toepassing daarvan. Het doel dat Buddhistische of Advaitî-Yogî's zich stellen, is de verwerkelijking van de eenheid van alle bestaan, en de toepassing van zedelijkheid is het machtigste middel tot dat doel, zooals we zullen aantoonen. Het grootste struikelblok voor de innerlijke verwerkelijking van deze eenheid van alles is de aangeboren gewoonte in den mensch, om zichzelf als middelpunt van het heelal te beschouwen. Wat een mensch ook doet, denkt, of gevoelt, de onvermijdelijke persoonlijkheid zal zich zeker als de hoofdpersoon beschouwen. Dit, zal bij eenig nadenken blijken, is het, dat den mensch belet, den eigen bestaanskring te vervullen, binnen welken hij, en niemand anders, juist op zijn plaats is. De verwerkelijking van deze harmonie is het practische of objectieve aanzicht van het groote vraagstuk. Nu is de toepassing van de zedelijkheid de poging, om dien kring te ontdekken: de zedeleer is inderdaad Ariadne's sleutel op den Cretenser doolhof, waarin zich de mensch bevindt. Door de studie der heilige wijsheid, zooals die gepredikt werd door den Heer Buddha of Shri Shankâra wordt Paroksha-kennis (of moeten we zeggen *geloof?)* van de eenheid van alle bestaan verworven, doch zonder

de toepassing daarvan in de zedelijkheid kan die kennis niet worden omgezet in de hoogste soort van kennis, of Aproksha Jnânam, en leiden tot het bereiken van Mukti. Het deugt nergens toe, een redelijk begrip te vormen van het een-zijn met het al of Brahma, als dit niet verwerkelijkt wordt en toegepast in de levensdaden. Het *meum* te verwarren met het *tuum* in de platte beteekenis, is slechts het vernietigen van een bestaansharmonie door een foutief stellen van het „Ik", en is even dwaas als de lust om de beenen te voeden ten koste van de armen. Eén met het al kunt ge niet worden, tenzij al uw handelingen, gedachten en gevoelens gelijken tred houden met den vooruitgang der natuur. Wat door de Brahmajnânî bedoeld wordt met het zich bevinden buiten het bereik van Karma, kan slechts ten volle worden begrepen door iemand, die gevonden heeft wat inderdaad zijn plaats is in harmonie met het Eene Leven in de Natuur. Zulk een ziet in, hoe een Brahmajnânî slechts kan handelen in overeenstemming met de natuur en nooit in wanklank daarmee, of, om de woorden van de oude schrijvers over het occultisme te bezigen: „een Brahmajnânî is waarlijk een medewerker der natuur". Niet alleen de Europeesche kenners van het Samskrt, doch ook exoterische Yogi's vervallen in de jammerlijke fout van te veronderstellen, dat naar de meening onzer heilige schrijvers een menschelijk wezen aan de wet van Karma kan ontsnappen, door de houding van een opgeschroefde onwerkzaamheid aan te nemen en daarbij algeheel uit het oog te verliezen, dat zelfs een starre onthouding van alle stoffelijke handeling volstrekt geen onwerkzaamheid op de hoogere, astrale en mentale gebieden ten gevolge heeft. Shri Shankâra heeft in zijn toelichtingen op de Bhagavad Gîta afdoende bewezen, dat zulk eene meening niets meer is dan ijdele waan. De groote leeraar toont aldaar aan, dat het gewelddadig onderdrukken van de werking van het stoffelijk lichaam iemand niet bevrijdt van Vasana of Vritti — de ineigen aandrift van het denkvermogen tot veelzijdig werk. In elk rijk der natuur bestaat de neiging tot het herhalen van de handelingen. Het in de laatst voorafgaande incarnatie opgedane Karma tracht voortdurend nieuwe schakels aan de keten te smeden, en daardoor tot een voortgezet stoffelijk bestaan te leiden, en nu kan deze drang alleen worden tegengegaan door een onzelfzuchtig

vervullen van alle plichten, die behooren tot den kring, waarin men geboren is. Alleen zulk een levensgang kan Chitta-Suddhi (zuivering van het denkvermogen) voortbrengen, zonder welke men nooit het vermogen kan verwerven, geestelijke waarheden te doorgronden.

Een paar woorden nog over de stoffelijke onwerkzaamheid van den Yogî of den Mahâtmâ. Onwerkzaamheid van het stoffelijk lichaam (Sthûla Sharîra) brengt geen onwerkzaamheid mee hetzij op astraal hetzij op geestelijk gebied. De menschelijke geest is in de hoogste mate werkzaam in Samâdhi (hoogste trance) en niet, zooals wel verondersteld wordt, in rustig slapenden toestand. Bovendien zal het gemakkelijk worden ingezien door iemand, die den aard der occulte krachten onderzoekt, dat een gegeven hoeveelheid kracht, die aangewend wordt op het geestelijk gebied of op het astraal gebied, een veel grooter gevolg teweeg brengt, dan wanneer die zelfde hoeveelheid zou worden aangewend op het stoffelijk gebied. Wanneer een Adept zich hereenigd heeft met het universeele denkvermogen, wordt hij een werkelijke kracht in de natuur. Zelfs op ons uiterlijk bestaansgebied kan het verschil worden waargenomen tusschen de uitwerking van hersenwerkzaamheid en spierarbeid. De hoeveelheid kracht, door den uitvinder der stoommachine aangewend voor zijne vinding moge dan niet meer geweest zijn dan die, welke een hardwerkend daglooner voor zijn werk noodig heeft, het practisch resultaat van beider arbeid kan gewoonweg niet met elkaar worden vergeleken. Evenzoo is de uitkomst van geestelijke kracht oneindig veel grooter weer dan die van verstandelijke arbeid.

Uit bovenstaande overwegingen zal overduidelijk blijken, dat de aanvankelijke oefeningen voor een waar Vedântijnsch Râja-Yogî moet zijn het kweeken van een rustelooze en vurige begeerte, om alles te doen, wat in zijn macht ligt voor het welzijn der menschheid op het gewone stoffelijke gebied. Zijn werkzaamheid zal echter worden overgebracht op het astrale gebied en het geestelijke gebied, naarmate zijne ontwikkeling vordert. Na verloop van tijd, naar mate de Waarheid verwerkelijkt wordt, wordt den Yogî de toestand meer en meer duidelijk, en wordt hij verheven boven het oordeel der gewone menschen. De *Mâhanirvâna Tantra* zegt:

„Charanti trigunâtite ko vidhir ko nishedhava'.

(„Voor iemand buiten de drie Guna's Sattva (gevoel van bevrediging), Rajas (hartstochtelijke werkzaamheid) en Tamas (traagheid) gaande, wat is daar nog voor bepaling of beperking? — in vergelijking met de menschen, die aan alle zijden omsloten zijn door het uiterlijke bestaansgebied).

Dit beteekent niet, dat een Mâhâtmâ ooit de wetten der zedelijkheid zal of kan verwaarloozen, maar dat hij door de hereeniging van zijn natuur met de groote Natuur zelf, door zijn samenstelling, niet in staat is, eenige natuurwet te schenden, en niemand kan zich het recht aanmatigen te oordeelen over een Groote zonder kennis der natuurwetten in alle gebieden harer werkzaamheid. Evenals eerlijke menschen eerlijk zijn, zonder acht te slaan op de strafwet, zoo is een Mahatma volstrekt zedelijk zonder behulp der zedewetten.

Dit zijn echter allerhoogste voorbeelden. Alvorens te besluiten zullen we nog eenige overwegingen aangeven, die den gewonen „pantheist" leiden tot den waren grondslag der zedeleer. „Geluk" wordt door John Stuart Mill omschreven als een staat van afwezigheid van weerstand. Manu geeft een omschrijving in sterkere bewoordingen:

„Sarvam paravasham duhkham
„Sarva matmavasham sukham
„Idam jneyo samasena
„Lakshanam sukhaduhkhayo,

hetgeen beteekent:

„Elke soort van onderworpenheid aan een ander is smart, en onderworpenheid aan ons zelf is geluk; in 't kort, dit moet erkend worden als de kenmerken dier twee".

Nu wordt algemeen toegegeven, dat het geheele stelsel der natuur zich in eene bepaalde richting beweegt, en deze richting, zoo wordt ons gezegd, wordt bepaald door de wisselwerking van twee krachten, waarvan n.l. de eene werkt van het bestaansuiterste, genaamd „stof", naar het andere uiterste, genaamd „geest", en de andere in tegengestelde richting. Het feit zelf, dat de natuur

zich voortbeweegt, toont aan dat deze twee krachten niet gelijkwaardig zijn. Het gebied, waar de werkzaamheid der eerstgenoemde kracht overheerscht, wordt in de occulte verhandelingen genoemd de „opstijgende boog", en het overeenkomstige gebied van werkzaamheid der andere kracht wordt de neerdalende boog" genoemd. Een weinig nadenken zal doen inzien, dat het werk der inwikkeling begint op den neerdalenden boog en dat der ontwikkeling op den opstijgenden boog. Hieruit volgt, dat de kracht, die naar den geest voert, degene is, die het, zij het dan in harden strijd, moet winnen. Dit is de groote, richting gevende kracht, in de natuur, en zij is het, die, hoewel voortdurend gehinderd door de tegengestelde kracht, haar de wet stelt, de andere is slechts haar negatief aspect, dat we voor ons gemak als een afzonderlijke drijfkracht beschouwen. Als iemand tracht zich te bewegen in een andere richting dan die waarin de natuur zich beweegt, zal hij vroeg of laat verpletterd worden door de geweldige kracht van den weerstand. We behoeven niet te zeggen, dat zulk een resultaat verre van aangenaam is. De eenige weg daarom, langs welke geluk bereikt kan worden, is deze: eigen natuur te doen opgaan in de groote Moeder Natuur, en de richting te volgen, in welke zij zelve zich voortbeweegt. Dit nu kan alleen worden bereikt door 's menschen individueele gedragslijn te doen opgaan in de zegevierende kracht der Natuur, daar de andere kracht telkens door vreeselijke rampen wordt overwonnen. Het pogen om het individu te doen opgaan in de universeele wet, is gemeenlijk bekend als de toepassing der zedewet. Gehoorzaamheid aan die universeele wet, na haar te hebben onderkend, dat is de ware religie, wat door den Heer Buddha werd omschreven als: „de verwerkelijking van het Ware".

Laat ons met een voorbeeld de stelling toelichten. Kan een echt pantheist, of met andere woorden, een occultist, een leugen uiten? Nu zullen we gereedelijk erkennen, dat het leven zich uit door de macht tot het opdoen van gewaarwording, daar een tijdelijk sluimeren van die macht opgeheven bezieling beteekent. Als iemand een bepaalde reeks van gewaarwordingen ontvangt, en voorgeeft, dat zij anders zijn dan zij inderdaad zijn, is het gevolg, dat hij zijn wilskracht gebruikt in weerstand tegen de Natuurwet,

waarvan, zooals we zagen, het leven afhangt, zoodat hij eigenlijk zelfmoord pleegt. De ruimte voor verdere bespreking ontbreekt, doch alle tien doodzonden, die door Manu en door Buddha worden vermeld, kunnen bevredigend worden behandeld in het licht, dat we hier hebben trachten samen te trekken.

MOHINI M. CHATTERJI.

OCCULTE STUDIE.

DE practische strekking van de occulte leeringen in het gewone leven wordt door de verschillende onderzoekers van het onderwerp zeer uiteenloopend toegepast. Voor vele Westersche lezers van de nieuwere literatuur over de esoterische leer schijnt het zelfs aan twijfel onderhevig, of de leer eenigszins op het practische leven kan worden toegepast. Soms veronderstelt men wel, dat zij alle ernstige zoekers zou aanmoedigen, zich onder de streng ascetische regels te stellen der Oostersche aangenomen leerlingen, en die veronderstelling wordt gevoeld als brengende een trek in den gang der moderne beschaving, welke alleen opgevolgd kan worden door heel enkele geestdriftigen.

De redelijke aantrekkelijkheid eener ingewikkelde wijsbegeerte moge dan voldoende zijn om enkelingen tot die studie te brengen, van een leerstelsel, dat zich opwerpt als plaatsvervanger van het gewone godsdienstige geloof, mag men verwachten, dat het tastbaar gevolg heeft, wat betreft het toekomstige geestelijke welzijn van zijn volgelingen. Heeft de occulte wijsbegeerte niets voor hen, die niet in staat, of niet geneigd zijn om harentwil alle andere levensdoeleinden ten offer te brengen? In dat geval zou het inderdaad nutteloos zijn, haar wereldkundig te maken. Inderdaad biedt de esoterische leer een bijna oneindige verscheidenheid van mogelijkheden tot geestelijke ontwikkeling, en men zou zich niet erger kunnen vergissen ten opzichte der nieuwe beweging, dan door te meenen, dat de leering der Adepten zich alleen richt tot

menschen, die in staat zijn tot heldhaftige zelfopoffering. Natuurlijk zal zij geen pogingen ontraden in de richting van een hoog streven naar occulte vooruitgang, als soms een Westersch occultist daartoe roeping mocht gevoelen, doch het is voor allen van belang, tevens duidelijk de lagere mogelijkheden in het oog te houden, die aan nederiger aspiraties voldoen.

Voorwaar, ik geloof volstrekt, dat zelfs een weinig ernstige aandacht, geschonken aan het onderwijs, dat nu van de Indische Adepten uitgaat, gevolgen zal te weeg brengen in de geestelijke beginselen van hen die zich daaraan wijden, en dat in die ernstige toewijding de oorzaak ligt voor merkwaardige gevolgen in toekomstige bestaanstoestanden. Ieder, die voldoende kennis heeft gemaakt met de leer omtrent Devachan, zal deze gedachte gereedelijk kunnen volgen, want de aard van het geestelijk bestaan, dat volgens den gewonen loop der dingen op elk stoffelijk leven moet volgen, voorziet in de zeer aanzienlijke uitbreiding van alle streven naar ware kennis, dat op aarde is aangevangen. Straks zal ik op dit punt nog terugkomen, na eerst den algemeenen betoogtrant verduidelijkt te hebben, die ik tracht te volgen. Aan het eene uiterste der reeks van mogelijkheden in verband met de occulte studie ligt de opperste ontwikkeling van het Adeptschap, een doeleinde, waarvan het bereiken beteekent, dat degene, die daartoe geraakt, zijn geestelijken groei binnen korten tijd zoodanig heeft aangewakkerd, dat hij vooruitloopt op den gang van zaken, waarvoor de Natuur op haar eigen bedachtzame wijze tijden en tijden zou hebben noodig gehad. Aan het andere uiterste der reeks ligt het geringe resultaat, waarvan ik zoo juist gewaagde, een resultaat, waarvan men eerder zeggen kan, dat het een neiging vestigt in de richting van een geestelijk doel, dan dat het reeds het bereiken van een geestelijk doel beteekent. Tusschen deze twee ver uiteenloopende resultaten kan men nergens een scherpe grenslijn trekken, om een strenge afscheiding te maken in den aard der gevolgen, welke voortkomen uit het zich wijden aan een occult streven. Evenals de duisternis der zwartste nacht geleidelijk overgaat in de verlichting van den heldersten zonsopgang, zoo zullen de geestelijke gevolgen van een ontwaken uit den dommel van, hetzij zuiver materialisme, hetzij dof berusten

in een onredelijk dogma, onmerkbaar geleidelijk oplichten van af de flauwste sporen van een verbeterd hemelleven tot de volle pracht van de hoogste volmaking, die de menschelijke natuur kan bereiken. Zonder nu te beweren, dat de loop der natuur kan worden gewijzigd, welke voor elk menschelijk Ego eene opeenvolging van levens voorschrijft, afgewisseld door opeenvolgende tijdperken van geestelijke verfrissching, zonder te veronderstellen, dat die loop afgeleid wordt door de slechts matige overgave aan de occulte studie, welke overeen te brengen is met de gewone toestanden van het Europeesche leven, zoo zal het nochtans worden ingezien, hoe verstrekkend ten slotte de gevolgen kunnen zijn van het op dien levensloop indrukken van eene besliste neiging in de richting der opperste verlichting, in de richting van dat einddoel, hetwelk beschreven wordt als de vereeniging van de ziel des enkelings met den universeelen geest.

De openbaar gemaakte uitleggingen der esoterische leer toonen aan, dat de menschheid als geheel nu een stadium heeft bereikt in den grooten ontwikkelingsloop, waarop zij de kans heeft opwaarts te groeien tot de volmakking. Het is natuurlijk niet waarschijnlijk, dat zij als geheel dien weg zal afleggen. De volmaking is niet aan allen gegeven, doch is iets, waarvoor gewerkt moet worden door hen, die er naar haken. Theoretisch gesproken is zij binnen aller bereik. Van geen enkel nu levend wezen kan gezegd worden, dat de hoogste mogelijkheden der Natuur niet voor hem zijn weggelegd, doch hieruit volgt volstrekt niet, dat ieder enkeling de hoogste mogelijkheden zal bereiken. Als we elk individu beschouwen als een der zaadjes van een groote bloem, die duizenden zaden uitzendt, is het duidelijk, dat er in verhouding tot het groote aantal slechts weinigen op hun beurt tot ten volle ontwikkelde bloemen zullen uitgroeien. De meerderheid wordt niet onrechtvaardig verwaarloosd. Voor een iegelijk zullen de gevolgen in de verre toekomst nauwkeurig afgewogen worden naar de bekwaamheden, die hij ontwikkelt, doch slechts zij kunnen het einddoel bereiken, die zich met een door vele levens voortgezette volhardende inspanning merkbaar onderscheiden van de groote menigte. Nu moet die volhardende inspanning een begin hebben, en als dat begin er is, is de volharding niet on-

waarschijnlijk. Binnen onzen gezichtskring van het gewone leven zijn goede gewoonten, al mogen zij dan niet zoo gemakkelijk worden aangenomen als slechte, niet zoo moeilijk te handhaven, gezien de moeite, die zij aanvankelijk geven. Even mogen we wel vragen, hoe dit kan opgaan voor een reeks levens, die van elkaar gescheiden zijn door algeheele vergetelheid van hunne bijzonderheden. Het gaat echter even goed op voor een reeks levens als voor een reeks dagen in een leven, welke dan toch ook van elkaar gescheiden zijn door evenzoovele nachten. De zekere werking van die aantrekkingen in het individueele Ego, welke in de esoterische leer worden samengevat in het woord Karma, moet zich wel uiten door het weder opnemen van oude gewoonten, van oude karaktertrekken en denkwijzen, naarmate leven na leven zich voordoet, met de zelfde zekerheid als dag na dag de draad van het geheugen in ons brein de indrukken weder opvat, die reeds voorbij zijn. Of nu een zedelijke gewoonte weloverlegd door een occult onderzoeker wordt aangekweekt, opdat zij zich in alle toekomende tijden zal voortzetten, of dat zij alleen maar opkomt uit een onberedeneerd streven naar het goede, dat, gelukkig voor het menschdom, wijder verbreid is dan tot nog toe de occulte studie, de wijze, waarop die gewoonte werkt, is de zelfde. Het onberedeneerde streven naar het goede plant zich voort en leidt tot goede levens in de toekomst.

De beredeneerde drang plant zich op de zelfde wijze voort plus nog het voortplanten van de rede, en dit onderscheid toont de klove, die er kan bestaan tusschen een menschelijke ziel, die zich maar laat gaan met den stroom des tijds, en eene, die voortdurend wordt geleid door een redelijk gesteld doelwit. Het menschelijk Ego, dat de gewoonte heeft aangenomen, te streven naar vermeerdering van kennis, wordt leven na leven voorzien van vermogens, welke het in dit streven doen slagen, totdat het eindsucces, dat in een critiek tijdperk van bestaan wordt bereikt, het recht toe recht aan brengt in eene omgeving van die volmaakte Ego's, die de ten volle ontwikkelde bloemen zijn van onze eerste vergelijking uit de enkele onder de duizende zaadjes. Nu is het richting evenals op het stoffelijkgebied, niet het zelfde gevolg duidelijk, dat een geringe krachtsuitoefening in eene bepaalde

heeft als een sterke. Zoo spreekt het ook van zelf, juist in zake het aannemen van gewoonten, waarvan men verlangt, dat zij in hare werking blijvend zullen zijn door een reeks van levens, dat de sterke drang tot een vurig streven naar kennis meer kans heeft dan een zwakkere, om te zegevieren over de zoogenaamde lotgevallen der Natuur.

Deze overweging brengt ons tot de kwestie van die levensgewoonten, welke volgens de gangbare meening meer onmiddelijk in verband staan met het bestudeeren van de occulte wetenschap. Het zal overduidelijk zijn, dat het in zich zelf aankweeken door den occulten onderzoeker van neigingen in de richting van geestelijken vooruitgang iets is, dat weinig of niets te maken heeft met de uiterlijke omstandigheden van zijn dagelijksch leven. Het kan niet gescheiden worden van wat genoemd mag worden de uiterlijke omstandigheden van zijn *zedelijk* leven, want een occult onderzoeker, wiens *zedelijke* aard bewust onedel is, en die het zoeken van kennis koppelt aan het bedrijven van kwaad, wordt door dien stand van zaken eerder een beoefenaar van de hekserij dan van het ware occultisme, eerder een candidaat voor duivelachtige ontplooiing dan voor de volmaking. Tevens echter kunnen de stoffelijke levensgewoonten verre van ascetisch zijn, en toch de denkwijzen van het redelijke leven onderwijl neigingen ontwikkelen, welke niet zullen nalaten in de zoo even beschouwde resultaten groote uiterlijke gevolgen te weeg te brengen. Er is eene misvatting, die hier licht kan opkomen uit het veelvuldig voorschrijven van de ascetische gewoonten aan hen, die zich voorstellen aangenomen Chela's te worden van de Oostersche Adepten. Nu is niets minder waar, wat betreft de verschillende soort van leerlingen, die zich rondom de occulte leeraren verzamelen, die in de laatste tijden openlijk bekend zijn geworden. Zelfs met het oog op hun zeer gemengde leerlingen zullen de Adepten het ascetisme niet *verbieden*. Immers, we zagen zoo even, dat er geen scherpe grens is te trekken in de reeks der verschillende uitwerkingen van occulte studie in al haar graden, en zoo is het ook met het ascetisme van af de geringste onthouding, welke de geestelijke genietingen boven de stoffelijke doet verkiezen, tot op de meest omvattende ontwikkeling van het

ascetisme, die vereischt wordt als een vrijbrief voor het leerlingschap, kan geen enkele dezer oefeningen geheel zonder gevolgen zijn in de alles boekstavende kronieken van Karma. Algemeen gesproken echter behoort het ascetisme tot die soorten van inspanning, welke het persoonlijk Chela-schap op het oog hebben, en alles, wat de geduldige ontwikkeling van geestelijke groei beoogt volgens den langen weg der natuurlijke ontwikkeling, vereischt, breed opgevat, niet meer dan eene toepassing daarvan door de rede. Het eenige, dat vaststaat met het oog op de uitkomst, welke nu openstaat voor hen, die acht slaan op de hedendaagsche kans, is, dat zij nu hunne evolutie een stoot kunnen geven, zooals dat wellicht niet meer mogelijk zal zijn, indien de mogelijkheden van heden niet worden benut. Het is, voorwaar, hoogst onwaarschijnlijk, dat iemand, die leven na leven volgens den natuurlijken weg vooruitgaat onder de leiding van een redelijk goed Karma, niet op een goeden dag zal komen te staan tegenover de ideeen, die door de occulte studie worden ingeprent. Een occultist zal dus nooit eenige bedreiging uiten tegen degenen, die niets van zijn leering moeten hebben, omtrent noodzakelijk te verwachten schadelijke gevolgen van zulk eene weigering. Hij zegt slechts, dat zij, die naar hem luisteren, daarvan noodwendig zooveel voordeel zullen trekken als in verhouding staat tot den ijver, waarmee zij de studie opvatten, en de zuiverheid der beweegredenen, waarmee zij haar bij anderen bevorderen.

Ook moet men niet denken, dat, wat hier werd beschreven, als vormende lagere rangen in de mogelijkheden door de occulte studie, slechts de franje is van het weefsel der hoogere mogelijkheden, en beschouwd moet worden als een betrekkelijk povere vergoeding, welke dan wordt verleend aan hen, die zich nog niet bekwaam genoeg achten, om zich op te geven voor de beproeving als aangenomen Chela's. Een ernstige misvatting zou het zijn van het doel, waarmee de tegenwoordige stroom van occulte kennis in de wereld wordt uitgestort, als we het er voor gingen houden, dat zij een algemeene opwekking moet zijn voor het aanvaarden van die beproeving. Voor iemand, die geen ingewijde is, is het wel wat gewaagd, met beslistheid te spreken over de bedoelingen der Adepten, doch uiterlijke feiten, die betrekking hebben op den

groei en de ontwikkeling der Theosophische Vereeniging wijzen er op, dat het doel meer is het aankweeken van het geestelijk streven in ruimen zin, dan wel die neigingen tot de hoogste spanning op te drijven in den enkeling. Er bestaan inderdaad overwegingen, die, mag men wel zeggen, de Adepten verhinderen, iets te doen ter aanmoediging van hen, in wie het opdrijven tot die hoogste panning mogelijk is, om den zeer ernstigen stap te doen van het zich opgeven voor Chelâ's. Zoo, b.v. als iemand door dien stap te doen, zich candidaat stelt voor meer dan het allerbeste, dat hem volgens den natuurlijken gang van zaken kan toekomen, zoo ook, als hij op die wijze eischt, op den gunstigsten loop der Natuur te mogen vooruitloopen, en eene hooge volmaking te bereiken door een hevig en kunstmatig proces, zal hij zich bloot stellen aan gevaren, die hem nooit zouden bedreigen, als hij zich wilde tevreden stellen met een gunstigen natuurlijken groei. Het is blijkbaar steeds een punt van ernstige overweging onder de Adepten, of zij de veranwoordelijkheid mogen aanvaarden, iemand, in wien zij niet de zekerheid zien, dat hij zal slagen, aan te moedigen tot het zich blootstellen aan die gevaren. Voor iemand, die besloten is daaraan het hoofd te bieden, en wien dat wordt toegestaan, vervallen alle bovenvermelde overwegingen over het al of niet toepassen van de oefeningen op stoffelijk gebied. De ascetische gewoonten, die een candidaat desverlangd zich kan eigen maken voor niet meer dan de beste natuurlijke evolutie, met het oogmerk van een hoogelijk verbeterd Karma, worden voor hem, die dien bewusten allereersten stap op het Pad van zijn vooruitgang wil zetten, eene *conditio sine qua non.* Onze uitleggingen hier hebben met zulk een vooruitgang nu niet bepaald te maken. Haar doel was, de zegenrijke gevolgen aan te toonen, welke aan gewone menschen kan toekomen, die hun gewone leven leiden, door zelfs die matige toewijding aan de occulte wijsbegeerte, welke is overeen te brengen met het practische alledaagsche leven, en tevens te waarschuwen tegen de dwaalmeening, dat de occulte wetenschap iets is, dat de moeite van er aan deel te nemen niet loont, tenzij het Adeptschap den onderzoeker als eindresultaat wordt voorgehouden.

EEN LEEKEN—CHELA.

EENIGE VRAGEN NAAR AANLEIDING VAN SINNETT'S ESOTERISCH BOEDDHISME.

HET doel van dit geschrift is het stellen van zekere vragen, die zijn opgekomen bij eenige Engelsche lezers van het Esoterisch Boeddhisme. Wij hadden het groote voordeel Mr. Sinnett zelf vele ons duistere punten te hooren uitleggen, en het is met zijne instemming, dat wij het nu wagen te vragen, dat zooveel licht, als veroorloofd is, worde geworpen op eenige moeilijkheden, die voor ons nog onopgelost bleven. Wij hebben ons onthouden van het stellen van vragen over onderwerpen, waarvan we weten, dat de Adepten verder onderzoek verbieden, en wij hopen eerbiedig, dat onze moeilijkheden een gezaghebbende oplossing waardig gekeurd zullen worden, daar wij van onzen kant het onderwerp hebben opgevat met den eerlijken drang, te geraken tot zooveel der waarheid, als ons mogelijk zal zijn.

We beginnen dan met eenige voor de hand liggende *wetenschappelijke* moeilijkheden:

1. Wordt de Nevelvlek-theorie in haar algemeene beteekenis door de Adepten geloochend? Het komt ons voor, dat moeilijk is te vatten de afwisselende ontwikkeling uit de massa der zon van planeten, waarvan er eenige zichtbaar zijn en zwaar, en andere onzichtbaar en oogenschijnlijk zonder gewicht, daar zij geen invloed hebben op de beweging der zichtbare planeten.

2. Verder schijnt de tijdsduur van de Manvantara van zelfs *een* Planeetketen, hoeveel te meer dus van de zeven, verre den

tijd te overschrijden, gedurende welken de zon haar hitte kan behouden, indien zij slechts is eene afkoelende massa, die geen belangrijke warmtetoename van buiten betrekt. Wordt door de Adepten een ander standpunt ingenomen met het oog op de instandhouding van de hitte der zon?

3. De verschillende rassen, die elkaar op de aarde opvolgen, heeten onderling gescheiden te zijn door wereldrampen, onder welke het verzinken van vastelanden een belangrijke plaats inneemt. Beteekent dit, dat die verzinkingen zoo plotseling en onvoorzien zijn, dat daarbij in een uur tijds geheele volkeren worden weggevaagd? Zoo niet, hoe is het dan te verklaren, dat er geen merkbaar spoor is achtergelaten door de hooge beschavingen van het verleden, die beschreven worden? Is de veronderstelling, dat onze hedendaagsche Europeesche beschaving met al hare vertakkingen over den aardbol door eene overstrooming of brand verwoest kan worden, zonder eenig leven op aarde over te laten? Zijn onze bestaande kunsten en talen gedoemd te vergaan? Of waren het alleen de eerste rassen, die zoo grondig van elkaar gescheiden werden?

4. Het heet, dat de maan de zetel is van een leven, dat nog dieper in de stof is gedompeld dan het leven op aarde. Zijn daar dan stoffelijke organismen in leven? Zoo ja, hoe kunnen die dan bestaan zonder lucht en water, en hoe komt het, dat onze telescopen ons geen spoor van hunne werkzaamheid toonen? Wij zouden zeer blij zijn met een vollediger verslag over de maan van de zijde der Adepten, daar er al zooveel bekend is omtrent haar stoffelijken toestand, dat verdere gegevens hieromtrent voor ons veel gemakkelijker te rangschikken zouden zijn dan b.v. die omtrent geheel onzichtbare planeten.

5. Is de uitdrukking: „een minerale monade" goedgekeurd door de Adepten? Zoo ja, in welk verband staat dan de monade tot het atoom of het molecuul der gewone wetenschappelijke hypothese? Wordt dan elke minerale monade mettertijd een plantaardige monade, en dan ten slotte een menschelijk wezen?

Als we nu overgaan tot eenige *geschiedkundige* moeilijkheden, zouden we het volgende willen vragen:

6. Heerscht er niet eenige verwarring in den brief, aange-

haald op blz. 62 van *Esoterisch Boeddhisme,* waar het van de „oude Grieken en Romeinen" heet, dat zij Atlantiers zijn? De Grieken en Romeinen waren zeker Ariers, evenals de Adepten en wijzelf, immers hunne taal is feitelijk een overgang tusschen Sanskrit en de moderne Europeesche talen.

7. De geboorte van Boeddha wordt op blz. 141 geplaatst in het jaar 643 voor Chr. Wordt dat jaartal door de Adepten gegeven als buiten twijfel juist? Hebben zij al eene opvatting over de pas ontdekte opschriften van Ashoka (zooals die worden weergegeven door Generaal A. Cunningham, *Corpus Iscriptionum Indicum,* I, 20-23), waaruit Barth (Religions of India, blz. 106) het bewijs put, dat Boeddha's overgang naar Nirwana plaats had in ongeveer 476 voor Chr. en zijn geboorte dus zou vallen in 556 voor Chr.? Het zou buitengewoon belangwekkend zijn, als de Adepten een, zij het ook nog zoo kort, schetsje wilden geven van de geschiedenis van Indië in die eeuwen met de juiste data.

8. Het jaartal van Shankarâchârya wordt door de Orientalisten verschillend genomen, doch steeds na Christus. Barth b.v. plaatst hem in ongeveer 788 na Chr. In *Esoterisch Boeddhisme* laat men hem den Boeddha bijna onmiddellijk opvolgen. Kan dit punt worden opgehelderd? Is Shankarâchârya in zijn leer niet altijd gerangschikt onder de Waishnawa's? En is eveneens Gaudapâda niet altijd tot de Shaiwa's gerekend en veel later, dan *Esoterisch* Boeddhisme hem plaatst? Wij zouden zeer genegen zijn deze lijn van onderzoek te volgen, doch achten het beter af te wachten en te zien, tot hoever de Adepten genegen zijn, eenige vraagpunten in de Indische godsdiensten op te helderen, over welke zij, naar het schijnt, zeker eene kennis bezitten, welke zonder gevaar aan leeken-onderzoekers kan worden gegeven.

Nu gaan we over tot eenige punten buiten het gewone gebied van wetenschap of geschiedenis, doch waarover we gaarne, zoo mogelijk, iets meer zouden vernemen.

9. We zouden ons dan gaarne een duidelijker begrip vormen van den aard van het onderling verkeer tusschen elkaar liefhebbende zielen in Devachan. Zeg b.v., dat ik sterf, en op aarde eenige jonge kinderen achterlaat. Zijn die kinderen in Devachan voor mijn bewustzijn aanwezig als kinderen? Verbeeld ik mij, dat zij

gestorven zijn toen ik stierf? Beeld ik me ze slechts in als volwassen, zonder hunne levensgeschiedenis te kennen? Of mis ik hen in Devachan totdat zij werkelijk sterven, en hoor ik dan van hen hunne levensgeschiedenis van den tijd tusschen mijn dood en de hunne?

10. We begrijpen niet recht de mate van *herinnering*, welke bereikt wordt op de verschillende trappen van vooruitgang der ziel. Herinneren de Adepten, die, naar wij dat opvatten, gelijkwaardig moeten zijn aan menschen uit de zesde Rondte, zich hunne vorige incarnaties? Bereiken alle zielen, die doorgaan tot de zesde Rondte deze machtige herinnering? Of brengt het Devachan aan het einde van elke Rondte eene herinnering van alle Devachans of van alle incarnaties, die deel hebben uitgemaakt van die Rondte? Brengt die herinnering ook de macht mee, de volgende incarnaties zoo te regelen, dat men in gezelschap blijft van een bepaalde ziel of van een groep van zielen?

We hebben nog vele andere vragen te stellen, doch vreezen te opdringerig zijn. Ik zal dan besluiten met de opmerking, die men ons veelal voorhoudt, als wij jegens Engelsche vrienden spreken over Adepten. We bemerken n.l., dat onze vrienden niet of bijna niet vragen om z.g. *wonderen* om de echtheid van de macht der Adepten te bewijzen, doch zij vragen, of de Adepten ons niet eenig bewijs willen leveren van het feit, dat zij, nu niet noodzakelijk veel verder zijn dan wij in de banen der Westersche wetenschap, maar dat zij minstens even ver zijn. Eenige treffende opmerkingen over Scheikunde, de aankondiging van een nieuwe electrische wet, die we met proeven kunnen bewijzen, dergelijk soort van mededeelingen, zeggen onze interpellanten, zouden de aandacht trekken, eerbied afdwingen, en een gewicht en prestige verleenen aan de hoogere leeringen, welke zij nauwelijks kunnen verkrijgen, zoo lang zij oncontroleerbare gebieden bestrijken.

Dankbaar erkennen we de volkomen te aanvaarden keuze, welke de Adepten hebben gedaan, door Mr. Sinnett als middelaar te nemen tusschen hen en ons. Zij konden moeilijk iemand hebben gekozen, die nauwer verwant is aan ons Westersch denkvermogen, hetzij we zijn helderheid van stijl, zijn goede woordenkeus of de ernstige oprechtheid zijner overtuiging bewonderen. Waar

zij tot dusverre ons met zulk een evenwichtig oordeel tegemoet zijn gekomen in onze bijzondere nooden, kunnen we niet nalaten te hopen, dat zij hun onderricht nog verder zullen kunnen aanpassen aan de behoeften van het Westersche denken.

EEN ENGELSCH L. T. V.

Londen, Juli 1883.

ANTWOORD AAN EEN ENGELSCH L. T. V.

Bij den opzet van het werk, dat in „Fragmenten" werd aangevangen, was het niet de bedoeling, om zoo volledig, als nu verwacht schijnt te worden, in te gaan op de wetenschappelijke problemen der cosmische evolutie. Den lezers was bepaald beloofd, zooals Mr. Sinnett zeer goed weet, hen bekend te maken met de groote trekken van de esoterische leeringen — meer niet. Er zou heel wat gegeven worden, doch nog veel meer voor later bewaard. Deze schijnbare onwil om de wereld deelgenoot te maken van zekere natuurgeheimen, die in het bezit zijn geraakt van de weinigen, spruit voort uit geheel andere oorzaken, dan die er gewoonlijk aan worden toegeschreven. Het is geen *zelfzucht*, die een Chineesche Muur opricht tusschen de occulte wetenschap en degenen, die er meer van zouden willen weten, zonder daarbij onderscheid te maken tusschen den gewonen, nieuwsgierigen profaan en den ernstigen, vurigen zoeker naar waarheid. Zij, die dat denken, zijn abuis en onrechtvaardig, zij schrijven aan onverschilligheid voor andermans welvaren toe eene gedragslijn, die integendeel noodig wordt geacht door een ver ziende algemeene menschenliefde. Zij beschuldigen de voogden van verhevene, hoewel lang miskende, stoffelijke en geestelijke waarheden ervan, die moedwillig buiten het bereik der menschheid te houden. In waarheid ligt de onbekwaamheid ze te bereiken, geheel bij de zoekers. Inderdaad moet de hoofdreden, onder vele andere redenen, voor die terughoudendheid, ten minste wat betreft de geheimenissen der stoffelijke wetenschappen, bij heel iets anders

gezocht worden [1]). Zij berust geheel op de onmogelijkheid, datgene mede te deelen, welks aard op de tegenwoordige trap van de wereldontwikkeling het begrip der zoekenden te boven gaat, hoe verstandig en wetenschappelijk geschoold zij ook mogen zijn. Deze groote moeilijkheid wordt nu uitgelegd voor de weinigen, die, behalve, dat zij *Esoterisch Boeddhisme* gelezen hebben, ook nog de verschillende occulte stellingen, welke daarin benaderd worden, hebben bestudeerd en *begrepen*. Veilig kunnen we zeggen, dat zij door den gemiddelden lezer niet eens vaag beseft zal worden, maar eer een aanleiding zal zijn tot het uiten van allerlei smaad. Dat is zij trouwens al geweest.

De reden daarvan ligt eenvoudig hierin, dat de geleidelijke ontwikkeling van 's menschen zeven beginselen en van zijn stoffelijke zintuigen samen *moet* vallen en parallel moet loopen met de Rondten en de Wortelrassen. Ons vijfde Ras heeft tot nog toe slechts de *vijf* zintuigen ontwikkeld. Immers, bij de mogelijkheid, dat het Kâma, of wilsbeginsel van de „Vierde-Rondters" het stadium van ontwikkeling bereiken zal, waarin de onwillekeurige handelingen, de onberedeneerde instincten en aandriften van zijn jeugd en jongelingsjaren, in plaats van maar steeds op uitwendige prikkels te reageeren, wilsuitingen zijn geworden, die voortdurend met het denkvermogen tot stand komen, en zoo elk mensch op aarde uit dat Ras maken zullen tot een *vrij handelend, ten volle verantwoordelijk* wezen, moeten we erkennen, dat het Kama van ons nauwelijks volwassen *vijfde* Ras slechts langzaam daartoe overgaat. Wat het zesde zintuig betreft van dit, ons Ras,

---

1) Onnoodig, een Engelsch L. T. V. er aan te herinneren, dat het hier gezegde slechts van toepassing is op geheimenissen, wier aard, ook als zij onthuld werden, niet als wapen gekeerd kunnen worden tegen de menschheid in haar geheel of tegen haar eenheden, de menschen. Dergelijke geheimenissen zouden alleen onthuld kunnen worden aan aangenomen en een jaar lang beproefde Chelâ's, naar mate hunne inwijdingen vorderen. De menschheid als geheel moet eerst volwassen worden, om als meerderjarig erkend te kunnen worden, hetgeen zal geschieden tegen het begin van het zesde Ras, alvorens zulke mysterien aan haar kunnen worden onthuld. Het „vril" is niet geheel en al een verzinsel, zooals sommige Chelâ's en zelfs „leeken"-Chelâ's weten.

dat is nog nauwelijks ontsproten aan den bodem der stoffelijkheid. Daarom is het zeer onredelijk, van vijfde-ras-menschen te verwachten, dat zij de natuur en den eigen aard zullen bespeuren van datgene, dat pas door het zesde Ras — om niet te spreken van het zevende — ten volle zal worden waargenomen, dat wil dus zeggen: te verwachten, dat wij alleen met behulp van onze tegenwoordige zintuigen van den rechtmatigen evolutionnairen groei en van de gaven der toekomstige rassen zouden genieten. Uitzonderingen op dezen algemeenen regel worden slechts gevonden in eenige zeldzame gevallen van voortijdige individueele evolutie, die door eene ongewone wijziging in de samenstelling van den mensch mogelijk is, of wel in zulke gevallen, waarin door tijdige oefening en bijzondere methoden sommige menschen het Vijfde-Rondte-stadium weten te bereiken en zoo door bepaalde occulte werkwijzen buiten de natuurlijke gaven van dat stadium hun zesde zintuig ten volle hebben weten te ontwikkelen en in nog zeldzamer gevallen ook het zevende. Als een voorbeeld van eerstgenoemde klasse van menschen kan worden aangehaald de Zieneres van Prevorst, een vóór haar tijd geboren wezen, een zeldzaam voorbarig gewas, kwalijk op haar plaats in de ongastvrije atmosfeer, die haar omgaf en daardoor een ziekelijke en altijd sukkelende martelares. Als een voorbeeld der andere klasse kan dienen de Graaf de St. Germain. 's Menschen geestelijke evolutie houdt gelijken tred met zijn anthropologische en physiologische ontwikkeling en hiertoe is zuiver verstandelijke groei veelal eerder hinderlijk dan van hulp. Bij voorbeeld: stralende stof (de vierde aggregaatstoestand) is nu pas ontdekt en niemand — de eminente ontdekker ervan niet uitgezonderd — heeft nog eenig idee van het geheele gewicht, de mogelijkheden daarvan en haar verband met stoffelijke verschijnselen of meer nog haar strekking in de ingewikkelde wetenschappelijke vraagstukken. Hoe kan nu een Adept de onjuistheid gaan aantoonen van veel, dat voorspeld wordt in de nevelvlek- en zonnetheorie, als het eenige middel, om zijn stelling met goed gevolg te bewijzen, zou zijn een beroep op eene uiteenzetting van dat bewustzijn met een zesde zintuig, dat de natuurkundigen onmogelijk kunnen erkennen? Mij lijkt dit klaar en duidelijk.

Dus is het bezwaar niet, dat de Adepten „onderzoek verbieden", maar wel doen dit de huidige persoonlijke beperkingen der zinnen van den gemiddelden, en zelfs van den wetenschappelijken mensch. Uit te leggen, wat van den beginne af dadelijk verworpen zou worden als een physieke onmogelijkheid, de uitkomst van eene hallucinatie, is onwijs en zelfs schadelijk, immers: voorbarig. Het is ten gevolge van deze moeilijkheden, dat het langs psychischen weg voortbrengen van stoffelijke verschijnselen — behalve dan in uitzonderingsgevallen — streng verboden wordt.

Nu wordt van Adepten gevraagd, dat zij zich zullen bemoeien met de sterrenkunde, eene wetenschap, die van alle takken der menschelijke kennis de nauwkeurigste gegevens verstrekt, de mathematisch meest juist cijfers, en op welker resultaten de wetenschapsmannen terecht zeer trotsch zijn. Het is waar, dat de sterrenkunde, als geheel, schitterende overwinningen heeft behaald, schitterender dan de meeste andere wetenschappen, doch al heeft zij dan ook veel gedaan tot het stillen van 's menschen hongerend en dorstend verstand en zijn edelen drang naar kennis, zoo heeft zij toch steeds, stoffelijk als zij is in haar belangrijkste onderdeelen, de schouders moeten ophalen voor 's menschen onbeduidende pogingen, der Oneindigheid hare geheimen te ontworstelen door middel van bloot stoffelijke instrumenten. Terwijl de spectroscoop de waarschijnlijke overeenkomst heeft aangetoond van de aardsche stof met die der sterren, zijn de scheikundige werkingen, eigen aan de verschillende ongelijk ontwikkelde sferen der ruimte nog onontdekt, noch is daarvan aangetoond, dat zij identiek zijn met die op onze planeet. In dit onderdeel kan de esoterische zielkunde van nut zijn, doch welke wetenschapsman zou er in toestemmen, haar te stellen tegenover zijn eigen arbeid? Wie van hen zou de meerderheid en de grootere betrouwbaarheid erkennen van de kennis der Adepten boven hun eigen hypothesen, waar zij zich voor hun standpunt kunnen beroepen op de wiskundige juistheid van hunne deductieve redeneering, gegrond als zij is op de zoogenaamde onfeilbare nauwkeurigheid der moderne instrumenten, terwijl de Adepten zich slechts kunnen beroepen op hunne kennis van het wezen der stoffen, waarmee zij al eeuwen lang hebben gewerkt, en welke

hun de voortgebrachte verschijnselen baarden? Hoe sterk men ook moge betoogen, dat een deductief bewijs, behalve dat het redekundig een onvoldoende bewijs is, dikwijls in strijd zal zijn met de feiten, dat hun voornaamste veronderstellingen wel eens niet juist zouden kunnen blijken, hoewel hunne conclusies juist getrokken lijken te zijn, zoo zullen zij toch niet erkennen, dat de spectraal-analyse de mindere is van zuiver geestelijk onderzoek. Ook zal de wetenschapsman geen dwaling van zijn theorieën over het zonnespectrum toegeven, tenzij hij zijn kennelijke zwakheid opgeeft voor voorwaardelijke en uiteendenkende redekundige bewijzen, die uitloopen op eeuwige raadsels, of alvorens hij zijn zesde zintuig heeft ontwikkeld. Op het oogenblik zien de Adepten nog niet, hoe hier te helpen ware. Als deze onzichtbare en onbekende „buitenstaanders" zich eens gingen bemoeien met (of openlijke tegenspraak verhieven tegen) de *uitspraken* van de Royal Society, zouden minachting en bespotting, gevolgd door de beschuldiging van grove onwetendheid omtrent de eerste beginselen der moderne wetenschap hunne eenige belooning zijn, terwijl zij, die het oor zouden leenen aan hunne „vaagheden" onmiddelijk zouden worden gebrandmerkt als de „goedaardige gekken" van alle tijden. Tenzij dan voorwaar dat geheele verheven lichaam ineens zoude worden ingewijd in de groote mysteriën, en zoo de leden der Royal Society zonder verderen omslag of de gebruikelijke voorafgaande voorbereidingen en oefeningen, op *wonderlijke* wijze plotseling begiftigd zouden worden met het zesde zintuig, zouden de Adepten zeker moeten vreezen, dat de taak nutteloos zou zijn. Zij hebben al genoeg gegeven, hoe weinig het ook moge schijnen, om er een eerste proef mede te nemen. De reeks van martelaren voor de groote universeele waarheden is nog ononderbroken en de lange lijst van bekende en onbekende lijders begint voor ons met den naam Galileï en eindigt nu met dien van Zöllner. Is de wetenschappelijke wereld wel op de hoogte van de ware oorzaak van Zöllner's vroegtijdigen dood? Als eenmaal de vierde afmeting der ruimte eene wetenschappelijke werkelijkheid is geworden, evenals de vierde aggregaatstoestand, dan zal het dankbaar nageslacht een standbeeld voor hem oprichten. Maar dat zal hem niet in het leven terug kunnen roepen, noch

de dagen en maanden van mentale doodsangst kunnen uitwisschen, die de ziel hebben gekweld van dit intuitief, ver-ziend en bescheiden genie, dat zelfs na zijn dood nog heeft te lijden door de achterklap van valsche voorstelling, en nog openlijk van krankzinnigheid wordt beschuldig.

Tot heden kon de astronomie tusschen licht en donker slechts rondtasten met behulp der onzekere leiding, welke haar geboden werd door de analogie. Zij heeft tot feiten en wiskundige nauwkeurigheid herleid de stoffelijke beweging en de banen der hemellichamen en — meer niet. Tot nog toe is zij niet in staat met eenige zekerheid de stoffelijke samenstelling te ontdekken van zon, sterren of komeetstof. Omtrent deze stof weet zij niet meer, dan 5000 jaar geleden werd onderwezen door de officieele sterrenkundigen van het oude Chaldea en Egypte, n.l., dat zij gasvormig is, daar zij zonder merkbaren hinder het licht der planeten en sterren doorlaat. Laat nu de moderne scheikundige eens zeggen, of die stof verband houdt met, dan wel verwant is aan eenig hem bekend scheikundig element. Het antwoord, dat hij waarschijnlijk zal geven, zal weinig berekend zijn op eene oplossing van wereldraadselen, daar ondanks alle zulks ontkennende hypotheses, komeetstof zelfs niet de algemeene eigenschappen van adhesie en van chemisch affiniteit blijkt te bezitten. De reden daarvoor is hoogst eenvoudig, en de waarheid behoorde in die waarnemers toch wel, zij het ook vaag, te zijn opgekomen, als zij n.l. bedacht hadden, dat onze wereld noch besmet is geworden door eene toevoeging van stikstof, noch verdronken is in een overmaat van waterstof, noch merkbaar aangedaan door een surplus aan zuurstof, hoewel zij toch herhaaldelijk bezocht is door die gelokte en gebaarde reizigers, gehuld in de vliedende sluiers van hunne staarten, of op andere wijze met die stof in aanraking is gekomen. Het wezen van de komeetstof moet (en de Adepten zeggen, dat het inderdaad zoo is) *van geheel andere hoedanigheid zijn dan de chemische of physische stoffen, waarmee de grootste schei- en natuurkundigen der aarde vertrouwd zijn,* en dit ondanks alle nieuwere hypotheses, die het tegendeel beweren. Wij vreezen, dat, alvorens de ware aard van de eerste kinderen van Mulaprakriti ontdekt kan worden, Mr. Crookes eerst stof zal

hebben waar te nemen in den *vijfden* of extra-stralenden aggregaatstoestand, en volgende.

Zoo heeft dus de sterrenkundige, hoewel hij wonderen heeft gewrocht in de toelichting van de zichtbare verhoudingen der ruimte-sferen, nog niets geleerd over hunne innerlijke samenstelling. Zijn wetenschap heeft hem niet nader gebracht tot het ontcijferen van dat innerlijke geheimenis, dan die andere wetenschap den geoloog heeft geduid, die ons alleen iets kan verhalen van de opperste aardlagen, of die der physiologen, die tot nog toe slechts iets hebben kunnen mededeelen over 's menschen buitenste schil of Sthula Sharira. De occultisten hebben het bedrieglijke aangetoond, en toonen nog dagelijks het bedrieglijke aan van een oordeel over het wezen naar zijne uiterlijke openbaring, over den eigen aard van het levensbeginsel naar den bloedsomloop, van het denkvermogen naar de grijze hersenschors, en van de stoffelijke samenstelling van zon, sterren en kometen naar onze aardsche scheikunde en de stof van onze planeet. Voorwaar, geen misroscopen, spectroscopen, telescopen, photometers of andere natuurkundige instrumenten zullen ooit ingesteld kunnen worden op hetzij macro- hetzij miscrocosmische hoogste beginselen, noch zal het Mâyâvi Rûpa van een hunner zijn geheim overleveren aan stoffelijke naspeuring. De methoden van geestelijk onderzoek en zielkundige waarneming slechts zijn de doeltreffende middelen die aangewend kunnen worden. Om met zekerheid te arbeiden moeten we in alles analoog te werk gaan. Toch moeten de onbevooroordeelde mannen der wetenschap wel spoedig tot de ontdekking komen, dat het niet voldoende is een paar sterren na te gaan — als 't ware een hand vol zand van den oneindigen cosmische oceaan —, om de slotsom te trekken, dat die dezelfde zijn als alle andere sterren met inbegrip van onze aarde, dat zij, al hebben ze ook nog zulk eene perfectie bereikt in de kracht der telescopen, en daardoor een, in vergelijking met het overige, onnoemelijk klein plekje der wereldruimte onderzocht, met dat al nog niet eens het onderzoek van zelfs die kleine plekjes vervolmaakt hebben. Want inderdaad hebben zij dat niet bereikt. Zij hebben slechts een oppervlakkigen blik kunnen slaan op hetgeen voor hen zichtbaar is geworden onder de huidige omstandigheden en

met *de beperkte macht hunner visie.* Al werd die macht ook bijgestaan door telescopen van honderd maal grootere sterkte dan die van Lord Rosse of van de sterrenwacht van New Lick, dat zou aan het geval niets toe doen. Geen stoffelijk instrument zal ooit de sterrenkunde helpen in het meten van afstanden, waarbij die van Sirius op bijna 200.000.000.000.000 K.M. [1]), of die van Capella op nog ongeveer 443.000.000.000.000 K.M. verder weg nog maar een flauw idee geven, zooals ze zelf zeer goed weten. Hoewel een Adept in staat is, lichamelijk, d.i. in zijn astraal lichaam, de grenzen van het zonnestelsel te overschrijden, zoo *weet* hij toch, dat er ver buiten het bereik der telescopen stelsels en stelsels zich uitstrekken, waarvan het kleinste in vergelijking met dat van Sirius, dit laatste als een zandkorrel zou doen lijken in de woestijn. Het oog van den sterrenkundige, die ook van het bestaan van die stelsels meent te weten, heeft hen nooit bespeurd, heeft er zelfs nooit een schim of schijn van opgevangen, wazig en fantastisch als de onsamenhangende visie van een sluimerenden geest, zooals hij die bij tijden heeft gehad van andere stelsels, en toch gelooft hij waarlijk, dat hij de oneindigheid heeft gepeild. Even wel worden die onmetelijk ver verwijderde werelden voor het geestelijk oog van den astralen sterrenkundige even duidelijk en nabij gebracht als een naburig bed madeliefjes kan zijn voor het oog van den botanist.

Zoo zullen dus de Adepten der huidige generatie niet bij machte zijn, den „buitenstaander-sterrenkundige" te helpen, door het oerwezen uit te leggen, of zelfs den stoffelijken toestand van sterren en planeten, daar de Europeesche wetenschap door hare voorloopige onkunde omtrent het bestaan dier substanties, of liever bestaanstoestanden, hiervoor geen geëigende termen bezit, of zich daarvan eenig idee kan vormen door eene goede omschrijving, maar wel zijn zij misschien in staat, te bewijzen wat die stof *niet* is — en dit zal meer dan voldoende zijn voor de voorloopige doeleinden. Als men de volle waarheid niet kan hebben, is het het beste, in te zien, wat *niet* waar is.

---

[1]) Deze cijfers worden gegeven volgens de Westersche exoterische wetenschap. De esoterische sterrenkunde kan mogelijk hunne onjuistheid eens aantoonen.

Na zoo eenige algemeene bezwaren ondervangen te hebben, en een grens te hebben betrokken ten opzichte van zekere verwachtingen, mogen de vragen van „Een Engelsch L. T. V." ten deele worden beantwoord, daar het niet noodig is, een sluier van geheimzinnigheid voor hem uit te breiden. De negatieve aard der antwoorden geeft voldoende sterk de grenslijn aan tusschen de opvatting der Adepten en die der Westersche wetenschappen, om ten minste eenige nuttige wenken te verstrekken.

VRAAG I. — Ontkennen de Adepten de Nevelvlektheorie?

Neen, zij ontkennen noch de algemeene stellingen, noch de benaderende waarheid der wetenschappelijke hypotheses. Zij ontkennen slechts de volledigheid der huidige, evenzeer als de volstrekte dwaling der vele zoogenaamde „verworpen" oude theorieën, die elkaar gedurende de laatste eeuw in zoo snelle reeks hebben opgevolgd. Bij voorbeeld: Zij ontkennen met Laplace, Herschell en anderen, dat de wisselende lichtplekjes op den nevelachtigen achtergrond van den Melkweg ooit hebben behoord tot verre werelden in wording, zij zijn het eens met de moderne wetenschap, dat zij niet voortkomen uit opeenhoopingen van vormlooze stof, doch dat zij eenvoudig behooren tot opeenhoopingen van reeds gevormde sterren. Zij voegen hier echter aan toe, dat vele dier sterrenhoopen, die in de meening der astro-physici doorgaan voor reeds geëvolueerde sterren en werelden, inderdaad slechts verzamelingen zijn van verschillende materialen, die klaar gemaakt worden voor toekomstige werelden. Deze schijnbaar volwassen werelden zijn als gebakken steenen van verschillende hoedanigheid, vorm en kleur, niet langer vormlooze klei, maar geschikte eenheden voor een muur, waarin aan elke steen reeds een vaste, bepaalde plaats is aangewezen voor het vormen van het toekomstige gebouw. De sterrenkundige heeft geen middel, om hunne betrekkelijke jeugd te bepalen, behalve wellicht door eene onderscheiding tusschen de sterrenhoopen met de gewone, wentelende beweging en onderlinge aantrekking, en die, welke, naar we meenen, onregelmatige sterrenhoopen worden genoemd en van grillig en wisselend uiterlijk zijn. Als 't ware

onverschillig opeengehoopt, en oogenschijnlijk in volstrekte tegenspraak met de wetten der symmetrie, trotseeren zij alle waarneming. Zoodanige zijn b.v.: 5 M. Lyrae, 52 M. Cephei, Halter en anderen. Alvorens het voorgaande apodictisch tegen te spreken, of wellicht belachelijk te maken, zou het niet kwaad zijn, den aard vast te stellen van die andere zoogenaamde „tijdelijke" sterren, wier regelmatige terugkeer, hoewel nooit bewezen, toch onaangevochten wordt aangenomen. Wat zijn die sterren, die plotseling in onovertroffen glans en pracht verschijnen, om dan even geheimzinnig en onverwacht weer te verdwijnen, zonder eenig spoor na te laten? Vanwaar komen zij? Waarin worden zij verzwolgen? In de groote cosmische diepte, zeggen wij. De stralende „steen" wordt door den hand van den metselaar gegrepen, gericht door den Bouwmeester van het Heelal, die slechts afbreekt om opnieuw op te bouwen. Hij heeft zijn plaats gevonden in het cosmisch bouwwerk en zal zijne roeping vervullen tot zijn laatste uur der Manvantara.

Een ander nadrukkelijk door de Adepten ontkend punt is, dat er in den zichtbaren hemel een plek zou zijn, waar sterrenwerelden zijn. Er zijn sterren, werelden en stelsels *binnen* zoowel als *buiten* de stelsels, die voor den mensch zichtbaar zijn, en zelfs binnen onzen eigen dampkring, zooals de natuurkundige wel weet. De Adept bevestigt in deze, dat de orthodoxe, of zoogenaamde officieele wetenschap zeer vaak het woord „oneindigheid" gebruikt, zonder daaraan het juiste gewicht te hechten, meer als een bloemrijke spraakwending dan wel als de uitdrukking van een ontzaglijke en allergeheimzinnigste Werkelijkheid. Als een sterrenkundige in zijn Verslagen heet „de oneindigheid te peilen", zijn zelfs de meest intüitieve aanhangers zijner klasse geneigd te vergeten, dat hij slechts de bovenlagen peilt van een klein gebied en diens zichtbare diepten, doch zij spreken ervan, alsof het slechts de kubieke inhoud van eene bekende grootte ware. Dit is het onmiddelijke gevolg van de huidige opvatting omtrent een ruimte in drie afmetingen. De hoedanigheid eener vier-dimensionale wereld is ons nabij, doch het raadsel zal voor de wetenschap steeds blijven bestaan, totdat hare opvattingen reiken tot de natuurlijke dimensies van een zichtbare en onzichtbare ruimte — in

haar zevenvuldige volmaaktheid. „Oneindigheid en het Absolute zijn slechts namen voor twee aanzichten der bekrompenheid van het menschelijke (oningwijde) denkvermogen, en men geeft blijk, niets te beseffen van de oneindige werking van 's menschen bevrijden geest en zijne attributen", zegt Sir W. Hamilton, indien men die twee beschouwt als verheven eigenschappen van der dingen aard, of ze van subjectieve ontkenningen verheft tot objectieve vastigheden, want het eerste attribuut van den bevrijden menschelijken geest is bepaald wel zeker vermogen, om het gebied onzer aardsche beperking van ruimte en stof *te buiten* te gaan. Evenals een absoluut vacuum hier *beneden* niet bestaanbaar is, zoo is dat ook eene onmogelijkheid *boven*. Onze moleculen echter, de kleinste deeltjes in ons vacuum „beneden", worden „boven" vervangen door het reuzen-atoom der Oneindigheid. Als zij eenmaal bewezen is, kan de vier-dimensionale opvatting van de ruimte leiden tot het uitvinden van nieuwe toestellen voor het onderzoek van de uiterst dichte stof, die ons omgeeft, zooals, laten we zeggen, een bal van pek een daarin besloten vlieg zou omgeven, doch welke we in onze volstrekte onwetendheid omtrent al haar eigenschappen voor zooverre zij niet op aarde tot uiting komen, betitelen als de klare, sereene en doorzichtige atmosfeer. Dit is geen psychologie, doch eenvoudig occulte natuurkunde, welke nooit „substantie" verwart met „kracht-centra", om de benaming der Westersche wetenschap te gebruiken, die onwetend is omtrent Mâyâ. Binnen een eeuw zal de Royal Society, behalve voor telescopen, microscopen, micrografen en telefonen een premie hebben uit te loven voor een aetheroscoop.

Het is ook noodig, in verband met de te beantwoorden vraag, dat „Een Engelsch L. T. V." wete, dat de Adepten van de Goede Wet de zwaartekracnt verwerpen, zooals die nu wordt uitgelegd. Zij ontkennen dat de zoogenaamde „theorie der stooten" de eenig houdbare is in de hypothese der gravitatie. Zij zeggen, dat, zoo alle pogingen der natuurkundigen, om haar in verband te brengen met den aether, ten einde de electrische en magnetische werking op een afstand te verklaren, tot nog toe schipbreuk hebben geleden, ook dit te wijten is aan de volstrekte onwetendheid omtrent de oertoestanden van stof in de natuur en vooral

omtrent den waren aard van de zonnestof. Waar zij slechts gelooven in de wet van onderlinge electro-magnetische aantrekking en afstooting, stemmen zij overeen met hen, die tot de slotsom zijn gekomen, dat „universeele gravitatie eene zwakke kracht is", welke volstrekt niet in staat is, zelfs een klein deel der bewegingsverschijnselen voor haar rekening te nemen. In hetzelfde verband opperen zij, dat de wetenschap abuis kan zijn als zij onvoorwaardelijk de middelpuntvliedende kracht aanneemt, welke noch een universeele, noch een blijvend consequente wet is. Om een voorbeeld aan te halen, is deze wet niet bij machte de ovale afplatting van sommige planeten te verklaren. Immers, als het uitpuilen van den aequator en het inkorten van de poolas toegeschreven moet worden aan de middelpuntvliedende kracht, in plaats van eenvoudig het gevolg te zijn van den machtigen invloed van de electro-magnetische aantrekking der zon, „in evenwicht gehouden door de concentrische rectificaties van de eigen zwaartekracht in elke planeet, welke bereikt wordt door de wenteling om eigen as" (om de niet zeer nauwkeurige, noch zeer heldere, maar voor ons doel dienstige, immers de gapingen in het stelsel aantoonende zinswendingen van een sterrenkundige te gebruiken), waarom dan zou er zooveel zwarigheid bestaan om de tegenwerping te beantwoorden, dat de verschillen in de omtrekssnelheden en de dichtheden der planeten direct in tegenspraak zijn met die centrifugaal-theorie? Hoe lang zullen we nog het schouwspel moeten bijwonen van wiskundigen, die steunpunten zoeken voor drogredenen om in klaarblijkelijke gapingen te voorzien? De Adepten hebben nooit beweerd, dat zij meerdere of ook maar eenige kennis bezaten van de Westersche sterrenkunde en andere wetenschappen. Wanneer zij echter de gewone, elementaire handboeken raadplegen in gebruik bij de Indische scholen, moeten zij zeggen, dat de centrifugal-theorie van het Westen onmogelijk het *geheele* veld kan bestrijken, dat zij zonder hulp van buiten noch een verklaring kan geven voor elke afgeplatte bol, noch opruiming kan houden onder zulke in 't oog vallende bezwaren als de relatieve dichtheid van eenige planeet. Hoe b.v. kan eenige berekening van de centrifugaalkracht verklaren, waarom de planeet Mercurius, wier omwentelingssnelheid, naar men

ons zegt, slechts ongeveer een derde is van die der aarde, en wier dichtheid slechts ongeveer een vierde grooter is dan die der aarde, een afplatting aan de polen vertoont, die *meer dan tienmaal grooter is dan die der aarde?* Verder nog, waarom Jupiter, wiens omtreksnelheid aan den aequator meer dan „zevenentwintig maal grooter is en wiens dichtheid slechts ongeveer een vijfde bedraagt van die der aarde", een afplatting aan de polen moet hebben van zeventien maal grooter dan die der aarde? Of waarom Saturnus met een aequatoriale snelheid van vijfenvijftig maal die van Mercurius, als men dan alleen de centrifugaalkracht in acht neemt, een afplatting aan de polen moet hebben van slechts driemaal die van Mercurius? Als toppunt van de voorgaande logenstraffingen wordt ons dan verzocht te gelooven in de centrale krachten, zooals de moderne wetenschap die leert, zelfs wanneer ons gezegd wordt, dat de aequatoriale stof van de zon met meer dan viermaal de centrifugaalkracht van die der aarde, en slechts ongeveer een vierde van hare gravitatie, geen enkelen drang vertoont tot uitpuiling aan den zonne-aequator en er ook geen schijn is van eenige afplatting aan de polen der zonne-as. Met andere woorden, de zon heeft in 't geheel geen afplatting aan de polen, hoewel de centrifugaalkracht daar slechts eene samentrekking heeft te overwinnen van een vierde van de samentrekking der aarde. Deze bezwaren vinden we gemaakt door menigen sterrenkundige, doch zijn, voorzoover de Adepten weten, nog nooit bevredigend uit den weg geruimd.

Daarom zeggen zij, dat de groote wetenschapsmannen van het Westen, die niets of nagenoeg niets weten, hetzij omtrent komeetstof, centrifugaal- en centripetaalkrachten, den aard der nevelvlekken, dan wel van de stoffelijke samenstelling van zon, sterren en zelfs de maan, onvoorzichtig handelen, door zoo boud te spreken over de „centrale massa der zon", die planeten, kometen en wat niet al de wereld in slingert. Waar men onze bescheiden meening vraagt, willen we staande houden, dat de zon naar buiten slechts ontwikkelt het *levens*beginsel, de *ziel* dier lichamen, en *dat uitdeelt en terugkrijgt* binnen ons kleine zonnestelsel, zooals de „universeele levensgever" het Eene Leven uitdeelt en ontvangt in alle oneindigheid en eeuwigheid, dat dus

het zonnestelsel evenzeer een microcosmos is in den Eénen Macrocosmos, als de mensch dat is in vergelijking met zijn eigen kleine zonne-cosmos.

Wat voor bewijzen voert de wetenschap aan? De zonnevlekken? Een verkeerde benaming als zoovele anderen, doch deze bewijzen omtrent de vastheid van de kern even weinig als donderwolken het bewijs zijn voor een vaste kern daarachter. Is het de ongelijkmatige uitbreiding van het zonne-lichaam, in zijn lichtende, schijnbare afmetingen, waarbij dan gezegd „lichaam" *verschijnt* als „een vaste massa, een donkere bol van stof, besloten in een vurige gevangenis, een kleed van allerfelste vlammen"? Wij zeggen, dat daarachter inderdaad zich bevindt een „gevangene", maar dat nog nooit eenig sterfelijk, stoffelijk oog hem heeft aanschouwd, en dat, hetgeen ons veroorloofd is van hem te zien, slechts is eene reusachtige spiegeling, een begoochelend waanbeeld, „een soort van zonnetooi", zooals Mr. Proctor het zoo eerlijk noemt.

Alvorens hierover nog meer te zeggen, zullen we de volgende vraag beschouwen.

VRAAG II. — Is de zon slechts een afkoelende massa?

Dit is een door de moderne wetenschap aanvaarde theorie, maar het is niet datgene, wat de Adepten ons leeren. De eerste zegt: de zon „betrekt geen toename van warmte van eenige beteekenis van buiten", de tweede echter meenen: „De zon behoeft zulks niet". Zij is even goed zichzelf genoeg als zij lichtgevend is, en zij behoeft geen hulp voor het in stand houden van hare warmte, geen vreemde toevoeging van levensenergie, want zij is het hart van haar stelsel, een hart, dat zijn posslag niet zal staken, alvorens zijn rustuur heeft geslagen. Als de zon een afkoelende massa was, zou onze groote levenschenker inderdaad al lang dof zijn geworden van ouderdom, en bezwaarlijk de wachtvuren aan kunnen houden voor de komende rassen, om niet te spreken van de planeet-ketens, die hunne rondten nog moeten voltooien. Er zou geen hoop bestaan voor de ontwikkeling der menschheid, tenzij dan volgens hetgeen voor wetenschap moet doorgaan in de boekjes der zendingscholen, n.l. dat de zon een

omloopstijd heeft van honderd millioen jaren, en dat het stelsel eerst *zeven duizend jaren* oud is (!). (Prijsboek, *Astronomy for General Readers).*

De Adepten, die zoo gedwongen zijn, eerst af te breken, alvorens zij weder kunnen opbouwen, ontkennen ten stelligste:

a. dat de zon in brand staat in den gewonen zin van het woord,
b. dat zij witgloeiend is,
c. dat haar lichtgevende kracht reeds verminderd is en dat haar warmte-bron binnen afzienbaren tijd uitgeput zal raken.
d. dat haar chemische en physische samenstelling eenig element bevat der aardsche scheikunde in een toestand, waarmee de scheikundige of de natuurkundige bekend is.

Met betrekking tot dit laatste voegen zij er aan toe, dat men van het eigenlijke lichaam van de zon, een lichaam, dat nog nooit door telescoop of spectroscoop is weergegeven, niet kan zeggen, dat het is samengesteld uit die aardsche elementen, met welker toestand de chemicus vertrouwd is, maar dat toch al die elementen aanwezig zijn in de uiterlijke zonnemantel tezamen met een menigte der wetenschap nog onbekende elementen. Om te *weten,* dat geen enkel der op aarde aanwezige elementen in de zon zou kunnen ontbreken, lijkt het inderdaad overbodig na te gaan, dat de spectraallijnen van de desbetreffende elementen ook werkelijk in het zonnespectrum voorkomen, hoewel er anderzijds nog vele elementen in de zon zijn, die òf onze aardbol niet bereikt hebben, òf hier nog niet ontdekt zijn. Eenigen kunnen er nog ontbreken in zekere sterren of hemellichamen, die nog bezig zijn zich te vormen, of, juister gezegd, het is mogelijk, dat deze elementen nog niet antwoorden op de gebruikelijke wetenschappelijk proeven, van wege hun nog onontwikkelden staat. Hoe echter kan de aarde iets bezitten, dat de zon nooit gehad heeft? De Adepten verzekeren ons, dat het een feit is, dat de eigenlijke *zon,* een onzichtbare bol, waarvan de ons bekende verschijning de schil is, het mom of het kleed, in zich den geest bevat van elk element, dat in het zonnestelsel bestaat, terwijl haar „chromosfeer", zooals Lockyer dat genoemd heeft, hetzelfde bevat, doch in een veel ontwikkelder staat, zij het dan ook in een staat, die op aarde nog onbekend is, daar onze aarde nog haar verdere groei en ontwik-

keling moet afwachten, voordat een van haar elementen kan worden gebracht in den toestand, waarin het verkeert in de chromosfeer. Ook kan de substantie, welke het kleuren bevattende licht voortbrengt eigenlijk niet vast of vloeibaar genoemd worden, zelfs niet gasvormig, zooals men nu veronderstelt, want zij is niets van dat al. Duizenden jaren voor Leverrier en Padri Secchi zongen de oude Ariers al van Sûrya, „die zich verbergt achter zijn Yogi [1]), en zijn hoofd omhult, dat niemand het kan zien". Het kleed der asceten is, zooals men weet, in roodgelen tint geverfd, een kleurstof met rose viekjes er op, die een ruwe aanduiding geven van het levensbeginsel in menschelijk bloed, het symbool van het *levensbeginsel* in de zon, of in wat we de chromsfeer noemen. De „rosekleurige streek"! Hoe weinig zullen de sterrenkundigen ooit weten van haar waren aard, hoewel toch honderde zonsverduisteringen hun het *onwederlegbare bewijs* leveren van de aanwezigheid daarvan. De zon is zoo dik omgeven door een *schil* van die „roode stof", dat het voor hen geen zin heeft bespiegelingen te houden met behulp van slechts hun physieke instrumenten omtrent den aard van datgene, wat zij met hunne stoffelijke oogen nooit kunnen zien of ontdekken achter die schitterende zône van *stralende* stof.

Als men de Adepten vraagt: Wat is dan naar uwe opvatting de aard van onze zon, en wat is er achter die cosmische sluier? dan antwoorden zij: Daarachter wentelt en klopt het *hart* en het *hoofd* van ons stelsel, uiterlijk spreidt het zijn kleed uit, welks aard niet van stof is, hetzij vast, vloeibaar of gasvormig, zooals gij die kent, doch zichtbaar gemaakte, gecondenseerde *levens*-electriciteit. Als men dan bezwaren heeft tegen deze bewering

---

1) In de Purâna's komt een interessant verhaal voor over dit onderwerp. De Dewa's, heet het daar, vroegen den grooten Rishi Vasishta, de zon naar Satya Loka te brengen. De Rishi vroeg den Zonnegod hem daarheen te volgen. De Zonnegod antwoordde, dat de heele wereld te gronde zou gaan, als hij zijn plaats verliet. De Rishi bood toen aan zijn roodgekleurd kleed (Kashâya Vâstram) in de plaats van de zonneschijf te zetten, en zoo geschiedde. Het zichtbare lichaam der zon is dus, naar het schijnt, dit kleed van Vasishta.

op grond hiervan [1]), dat, als de lichtgevendheid der zon afkomstig is van een andere oorzaak dan *verbranding* en *vlam*, maar van een natuurwet, waarvan geen Westersche wetenschap iets weet, en die rekenschap moet geven van de ontzaglijk hooge temperatuur der zon *zonder verbranding*, als men dan de bedenking oppert, dat zulk eene temperatuur hare lichtgevendheid zou doen zijn van eene voortdureinde gelijkmatige en eenvormige intensiteit, hetgeen zij volstrekt niet doet, en tevens, dat zij met haar licht en vlammen elk zichtbaar voorwerp in ons heelal zou verschroeien, dat er golvingen en storingen in de fotosfeer, opvlammingen van „protuberansen" en een wilde woede van elementen in verbranding zijn waargenomen in de zon met hunne vurige tongen en vlekken, die allen schijn van een wervelbeweging vertoonen en van „zonnestormen", enz. enz., zoo is op dat alles het eenige antwoord het volgende: de verschijnselen zijn er alle, en toch is het geen verbranding. Ongetwijfeld zou het gansche heelal opgaan in rook, als ook maar voor een oogenblik de „mantels", het verblindende kleed, dat nu den geheelen zonnebol omhult,

---

1) Als „Een Engelsch L. T. V." zich de moeite wilde getroosten, blz. 11 te raadplegen van *Magia Academica* van Eugenius Philatetes, zijn geleerden landgenoot, dan zou hij daarin aanduidingen vinden omtrent het verschil tusschen zichtbare en onzichtbare planeten, voor zoover die veilig konden worden gegeven in den tijd, toen de ijzeren greep van de orthodoxie zoowel de macht als de gewoonte had, kettersch vleesch van kettersche beenderen te scheuren. „De aarde is onzichtbaar", zegt hij,....." en, wat meer is, *'s menschen oog heeft nooit de aarde gezien*, noch kan zij gezien worden zonder *kunst*. Dit element zichtbaar te maken, is *het grootste geheim der magie*..... Wat betreft haar troebel, grof lichaam waarop wij wandelen, dit is een *akker*, maar geen aarde, hoewel het *aarde* in zich bergt ..... in één woord: *alle elementen zijn zichtbaar* op één na n.l. de *aarde*, en wanneer ge zoo volmaakt zijt geworden, dat ge weet, waarom *God* de aarde heeft geplaatst *in verstek*, hebt ge een uitstekende aanleiding tot het benaderen van *God zelf*, en te weten, hoe hij *zichtbaar* en hoe hij *onzichtbaar* is". Het cursief gedrukte is van den schrijver, daar het de gewoonte der alchemisten was den nadruk te leggen op de woorden, die in hun spraakgebruik een dubbele beteekenis hadden. Hier duiden „God zelf", „zichtbaar" en „onzichtbaar" op hunnen *Lapis Philosophorum* — het zevende beginsel der Natuur.

werd weggenomen, of zelfs „de stralende atmosfeer, die ons in staat stelt naar de zon te zien", voor een moment in een enkel spleetje werd verwijderd, zooals Sir William Herschell geloofde.

Indien Jupiter Fulminator zich openbaarde aan de menigte, zon hij haar oogenblikkelijk in de asch leggen. Dat kan echter nooit gebeuren. De beschermende schil is van een dikte en ligt op zoodanigen afstand van het Wereldhart, dat die wel nooit door onze wiskundigen zullen kunnen worden berekend. Hoe toch kan iemand nog de hoop koesteren het *innerlijk* lichaam der zon ooit te zullen zien, nu eenmaal het bestaan van die chromosfeer is vastgesteld, hoewel hare werkelijke dichtheid nog onbekend moge zijn, als een hunner grootste, zoo niet *de* grootste autoriteit, Sir William Herschell, zich uitspreekt als volgt:

„Ook de zon heeft haar atmosfeer, en, indien eenige der vloeistoffen, welke haar samenstellen, mogelijk een stralenden glans hebben, terwijl andere alleen doorschijnend zijn zou *elke tijdelijke oorzaak tot het verwijderen van die vloeistof ons veroorloven, een blik te slaan op het lichaam der zon* door de doorschijnende heen".

De cursief gedrukte woorden, bijna tachtig jaar geleden geschreven behelzen de foutieve hypothese, dat men het *lichaam der zon* onder zulke omstandigheden zou kunnen zien, terwijl hetgeen gezien zou worden slechts de verder verwijderde lagen zouden zijn van die lichtende vloeistof. Bovendien voegt de groote astronoom er iets aan toe, dat het eerste deel, van zijne bewering volkomen te niet doet:

„Als een waarnemer op de maan stond, zou hij het vaste lichaam onzer aarde slechts op die plaatsen zien, waar de doorzichtige vloeistoffen der atmosfeer dat zouden toelaten. Op andere plaatsen zouden de dichte dampen het licht der zon weerkaatsen, zonder aan den blik het doordringen tot aan de oppervlakte van onzen bol toe te staan".

Als dus de dampkring der aarde, welke staat tot dien der zou als het velletje van een perzik tot de bast van een coscosnoot, al v rhindert, dat een waarnemer op de maan zijn blik overal kan doen doordringen tot de oppervlakte van onzen bol, hoe kan dan een sterrenkundige ooit verwachten, dat zijn blik zal kunnen doordringen tot de oppervlakte der *zon* van af onze aarde over

een afstand van 85 tot 95 millioen mijlen [1]), waar het heet, dat de maan slechts 238.000 mijlen van ons af staat? De naar verhouding grootere afmeting der zon brengt haar in geenen deele iets nader binnen het bereik van ons stoffelijk oog. Sir William Herschel merkt terecht op, dat de zon *„misschien in overdrachtelijken zin* een vuurbol is genoemd". Men heeft *verondersteld*, dat de donkere vlekken vaste lichamen waren, die aan de oppervlakte der zon wentelden. Men heeft *vermoed*, dat het de rook was van vulkanen....., het schuim, dat drijft op een oceaan van vloeistof ..... Zij zijn gehouden voor wolken....., uitgelegd als ondoorzichtige massa's, die drijven in de vloeibare materie der zon....."

Stellen we alle anthropomorfe opvattingen ter zijde, dan komt Herschel, wiens *intuïtie* grooter was dan zijn geleerdheid, als eenige van alle sterrenkundigen de waarheid nabij, veel meer dan een der moderne astronomen, die glimlachen over zijn „verbeeldingrijke en fantastische theorieën", hoewel zij zijn veelomvattende kennis bewonderen. Zijn eenige fout, thans gedeeld door de meeste sterrenkundigen, was, dat hij de ondoorzichtige lichamen, welke nu en dan door den sluier van het lichtend omhulsel worden waargenomen, voor de zon zelf hield. In den loop zijner beschouwingen over de wilgenblad-theorie van Nasmyth, zegt hij: „De bepaalde vorm dezer voorwerpen, hun nauwkeurige onderlinge gelijkvormigheid ..... al deze eigenschappen lijken niet overeen te brengen met de opvatting, als zouden zij van dampvormige, wolkige of vloeibaren aard zijn", en dan bewijst zijn intuïtie hem grooter diensten dan zijn merkwaardige kennis der physieke wetenschappen. Als hij dan daaraan toevoegt: „Er blijft ons niets anders over dan hen te beschouwen als *afzonderlijke* en *onafhankelijke* schollen, vlokken ....., die een *soort van vastheid* bezitten ..... Zij mogen zijn, wat zij willen, klaarblijkelijk zijn zij de *onmiddellijke bronnen van het zonlicht en van de zonnewarmte"*, uit hij een grootschere stoffelijke waarheid, dan ooit door eenig nu levend sterrenkundige werd geuit. Verder vinden we dan, dat hij veronderstelt: „Van uit dit oogpunt gezien, kunnen we niet nalaten, hen

---

1) *„Volstrekte nauwkeurigheid* is bij de oplossing van dit vraagstuk (n.l. dat betreffende de afstanden tusschen de hemellichamen en de aarde) natuurlijk *uitgesloten"*.

te beschouwen als *organismen* van een bijzondere en wonderlijke soort, en, al zou het te gedurfd zijn van zulke bewerktuigingen te spreken als deelhebbend aan den aard van het leven, zoo weten we toch, dat de levenswerking in staat is tegelijkertijd hitte, licht en electriciteit voort te brengen", waarmee Herschel dan een theorie geeft, die meer dan eenige andere theorie over de physica der zon een occulte waarheid benadert. Deze wonderlijke voorwerpen" zijn niet, zooals een modern astronoom Herschels woorden gelieft uit te leggen, „bewoners der zon", wier vurige samenstelling hen in staat stelt, het geheele zonnestelsel te verlichten, te verwarmen en te electriseeren, doch eenvoudig de reservoirs der zonne-levenskracht, wier *levende* electriciteit het geheele stelsel voedt, waarin onze zon leeft, ademt en haar aanzijn geniet. De zon is, zooals wij zeggen, de bewaarplaats van onzen kleinen cosmos, die zelf hare levensstroomen voortbrengt, en voortdurend evenveel ontvangt als zij uitdeelt. Als men den sterrenkundigen zou vragen, welke welomschreven en vaststaande feiten ten grondslag liggen aan hunne zonnetheorie, welke kennis zij hebben van de verbranding in de zon en haar dampkring, dan zouden ze misschien ten overstaan van al hunne huidige theorieën wat in verlegenheid raken, want het is voldoende een opsomming te geven van hetgeen de natuurkundigen *niet* van de zon weten, om tot de overtuiging te komen, dat ze nog even ver als altijd zijn van eenige besliste kennis omtrent de samenstelling en den oeraard der hemellichamen. Men zal ons wellicht veroorloven, een en ander op te noemen.

Laat ons beginnen met de „wildst mogelijke aanneming", zooals Mr. Proctor haar wijselijk noemt, n.l. dat er in overeenstemming met de wet der analogie, eenige gelijkenis is tusschen de stoffen in de zon en de daar in gang zijnde processen met de stoffen, waarmee onze aardsche schei- en natuurkunde vertrouwd zijn, wat is dan de slotsom der uitkomsten van spectroscopische en andere analyses omtrent de oppervlakte en de innerlijke samenstelling der zon, waarop men kan steunen bij het stellen van een axioma, dat de zon zou branden en geleidelijk uitdooven? Zij hebben, zooals ze zelf dagelijks bekennen, geen enkel middel om proeven te nemen op de zon en dus haar toestand vast te stellen,

want 1° verkeeren zij in onwetendheid omtrent de uitgestrektheid van den dampring, 2° kunnen zij, zelfs al ware het bewezen, dat er voortdurend *stof* van de hun bekende soort op de zon valt, onmogelijk redetwisten over de uitwerking van een beweging, welke in snelheid ten eenmale zelfs de ondenkbare snelheid der meteoren overtreft, daar zij in onwetendheid verkeeren omtrent den waren aard van dat materiaal en dus van zijn snelheid 3° bekennen zij geen middel te bezitten om te ontdekken, waar dat deel van het licht vandaan komt, dat het ononderbroken spectrum oplevert, en dus ook geen middel om vast te stellen, welk een groote diepte van zonnesubstantie gemoeid is met het uitzenden van dat licht. Dit licht „kan komen van slechts de opperste lagen", en „het kan slechts een schil zijn" (voorwaar!), en ten slotte: 4° hebben zij nog te ontdekken „in hoeverre er een eigenlijk gezegde verbranding kan plaats grijpen binnen de massa der zon" en „of de processen, die wij (zij) als verbranding onderkennen, de eenige processen van verbranding zijn, welke daar kunnen plaats grijpen". Daar komt Mr. Proctor plotseling tot de gelukkige en voorzichtige gedachte, dat ten slotte „datgene, wat altijd was gehouden voor het meest kenmerkende van gloeiende vaste en vloeibare lichamen, nu blijkt te zijn een mogelijke eigenschap van het licht van een gloeiend gas". Waar zoo (door Frankland's tegenwerpingen) de geheele grondslag van hunne redeneering beeft, kunnen zij, de astronomen, er nog toe komen, de occulte theorie te aanvaarden, n.l. dat zij hebben uit te zien naar een zesden aggregaatstoestand, om hen bekend te maken met den waren aard van fotosfeer, chromosfeer, aanhangsels, uitsteeksels, hoornen, enz. Inderdaad, wanneer we vinden, dat een der autoriteiten dezer eeuw op het gebied van natuurwetenschappen, Prof. Tyndall, zegt, dat „geen aardsche zelfstandigheid, waarmee we vertrouwd zijn, geen zelfstandigheid, die door den meteorenregen op aarde is aangeland, ook maar eenigszins in staat zou zijn om de verbranding van de zon te onderhouden" en verder: „Al vermenigvuldigen we al onze krachten met millioenen en millioenen, dan bereiken we nog niet de uitstraling door de zon. En toch kunnen we ondanks dien enormen afvoer in het tijdperk der menschelijke geschiedenis niet eenige vermindering van haar

voorraad ontdekken....." — als we dat lezen en dan zien hoe wetenschappelijke mannen nog steeds hun theorie van een „afkoelende heete bol" handhaven, dan moet men ons niet kwalijk nemen, als we verwonderd staan over een dergelijke ongerijmdheid. Voorwaar, die groote natuurkundige heeft gelijk, de zon zelf te beschouwen als een „vlek in de oneindige uitbreiding, een druppel in de universeele zee', en dan te zeggen: „Aan de Natuur kan niets worden toegevoegd, haar kan niets worden ontnomen, de som harer krachten is constant, en het uiterste, wat de mensch kan doen in zijn streven naar stoffelijke waarachtigheid of in de toepassing van zijn stoffelijke kennis, is het verplaatsen van de samenstellende deelen van het nooit veranderend totaal. De wet van het behoud van arbeidsvermogen sluit volstrekt zoowel vernietiging als schepping uit ..... De krachtstroom is eeuwig dezelfde".

Prof. Tyndall spreekt hier, als ware hij een occultist. En toch klinkt het *Memento mori* — „de zon koelt af, zij sterft!" der Westersche wetenschappelijke Trappisten even luid als altijd.

Neen, zeggen wij, neen, zoolang er nog een mensch op aarde is, zal de zon niet uitdooven. Voordat het uur der zonne-Pralaya slaat op den beiaard der eeuwigheid, zullen eerst alle andere werelden van ons stelsel in hunne spookachtige schillen het stille pad der oneindige Ruimte zijn op gegaan. Voordat dit uur slaat, zal eerst Atlas, de machtige Titan, zoon van Asia en voedsterkind van Aether, zijn zware manvantarische last hebben neergelegd en zal hij zijn gestorven. De Pleiaden, de zeven zusters, zullen bij haar ontwaken de vorborgen Sterope bij zich zien om met haar te weeklagen, *om dan zelf te sterven voor het verlies van haar vader*. Dan zal Hercules, *onder het verplaatsen van zijn linkerbeen,* zijn plaatsing in de hemelen hebben te wijzigen en zijn eigen brandstapel hebben op te richten. Dan pas, omgeven door het vurig element, dat breekt door het verdichtende duister van den schemer van Pralaya, zal Hercules, *stervend temidden van een algemeenen brand,* eveneens den dood brengen aan onze zon: *hij zal, door weg te gaan de centrale zon hebben ontsluierd,* het geheimzinnige, steeds verborgen middelpunt van onze zon en het heele stelsel. Sprookjes? Dichterlijke verzinsels? En toch, als men weet, dat de meest

exacte wetenschap, de grootste wiskundige en sterrenkundige waarheden de wereld in en onder de „hoi polloi" zijn gebracht van uit den kring van ingewijde priesters, de Bedienaren van het Heiligste der Heiligen van de oude tempels, juist onder het mom van godsdienstige sprookjes en fabels, zouden we er wel eens niet zoo erg naast kunnen zijn, als we de universeele waarheid zoeken zelfs onder de maskerade der dichterlijke verzinsels. Deze *fabel* van de Pleiaden, de zeven zusters, Atlas en Hercules bestaat geheel gelijk in wezen, hoewel met andere benamingen, in de heilige boeken der Hindoes en heeft daar evenzoo dezelfde occulte beteekenis. Maar natuurlijk: als de *Ramayana* ontleend is aan Grieksche *Ilias,* en de *Bhagavad Gita* en *Krishna* plagiaten zijn van de Evangeliën volgens de meening van den *grooten* Sanskrit-kenner Prof. Weber, dan kunnen de Oer-Ariërs ook de Pleiaden en hunnen Hercules wel aan dezelfde bron ontleend hebben. Als de Christelijke Oriëntalisten kunnen aantoonen, dat de Brâhmanen directe afstammelingen zijn van de Kruisvaarders, zullen ten slotte alle bewijzen aaneensluiten en de historische waarheden van het Westen gerechtvaardigd zijn!

VRAAG III. Zullen de groote volkeren in een uur tijds worden weggevaagd?

Zulk eene ongerijmdheid werd nooit beweerd. De ramp, die de uitgezochtste onderrassen van het vierde of Atlantische Ras vernietigde, bereidde haar werk eeuwen lang voor, zooals ieder in Esoterisch Boeddhisme kan lezen. Het zoogenaamde Poseidonis behoort tot de historische tijden, al begint men nu pas te beseffen en te vermoeden, hoe zijn lot was. Het blijft bij het reeds gezegde: Alle Wortelrassen worden van elkaar gescheiden door rampen, wereldrampen, die den grondslag vormen voor de fabelen, welke later in het godsdienstig weefsel van alle volkeren, hetzij min of meer beschaafd, zijn ingeweven onder den naam van zondvloed, vuurregens, enz.

„Dat er geen merkbaar spoor is achtergelaten door die hooge beschaving", is te wijten aan verschillende redenen. Een van deze kan hoofdzakelijk teruggebracht worden op de onbekwaamheid en de gedeeltelijke onwil (of moeten we zeggen: de algemeene geestelijke

blindheid onzer eeuw) der moderne oudheidkundigen, om een onderscheid te maken tusschen opgravingen en bouwvallen van 50.000 jaar en van 4000 jaar oud, en zoodoende vele grootsche archaische ruines den haar toekomenden ouderdom en haar plaats in de voorhistorische tijden toe te kennen, hiervoor is vaak de oudheidkundige niet verantwoordelijk, want over welken maatstaf, over welk kenmerk beschikt hij, om den juisten datum van een opgegraven gebouw te bepalen, dat geen enkel opschrift draagt, en welken waarborg heeft het groote publiek, dat de oudheidkundige en de specialist zich niet een 20.000 jaar vergissen? Een zuiver bewijs daarvoor vinden we in de *wetenschappelijke* en *historische* determineering van den Cyclopischen bouwtrant. Het laten slaan van de traditioneele oudheidkunde op het monumentale alleen is te verwerpen. Mondelinge verhalen, volkslegenden, balladen en riten, worden tegenwoordig allen samengevat in een woord: bijgeloof, en volksoudheden zijn „sagen" geworden en „folklore". De grofste stijl in de Cyclopische bouwwijze, de muren van Tyrus, bij Homerus vermeld, worden aan het verste einde van den dageraad der prae-Romeinsche geschiedenis geplaatst, de muren van Epirus en Mycenae aan het meest nabije. *Gewoonlijk* wordt aangenomen, dat deze het werk zijn der Pelasgi, en *waarschijnlijk* dateeren van 1000 jaar voor de Westersche jaartelling. Wat de eerste betreft, die werden tot voor korten tijd beperkt door den zondvloed van Noach, daar het geleerde stelsel van Aartsbisschop Usher, hetwelk heet te bewijzen, dat de mensch 4004 jaar voor Chr. is geschapen, niet alleen populair was, maar inderdaad opgedrongen werd aan de beschaafde menschheid — tot den triomf van Darwin. Slechts door de pogingen van eenige Alexandrijnsche en andere mystieken, Platonisten en heidensche wijsgeeren heeft Europa ooit de hand kunnen leggen op de weinige Grieksche en Latynsche klassieken, die het nu bezit. Waar eenige daarvan, die aan het noodlot ontsnapten volstrekt niet betrouwbaar zijn gebleken (misschien zijn ze juist daarom gespaard gebleven), namen de Westersche onderzoekers de gewoonte aan, alle heidensche getuigenis te verwerpen, telkens als de waarheid in botsing kwam met de uitspraken hunner kerken. Bovendien zijn de moderne oudheidkundigen, oriëntalisten en geschiedkundigen allen Europeanen, en zij zijn allen Christenen, hetzij in naam, hetzij in werkelijkheid. Hoe dit zij, de meesten hunner zullen ongaar-

ne toegeven, dat eenige reliquie der oudheid kan dateeren van voor de Joodsche kronieken. Dit is een greppel, waarin reeds velen terecht zijn gekomen.

De sporen der oude beschavingen bestaan, en zij zijn vele. Toch moeten we in alle bescheidenheid in overweging geven, dat, zoolang er eerwaarde heeren worden losgelaten in oudheidkundige vereenigingen en Aziatische instituten, en Christelijke bisschoppen de veronderstelde geschiedenis gaan schrijven van niet-Christelijke naties, of bijeenkomsten van Oriëntalisten voorzitten, de oudheidkunde en hare documenten in elken tak dienstig zullen blijven aan het oude Jodendom en het nieuwe Christendom.

Tot nu toe weet de oudheidkunde niets van de vindplaatsen van andere en veel oudere beschavingen, behalve de weinige, waar zij over gestruikeld is en waaraan dan een bepaalde ouderdom is toegekend, meestal onder druk der Bijbelsche tijdrekening. Het is zeer de vraag, of het Westen het *recht* had, aan de Algemeene Geschiedenis de onbetrouwbare tijdrekening op te leggen van een kleine, onbekenden Joodschen stam, en tegelijkertijd alle data en alle andere tradities te verwerpen, die verstrekt worden door de klassieke schrijvers der *niet*-Joodsche en *niet*-Christelijke naties. In elk geval zou het zich, zoo het even gewillig data uit andere bron had aanvaard, er nu langzamerhand van vergewist hebben, dat niet alleen in Italië en andere deelen van Europa plaatsen zijn te vinden, waar met voordeel opgravingen gedaan kunnen worden, maar zelfs op plekken, die niet ver zijn gelegen van wat steeds wordt beschouwd als de bakermat van oudheden, Babylon en Assyrië. De uitgestrekte „Zoutvallei" van Dasht-Bey ad bij Khorasson bedekt de oudste beschavingen ter wereld, terwijl de Shoma-woestijn den tijd heeft gehad, van zee tot land te worden en van vruchtbaar land tot een doode woestenij sinds de dagen, toen de *eerste* beschaving van het vijfde Ras hare misschien voor immer onzichtbare sporen achterliet onder haar zandbeddingen.

De tijden zijn veranderd en veranderen nog steeds. Bewijzen voor het bestaan der oude beschavingen en van de oeroude wijsheid hoopen zich op. Hoewel gewapende geestdrijvers en priesterlijke dompers de boeken hebben verbrand en bibliotheken aan het grauw overgegeven, hoewel de molm en de mot onschatbaar waar-

devolle kronieken hebben vernietigd, hoewel in historische tijden Spaansche avonturiers vuurtjes hebben gestookt met het werk van verfijnde Amerikaansche rassen, hetwelk, zoo het gespaard ware gebleven, menig geschiedkundig raadsel zou hebben opgelost, hoewel Oemar de ovens der Alexandrijnsche baden maandenlang heeft doen stoken met de schatten van het Serapeum, hoewel de Sibellijnsche boeken en andere mystieke werken van Rome en Griekenland in den oorlog verwoest zijn, hoewel de Zuid-Indische overweldigers van Ceylon de ollas der Boeddhisten op hoopen wierpen, zoo hoog als klapperboomen, die aanstaken om hunne zege te verkondigen, en zoo Boeddhistische verhandelingen en annalen van groot belang onttrokken aan de kennisname door de wereld, hoewel dit hatelijk en zinneloos vandalisme de meeste krijgszuchtige volken heeft besmet, zoo zijn er toch ondanks alles, overvloedige bewijzen van de geschiedenis der menschheid, en bij stukjes en beetjes komen die aan het licht door den meest merkwaardigen samenloop van omstandigheden, zooals de wetenschap dat veelal noemt. Europa heeft niet eens een betrouwbare historie van eigen snoodheden en wisselingen, haar opeenvolgende rassen en hunne daden. Hoe had ook, bij de wilde oorlogen, de barbaarsche gebruiken der historische Gothen, Hunnen, Franken en andere krijgersvolken, en het baatzuchtige litteraire vandalisme van geschoren priesters, die eeuwen lang haar geestesleven hebben gedrukt als een nachtmerrie, eene oudheid in Europa kunnen bestaan? Waar zij zelf geen verleden hebben te boekstaven, hebben de Europeesche critici, geschiedkundigen en oudheidkundigen, zonder eenig gewetensbezwaar dat van anderen maar geloochend, zoo gauw eene erkenning daarvan het gezag van den Bijbel zou aantasten.

Geen sporen der oude beschavingen, zegt ge? En de oude Pelasgen dan, volgens Herodotus de directe voorouders der Hellenen? En de Etrusken dan, het voor den geschiedkundige zoo wonderlijke en geheimzinnige ras, welks oorpsrong een nog onopgelost raadsel is? Het weinige, dat we van hen weten, wijst er op, dat, wisten we maar iets meer daarvan, een heele reeks van voor-historische beschavingen aan het licht zou komen. Een volk, zooals ons de Pelasgen worden beschreven, een zeer verstandelijk, ontvankelijk en werkzaam volk, zich hoofdzakelijk aan den landbouw wijdend, krijgs-

lustig zoo noodig, maar bij voorkeur vredelievend, een volk, dat kanalen zonder weerga heeft aangelegd, onderaardsche waterwerken, dammen, muren en Cyclopische bouwwerken van verbazende sterkte, waarvan men *vermoedt,* dat zij de uitvinders zijn geweest van het zoogenaamde Cadmische of Phoenicische schrift, waarvan alle Europeesche alphabetten zijn afgeleid — wie waren zij toch? Als zij nu nog maar teruggebracht konden worden op den Bijbelschen Peleg (Genesis 10-25), dan zou hunne beschaving daarmee zijn aangetoond, hoewel hun ouderdom tot 2247 v. Chr. zou inkrimpen!! En wie waren de Etrusken? Moet nu den Oosterlingen evenals den Westerlingen het geloof worden bijgebracht, dat er slechts een paar eeuwen zijn verloopen tusschen de hooge beschavingen van de voor-Romeinsche (en wij zeggen: voor-historische) Tursenoi der Grieken met hunne twaalf der geschiedenis *bekende* groote steden, hunne Cyclopische bouwwerken, hunne kunst in vorm en kleur, en de tijden, dat zij nog nomaden-stammen waren, die Italië zijn binnen gekomen uit de Noordelijke streken? Zal het nog steeds worden volgehouden, dat de Phoeniciers met hun Tyrus omstreeks 2750 v. Chr. (een tijdrekening van Westersche historici), hun handel, scheepsbouw, kunsten en wetenschappen, hun heele beschaving, slechts een paar eeuwen voor het stichten van Tyrus nog een kleine stam van Semitische visschers waren? Of dat de strijd om Troje niet eerder dan 1184 v. Chr. geweest kan zijn en dus het Magna Graecia ergens tusschen de achtste en de negende eeuw voor Christus gesteld moet worden, en vooral niet duizenden jaren eerder, zooals Plato en Aristoteles beweren, en ook Homerus en de Cyclische dichters, die boortbouwden op gegevens van duizenden jaren her? Als de Christelijke geschiedschrijver, gehinderd door zijn tijdrekening, en de vrijdenker, bij gebrek aan de noodige gegevens, zich genoopt zien, elke *niet*-Christelijke en *niet*-Westersche tijdrekening als „blijkbaar fantastisch", „zuiver mystisch", en „geen oogenblik van nadere beschouwing waard" te achten, hoe kan iemand, die geheel van Westersche leiding afhangt dan achter de waarheid komen? Als dan deze onbevoegde bouwers der Algemeene Geschiedenis hunne hoorders kunnen overreden, hunne chronologische droomerijen als gezaghebbend te aanvaarden, waarom moet dan van den Oosterschen onderzoeker, die toegang heeft tot geheel ander en, we mogen gerust

zeggen: veel betrouwbaarder materiaal, verwacht worden, dat hij mee zal doen aan het blinde geloof van hen, die de onfeilbaarheid der Westersche geschiedkunde verdedigen? Hij gelooft op grond van documentair bewijs, dat in Indië door Yavanâchârya (Pythagoras), 607 voor Chr. is nagelaten, en van zijn eigen nationale „tempelkronieken", dat we in plaats van honderden, duizenden jaren moeten stellen voor de stichting van Cumae en Magna Graecia, waarvan die plaats een voorpost is geweest, dat de beschaving van dit Magna Graecia reeds versleten was, toen Pythagoras, de groote leerling der Arische meesters, naar Croton kwam. Waar hij bovendien geen Bijbelsch vooroordeel heeft te overwinnen, is hij er van overtuigd, dat, als de Keltische en Gallische stammen der Britsche Eilanden, met de Romeinsche beschaving kant en klaar voor oogen, en bekend met de Phoenicische beschaving, wier verkeer met hen een duizend jaar voor Christus was begonnen, en met als toppunt de latere hulp van Saksen en Noormannen, volle tweeduizend jaar hebben noodig gehad, voordat zij hunne middeleeuwsche steden konden stichten, welke niet in de verste verte zijn te vergelijken met die der Romeinen, en zij tweeduizend vijfhonderd jaar noodig hebben gehad om half zoo beschaafd te worden als deze, dan is hij er ook van overtuigd, dat het hypothetisch tijdperk, dat goedig betiteld wordt als de kindsheid van het ras, in stede van binnen het bereik der Apostelen en der eerste Kerkvaders te liggen, veeleer verwezen moet worden naar ongedacht vroegere tijden. Voorwaar, als de barbaren van West-Europa zoo vele eeuwen noodig gehad hebben om een taal te vormen en keizerrijken te stichten, moet men den nomadenstammen der mythische periode billijkheidshalve ongeveer tienduizend jaar gunnen om te geraken tot het stichten van hun Tyrus en Veii, hun Sidon en Carthago, immers, zij zijn nooit onder den bevruchtenden invloed van het Christendom geweest, waaraan we, naar men wil, de geheele wetenschappelijke verlichting van deze tijden behooren toe te schrijven. Er liggen nog meer Troje's onder de bovenste lagen in de Trojaansche vlakte, nog andere en hoogere beschavingsresten zijn er bloot gelegd door Mariette Bey onder de zandlagen, die de verzamelingen hebben opgeleverd van Lepsius, Abbott en het Britsch Museum. Zes Hindoesche „Delhi's" boven elkaar en allen voor ons oog verborgen, vormen het voetstuk, waarop de Mogol zijn trotsche

hoofdstad bouwde, welker ruines nog spreken van de pracht van zijn Delhi, en zoo zullen, als eenmaal de furie van het critisch vooroordeel geheel geweken is, en men in het Westen bereid is, geschiedenis te schrijven ten bate der waarheid alleen, bewijzen te over gevonden worden voor de wetten van den kringloop der beschaving. Het moderne Florence verheft hare schoone gestalte op het graf van het Etruskische Florentia, dat op haar beurt zich verhief boven de verborgen overblijfselen van vroegere steden. Zoo is het ook met Arezzo, Perugia, Lucca en vele andere Europeesche plaatsen, die nu ingenomen worden door moderne steden en dorpen, maar die gesticht zijn op de restanten van oerbeschavingen, wier leven zich uitstrekt over ondenkbaar lange tijdperken, en wier namen zelfs „Echo" niet meer fluistert in de „Hallen van den Tijd".

Eerst wanneer de Westersche geschiedschrijver voor goed en onweerlegbaar heeft uitgemaakt, op zijn minst, wie de Pelasgen waren en wie de Etrusken en de even geheimzinnige Iapygiers, die, zooals hunne inschriften aantoonen, eerder met de schrijfkunst bekend waren dan de Phoeniciers, eerst dan mag hij de Aziaten dwingen zijn willekeurige data en dogmata aan te nemen. Dan ook alleen mag hij hoonend vragen, „hoe het mogelijk is, dat er geen merkbaar spoor is achtergelaten van de hooge beschavingen uit het verleden, die beschreven worden".

„Moet men veronderstellen, dat de huidige Europeesche beschaving met haar loten..... door een overstrooming of een brand verwoest kan worden?" Lichter dan eenige andere beschaving. Europa heeft noch de Titanische en Cyclopische bouwwerken der ouden, noch zelfs hun perkament, om de gegevens te bewaren van haar „bestaande kunsten en talen". Haar beschaving is een prille, te snel uit de kluiten gewassen, om eenige bepaald onverwoestbare overblijfselen na te laten van hetzij bouwwerken, kunsten of wetenschappen. Wat is er in heel Europa, dat ook maar als bijna onverwoestbaar beschouwd mag worden, ongerekend nog de geologische stuipen, die gewoonlijk met dergelijke rampen gepaard gaan? Zouden het haar eendagsvliegen van kristallen paleizen, schouwburgen, spoorwegen, of moderne meubels zijn, of soms naar telegraaf, fonograaf, telefoon en micrograaf? Terwijl elk der eerstgenoemden een speelbal is voor storm en hemelvuur, kunnen de laatsten door een

kind worden vernield, dat ze tot gruis breekt. Als we ons de verwoesting van de „zeven wereldwonderen" te binnen brengen van Thebe, Tyrus, het Labyrinth en de Egyptische Pyramiden, tempels en reuzen-paleizen, die we nu geleidelijk zien overgaan in woestijnstof, en tot atomen herleid door den tand des tijds, die zooveel genadiger en zachter werkt dan welke wereldramp ook, dan lijkt ons de vraag meer ingegeven door moderne eigenwaan, dan door ernstige redeneering. Moeten we als onverwinbaar beschouwen onze dagbladen en tijdschriften, die eendagsvodjes, onze boeken gevuld met de kronieken en gegevens onzer grootsche beschaving, welke slechts een paar maaltijden vormen voor witte mieten en motten? En waarom eigenlijk zou die Europeesche beschaving niet in het algemeene lot deelen? Een nog eenigszins belangrijke aantal, dat ontkomen kan, zal geheel bestaan uit lieden der lagere standen, die dan toch de groote meerderheid vormen in de naties, en deze weten niets van kunsten en wetenschappen of talen behalve hun eigene, en dat nog maar gebrekkig. Kunsten en wetenschappen zijn als de phoenix van ouds — zij sterven om weer te herleven. Toen dan de vraag uit het *Esoterisch Boeddhisme* over „de merkwaardigen ren van den menschelijken vooruitgang in de laatste tweeduizend jaar" voor het eerst gesteld was, had de correspondent van den heer Sineett zijn antwoord vollediger kunnen maken, door er aan toe te voegen: „Deze ren, die vooruitgang, en de ongewone snelheid waarmee de eene ontdekking de andere opvolgt, moest de menschelijke ingeving e: op wijzen, dat hetgeen gij aanziet voor *ontdekkingen* inderdaad slechts *weder-ontdekkingen* zijn, welke gij ingevolge de wet van geleidelijken vooruitgang vervolmaakt, doch waarvan gij noch de eerste verkondigers noch de eerste verklaarders zijt". We leeren gemakkelijker datgene, waarover we al eens gehoord hebben, of wat we al in onze kindsheid hebben moeten leeren. Indien, zooals beweerd wordt, de Westersche volken zich hebben afgescheiden van den grooten Arischen stam, dan blijkt daaruit, dat de rassen, die het eerst Europa hebben bevolkt, bij het Wortelras ten achter waren, want die hadden de Veda's en de voorhistorische Rishi's. Datgeen, wat uwe verre voorvaderen gehoord hadden in de beslotenheid der tempels, was niet verloren gegaan. Het geeft hun nageslacht bereikt, en dit werkt nu de onderdeelen beter uit.

VRAAG IV. — Is de maan in de stof gedompeld?

Geen Adept heeft, voor zoover schrijver dezes bekend is, ooit aan een Leeken-Chelâ zijn opvatting omtrent de maan gegeven ter publicatie. Met de selenografie is de moderne wetenschap veel beter vertrouwd dan eenig bescheiden Aziatisch asceet ooit mag hopen te worden. Wij vreezen, dat de overwegingen op blz. 104 en 105 van Esoterisch Boeddhisme niet alleen te vaag, maar ook voorbarig zijn. Daarom is het beter over te gaan naar:

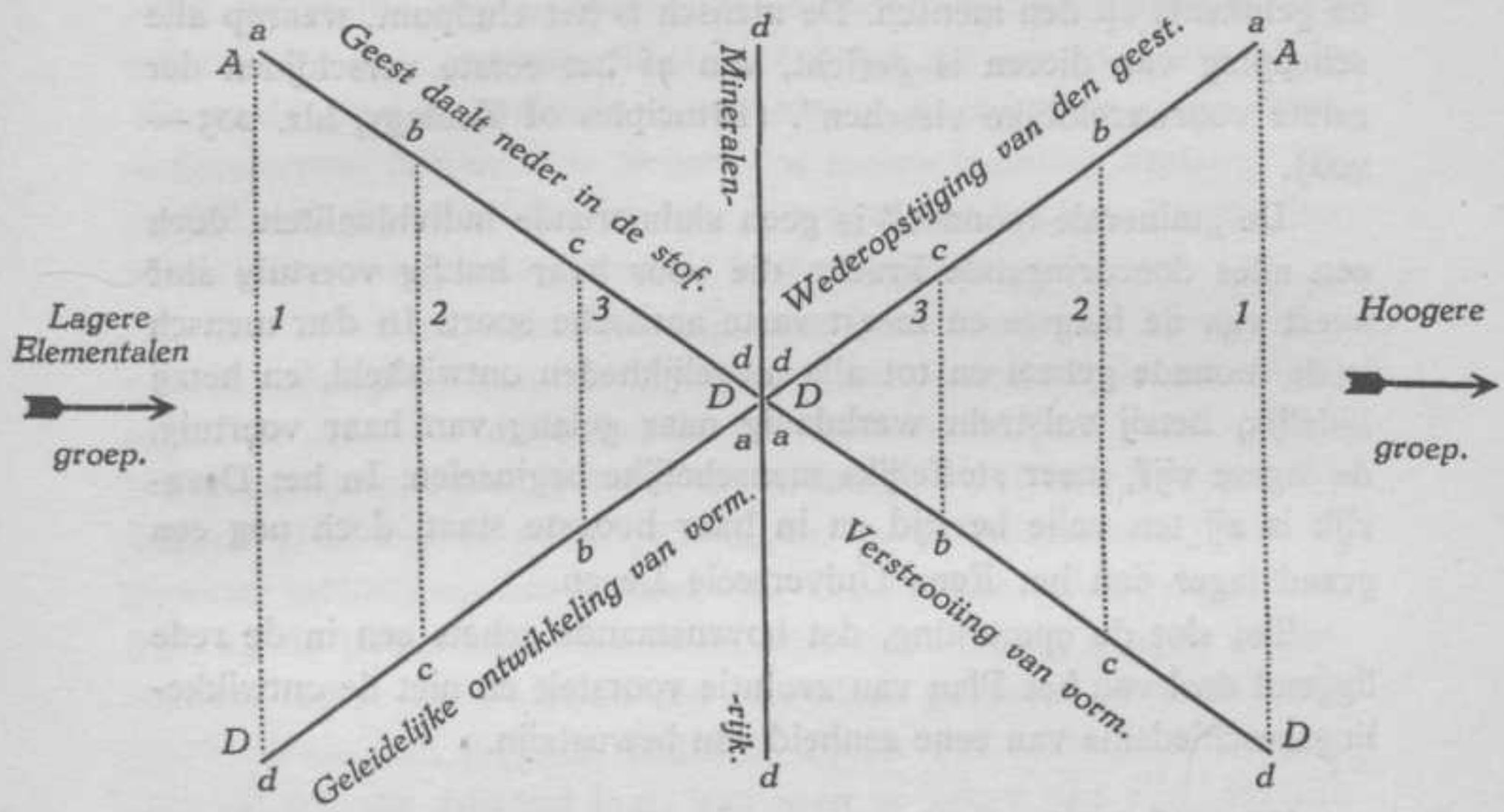
VRAAG V. — Over de Minerale Monade.

Elke Engelsche uitdrukking, die de gegeven idee juist weergeeft, zal dadelijk worden „geautoriseerd door de Adepten". Waarom ook niet? De uitdrukking „monade" heeft zoowel betrekking op het in de delfstoffen sluimerende leven, als op het leven in planten en dieren. De monogenist, die enkel den mensch als Gods kind beschouwt, moge aanstoot nemen aan die uitdrukking en nog meer aan de idee, wat niet het geval zal zijn met den polygenist, tenzij hij materialist is. Wat de verdere klassen der wetenschapsmannen betreft, wel, die zouden zelfs iets hebben tegen de idee van een menschelijke monade, en die zeker „onwetenschappelijk" noemen. In welke betrekking staat de monade tot het atoom? In geen enkele, volgens de huidige wetenschappelijke opvatting daarvan. Zij kan noch worden vergeleken met de micro-organismen, die nu onder de infusorien en dan onder de plantaardige algen worden gerangschikt, noch is zij geheel de *monas* der Peripatetici (leerlingen van Aristoteles, letterlijk: rondwandelende wijzen). Physiek, of in hare verbindingen, verschilt de minerale monade natuurlijk van het verband der menschelijke monade, welke niet stoffelijk is, noch in haar verbindingen kan worden voorgesteld door chemische teekens en formules. In 't kort, er is maar *een* minerale monade, en de monaden der menschen en hoogere dieren zijn talloos. Hoe zou men zich anders rekenschap kunnen geven van den in spiralen verloopenden en mathematisch te verklaren ontwikkelingsgang der vier levensrijken? De „monade" is de synthese der twee hoogste beginselen in den mensch van het zesde en zevende, en eigen-

lijk gezegd heeft de uitdrukking „menschelijke monade" alleen betrekking op de geestelijke ziel, niet op haar hoogste, belevendigende beginsel. Waar echter de geestelijk ziel, hiervan gescheiden, niet tot aanzijn zou komen, wordt zij daarmee vereenzevigd. Het samenstel van Buddhi (deze uitdrukking, welke den Aziaat doet ontstellen, is noodig, om het Europeesche begrip te helpen) of het zesde beginsel bestaat uit het wezen van wat gij zoudt noemen stof (of misschien geestelijke krachtsmiddelpunten) in haar zesden en zevenden staat, daar het bezielende Atman deel uitmaakt van het Eene Leven of Parabrahman. Nu is het monadisch inwezen (een betere uitdrukking voor „monadic essence" kunnen we niet vinden) in delfstof, plant en dier wel hetzelfde door een reeks van kringloopen van af het elementaalrijk tot het Engelenrijk, maar het is telkens verschillend in de mate van vooruitgang.

Het zou eene mistasting zijn, als we ons de monade gingen voorstellen als een afzonderlijke eenheid, die langzaam haar weg vervolgt langs afgebakende paden door de lagere levensrijken, om dan na tallooze reeksen verhuizingen op te bloeien in een menschelijk wezen, of, in 't kort, dat de monade van een Humboldt vroeger de monade van een atoom in b.v. vuursteen geweest zou zijn. In plaats van te zeggen: een minerale monade, zou het juister zijn, in de wetenschappelijke natuurkunde, die alle atomen onderscheidt, te spreken van *de* monade, die zich openbaart in dien vorm van Prakriti, dien we het delfstoffenrijk noemen. Elk atoom of molecuul der gewone wetenschappelijke hypothese is volstrekt geen stofdeeltje, dat door een psychisch iets wordt bezield, en eindelijk als een mensch tot hoogsten bloei moet geraken, doch het is een concrete openbaring van de Universeele Kracht, die zelf nog niet geindividualiseerd is, eene uiting in het openbaringsverloop van den eenen universeelen Monas. De oceaan verdeelt zich pas in de hem samenstellende en daarin te vooronderstellen druppels, als de levensgolf den ontwikkelingstrap van den mensch heeft bereikt. De drang tot verbijzondering in enkele monaden gaat geleidelijk voort en komt in de hoogere dieren bijna tot stand. De volgelingen van Aristoteles gebruikten het woord Monas voor den ganschen Cosmos in panthëistische zin, en de occultisten nemen

deze gedachte voor het gemak over, doch maken onderscheid in de trappen van vooruitgang der evolutie in bewoordingen, waarvan „minerale monade" er een is. De uitdrukking beteekent alleen, dat de golf van geestelijke evolutie dien bepaalden boog van zijnen rondgang bezig is te doorloopen. Het monadisch inwezen begint in het plantenrijk zich nauwelijks merkbaar te verenkelen. Waar de monaden, zooals Leibnitz het zeer juist stelt, onsamengesteldheden zijn, is het 't geesteswezen, dat aanzijn verleent aan haar verschillende graden van verenkeling, die haar voor ons tot monade maken, en niet geschiedt dit door den samenhang van atomen, welke slechts het voertuig vormen en de substantie, waardoorheen hooger en lager verstand trillen. Hoewel er nu onder de planten, die we als sensitieve kennen, eenige zijn, die beschouwd kunnen worden als zijnde in het bezit van eenige bewuste gewaarwording, welke door Leibnitz zelfbeschouwing wordt genoemd, zoo is toch de groote meerderheid slechts voorzien van die innerlijke werkzaamheid, welke we plantaardige reflexen mogen noemen (het zou verkeerd zijn van gewaarwording te spreken), en is de plantenmonade nog *de* monade in haar tweeden graad van ontwakende gevoelswerking. Leibnitz kwam herhaaldelijk de waarheid nabij, doch hij stelde de evolutie van de monade verkeerd, en vergiste zich soms sterk. Er zijn *zeven* levensrijken. De eerste groep omvat drie graden van elementalen, of tot aanzijn komende krachtsmiddelpunten, van af den eersten trap van verbijzondering in Mûlaprakriti tot den derden graad, dat is van af volslagen onbewustheid tot aanvankelijke gewaarwording. De tweede groep omvat de levensrijken van plant tot mensch, en vormt het delfstoffenrijk alzoo het keerpunt in de graden van het monadisch inwezen, wanneer men het beschouwt als evolueerende kracht. Drie trappen aan de zijde der elementalen, het mineraalrijk, drie trappen aan de objectief stoffelijke zijde, dat zijn de zeven schakels van den keten der evolutie. Eene nederdalende inwikkeling van den geest in de stof, gelijkwaardig aan eene opstijging langs stoffelijke ontwikkeling, eene wederopstijging uit de diepste verstoffelijking (delfstof) tot zijn *status quo ante*, met eene overeenkomstige verstrooiing van de concrete organismen tot in Nirwana, het punt van oplossing van alle verenkelde stof. Wellicht is onderstaande schets dienstig:

De lijn AD verbeeldt de geleidelijke verduistering van den geest, als hij zich wikkelt in vaste stof. Het punt D duidt op de ontwikkeling van het delfstoffenrijk van zijn aanvangspunt (d) naar zijn uiterste verstoffelijking (a). De punten c, b, a, aan de linkerzijde der figuur zijn de drie trappen van elementaal-evolutie, d.w.z. de drie opeenvolgende stadia, welke worden doorgemaakt door de uitstorting van den geest (door de elementalen, waarover niet veel gezegd mag worden), alvorens deze wordt besloten in de meest vaste stof. De punten a, b, c, aan de rechterzijde zijn de drie trappen van organisch leven, plantaardig, dierlijk en menschelijk. Wat volslagen verduistering is van den geest, is vervolmaking van zijn tegendeel, de stof, hetgeen verzinnebeeld wordt in de lijnen AD en DA. De pijl wijst de richting aan van den ontwikkelingsdrang, die zich in den maalstroom stort en daaruit zich tot de subjectiviteit van het Absolute uitbreidt. De dikste middellijn dd. stelt het delfstoffenrijk voor.

De monogenisten hebben hun tijd gehad. Zelfs in een persoonlijken God geloovenden, als Prof. Agassiz, leeren nu: „Er is een duidelijke vooruitgang in de opvolging van de wezens op het aardoppervlak. De vooruitgang bestaat uit een meerdere gelijkvormigheid der

levende fauna, en, in 't bijzonder onder de werveldieren, in verhoogde gelijkenis op den mensch. De mensch is het eindpunt, waarop alle schepping van dieren is gericht, van af het eerste verschijnen der eerste voorwereldlijke visschen". (Principles of Zoology, blz. 205—206).

De „minerale monade" is geen sluimerende individualiteit, doch een alles doordringende kracht, die voor haar huidig voertuig stof heeft van de laagste en meest vaste aardsche soort. In den mensch is de monade geheel en tot alle mogelijkheden ontwikkeld, en hetzij lijdelijk, hetzij volstrekt werkdadig naar gelang van haar voertuig, de lagere vijf, meer stoffelijke menschelijke beginselen. In het Devarijk is zij ten volle bevrijd en in haar hoogste staat, doch nog een graad lager dan het Eene Universeele Leven.

Tot slot de opmerking, dat bovenstaande schets een in de rede liggend deel van het Plan van evolutie voorstelt en niet de ontwikkelingsgeschiedenis van eene eenheid van bewustzijn.

VRAAG VIII. — Het jaartal van Shri Shankarâchârija.

Het is altijd moeilijk het jaartal van eene bijzondere gebeurtenis in de oude geschiedenis van Indië vast te stellen, en deze moeilijkheid wordt nog aanzienlijk vermeerderd door de gissingen der Europeesche Oriëntalisten, wier arbeid in deze richting slechts gediend heeft, om de verwarring te vermeerderen, welke al bestond in de volkslegenden en overleveringen, die veelal ten behoeve van de geloofstwisten der secten werden veranderd. De oorzaken, die dit gevolg hebben te weeg gebracht, zullen geheel kunnen worden erkend, als men de stellingen onderzoekt, waarop die gissingen berusten. De geschriften dezer Oriëntalisten geven vaak blijk van onvoldoende kennis der Indische litteratuur, wijsbegeerte en godsdiensten en van de overleveringen der Hindoes en voorts van een verwaande minachting voor de meening der Hindoesche schrijvers en pandits. Meestal worden feiten en data door die schrijvers overgenomen uit de geschriften hunner voorgangers en tijdgenooten en neemt men maar zonder eigen onderzoek aan, dat die correct zijn. Zelfs gebeurt het, dat de eene schrijver een jaartal onder voorbehoud geeft en zijn opvolger datzelfde jaartal als onomstootelijk vaststaand beschouwt. De eene foutieve datum hangt

van een vorige fout af en de eene verkeerde afleiding stamt van eene andere die al even weinig gewaarborgd is en onredelijk. Zoo moeten we dus, om een enkel jaartal bij die schrijvers recht te zetten, de geheele Indische tijdrekening aan een streng onderzoek onderwerpen. Alvorens te komen tot hunne meening omtrent het jaartal van Shankarâchârya kan het zijn nut hebben, eenige bevestigingen van bovengenoemde beweringen aan te halen.

I. Vele dezer schrijvers zijn niet geheel vrij van de vooroordeelen, afkomstig van de fnuikende, ten onrechte uit den Bijbel afgeleide leer, dat deze wereld pas zesduizend jaar oud is. We bedoelen hiermee niet, dat een dezer schrijvers er in ernst aan zou denken deze leer te gaan verdedigen, maar desondanks heeft zij grooten invloed op het denken der Christelijke schrijvers gehad, toen zij de beweringen der Aziatische tijdrekening gingen onderzoeken. Indien men aan de een of andere gebeurtenis in de oude geschiedenis van Egypte, Indië of China een ouderdom toekent van vijf tot zes duizend jaar, kan men er zeker van zijn, dat die schrijvers zulks bij voorbaat verwerpen zonder eenig onderzoek naar de waarheid van die bewering.

II. Zij zijn volstrekt niet geneigd toe te geven, dat eenig deel der Veda teruggebracht kan worden tot een tijdperk, dat aan den Pentateuch voorafgaat, zelfs al worden daarvoor bewijzen bijgebracht, die overtuigend zouden zijn voor elk onpartijdig onderzoeker, zonder Christelijke vooroordeelen. De verste grens der Indische oudheid wordt dus door hen vastgesteld naar het Oude Testament, en door hen wordt aangenomen, dat alle boeken der gansche Vedische en Sanskritliteratuur, en dus ook vrijwel alle gebeurtenissen der Indische geschiedenis moeten zijn onder te brengen in een tijdperk tusschen den aanvang van het Oude Testament en heden.

III. Vaak neemt men zonder grond aan, dat elke uitlating in de Veda's van wijsgeerigen of metaphysischen aard moet worden gehouden voor een latere inlassching, en dat alle boeken, die een wijsgeerig onderwerp behandelen, moeten zijn geschreven na de tijden van Boeddha of na het begin der Christelijke jaartelling. Beschaving, wijsbegeerte en wetenschap hadden volgens deze schrijvers hun oorsprong binnen de zes of zeven eeuwen, welke aan onze jaarstelling voorafgingen, en de menschheid is voor het

eerst uit „de diepten der dierlijkheid" opgekomen binnen de laatste vier of vijf duizend jaar.

IV. Ook wordt aangenomen, dat het Boeddhisme tot aanzijn werd geroepen door Gautama Boeddha. Een vroeger bestaan van het Boeddhisme, het Jainisme en de Arhat-wijsbegeerte wordt verworpen als een onzinnige en belachelijke uitvinding van de Boeddhisten en anderen, die op die wijze hebben getracht aan hunnen godsdienst een eerbiedwaardigen ouderdom te verleenen. Als gevolg van dit dwaalbegrip wordt van elk Hindoe-boek, dat de leer der Boeddhisten aanhaalt, verklaard, dat het na den tijd van Gautama Boeddha moet zijn geschreven. Zoo is b.v. Mr. Weber van meening, dat Vyâsa, de schrijver der Brahma-Sutra's, deze heeft geschreven in de vijfde eeuw na Christus. Dit is voorwaar een opzienbarende onthulling voor het meerendeel der Hindoes.

V. Telkens als de Hindoe-geschriften en -overleveringen werken over verschillende onderwerpen aan een en denzelfden schrijver toeschrijven, wordt vaak schijnbaar zonder eenige reden aangenomen, dat die werken moeten beschouwd worden als het product van verschillende schrijvers. Volgens dit procede hebben ze twee Bâdarâyana's (Vyasa's), twee Pantanjali's en drie Vararuchi's ontdekt. Wij zullen niet beweren, dat in al die gevallen dezelfde naam ook dezelfde persoonlijkheid dekt, maar wij kunnen niet nalaten, verzet aan te teekenen tegen zulke beweringen, die de wereld ingeslingerd zijn zonder eenigen bewijsgrond en alleen met het doel om een vooropgestelde meening te steunen of een lievelingshypothese te stellen.

VI. Veelal probeeren die schrijvers de volgorde in den tijd van de gebeurtenissen der Indische geschiedenis vast te stellen door middel van de verschillende trappen in den groei of de ontwikkeling van de Sanskrit-taal en de Indische litteratuur. De tijd, benoodigd voor dien groei, wordt vaak op dezelfde wijze geschat, als de geologen den tijd bepalen voor het geleidelijk tot stand komen van de verschillende aardlagen. Wij kunnen echter onmogelijk eenige zuivere methode in het maken van deze berekeningen ontdekken. Het is fout, aan te nemen, dat de groei van de eene taal denzelfden tijd noodig heeft als die van een andere binnen dezelfde palen. De bijzondere eigenaardigheden van een natie, bij welke de taal behoort, moeten zorgvuldig in

acht worden genomen, als men zulke berekeningen wil gaan maken. Even belangrijk is de geschiedenis der natie. Een ieder, die Max Müller's schattingen van zoogenaamde Sutra-, Brahmana-, Mantra- en Khanda-tijdperken nader beschouwt, zal kunnen zien, dat hij daarbij deze overwegingen niet laat gelden. De tijdperken aan deze vier „lagen" der Vedische litteratuur toegekend, zijn zuiver willekeurig.

We hebben op deze fouten in de geschriften der Europeesche Orientalisten gewezen met het doel onze lezers te toonen, dat het niet altijd goed is te vertrouwen op de conclusies, waar zij toe komen als het gaat om data der oude Indische geschiedenis.

Als we nu de verschillende aanhalingen en overleveringen gaan onderzoeken, welke de Europeesche Oriëntalisten naar voren brengen om het jaartal van Shankaracharya vast te stellen, moeten we vooral er op letten, of de bedoelde persoon de allereerste Shankaracharya was die de Advaitî-leer grondvestte, of wel een zijner volgers, die Adhipati's (hoofden) werden van de verschillende (Matham's (tempels), door hem en zijne opvolgers gesticht. Vele Advaitî Mathâdipati's, die hem opvolgden, in 't bijzonder die van den Shringeri Matham, werden menschen van groote vermaardheid en wel bekend door heel Indië in hun tijd. Veelal wordt van hen gesproken onder de verzamelnaam van Shankarâchârya, en bijgevolg maakt men bij het verwijzen naar een dezer Mathâdipati's vaak de fout te denken, dat het op Shankarâchârya zelf slaat.

Het blijkt, dat Mr. Barth, wiens meening omtrent het jaartal van Shankarâchârya door „Een Engelsch L. T. V." wordt aangehaald, in tegenstelling met het jaar, dat in Sinnett's Esoterisch Boeddhisme voorkomt de zaak zelf niet voldoende heeft onderzocht. Hij geeft geen redenen op voor dat jaar en maakt zelfs geen toespeling op het bestaan van andere autoriteiten en overleveringen, die in strijd zijn met de door hem aangenomen data. Het jaar, dat hij aan Shankarâchârya toeschrijft, wordt gevonden in een onbelangrijk nootje aan den voet van blz. 89 van zijn boek: „The Religions of India", en luidt:

„Shankarâchârya wordt algemeen gesteld in de achtste eeuw, misschien moeten we eerder aannemen de negende. De betrouwbaarste overlevering plaatst zijne geboorte in de maand Madhava van het jaar 788 na Christus. Andere overleveringen plaatsen hem weliswaar in

de tweede en in de vijfde eeuw. De schrijver van *Dabistan* daarentegen plaatst hem heelemaal aan het begin der veertiende".

Mr. Barth is in de war als hij zegt, dat Shankarâchârya algemeen in de achtste eeuw wordt gesteld. Er zijn vele overleveringen, die hem op eenige eeuwen voor Christus stellen evengoed als op eenige daarna maar uit het volgende zal blijken, dat het bewijsmateriaal ten gunste van de eerste opvatting overweegt. Het kan niet worden bestreden, dat de Oriëntalisten er over het algemeen geen eigen meening op na houden over het onderhavige onderwerp. Max Müller schijnt er geen aandacht aan gewijd te hebben. Monier Williams neemt eenvoudig de data over van Mr. Wilson en Mr. Weber schijnt op hetzelfde gezag te vertrouwen zonder zich eenige moeite van eigen onderzoek te getroosten. Waarschijnlijk is dus Mr. Wilson de eenige Oriëntalist, die aan het onderwerp eenige zorg en aandacht heeft gewijd en deze bekent openlijk, dat het bloeitijdperk van Shankara onmogelijk nauwkeurig kan worden vastgesteld (Essay on the Religion of the Hindû's, I, blz. 201). Onder deze omstandigheden is de boven aangehaalde noot van Mr. Barth toch wel zeer misleidend. Hij licht er zijn lezers niet over in, waar hij de aangehaalde overlevering opdiepte, en welke redenen hij heeft te gelooven, dat zij betrekking hebben op den eersten Shankarâchârya, en dat het „de meest geloofwaardige overlevering is". Zoo deze zaak nog een open vraag is, had Mr. Barth geen bepaald jaar mogen aannemen, als hij geen voldoende bewijs daarvoor kon bijbrengen. De andere aangeduide overleveringen kunnen natuurlijk het gezag van de overlevering, waarop uitsluitend wordt vertrouwd, niet versterken. De bewoordingen der noot doen het echter voorkomen, alsof alle gezag en traditie over dit onderwerp daar worden weergegeven, waar inderdaad de belangrijkste gegevens buiten beschouwing werden gelaten, zooals nader zal worden aangetoond. Verderop in het boek van Mr. Barth worden geen bewijzen bijgebracht voor het aan Shakarâchârya toegekende jaartal, maar er komen eenige afzonderlijke zinsneden in voor, welke men mag houden hetzij voor afleidingen van de gewraakte stellingen hetzij als gronden daarvoor, en welke we in verband hiermee noodzakelijk moeten onderzoeken.

Mr. Barth heeft eenig verband ontdekt tusschen het verschijnen van Shankara in Indië en het begin der Boeddhistenvolgingen, welke

schijnen te hebben plaats gehad in de zevende en achtste eeuw. Op blz. 89 van zijn reeds aangehaald werk spreekt hij van „de groote aanvallende reactie tegen het Boeddhisme, welke werd ingezet in Deccan in de zevende en achtste eeuw door de scholen van Kumârila en Shankara", en op blz. 135 stelt hij vast, dat de „volgers van Kumârila en Shankara, tot gewapende benden vereenigd, zich hebben opgeworpen als razende verdedigers van de orthodoxie". De kracht dezer beweringen wordt echter aanmerkelijk verzwakt door des schrijvers opmerkingen (blz. 89 en 134) omtrent het ontbreken van eenig spoor van Boeddhistenvervolging bij Shankara in de tot nog toe onderzochte stukken, en de absurditeit der legenden, welke hem voorstellen als de uitroeier der Boeddhisten van de Himalaya tot Kaap Comorin.

Het in een adem noemen van Shankara met Kumârila in bovengenoemde zinsnede is hoogst belachelijk. Vrijwel iedere Hindoe weet, dat de volgers der Pûrva Mîmâmsâ (Kumârila gaf uitlegging van Sûtra's) de grootste en bitterste tegenstanders waren van Shankara en zijne leer, en Mr. Barth schijnt volstrekt niets te weten van den aard van Kumârila's zienswijzen en de Pûrva Mîmâmsâ en de strekking van Shankara's Vedantynsche wijsbegeerte. Het is onmogelijk te zeggen, welke aanwijzingen de schrijver heeft gehad voor de bewering, dat de groote reactie tegen de Boeddhisten in de zevende en achtste eeuw is begonnen, en vooral, dat Shankara bij het inzetten daarvan betrokken was. Er zijn zinsneden in het boek, welke aantoonen, dat deze data niet als juist kunnen worden erkend. Hij zegt o.a. op blz. 135 dat de Boeddhisten-vervolging reeds in den tijd van Ashoka is begonnen. Als dat het geval was, dan is het wel wonderlijk, dat de orthodoxe Hindoes zich nagenoeg tien eeuwen rustig zouden hebben gehouden zonder hunne vijanden lastig te vallen. Het staatkundig overwicht der Boeddhisten, dat gedurende Ashoka's regeering werd verworven, duurde niet lang en de Hindoes hebben voor het begin onzer tijdrekening den steun gehad van zeer machtige koningen. Bovendien zegt de schrijver op blz. 132, dat het Boeddhisme in de zevende eeuw in verval was en nu kan het nauwelijks verwacht worden, dat de reactie tegen de Boeddhisten zou beginnen in een tijd, dat hun godsdienst reeds in een staat van verval verkeerde. Geen enkel groot godsdienstleeraar of hervormer zou zijn tijd verspillen

met het afbreken van ruines. Doch welke bewijzen zijn er dat, Shankara ooit aan dat afbreken heeft meegedaan? Als het hoofddoel van zijne prediking was, tot een reactie tegen het Boeddhisme op te wekken, zou hij ons toch wel eenig geschrift hebben nagelaten met het bepaalde doel om critiek op die leer uit te oefenen en haar fouten aan te toonen. In zijn eigen werken zinspeelt hij integendeel niet eens op het Boeddhisme. Hoewel hij een zeer vruchtbaar schrijver is geweest, is er in de gansche reeks van zijn geschriften geen enkele zinsnede te vinden over de Boeddhistische leer, behalve dan een paar opmerkingen over eene theorie aangaande den aard van het begrip, die door *eenige* Boeddhisten bepleit werd, welke opmerkingen we vinden in zijn Commentaren op de *Brahma Sutra's* en de inlassching daarvan in zijn Commentaren was noodig door de aanduidingen in de Sutra's zelf, welke hij daar verklaarde. Waar, naar onze bescheiden meening, deze *Brahma Sutra's* door Vyasa zelf zijn samengesteld (en niet door een denkbeeldigen Vyasa van 500 na Christus, door Mr. Weber's levendige fantasie geschapen), daar hebben de daarin vervatte aanduidingen betrekking op het Boeddhisme, dat bestond voor de komst van Gautama Boeddha. Uit deze weinige opmerkingen zal het duidelijk zijn, dat Shankaracharaya niets te maken heeft gehad met Boeddhistenvervolging. Hier mogen we wel een paar zinsneden aanhalen uit Mr. Wilson's voorrede bij de eerste uitgave van zijn Sanskrit Woordenboek, welke onze opmerkingen steunen. Over het verband van Shankara met de Boeddhistenvervolging schrijft hij:

„Hoewel het volksgeloof de aanleiding tot de Bauddha-vervolging aan Shankaracharya toeschrijft, zoo hebben we in dit geval reden de juistheid daarvan te betwijfelen. Het zachte karakter van dezen hervormer, die ons wordt voorgesteld als de minzaamheid en de verdraagzaamheid zelve, doet ons het tegendeel veronderstellen, en als ik mag spreken naar mijne beperkte kennis van de Vedantawerken en de meer dan voldoende getuigenis van Ram Mohun Roy, die ik hier wel mag bijvoegen, dan is er in zijne, in hun geheel bekende geschriften geen spoor te vinden van zijn meedoen aan eenige vervolging, en is hun doel niet de logenstraffing van het Boeddhisme of eenige andere bijzondere richting, doch het te niet doen van elke

leer behalve de zijne, en de hervorming van de vierde godsdienstige orde".

Verder merkt hij op:

„Het is een vrij algemeene dwaling, hem (Shankara) het werk der vervolging toe te schrijven. Het schijnt, dat hij aan dat akelige gedoe volstrekt geen deel heeft genomen, noch zich in een bepaald twistgesprek heeft begeven met een der Bauddha's".

Uit het voorgaande zal men zien, dat het jaartal van Shankara niet kan worden vastgesteld naar den aanvang der Boeddhistenvervolging, gesteld dat daarvan de tijd vaststond.

Mr. Barth schijnt eenig verband te hebben ontdekt tusschen de wijsgeerige stelsels van Shankara, Ramaniya en Anandatirtha en de Arabische kooplieden, die naar Indië kwamen in de eerste eeuwen van de Hejira, en hij heeft ongetwijfeld ten volle aanspraak op mogelijke erkentelijkheid voor de oorspronkelijkheid dezer ontdekking. Indien dit geheimzinnige occulte verband tusschen de Advaita-wijsbegeerts en de Arabische handel iets meer is dan het verzinsel zijner verbeeldingskracht, moet het wel van invloed zijn op het onderhavige geval. De eenige reden echter, die door hem ter ondersteuning van zijn gedachtegang wordt aangehaald is helaas naar mijn bescheiden meening waardeloos. De Hindoes hebben een uitstekend voorbeeld gehad van een grootsche religieuse beweging onder leiding van een enkel leeraar in het leven van den Boeddha en zij behoefden heusch de avonturen van den Arabischen profeet niet te gaan nadoen.

In het boek van Mr. Barth vinden we nog een passage, die eenig verband houdt met het jaartal van Shankara. Hij schrijft op blz. 207:

„De Shiva b.v., die bij den aanvang van het drama *Sakuntala* wordt aangeroepen, en die tegelijk is God, priester en offerande, en wiens lichaam is het heelal, is een Vedantijnsche idee. Dit getuigenis schijnt men te vergeten, als men wil volhouden, dat het geheel Vedantijnsche sectendom begint bij Shankara".

Edoch, dit getuigenis schijnt evenzoo vergeten te worden, als men volhoudt, gelijk Orientalisten als Mr. Barth doen, dat Shankara eenige eeuwen later leefde dan de schrijver van Sakuntala.

Uit het voorgaande zal wel blijken, dat de meening van Mr.

Barth over het jaartal van Shankara zeer onbevredigend is. Waar Mr. Wilson het onderwerp met zorg en aandacht onderzocht heeft, moeten we ons tot zijne meening wenden en eens zien in hoeverre deze gegrond is. Bij eene poging, die op niets uitliep, om het jaartal van Amara Sinha vast te stellen, moest hij trachten vast te stellen, wanneer Shankara geleefd heeft, en zoo komen zijn opmerkingen over dat tijdperk voor in zijn voorrede op de eerste uitgave van zijn Sanskrit-Woordenboek. We zullen de daar staande zinsneden aanhalen:

„De geboortedatum van Shankara biedt dezelfde onbeslistheid als alle merkwaardige gebeurtenissen onder de Hindoes. De Kadali (dit moet zijn Kudali) Brahmanen, die een inrichting vormen voor het onderwijzen en opvolgen van zijn stelsel, stellen zijne verschijning op ongeveer 2000 jaar geleden, eenige verslagen plaatsen haar omtrent het begin der Christelijke jaartelling, andere in de derde en vierde eeuw daarna; een handschrift, dat de geschiedenis der koningen van Konga behandelt (verzameling Col. Mackenzie) maakt hem tot tijdgenoot van Tiru Khrama Deva Chakravarti, heer van Skandapura in Deccan in 178 na Christus. Te Shringeri, nu gelegen in het landschap Mysore, alwaar hij een school moet hebben gesticht, die nu nog bestaat, en van waaruit het opperbeheer wordt gevoerd over de Smârta Brâhmanen van het Schiereiland, wordt hem een ouderdom van 1600 jaar toegekend, en de gewone overlevering maakt hem 1200 jaar oud. De Bhoja Prabandha telt Shankara onder hare eerwaarden en als tijdgenoot van dien vorst, zoo zal dan zijn ouderdom liggen tusschen de acht en negen eeuwen. De volgers van Mâdvâchârya in Tuluva schijnen geprobeerd te hebben deze elkaar weersprekende gegevens tot overeenstemming te brengen door te veronderstellen, dat hij driemaal geboren is, eerst te Sivuli in Tuluva, ongeveer 1500 jaar geleden, dan in Malabar eenige eeuwen later en ten slotte te Padukachaitra in Tuluva, niet meer dan 600 jaar geleden. De laatste opgave is blijkbaar bedoeld ter vereering van hun eigen stichter, die in dat jaar leefde en die dan Shankara in een verondersteld dispuut kan hebben verslagen. De Vaishnava Brâmanen van Madoera zeggen, dat Shankara verschenen is in de negende eeuw van Salivâhana of de tiende eeuw van onze tijdrekening. Dr. Taylor gelooft, dat de we niet ver van de waarheid zijn, als we hem

negen honderd jaar geven en Mr. Colebroke is geneigd zijn geboorte op duizend jaar geleden te stellen. Dit is ook het cijfer, waarmee mijn vriend Ram Mohun Roy, een ijverig bestudeerder van Shankara's werken en wijsgeer-leeraar van zijn leer, het eens is, en hij geeft aan, dat, naar eene berekening van de geestelijke generaties van Shankara's volgelingen van af dien tijd tot op heden, hij schijnt geleefd te hebben tusschen de zevende en achtste eeuw na Christus, welke tijdruimte overeenkomt met de beweringen, die Dr. Buchanan heeft gehoord op zijn reis door Shankara's geboorteland, Malabar, en in overeenstemming met de stelling van de Kerala Utpatti, een werk van historische en statistische gegevens omtrent datzelfde land, en dat, volgens Mr. Duncan's aanhalingen er uit, het regelen van de Kasten door dezen wijsgeer stelt op ongeveer 1000 jaar voor 1798. Tevens echter moet worden vermeld, dat een vertaald handschrift van hetzelfde werk in het bezit van Col. Mackenzie, Shankara's geboorte stelt in het midden der vijfde eeuw, of dertien a veertien honderd jaar geleden, wat zeer afwijkt van de stelling van Mr. Duncan, welke afwijking echter niet veel gewicht in de schaal legt, daar het handschrift, hetzij door de vertaling, hetzij reeds van huis uit, vele tastbare dwalingen bevat en dus niet betrouwbaar is. De meest gezaghebbenden zijn dus algeheel ten gunste van eene oudheid van ongeveer tien eeuwen en ik ben er geheel voor, deze schatting te aanvaarden en Shankara te stellen op het einde der achtste en in het begin der negende eeuw onzer jaartelling."

Wij willen nog een paar gezaghebbenden toevoegen aan het lijstje van Mr. Wilson en dan voorgaande passage nader beschouwen. In een werk genaamd: „The Biographical Sketches of Eminent Hindû Authors", uitgegeven te Bombay in 1860 door Janardan Ramchenderjee, wordt beweerd, dat Shankara 2500 jaar geleden heeft geleefd en naar sommiger meening 2200 jaar geleden. De kronieken van de Kumbakonum Matham geven een reeks van zes en zestig Mathâdipati's van Shankara tot op heden, en toonen aan, dat hij meer dan 2000 jaar geleden geleefd heeft.

De Kûdali Matham, door Mr. Wilson aangehaald, welke een vertakking is van de Shringeri Matham, geeft hetzelfde jaar als deze, daar hunne overleveringen dezelfde zijn. Hunne berekenin-

gen kunnen veilig worden aangenomen voor zoover zij berusten op de data gegeven op de Samâdhi-plekken (zoo iets als een grafzerk) van de opeenvolgende Guru's van de Shringeri Matham, en zij leiden ons naar het begin onzer jaartelling. Mr. Wilson geeft geen bepaalde inlichting over den aard, den oosprong of de betrouwbaarheid der verslagen, welke Shankara in de derde of vierde eeuw na Christus stellen of nabij Christus' geboorte, ook blijkt niet duidelijk, of de geschiedenis van de koningen van Konja onmiskenbaar slaat op den allereersten Shankarâchârya. Deze overleveringen weerspreken Mr. Wilson's gevolgtrekkingen en het blijkt niet op welke gronden hij hun getuigenis wraakt. Mr. Wilson vergist zich, als hij beweert, dat de Shringeri Matham aan Shankara een ouderdom van 1600 jaar toekent. Wij hebben het al gehad over het verslag van de Shringeri Matham, en het is precies hetzelfde als dat van de Kûdali Brâhmanen. Dat dit zoo is hebben we vastgesteld bij den agent der Shringeri Matham te Madras, die onlangs een lijst heeft uitgegeven van alle vroegere leeraren van deze Matham met hunne jaartallen. Verder kunnen we niet inzien, welke gangbare overlevering Shankara ongeveer 1200 jaar oud maakt. Zoo ver onze kennis reikt, heerscht er in Indië zulk een gangbare overlevering niet. De meeste menschen in Zuidelijk Indië hebben tot nog toe vertrouwd op het verslag van Shringeri en in Noord Indië bestaat in 't geheel geen gangbare traditie in dit opzicht; daar is slechts een groote hoeveelheid elkaar tegensprekende getuigenissen.

Inderdaad is het verrassend te zien, hoe een Orientalist van naam als Mr. Wilson den *dichter,* genaamd Shankara, die in de Bhoga Prabandha vermeld wordt, verwart met den grooten Advaiti leeraar. Geen enkele Hindoe zou zulk een belachelijke fout hebben begaan. Het verwondert ons, dat eenige dier Europeesche Orientalisten nu en dan aanhalingen doen uit boeken als de *Bhoga Prabandha, Kathâ Sarit Sâgara, Râja Taranginî,* en *Panchatantra,* alsof dat historische werken waren. In een andere voorrede zegt Mr. Wilson zelf, dat deze *Bhoga Prabandha* volstrekt onbetrouwbaar is, daar eenige daarin voorkomende beweringen niet overeenkomen met zijn eigene theorie omtrent het jaartal van Amara Sinha, doch hij haalt in deze de beweringen van dit geschrift *verkeerd* aan, om zijn slotsom te

schragen omtrent het jaartal van Shankara. Voorwaar, Consequentie is toch maar alles bij het meerendeel onzer Europeesche Orientalisten. Over de persoon, die vermeld wordt in de *Bhoga Prabandha* wordt altijd gesproken als van Shankara *Kavi (dichter)*, en nergens wordt hij Shankara-*Acharya* (leeraar) genoemd, terwijl van dezen omgekeerd in andere Hindoe-werken nooit sprake is als van Shankara *Kavi*.

Wij behoeven niets te zeggen over de Mâda overleveringen of de meening der Vaishnava Brâhmanen van Madoera over Shankara en zijn jaartal. Van die zijde kunnen we niets anders dan dwaling verwachten. Immers, niets is voor hen belangrijker dan de wereld te toonen, dat hunne leer bestond voor de tijden van Shankara, en dat de Advaitî-leer eene afwijking van hun orthodox Hindoeisme is geweest, bijgevolg hebben zij Shankara op minder dan 1500 jaar geleden gesteld.

Nergens blijkt, waarom Dr. Taylor Shankara omstreeks 900 jaar geeft of Mr. Colebroke hem 1000 jaar toekent. Voordat de redenen daarvan grondig gezift zijn, kan men geen vertrouwen in dergelijke beweringen stellen.

Gelukkig geeft Mr. Wilson ons wel de redenen voor de meening van Ram Mohun Roy. Wij zijn geneigd te gelooven, dat de berekening van Ram Mohun Roy gemaakt werd in verband met de lijst van leeraren en Guru's van Shringeri, daar dit de eenige tot nu toe uitgegeven lijst is, en daar geen andere Matham, met uitzondering wellicht van de Kumbakonum Matham een lijst van leeraren bezit welke ononderbroken is tot op den huidigen dag. Wij behoeven niet op zijn berekening af te gaan (die uiteraard niet meer dan een reeks gissingen is), waar de oude lijst, die te Shringeri bewaard wordt de data der verschillende leeraren bevat. Waar deze data tot nu toe nog niet openbaar zijn gemaakt en Ram Mohun Roy slechts beschikte over een reeks namen, moest hij Shankara's jaartal wel benaderen door een bepaald aantal jaren aan elk der genoemde toe te kennen. Zoo is dan zijn meening van geen belang tegenover de gegevens van de Shringeri Matham, welke, zooals gezegd, Shankara op eenige eeuwen voor Christus stellen. Dezelfde overwegingen gaan ook op voor het geval dat de berekening gemaakt wordt op grond

van het aantal leeraren door de lijst der Kumbakonum Matham vermeld.

Van heel weinig belang mogen de mondelinge getuigenissen geacht worden van eenige lieden aan Dr. Buchanan op zijn reizen door Malabar, en we hebben ons alleen bezig te houden met de afleidingen, die men maken kan uit de *Kerala Utpatti.* Verschillende afschriften van dit werk wijken onderling van elkaar af bij het vaststellen van het jaartal van Shankarâchârya, en al ware dit niet het geval, zoo mogen we dit werk toch niet vertrouwen om de volgende redenen:

I. Het is welbekend, dat de zeden en gewoonten in Malabar zeer eigenaardig zijn. De verdedigers daarvan hebben dan ook steeds een grooten Rishi of een groot wijsgeer van Indië aangewezen als hun wetgever. Eenigen, wellicht het meerendeel, beweren, dat Parashurâma aan sommige dier zeden het aanzijn heeft gegeven en een bijzondere Smriti heeft achtergelaten als gids voor het volk van Malabar. Anderen zeggen, dat het Shankarâchârya was, die aan deze eigenaardige zeden sanctie verleende. Het is niet moeilijk na te gaan, waarom juist deze twee persoonlijkheden werden uitverkoren. Volgens de Hindoe-Purâna's heeft Parashurâma eenigen tijd in Malabar geleefd en volgens de overlevering is Shankara er geboren, doch het is zeer te betwijfelen, of een van hen iets te maken heeft gehad met de eigenaardige gewoonten in dat land. In de werken van Shankara vinden we geen enkele verwijzing naar deze gebruiken. Hij schijnt zijn geheele aandacht te hebben gewijd aan de godsdienstige hervorming, en het is niet waarschijnlijk, dat hij veel aandacht zou hebben geschonken aan de plaatselijke gebruiken van Malabar. Waar hij de wijsbegeerte der oude Rishi's weer wilde doen opleven, kan hij onmogelijk de gebruiken te Malabar gewettigd hebben, welke niet strooken met de door diezelfde Rishi's in de Smriti's vastgelgede regels, en voor zoover ons bekend is, heeft hij geen geschreven Kasten-regeling achtergelaten voor Malabar.

II. De beweringen in de Kerala Utpatti zijn in strijd met het verslag van Shankara's leven in vrijwel alle Shankara Vijayam's (biographieën van Shankara), die tot heden onderzocht zijn, te weten: Vidyâranya's *Shankara Vijayam,* Chitsukhâchârya's *Shankara Vijayavilâsam, Brihad Shankara Vijayam,* enz. Volgens deze werken heeft Shankara Malabar verlaten in zijn achtste levensjaar en is hij er

eerst teruggekeerd aan het sterfbed zijner moeder en er toen slechts eenige dagen gebleven. Bezwaarlijk kunnen we inzien in welk levenstijdperk hij dan wel de Kasten-regeling van Malabar heeft gemaakt.

III. Het onderhavige werk stelt Malabar voor als de plaats der overwinningen over de Boeddhisten en zegt, dat deze leeraar zich in Malabar heeft gevestigd en de Boeddhisten uit dat land heeft verdreven. Alleen deze bewering al toont het fictieve karakter van de verslagen in dit boek. Volgens elk ander Hindoe-werk werd deze groote leeraar der Pûrva Mimâmsâ in Noord Indië geboren, nagenoeg al zijn leerlingen en volgelingen woonden in die landstreek en volgens Vidyâranya stierf hij te Allahabad.

Om deze redenen kunnen we ons vertrouwen niet schenken aan het verhaal van Malabar.

Door onderzoek van de andere bovenvermelde overleveringen en verhalen komt Mr. Wilson tot het besluit, dat Shankrâchârya geleefd heeft in het laatst der achtste en het begin der negende eeuw. De verslagen van de Shringeri, Kudali en Kumbakonum Mathams en de in het Bombay'sche gangbare, uit biographieën blijkende overlevering stellen Shankara eenige eeuwen voor Christus. Daartegenover kennen de *Kerala Utpatti,* de inlichtingen door Dr. Buchanan op zijn reizen door Malabar ingewonnen en de meeningen van Dr. Taylor en Mr. Colebrooke hem eenparig een ouderdom van ongeveer 1000 jaar toe. De overige door Mr. Wilson aangehaalde overleveringen zijn zoowel in strijd met de eene als met de andere opvatting. We zullen het nu maar aan onze lezers overlaten te beslissen, of Mr. Wilson het recht heeft te zeggen, dat het gewicht van gezaghebbende zijde den doorslag geeft ten gunste van zijn theorie. We hebben nu alle Europeesche Oriëntalisten aangehaald, die eene meening over het onderwerp ten beste gaven en behoeven niet te zeggen, dat het jaartal van Shankara alsnog moet worden vastgesteld.

Wij moesten wel eenigszins uitvoerig uitwijden over die meeningen, daar er naar alle waarschijnlijkheid weinig of geen aandacht geschonken zal worden aan de uitingen van Indische en Tibetaansche ingewijden, als men aanneemt, dat Europeesche kenners van het Sanskrit het vraagstuk eenmaal hebben opgelost. De Adepten, waar „Een Engelsch L. T. V." het over heeft, zijn zeker in staat, eenige vraagpunten der Indische geschiedenis op te helderen, doch er bestaat wei-

nig kans, dat het groote publiek hunne uitspraken zal aanvaarden, tenzij die worden geschraagd door uiterlijke bewijzen. Waar het niet altijd mogelijk is zulke bewijzen bij te brengen, heeft het geen zin de in hun bezit zijnde gegevens te openbaren eerder, dan tot tijd en wijle het publiek genegen zal zijn de echtheid en de oudheid hunner overleveringen, hunne uitgebreide macht en den omvang hunner kennis te aanvaarden. Bij ontstentenis van uiterlijke bewijzen zal hunne wetenschap verworpen worden als onzinnig en onhoudbaar, hunne beweegredenen zullen worden verdacht gemaakt en sommigen zullen zelfs hun bestaan in twijfel trekken. Dikwijls wordt zoowel door Hindoes als door Europeanen gevraagd, waarom deze Adepten zoo wars zijn van zij het ook maar gedeeltelijke openbaring van de kennis, die zij bezitten omtrent de natuurkundige waarheden. Maar zij, die dat vragen, maken onvoldoende onderscheid tusschen de wijze van kennisverwerving door de Adepten en het verloop van moderne wetenschappelijke onderzoekingen, waardoor de Natuur en hare wetten worden ontdekt. Tenzij een Adept zijne gevolgtrekkingen kan bewijzen door dezelfde wijze van redeneering, die door de moderne wetenschap is aangenomen, blijven zij voor de buitenwereld onbewezen. Natuurlijk is het niet mogelijk in een belangrijk aantal menschen die vermogens te ontwikkelen, die hun een waarachtige visie zouden geven, en vaak gaat het niet goed, die waarheden vast te stellen langs den gewonen wetenschappelijken weg, tenzij alle daaraan ten grondе liggende feiten en wetten bereids door de moderne wetenschap zijn aanvaard. Men kan van geen enkel Adept verwachten, dat hij zal vooruitloopen op de ontdekkingen van de eerstvolgende eeuwen en eenige grootsche wetenschappelijke waarheid zal bewijzen ten genoege van een beschaafd publiek, en hun alle bewijsgronden daarvoor zal uiteenzetten volgens de redeneering, die voor hen aanneembaar is. Gelijksoortige moeilijkheden staan hun in den weg voor het verstrekken van inlichtingen omtrent oude geschiedkundige gebeurtenissen in Indië.

Alvorens nu echter de exacte data te geven, welke Indische en Tibetaansche ingewijden ons schenken omtrent Shankarâchârya, zullen we nog een paar omstandigheden vermelden, waardoor het jaartal kan benaderd worden. Naar onze bescheiden meening kan men op de tot nu toe openbaar gemaakte Shankara Vijayam's afgaan, voor zoover zij met elkaar overeenstemmen in de omschrijving van Shan-

kara's leven. We kunnen echter niet vertrouwen op de te Calcutta verschenen *Shankara* Vijaya van Anandagiri. Niet alleen dat de Calcutta-uitgave op belangrijke punten verschilt van de afschriften van hetzelfde werk, die in Zuid-Indië worden gevonden, doch zij staat tegenover elke andere Shankara Vijayam, die tot nog toe onderzocht werd. Uit den stijl en een gedeelte van den inhoud blijkt duidelijk, dat het in 't geheel geen voortbrengsel is geweest van Anandagiri, een der vier voornaamste leerlingen van Shankara en de uitlegger van zijn Upanishada Bhashyem. Zoo stelt het Shankara voor als de schrijver van zeker vers, dat we vinden in Vidyâraranja's Adhikâraṇaratnamâla, en dat uit de veertiende eeuw stamt. Het voert een Shankara op, die aan twee zijner leerlingen beveelt, de Vishishthâdvaitî-leer en de Dvaitî-leer te prediken, welke lijnrecht tegenover zijn leer staan. Ditzelfde boek meldt, dat Shankara uitging om Mandanamishra in een twistgesprek te overwinnen en daarna Sureshvarâchârja, hoewel het Mandanamishra was, die dezen naam aannam na zijne inwijding. We behoeven hier niet op alle fouten en vergissingen van dat boek te wijzen. Genoeg zij het, dat het naar onze opvatting in 't geheel niet door Anandagiri werd geschreven en dat het een product is van een onbekend schrijver, die niet eens matig op de hoogte was van de Advaitî-leer. De Shankara Vijaya van Vidyâranya (of Sâyanâchârya, een groot uitlegger van de Veda's) is ongetwijfeld de betrouwbaarste bron voor inlichtingen over de hoofdzaken in de biografie van Shankara. Zijn auteursrecht er op wordt algemeen erkend, en de daarin vervatte inlichtingen werden door den schrijver volgens zijn eigen betoog gewonnen uit zekere oude biografieën van Shankara, die toen nog voorhanden waren. Als men des schrijvers omvangrijke kennis in aanmerking neemt, en de goede gelegenheid, die hij had voor het verzamelen van materiaal voor zijn werk, toen hij aan het hoofd stond van de Shringeri Matham, is er alle reden te gelooven, dat hij in zijn werk de betrouwbaarste inlichtingen heeft verzameld. Mr. Wilson echter vindt dit boek „veel te dichterlijk en te legendarisch" om er gezag aan toe te kennen. Wij geven toe, dat de stijl zeer poëtisch is, maar we ontkennen het legendarische karakter. Op grond van de beschrijving van sommige door Shankara verrichte wonderen heeft Mr. Wilson niet het recht het als zoodanig te kenschetsen. Waar-

schijnlijk zou de geleerde Orientalist op dezelfde wijze over het Bijbelverhaal van den Christus oordeelen. Het is volstrekt geen bijzonder privilege van het Christendom, als stichter een wonderdoener te hebben. We zullen hier eenige voor ons verband noodige feiten uit dat werk aanhalen.

Algemeen gelooft men, dat iemand, genaamd Govinda Yogi Shankara's Goeroe was, doch minder algemeen bekend is het feit, dat die Yogi niemand anders was dan Patanjali, de groote schrijver van de *Mahâbhâshya* en de *Yoga Sutra's*, onder een andere naam. Een in Zuidelijk Indië nog gangbare overlevering stelt hem voor als een de Chelâ's van Patanjali, doch het is twijfelachtig of die overlevering voldoende gegrond is. Uit het 94ste tot 97ste vers van het vijfde hoofdstuk van de Shankara Vijayam van Vidyâranya blijkt echter duidelijk, dat Govinda Yogî en Patanjali een en dezelfde persoon waren. Volgens een gewoonte uit onheugelijke tijden onder ingewijden nam Patanjali den naam van Govinda Yogî aan, toen hij werd ingewijd door Gaudapâda. We kunnen er geen vrede mee hebben, dat Vidyâranya Patanjali als Shankara's Goeroe word voorgesteld, alleen maar om meer gewicht bij te leggen aan Shankara's leeringen. Shankara wordt door de Advaitî's voor veel grooter gehouden dan Patanjali en zoo kan zulk een betoog van de zijde van Vidyâranya hem zeker geen meerdere luister verleenen. Bovendien zijn de opvattingen van Patanjali niet altijd gelijkluidend met die van Shankara. Uit Shankara's geschriften blijkt, dat hij niet het minste gewicht hechtte aan de Hatha Yoga oefeningen, waarover Pantanjali zijn Yoga Sûtra's geschreven heeft. Onder zulke omstandigheden zou Vidyâranya bij vrije keuze van een Goeroe voor Shankara, zeker liever Vyâsa zelf (van wien men zegt, dat hij nog leeft) aangewezen hebben. We hebben daarom geen reden om aan het betoog in kwestie te twijfelen. Waar dus Shankara Patanjali's Chelâ is geweest en deze Gaudapâda tot Goeroe had, zal het jaartal van Patanjali ons de data verstrekken van Shankara en Gaudapâda. Hier mogen we even wijzen op eene vergissing, welke in Sinnett's Esoterisch Boeddhisme voorkomt op blz. 148 (Eng. Ed.) over deze persoonlijkheid. Hij wordt daar voorgesteld als de Goeroe van Shankara. Wij gelooven, dat aan Mr. Sinnett werd medegedeeld, dat hij Shankara's

Paramagoeroe was, welke uitdrukking Mr. Sinnett verkeerd begreep en aldus schreef, dat hij Shankara's Goeroe was.

Algemeen geven de Orientalisten toe, dat Patanjali heeft geleefd voor het begin van onze tijdrekening. Mr. Barth plaatst hem in de tweede eeuw voor Christus en neemt daarbij de opvattingen van Goldstücker over, wat ook Monier Williams doet. Weber, die zorgvuldig onderzoek heeft gedaan naar de opvattingen der andere Orientalisten, komt tot de conclusie, dat „we ons voorloopig moeten tevreden stellen met eenen datmu voor de samenstelling van de Bhâshya tusschen 140 voor Christus en 60 na Christus, welke resultaat van groot belang is, gezien de verwaarloosde tijdrekening van de Indische Liturgie in het algemeen".

Ook deze gegevens echter berusten op weer andere, welke afkonstig zijn van een paar onbelangrijke uitlatingen in de *Mahâbhâshya* van Patanjali. Het is altijd gevaarlijk zulke gevolgtrekkingen te maken, vooral waar het onder de Hindoe-letterkundigen bekend is, dat er eenige deelen van de *Mahâbhâshya* verloren zijn gegaan en aangevuld door latere schrijvers. Veronderstellende echter, dat bedoelde uitlatingen van Patanjali zelf afkomstig zijn, zoo ligt daar toch niets in, wat het jaartal van den schrijver zou kunnen vaststellen. Zoo bestaat b.v. het verband tusschen de uitdrukking „Arunad Yavanah Sâketam" en de veldtocht van Menander tegen Ayodhya in 144 en 120 voor Christus, waar Goldstücker op steunt, slechts in de verbeelding. In die uitdrukking is niets, wat noodzakelijkerwijze op den veldtocht van Menander duidt. Wij gelooven, dat Patanjali hier verwijst naar den veldtocht van Yavanas tegen Ayodhya gedurende het leven van Sagura's vader, welke in het *Harivamsha* wordt beschreven. Deze veldtocht had plaats lang voor den tijd van Rama en niets wijst op een verband met Menander. Goldstücker's afleiding berust op de aanname, dat Patanjali geen andere expeditie van Yavanas tegen Ayodhya kende, doch uit de door Vyasa geschreven *Harivamsha* blijkt, dat dit geen grond heeft, en zoo stort dan de geheele theorie van Goldstücker ineen. Van de namen der koningen uit de *Mahâbhâshya*- valt ook geen geldige afleiding te maken, daar vele vorsten der zelfde dynastie dezelfde naam dragen. Uit alles blijkt, dat we onmogelijk met Weber den ouderdom van Patanjali op 140 voor

Christus kunnen stellen. Laat ons zien of er door de Orientalisten nog andere data worden opgegeven. Waar het jaartal van Panini nog steeds niet vaststaat, kan daarop geen theorie gebouwd worden. Uit het feit, dat Panini in zijne spraakkunst de vorming van het woord Yavanâni verklaart, wordt door sommige Orientalisten afgeleid dat Panini geleefd moet hebben na den inval van Alexander. Het is jammer, dat de Europeesche Orientalisten zich de moeite getroost hebben voort te bouwen op dezen grondslag, zonder zich te overtuigen van de beteekenis van het woord „Yavana" en van den tijd, waarop de Hindoes voor het eerst in aanraking kwamen met de Grieken. Het gaat niet aan te beweren, dat die kennismaking pas ten tijde van den inval van Alexander plaats vond, integendeel, er zijn goede redenen te gelooven dat zij van veel vroeger dagteekent. Pythagoras heeft Indië bezocht volgens de overleveringen onder de ingewijden en van hem wordt in de Indische astrologische werken gesproken als van Yavanâchârya, terwijl het bovendien volstrekt niet gezegd is, dat de uitdrukking Yavana uitsluitend op de Grieken sloeg. Waarschijnlijk sloeg zij aanvankelijk op de Egyptenaren en de Ethiopiers en werd zij later ook van toepassing eerst op de Alexandrijnsche Grieken en vervolgens op de Grieken, de Perzen en de Arabieren. Behalve de Yavana-inval in Ayodhya, welke in de *Harivamsha* beschreven wordt, is er later nog een veldtocht naar Indië geweest door de Kâla Yavana (zwarte Yavana) gedurende het leven van Krishna, welke veldtocht in datzelfde werk beschreven wordt. Deze veldtocht was er waarschijnlijk een van Ethiopiërs. In elk geval is er geen reden om aan te nemen, dat de Hindoe-schrijvers pas na Alexander zouden zijn begonnen het woord Yavana te gebruiken. Wij kunnen geen gewicht hechten aan beweringen omtrent de jaartallen van Panini en Katyâyana (die beiden geleefd hebben voor Patanjali) uit de stellingen in de *Kathâ Sarit Sâgara,* die niets meer is dan een verzameling sprookjes. De Orientalisten zien nu ook in, dat we voor die jaartallen niet mogen bouwen op de gegevens van Hiwan Thsang en daarom kunnen we hierover zwijgen. Zoo staan dus die data bij de Europeesche Orientalisten nog niet vast. Waarschijnlijk heeft Goldstücker het bij het rechte eind, als hij beweert, dat Panini voor Boeddha geleefd heeft en de Boeddhis-

tische verslagen komen overeen met de overlevering der ingewijden, als zij vaststellen, dat Katyâyana een tijdgenoot van Boeddha was. Uit het feit, dat Patanjali zijn *Mahâbhâshyam* heeft moeten samenstellen na het schrijven van de *Sutra's* door Panini en na *Varttika* door Katyâyana kunnen we alleen afleiden, dat het geschreven werd na Boeddha's geboorte. Enkele overwegingen echter leiden ons er toe, aan te nemen, dat Patanjali omstreeks 500 voor Christus moet geleefd hebben. Max Müller heeft het tijdperk der Sutra's gesteld tusschen 500 en 600 voor Chr. Wij zijn het met hem eens, dat dit tijdperk omstreeks 500 voor Chr. werd afgesloten, hoewel het niet te zeggen is, hoever het in de Indische oudheid terugreikt. Patanjali was de schrijver der *Yoga Sutra's*, wat tot nog toe door geen enkel Hindoe-schrijver in twijfel is getrokken. Mr. Weber echter *gelooft*, dat de schrijver der *Yoga Sutra's* iemand anders is dan de schrijver van de *Mahâbhâshya*, doch hij waagt het niet de redenen op te geven voor dat vermoeden. Wij betwijfelen ten sterkste of eenig Europeesch Orientalist ooit het verband zal ontdekken tusschen de eerste Anhika van de *Mahâbhâshya*, en de ware geheimenissen der Hatha Yoga, die in de *Yoga Sutra's* vervat zijn. Alleen een ingewijde kan ten volle de beteekenis begrijpen van bedoelde Anhika; en de „Eeuwigheid van den Logos" of Shabda is een der hoofdleerstellingen der Indische „naakte wijzen", die algemeen Hatha Yogi's waren. Volgens de Hindoe schrijvers is Patanjali de schrijver geweest van drie werken, t.w. *Mahâbhâshya, Yoga Sutra's* en een boek over geneeskunde en anatomie, en er bestaat niet de minste reden de juistheid dier opvatting in twijfel te trekken. Daarom moeten we Patanjali stellen in het Sutratijdperk en dit wordt bevestigd door de overleveringen der Indische ingewijden. Waar Shankarâchârya een tijdgenoot van Patanjali is geweest (en tevens zijn leerling), moet hij in dienzelfden tijd geleefd hebben. We hebben aangetoond, dat er geen reden bestaat, Shankara in de achtste eeuw na Christus te stellen, zooals eenige Europeesche Orientalisten hebben gedaan. Verder hebben we aangetoond, dat Shankara een leerling is geweest van Patanjali, en dat met het tijdstip van dezen ook het jaartal van genen vaststaat. Ook hebben we aangetoond, dat noch het jaar 140 voor Christus noch de tijd van den inval van Alexan-

der kan worden aangenomen, en ten slotte hebben we op eenige omstandigheden gewezen, die ons het recht geven als onze opvatting kenbaar te maken, dat Patanjali en zijn leerling Shankara beiden hebben behoord tot het Sûtra-tijdperk. Wellicht mogen we het nu wagen, het publiek in kennis te stellen met het juiste jaartal, dat de Tibetaansche en Indische ingewijden aan Shankarâchârya toekennen. Volgens de in hun bezit zijnde historische gegevens is hij geboren in het jaar 510 voor Christus (een en vijftig jaar en twee maanden na Boeddha's overgang in Nirvâna) en wij zijn van de meening, dat men voldoende bewijzen voor de juistheid van dat jaartal zal kunnen vinden in Indië, indien de opschriften te Konjeveram, Shringeri, Jagannâth, Benares, Kashmir en verschillende andere door Shankara bezochte plaatsen behoorlijk ontcijferd worden. Shankara heeft Konjeveram, misschien een der oudste steden in Zuidelijk-Indië, gebouwd, en door behoorlijk onderzoek moet het mogelijk zijn den ouderdom der bouwwerken vast te stellen. De hier openbaar gemaakte bewijsgronden echter ondersteunen de opvatting der ingewijden volkomen. Waar Gaudapâda de Goeroe van Shankarâchârya's Goeroe was, kan diens jaartal in verband met dat van Shankara in alle redelijkheid gesteld worden op voor den tijd van Boeddha.

VRAAG VI. — „Historische moeilijkheid" — Waarom?

Gevraagd wordt, of er niet eenige verwarring is in den brief, aangehaald op blz. 52 van „Esoterisch Boeddhisme" ten opzichte der „oude Grieken en Romeinen, die heeten Atlantiërs te zijn geweest". Het antwoord luidt: volstrekt niet. Het woord „Atlantiër" was een verzamelnaam. De tegenwerping tegen de toepassing daarvan op de oude Grieken en Romeinen, omdat zij Ariers waren en „hunne taal eene overgang was van het Sanskrit naar de moderne Europeesche talen", heeft geene waarde. Met hetzelfde recht zou een toekomstig zesderas-onderzoeker, die mogelijk nooit gehoord heeft van eene eventueele verzinking van Europeesch Turkye, bezwaar maken tegen de opvatting, dat de Turken aan den Bosporus overblijfselen zouden zijn van de Europeanen. Hij zou over 12000 jaar kunnen zeggen: „De Turken zijn zeker Se-

mieten en hunne taal is een tusschending tusschen Arabisch en de moderne zesderas-talen" [1]).

De „historische moeilijkheid" komt voort uit zekere apodictische beweringen van de Oriëntalisten op taalkundige gronden. Prof. Max Müller heeft schitterend aangetoond, dat het Sanskrit de „oudere zuster" (vooral niet de „moeder") is geweest van alle moderne talen. Wat die „Moeder" aangaat, zoo komen hij en zijn collega's tot de slotsom, dat het een „nu *uitgestorven* taal moet zijn, *waarschijnlijk* gesproken door het oerras der Ariers". Als men hen vraagt, welke die taal dan was, antwoordt het Westen: „Wie zal het zeggen?" En als men vraagt, in welk geologisch tijdperk dat oerras dan wel zijn bloei gekend heeft, antwoordt dezelfde indrukwekkende stem: „In voorhistorische tijden, wier duur niemand kan bepalen". Toch moet het Sanskrit zijn geweest, hoe barbaarsch en onbeschaafd dan ook, daar de „voorvaderen der Grieken, Italianen, Slaven, Germanen en Kelten" alle binnen „dezelfde perken" hebben gewoond als dat oerras, en het taalonderzoek heeft de taalkundigen in staat gesteld de „godentaal" na te speuren in alle talen van Arische volken. Onderwijl houden diezelfde Oriëntalisten vol, dat het klassieke Sanskrit even voor onze jaartelling is ontstaan, en geven zij aan het Sanskrit der Veda's hoogstens een 3000 jaar meer.

Nu is Atlantis volgens de „Adepten" meer dan 9000 jaar voor onze jaartelling verzonken [2]). Hoe kan iemand dan volhouden,

---

1) Dit wil niet zeggen, dat er over 12000 jaar nog menschen van het zesde ras zullen zijn of dat het vijfde zal zijn verdronken. De cijfers werden zoo gesteld om des te duidelijker de vergelijking te doen uitkomen met het tegenwoordige bezwaar tegen het geval met de Grieken en Atlantis.

2) Mr. Gerald Massey's stelling in *Light*, dat het verhaal van Atlantis geen geologische gebeurtenis is geweest, doch een oude sterrenkundige mythe, is nogal onvoorzichtig. Mr. Massey is, ondanks zeldzame intuïtieve gaven en geleerdheid, een van die schrijvers, wiens sterk eenzijdige richting van onderzoek zijn overigens helder begrip heeft vertroebeld. Wijl Hercules nu een sterrenbeeld is, volgt hieruit niet, dat er nooit een held van dien naam heeft bestaan. Wijl de „wereldvloed" van Noach nu kan worden toegeschreven aan geologische en geografische onkunde, volgt hieruit niet, dat er nooit zondvloeden zijn geweest in voorhistorische tijden. De ouden hebben altijd elk aardsch voorval in verband gebracht met de hemellichamen. Zij

dat de oude Grieken en Romeinen Atlantiërs waren? Hoe kan dat zijn, waar beide volken Ariërs waren en de oorsprong hunner talen in het Sanskrit ligt? Meer nog, de Westersche geleerden *weten,* dat het Grieksch en het Latijn in de historische tijden zijn gevormd, daar de Grieken en Latijnen als volkeren in 11.000 voor Chr. nog niet bestonden. Zeer zeker beseffen degenen, die zoo iets naar voren brengen, niet, hoe *onwetenschappelijk* hunne stelling is.

Ziehier de geopperde kritiek en tevens de „geschiedkundige bezwaren". De beschuldigden zijn zich ten volle bewust van hunne gevaarlijke positie en toch houden zij hunne stelling vol. Het eenige, waar we bezwaar tegen maken, is, dat de namen dier volkeren onjuist worden gebezigd. We zouden naar voren kunnen brengen, dat het noemen van verre voorouders als Grieken en Romeinen evenals hunne latere nazaten, een even sprekend anachronisme is, als wanneer we de oude Kelten Galliers zouden noemen of de Insubren Franschen. Inderdaad is dit volkomen waar. Behalve echter de zeer aannemelijke verontschuldiging, dat bedoelde namen voorkomen in een particulier briefje, dat als gewoonlijk in groote haast was geschreven, en dat

---

gingen de geschiedenis hunner vergoddelijkte helden na en vereeuwigden die in hun sterrenbeelden evenals zij de zuivere mythe hebben verpersoonlijkt en alle levende natuur vermenschelijkt. Alvorens alles over één kam te scheren, moet men leeren inzien wat het verschil is in die twee soorten van denkwerking. Onlangs heeft de ramp van Krakatau meer dan 80.000 menschen het leven gekost, hoofdzakelijk Maleiërs en Javanen, met wie de groote wereld geen connecties had, zoodat het voorval spoedig in het vergeetboek zal raken. Ware die ramp echter ergens in Groot-Brittanië gebeurd, dan zou de heele wereld in beroering zijn geraakt, en toch, ook dan zou het na een paar duizend jaar uit 's menschen geheugen zijn gewischt. Zoo zal men dan een toekomstige Gerald Massey bespiegelingen kunnen zien houden over den astronomischen aard en de beteekenis van het eiland Wight, van Jersey of Man, en hem daarbij wellicht hooren beweren, dat dit laatste eiland nooit een menschenras heeft gehuisvest, doch dat het tot de astronomische mythologie heeft behoord en eigenlijk een mensch was, die is ondergegaan in de hemelsche wateren. Al is de legende van Atlantis er slechts eene „als die van Airyana-Vaêjo en Jambu-dvipa, zij is aardsch genoeg, en zoo is dan de mythologische oorsprong der legende van den Zondvloed nog een open vraag. Wij houden vol, dat die *niet* „onloochenbaar bewezen" is, hoe vindingrijk de theorie ook moge zijn.

met al zijn onvolmaaktheden nauwelijks waard was, woordelijk te worden aangehaald, zijn er nog belangrijke bezwaren tegen het noemen van bedoelde volken met andere namen. De eene verkeerde benaming is even goed als de andere, en het zou even verkeerd zijn van die oude Grieken en Romeinen te spreken als van de oude Hellenen van Hellas of Magna Graecia of van de Latijnen uit Latium, en bovendien zou het eigenwijs zijn, al zou het wat geschiedkundiger *klinken*. De waarheid is, dat, evenals de voorvaderen van nagenoeg alle Indo-Europeesche volken (of moeten we zeggen: Indo-Germaansche zonen van Japhet?), ook de bedoelde Grieksche en Romeinsche onderrassen veel verder terug moeten worden nagespeurd. Hun oorsprong moet veel verder terug verlegd worden in de nevels der voorhistorische tijden, in de tijden der mythen, die den modernen geschiedschrijver met zoodanige walging vervullen, dat alles, wat er maar uit die diepe afgronden komt opduiken, zeker dadelijk als een bedriegelijk waanbeeld wordt verworpen, als de *mythos* van praatjes of als een *latere fabel, die geen ernstige aandacht waard is.* De Atlantische oude Grieken kunnen niet eens de Autochtone bevolking genoemd worden, hoewel Autochtoon toch een zeer welkome uitdrukking is, om er alles onder te rangschikken, wat men verder niet thuis kan brengen, en dat in elk geval bij de Hellenen iets meer heeft beteekend dan simpelweg: van den geboortegrond, of oerbewoners. Toch is de zoogenaamde *fabel* van Deucalion en Pyrrha voorwaar niet ongelooflijker en wonderlijker dan die van Adam en Eva, een fabel, die nauwelijks honderd jaar geleden niemand in twijfel had durven trekken. In haar innerlijke beteekenis heeft de Grieksche overlevering mogelijk een grootere historische waarde dan vele der zoogenaamde historische gebeurtenissen van het tijdperk der Olympiaden, hoewel Hesiodes en Homerus beiden de eerste niet vermelden in hun heldendichten. Zoo kunnen we ook van de Romeinen niet spreken als van de Umbro-Sabellianen, zelfs niet als van Itali. Indien de geschiedkundigen eens bijgeval iets meer hadden vernomen van de Italiaansche „Autochtonen", de Iapygiërs, dan zou men de oude Romeinen dien naam kunnen geven, maar dan komt er weer een andere moeilijkheid: de geschiedenis *weet*, dat de Latijnsche overwinnaars dit geheimzinnige en ellendige ras voor zich uit dreven en het opsloten in Calabrische bergkloven, en daamee alle rassengemeen-

schap met hen loochenden. Bovendien zijn de Westersche oudheidkundigen eigenwijs en nemen zij geen andere gevolgtrekking aan dan hunne eigene. Waar zij ook niets terecht brengen van de onontcijferbare inschriften in een onbekende taal en geheimzinnig schrift op de oudheden der Iapygiërs, en die al jaren lang voor onontwarbaar verklaren, zouden aangeboden diensten in deze zeer zeker niet welkom zijn. Zoo is het dan niet mogelijk de oude Grieken en Romeinen bij hunne eigenlijke namen te noemen op eene wijze, die de geschiedkundigen voldoet en tevens in overeenstemming is met de waarachtige feiten. Waar echter in deze „antwoorden" de „wetenschap" toch al herhaaldelijk schokken heeft gekregen, en voor het afsluiten van deze reeks nog menig historisch, taalkundig en oudheidkundig bezwaar zal moeten worden geschapen, kunnen we even-goed dadelijk onze kaarten bloot leggen en er een eind aan maken.

Welnu dan, de Adepten wraken ten eenenmale de Westersche wetenschappelijke kennis omtrent den groei en de ontwikkeling van het Indo-Arische ras, die zij bij den dageraad der historie reeds hebben nagespeurd in zijn patriarchalen eenvoud aan de oevers van den Oxus. Voordat onze stellingen over de „oude Grieken en Romeinen" weerlegd of zelfs maar besproken kunnen worden, zullen de Westersche Oriëntalisten wat meer moeten weten uit het grijze verleden van dat ras en van de Arische taal, en zullen ze zich rekenschap moeten geven van de verschillende gapingen in hunne historie, die door geen hunner hypothesen overbrugd kan worden. Ondanks hun volslagen onwetendheid omtrent de vroegste voorouders der Indo-Europeesche volken, en hoewel geen geschiedschrijver het tot nog toe heeft gewaagd, ook maar bij benadering een tijdstip vast te stellen voor de splitsing der Arische volkeren en den oorsprong van het Sanskrit, is de te verwachten bescheidenheid ten eenenmale afwezig. Waar zij die groote scheiding der rassen in „den eersten dageraad der historie" plaatsen, met als „achtergrond van de heele Indische wereld" het Veda-tijdperk (waarvan zij bekennen niets te weten), kennen zij toch kalmweg een modern tijdstip toe aan de oudste zangen der Rig Veda naar aanleiding der „innerlijke aanwijzingen", en zij weifelen daarbij al even weinig als Mr. Fergusson, waar deze een jaartal na Christus toekent aan de alleroudste uit een rots gehouwen tempels van Indië, alleen van wege hun „uiterlijke vorm". Tot hunne onder-

linge twisten, persoonlijke veeten over geleerde vraagstukken en pleidooien zullen we echter zooveel mogelijk het zwijgen doen.

De groote Sanskritkenner uit Oxford heeft gezegd: „De getuigenis der taal is onwraakbaar", waarop hij ten antwoord krijgt: „Mits zij niet in botsing komt met geschiedkundige feiten en de volkenkunde". Voor zoover *zijne* kennis reikt zij het „de eenige getuigenis, die waard is aangehoord te worden, als het gaat om voorhistorische tijdperken", doch wanneer eenige dier voorhistorische tijdperken bekend raken, en als dan hetgeen *wij* denken te weten omtrent zekere voorhistorische volken in tegenstelling is met *zijne* „getuigenis der taal", zal men wellicht den Adepten willen toestaan, hunne eigene opvatting te behouden, zelfs al is die in strijd met de meening der grootste nu levende taalkundigen. De taalkunde is slechts een deel -- hoewel we toegeven een hoofdbestanddeel — van de ware philologie. Om volledig te zijn moet deze zich, zooals zoo juist is aangetoond door Böckt, vereenzelvigen met de geschiedenis. Gaarne erkennen we het recht van den Westerschen philoloog, die het moet stellen zonder eenige geschiedkundige gegevens, om te bouwen op de vergelijkende taalstudie, en de aan de woorden ten gronde liggende stamvormen na te speuren. We zouden echter hetzelfde recht willen opeischen voor den onderzoeker van ander ras, hoeveel *lager* dat ook moge staan volgens de meening van het overheerschende Westen. Immers, het zou mogelijk kunnen zijn, dat de Oostersche onderzoeker, die langs andere banen voortschrijdt, en zijne kennis heeft teruggebracht tot een stelsel, dat alle hypothesen en bloote beweringen uitsluit, over eene authentieke kroniek beschikt aangaande die tijdperken, welke zijne tegenstanders als voorhistorisch beschouwen. Het verschijnsel, dat men van Westersche mannen van wetenschap spreekt als van geleerden en onderzoekers, en daarentegen van de inlandsche Sanskritkenners en oudheidkundigen als van de halfgeleerden uit Calcutta en Indië, is nu juist geen bewijs voor hunne minderheid, doch veeleer een voor de juistheid van het Chineesche spreekwoord, dat zegt: „Eigendunk is zelden een makker van beleefdheid".

Zoo heeft de Adept dus weinig of niets te maken met de bezwaren der Westersche geschiedkunde. Volgens zijne kennis, die berust op documentaire verslagen, bij welke, gelijk gezegd, elke hypothese is uitgesloten en ten opzichte waarvan zelfs de ziel-

kunde een bijrol vervult, strekt de geschiedenis van zijn volk en van andere volkeren zich onnoemelijk veel verder uit dan het nauwelijks te onderkennen tijdstip, dat in het verre verschiet der Westersche wereld het begin van *haar* geschiedenis aangeeft. De eeuwen en eeuwen lang bijgehouden kronieken, gegrondvest op een astronomische en siderische tijdrekening, kunnen niet dwalen (over dit nieuwe „bezwaar", dat meer van schriftkundigen aard is en dat zou kunnen worden opgeworpen door het aanhalen van den Indischen Dierenriem van voor de Christelijke tijdrekening, zullen we het hebben in een later artikel).

Zoo is het dan in hoofdzaak de vraag, wie van de twee, de Oriëntalist of de Orientaal, de grootste kans hebben te dwalen. Een „Engelsch L. T. V." kan een keus doen tusschen twee bronnen van inlichting, twee soorten van leeraars. De eene soort bestaat uit de Westersche geschiedkundigen met hun gevolg van geleerde ethnologen, philologen, anthropologen archaeologen en Oriëntalisten in het algemeen. De andere bestaat uit onbekende Aziaten, die behooren tot een ras, dat, ondanks de verzekering van Max Müller, dat hetzelfde „bloed stroom door de aderen (van den Engelschen soldaat) en van de donkere Bengalen", door de Westersche beschaafde wereld gemeenlijk als „het mindere" wordt beschouwd. Men kan nauwelijks verwachten, dat er geluisterd zal worden naar een klein groepje menschen, vooral waar hunne geschiedenis, taal, godsdienst, afkomst en wetenschap door den veroveraar in zijn vasten greep nu zijn geschonden en onherkenbaar mismaakt, en zij hebben moeten beleven, dat de Westersche geleerden uitspraak doen, waarop geen hooger beroep of zelfs maar een protest of eene rechtzetting mogelijk is in zaken, die betreffen de juiste beteekenis, de chronologische gegevens of de historische waarde der oude monumenten en de nalatenschap in opschriften van het oude land. Heeft het Westersche publiek dan nog niet beseft, dat tot voor zeer kort geleden hun geleerden gewerkt hebben in een nauw paadje, dat her en der verstopt was door de bouwvallen van een kerkelijk dogmatisch verleden? Aan alle zijden waren zij ingeperkt door „geopenbaarde" feiten, afkomstig van een God, „bij wien duizend jaren zijn als een dag", en zoo genoodzaakt duizenden jaren tot eeuwen te herleiden en honderden tot eenhe-

den en slechts een ouderdom van 1000 jaar toe te kennen aan wat inderdaad meer dan 10.000 jaar oud was, en dat allemaal om het bedreigde gezag van hunnen godsdienst te redden en daarmee hun eigen fatsoen en hun goede naam in de beschaafde samenleving. Zelfs al waren zij zelf vrij van vooroordeel, dan hadden ze toch meestal ambtshalve de eer der Joodsche tijdrekening op te houden, welke door de stomme feiten wordt aangetast, en zoo zijn ze dan vaak onbewust de slaven geworden van eene kunstmatig opgezette geschiedenis, die pasklaar was gemaakt voor een eng dogmatisch geloof. Niemand heeft eenige aandacht gewijd aan deze nietige, maar zuiver zielkundige omstandigheid. Toch weten we allen, dat men liever feiten verdraaid heeft, dan een verwantschap te erkennen tusschen het Sanskrit en het Gothisch, Keltisch, Grieksch, Latijn en oud-Perzisch. Daartoe zijn oude handschriften verduisterd uit de bibliotheken, en taalkundige ontdekkingen ten stelligste geloochend. Ook hebben we het meegemaakt, hoe Dujald Stewart c.s., toen zij inzagen, dat de ontdekking ook op de ethnologie zou worden toegepast en de stamvaders der menschenrassen Sem, Cham en Japhet van hun voetstuk zou stooten, tegenover alle feiten loochenden, dat „het Sanskrit ooit een levende spreektaal geweest was" en de theorie voorstonden, dat „het eene uitvinding was geweest van de Brahmanen, die hun Sanskrit gevormd hadden naar het voorbeeld van het Latijn en het Grieksch. Ook weten we, en daar hebben we bewijzen voor, hoe het meerendeel der Oriëntalisten de neiging hebben, hun pad te verlaten ten einde te voorkomen, dat de een of andere Indische oudheid, hetzij handschrift, opschrift, hetzij van kunst of wetenschap, erkend wordt als te zijn van *Voor-Christelijken* tijd. Als men oorsprong en geschiedenis der heidensche wereld wil beperken binnen den engen kring van een paar eeuwen voor Christus, binnen die vruchtbare tijdruimte, waarin onze moeder Aarde, bekomen van haar moeizaam werk van het steentijdperk, zooals men het doet voorkomen, zonder eenigen overgang die vele hoog beschaafde volken voortbracht met hun heidensch bijgeloof, dan ligt de betooverde kring der Indische oudheidkunde binnen de grenzen van het (hun onbekende) jaar der Samvat aera en de tiende eeuw der Westersche tijdrekening.

Als we met zulk een ernstig „historisch bezwaar" te maken hebben, kunnen de verdedigers daarvan slechts herhalen, wat reeds vele malen werd betoogd: alles hangt af van de vroegste geschiedenis van en de oudheid toegekend aan de Indo-Arische volken. Laat ons eerst eens zien wat de geschiedkunde zelf weet mede te deelen omtrent die bijna voorhistorische periode, toen Europa's bodem nog niet was betreden door de primitieve Arische stammen. Uit de laatste Encyclopaedie en de studies van Max Müller en andere Oriëntalisten is het volgende samen te vatten. Zij erkennen, dat er in een onnoemelijk ver verleden, nog voor de Arische volkeren(met hunne kiemen der Indo-Germaansche talen) zich afscheidden van den oerstam en voordat zij uiteengingen om zich nieuwe woonplaatsen te zoeken in Europa en Azië, een enkel barbaarsch (?) volk bestond, dat „de lichamelijke en staatkundige vertegenwoordiger was van het opkomende Arische ras". Dit volk sprak „*een nu uitgestorven* Arische taal", waaruit door een reeks van wijzigingen, die zeker meer duizendtallen van jaren hebben gevorderd dan men wil toegeven, geleidelijk alle daarna komende talen ontstonden, welke nu door de Caucasische rassen worden gesproken.

Dit is ongeveer alles, wat de Westersche geschiedenis weet van haar ontstaan. Evenals Ravana's broeder Kumbhakarna, de Hindoesche wandelende Jood, heeft zij tijden lang een zwaren droomloozen slaap geslapen, en toen zij eindelijk weer tot bewustzijn kwam, heeft zij dat „opkomende Arische ras" teruggevonden, uitgegroeid tot tal van naties, volken en rassen, waarvan er vele al afgeleefd en zwak van ouderdom waren, en vele reeds spoorloos verdwenen, terwijl zij den waren oorsprong der jongere volken onmogelijk kon verklaren. Dit geldt voor „de jongere zuster". Wat den „oudsten broeder, den Hindoe" betreft, die, zooals Max Müller zegt, „het laatst het moederland van den Arischen stam heeft verlaten", en wiens geschiedenis door dezen voortreffelijken taalkundige ter hand is genomen, die Hindoe beweert, dat, terwijl zijn Indo-Europeesche verwanten nog lekker sliepen in de koele schaduw van de arke Noach's, hij reeds de wacht heeft gehouden en geen voorval onopgemerkt heeft laten voorbijgaan aan den voet zijner uitgestrekte Himalaya's, en dat hij de kroniek daarvan heeft vastgelegd in een taal, die den Indo-Europeeschen kolonist even onbegrijpelijk moge schijnen als Iapygische

inschriften, doch welke voor schrijver dezes volkomen duidelijk is. Voor deze misdaad is hij nu aan de kaak gesteld als vervalscher van de kronieken zijner voorvaderen. Voor Indië is goedgunstig een plaatsje open gelaten, „dat vervuld zal worden, als het zuiver metaal der historie eens gezuiverd zal zijn van de slak der overdrijving en het bijgeloof der Brahmanen". Toen de Oriëntalisten die zuivering niet konden tot stand brengen, hebben zij zichzelf maar beduid, dat er in dat „erts" niets dan slakken aanwezig waren. Nog erger stelden zij tegenover Brahmaansch „bijgeloof" en Brahmaansche „overdrijving" de Mozaische openbaring en haar Chronologie. De Veda werd vergeleken met Genesis. De ongerijmde aanspraken op een hoogen ouderdom werden teruggebracht tot een 4004 jaren voor Christus, den ouderdom der wereld, en de Brahmaansche bijgeloovige sprookjes over het lange leven der Arische Rishis werden gekleineerd en veroordeeld door de sobere geschiedkundige bewijzen, geleverd door den „geslachtsboom en de leeftijden der aartsvaderen van Adam tot Noach", wier levens van 930 tot 950 jaren telden, om niet te spreken van Methusalem, die vroegtijdig ten grave daalde op den aanvalligen leeftijd van 969 jaar.

Met het oog op zulke ervaringen heeft de Hindoe zeker het recht te bedanken voor de aanbieding, om zijne annalen te doen verifieeren door de Westersche geschiedkunde en hare tijdrekening. Integendeel, hij zou den Westerschen geleerde willen aanraden, alvorens alle stellingen der Aziaten te loochenen over wat voor Europeanen voorhistorische tijden zijn, eerst eens aan te toonen, dat zij werkelijk betrouwbare gegevens bezitten omtrent de geschiedenis van hun eigen ras. Als dat eenmaal gebeurd is, zal hij wel tijd en gelegenheid vinden, zijne buren in de volkerenrij te helpen met het snoeien van hunnen stamboom. Zoo bezitten o.a. onze Râjputanen volmaakt betrouwbare familiekronieken, die in een onafgebroken lijn teruggaan tot 2000 voor Chr. en verder, zooals door Colonel Todd wordt aangetoond, kronieken, die door de Britsche regeering bij haar officieel contact met hen worden aangenomen. Het is waarlijk niet genoeg eens wat losse brokstukken van de Sanskrit letterkunde bestudeerd te hebben, zelfs niet al kan men ook prat gaan op 10.000 teksten, brokstukken, die zijn vrij gegeven aan de vreemde handen, om zoo vol zelfvertrouwen te spreken van de „eerste Arische kolonisten in

Indië" en te verzekeren, dat „zij, aan zichzelve overgelaten in een eigen wereldje, *zonder verleden of toekomst* (!), niets dan zichzelf hadden, waarover zij konden denken", en dat zij daarom *volstrekt niets* konden weten van andere volkeren. Voor een juist begrip en om de innerlijke beteekenis van die teksten op te sporen, moet men ze lezen met behulp van het esoterische licht en de taal van de Brahmaansche geheime code machtig zijn, welke gewoonlijk als theologische praatjes worden gebrandmerkt. Als men juist wil oordeelen over wat de Oer-Ariërs wisten en niet wisten, of zij al dan niet maatschappelijke en staatsmansdeugden aankweekten, al dan niet de geschiedenis in acht namen, is het niet voldoende aanspraak te maken op vorderingen in het Vedische en klassieke Sanskrit, in het Prâkritam en Aryabhâsha. Om zich een begrip te vormen van de esoterische beteekenis van de oude Brahmaansche literatuur moet men inderdaad in het bezit zijn van den sleutel op de code der Brahmanen. Het is een wetenschap op zichzelf, de gebruikelijke uitdrukkingen in de Purâna's, Aranyaka's en Upanishads meester te zijn, en dit is nog veel moeilijker zelfs dan het leeren van de 3996 aphorismen van Pânini of van zijn algebraische teekens. Voorwaar, voor het meerendeel der Brahmanen zelf is nu de juiste uitleg van hunne heilige teksten te loor gegaan. Toch weten zij genoeg van de dubbele beteekenis hunner schriften, om met recht het vermakelijke in te zien van de ijverige pogingen der Europeesche Oriëntalisten, om de meerwaardigheid van hun eigen nationale kronieken en de waardigheid hunner wetenschap hoog te houden, door op waarlijk eenig besliste wijze hun uitleg te geven aan de oude Hindoesche teksten. Hoe oneerbiedig het ook moge klinken, zoo doen we een beroep op den taalkundige, om eerst eens op een overtuigender wijze te toonen, dat hij beter dan de gemiddelde Hindoesche Sanskrit pandit in staat is, een oordeel te vellen over den ouderdom van de „taal der goden", dat hij werkelijk in de gelegenheid is geweest, langs onfeilbare paden van tallooze geslachten het verloop na te gaan van die „nu uitgestorven Arische taal" in haar vele gedaanteverwisselingen van het Westen, en hare ontwikkeling, eerst tot het Vedische en later tot het klassieke Sanskrit van het Oosten, en dat hij dien hoofdstroom heeft gevolgd van af het tijdstip dat hij zich heeft gesplitst in zijn nieuwe ethnografische beddingen, en ten slotte, dat hij, die Oriëntalist, dank zij zijne gissingen in

zake de Sanskrit letterkunde, werkelijk den aard kan beoordeelen van dat vele, dat hem nog onbekend is, van alles, wat gelegen is tusschen een uit het oog verloren „geboortetoestand" en het tijdperk der laatste decadentie, en dat de inheemsche onderzoeker niets wist, weet en weten zal van die geschiedenis. Voordat de Oriëntalist dit alles heeft aangetoond, kan hem niet het recht worden toegekend, zich een gezag en die hooge minachting aan te matigen, welke in bijna alle werken over Indië en zijn verleden worden aangetroffen. Waar hij zelf de kennis mist van die onmetelijke tijdperken, welke liggen tusschen den Arischen Brahmaan van Midden-Azië en den Brahmaan bij het ontstaan van het Boeddhisme, heeft hij zeker geen recht te beweren, dat de ingewijde Indo-Ariër er onmogelijk zooveel van kan weten als de vreemdeling. Die tijdperken zijn voor hem een volstrekt ledig en hij heeft ongelijk als hij beweert, dat de Ariër zonder „eigen" staatkundige geschiedenis zich beperkt zag tot „godsdienst en wijsbegeerte..... in eenzaamheid en overpeinzing". Welk een gelukkige vinding, ongetwijfeld ingegeven door de in de oudste zangen der *Rig Veda* beschreven onophoudelijke oorlogen, overwinningen en levenswerking. Ook kan hij met geen schijn van recht volhouden, dat „Indië geen plaats innam in de wereldstaatkunde" of dat „de geschiedenis der Brahmanen geen gelijken tred heeft gehouden met die der andere volkeren van voor het ontstaan van het Boeddhisme", want hij weet van die prae-historische geschiedenis van andere volkeren al even weinig als van die der Brahmanen. Geen van zijne afleidingen, combinaties en stelselmatige rangschikking van hypothesen begint veel vroeger dan 200 voor Chr., en waar dit wel zoo schijnt, toch zeker niet op werkelijk geschiedkundigen grondslag. Dat moet alles nog bewezen worden, voordat hij onze aandacht kan opeischen. Zoo niet, dan is, „alle onwraakbare aanwijzing der taal" ten spijt, de aanwezigheid van de Sanskrit-stammen in alle Europeesche talen niet voldoende om te bewijzen, hetzij dat (a) alvorens de Arische veroveraars afdaalden naar de *zeven stroomen,* zij nog *nooit hunne Noordelijke streken hadden verlaten,* of (b) waarom de „oudste broeder, de Hindoe, het laatst het gezamenlijk geboortehuis der Arische familie heeft moeten verlaten". Den philoloog kan zulk eene veronderstelling „heel natuurlijk" lijken, doch de Brahmaan heeft het recht steeds sterker te vermoeden, dat achter die volgorde de een of andere occulte reden

schuilt. Hij verdenkt den Oriëntalist er van, dat die in het belang van eigen theorieën gedwongen is den „oudsten broeder" zoo verdacht lang te doen toeven aan den Oxus, of waar „de jongste" hem ook maar meent te mogen plaatsen, in eeuwenlangen „geboortestaat", nadat deze „al zijn broeders had zien vertrekken naar de dalende zon".

Wij hebben alle reden te gelooven, dat het hoofdmotief voor het toeschrijven van een dergelijk achterblijven is de drang om het ras nader te brengen tot het Christelijke tijdperk. De „broeder" moet dan maar voorgesteld worden als onwerkzaam en onverschillig, „peinzende slechts over zichzelf", opdat niet zijne oudheid en zijne „sprookjes van ledig afgodondom" of misschien zijne overleveringen over handelingen van andere volken een spraak in het wiel steken van de tijdrekening volgens welke hij nu eenmaal beoordeeld moet worden. Deze onze achterdocht vindt alweer voedsel, als we in het reeds meermalen aangehaalde, zuiver wetenschappelijk-philologische boek opmerkingen en zelfs voorspellingen vinden als: „De Geschiedenis leert ons, dat het geheele menschenras eene geleidelijke opvoeding heeft noodig gehad, alvorens het in de volheid der tijden kon worden toegelaten tot de waarheden van het Christendom", of b.v.. „De oude godsdiensten der wereld waren slechts de natuurlijke melk, op welke te zijner tijd het brood des levens moest volgen", of de breede opvatting, dat „er *eenige waarheid* ligt in het Boeddhisme, zooals die evenzeer te vinden is in elke *dwaalgodsdienst* der wereld, doch .....[1]).

De gedachtensfeer van Oxford en Cambridge schijnt beslist ondienstig te zijn voor het erkennen van zoowel de oudheid van Indië als van de verdienste van de wijsheid, die daar is ontstaan. [2])

---

1) Max Müller, History of Ancient Sanskrit Literature.

2) Hoe eenzijdig en bekrompen de meeste Westersche Oriëntalisten oordeelen, kan blijken uit: „The History of Indian Literature" door Albrecht Weber, een Sanskrit geleerde, die onder de hoogste autoriteiten meetelt. Het steeds maar aanslaan van dien eenen toon van het Christendom en de nauwelijks verborgen pogingen om het voor te stellen als de sleutel tot alle andere godsdiensten, komt in zijn werk pijnlijk naar voren. Daar wordt aangetoond, dat Christelijke invloeden werkzaam zijn geweest in den groei van het Boeddhisme en in de Krishna-vereering niet alleen, maar zelfs in den Shiva-eeredienst en diens overleveringen. Openlijk wordt verklaard, dat „het geen vergezochte hypothese is, dien

Losse bladen uit de esoterische geschiedenis.

Het voorgaande, een langwijlige doch noodzakelijke afwijking, zal het goed recht hebben aangetoond van den Aziatischen geleerde, om terughoudend te zijn nopens hetgeen hij weet. Immers, het is niet zoozeer op de historische feiten, dat de „geschiedkundige moeilijkheid" berust, als wel op hunne bemoeizucht met van ouds gevestigde eerbiedwaardige opvattingen, welke veelal dienen ter meerdere luister van een ongenaakbaar geschiedkundig axioma. Geen betoog van onzen kant zal op nadere beschouwing mogen hopen, zoolang het slechts ingang kan vinden na een grondige vernieling van de zoogenaamd historische of religieuze stokpaardjes. Het doet echter aangenaam aan, na de zinnelooze aanvallen op de occulte wetenschappen, waarbij schimpscheuten en botte ontkenning de plaats innamen van argumenten en onderzoek, te ontdekken, dat er in het Westen nog mannen zijn, die dit veld willen betreden als wijsgeeren, en die onpartijdig en sober de aanspraken onzer vergrijsde leerstellingen willen onderzoeken met den eerbied, die verschuldigd is aan de waarheid en de waardigheid, welke de wetenschap vereischt. Alleen zij wier eenige wensch het is, de waarheid te benaderen, en niet vroegere conclusies te bevestigen, kunnen met recht verwachten, dat de feiten hun onthuld zullen worden. Ten believe van die minder-

---

invloed toe te schrijven aan verspreide Christelijke zendelingen". Deze voorstreffelijke Orientalist vergeet klaarblijkelijk, dat, ondanks zijn pogen het niet mogelijk zal zijn de Vedische, Sûtra- of Boeddhistische tijperken onder te brengen binnen het Christelijke tijdperk, dien algemeenen vergaarbak van alle oude geloofsvormen, en waarvan sommige Oriëntalisten liefst een oudmanhuispoort voor alle vervallen oude godsdiensten en wijsbegeerten zouden maken. Zelfs Tibet is volgens zijne meening niet ontkomen aan „Westerschen invloed". Wij hopen nog op het tegendeel. Aan te toonen is, dat de Boeddhisten-zendelingen twee eeuwen voor de Christelijke tijdrekening al even talrijk waren in Palestina, Alexandrië, Perzië en zelfs Griekenland als nu de Padri's in Azië, ook dat de leer der Gnostieken, (zooals hij moet *toegeven)* van Boeddhisme overvloeit. Basilides, Valentianus, Barsedanes en vooral Manes waren eenvoudig Boeddhistische *ketters,* en de afzweringsfomule van de laatstgenoemde vermeldt in het bijzonder den naam van Boeddha (Bodda).

heid nu, en voor zoover het toelaatbaar is, zullen we dan, om op ons onderwerp terug te komen, die feiten geven.

De kroniek der Occultisten maakt geen onderscheid tusschen de „Atlantische" voorvaderen der Grieken en der Romeinen. Ten deele geholpen of anders weersproken door de gepatenteerde geschiedkunde, leeren *hunne* kronieken ons, dat er van de oude Latini der klassieke legende, Itali genoemd, in 't kort van het volk, dat over de Apenynen het schiereiland is binnengekomen (evenals hunne Indo-Arische broeders *vóór hen* den Hindoe Kûsh waren overgetrokken) van uit het Noorden, op een tijdstip lang voor de dagen van Romulus, nog slechts de naam en een opkomende taal over was.

De geschiedkunde der oningewijden zegt, dat de Latijnen van het mythische tijdperk zoodanig verhellenizeerd zijn te midden der rijke koloniën van Magna Craecia, dat er in hen niets van de oorspronkelijke nationaliteit overbleef. De eigenlijke Latijnen waren het, zegt hij, die prae-Romeinsche Italianen, die, door zich in Latium te vestigen, van den aanvang af vrij wisten te blijven van Grieksche invloeden, en die de voorvaderen der Romeinen zijn geweest. In tegenspraak met de exoterische geschiedkunde, beweren de occulte kronieken, dat, zoo al door ingewikkelde omstandigheden, te lang om hier uit te leggen, de kolonisten in Latium hunne oorspronkelijke nationaliteit wat langer bewaarden dan hunne broeders, die met hen eerst het schiereiland zijn binnengedrongen van uit het Oosten (wat *niet* hun land van oorsprong was), zij die nationaliteit toch zeer spoedig om andere redenen hebben verloren. Hoewel zij afgescheiden bleven van de Samnieten, zijn zij niet vrij gebleven van andere vreemde binnendringers.

Waar de Westersche geschiedschrijver de verminkte en onvolledige kronieken van verschillende volkeren tezamen voegt, ze tot een kunstig mozaiek rangschikt volgens het beste en waarschijnlijkste ontwerp, en daarbij overgeleverde legenden totaal verwerpt, schenkt de Occultist niet de minste aandacht aan de ijdele zelfverheerlijking der toenmalige overwinnaars en hunne opschriften in steen. Ook speurt hij de brokstukken van z.g. geschiedkundige inlichtingen niet na, welke vaak brouwsels waren van belanghebbende partijen en hier en daar verspreid gevonden worden bij de klassieke schrijvers, aan wier oorspronkelijke bewoordingen

ook al geweld is aangedaan. De Occultist gaat de ethnologische verwantschap na en hare afwijkingen in de verschillende nationaliteiten, onderrassen en rassen en dat langs een veel gemakkelijker pad, en daarbij vindt hij even zekere leiding als de leerling in de aardrijkskunde in een landkaart. Evenals deze door de verschillende kleuren de grenzen der verschillende landen gemakkelijk kan nagaan, hunne oppervlakte, de verdeeling tusschen land en water en de ligging der bergen, zoo kan de Occultist door het nagaan van de voor hem zeer goed te onderscheiden *aurische tinten en kleurschakeeringen van den innerlijken mensch,* beslist uitspraak doen, tot welke der onderscheiden menschelijke geslachten, tot welke bijzondere groep, ja, tot welk onderdeel der groep eenig volk, een stam of een enkeling behoort. Dit moge vaag en onbegrijpelijk lijken voor de menigte, die niets weet van ethnografische onderscheiding in de zenuwuitstraling en niet gelooven in eenige theorie over den innerlijken mensch, welke slechts wetenschappelijk is voor de weinigen. De geheele kwestie gaat om de werkelijkheid of de onwerkelijkheid van dien innerlijken mensch, die door helderziendheid is ontdekt, en waarvan Von Reichenbach het odyle of de zenuwuitstraling aantoont. Als men het bestaan daarvan toegeeft, en bij ingeving weet te beseffen, dat de innerlijke mensch, als zijnde nader verwant aan de eene onzichtbare Werkelijkheid dan de uiterlijke mensch, ook een veel beter onderkenbaar type moet opleveren dan zijn stoffelijke tegenhanger, zal het zoo moeilijk niet zijn in te zien, wat wij bedoelen. Immers, als voor den gemiddelden waarnemer, laat staan voor den geoefenden ethnoloog, de stoffelijke lichaamseigenschappen en bijzondere kenmerken van eenig persoon diens nationaliteit uitwijzen, daar de Engelschman op het eerste gezicht is te onderkennen van den Franschman, de Duitscher van den Italiaan, om niet te spreken van de raskenmerken [1]) in hunne anthropologische indeeling,

---

[1]) Eigenlijk moest men hier spreken van „geologische rassen" ten einde onderscheid te maken met hunne latere ontwikkelingen — de Wortelrassen. De occulte leer heeft niets te maken met de bijbelsche indeeling van Sem, Cham en Japhet. Zij bewondert, hoewel zij haar niet aanneemt, de laatste physiologische indeeling door Huxley in de vijf groepen der Australioiden, Negroi-

zal men toch licht begrijpen, dat dezelfde, maar veel duidelijker verschillen van type en kenmerken moeten bestaan tusschen de *innerlijke* rassen, die huizen in deze „vleeschelijke tabernakels". Naast deze licht te onderkennen zielkundige en *astrale* verschillen bestaan er geboekstaafde kronieken in een onafgebroken reeks van tijdtafels, en de geschiedenis van de geleidelijke vertakking van rassen en onderrassen uit de drie *geologische* oer-rassen, een werkstuk der Ingewijden van alle aartsvaderlijke oude tempels tot op heden, en verzameld in ons *Boek der Getallen* en andere.

Vandaar en op dit dubbele getuigenis (dat de Westerlingen mogen verwerpen, zoo zij dat verkiezen) wordt betoogd, dat er van wege de groote vermenging der verschillende onderrassen, zooals de Iapygiërs, de Etrusken, Pelasgen en later de Helleensche en Kelto-Gallische elementen in de aderen der oorspronkelijk Itali van Latium in de stammen, welke Romulus aan de oevers van den Tiber bijeen trok juist evenveel Latinisme was, als er nu is in de Romanen van Wallachye. Natuurlijk, als alle historische grond ontzegd wordt aan de fabel der tweelingen van Rea Silvia, evenals aan die der stichting van Alba Longa door den zoon van Aeneas, dan ligt het in de rede, dat het geheel der verdere stellingen evenzoo een moderne uitvinding moet zijn, gebouwd op de totaal waardelooze sprookjes van de legendarische tijden der „mythe". Voor hen, die nu deze stellingen geponeerd hebben, ligt er echter meer daadwerkelijke waarheid in zulke fabels dan er te vinden is in zoogenaamde *historische* tijden der eerste Romeinsche koningen. Het is te betreuren, dat deze stellingen in botsing komen met de gezaghebbende conclusies van Momsen en anderen, toch moeten we (alleen stellende, wat voor de „Adepten" *feiten* zijn) wel begrijpen, dat alles (behalve de fantastische datum voor Rome's stichting in April 753 voor Chr.) wat in die oude overlevering verhaald wordt met betrekking tot het Paemerium en de Triple Alliantie der Ramiers, Luceres en Tities van de zoogenaamde Romu-

---

den, Mongoloiden, Xanthochroiden en Melanchroiden. Toch zegt zij, dat de drieledige indeeling der Joden dichter bij de waarheid is. Zij kent slechts drie geheel onderscheiden oerrassen, wier evolutie, vorming en ontplooiing gelijken tred heeft gehouden en in evenwijdige lijnen is verloopen met de evolutie, vorming en ontwikkeling van drie geologische lagen: het zwarte, het rood-gele en het bruin-witte ras.

lus-legende, inderdaad veel nader aan de waarheid is dan wat de uiterlijke geschiedenis als feiten aanneemt van de Punische en Macedonische oorlogen, vóór, gedurende en bij den val van het Romeinsche Keizerrijk. De stichters van Rome waren beslist een volkeren*mengsel*, samengesteld uit verschillende afval en overblijfsels der vele primitieve stammen met nog enkele Latynsche families, de afstammelingen van het afzonderlijke onderras, dat gezamenlijk met de Umbro-Sabelliërs uit het Oosten was gekomen. Waar deze tot in de Middeleeuwen hun bepaalde kleur behielden door het Sabynsche element, dat in zijn bergland onvermengd kon blijven, is het bloed der echte Romeinen van af den beginne *Helleensch*. De beroemde Latynsche liga is geen sprookje, doch historie. De afstamming der koningen van den Trojaanschen Aeneas is waar, en de idee, dat Romulus beschouwd moet worden als een blootelijk symbolisch vertegenwoordiger van een volk, evenals Aeolus, Dorus en Jon dat waren in stede van een levend mensch, is even ongegrond als willekeurig. Zoo iets kan alleen worden volgehouden door eene klasse van geschiedschrijvers, die hunne zonde van het medeverzekeren, dat Sem, Cham en Japhet de eens levende voorvaderen der menschheid zijn geweest, trachten goed te maken, door een brandoffer te maken van alle historische, doch niet-Joodsche overleveringen, legenden of verslagen, die gelijke rechten konden doen gelden als deze drie bevoorrechte aartszeevaarders, in stede van nederig te zitten aan de voeten van diezelfde „onzinnige mythen", bakersprookjes en bijgeloovigheden.

Zoo zien we dan, dat de verwerpelijke beweringen op blz. 56 en 62 van *Esoterisch Boeddhisme*, welke, naar het heet, zulke „geschiedkundige moeilijkheden" scheppen, door den correspondent van Mr. Sinnett niet zijn gedaan om een Westersche theorie overeind te houden, doch in trouw aan de historische *waarheid*. Of zij al dan niet kunnen worden aanvaard in de kringen, waar kritiek schijnt te berusten op bloote gissingen, al worden die ook wetenschappelijke hypothesen genoemd, is iets, wat ons evenmin raakt, als de uitlatingen van een toerist over de coiffure van de Sphinx den ontwerper van dat verheven symbool kan raken. De zinnen:

„De Grieken en Romeinen zijn kleine onderdeelen geweest van onzen eigen Caucasischen stam" (blz. 56), en: „Zij waren de overblijfselen van de Atlantiërs (de jongeren behooren tot het vijfde

ras)" blz. 62) toonen dus hunne ware bedoeling openlijk aan. Met de oude Grieken, „overblijfselen van de Atlantiërs", zijn bedoeld de eponyme voorvaderen (zooals zij in Europa genoemd worden) van de Aeoliërs, Doriërs en Joniërs. Met het samenkoppelen van de oude Grieken en Romeinen werd bedoeld, dat de Oer-Latijnen zijn opgeslokt door Magna Graecia. Met het „de jongeren behooren tot het vijfde ras" die beide kleine twijgen, uit wier aderen de laatste druppels van Atlantisch bloed zijn verwijderd, en hiermede wordt aangegeven, dat het Mongoloide vierde rasbloed geëlimineerd was. De Occultisten onderscheiden ook nog de rassen, die den overgang vormen tusschen twee Wortelrassen, wat de Westerlingen niet doen. De „oude Romeinen" waren Hellenen onder een nieuw ethnologisch mom, en de nog oudere Grieken de bloedeigen voorvaderen van de toekomstige Romeinen. In direct verband hiermee wordt de aandacht gevestigd op het volgende feit, een der vele van geschiedkundige strekking tot in de „tijden der mythe", waartoe Atlantis behoort.

Wij verzoeken den lezer in gedachte te houden, dat Atlantis, evenals het moderne Europa, vele volken met vele tongvallen heeft bevat (uitvloeisels van de drie oer-stamtalen van het eerste, tweede en derde ras) en zullen ons dan wenden tot Poseidonis, althans tot het laatste overblijfsel daarvan, omstreeks 12000 jaar geleden. Evenals de hoofdstam in de talen van het vijfde ras het Arische Sanskrit is van het bruin-witte geologische ras, zoo is het overheerschende element in Atlantis een taal geweest, welke nu nog slechts in decadentie bestaat in den tongval van eenige Amerikaansche Roodhuid-stammen, en het Chineesch van eenige binnenlandsche Chineezen, de bergstammen van Kivang-Ze, een taal, die een mengsel was van de eenlettergrepige en het agglutinaat, zooals de moderne philologen zouden zeggen. Zoo was de taal van de geel-rooden, tweeden, of middel-geologischen stam (wij zullen de uitdrukking „geologisch" handhaven). Natuurlijk is er een groot percentage van het Mongoloide of vierde Wortelras aan te wijzen onder de Ariërs van het vijfde, doch dit wil niet zeggen, dat daarin tegelijkertijd geen onvermengd zuivere Arische rassen bestonden.

Een aantal kleine eilanden, die rondom Poseidonis lagen, wa-

ren ten gevolge van aardbevingen verlaten lang voor de beslissende ramp, welke alleen in der menschen heugenis overbleef en in geen enkel geboekstaafd verslag. De overlevering verhaalt, dat een kleine stam (de Aeoliërs), die uit het verre Noorden naar een dier eilanden was verhuisd, zijn land opnieuw moest verlaten uit vrees voor een vloedgolf. Als wij, ondanks de Oriëntalisten en de gissingen van M. F. Lenormant, die een naam uitvond voor een volk, welks vage schim hij onduidelijk bespeurde in het verre verleden als voorloopers der Babyloniers, zeggen, dat dit Arische ras, dat afkomstig was uit Centraal-Azie, de bakermat der vijfde-ras menschheid, doch tot de „Akkadische" stammen behoorde is er een nieuwe geschiedkundig-volkenkundige moeilijkheid geschapen. Toch houden we vol, dat deze Akkadiërs niet meer „Turanisch" ras hadden dan eenig modern volk der Britsche eilanden tot de tien stammen van Israël behoort, die zoo op den voorgrond treden in den Bijbel, doch in de geschiedenis ontbreken. Met zulke merkwaardige punten van overeenkomst tusschen de moderne exacte (?) en de occulte wetenschappen, mogen we onze *fabel* vervolgen. Hoewel zij inderdaad door hun oorspronkelijk verband met den Arischen, Midden-Aziatischen stam tot het vijfde Ras behoorden, zoo waren de oude Aeoliërs toch Atlantiërs niet alleen krachtens hun langdurig verblijf sinds duizenden jaren in het nu verzonken land, doch ook door bloedmenging en onderlinge huwelijken. Wellicht is Mr. Huxley niet ver van de waarheid, waar hij zijne Melanochroiden (waaronder hij de Grieken rangschikt) stelt als het „resultaat van kruising tusschen Xanthochroiden en de Australioiden" onder welk hij de Zuid-Indische lagere klassen en een deel der Egyptenaren rekent. Hoe dit zij, de Aeoliërs van Atlantis waren over 't algemeen Ariërs, even goed als de Basken (de Allophyliërs van Dr. Pritchard) nu Zuid-Europeanen zijn hoewel zij oorspronkelijk tot den Zuid-Indischen stam der Draviden hebben behoord (wier stamvaders volstrekt niet tot de oer-inwoners van Europa hebben behoord voor de eerste Arische volksverhuizing, zooals wel eens verondersteld wordt). Bang door de herhaalde aardbevingen en het zichtbaar naderen van den grooten ramp, heet het, heeft deze stam der Aeoliërs zich ingescheept op een vloot van *arken* en koers gezet naar de zuilen van Hercules, en verder naar de kusten

der Middellandsche Zee, om eindelijk voor goed te landen aan de kusten van de Aegeïsche Zee in het land van Pyrrha (nu Thessalië), waaraan zij den naam van Aeolië gaven. Van daaruit begonnen zij hunne onderhandelingen met de goden van den berg Olympus. Hier mogen we er op wijzen, op gevaar af een geografisch bezwaar te scheppen, dat in dien tijd der mythe Griekenland, Kreta, Sicilië, Sardinië en vele andere eilanden in de Middellandsche Zee slechts overzeesche bezittingen of koloniën van Atlantis waren. De „fabel" verhaalt verder, dat langs de kusten van Spanje, Frankrijk en Italië de Aeoliërs herhaaldelijk hebben halt gehouden en dat de herinnering aan hunne „tooverijen" nog levendig is onder de afstammelingen der oude Massiliërs, der stammen van het latere Carthago Nova en de zeehavens van Etrurië en Syracuse. Het zou inderdaad zelfs nu nog niet zoo'n kwaad idee zijn, als de oudheidkundigen met toestemming van hunne anthropologische vereenigingen hun oor eens te luisteren legden bij de folklore en de sprookjes der verschillende autochtone bevolkingen van die streken, daar die mogelijk zoowel betrouwbaarder als suggestiever zullen blijken dan de ontcijferbare opschriften der monumenten. De geschiedenis heeft pas duizenden jaren later een vage glimp opgevangen van het bestaan dier autochtonen, n.l. op het tijdstip, toen die van den Epirus den Pindos overtrokken met het doel de zwarte Magiërs uit hunne woonplaats te verjagen naar Boeotië. De geschiedkunde echter heeft nog niet geluisterd naar de volkslegenden, die spreken van de „vervloekte toovenaars", die vertrokken en daarbij een erfenis achterlieten van meer dan een geheim hunner duivelsche kunsten, welker roep door alle eeuwen heen in de geschiedenis, of, zoo men wil, in de klassieke Grieksche en Romeinsche fabels weerklinkt. Tot op den huidigen dag verhaalt de volkslegende, hoe de verre voorvaderen der Thessaloniërs, zoo bekend om hunne toovenaars, gekomen waren van achter de zuilen, hulp en toevlucht hadden gezocht bij Zeus en den vader der goden hadden gesmeekt hen te redden voor den vloed. De „Vader" echter wees hen van den Olympus en vergunde hen slechts zich neder te zetten aan den voet van den berg, in de dalen, en aan de kusten van de Aegeïsche zee.

Dit is de oudste legende over de Thessaloniërs. Welke was nu de taal, die door de Atlantische Aeoliërs werd gesproken? De geschiedenis geeft hierover geen uitsluitsel. Edoch, de lezer heeft zich

slechts eenige reeds aanvaarde feiten te binnen te brengen en nog enkele onbekende te aanvaarden, om een licht te doen opgaan in elk ontvankelijk brein. Aangetoond is, dat in de oudheid algemeen de opvatting heerschte, dat de mensch *uit de aarde was geboren.* Dit is ook de letterlijke vertaling van het woord autochtoon. In bijna elke gangbare volkslegende vinden we dat terug. Het Sanskrit-woord „Arya" beteekent: „uit de aarde geboren" of „heer van den grond". Koning Erechtheus der oer-Grieken werd vereerd in de eerste dagen der Akropolis en wordt door Homerus voorgesteld als: „hij, die de aarde baarde". Ook „vormde Jahve den mensch uit stof van den aardbodem en blies in zijne neusgaten levensadem". Steeds heeft dat scheppingsverhaal een diepe occulte beteekenis en het staat in indirect verband met den oorsprong van den mensch en de opeenvolgende rassen. Zoo hebben ook de legende van Helenos, den zoon van Pyrrha (vrouw van Deukalion, dochter van Epimathos: Pandora) *de roode,* de oudste naam van Thessalië en die van Mannus, den stamvader der Germanen en zoon van Tuisco, „den rooden zoon der aarde", niet alleen onmiddellijk verband met onze Atlantische legenden, maar zij verklaren ook de indeeling van het menschdom in geologische groepen, zooals de Occultisten dat doen. Slechts deze indeeling is in staat den Westerschen geleerde het oogenschijnlijk vreemde, zoo niet onzinnige samenvallen te verklaren van den Semitischen Adam, eene persoonlijkheid uit een goddelijke openbaring en gemaakt uit stof der aarde met de Arische Pyrrha, Tuisco, enz., de mythische helden der „dwaze" sprookjes. Ook zal die indeeling der Oostersche Occultisten, die de vijfde-ras menschen, het bruin-witte, en de vierde-rassers het rood-gele Wortelras noemen, en die in verband brengen met geologische lagen, niet zoo geheel fantastisch schijnen aan hen, die vers III, 34-39 van de Veda en de occulte beteekenis daarvan hebben begrepen, alsook een ander vers, waarin de Dasyu's „geel" worden genoemd. „Hatvi Dasyûm prâ âryam varanam âvat", wordt gezegd van Indra, die door de Dasyu's te dooden, de *kleur* der Ariërs heeft gered, en elders: Indra „heeft den Ariërs het licht onthuld en Dasyu werd ter *linker* zijde achtergelaten" (II, 11, 18). De onderzoeker van het occultisme moge in gedachten houden, dat de Grieksche Noach, Deukalion, de man van Pyrrha, de zoon heette van Prometheus, die uit den Hemel het god-

delijk *vuur* stal (d.i. de Geheime Wijsheid, de „rechterhandsche" of occulte kennis), dat deze Prometheus de broeder is van Atlas, en de zoon van Asia en den Titaan Iapetus, het oerbeeld, waaraan de Joden hunnen Jafeth ontleenden ten behoeve van hunne volkslegende, welke de kabalistische Chaldeeuwsche beteekenis versluiert en dat hij tevens het oerbeeld is van Deukalion. Prometheus is schepper des menschen uit aarde en water (ook Mozes zegt, dat aarde en water noodig zijn om een mensch te maken), die, na het *vuur* gestolen te hebben van den Olympus, *een berg in Griekenland, vastgeketend wordt aan een heuvel in den afgelegen Caucasus.* Van den Olympus naar den berg Kasbek is een heel eind. De Occultisten zeggen, dat het vierde ras is ontstaan en zich heeft ontwikkeld op het Atlantische vasteland, in zekeren zin onze antipoden, terwijl het vijfde ontstond en zich ontwikkelde in Azië (De oude Grieksche aardrijkskundige Strabo b.v. geeft den naam Ariana aan het land der Arya's, het geheele land tusschen den Indischen Oceaan ten Zuiden, den Hindoe Kûsh en den Parapamisus ten Noorden, den Indus ten Oosten en de Caspische Poorten, Karamania en den Perzischen Golf ten Westen). De *fabel* van Prometheus houdt verband met de verdelging van het beschaafde deel van het vierde ras, dat Zeus geheel uitgedelgd wilde hebben ten einde *een nieuw ras* te scheppen, en Prometheus (die in het bezit was van het heilige vuur der kennis) heeft een deel ervan gered „voor zaad in de toekomst". Het ontstaan van deze fabel gaat echter aan den ondergang van Poseidonis meer dan twintig duizend jaar vooraf, hoe ongelooflijk dat ook moge schijnen. De zeven groote werelddeelen, waarover in de Vishnu Purâna (II, 2) wordt gesproken, omvatten ook Atlantis, hoewel natuurlijk onder een anderen naam. Ilâ en Irâ zijn Sanskrit synoniemen (zie Amarakosha) en beteekenen beide aarde of *geboortegrond.* Ilâtriva is een deel van Ilâ, het middelpunt van Indië (Jambudvîpa), en dit is op zijn beurt het middelpunt van de *zeven* groote vastelanden vóór het verzinken van het groote vasteland van Atlantis, waarvan Poseidonis slechts een onbeteekenend overblijfsel was. Ieder Brahmaan zal de beteekenis hiervan begrijpen en nu kunnen we den Europeaan met eenige verdere verklaringen bijstaan.

Als het „Engelsch L. T. V." eens blz. 589 opslaat van het op den Index geplaatste boek *„Isis Unveiled"*, kan hij daar het verhaal

vinden van een andere Oostersche legenden. Een eiland ..... (waar nu de Gobi-woestijn ligt) werd bewoond door de laatste overblijfselen van het Ras, dat aan het onze vooraf is gegaan — een handjevol „Adepten", de „Zonen Gods", van wie we nu spreken als van de Brahman Pitri's en in de Chaldeeuwsche Kabalah vermeld onder een anderen hoewel synoniemen naam. Isis Unveiled zal wel verward lijken en in tegenspraak met zichzelf voor degenen, die niets weten van de occulte wetenschappen. Voor den Occultist is het juist, en hoewel met voorbedachten rade wellicht de fouten er in gelaten werden (want het was de eerste voorzichtige poging, om het Westen een zwak straaltje te geven van het esoterische licht), zoo onthult het toch meer ware feiten dan ooit te voren werden gegeven. Laat een ieder deze bladzijden lezen, en hij zal kunnen begrijpen. De „zes zulke rassen" in Manu slaan op de onderrassen van het *vierde* Ras (blz. 590). Buitendien sla onze lezer nog eens op het opstel over het zevenledig beginsel in de Innerlijke Leer (Hoofdstuk XIX) en hij bestudeere daar de lijst van de „Manu's" van onze *vierde* Rondte, dan zal wellicht tusschen *Isis* en dit een brandpunt van licht ontstaan. Op blz. 590-596 van Isis vinden we, dat Atlantis in de „Heilige Boeken van het Oosten" (vooralsnog niet geschonden door Westersche hand) aangeduid wordt onder een anderen naam in de heilige hiërarchische of gewijde taal. Ons zal dan blijken, dat Atlantis niet slechts de naam van een eiland was, maar van een heel werelddeel, waarvan nog vele eilanden over zijn. De vroegste voorvaders van eenige inwoners van het ellendige visschersgehucht „Aclo" (eens Atlan) bij den Golf van Uraka waren eens even nauw verwant aan de oude Grieken en Romeinen als aan de echte binnenlandsche Chineezen, waarvan blz. 57 van Esoterisch Boeddhisme spreekt. Voor het verschijnen van een landkaart, welke in 1522 te Bazel is uitgegeven, en waarin voor het eerst de naam Amerika voorkomt, hield men dit land algemeen voor een deel van Indië. Zonderling genoeg voor iemand, die zich niet bezig houdt met de werking van den menschelijken geest en zijn onderbewust streven naar de verborgen waarheid, werden zelfs de inboorlingen van het nieuw ontdekte land, de Roodhuiden, Huxley's „Mongoloiden" Indianen genoemd. Benamingen, die nu aan het toeval worden toegeschreven. Een rekbaar begrip. Zonderlinge samenloop voorwaar voor iemand,

die niet weet (omdat de wetenschap zulke wilde hypothesen niet aanvaardt), dat er een tijd is geweest, dat het Indische schiereiland aan de eene zijde en Zuid-Amerika aan de andere zijde van een gordel van werelddeelen en eilanden lagen. Het Indië der voorhistorische tijden was niet slechts gelegen in het brongebied van Oxus en Jaxartes, doch in de geschiedenis straalt zelfs nog door het toenmalig bestaan van een opper-, neder- en een West-Indië, en in nog vroeger tijd was het dubbel verbonden geweest met de twee Amerika's. De landstreken der voorvaderen van hen, die door Amminus Marcellius de „Brahmanen van Opper-Indië" worden genoemd, strekten zich uit van Kashmir tot ver in de tegenwoordige woestijn van Shamo. Vrijwel droogvoets kon men van de noordgrens het schiereiland van Alaska bereiken door Mandsjoerije en wat later de Golf van Tartarije is geworden met de Stormvogel- en Aleutische eilanden. Anderzijds had men met een kanoe toegerust van uit het Zuiden van uit Siam tot aan Polynesië kunnen trekken en vervolgens tot in Zuid-Amerika. Op blz. 592 en 593 van Isis Unveiled, deel I, worden de Thevetatas, de booze, kwaadwillige goden, die het Etruskisch Pantheon overleefd hebben, ter loops vermeld tegelijk met de „Zonen Gods" of Brahman Pitri's. De involueerende, verborgen of inwikkelende goden, de Consentes, Complices en Novensiles, zijn allen vermomde nalatenschappen der Atlantiërs, terwijl de Etruskische waarzegkunst, hunne Disciplina, zooals Tages die onthult, onmiddellijk en in onvermomde echtheid afstamt van den Atlantischen koning Thevetat, den „onzichtbaren" Draak, wiens naam nog tot op den huidigen dag voortbestaat onder de Siameezen en de Burmanen, alsook in de allegorische Jataka verhalen der Boeddhisten als de geest der ontkenning onder den naam van Devadatta. Tages was de zoon van Thevetat, voordat hij de kleinzoon werd van den Etruskischen Jupiter Tinia. Hebben de Westersche Oriëntalisten al het verband trachten te vinden tusschen al deze draken en slangen, tusschen de „machten van het kwaad" in de heldensagen der Perzen, Indiërs, Grieken en Joden, tusschen het gevecht van Indra met den reus, de Arische Naga's en de Iranische Aji Dâhaka, den draak van Guatemala en de slang uit *Genesis?* Max Müller ontkent alle verband. Het zij zoo, doch het *vierde* ras der menschen, van „menschen", wier gezicht onbegrensd was, die alle dingen tegelijk waarnamen,

zoowel het verborgene als het geopenbaarde, wordt vermeld in het Popol-Vuk, het heilige boek van Guatemala. De Babylonische Xisuthrus, de veel latere Joodsche Noach, de Hindoesche Vaivasvata, en de Grieksche Deukalion zijn alle identiek met den grooten aartsvader der Thlinkithiërs, die evenals die andere allegorische (niet mythische) aartsvaders op zijn beurt en in zijn tijd in een groot schip ontkwam aan den laatsten der zondvloeden, de verzinking van Atlantis.

Om Indo-Ariër te zijn, behoeft Vaivasvata nu niet zijnen Heiland (Vishnu als visch-avatara) bepaald in het tegenwoordige Indië ontmoet te hebben en zelfs niet eens ergens in het werelddeel Azië. Ook is het geen vereischte, dat hij de zevende groote Manu zelf was (zie de lijst der Manu's in bovenvermeld opstel over „de Zevenledige indeeling in de Innerlijke Leer"), doch eenvoudig, dat de Hindoesche Noach tot den stam van Vaivasvata behoorde en het *vijfde* Ras typeert. Nu is het laatste der Atlantische eilanden een 11000 jaar geleden vergaan. Het *vijfde* Ras is zijne ontwikkeling in de eerste Ariërs begonnen, volgens de zekere wetenschap der „Adepten" eerder een millioen dan 900 000 jaar geleden, doch de geschiedkundigen en anthropologen zijn, al zijn ze nog zoo vrijzinnig, niet in staat der menschelijke evolutie tot nog toe een langer aanzijn toe te kennen dan 20 000 à 100 000 jaar. Zoo leggen we hun dus als een eerlijke vraag voor: Op welk tijdstip in die 100 000 jaar stellen zij dan het ontspruiten van dien voorvaderlijken tak der „oude Grieken en Romeinen"? Wat is er van bekend, of gist men slechts omtrent hun zetel na de verdeeling der Arische volken? Waar waren toen de voorvaderen der Semitische en Turanische rassen? Als men de stellingen van anderen wil weerleggen, zal het niet voldoende zijn te zeggen, dat deze afgescheiden van gene hebben geleefd en daarmee basta, om zoo een nieuwe gaping in de ethnologische geschiedenis der menschheid te scheppen. Waar Azië soms de bakermat van het menschdom wordt genoemd en ons wordt *verzekerd,* dat in Midden-Azië de wieg heeft gestaan van het Semitische en Turanische ras (immers, dat leert *Genesis*), en we, geheel in de lijn van deze theorie, zien, dat de Assyriologen de Turanen aan de Babylonische Semieten doen voorafgaan, waar, en in welk werelddeel zijn dan deze Semito-Turaansche volkeren afgesnoerd van den moederstok

en wat bleef er toen van deze over? Het kan onmogelijk de kleine stam der Joodsche aartsvaders zijn, en tenzij men aantoont, dat het Paradijs ook aan den Oxus of den Eufraat heeft gelegen, afgeperkt van het land, dat door de nazaten van Kain werd bewoond, kunnen we wel zeggen, dat de philologen, die met hunne gissingen van eigen maaksel de gapingen der Wereldgeschiedenis denken te overbruggen, al even onwetend zijn omtrent dit onderdeel als degenen, die zij moeten voorlichten.

Logisch redeneerend moeten we zeggen, dat, indien de voorvaderen van die verschillende groepen in dat verre verleden inderdaad opeengehoopt waren geweest, we ook dezelfde stammen terug moesten kunnen vinden in hunne uitgewerkte talen, evenals we die kunnen naspeuren in de Indo-Europeesche. Waar we ons ook heenwenden, overal vinden we dezelfde troebele meren van gissingen, omzoomd door het verraderlijk drijfzand van hypothesen binnen een gezichtseinder, die ingeperkt is door afgeleide landmerken, waarin denkbeeldige jaartallen zijn gegrift, en dan vragen de „Adepten", waarom toch eenig mensch gedwongen moet worden den maatstaf te aanvaarden van wat in Europa geldt voor de gezaghebbende wetenschap. Zeker buigen zij met diepen eerbied voor de Koninklijke Genootschappen voor Natuur- en Scheikunde en zelfs tot op zekere hoogte voor die der Natuurlijke Historie. Zij weigeren echter eenige aandacht te schenken aan de blootelijk speculatieve en zich in gissingen verdiepende zoogenaamde wetenschappen der Philologie, Physiologie en Ethnologie, enz. en aan de menigte Oedipussen van eigen maaksel, aan wie het niet gegeven is het raadsel te ontwarren van de Sphinx der Natuur en die haar daarom maar wurgen.

Met het oog op het voorgaande en tevens op de toekomst meenen de verdedigers van dit geval, dat niet kan worden volstaan met het constateeren van de feiten. Zij wisten wel, dat het voor hen niet aanging om alleen gesteund door het vertrouwen van enkelen in het aangezicht van veler tegenkanting te zeggen: „Wij handhaven", waar Westersche hoogleeraren het tegendeel volhielden. Het zou voorwaar een staaltje van nog nooit vertoonde brutaliteit zijn, als daar eenige ongediplomeerde predikers en onderzoekers het gingen opnemen tegen een geheel van algemeen erkende orakelspreuken. Daarom moesten

hunne beweringen eerst worden getoetst, al was het ook op nog zoo kleine schaal, aan andere dan psychologische gegevens. De „Adepten" der Occulte Kunsten moesten immers liever zwijgen tegenover de Adepten in de Wetenschap der Gissingen, tenzij zij ten minste ten deele konden aantoonen, hoe zwak het gezag daarvan stond, en hoe zeer hunne wetenschappelijke uitspraken vaak op zand waren gebouwd. Zoo is de denkbaarheid niet uitgesloten van de erkenning, dat eerstgenoemden het bij het rechte eind hadden. Een volstrekt zwijgen zou op toegeven hebben geleken, zou onbekwaamheid hebben doen veronderstellen, zou reden tot klagen hebben gegeven onder de getrouwen en tot hernieuwde beschuldigingen van zelfzucht aanleiding hebben gegeven. Daarom hebben de „Adepten" toegestemd, althans gedeeltelijk de gerezen bezwaren op te ruimen en door het geven van de groote lijnen voor het vervolg nieuwe bezwaren te vermijden, door de studie aan te geven van de niet historische, maar daadwerkelijke, in de plaats van de wel historische, maar onwerkelijke deelen der Wereldgeschiedenis. Zij toonen aan of liever herinneren de vragers er aan, dat geen enkel historisch feit als zoodanig kan stand houden tegenover de „aanname" der „Adepten", en dat er in hunne beweringen onmogelijk echte historische bezwaren kunnen liggen, waar de geschiedschrijvers van den oorsprong der Grieken en Romeinen niet meer kennen dan de spookgestalten der Etrusken en Pelasgen. Van tegenstanders buiten de vereeniging vragen noch verwachten de schrijvers genade. De „Adept" behoeft geen gunst te vragen aan de giswetenschap, ook verlangt hij geen blind vertrouwen van de leden der „London Lodge", daar het zijn stelregel is, dat geloof op kennis moet berusten. De „Adept" zal gaarne blijven zwijgen en zijne wetenschap voor zich houden, tenzij zoekers, die het waard zijn, daarin wenschen te deelen. Dat heeft hij al eeuwen gedaan en hij kan het nog langer doen. Bovendien zou hij momenteel liever niet de aandacht trekken en eerbied afdwingen, en zoo laat hij het aan zijn gehoor over zijne stellingen te onderzoeken bij het flikkerlicht der moderne wetenschap, waarna zijne feiten aangenomen of verworpen mogen worden, naar keuze van den onderzoeker. In 't kort, de „Adept" moet, als hij werkelijk „Adept" is, volstrekt onbewogen blijven en onverschillig voor den uitslag. Hij geeft, wat hij wettelijk mag geven, en heeft slechts te maken met *feiten*. Nu vragen de aandacht:

Philologische en archaeologische bezwaren.

Twee kwesties worden tot een vermengd. Nadat we aangetoond hebben, waarom de Aziatische onderzoeker liever de leiding der Westersche geschiedkunde afwijst, moeten we nog dezelfde hardnekkige koppigheid verklaren, wat betreft de philologie en de archaeologie. Hoewel Oostersche Occultisten en zelfs de gewone Hindoe-geleerden oprechte bewondering koesteren voor de vindingrijke methode, om de geschiedenis van nu vrijwel uitgestorven volken te lezen en het ontwikkelingsverloop van hunne nu doode talen na te gaan, zoo kan men hun toch geen vertrouwen bijbrengen in de methode van samenlijmen, wanneer die toegepast wordt op hun eigen land en op de Sanskrit-letterkunde. Onder vele andere zijn er drie redenen, die er vooral toe hebben geleid hun vertrouwen in die Westersche methoden te ondermijnen, t. w.:

I. Onder dozijnen voortreffelijke Oriëntalisten zijn er geen twee, die overeenstemmen, zelfs niet in de woordelijke vertaling van de Sanskritteksten en in hunnen uitleg van de bedoeling van twijfelachtige passages ontbreekt de harmonie steeds.

II. Hoewel de muntenkunde een minder op gissingen berustende tak van wetenschap is, en zij, zoolang ze uitgaat van goed gegronde gegevens, eene exacte wetenschap genoemd mag worden, daar zij voor-al in ons geval van Indische oudheden juiste data zal kunnen verschaffen, hebben de archaeologen tot nog toe daarvan slechts een matig gebruik gemaakt.

Volgens hunne eigen bekentenis hebben zij niet het recht de Samvat aera en de Shâlivâhana aera tot hun richtsnoer te nemen, daar de aanvangspunten van beide door de Europeesche Oriëntalisten niet te verifieeren zijn. Toch worden de jaren 57 voor Chr. en 78 na Chr. klakkeloos aanvaard en op grond daarvan wordt maar een willekeurige ouderdom toegeschreven aan oudheidkundige overblijfselen.

II. De grootste autoriteiten op het gebied der Indische oudheidkunde en bouwkunst, Generaal Cunningham en Mr. Fergusson, vertegenwoordigen in hunne uitkomsten tegengestelde polen. Het gebied der archaeologie moet de kritiek van grof geschut voorzien en niet, zouden we zeggen, bijdragen in raadselen en meerdere verwarring. Nu wijze de Westersche kritiek eens een enkele Indische oudheid aan, hetzij onder de geschreven kronieken hetzij onder de opschriften

op monumenten, waarover niet wordt getwist. Niet zoo gauw heeft een archaeoloog een jaartal vastgesteld, zegge in de eerste eeuw, of een ander tracht het te verplaatsen in de tiende of veertiende eeuw. Waar Generaal Cunningham den bouw van den Boeddhistischen Gaya-tempel in de eerste eeuw na Christus plaatst, is de meening van Mr. Fergusson, dat de *uitwendige vorm* van de veertiende eeuw dateert, en zoo blijft de buitenstaander even wijs als tevoren. De nauwgezette hoofdingenieur der Boeddhi Gaya, J. D. Beglar, heeft het over deze tegenspraak in een *Report on the Archaeological Survery of India* (deel VIII, blz. 60) en merkt daar op, dat, ondanks zijn (Mr. Fergusson's) hoog gezag, deze meening beslist verworpen moet worden en hij schrijft den onderhavigen bouw maar meteen aan de zesde eeuw toe. Waar de gissingen van den eenen archaeoloog door den anderen als „wanhopig verkeerd" worden gebrandmerkt, noemt die andere op zijn beurt de identificatie der Boeddhistische oudheden „volstrekt onhoudbaar". En zoo gaat het met elke oudheid van elk tijdperk.

Eerst als de erkende autoriteiten onder elkaar tot overeenstemming zijn gekomen, zal de tijd aanbreken, om hen gezamelijk terecht te wijzen. Tot zooalang hebben de „Adepten" geen tijd en zijn zij niet van zins gewichtiger werk na te laten, ten einde bloote gissingen te bestrijden, welke evenzooveel in aantal zijn, als er zoogenaamde autoriteiten bestaan, wier beweringen niet op den naam van geschiedkunde aanspraak kunnen maken. Als zij het licht dan niet willen aanvaarden, moge de eene blinde den anderen leiden. (In een ander artikel zullen we aantoonen, dat Generaal Cunningham faalt bij zijne uitlegging der laatst gevonden opschriften over den datum van Boeddha's dood. *T. Subba Row.)*

Evenals bij het „geschiedkundig bezwaar" staat het uitgangspunt in dit nieuwe „archaeologische bezwaar" van het schijnbare anachronisme bij de geboorte van onzen Heer, ook in verband met de „oude Grieken en Romeinen". Waar deze minder oud zijn dan onze Atlantische vrienden, lijken zij echter gevaarlijker, daar zij de bondgenooten worden van de philologen in onzen strijd over de Boeddhistische annalen. Prof. Max Müller, de geleerdste en zeker door zijne welwillendheid de eerlijkste der Sanskrit-kenners, met wien de meeste zijner mededingers in deze kwestie samengaan, verzekert ons, dat „alles in

de Indische tijdrekening afhangt van het jaartal van Koning Chandragupta", (den Griekschen Sandracottus) „Beide deze data (in de Chineesche en de Ceylonsche tijdrekening) zijn onmogelijk, omdat zij niet overeen komen met de Grieksche tijdrekening" (History of Sanskrit Literature, blz. 275). Zoo is het dan bij het heldere licht van dezen nieuwen Alexandrijnschen vuurtoren, waarin enkele overeenkomstigheden uit de Grieksche en Romeinsche schrijvers gesteld worden, dat de „buitengewone" stellingen der „Adepten" nu zorgvuldig onderzocht zullen worden. Voor de Westersche Oriëntalisten begint het geschiedkundige bestaan van het Boeddhisme met Koning Ashoka, hoewel zij zelfs met behulp van de Grieksche bril niet verder terug kunnen zien dan Chandragupta (Grootvader van Ashoka). Dus is „voor dien tijd de Boeddhistische tijdrekening overgeleverd en vol tegenstrijdigheden".

Bovendien wordt er in de Brahmana's niets gezegd van de Bauddha's, ergo bestonden die niet voor Sandracottus, en hebben de Boeddhisten of Brahmanen ook geen recht op een eigen geschiedenis, tenzij ontwikkeld door een Westersch denkvermogen. De „geschiedschrijver" bekent zijne onmacht, de reusachtige gaping aan te vullen tusschen de verondersteld Indo-Arische volksverhuizing over den Hindoe Kûsh en de regeering van Ashoka als hadde Clio haar gelaat afgewend, terwijl de stoet van gebeurtenissen voorbijgleed. Bij gebrek aan een vasteren ondergrond gaan zij zich te buiten aan afleidingen en afgetrokkenheden. De Aziatische Occultisten echter, wier voorvaderen reeds in het bezit waren van de tafelen dier Muze en ook eenige geleerde inheemsche pandits gelooven die gaping wel te kunnen overbruggen. Daarop wordt echter geen acht geslagen. Nog onlangs is tot een weefsel vol overdrijving, afschuwelijke sprookjes en „botte vervalsching van de eerste eeuwen na Christus" verklaard de Smitri (overgeleverde historie), welke voor een ieder, die haar allegorieën weet uit te leggen, vol is van onaanvechtbare geschiedkundige gegevens, een ware draad van Ariadne door den kronkelenden doolhof van het verleden. Heden wordt die openlijk voor waardeloos verklaard, niet alleen voor chronologische, maar ook voor algemeen geschiedkundige doeleinden. Krachtens een aangematigd oordeel, gegrond op een onzinnigen uitleg, die maar al te vaak door sectarisch vooroordeel werd ingeblazen, heeft dus de Oriënta-

list zichzelf opgeblazen tot de voortreffelijkheid van een wijsgeerig leidsman. Zijn geleerde afdwalingen zijn bezig zelfs in het denken van den vereuropeeschten Hindoe de historische waarheden te verdringen, welke verborgen liggen onder de uiterlijke zinswendingen der Purâna's en andere werken der Smitri. Al dadelijk wraakt dus de Oostersche Ingewijde alle getuigenis van Oriëntalisten, die misbruik maken van een onverdiend gezag en ganzenbord spelen met zijn heiligste oude overblijfselen, en nij zou, alvorens *zijn* feiten te geven, de geleerde Europeesche Sanskrit-kenners en archaeologen in overweging willen geven, eens na te gaan, of niet het geheel hunner oneenigheid op chronologisch gebied en hunner op gissing berustende geschiedenis van A tot Z fout is. Zij weten, dat een enkel verkeerd getal in een rekenkundige reeks alle daarop berustende berekeningen hopeloos in de war stuurt en tot de meest onverwachte uitkomsten leidt. Iets dergelijks vinden we in de reeds vermelde aanname van een verkeerd tijdstip voor zekere Hindoesche perioden als grondslag voor verdere tijdrekening. Bij het toekennen van jaartallen aan teksten of monumenten moeten zij zich natuurlijk laten leiden door de voor-Christelijke Indische tijdperken, hetzij door afleiding of anderszins, en dan beklagen zij zich toch — in een geval ten minste — dat zij zoo geheel in onwetendheid verkeeren omtrent het beginpunt van het voornaamste tijdperk. Een jaartal voor Vikramâditya b.v., wiens regeering het beginpunt van de Samvat-periode uitmaakt, is hun inderdaad onbekend. Volgens sommigen heeft Vikramâditya omstreeks 56 voor Chr. zijn bloeitijd gehad, volgens anderen 86 voor Chr., volgens weer anderen in de zesde eeuw na Chr., terwijl Mr. Fergusson de Samvat aera niet eerder wil laten beginnen dan in de tiende eeuw na Chr. In 't kort, zij hebben, zooals Dr. Weber zegt in zijn „The History of Indian Literature" (Trübner's Series, 1882, blz. 202), „volstrekt geen gezaghebbende aanwijzing, welke zou toonen, dat de aera van Vikramâditya bij zijne geboorte, bij eenige groote daad of bij zijn sterven begint, dan wel, of hij dat beginpunt heeft vastgesteld om sterrenkundige redenen". Er zijn in de Indische geschiedenis verscheidene Vikramâditya's en Vikrama's geweest, want dit is geen eigennaam, doch een eeretitel, zooals de Oriëntalisten nu ook ontdekt hebben. Hoe kan nu een chronologische afleiding betrouwbaar zijn, als men uitgaat van zulk een wisselend beginpunt,

zooals hier in het geval van de Samvat-periode, waar de aanvangsdatum heen en weer trekt, al naar den zin van de Oriëntalisten, tusschen de eerste en de tiende eeuw?

Het lijkt ons dan ook wel bewezen, dat met het toekennen van jaartallen aan Indische oudheden, zoowel de Anglo-Indische als de Europeesche archaeologen zich dikwijls schuldig maken aan de belachelijkste anachronismen, en dat zij in trouwe tot nog toe de geschiedenis van een *tijdmaat hebben voorzien, terwijl zij in bijna alle gevallen onwetend waren omtrent het beginpunt daarvan.* Desondanks wordt de Aziatische onderzoeker toch uitgenoodigd *zijn* data te verbeteren bij den schijn van dit chronologische dwaallicht. Neen, dat nooit. Voorzeker zal het „Engelsch L. T. V." niet van ons verwachten, dat wij in zaken, die zoozeer algeheele nauwkeurigheid vereischen, op zulke Westersche bakens vertrouwen, en hij zal ons wel toestaan onze eigen inzichten vast te houden, waar wij weten dat onze gegevens noch op gissingen berusten, noch onderhevig zijn aan schommeling. Als zelfs zulke veteranen onder de archaeologen als Generaal Cunningham niet boven verdenking verheven zijn, en openlijk door hun makkers worden verloochend, kunnen we de palaeografie moeilijk een exacte wetenschap noemen. Deze ijverige oudheidkundige is door Prof. Weber en anderen al herhaaldelijk gelogenstraft voor zijn gering onderscheidingsvermogen bij het aannemen van de Samvat-periode. De anderen zijn al niet milder geweest, vooral zij, die wellicht uit vroegere sympathie voor de bijbelsche tijdrekening bij voorkeur in zake Indische jaartallen den teugel vieren aan hun eigen gevoelvolle, doch onwetenschappelijke ingeving. Sommigen willen ons doen gelooven, dat het bestaan van de Samvat aera in het geheel niet kan worden aangetoond voor de tijden, die aan de Christelijke jaartelling vooraf zijn gegaan. Kern tracht te bewijzen, dat de Indische sterrenkundigen die jaartelling eerst zijn gaan gebruiken na het jaar *onzes Heeren* 1000. Prof Weber doelt spottenderwijs op Generaal Cunningham, als hij opmerkt, dat „anderen integendeel dadelijk verband leggen tusschen elk opschrift, dat eene dateering onder Samvat of Samvatsare draagt, en de Samvat aera". Zoo schrijft b.v. Cunningham (in zijn Archaeological Survey of India III, 31 — 39) eene inscriptie, gedateerd Samvat 5 dadelijk het jaar 52 voor Chr. toe en wikkelt zijne stelling af met de volgende klacht:

„Waar er voorloopig daarom ongelukkigerwijs niets anders is (dan die *onbekende* jaartelling), dat ons kan leiden, moet het in het algemeen *een open vraag blijven, met welke jaartelling we te doen hebben in een bepaald opschrift, en welk jaartal bijgevolg het opschrift draagt.* (Het zelfde werk, blz. 203).

De bekentenis is kenmerkend. Het doet goed, zulk een klank van oprechtheid te vernemen van een Europeesch Oriëntalist, hoewel het voor de Indische archaeologie een slecht voorteeken lijkt. De ingewijde Brahmanen weten de positieve data hunner jaartellingen en worden er daarom niet door aangedaan. Wat de „Adepten" eenmaal gezegd hebben, doen zij gestand, en geen nieuwe ontdekkingen of gewijzigde gissingen van erkende autoriteiten kunnen eenigen druk uitoefenen op hunne data. Zelfs al kregen de Westersche archaeologen en muntverzamelaars het in hun hoofd het jaartal van onzen Heer en Heiland te verplaatsen van de zevende eeuw voor Christus naar de zevende eeuw na Christus, zouden we slechts des te meer de kunstvaardigheid bewonderen, waarmede zij jaren en jaartellingen heen en weer kaatsen als waren het tennisballen.

Onderwijl willen we aan alle ernstige en onderzoekende Theosofen duidelijk mededeelen, dat het geen zin heeft, bespiegelingen te houden over den datum der geboorte van onzen Heer Sanggyas, als men a priori alle Brahmaansche, Ceylonsche, Chineesche en Tibetaansche data verwerpt. De tegenwerping, dat zij niet overeenkomen met de chronologie van een paar Grieken, die ons land 300 jaar na die gebeurtenis bezochten, is een overmoedige drogreden. Griekenland heeft nooit met het Boeddhisme te maken gehad en bovendien zijn de klassieke schrijvers alleen aan hunne overeenstemmende data gekomen door een paar Grieken, die al eeuwen dood waren, voordat hunne cijfers werden aangehaald. Ook is hunne tijdrekening gebrekkig en hunne historische verslagen zijn te opgeblazen en vaak lijnrecht in strijd met de waarheid, zoo gauw er sprake is van nationale triomfen, zoodat zij geen vertrouwen kunnen inboezemen aan iemand, die wat minder bevooroordeeld is dan de gemiddelde Oriëntalist van Europa. Deze moet erkennen, dat men in de literatuur der Brahmanen of Boedhisten vergeefs uitziet naar eene aanwijzing omtrent den veldtocht van Alexander. Toch worden de data der Indische geschiedenis maar vastgesteld in verband met die mythische ver-

overing, hoewel geen enkele gebeurtenis, zooals die door Alexander's hovelingen wordt verhaald, in verband gebracht kan worden met de *historische overlevering* van Indië. Dit is erger dan een tentoonspreiden van onbevoegdheid in dit opzicht; ware het niet Prof. Max. Müller, wien het aangaat, dan zouden we geneigd zijn van vooropgezette onoprechtheid te spreken.

Dit zijn harde woorden en ongetwijfeld zullen zij een schok teweegbrengen in menig Europeesch brein, dat er op ingericht is naar zijn „wetenschappelijke autoriteit" op te zien als een neger naar zijn fetish. Zij zijn echter volkomen verdiend, zooals met een paar voorbeelden is aan te toonen. Op intellecten als dat van Prof. Weber — dien we houden voor den leider der Duitsche Oriëntalisten van de soort der Christophilen — is zeker het woord domheid niet van toepassing. Als men echter ziet, hoe de tijdrekening met voorbedachten rade en kwaadwillig wordt verwrongen ten gunste van „Grieksche invloeden", Christelijke belangen en zijn eigen vooropgezette theorieën, komt een andere, veel sterkere uitdrukking ons in de pen. Welke uitdrukking is streng genoeg om onze gevoelens weer te geven bij het lezen van zulk een onnoozele bekentenis van onredelijke geleerdheid, als Weber herhaaldelijk doet (History of Indian Literature), als hij de *noodzaak* uiteenzet, toe te geven, dat een passage „bijgewerkt is door *latere interpolatie*", of fantastische chronologische plaatsjes recht te timmeren voor erkend oude teksten, daar „anders de data te ver weg of te dicht bij zouden komen". Ziehier de sleutel tot zijn gansche gedrag — *fiat hypothesis, ruat coelum.* Aan den anderen kant moge Prof. Max Müller een geestdriftig Indophile schijnen, hij stopt oogenschijnlijk zonder het minste bezwaar eeuwen in een chronologischen vingerhoed.

Deze twee Oriëntalisten zijn voorbeelden, omdat zij de erkende voormannen zijn der philologie en der Indische palaeografie. Onze nationale monumenten krijgen jaartallen en onze oude geschiedenis wordt verkracht, om hunne meeningen te believen. Dit kwaadaardige euvel heeft tot gevolg, dat de Historie nu ter misleiding van het nageslacht, de valsche annalen en verwrongen feiten boekstaaft, welke op hunne getuigenis klakkeloos zullen worden aangenomen als de uitkomsten van de eerlijkste en be-

kwaamste kritische analyse. Terwijl Prof. Max Müller alleen het Grieksche criterium aanvaardt voor de Indische tijdrekening, vindt Prof. Weber Griekschen invloed — zijn koningswater — in de ontwikkeling van den godsdienst, de wijsbegeerte, de letterkunde, sterrenkunde, geneeskunde, bouwkunst, enz. van Indie. Om dien drogreden te schragen worden de meest verwrongen sophismen en de onzinnigste etymologische afleidingen te hulp geroepen. Zoo de vergelijkende mythologie één feit in 't bijzonder naar voren heeft gebracht, dan is het, dat de Grieken hunne grondbegrippen van godsdienst geplukt hadden in de bloeiende tuinen van het religieuze Noord-Westen van Indië, de bakermat van den Helleenschen stam. Dit nu wordt geheel veronachtzaamd, omdat het een knuppel in het kritische hoenderhok zou zijn. Hoewel niets redelijker te aanvaarden zou zijn dan dat de Grieksche sterrenkundige termen eveneens van den hoofdstam afkomstig zijn, wil Prof. Weber ons doen gelooven, dat „het Grieksche invloed was, die voor het eerst werkelijk leven blies in de Indische sterrenkunde" (blz. 251). Wel ja, de grijze voorvaderen der Hindoes hebben hunne sterrenkundige benamingen ontleend aan de prille Hellenen en van hen het sterrenkijken en *zelfs hunnen Dierenriem* overgenomen. Dit staaltje baart een ander: de betrekkelijke oudheid van astronomische teksten zal voortaan worden beoordeeld naar het al of niet aanwezig zijn daarin van sterrenbeelden en teekens van den Dierenriem, daar de eersten onverholen Grieksch in hunne benaming zijn en de laatsten worden „genoemd bij hunne Sanskritnamen, welke uit het Grieksch zijn vertaald" (blz. 255). Zoo worden „de Wetten van Manu als onbekend met de planeten", voor ouder gehouden dan Yapnavalkya's Code, welke „hunne vereering meebrengt" en zoo voort. Er is echter een nog beter bewijs gevonden door de Sanskrit-kenners, om „met onfeilbare nauwkeurigheid" den ouderdom der teksten vast te stellen, afgezien van planeten en Zodiac-teekens, n. l. elke toevallige vermelding van den naam Yavana moet en zal in elk geval beteekenen „Grieksch". Dit is, zeggen zij, „behalve een innerlijke chronologie, berustend op den aard van de werken zelf, en op de aanhalingen, enz. die daarin te vinden zijn, de eenig mogelijke". Als resultaat zien we de onzinnige bewering, dat de Indische astronomen geregeld

spreken van de Yavana's als van hunne leeraren (blz. 252). *Ergo* waren hunne *leeraren* Grieken, want bij Weber en anderen zijn „Yavana" en „Griek" synoniem.

Nu wil het geval, dat Yavanâchârya de Indische titel was van een enkelen Griek — Pythagoras, evenals Shankarâchârya de titel was van een enkelen Hindoeschen wijsgeer. De oude Arische schrijvers over sterrenkunde hebben zijne opvattingen vermeld om die te becritiseeren en te vergelijken met de leeringen van hun eigen uitgewerkte sterrenkunde, welke zij hadden van hunne voorvaderen lang voor hen. De eeretitel Achârya (meester) werd hem toegekend, evenals aan elken anderen geleerden sterrenkundige of mysticus, en het beteekende zeker niet, dat Pythagoras, of eenig ander Grieksch „meester" noodwendig *de* meester der Brahmanen is geweest. Het woord „Yvana" was een verzamelnaam, die al in gebruik was tijden, voordat de „Grieken van Alexander hunnen invloed" deden gelden in Jambudvipa en duidde op menschen van een jonger ras, daar het woord beteekende Yuvan, „jong", of *jonger*. De Brahmanen kenden Yavana's van het Noorden, Westen, Zuiden en Oosten, en de Grieksche vreemdelingen kregen die benaming, evenals de Perzische, Indo-Scytische en andere vreemdelingen die vóór hen hadden gekregen. In onze dagen zien we iets geheel gelijksoortigs. Voor de Tibetanen is elke vreemdeling een „Peling", de Chineezen duiden de Europeanen aan als „roodharige duivels", de Muzelman noemt elke niet-Islamiet een Kafir. De toekomstige Webers zullen naar het huidige voorbeeld over 10.000 jaar betoogen, op grond van brokstukken van dan nog overgebleven Mohammedaansche literatuur, dat de Bijbel, met de Engelschen, Franschen, Russen en Duitschers, die hem bezaten en hem hebben vertaald of uitgevonden, ontstaan is in Kafirstan kort voor den aanvang der Moslimsche tijdrekening en onder Mohammedaanschen invloed. Omdat nu de *Yuga Purâna* van de Gârgi Sankitâ spreekt van een veldtocht der Yavana's „tot in Pataliputra", daarom moeten de Macedoniërs of de Seleucidae heel Indië veroverd hebben. Onze Westersch criticus weet natuurlijk niet, dat Ayodhya of Saketa van Rama gedurende tweeduizend jaar invallen van Mongoolsche en Turaansche stammen heeft afgeweerd, behalve nog die der Indo-Scythen van gene zijde van Nepaul en de Himalaya's. Eindelijk wordt Prof. Weber zelf bang voor het door hem opgeroepen spook der Ya-

vana's, want hij zegt: „Of het werkelijk de Grieken zijn, die met Yavana's bedoeld worden..... of mogelijk slechts hun Indo-Scythische of andere opvolgers op wie de naam later werd overgedragen". Deze gezonde twijfel had zijn dogmatischen toon een weinig moeten temperen ook in andere gevallen.

Men moge vooroordeel de voordeur uitjagen, het zal dadelijk achter weer binnen komen. Hoewel geschrokken van zijn eigen lichtscheut der waarheid, heeft de voortreffelijke geleerde toch met vernieuwden ijver zijn taak weer opgevat. We worden verbaasd door de nieuwe ontdekking, dat Assuramaya [1]), de vroegste sterrenkundige, „identiek is met Ptolemaios der Grieken". De reden daarvoor is deze:

Deze naam is, *zooals we uit de opschriften van Piyadasi zien*, in *Indië verworden tot „Thuramaya", waaruit de naam „Assuramaya" zeer licht kon ontstaan, en sedert dien wordt dit „Maya" door de latere overlevering bepaaldelijk toegekend aan Romaka-pura* in het Westen.

Als het opschrift van Piyadasi gevonden was geworden op de plek van het oude Babylon, zouden ze het woord Turamaya hebben afgeleid van „Turanomaya" of liever nog van „Mania". Nu echter de Piyadasi-opschriften bepaald tot Indië behooren en bedoelde titel slechts door twee koningen, Chandragupta en Dharmashoka, is gedragen, wat heeft dan de Ptolemaios der Grieken te doen met „Turamaya" of met den lateren „Assuramaya", behalve dan om als nieuwe aanleiding te dienen om den Indischen astronoom te trekken binnen den verbijsterenden „Griekschen invloed", product van den Westerschen philologischen vergiftboom.

Dan hooren we, dat, wijl „Pânini eens de Yavana's, d.i..... de Grieken, heeft vermeld, en de vorming van het woord Yavanüni, waaraan volgens de Varttika het woord *Lipi*, geschrift, moet worden toegevoegd", daarom dat woord beteekent: „de geschriften der Yavana's" — van de Grieken en niemand anders. De Duitsche philologen, die reeds zoo lang vruchteloos hebben gezocht naar eene ver-

---

[1]) Dr. Weber wordt blijkbaar niet gewaar, dat de naam van dezen astronoom eenvoudig Maya is, het voorzetsel „Asura" werd veelal daaraan toegevoegd door de oude Hindoe-schrijvers, om te toonen, dat hij een Rakshasha was. Volgens de opvatting der Brahmanen was hij een „Atlantiër" en een der grootste sterrenkundigen en occultisten van het verloren Atlantis.

klaring van dit woord, zullen wel opkijken, als we hun zeggen, dat zij nog steeds even ver van de waarheid zijn. „Yavanani" beteekent volstrekt niet „Grieksch geschrift", doch alle buitenlandsche geschriften. De afwezigheid van het woord „geschrift" in de oude teksten, behalve bij de namen van vreemdelingen, brengt nog volstrekt niet mee, dat den ouden alleen Grieksche geschriftten bekend waren, of dat zij er geen van zichzelf hadden, daar zij voor de dagen van Panini geen lezen en schrijven hebben gekend (theorie van Prof. Max Muller). Immers, de Devanâgarî is zoo oud als de Veda's en werd zoo in eere gehouden, dat den Brahmanen eerst op straffe des doods en later van eeuwige verbanning verboden was met buitenstaanders daarover te spreken of het bestaan van hunne geheime tempelbibliotheken te onthullen. Zoo wordt dus met het woord Yavanâni, „waaraan volgens de Varttika het woord Lipi, geschrift, moet worden toegevoegd" altijd bedoeld geschriften van vreemdelingen in het algemeen, hetzij Phoeniciërs, Grieken of Romeinen. Wat de onnoozele hypothese van Max Muller betreft, als zou de schrijfkunst „niet voor letterkundige doeleinden in gebruik zijn gekomen in Indië" voor den tijd van Pânini (alweer op gezag van Grieken), die zullen we elders afzonderlijk behandelen.

Ook zijn zij onwetend omtrent die bepaalde andere belangrijke feiten, al schijnen zij tot het rijk der fabelen te behooren. Ten eerste, dat de „Groote Oorlog" der Ariërs, de Mahabharata en de Trojaansche krijg van Homerus, beide mythisch wat betreft de persoonlijkheden en de fabelachtige bijkomstigheden, doch in hoofdzaak volmaakt historisch — tot denzelfden kringloop van gebeurtenissen behooren. Immers, de voorvallen van vele eeuwen, waaronder de scheiding van rassen en volkeren, welke men verkeerdelijk alleen in Midden-Azie naspeurt, zijn in deze onsterfelijke heldendichten opeengehoopt binnen de ruimte van enkele drama's en men laat ze binnen een paar jaar afspelen. Ten tweede, dat in dat verre verleden de voorvaderen der Arische Grieken en de Aziatische Brahmanen even innig vereenigd waren en vermengd als nu de Ariërs dat zijn met de zoogenaamde Dravidiërs. Ten derde, dat voor de dagen van den *historischen* Rama, van wien de Heerscher van Oodeypore in onafgebroken linie afstammen, Râjputana even vol was van na-Atlantische „Grieken" als het na-Trojaansche Cumae en andere nederzet-

tingen van prae-Magna Graecia vol was van de sterk vergriekschende heeren van het moderne Rajput. Iemand, die bekend is met de *werkelijke* beteekenis der oude heldendichten kan niet nalaten zich af te vragen, of deze verlichte Oriëntalisten liever bedriegers of bedrogenen genoemd wenschen te worden, en in medelijden bedeelt hij hen met den aalmoes van twijfel [1]). Wat moet men denken van Prof. Weber's pogen, als hij voor het nauwkeuriger bepalen van de plaats, welke de Hâmâyana (door hem een kunstig heldendicht genoemd) in de literatuurgeschiedenis inneemt, eindigt met het vermoeden, dat „het berust op bekendheid met den Trojaanschen legenden-cyclus ..... De slotsom, waartoe we komen, is, dat het jaar van samenstelling gedacht moet worden in het begin der Christelijke tijdrekening ..... in een tijdperk, toen de werking van den Griekschen invloed in Indië reeds was begonnen" (Ibidem, blz. 104).

Het is een hopeloos geval en we mogen hieraan toevoegen, dat, als de „innerlijke chronologie" en het uiterlijke samenpassen, dat het drievoudige Indische epos ons te zien geeft, den hyper-critischen hoogleeraren niet de oogen kunnen openen voor de vele geschiedkundige feiten, welke in hun opvallende allegorieën zijn, als het veelbeteekenend vermelden van „zwarte Yavana's" en „witte Yavana's",

---

1) Verderop gaat Prof. Weber zich te buiten aan het volgende staaltje van chronologische vingervlugheid. Bij zijn moeizaam pogen, om nauwkeurig de plaats in de geschiedenis vast te stellen van de „Romantische Legende van Shakya Boeddha" (in de vertaling van Beale) meent hij, dat „de hier aangetroffen bijzondere punten van verwantschap met de christelijke legenden zeer opvallend zijn. De vraag, wie ontleend heeft, wordt door Beale niet opgelost. Toch hebben we hier naar alle waarschijnlijkheid (!!) eenvoudig een soortgelijk geval als dat van het zich toeëigenen van Christelijke legenden door de vereerders van Krishna" (blz. 300). Dit nu mag terecht door elken Hindoe en Boeddhist gebrandmerkt worden als bewuste of onbewuste „oneerlijkheid". Legenden ontstaan eerder dan geschiedenis en sterven af, als zij gezift worden. Geen enkele der verhaalde voorvallen bij Boeddha's geboorte stelt, uiterlijk genomen, groote eischen aan het genie van den verhaler, en ook is het niet bewezen, dat het verstandelijk vermogen der Hindoes steeds zooveel minder is geweest dan dat van het Joodsche of Grieksche volk, dat zij aan hen de fabels hadden te ontleenen, welke door den godsdienst werden ingege-

waarmee geheel verschillende volkeren werden aangeduid, algeheel aan hunne aandacht kon ontsnappen [1]), en de opsomming van een menigte stammen, volkeren, rassen en geslachten met hun eigen Sanskrit benamingen in de Mahâbhârata geen prikkel waren voor hen, om te trachten, hunne evolutie in de volkerenrij na te gaan en hen in verband te brengen met hunne nu nog levende Europeesche afstammelingen, kunnen we van al hun geleerdheid niet meer verwachten dan een mengelmoes van gissingen. De laatste wetenschappelijke mode in de critische analyse zal mogelijk nog eens uitloopen op een overeenkomst van meeningen, dat het Boeddhisme als geheel gehaald is uit het „Leven van Barlaam en Josaphat", geschreven door den heiligen Johannes van Damascus, of dat onze godsdienst een plagiaat is op de beroemde Roomsch-Katholieke legende uit de achtste eeuw, waarin onze Heer Gautama wordt voorgesteld als een Christelijk Heilige, of nog beter, dat de Veda's te Athene geschreven zijn onder toezicht van den Heiligen George, den opvolger van Theseus. Uit vrees, dat er nog iets zou ontbreken aan het bewijs, dat Jambudvîpa algeheel is bezeten door den „Griekschen invloed" — duivel, slingert Dr. Weber wraakzuchtig Indië een laatste beleediging in het gelaat door op te merken, dat, *indien* al de Europeesche kerktorens hun ontstaan te danken hebben aan eene nabootsing van

---

ven. Hoe die fabels, welke ontwikkeld zijn in de tweede en derde eeuw na Boeddha's dood, toen de aanbidding van zijne nagedachtenis en de geloofsijver op hun hoogst waren, ontleend konden worden aan, en pasklaar gemaakt uit de Christelijke legenden, welke geschreven zijn in de eerste eeuw der Westersche tijdrekening, is iets, dat alleen een Duitsch Oriëntalist kan verklaren. Mr. T. W. Rhys Davids (Jataka Book) toont aan, dat het tegendeel het geval is geweest. In dit verband mogen we opmerken, dat de eerste „wonderen" van zoowel Krishna als Christus moeten hebben plaats gehad in *een* Mathura, dat die stad in Indië bestaat, dat de eerbiedwaardige ouderdom van haar naam vaststaat, en dat het Mathura of Maturca in Egypte, waar volgens het *Evangelie der Kindsheid* Jesus zijne eerste wonderen heeft verricht, reeds eeuwen geleden gezocht is bij den stronk van een zeer ouden boom in de woestijn en vertegenwoordigd wordt door een ledige plek.

1) Zie het Twaalfde Boek der Mahâbhârata, het gevecht van Krishna met Kâlayavana.

de Boeddhistische stoepa's [1]) ..... aan den anderen kant *in de oudste Hindoe-gebouwen* de Grieksche invloed onmiskenbaar is (blz. 274). Wel mag Dr. Rajendralâla Mitra „in het bijzonder post vatten tegen de idee van *eenigen* Griekschen invloed op de ontwikkeling der Indische bouwkunst". Als dan onze voorvaderlijke letteren al aan Griekschen invloed moeten worden toegeschreven, had men onze tempels ten minste mogen verschoonen. Men kan inzien, hoe de Egyptische Zaal in Londen den invloed weergeeft van de tempelruïnes aan de Nijl, maar moeilijker is het, zelfs voor een Duitschen professor, te bewijzen, dat de archaische bouwkunst van het oude Aryâvarta slechts voorlooper was van het genie van den veelbetreurden Sir Christopher Wren. De uitkomst van die schriftkundige plundering is, dat er tittel noch jota overblijft van wat Indië eigen zou zijn. Zelfs de geneeskunde danken we aan dienzelfden Helleenschen invloed. Ons wordt gezegd ditmaal door Roth, dat slechts eene vergelijking van de beginselen der Indische geneeskunde *met die der Grieken* ons in staat kan stellen, te oordeelen over den oorsprong, den ouderdom en de waarde der eerstgenoemde ....., en „nopens Charaka's voorschrift over de plichten van den geneesheer tegenover den zieke", voegt Dr. Weber er nog aan toe, „dat hij eenige uitdrukkingen gebruikt, die merkwaardig eensluidend zijn met anderen uit den eed van de Asklepiaden". Dat is dus uitgemaakt. Indië is van top tot teen Helleensch, en heeft zelfs geen natuurkunde bezeten totdat de Grieksche doctoren kwamen.

---

[1]) Zeg liever: der Hindoesche Lingam's.

SHAKYA MUNI'S PLAATS IN DE GESCHIEDENIS.

ER is geen Oriëntalist, behalve dan die wijze en diepzinnige Prof. Weber, die heviger opkomt tegen de Hindoesche en Boeddhistische tijdrekening dan Prof. Max Müller. Hij moge dan een vriend van Indië zijn, een vriend der Boeddhisten is hij niet, en Generaal Cunningham, anders zoo onafhankelijk in zijn oudheidkundige nasporingen, gaat meer met hem mee, dan wel voorzichtig is met het oog op *mogelijke* toekomstige ontdekkingen [1]). Zoo moeten wij dus de gissingen van den grooten Oxfordschen hoogleeraar weerleggen.

Tegenover de bewijzen uit de Purâna's en de Mahâvansha, die hij hopeloos met elkaar in tegenspraak en verward acht (hoewel Sir Emerson Fennant, de geschiedkundige, de volstrekte nauwkeurigheid van die Singhaleesche geschiedenis van harte erkent), stelt hij de Grieksche klassieken en hunne tijdrekening.

---

1) Ondanks de betreurenswaardige pogingen van Prof. M. Müller, om de Boeddhistische bewijsgronden te ondermijnen, schijnt hij toch niet overtuigend te zijn, gezien de openlijk uitgesproken meening zijner Duitsche collega's. In de rubriek van „Overleveringen omtrent Boeddha's ouderdom" (blz. 283—288) van zijn *History of Indian Literature* merkt Prof. Weber zeer terecht op: „Momenteel kunnen we volstrekt geen positieve zekerheid verkrijgen....." en ook hebben de latere besprekingen van dit onderwerp door Max Müller (1859) in zijn *History of Ancient Sanskrit Literature* (blz. 204 en volg.), door Westergaard (1860) in zijn *Ueber Buddha's Todesjahr*, en door Kern in zijn *Over de Jaartelling der Zuidelijke Boeddhisten* tot nog toe geen enkel positief resultaat opgeleverd". En dat zullen ze wel nooit.

Bij hem heet het altijd „de inval van Alexander" en „diens verovering" en „de afgezant van Seleucus Nicator-Megasthenes", terwijl in de Brahmaansche kronieken elk verslag van zulk eene verovering ten eenen male ontbreekt. De Macedoniër wordt de „*veroveraar* van Indie" genoemd, hoewel in een opschrift van Piyadasi de namen van Antiochus, Ptolemaeus, Magus, Antigonus en *zelfs van den grooten Alexander* vermeld worden *als vazallen* van koning Piyadasi. Met andere woorden, alles wat door Griekssche schrijvers van eenige reputatie terloops wordt vermeld over Indische dingen moet onvoorwaardelijk worden aangenomen, en geen enkel Indisch verslag, hetzij geschreven, hetzij gegrift in steen, wordt de minste beschouwing waard geacht. Tenzij getoetst aan de steen der Helleensche onfeilbaarheid, moet alles, naar de woorden van Prof. Weber, worden gedeponeerd als „natuurlijk enkel hol gebluf". O, zeldzame Westersche zin voor rechtvaardigheid [1].)!

De occulte kronieken toonen iets geheel anders aan. Zij zeggen, en tarten daarbij elk bewijs van het tegendeel, dat Alexander Indië nooit verder is binnengedrongen dan tot Taxila, wat niet eens zoo ver is als het tegenwoordige Attock. In die plaats begonnen de Macedonische troepen te muiten en niet, zooals men het wil doen voorkomen, aan de oevers van den Hyphasis. Hij is nooit naar de Hydaspes of Jhelum geweest, en kon dus ook niet aan de Sutley geweest zijn. Ook heeft Alexander nooit gouvernementen of kolonies gesticht in de Punjab. De eenige kolonies, die hij heeft achtergelaten, bestonden, voor zoover de Brahmanen weten, uit een paar dozijn invalide soldaten, die hier en daar aan de grens zijn achtergelaten, en die zich met hunne inlandsche vrouwen hebben nedergezet rondom de woestijnen van Karmania en

---

1) Geen vriend der Ariërs zou een oogenblik willen volhouden op grond van die inschriften van Piyadasi, dat Alexander van Macedonië, of een der andere daar vermelde vorsten gedacht moet worden als een werkelijk „vazal" van Chandragupta. Zij hebben niet eens schatting opgebracht, doch slechts een soort van jaarlijksche cijns voor de landen, welke hun in het Noorden werden afgestaan, zooals de groote tafelen kunnen uitwijzen. Hoe vaak het ook verkeerd is uitgelegd, zoo toont het opschrift toch duidelijk aan, dat Alexander zeker nooit de veroveraar van Indië was.

Drangaria, toenmaals de natuurlijke grenzen van Indië. De duizenden dooden, die zich voor immer hebben neergelaten in het heete zand van Gedrosia, zullen door de historie wel niet als kolonisten worden beschouwd, hoewel de Grieksche *geschiedschrijvers* misschien ook daarvoor niet staan. De befaamde „inval in Indië" is beperkt gebleven tot het gebied tusschen Karmania en Attock in het Westen en het Oosten, en Belûchistan en den Hindoe Kûsh in het Noorden en het Zuiden — welke landen voor de Grieken van dien tijd gansch Indië uitmaakten. Het is een verzinsel, dat hij aan de Hydaspes een vloot gebouwd zou hebben, evenals zijn „zegetocht door de strijdbare Indische legers". We hebben nu echter niet te maken met dien „wereldveroveraar", doch eer met het al of niet juiste of zelfs de toevallige waarheid van de verhalen zijner hoofdlieden en landgenooten, wier vage herinneringen door de getuigenis van de klassieke schrijvers nu verheven zijn tot onberispelijke uitspraken nopens alles, wat de jaartelling van het eerste Boeddhisme en het oude Indië betreft.

Als eerste getuigenis der klassieke schrijvers wordt dat van Flabius Arrianus in het veld gebracht tegen de Boeddhistische en Chineesche tijdrekening. Niemand zou een *persoonlijk* getuigenis van dien nauwgezetten schrijver willen wraken, indien hij waarlijk zelf ooggetuige ware geweest in plaats van Megasthenes. Als men er nu achter komt, dat hij zijn verhalen heeft geschreven naar nu verloren gegane werken van Aristobulus en Ptolemaeus, en dat deze hunne gegevens hebben overgenomen uit schrijvers, die *nooit een regel schrift van Megasthenes of Nearclus zelf* onder de oogen hebben gehad en als dan de Westersche geschiedschrijvers ons mededeelen, dat onder de werken van Arrianus boek VII van den „Anabasis van Alexander" de hoofdautoriteit is ten aanzien van den veldtocht naar Indië (een boek met ongelukkigerwijze een gaping in het twaalfde hoofdstuk), dan komt men toch tot het inzicht, dat de Westersche gezaghebbende mannen voor hunne Indische tijdrekening over drijfzand loopen. Arrianus heeft meer dan 600 jaar na Boeddha's doodgeleefd, Strabo 500 jaar (55 voor Chr.), Diodorus Siculus, een zeer betrouwbaar vorscher, omstreeks de eerste eeuw, Plutarchus meer dan 700 jaar en Quintus Curtius meer dan 1000 jaar na Boeddha, Om de kroon te zetten op al die getuigenissen tegen de Boeddhis-

tische annalen, verzekeren de Westersche halfgoden ons, dat de werken van laatstgenoemde, die van allen wellicht de meeste aardrijkskundige, geschiedkundige en chronologische fouten maakt, te zamen met de Grieksche geschiedenis van Arrianus, *de meest waardevolle bron van inlichtingen vormt* over de militaire carrière van Alexander den Groote, dan kunnen we ons alleen nog maar verwonderen, dat ze Alexander niet tot een tweeden Leonidas maken en hem de bergpassen van den Hindoe Kûsh niet laten verdedigen tegen de eerste Vedische Brahmanen „van den Oxus". Overigens worden de Boeddhistische gegevens hetzij verworpen hetzij slechts tijdelijk aanvaard. De Hindoe heeft gelijk, als hij ontstemd is over de voorkeur, welke men tegenover zijn eigen geschiedenis schenkt aan het getuigenis der Grieken, aan eenige van wie in de Indische geschiedenis de herinnering nog is bewaard gebleven als aan de importeurs in Jambudvipa van alle Grieksche en Romeinsche zonden, die maar denkbaar zijn; „Grieksche invloed" is inderdaad in Indië gevoeld geworden in dit, maar ook alleen in dit opzicht. Grieksche meisjes van plezier worden vermeld als een voornaam handelsartikel voor Indië, en Perzische en Grieksche Yavani's zijn de voorbeelden geweest voor de moderne nautch-meisjes, die vroeger de zuivere maagden der innerlijke tempels waren. De verbintenissen met de Antiochussen en de Nicators hebben geen betere vrucht gedragen dan de rotte appels van Sodom. Pataliputra heeft, zooals Gautama Boeddha voorspelde, zijn ondergang gevonden in de wateren van den Ganges, nadat het tweemaal nagenoeg was verwoest door het hemelvuur, evenals Sodom.

Om op ons hoofdonderwerp terug te komen, zoo loopt de onderlinge tegenspraak van de Ceylonsche en de Chineesch-Tibetaansche tijdrekening inderdaad op niets uit. Waar de Chineesche ontleder van Sanuï de voorspelling van onzen Heer aanvaardt, dat „duizend jaar na het ingaan in Nirvana Zijne leer het Noorden zou bereiken", maakt hij een fout, als hij dat toepast op China, waar Tibet bedoeld was, en deze dwaling werd in de meeste tempelkronieken recht gezet na de elfde eeuw van de Tzin-jaartelling. Buitendien kan dat betrekking hebben op andere gebeurtenissen in verband met het Boeddhisme, waarvan Europa niets weet: China of Tzina voert dien naam eerst sedert het jaar 296 van de

Boeddhistische jaartelling [1]) (de gewone jaartelling neemt haar aan van af de eerste Hoang der Tzing-dynastie) en daarom kan de Tathâgata het land niet meer met dien naam hebben aangeduid in zijne welbekende voorspelling. Al is die ook verkeerd begrepen geworden door verschillende Boeddhistische onderzoekers, zoo is zij toch in hare ware beteekenis bewaard gebleven bij zijn eigen onmiddellijke Arhats. De Verheerlijkte bedoelde het land, dat zich uitstrekt van het Mansarovara-meer veel verder dan het gebied van den Himavat, waar sinds onheuglijke tijden de groote Leeraren van de Sneeuwbergen hebben gewoond. Dit waren de groote Shrâman-âchârya's, die hem zijn voorgegaan, die Zijne leeraren waren, en wier bescheiden opvolgers tot op den huidigen dag trachten Zijne leer in stand te houden. De voorspelling is tot heden uitgekomen en zij wordt bevestigd door de mathematische en geschiedkundige tijdrekening van Tibet, welke even nauwkeurig is als die der Chineezen. De Arhat Kâshyapa uit het huis der Morya's, dat gesticht is door een der Chandragupta's in de streek van Pâtaliputra, heeft het klooster van Panch-Kukkutrama tengevolge van een visioen van onzen Heer verlaten als zendeling in het jaar 683 van de Tzin-jaartelling (436 van de Westersche jaartelling) en heeft het groote meer van Bod-yul in hetzelfde jaar bereikt. Op dat tijdstip waren de voorspelde duizend jaar verloopen. De Arhat voerde het vijfde beeld van Shakya Muni met zich, een der zeven gouden beelden, welke op order van den eersten grooten Raad na het stoffelijk overlijden vervaardigd zijn, en begroef het in den grond op de plek, waar zeven jaar later de eerste Gonpa (klooster) werd gebouwd, waar de vroegste Boeddhistische Lama's hebben gewoond. Hoewel de bekeering van het geheele land niet plaats vond voor het begin van de zevende eeuw van de Westersche jaartelling, zoo had toch de goede wet het Noorden *bereikt* op den voorspelden tijd en niet eerder. Het *eerste* der gouden beelden was door de Hiong-un roovers gestolen en versmolten tijdens de dagen van Dharmâshoka, die zendelingen

---

[1]) Het aanhalen van Chinahunah (Chineezen en Hunnen) in de Bishma Parva van de Mahabharata is blijkbaar later toegevoegd, daar het niet voorkomt in de oude handschriften, welke nog in Zuid-Indië bestaan.

had uitgezonden tot voorbij Nepal. Het *tweede* onderging een gelijk lot te Ghar-zha, zelfs voordat het de oevers van Bod-yul had bereikt. Het *derde* werd door een Chineesch generaal gered uit de handen van een stam van barbaarsche Bhons, die door hem omstreeks 423 der Boeddhistische aera (120 voor Chr.) achtervolgd was tot in de Shamo-woestijn. Het *vierde* verging in de derde eeuw na Christus tezamen met het schip, dat het moest overbrengen van Magadha naar het Ghangschhen-dzo-ngâ-gebergte (Chittagong). Het *vijfde* bereikte juist op tijd met Arhat Kâshyapa zijne bestemming, zoo ook de laatste twee [1]).

---

1) Ongetwijfeld zal de geschiedenis der zeven beelden behandeld worden als een kindersprookje, daar zij niet berust bij de Oriëntalisten. Zoo evenwel is hunne afkomst en hunne geschiedenis. Zij dateeren van de eerste Synode van Râjagriha, welke in oorlogstijd werd gehouden een jaar na Boeddha's overlijden. Zoo die Raad van Râjagriha (zooals sommigen beweren) honderd jaar later gehouden ware, kon hij niet zijn voorgezeten door Mahâkâshyapa, den vriend en broeder Arhat van Shâkya Muni, daar hij dan 200 jaar oud geweest zou zijn. De tweede Raad of Synode, die van Vaisali, werd gehouden 120 jaar, niet 100 of 110 jaar, zooals sommigen willen, na het Nirvana, want dit had plaats iets meer dan twintig jaar voor het stoffelijk overlijden van Tathâgata. Het gebeurde in de groote Saptaparna-grot (Mahavansha's „Sattapanni") bij den berg Baibhar (den Webhâra uit de Pali-handschriften), welke in Râjagriha de oude hoofdstad van Magadha lag. Er bestaan dagboeken, welke zijn dagelijksch leven verhalen, en die zijn bijgehouden door den neef van Koning Agâtashatru, een geliefd Bikshu van den Mahâchârya. Deze teksten zijn steeds in het bezit gebleven van oversten van het eerste Lama-klooster door Arhat Kâshyapa in Bod-yul gebouwd en welke Chohan meestal afstammelingen waren uit het huis der Morya's, van welke koninklijke familie er nu nog drie leden in Indië leven. De desbetreffende oude tekst is in Anudruta Magadha karakters geschreven (Wij ontkennen, dat deze of andere karakters, hetzij in het Devanagari, Pali of Dravidische, welke ooit in Indië in gebruik waren, variaties zijn op of afwijkingen van het Phoenicische schrift). Om op onze teksten terug te komen, daarin wordt verhaald, dat de Sattapanni-grot, toen „Sarasvati" genaamd, en de „Bamboe-grot" deze laatste benaming verkreeg op de volgende wijze. Toen onze Heer voor het eerst daarin was gezeten voor contemplatie was het een natuurlijke grot van zes kamers van 50 tot 60 voet breed en 33 voet diep. Op een dag, dat onze Heer de bedelmonniken buiten les gaf, vergeleek. Hij den mensch met een Saptaparna (zevenbladige) plant, en toonde Hij hun, hoe na het verliezen

Aan den anderen kant openen de Zuidelijke Boeddhisten met de Singhaleezen aan het hoofd hunne annalen met de volgende gebeurtenis: Zij beweren, dat *volgens hunne inheemsche tijdrekening,* Vijaya, de zoon van Sinhabâhu, vorst van Lala, een klein rijkje of Râj aan de rivier Goudaki in Magadha, door zijn vader werd verbannen van wege onzedelijkheid en het verwekken van onrust. Hij werd tezamen met zijne makkers, ten teeken van boetedoening kaal geschoren naar de wijze der Boeddhisten-Bikshu's, de zee in gezonden en zij zijn toen afgedreven naar de kusten van Lankâ. Eenmaal geland, namen hij en zijne makkers met gemak bezit van

---

van het eerste blad de andere gemakkelijk konden worden afgenomen, behalve het zevende, dat het onmiddelijke verlengstuk van den stengel was." Bedelmonniken", zeide Hij, „er zijn zeven Boeddha's in elken Boeddha en in elken bedelmonnik bevinden zich *zes* Bikshu's en slechts een Boeddha. Wat zijn de *zeven?* De zeven vertakkingen van volmaakste kennis. Wat zijn de *zes?* De zes zintuigen. Wat zijn de vijf? De vijf elementen van het bestaan in begoocheling. En het *eene,* dat tevens tien is? Hij is een ware Boeddha, die in zich de tien vormen van heiliging ontplooit en die alle ondergeschikt maakt aan de eene, de Stem van de Stilte (Avalokiteshvara)." Hierna deed Hij de rots op Zijn bevel splijten en de Tathâgata deelde de grot zoo in zeven kamers, waarbij Hij opmerkte, dat ook een steen een zevenvuldigheid is en zeven trappen van ontwikkeling heeft. Van af dien tijd werd zij de Sattapanni of Saptaparna-grot genoemd. Na de eerste Synode werden er op bevel van den koning zeven gouden beelden van den Bhagavat gegoten en in elk der kamers werd er een geplaatst. In latere tijden, toen de goede wet plaats moest maken voor meer toegevende en meer zinnelijke geloofsvormen, werden zij onder de hoede van verschillende Vihara's gesteld, en toen verzonden, zooals vermeld. Zoo heeft dus Mr. Turnour gelijk, als hij op gezag van de heilige overleveringen der Zuidelijke Boeddhisten beweert, dat de grot haar naam heeft gekregen van de Sattapanni-plant. In de *Archaeological Survey of India* vinden we, dat Generaal Cunningham deze grot vereenzelvigt met een andere, niet ver van daar ook in de Baibhar gelegen grot, doch die beslist niet onze Saptaparna-grot is. Tegelijkertijd meent de hoofdingenieur der Boeddha Gaya, Mr. Beglar, in zijne beschrijving van de Chetu-grot, welke door Ta-hian vermeld wordt, dat die de Saptaparna-grot is, en hij heeft gelijk. Immers, zoowel deze als Pippâl-grotten en andere, welke in onze teksten vermeld worden, zijn in hun verband te heilig, om in het vergeetboek te raken, daar zij door opeenvolgende geslachten van Bikshu's zijn gebruikt, tot op den tijd, dat zij Indië hebben verlaten.

een eiland, dat door onbeschaafde stammen, de Yaksha's, werd bewoond. Dit is een *historische* gebeurtenis en de Ceylonsche kronieken bepalen haar onafhankelijk van de Boeddhistische tijdrekening in het jaar 382 voor Dushtagamani (d. i. 543 voor Chr.). Nu hebben de Boeddhistische Heilige Kronieken sommige woorden geboekstaafd, die onze Heer kort voor Zijn dood heeft gesproken. In de Mahâvansha wordt gezegd, dat Hij die tot Shakra heeft gericht te midden eener groote vergadering van Devata's (Dhyan Chohans) en terwijl Hij reeds „in het verheven onveranderlijk Nirvana was gezeten op den troon, op welke Nirvana wordt bereikt". In onze teksten richt Tathâgata ze tot zijn verzamelde Arhats en Bikshu's een paar dagen voor zijn uiteindelijke bevrijding:

„Zekere Vijaya, de zoon van Sinhabahu, koning van Lala, is juist met 700 volgelingen geland op Lankâ. Heer der Dhyana Boeddha's (Deva's), mijne leer zal op Lankâ worden verbreid. Bescherm hem en Lankâ!"

Dit is de gesproken zin, welke, zooals later bleek, eene voorspelling was. Waar de nu algemeen bekende verschijnselen van helderziendheid een volkomen natuurlijke verklaring geven voor de profetische uitingen, zonder eenige onwetenschappelijke wondertheorie, lijkt de meewarige glimlach der Oriëntalisten minder op zijn plaats. Zulke dichterlijke, religieuze schoonheden, die men in de Mahavansha vindt, bestaan in de kronieken van elken godsdienst, in die van het Christendom evengoed. Een heldere geest zou allereerst trachten de juiste en slechts oppervlakkig gesluierde bedoeling te begrijpen, alvorens die belachelijk te maken of in discrediet te brengen. Bovendien bezitten de Tibetanen een soberder verslag van deze voorspelling in de reeds vermelde aanteekeningen, welke vol eerbeid zijn gemaakt door den neef van koning Agâtashatru. Zooals gezegd, zijn zij in het bezit van de Lama's van het door Arhat Kâshyapa gebouwde klooster; daar de Morya's en hunne nazaten op meer onmiddelijke afstamming kunnen bogen dan de Gautama's uit Râjput, hebben de hoofden van Nâgara (het dorp, dat overeenkomt met Kapilavastu) het meest recht op dat bezit. Ook weten we, dat ze letterlijk historisch zijn. Voor den esoterischen Boeddhist trillen zij nog in de ruimte, en

deze profetische woorden zijn tezamen met het ware beeld van de Sugata, die ze uitsprak, tegenwoordig in de aura van elk atoom van Zijne reliquieën. Dit is, we haasten ons het te zeggen, slechts een bewijs voor den zielkundige, doch er zijn nog andere en historische bewijzen: de gezamenlijke getuigenissen van onze godsdienstige kronieken. De philologen hebben die nog nooit onder de oogen gehad, maar dat wil niet zeggen, dat zij niet bestaan.

De fout der Zuidelijke Boeddhisten is gelegen in het stellen van het Nirvana van Sanggyas Pan-chhen op den sterfdag, terwijl Hij het, zooals boven is gezegd, meer dan twintig jaren tevoren reeds bereikt had. Chronologisch hebben de Zuidelijken gelijk, zoowel in het plaatsen van Zijn dood in 543 voor Chr. als in het bepalen van den grooten Raad op 1000 jaar later. De Tibetaansche Chohans echter, die in het bezit zijn van alle documenten, welke betrekking hebben op de laatste 24 jaar van Zijn *uiterlijk* en *innerlijk* leven, waar geen philoloog iets van af weet, kunnen aantoonen, dat er geen eigenlijk verschil van opvatting bestaat tusschen de Tibetaansche en de Ceylonische tijdrekening, zooals de Westersche Oriëntalisten meenen [1]). Voor den buitenstaander is de Verhevene geboren in het achtenzestigste jaar van de Burmaansche Eeatzana-jaartelling, welke is ingesteld door Eeatzana (Angana), Koning van Déwaha, voor den *ingewijde* in het achtenveertigste jaar dier jaartelling op een Vrijdag in Mei, met wassende maan. Het was in 563 voor Chr., dat Tathâgata zijn vol Nirwâna bereikte, en hij stierf, zooals door Mahâvana juist wordt vermeld, in 543 op denzelfden dag, dat Vijaya met zijne makkers in Ceylon landde, zooals door Loka-natha, onzen Boeddha, was voorspeld.

Het schijnt, dat Prof. Max Müller niets dan hoon heeft voor die voorspelling. In zijn hoofdstuk over het Boeddhisme (History of Sanskrit Literature), de „dwaalleer", spreekt de voortreffelijke geleerde, alsof hij zulke nog nooit gehoorde beweringen kwalijk

---

1) Bisschop Bigandet erkent na een onderzoek van alle Burmaansche autoriteiten, die voor hem toegankelijk waren, eerlijk, dat de „geschiedenis van Boeddha een algeheel ledig vertoont wat betreft zijn doen en laten en prediking, gedurende een tijdperk van bijna drie en twintig jaar".

(Romantic Legend of Gaudama, deel I, blz. 260).

neemt. „Men wil *ons* doen gelooven", zoo schrijft hij, „dat de Ceylonsche geschiedschrijvers den stichter der Vijayasche dynastie van Ceylon in het jaar 543 hebben geplaatst in overeenstemming met hunne gewijde tijdrekening" (d.i. Boeddha's voorspelling), „terwijl men *ons* (den philologen) echter niet zegt, *door welk kanaal* de Ceyloneezen hunne inlichtingen zouden hebben verkregen over het juiste tijdstip van Boeddha's dood". In deze sarcastische opmerkingen komen twee punten naar voren, (a) de aantijging van een valsche voorspelling van onzen Heer, en (b) een oneerlijk gescharrel met chronologische kronieken, dat iemand doet denken aan zooiets van Eusebius, den befaamden bisschop van Caesarea, in de geschiedenis beschuldigd van het verkrachten van alle Egyptische tijdtafels ten einde overeenstemming te verkrijgen". Wat betreft beschuldiging nummer een, zouden we hem mogen vragen of de profetieën van onzen Shakyasinha niet evenveel aanspraak kunnen maken op zijne achting als die van zijnen Heiland op de onze, — indien wij ooit eens eene geschiedenis zouden moeten schrijven van den „Galileeschen" Arhat. Wat betreft beschuldiging nummer twee moeten we den uitnemenden philoloog er aan herinneren, dat hij tezamen met alle Christelijke chronologen in een glazen huis woont en dus niet te veel met steenen moet gooien. Hunne onmacht om den 25sten December te doen aannemen als de werkelijke datum van de Geboorte, en daarmee tevens jaar en dag vast te stellen van den dood van hunnen Avatâra — zelfs voor hun eigen volk — is veel grooter dan de onze, om zelfs aan vreemde volken het tijdstip van Boeddha te toonen. De volstrekte mislukking om *op grond van iets meer dan overlevering*, het voor hen onbewezen, zij het ook waarschijnlijke, stoffelijke bestaan te bewijzen, behoorde aanleiding te geven tot een eerlijker gezindheid. Als de Christelijke geschiedkundigen op grond van onloochenbaar *historisch* gezag de bijbelsche en kerkelijke tijdrekening kunnen rechtvaardigen, wellicht kunnen ze dan beter dan nu toegerust zijn voor het gelijksoortig werk van het tot vodden scheuren van de heidensche tijdrekening.

Het „kanaal", waardoor de Ceyloneezen hunne inlichtingen ontvingen, waren twee Bikshu's, die Magadha hadden verlaten om hunne in ongenade gevallen broederen te volgen in de balling-

schap. Dat het vermogen der Arhats van Siddhârtha Boeddha of het overbrengen van gedachten en berichten door psychische trilling wellicht gelijk was aan, zoo niet grooter dan dat zelfde vermogen van Elijah, van wien het heet, dat hij de macht bezat, op een afstand waar te nemen, wat er in 's konings slaapvertrek gebeurde, dat zal misschien kunnen worden toegegeven zonder al te groote wissels te trekken op de verbeeldingskracht. Geen enkele Oriëntalist heeft het recht, de getuigenis der Schrift van andere volken te verwerpen, als hij zelf gelooft in de veel verwarder en onderling in tegenspraak zijnde getuigenissen van eigene Schrift. Als Prof. Müller in zijn hart een scepticus is, laat hij het dan zeggen, doch slechts een onpartijdig beeldstormer heeft het recht, zulk een minachtenden toon aan te slaan tegenover de niet-Christelijke godsdiensten. Slechts voor voorlichting van onpartijdige onderzoekers nu zal het de moeite waard geacht worden, de gegevens der historische — niet de zielkundige — data te vergelijken. Onderwijl kunnen we door de ontleding van eenige bezwaren van onzen criticus, en door het gevaarlijke in zijne redeneering aan te toonen, wellicht den Theosofen nog eenige feiten verstrekken in verband met het onderhavige onderwerp.

Nu we Prof. Max Müller's meeningen in het algemeen over dezen Proloog voor het Boeddhistische schouwspel met Vijaya in de hoofdrol gezien hebben, willen we eens nagaan, wat hij verder over de ontwikkeling van dat drama heeft te zeggen. Welk wapen gebruikt hij om dezen hoeksteen der tijdrekening te ondermijnen, waarop alle verdere Boeddhistische data berusten? Wat is het steunpunt voor zijn hefboom der kritiek tegen de Aziatische gegevens? We zullen drie zijner hoofdpunten achtereenvolgens behandelen en beantwoorden. Hij begint voorop te stellen:

1°. Als het uitgangspunt der Noordelijke Boeddhistische tijdrekening zuiver hypothetisch blijkt te zijn, daar het gegrond is op een voorspelling van Boeddha, kan men moeilijk dezelfde gevogtrekking ontgaan wat betreft het aan Boeddha's dood toegekend tijdstip bij de Boeddhisten van Ceylon en Burma (blz. 266). „De Mahâvansha begint met het verhaal van drie wonderbaarlijke bezoeken van Boeddha aan Ceylon", Vijaya, de naam van den stichter van de eerste dynastie (in Ceylon) beteekent „verove-

ring", „en daarom heeft zulk een persoon zeer *waarschijnlijk* nooit bestaan" (blz. 268). Hij gelooft, dat dit de geheele Boeddhistische tijdrekening op losse schroeven stelt.

Hiertegenover mogen we den volgenden tegenhanger stellen:

Willem I, koning van Engeland, wordt gewoonlijk genoemd „de Veroveraar", bovendien was hij de onechte zoon van Robert, hertog van Normandië, bijgenaamd „de Duivel". Wij meenen, dat er een opera is geschreven, vol van wonderlijke gebeurtenissen en genaamd „Robert le Diable", en die de overlevering behelst. Zouden we daarom het recht hebben te zeggen, dat Eduard de Geloovige, de Saksen en al wat voorafgaat aan de nieuwere geschiedenis van, zegge het huis van York en Lancaster onder Hendrik VII, fabelachtige overlevering is, en dat iemand als Willem de Veroveraar *waarschijnlijk* nooit heeft bestaan?

2°. In de *Chineesche* tijdrekening — gaat onze ontleedkundige voort — is de lijst van de drie en dertig Boeddhistische patriarchen ..... van twijfelachtig allooi. Voor de Westersche geschiedenis begint de exacte Ceyloneesche tijdrekening 161 voor Chr. Voor dien bestaat er slechts een „inheemsche overgeleverde chronologie. Daarom is ..... hetgeen vooraf gaat ..... slechts fabelachtige overlevering".

De chronologie der Apostelen en hun bestaan is nooit historisch bewezen. De geschiedenis van het Pausdom is erkend „duister". Ennodius van Pavia (vijfde eeuw) is de eerste geweest, die den bisschop van Rome (Symmachus), de een en vijftigste in de apostolische opvolging, Paus heeft genoemd. Zoo zouden wij dan, bij het schrijven van eene geschiedenis der Christenheid, en ons overgevend aan de lust om aanmerking te maken op hare tijdrekening, mogen zeggen, dat door de afwezigheid van vroegere pausen dan Symmachus (498) alle Christelijke gegevens van af de geboorte tot de zesde eeuw daarom „fabelachtige overleveringen" zijn en dat alle Christelijke tijdrekening „zuiver hypothetisch" is.

3°. De Oxfordsche Professor wijst vol toorn op twee onderling strijdige data in de Boeddhistische tijdrekening. Als de landing van Vijaya, zegt hij, op denzelfden dag als dien, waarop Boeddha Nirvana bereikte (stierf), eene vervulling is van Boeddha's voorspelling, dan „beweren de Ceyloneezen, indien Boeddha een *ware profeet* is geweest, zeer terecht, dat *hij moet zijn gestorven in het jaar der ver-*

overing, of 543 v. Chr. (blz. 270). Aan den anderen kant hebben de Chineezen hun eigen Boeddhistische tijdrekening, en die komt niet overeen met de Ceylonsche. Het jaartal van Boeddha van 1029 tot 950 berust op zijn eigen uitspraak, dat er duizend jaar zouden verloopen van zijn dood tot de bekeering van China. Als dus Boeddha een *waar profeet* is geweest, *moet hij omstreeks 1000 voor Chr. geleefd hebben* (blz. 266). Dit jaartal komt echter niet overeen met de Ceylonsche tijdrekening — *ergo:* was Boeddha een *valsche profeet.* Wat die andere „eerste en belangrijkste schakel" zoowel in de Ceylonsche als in de Chineesche tijdrekening betreft, „die is uiterst zwak". In de Ceylonsche jaartelling *„moest een wonderlijke afstamming bedacht worden* voor Vijaya" en *„zoo is er eene voorspelling uitgevonden"* (blz. 269).

Volgens dit peil van bewijsvoering mag men beweren, dat:

Waar geen stamboom van Jezus wordt gevonden in eenige kroniek buiten de evangeliën van Mattheüs (I, 1 - 17) en Lucas (III, 23 - 38), en waar deze onderling algeheel verschillen, hoewel deze persoonlijkheid de voornaamste is van de Westersche geschiedenis, en in dit geval de pijnlijkste nauwkeurigheid mocht worden verwacht, dan moet, volgens de sarcastische redeneering van Prof. Müller, Jesus, *als hij een waar profeet is geweest,* afstammen van David langs koninklijken lijn (Mattheüs) en ook, als hij een *waar profeet is geweest,* langs een zijlijn (Lucas). Waar bovendien de twee stamboomen waarlijk zijn „uitgevonden" door na-apostolische theologen (of, zoo men liever wil, oude voorspellingen van Jesaja en andere profeten uit het Oude Testament, die niet op Jesus sloegen, pasklaar zijn gemaakt voor dit geval, zooals de jongste Engelsche bijbel-uitleggers, geestelijken, nu toegeven) waar dan, steeds volgens de in Boeddhistische tijdrekeningen geldende professorale bewijsvoeringen, de bijbelsche chronologie en stamboom „overgeleverd en vol onredelijkheid" blijkt te zijn ..... en elke poging om die tot overeenstemming te brengen op niets is uitgeloopen (blz. 266), daar zouden wij toch zeker wel het recht hebben, hem tegen te werpen, dat, als Gautama Boeddha volgens dit peil van beoordeeling een *valsche profeet* is, ook Jesus eveneens een „valsche profeet" moet zijn. Indien Jesus een waar profeet is geweest ondanks alle bestaande verwarring in de Schrift, waarom kan dan Boeddha dat ook niet geweest zijn?

Maak de Boeddhistische profetieën af — en de Christelijke gaan mee.

De uitlatingen van de oude Pythia verwekken bij de wetenschapsmannen nu nog slechts een glimlach, doch geen drievoet dier oude profetes was ooit zoo wankel als de drie chronologische stellingen, waarop deze Oriëntalist staat te orakelen. Ook zijn stellingen zijn voor twee uitleggingen vatbaar. Als de vesting van het Boeddhisme kan worden ondermijnd door de kritische graafwerken van Prof. Max Müller, moet het Christendom pari passu in puin vallen. Of hebben soms de Christenen het monopolie van onredelijke godsdienstige bedenksels en hebben zij het recht jaloersch te zijn, als een ander hun rechten in dezen schendt?

Tot besluit willen we zeggen, dat het jaar van Boeddha's dood door Mr. Sinnett juist is vastgesteld, daar het *Esoterisch Boeddhisme* zijn jaartallen geeft volgens de *esoterische* berekening. Als die wijze van berekening werd uitgelegd, zou zij alle bezwaren opruimen, van af Prof. Max Müller's *Sanskrit Literature* tot de laatste „aanwijzingen" — de *bewijzn* in de *Reports of the Archaeological Survey of India*. De Ceylonsche jaartelling„ zooals die in de Mahâvansha gegeven wordt, is in alle opzichten juist, en zij behoudt zich slechts voor het bovenvermelde feit van het Nirvana, daar het groote mysterie van Samma-Samboeddha en Abhijnâ tot op heden den buitenstaander onbekend blijft en dat kon in een werk als de Mahâvansha niet worden uitgelegd, hoewel het zeker bekend geweest moet zijn aan Bikshu Mahâvana, den oom van koning Dhâtusena. Bovendien komt de Singhaleesche tijdrekening in alle onderdeelen overeen met de Burmaansche. Onafhankelijk van de godsdienstige jaartelling, welke met Boeddha's dood begint, de „Nirvaansche jaartelling", bestonden er, zooals Bisschop Bigandet in zijn *Life of Gautama* aantoont, twee geschiedkundige jaartellingen. De eene duurde 1362 jaar en het laatste jaar daarvan kwam overeen met 1156 na Chr. De andere, in twee aera's onderverdeeld, duurt tot op den huidigen dag nog voort. Het begin van het eerste, 562 jaar durende onderdeel, valt samen met het jaar 79 voor Chr. en de Indische Shaka-jaartelling. De geleerde Bisschop, dien niemand van partijdigheid voor het Boeddhisme zal verdenken, neemt bijgevolg het jaar 543 aan voor Boeddha's Nirvana. Ook doen dat Mr. Turnour, Prof. Lassen en anderen.

De wel eens aangehaalde tegenstrijdigheid in de veertien ver-

schillende data voor het Nirvana, die door Ksoma Körö zijn bijeengebracht, hebben volstrekt geen betrekking op het Nyr- Nyang. Het zijn berekeningen aangaande het Nirvana van de voorgangers, de andere Boddhisattva's en vorige incarnaties van Sanggya's, die de Hongaar in verschillende werken heeft gevonden en ten onrechte heeft toegepast op den laatsten Boeddha. De Europeanen moeten niet vergeten, dat deze enthausiast gedurende zijn verblijf onder de Lama's door hen nogal is tegengewerkt, en dat hij meer heeft opgedaan uit de leeringen van de kettersche Dugpa's dan van de orthodoxe Gelugpa's. De bewering van deze „groote autoriteit (!) in zake het Tibetaansch Boeddhisme", zooals hij wordt genoemd, n.l. dat Gautama *drie* vrouwen heeft gehad, welke hij bij name noemt, om zich dan zelf tegen te spreken (Tibetan Grammar, blz. 162, noot) door aan te toonen, dat de eerste twee vrouwen een en dezelfde zijn, wijst er wel op, hoe weinig „gezag" men hem moet toekennen. Hij wist nog niet eens, dat „Gopâ, Yashodhâra en Utpala Varnâ" drie namen zijn voor drie mystieke krachten. Zoo is het ook met de tegenstrijdige data. Van de vier en zestig door hem vermelde data hebben er twee betrekking op Shâkya Muni, n.l. 576 en 546 en deze twee zijn foutief getransponeerd, want als zij gecorrigeerd worden, dan krijgt men 564 en 543. De overigen hebben betrekking op de zeven Ku-sum, of drievuldigen aard van den staat van Nirvana en den duur daarvan en zij staan in verband met leeringen, waarvan de Orientalisten volstrekt onkundig zijn.

Bijgevolg hebben de Oriëntalisten tot nu toe nagenoeg niets geleerd van de Noordelijke Boeddhisten, die volgens de erkentenis van Prof. Weber „alleen in het bezit zijn van de *volledige* (Boeddhistische) Schrift", en „meer authentieke inlichtingen hebben bewaard omtrent de omstandigheden, waaronder zij is samengesteld. De Tibetanen zeggen, dat Tathâgata een volledig Boeddha is geworden — d. i. het volstrekte Nirvâna heeft bereikt — in het jaar 2544 der Kali-aera (volgens Saura-mâna) en dus inderdaad slechts *tachtig* jaar heeft *geleefd*, daar men een Nirvâni van den *zevenden graad* niet meer tot de *levende* (d.i. bestaande) menschen kan rekenen. Men verliest alle zin voor verhouding als men beweert, dat het in de Brahmanen evenmin opgekomen zou zijn, Boeddha's ge-

boortedag op te teekenen, als het in de Romeinen of zelfs in de Joden is opgekomen den geboortedag van Jezus te noteeren, voordat hij zich als godsdienststichter had ontpopt. (Max Müller, *History of Sanskrit Literature).* Immers, de Joden hebben dadelijk het Messiasschap verworpen, dat door de Chela's van den Joodschen profeet werd verkondigd, en zij verwachtten den Messias toentertijd niet eens algemeen, doch de Brahmanen (in elk geval de ingewijden) wisten van de komst van hem, dien zij beschouwden als eene incarnatie van goddelijke wijsheid, en zij hadden zijn geboortedag al astrologisch vastgesteld. Zoo zij in later tijd al in machtelooze woede alle voor hen bereikbare sporen hebben uitgewischt van het leven en sterven van Hem, die in Zijn grenzenloos mededoogen met alle schepselen hun zorgvuldig verborgen mysteriën en leeringen had onthuld, ten einde den steeds wassenden stroom te stuiten van door priesters gekweekt bijgeloof, toch is er een tijd geweest, dat Hij door hen is begroet als een Avatâra, en *hoewel zij later hebben verwoest, zijn er anderen, die hebben bewaard.*

De duizend en één gissingen en verwringingen van de exoterische teksten door oudheidkundigen en schriftkundigen zullen een lage rente blijken te zijn voor den daaraan besteden tijd.

De Indische annalen noemen Koning Ajâtashatru als tijdgenoot van Boeddha en een andere Ajâtashatru werkte mede aan het tot stand komen van den grooten Raad een honderd jaar later. Deze vorsten waren heerschers van Magadha en hebben niets te maken met den Ajâtashatru van den Brihad-Aranyaka en de Kaushitaki-Upanishad, die heerscher was over de Kasi's, hoewel Bhadrasena, „de zoon van Ajâtashatru", die door Aruni werd vervloekt, meer uit te staan kan hebben met den „erfgenaam van Chandragupta", dan algemeen bekend is. Prof. Max Müller maakt bezwaar tegen twee Ashoka's. Hij verwerpt Kalâshoka en aanvaardt Dharmâshoka in overeenstemming met de Grieksche en volstrekt in strijd met de Boeddhistische chronologie. Hij weet niet, of verkiest niet te weten, dat er, behalve de twee Ashoka's verschillende personen zijn geweest, die Chandragupta en Chandramâsa hebben geheeten. Plutarchus wordt opzij gezet als in strijd met de meer welkome theorie en de aanwijzing van Justinianus. Er is geweest

Kalâshoka, door sommigen Chandragupta en door anderen Chandramâsa genoemd, wiens zoon, Nanda, werd opgevolgd door zijn neef, den Chandragupta van Seleusus, en onder wien de Raad van Vaisali plaats had, „door Koning Nanda gesteund", zooals Târânâtha zeer juist zegt (geen een van hen was een Shudra, dat is een puur verzinsel der Brahmanen). Voorts is er geweest de laatste der Chandragupta's die den naam van Vikrama heeft aangenomen. Met hem begon de nieuwe jaartelling der Vikramâditya of Samvat en de nieuwe dynastie te Pâtaliputra (318 voor Chr., *volgens de Europeesche autoriteiten).* Na hem kwam zijn zoon Bindusara of Bhadrasena — ook Chandragupta, die werd opgevolgd door Dharmâshoka Chandragupta. Ook zijn er twee Piyadasî's geweest: „de Sandracottus" Chandragupta en Ashoka. Bij eene bestrijding zullen de Oriëntalisten al die inconsequenties nader hebben te verklaren. Indien Ashoka de eenige Piyadasi is geweest en de bouwer der monumenten en de vervaardiger der opschriften in steen van zijn naam, en als hij werd gekroond, zooals Prof. Max Müller beweert, omstreeks 259 voor Chr., d.w.z. dat hij regeerde zestig of zeventig jaar later dan alle op bedoelde monumenten vermelde Grieksche Koningen, wat had hij dan te maken met hun al dan niet vazal zijn, of wat kon hij dan met hen hebben uit te staan? Zij hebben te maken gehad met zijn grootvader, een zeventigtal jaren vroeger, die eerst Boeddhist is geworden na al tien jaren op den troon te hebben gezeten. Ten slotte kunnen er drie welbekende Bhadrasena's worden aangetoond, wier namen telkens anders gespeld worden naar den tongval der schrijvers van verschillende nationaliteit en die dan ook varieeren tusschen Bindusara, Bimbisara, Vindusara tot Bhadrasena (Jav.: Bratasena) en Bhadrarasa, zooals hij in de Vâya Purâna wordt genoemd. Dit zijn alle synoniemen. Hoe gemakkelijk het ook moge schijnen, een echt bestaan hebbende persoonlijkheid uit de geschiedenis weg te wisschen, zoo zal het toch bezwaarlijk te bewijzen zijn, dat Kalâshoka niet bestaan heeft alleen maar door hem „valsch" te noemen, in tegenstelling met den tweeden Ashoka, die dan „echt" is, als men de Purâna's raadpleegt, die geschreven zijn door de bitterste vijanden der Boeddhisten, de Brahmanen van dien tijd. De Vâyu- en de Matsya-Purâna's vermelden hen beiden in hunne lijsten van

regeerende vorsten der Nanda- en Morya-dynastieën, en hoewel zij Chandragupta in verband brengen met een *Shûdra* Nanda, ontkennen zij het bestaan van Kalâshoka niet, om de Boeddhistische tijdrekening te ontwrichten. Hoe vervalscht ook de nu bekende teksten van Vâyu- en Matsya Purâna zijn, zelfs zooals zij worden aangenomen „in hunne ware beteekenis", die Prof. Max Müller ondanks alle vertrouwen maar niet kan vatten, zijn zij toch *niet* in strijd met de Boeddhistische chronologie van vóór Chandragupta. Niet althans, zoo men den *echten* Chandragupta erkent en invoert in plaats van den valschen Santracottus der Grieken. Geheel onafhankelijk van de Boeddhistische lezing bestaat het in de Brahmaansche zoowel als in de Tibetaansche en Burmaansche kronieken vermelde feit, dat in het jaar 63 van Boeddha, Susinago van Benares tot koning werd uitgeroepen door het volk van Pâtaliputra, en dat hij de Ajâtashatru-dynastie te niet deed. Susinago verplaatste de hoofdstad van Magadha van Râjagriha naar Vaisali, en zijn opvolger Kalâshoka verplaatste haar op zijn beurt naar Pâtaliputra. Gedurende de regeering van dezen vorst kwam de voorspelling van Boeddha uit aangaande Pâtalibat of Pâtaliputra, dat tijdens Zijn leven slechts een klein dorp was. (Zie de *Mahâparinibbâna Sutta).*

Mettertijd zal het gemakkelijk zijn alle ontkennende Oriëntalisten te woord te staan met bewijzen en stukken van overtuiging. Zij spreken van de buitensporig wilde overdrijving der Boeddhisten en Brahmanen. Deze antwoorden daarop: De wildste theorieën zijn die, welke ter vermijding van sprekende feiten, moreele, uitlandsche onmogelijkheden aanvaarden, welke geheel in strijd zijn met de meest naar voren komende Brahmaansche en Indische karaktertrekken, n.l. het ontleenen aan en het nabootsen van andere naties in eenig opzicht. De commentaren der Oriëntalisten op de *Rig Veda,* op de annalen van Ceylon, lijken van Panini tot Matouan-lin op elke bladzijde hunner geleerde aanmerkingen voor iemand, die op de hoogte is van het onderwerp, een groote hoop ongezonde en ongegronde gissingen. Het is daarom te vreezen, dat ondanks de Grieken en Chandragupta, wiens jaartal het door niets te ontwrichten plechtanker der Indische tijdrekening heet, wat Indië betreft, het schip der Sanskrit-kenners al van zijn boeien is

geslagen en driftig geraakt met heel zijn kostbare lading hypothesen en gevolgtrekkingen. Die schuit is dol en gevaarlijk ook. Wij zijn aan het einde van een periode. De eene ramp zal op de andere volgen. De opgehoopte krachten barsten los in verschillende richtingen, en niet alleen zullen er menschen omkomen en bij duizenden geslacht worden, maar ook zal er een nieuw land verrijzen en oud land vergaan. Vulkanische uitbarstingen en vloedgolven zullen verwoesten maar ook zullen er geheimen en onvermoede dingen uit het verleden onthuld worden tot schrik van de Westersche theoretici en tot beschaming van een lukrake wetenschap. We zullen nog zien, hoe dat schip op stroom komt te stranden op de zich opnieuw verheffende overblijfselen van oude beschavingen, en daar zal uiteenslaan. Wij zijn niet jaloersch op den roep van profeet, doch dit mag men als eene voorspelling aannemen.

DE DOOR GENERAAL A. CUNNINGHAM ONTDEKTE OPSCHRIFTEN.

ZEER zorgvuldig hebben we het nieuwe door Generaal A. Cunningham ontdekte opschrift onderzocht, op grond waarvan nu verklaard wordt, dat de door de Boeddhistische schrijvers aangenomen datum voor Boeddha's dood onjuist is. Onze meening is, dat bedoeld opschrift eerder de waarheid bevestigt der Boeddhistische overleveringen dan hunne dwaling aantoont. In het eerste deel van zijn verslag schrijft genoemde archaeoloog over dit opschrift als volgt:

„Het belangwekkendste (te Gayâ) is een lang en volledig opschrift gedateerd in de jaartelling van het Nirvâna of den dood van Boeddha. Ik las den datum als volgt: *Bhagavati Parinivritte Samvat 1819 Karttike Badi I Budhi* — „in het jaar 1819 van de bevrijding van Bhagavata op Woensdag, den eersten dag van de vallende maan van Karttika". Als de hier gebruikte jaartelling dezelfde is als die der Boeddhisten van Ceylon en Burma, welke begon in 543 voor Chr., is de datum van dit inschrift 1819 — 543 = 1276 na Chr. De stijl der letters komt met dezen datum overeen, doch is in het geheel niet overeen te brengen met het Chineesche begin der jaartelling. De Chineezen stellen den dood van Boeddha op meer dan 1000 jaar voor Chr., zoodat volgens hen de datum der inscriptie ongeveer op 800 na Chr. zou komen, een tijdstip, dat veel te vroeg is voor den stijl der daarin gebruikte karakters. Daar echter de dag der week hier gelukkig is bijgevoegd, kan de datum door berekening worden nagegaan. Volgens mijne berekening komt die datum dan overeen met Woensdag 17 September 1342. Dit zou het Nirvâna van Boeddha plaatsen in 477 voor Chr., wat nauwkeurig het jaar is, dat door mij zelf allereerst

is voorgesteld als het meest waarschijnlijke tijdstip voor die gebeurtenis. Deze gewijzigde datum is sedert door Prof. Müller aangenomen".

De redenen, door eenige Oriëntalisten aanvaard, voor het aannemen van dezen zoogenaamden gewijzigden datum als den waren datum van Boeddha's dood, zijn in het vorige opstel reeds behandeld en aan kritiek onderworpen. We hebben dus nu alleen na te gaan in hoeverre het onderhavige geschrift den ouden datum tegenspreekt.

Generaal-Majoor Cunningham schijnt het voor vaststaand aan te nemen, dat, wat betreft zijne tegenwoordige berekeningen, het aantal dagen van een jaar in Magadha en door de Boeddhistische schrijvers in het algemeene hetzelfde werd genomen als nu in Engeland wordt gerekend, en deze vergissing maakt zijne berekening krachteloos en heeft hem tot een verkeerde gevolgtrekking geleid. Ten tijde van het leven van Boeddha waren er drie verschillende wijzen van berekening in Indië in zwang en zij worden nog in verschillende deelen des lands gebruikt. De methoden zijn bekend als: Sauramânam, Chandramânam en Bharaspatyamânam. Volgens de Hindoesche sterrenkundige werken bevat een Sauramânam jaar 365 dagen, 15 ghadya's en 31 vighadya's, een Chandramânam heeft 361 dagen en bijna 11 ghadya's. Waar dit het geval is, had Generaal Cunningham, alvorens te gaan rekenen, zich de moeite moeten getroosten, eerst vast te stellen, welke bijzondere Manam (maatstaf) door de schrijvers van Magadha en Ceylon is gebruikt bij het bepalen van Boeddha's sterfdag en welke Manam er is gebruikt bij de in deze inscriptie gebruikte Boeddhistische jaartelling. In plaats van zich in te denken in de positie van den schrijver der inscriptie en de vereischte berekening van diens standpunt te maken, gaat hij rekenen volgens de methode van een Engelschman der negentiende eeuw en volgens diens kalender.

Zoo hij zijne berekeningen juist had uitgevoerd, zouden zij hem hebben getoond, dat de onderhavige inscriptie geheel overeenkomt met de stelling, dat Boeddha is gestorven in het jaar 543 voor Chr. volgens de Barhaspatyamânam (de eenige Mânam, die in Magadha en bij de Pali-schrijvers in het algemeen in gebruik was). De juistheid hiervan zal in het oog vallen, als men de volgende berekening wil nagaan. Vijf honderd drie en veertig jaren volgens de Bharaspatyamânam zijn gelijkwaardig met 536 jaar en 8 maanden volgens de Sau-

ramânam. Evenzoo zijn 1819 jaar der eerste Mânam gelijk aan ongeveer 1798 jaar volgens de laatste Mânam. Waar de Christelijke jaartelling is begonnen in het 3102de jaar van Kaliyuga (volgens Sauramânam), is Boeddha gestorven in het jaar 2565 van Kaliyuga (Sauramânam) en nu is het vraag, of volgens de Hindoe-almanak de eerste dag der vallende maan van Karttika van dat jaar op een Woensdag valt.

Volgens *Suryatiddhânta* is het aantal dagen van het begin van Kaliyuga tot op middernacht van den vijftienden dag der wassende maan van Ashvini 1593072, daar het aantal der Adhikamâsânsha's (schrikkelmaanden) gedurende dien tijd 1608 is en het aantal Kshayatithi's 25323. Als wij dat getal door zeven deelen, houden we vijf over. Daar de Kaliyuga op Vrijdag begint, eindigt bovenbepaald tijdperk op Dinsdag, daar volgens *Suryasiddhânta* een week wordt gerekend van middernacht tot middernacht.

We moeten opmerken, dat in plaatsen, waar de Bharaspatyamânam in zwang is, Krishnapaksham (of de veertien dagen der vallende maan) het eerst komt en gevolgd wordt door Shuklapaksham (periode van wassende maan). Bijgevolg zal de eerste dag na den vijftienden van wassende maan van Ashvini de eerste dag van vallende maan van Karttika zijn voor hen, die volgens den Barhaspatyamânamkalender rekenen, en daarom was die dag, welks datum in het geschrift wordt vermeld, Woensdag in het jaar 4362 van Kaliyuga. De lengte van de zon op het tijdstip van doorgang door den meridiaan was 174020'16" en de lengte der maan 731'42" (volgens *Suryasiddhânta)* en zoo kan men inzien, dat het toen te Gayâ Padyamitithi (eerste dag van vallende maan) was gedurende 7 ghadya's en 50 vighadya's na zonsopgang.

Uit voorgaande berekening blijkt, dat „Kartik I Badi" samenvalt met Woensdag in het jaar 4362 van Kaliyuga of het jaar 1261 na Chr. en dat dit jaar van het standpunt van de schrijver van het opschrift het 1819de jaar was der Boeddhistische jaartelling. Dit nieuw ontdekte opschrift bevestigt dus de juistheid van den door Boeddhistische schrijvers aan Boeddha's sterfdag toegekenden datum. Het zou beter zijn geweest, als Generaal Cunningham den grondslag zijner berekening eerste eens zorgvuldig had beproefd, alvorens door de gansche wereld uit te bazuinen, dat de Boeddhistische verslagen onbetrouwbaar zijn.

HET ONDERSCHEID TUSSCHEN GEEST EN NIET-GEEST.

(Vertaald uit het Sanskrit van Shankara Achârya).

DEN zal het ons zeker ten goede houden, dat wij Shankara Achârya's beroemde Senopsis van het Vedântisme getiteld Atmânâtma-Vivekah hier in vertaling aanbieden. Dit kleine opstel zet binnen klein bestek doel en draagwijdte der Vedânta-wijsbegeerte uiteen. Verwonderlijk is het, dat, gezien het auteurschap en de in eigen waarde, hiervan niet eerder eene vertaling is verschenen. Deze vertaling maakt geen aanspraak op geleerdheid, doch is plichtmatig woordelijk, hoewel er een paar regels zijn weggelaten, welke handelen over de woordafleiding van Sharîra en Deka, en nog een paar andere zaken, die op zichzelf van belang zijn, doch niet direct betrekking hebben op het onderwerp der verhandeling.

M. M. C.

Niets is Geest, dat een voorwerp van het bewustzijn kan wezen. Voor iemand met een juist onderscheidingsvermogen is de Geest het subject van kennis. Dit juiste onderscheid tusschen Geest en niet-Geest wordt in millioenen opstellen uiteengezet.

Hieronder volgt het onderscheiden tusschen Geest en Niet-Geest:

Vr. — Vanwaar komt de smart tot den Geest?

A. — Door het aanvaarden van een lichaam. In de Shruti (Chandogya Upanishad) wordt gezegd: „Niet in dezen (bestaanstoestand) is er een ophouden van genoegen en smart voor een levend ding in het bezit van een lichaam".

Vr. — Waardoor wordt dit aanvaarden van een lichaam veroorzaakt?

A. — Door Karma [1]).

Vr. — Waarom wordt hij zoo door Karma?

A. — Door begeerten en hare gevolgen (d.i. de hartstochten).

Vr. — Waardoor wordt begeerte en hare gevolgen veroorzaakt?

A. — Door zelfzucht.

Vr. — Waardoor wordt de zelfzucht veroorzaakt?

A. — Door gebrek aan juist onderscheidingsvermogen.

Vr. — Waardoor wordt dit gebrek veroorzaakt?

A. — Door onwetendheid.

Vr. — Wordt onwetendheid door iets veroorzaakt?

A. — Neen, door niets. De onwetendheid is zonder begin en onverklaarbaar, daar zij de vermenging is van het werkelijke (Sât) met het onwerkelijke (Asât) [2]). Het is een zeker iets, dat de drie eigenschappen [3]) belichaamt, en dat het tegendeel is van Wijsheid, in zoover het het begrip: „Ik weet niet", veroorzaakt. De Shruti zegt: „(Onwetendheid) is de macht van de Godheid, en zij wordt beschut door de hoedanigheden, die haar eigen zijn [4]).

De oorzaak van smart kan dus worden gevonden in de onwetendheid en zij zal niet ophouden, alvorens de onwetendheid algeheel is verdreven, wat eerst het geval zal zijn, als de eenheid van het Zelf met Brâhma (den Wereldgeest) ten volle

---

1) Het is niet mogelijk dit woord te vertalen. Het beteekent handeling met een wereldlijk begeerte-oogmerk.

2) Dit woord wordt, zooals het in de Vedântische werken wordt gebruikt, veelal misverstaan. Het beteekent niet de ontkenning van alles, het beteekent „dat, wat niet de waarheid ten toon spreidt", het „begoochelende".

3) Sattva (goedheid), Rajas (opgewektheid) en Tamas (duisternis) zijn de drie eigenschappen; genoegen, smart en onverschilligheid worden als de objectieve beginselen daarvan beschouwd.

4) Chhandogya Upanishad.

wordt verwerkelijkt [1]). Vooruitloopend op de strijdvraag, of uitwendige handeling (zooals door de Veda's wordt aanbevolen) er toe geëigend is, en daarom leidt tot de vernietiging van de onwetendheid, wordt ons gezegd, dat onwetendheid niet kan worden verdreven door Karma.

Vr. — Waarom is dit zoo?

A. — Vanwege het feit, dat onwetendheid en handeling niet zijn redelijke tegendeelen. Het is daarom duidelijk, dat de onwetendheid alleen door Wijsheid kan worden verwijderd.

Vr. — Hoe kan die Wijsheid worden verkregen?

A. — Door redeneering, door het beredeneeren van den aard van den Geest en den Niet-Geest.

Vr. — Wie zijn waardig zulke redeneeringen op te zetten?

A. — Zij, die de vier vermogens hebben verworven.

Vr. — Welke zijn die vier vermogens?

A. — 1° Waar onderscheidingsvermogen tusschen blijvende en vergankelijke dingen.

2° Onverschilligheid voor het genot van de vrucht der handeling, zoowel hier als in het hiernamaals.

3° Het bezit van Sama en de andere vijf eigenschappen.

4° Het in-sterke verlangen bevrijd te worden (van voorwaardelijk bestaan).

Vr.(1°) — Wat is het juiste onderscheidingsvermogen tusschen blijvende en vergankelijke dingen?

A. — De zekerheid, dat het stoffelijk heelal onwaar is en eene begoocheling, en dat Brahman de eenige werkelijkheid is.

(2°) Onverschilligheid voor het genot van de vrucht der handeling in deze wereld beteekent dezelfde mate van afkeer te hebben voor het genot van voorwerpen van wereldlijke begeerte (zooals bloemkransen, wierook, vrouwen en dergelijke), die niet beslist noodig zijn voor de instandhouding van het leven, als men heeft voor uitgebraakt voedsel, enz. Dezelfde mate van afkeer voor behagen in een samenzijn met Rambha, Urvashî en andere hemelnymphen op de hoogere levensgebie-

---

1) Dit deel is uit het origineel samengetrokken.

den, welke met Svarga Loka beginnen en eindigen in Brahma Loka [1]).

Vr. (3°) — Wat zijn de zes eigenschappen, te beginnen met Sama?

A. — Sama, Dama, Uparati, Titikshâ, Samâdhâna en Shraddhâ. Sama is het bedwingen van den innerlijken zin genaamd Manas — d. i. niet toestaan, dat het zich met iets anders bezig houdt dan met Shravana (luisteren naar hetgeen de wijzen zeggen over den Geest), Manana (nadenken daarover) en Nididhyâsana (overpeinzing daarvan). Dama is de onderdrukking van de uiterlijke zinnen.

Vr. — Wat zijn de uiterlijke zinnen?

A. — De vijf organen van waarneming en de vijf lichamelijke organen voor het volbrengen van uitwendige handeling. Dama is, dezen van alles af te houden behalve van Shravana en de anderen.

Uparati is het zich principieel onthouden van deelname aan eenige rituaal of eenige ceremonie, die door de Shâstra's worden aanbevolen.

Anders gezegd is het de toestand van het denkvermogen, dat steeds gericht is op Shravana en de anderen, zonder daarvan ooit af te wijken.

Titiksha (letterlijk het verlangen af te laten) is het met gelijkmoedigheid dragen van alle tegendeelen (zooals genoegen en smart, koude en warmte, enz.). Bovendien is 't het verschoonen van iemand, dien men zou kunnen straffen.

Telkens als een denkvermogen, bezig met Shravana en de anderen, afdwaalt naar een voorwerp van wereldsche begeerte, en na dit waardeloos bevonden te hebben, terugkeert tot het voltrekken van de drie oefeningen — wordt dit terugkeeren genoemd Samâdhânâ.

Shraddhâ is het volstrekte vertrouwen in de uitingen van iemands goeroe en van de Vedânta-wijsbegeerte.

(4°) Een intens verlangen naar bevrijding wordt Mumukshatvâ genoemd.

---

1) Deze omvatten de geheele reeks van Rupa Loka (wereld van vorm) der Boeddhistische esoterische wijsbegeerte.

Zij, die deze vier vermogens bezitten, zijn waardig te redeneeren over den aard van den Geest en den Niet-Geest, en zij hebben als Brâma-châri n's geen andere plicht (dan die beredeneering). Het is den huisvaders echter volstrekt niet ontzegd, aan zulke besprekingen deel te nemen, integendeel is dat een zeer verdienstelijk bedrijf. Want ons wordt gezegd: Een ieder, die met gepasten eerbied deelneemt aan de bespreking van onderwerpen, welke in de Vedântawijsbegeerte worden behandeld, en die zijnen Goeroe voegzamen dienst bewijst, zal vruchten van geluk oogsten. De beredeneering van den aard van den Geest en den Niet-Geest is daarom een plicht.

Vr. — Wat is Geest?

A. — Het is dat beginsel in de samenstelling van den mensch, dat niet is begrepen in de drie lichamen, en dat staat buiteu de vijf scheden (Kosha's), daar het is: Sât (het Zijn) [1]), Chit (bewustzijn) [2]) en Anananda (zaligheid) [3]) en steeds kennende de drie toestanden.

Vr. — Wat zijn de drie lichamen?

A. — Het grove (Sthûla), het ijle (Sûkshuma) en het oorzakelijke (Kârana).

Vr. — Wat is het grove lichaam?

A. — Dat, wat de uitwerking is der Mahâbhûta's (oorspronkelijke ijle elementen) onderscheiden in de vijf grove (Panchikrita) [4]) en door Karma geboren wordt, en onderworpen is aan de

---

1) Dit beteekent Purusha.

2) Dit beteekent Prakriti, cosmische stof, ongeacht den toestand waarin wij dien waarnemen.

3) Zaligheid is Mâyâ of Shakti, het is de scheppende energie, die wijzigingen in Prakriti te weeg brengt. De Shruti zegt (Taittirîya Upanishad: Voorwaar uit zaligheid worden al deze Bhûta's (elementen) geboren, en waar zij daaruit geboren zijn, leven zij en keeren zij terug in de Zaligheid".

4) De vijf ijle elementen brengen de grove aldus voort. Elk der vijf wordt onderverdeeld in achten en vier dezer deelen gaan eene verbinding aan met een deel van elk der anderen, en de uitkomst is het grove element, dat overeenkomt met het ijle element, welks onderdeelen in de verbinding overheerschen.

zes wijzigingen, beginnende met de geboorte [1]). Gezegd wordt: Wat wordt voortgebracht door de (ijle) elementen, onderscheiden in de vijf grove, wordt door Karma verworven en is de maatstaf voor vreugde en smart en wordt bij uitstek het lichaam (Sharira) genoemd.

Vr. — Wat is het ijle lichaam?

A. — Het is de uitwerking der elementen, die niet in vijven onderscheiden zijn, en die zeventien kenmerken bezitten (Linga's).

Vr. — Welke zijn die zeventien?

A. — De vijf kanalen van kennis (Jnânendriya's), de vijf organen voor handeling, de vijf levensluchten, te beginnen met Prâna, en verder Manas en Buddhi.

Vr. — Wat zijn de Jnânendriya's?

A. — (Geestelijk) oor, huid, oog, tong en neus.

Vr. — Wat is het oor?

A. — Het kanaal van kennis, dat het (stoffelijk) oor te buiten gaat, dat beperkt wordt door de gehoorsopening, en waarop Akâsha berust, dus dat, wat in staat is geluid op te nemen.

Vr. — Wat is de huid?

A. — Dat wat de huid te buiten gaat, waarop de tastzin berust en dat zich uitstrekt van top tot teen en warmte en koude kan waarnemen.

Vr. — En het oog?

A. — Dat wat den oogappel te buiten gaat, waarvan het stoffelijk oog afhankelijk is, en wat gelegen is voor de iris, en de macht heeft tot het kennen van vormen.

Vr. — En de tong?

A. — Dat wat de tong te buiten gaat en smaak kan waarnemen.

Vr. — De neus?

A. — Dat wat de neus te buiten gaat en de macht der reuk bezit.

Vr. — Wat zijn de organen van handeling?

A. — De spraak (Vâch), handen, voeten, enz.

Vr. — Wat is Vâch?

A. — Dat wat de spraak te buiten gaat, waarin de spraak zetelt,

---

1) Deze wijzigingen zijn: geboorte, dood, tijdelijk bestaan, groei, verval, en stofwisseling (Parinama), zooals de melk haar stof wijzigt tot wei.

en dat in acht verschillende centra [1]) is gelegen en de macht der spraak bezit.

Vr. — Welke zijn die acht centra?

A. — Borst, keel, hoofd, boven- en onderlip, verhemelte, de tongteugel, die de tong met de onderkaak verbindt, en de tong.

Vr. — Wat is het orgaan der handen?

A. — Dat wat de handen te buiten gaat, dat waarop de handpalmen berusten, en wat de macht van geven en nemen bezit. (De andere organen worden op dergelijke wijze beschreven).

Vr. — Wat is het Antahkarana? [2]).

A. — Manas, Buddhi, Chitta en Ahankâra vormen het. De zetel van Manas is de keel-wortel, die van Buddhi het gelaat, van Chitta de navel en van Ahankâra de borst. De werkingen van deze vier samenstellende deelen van Antahkarana zijn achtereenvolgens: twijfel, zekerheid, terughoudendheid en zelfzucht.

Vr. — Hoe worden de vijf levensluchten (Prâna') [3]) te beginnen met Prana genaamd?

---

1) De geheime uitlegging spreekt van zeven, want zij maakt geen onderscheid tusschen boven- en onderlip. Zij voegt aan de zeven centra de zeven kanalen in het hoofd toe, welke in verband staan met Vâch, n.l. de mond, de oogen, de twee neusgaten en de twee ooren, en waarbij dan linkeroor,- oog en -neusgat boodschappers zijn van de rechterhersenhelft, en rechteroor-, oog en -neusgat van de linker. Dit nu is zuiver wetenschappelijk. De laatste ontdekkingen en vindingen van de physiologie toonen, dat het menschelijk spraakvermogen is gelegen in de derde voorhoofdskronkel van de linker hersenhelft. Aan den anderen kant is het bekend, dat de zenuwweefsels elkander onderling kruisen in de hersenen in dier voege, dat de bewegingen onzer rechter ledematen worden geregeld door de linker hersenhelft en de bewegingen van de linkerspieren aan de rechter hersenhelft gehoorzamen.

2) Een stroom van licht zal op den tekst worden geworpen door den noot van een geleerd occultist, die zegt: „Antahkarana is de verbindingsweg tusschen ziel en lichaam, algeheel zonder verband met deze, doch met het lichaam bestaande, daartoe behoorende en daarmee stervend". Deze weg wordt in den tekst zeer goed uiteengezet.

3) Deze levensluchten en -tochten zijn krachten, die den innerlijken mensch gelijk gestemd maken met zijne omgeving door het verband te regelen van het lichaam met de uitwendige voorwerpen. Zij zijn de vijf allotrope wijzigingen des levens.

A. — Prana, Apâna, Vyâna,Udâna en Samâna. Men zegt, dat hunne zetels zijn: Prana de borst, Apâna het zitvlak, Samâna de navel, Udâna de keel, en Vyâna is over het geheele lichaam verspreid. De werkingen zijn: Prana stroomt uit, Apâna daalt omlaag, Udâna stijgt op, Samâna herleidt het verteerde voedsel tot een ononderscheiden staat, en Vyâna overstroomt het geheele lichaam. Deze vijf levensluchten hebben vijf onderluchten (tochten), n. l. Nâga, Kurma, Krikara, Devadatta en Dhananjaya. De werkingen daarvan zijn: oprispingen veroorzaakt door Nâga, Kurma opent de oogen, Dhanajaya assimileert voedsel, Devadatta veroorzaakt gapen en Krikara eetlust — zoo zeggen zij, die bekwaam zijn in Yoga.

De beheerschende machten (of macrocosmische analogen) der vijf kanalen en de anderen zijn Dik (Akasha) enzoovoort. Dik, Vâha (lucht), Arka (zon), Prachetâs (water) Ashvins, Vahni (vuur), Indra, Upendra, Mrityu (dood) Chandra (maan) Brahmâ, Rudra en Kshetrajneshvara [1]), die de groote schepper en oorzaak van alles is. Dit zijn de beheerschende machten van het oor, enz. in de volgorde, waarin zij voorkomen.

Deze allen tezamen genomen maken het Linga Sharira [2]) uit. In de Shastra's wordt ook gezegd:

„De vijf levensluchten, Manas, Buddhi en de tien organen vormen het ijle lichaam, dat voortkomt uit de ijle elementen, nog ononderscheiden in de vijf grove, en dit is het voertuig van de gewaarwording van genot en smart".

Vr. — Wat is het Karana Sharîra?

A. — Het is onwetendheid (van verschillende monaden) (Avidyâ) die de oorzaak is van de andere twee lichamen, en die (in de huidige Manvantara) [3]) zonder begin is, onuit-

---

[1]) Het beginsel van de rede (Buddhi) in de macrocosmos. Zie voor verdere verklaring van deze uitdrukking Shankara's commentaren op de Brâhma-Sutra's.

[2]) Linga beteekent dat wat de bedoeling, het kenmerkende, aangeeft.

[3]) Men moet niet denken, dat Avidyâ hier vereenzelvigd wordt met Prakriti. Wat bedoeld wordt met het zonder begin zijn van

sprekelijke weerspiegeling (van Brahma), en de voortbrengster van het begrip van niet-één-zijn van het zelf met Brahma. Ook wordt ons gezegd:

„Zonder begin, wordt de onnoemelijke Avidyâ wel genoemd de Upâdhi (voertuig) — Kârana (oorzaak). Weet dat de Geest waarlijk onderscheiden is van de drie Upâdhi's, d.i. lichamen".

Vr. — Wat is Niet-Geest?

A. — Het zijn de (bovenbeschreven) drie lichamen, welke onblijvend zijn, onbezield (Jada), in wezen smartelijk en onderworpen aan samenstelling en ontbinding.

Vr. — Wat is onblijvend?

A. — Dat wat niet in een en de zelfde staat bestaat in de drie aanzichten van tijd (n.l. heden, verleden en toekomst).

Vr. — Wat is onbezield (Jada)?

Avidyâ, is, dat het geen schakel vormt in de Karmische keten, die leidt tot de opeenvolgende geboorten en dooden. Zij wordt ontplooid door eene in Prakriti zelf vervatte wet. Avidyâ is onwetendheid of stof in verband met onderscheiden monaden, terwijl de tevoren vermelde onwetendheid de cosmische onwetendheid of Maya is. Avidyâ begint en eindigt met deze Manvantara. Maya is immerdurend. De Vedânta-wijsbegeerte van Shankara's school beschouwt het heelal als bestaande uit eene substantie, Brahman (het eene Ego, van ons standpunt de hoogste abstractie der subjectiviteit) in het bezit van een oneindig aantal attributen of uitingswijzen, van welke hij alleen te scheiden is door redeneering. Deze attributen of uitingswijzen vormen gezamelijk Prakriti (de abstracte objectiviteit). Het is duidelijk, dat men Brahman per sé niet anders kan omschrijven dan door: „Ik ben, die Ik ben". Prakriti daarentegen is samengesteld uit een oneindig aantal ongescheiden onderscheidingen. In het heelal is het eenige ononderscheidbare beginsel dit: „Ik ben, die Ik ben", en veelvuldige wijzen van openbaring kunnen slechts bestaan in betrekking daarmee. De eeuwige onwetendheid bestaat hieruit, dat, waar er slechts eene zelfstandigheid is, doch talloos vele onderscheiden bijvoeglijkheden, elke bijvoeglijkheid in staat is het Al te bepalen. Ten aanzien van tijd beteekent dit, dat het meest blijvende object of blijvende stemming van den grooten kenner dien kenner op elk moment vertegenwoordigt en hem in zekeren zin verblindt door beperkingen. Inderdaad is de tijd zelf een van deze oneindige attributen en zoo ook de ruimte. De eenige vooruitgang op het gebied der Natuur ligt in de verwerkelijking van tevoren nog niet verwerkelijkte attributen.

A. — Datgene, wat geen onderscheid kan maken tusschen eigengekende voorwerpen en voorwerpen door anderen gekend.....

Vr. — Wat zijn de drie toestanden (boven vermeld als steeds gekend door den Geest)?

A. — Waakzaamheid (Jagrat), Droomtoestand (Svapna), en droomlooze slaaptoestand (Sushupti).

Vr. — Wat is de Waaktoestand?

A. — Die toestand, waarin de voorwerpen worden gekend door middel der (stoffelijke) zinnen.

Vr. — Wat is de Droomtoestand?

A. — Die toestand, waarin de voorwerpen worden waargenomen door middel van begeerten, welke ontstaan uit de indrukken, die opgedaan werden gedurende den waaktoestand.

Vr. — Wat is de toestand van Droomlooze slaap?

A. — Die, waarin volstrekt geen waarneming van voorwerpen is. Het inwonen van het „Ik"-bewustzijn in het grove lichaam gedurende den waaktoestand is Vishva (wereld der voorwerpen) [1]). Het bewonen van het ijle lichaam gedurende den droomtoestand is Taijas (magnetisch vuur), en in het oorzakelijk lichaam gedurende de droomlooze slaap is het Prajna (het Eene Leven).

Vr. — Wat zijn de vijf scheden?

A. — Annamaya, Prânamaya, Manomaya, Vijnânamaya en Anandamaya.

Annamaya staat in verband met Anna [2]) (voedsel).
Prânamaya met Prâna (leven).
Manomaya met Manas.
Vijnânamaya met Vijnâna (eindig begrip) en
Anandamaya met Ananda (begoochelende zaligheid).

Vr. — Wat is de Annamaya-schede?

A. — Het grove lichaam.

Vr. — Waarom?

A. — Het voedsel, gegeten door vader en moeder, wordt omgezet in

---

[1]) D.w.z., dat de gewaarwording van uitwendige voorwerpen wordt voortgebracht, doordat het grove lichaam voor het zelf gehouden wordt.

[2]) In het Sanskrit beteekent dit woord ook „aarde".

zaad en bloed, wier samenvoeging omgezet wordt in eene lichaamsvorm. Het omhult als eene schede en wordt daarom zoo genoemd. Het is een omzettingsprodukt van voedsel, omhult den Geest als eene schede, het vertoont den oneindigen Geest als eindig; vertoont datgene, wat zonder de bij de geboorte beginnende zes veranderingen is, als aan wijziging onderhevig; dat wat zonder de drie soorten van smart [1]) is, als daaraan gekluisterd. Het verbergt den Geest, zooals eene schede het zwaard verbergt, het kaf den korrel, of de schoot den foetus.

Vr. — Wat is de volgende schede?

A. — Het samenstel der vijf organen van handeling en de vijf levensluchten vormen de Prânamaya-schede.
Door uiting van Prâna verschijnt de geest, die sprakeloos is, als spreker; dat wat nooit gever is als gever; dat, wat nooit beweegt, als in beweging; dat, wat nooit honger of dorst heeft, als hongerig en dorstig.

Vr. — Wat is de derde schede?

A. — Dat zijn de vijf (ijle) zintuigen (Jnânendriya) en Manas. Door de uiting van deze schede (Vikâra) schijnt de Geest, die nooit twijfelt, te twijfelen; hij, die geen verdriet of ontgoocheling kent, als verdrietig en ontgoocheld; die het gezicht niet heeft, als ziende.

Vr. — Wat is de Vijnânamaya-schede?

A. — (Het wezen der) vijf zintuigen vormen tezamen met Buddhi deze schede.

Vr. — Waarom wordt deze schede het Jiva (persoonlijke Ego) genoemd, dat naar het andere Loka gaat, en hier terug komt [2]), doordat het zichzelf houdt voor den handelenden genieter, enz.?

A. — Zij omhult den Geest, en toont hem, die nooit handelt als han-

---

1) De drie soorten van smart zijn:
Adhibhautika d.i. van uiterlijke voorwerpen, dus van dieven, wilde beesten enz.
Adhidaivika d.i. van de elementen, dus van bliksem enz.
Adhyâtmika d.i. van uit ons zelf, dus hoofdpijn enz. Zie ook in Sânkhya Kârikâ, de commentaren van Gaudapâda op de aanvangs Shloka.

2) D.w.z. van de eene geboorte in de andere overgaat.

delend; die nooit kent, als bewust; die geen begrip van verzekerdheid heeft, als zeker; die nooit slecht is of onbezield, als zijnde beide.

Vr. — Wat is de Anandamaya-schede?

A. — Zij is de Kârana-Sharira, waarin de onwetendheid overheerschend is, en die genoegen, vreugde enz. veroorzaakt. Zij omhult den Geest en toont hem, die vrij is van begeerte, vreugde en genot, als onderhevig daaraan; die geen voorwaardelijk geluk kent, als daarmee behept.

Vr. — Waarom heet het, dat de Geest onderscheiden is van de drie lichamen?

A. — Dat, wat is de waarheid, kan niet zijn onwaarheid; dat, wat kennis is, kan niet zijn onwetenheid; zaligheid geen ellende, of omgekeerd.

Vr. — Waarom wordt hij de voortdurende kenner der drie toestanden genoemd?

A. — Daar hij de meester is van de drie toestanden, is hij de kennis der drie toestanden, omdat hij bestaat in heden, verleden en toekomst. [1])

Vr. — In welk opzicht verschilt de Geest van de vijf scheden?

A. — Dit wordt het best door een voorbeeld toegelicht: „Dit is mijne koe", „dit is mijn kalf", „dit is mijn zoon of dochter", „dit is mijne vrouw", „dit is mijne Anandamaya-schede", enz. [2]) De Geest kon nooit verbonden zijn aan deze begrippen; hij is daarvan ongescheiden onderscheiden. Immers in de Upanishad wordt gezegd: (de Geest is) „niet hoorbaar, niet tastbaar, hij heeft geen vorm, kleur, smaak of reuk, hij is immerdurend daar hij geen aanvang heeft en geen einde; verheven (in subjectieven zin) boven Prakriti (de onderscheiden stof); een ieder, die hem als zoodanig begrijpt, erlangt Mukti (bevrijding). De Geest wordt ook wel genoemd (verheven boven) Sat, Chit, Ananda.

Vr. — Wat bedoelt men door te zeggen, dat hij Sat is (aanzijn)?

---

1) Het is de vaste grondslag volgens welken de drie toestanden verschijnen en verdwijnen.

2) De „ketterij der individualiteit" of attavada der Boeddhisten.

A. — Dat hij ongewijzigd bestaat in de drie indeelingen van den tijd, en onbeinvloed door iets anders.

Vr. — Wat, door te zeggen dat hij Chit (bewustzijn) is?

A. — Dat hij zich openbaart onafhankelijk van iets anders, en hij den kiem van alles in zich bevat.

Vr. — Wat door te zeggen, dat hij Ananda (zaligheid) is?

A. — De opperste zaligheid.

Een ieder, die zonder eenigen twijfel weet, en dat zonder eenig vermoeden, dat het ook wel anders zou kunnen zijn, dat het zelf één is met Brahma of den Geest, die eeuwig is, onbeperkt en niet tweeledig, zal Moksha verwerven (de bevrijding van een beperkt bestaan).

MOHINI M CHATTERJI.

WAT IS THEOSOFIE?

VOLGENS de encyclopedisten is het woord theosophia samengesteld uit de twee Grieksche woorden: *theos.* god en *sophia,* wijsheid. Dat is in zoo verre juist. De daarop volgende nadere verklaringen geven echter in het geheel geen helder begrip van de Thesofie [1]). Webster definieert haar meer origineel dan juist als „een verondersteld verkeer met God en de hoogere geesten, en daardoor het bereiken van bovenmenschelijke kennis door een *stoffelijk proces* evenals door de theurgische handeling van sommige oude Platonisten, of door de *chemische processen* van de Duitsche vuur-philosofen."

Dit is op zijn zachtst uitgedrukt een oppervlakkige en armelijke verklaring. Zulke ideëen toe te schrijven aan mannen als Ammonius Saccas, Plotinus, Jamblichus, Porphyrius en Proclus, wijst òf op eene opzettelijk verkeerde voorstelling òf op grove onwetendheid omtrent de wijsbegeerte en de beweegredenen van de grootste genieën der laat-Alexandrijnsche school. Aan hen, wien hun tijdgenooten zoowel als het nageslacht den titel van Theodidaktoi (door God geleerden) hebben gegeven, het doel in de schoenen te schuiven, om door *stoffelijke processen* hunne zielkundige en geestelijke begrippen te verruimen, beteekent zooveel als hen voor materialisten uit te maken. Wat de hoonende steek aan het slot betreft, zoo schampt die af naar de voortreffelijkste leiders der moderne wetenschap, wien de Eerw. Heer James Martineau de volgende grootspraak in de mond legt: „Stof is alles, wat we noodig hebben; geef ons slechts atomen, en we zullen het heelal verklaren".

---

[1]) Eene gunstige uitzondering maakt onze Hollandsche encyclopedie van Winckler Prins. Vert.

Vaughan geeft een veel betere en meer wijsgeerige definitie. „Een Theosoof", zegt hij, „is iemand, die een Godsbegrip verkondigt en een Plan Gods doet zien, dat niet berust op openbaring, maar eigen inspiratie tot grondslag heeft." Volgens dit gezichtspunt is elk groot denker en wijsgeer, vooral elk stichter van een nieuwen godsdienst, van eene school van wijsbegeerte of secte noodzakelijk een Theosoof. Vandaar dat de Theosofie en de Theosofen hebben bestaan sedert het eerste vonkje der menschelijke gedachte den mensch er toe heeft aangezet, bij ingeving te zoeken naar eene uitdrukkingswijze voor zijne onafhankelijke opvattingen.

Er bestonden Theosofen vóór de Christelijke jaartelling, niettegenstaande de Christelijke schrijvers de ontwikkeling van het Eklektische Theosofische stelsel plaatsen in het eerste der derde eeuw. Diogenes Laërtius voert de Theosofie terug tot een tijdstip vóór de dynastie der Ptolemaeën, en noemt als haar stichter den Egyptischen Hoogepriester Pot-Amun, een Koptische naam, welke beteekent priester van Amun, den god der Wijsheid.

De geschiedenis verhaalt van haar opleven door Ammonius Saccas, den stichter der Neo-Platonische school. Hij en zijne leerlingen noemden zich „Philalethen", beminnaars der waarheid, terwijl anderen hen „Analogisten" noemden naar aanleiding van hunne wijze van uitleg voor alle heilige legenden, symbolische mythen en mysteriën door het wijzen op analogieën, zoodat de gebeurtenissen, welke in de uiterlijke wereld voorvallen, steeds worden beschouwd als uitdrukking gevende aan ervaringen en vermogens der menschelijke ziel. Doel en strekking van Ammonius was, alle secten, volkeren en rassen te hereenigen tot een algemeen geloof, een geloof in een Eeuwige, onbekende, onnoemelijke Oppermacht, die het heelal regeert door eeuwige, onveranderlijke wetten. Zijn doel was, aan te toonen, dat er aanvankelijk één Theosofisch stelsel heeft bestaan, dat in alle landen eensluidend was, en verder alle menschen aan te sporen, af te laten van hun haat en nijd, en zich eendrachtelijk te hereenigen als kinderen van ééne moeder, oude godsdiensten, die geleidelijk verduisterd en bedorven zijn, te zuiveren van allen droesem der menschelijke kleinzieligheden, door hen te vereenigen en hen wederom op te bouwen op zuiver wijsgeerige beginselen. Vandaar dat de Boeddistische, Vedantynsche, en Magische of Zoroastrische stel-

sels werden onderwezen in de Eklektische Theosofische school naast de leeringen der Grieksche wijsgeeren. Vandaar ook dat bij uitstek Boeddhistische en Indische aanzicht onder de oude Theosofen van Alexandrië, die groote eerbied voor de ouders en de ouden van dagen, die broederlijke genegenheid voor heel de menschheid en dat mededoogen voor zelfs onze stomme vrienden, de dieren. Terwijl hij trachtte, een zedeleer vast te stellen, die den menschen de plicht oplegde, volgens de wetten hunner verschillende landen te leven, en hun denkvermogen te verheffen door de contemplatie van de Eene Volstrekte Waarheid, was, naar hij zelf geloofde, de eerste schrede, om dat doel te bereiken, aan de verschillende leeringen als aan een veelsnarig instrument een vol, harmonisch, accoord te ontlokken, dat weerklank zou vinden in elk waarheidlievend gemoed.

Theosofie is dus de oude Wijsheids-Religie, de esoterische leer, die eens gegolden heeft in alle landen der oudheid, welke aanspraak konden maken op beschaving. Alle oude Schriften toonen ons deze „Wijsheid" als een uitvloeisel van het Goddelijk Beginsel, en het heldere begrip daarvan wordt naar voren gebracht door de namen van den Indischen Boeddha, den Babylonischen Nebo, den Toth van Memphis, den Hermes van Griekenland en ook in het aanroepen van eenige godinnen als Metis, Neith, Athena, en de gnostische Sophia en eindelijk in de Veda's (van dezelfde stam als ons „weten"). Onder deze verschillende benamingen omvatten de oude wijsgeeren van Oost en West, de Hiërophanten van het oude Egypte, de Rishis's van Aryavarta, de Theodidaktoi van Griekenland alle kennis van occulte en in wezen Goddelijke dingen. Zoo was de Mercavah der Hebreeuwsche Rabbies in de volksopvatting bedoeld als het eenige voetuig, de uiterlijke schil, als 't ware, die de hoogere esoterische kennis bevatte. De Magi van Zoroaster ontvingen onderricht en werden ingewijd in de grotten en geheime loges van Baktrië; de Egyptische en Grieksche Hiërophanten hadden hunne Aporrheta, of geheime prediking, gedurende welke de mystieken opgeheven werden tot Zieners (Epopten).

De hoofdgedachte der Eklektische Theosofie was de idee van een enkel Opperwezen, ongekend en onkenbaar, want „hoe zou iemand den kenner kennen?" zooals de Brihadaranyaka-Upani-

shad het zegt. Hun stelsel onderscheidde zich door drie bepaalde kenmerken: de leer van het genoemde Opperwezen, de leer van de menschelijke ziel als uitvloeisel daarvan en bijgevolg van den zelfden aard, en dan de Theurgie. Door de beoefening van laatstgenoemde wetenschap zijn de Neoplatonisten zoo verkeerd begrepen door ons tijdperk van materialistische wetenschap. Waar Theurgie wezenlijk is de kunst, om de goddelijke krachten van den mensch toe te passen voor het beheerschen van de blinde natuurkrachten, werden haar beoefenaars aanvankelijk magiërs of toovenaars genoemd, welk woord eene verbastering is van „Magh", hetgeen beteekent wijze of geleerde. Door hen toovenaars te noemen was men even ver er naast, als manneer men een eeuw geleden schamper had gelachen om de idee van een phonograaf of een telefoon. De bespotten en de ketters van het eene geslacht worden de wijzen en heilligen van een volgend.

Wat betreft het Goddelijk Wezen en den aard van ziel en geest gelooft de moderne Theosofie het zelfde als de Theosofie der ouden beleed. De volks-Dev der Arische naties was te vereenzelvigen met den Iao der Chaldeëers en zelfs met den Jupiter der minder wijsgeerig ontwikkelden onder de Romeinen, en evenzeer was die identiek met den Jahve der Samaritanen, den Tiu of Tiusco der Noormannen, den Duw der Britten en den Zeus der Thraciërs. Wat het Absolute Wezen, het Eene in 't Al, betreft, zullen we het zelfde zien, of we nu de Grieksch-Pythagoreesche, de Chaldeeuwsch-Kabalistische, of de Arische wijsbegeerte aanvaarden. De Oer-Monade van het Pythagoreesche stelsel, welke tot duisternis wederkeert, en zelf Duisternis is (voor de menschelijke rede), werd als grondslag aanvaard voor alle dingen, en wij kunnen deze idee geheel ongeschonden weervinden in de stelsels van Leibnitz en Spinoza. Of dus een Theosoof instemt met de Kabalah, die bij de bespreking van Ain Suph de vraag stelt: „Wie kan dus DAT begrijpen, waar DAT is vormeloos en zonder bestaan?", dan wel zich de prachtige hymne uit de Rig-Veda herinnert, welke vraagt: (Hymne 129-Boek X).

Wie weet, vanwaar dees groote schepping kwam?
Of zijn wil schiep, dan wel gezwegen heeft.
Hij weet het ..... of misschien weet zelfs zijn Zelf het niet.

..... of anders de Vedantynsche opvatting van Brahma huldigt, zooals die in de Upanishads wordt voorgesteld als zonder leven en zonder denking, rein, *onbewust,* want Brahma is het „Volstrekte Bewustzijn", of tenslotte zij aan zij met de Svathavika's van Nepal staande houdt, dat er niets bestaat als Svathavat (substantie of natuur), welke uit zichzelf bestaat zonder eenig schepper, steeds in al die denkwijzen zal hij een waar volgeling zijn der zuivere en volstrekte Theosofie, van die Theosofie, welke mannen als Hegel, Fichte en Spinoza heeft aangespoord, den arbeid der oude Grieksche wijsgeeren weder op te nemen en te peinzen over de Eene Substantie, de Godheid, het Goddelijke Al, dat voortkomt uit de Goddelijke Wijsheid, onbegrijpelijk, ongekend en ongenoemd door eenige religieuse wijsbegeerte der oudheid of van den nieuwen tijd met uitzondering dan van het Jodendom en het daaraan vastzittende Christendom en Mohammedanisme. Ieder Theosoof, die zich houdt aan een Godsbegrip, „dat niet berust op geopenbaarde gegevens, doch op eigen geesteswerkzaamheid", kan een der bovengenoemde definities aanvaarden, of tot een dezer godsdiensten behooren, en toch beslist binnen de perken der Theosofie blijven. Immers deze is een geloof in de Godheid als het Al, de bron van alle bestaan, het Oneindige, dat noch kan worden begrepen, noch gekend, en DAT geopenbaard is in het Heelal, of zooals sommigen liever zeggen, Die zich geopenbaard heeft, waarbij zij dan een geslacht toekennen aan DAT, aan hetwelk we zonder heiligschennis niet in menschelijke termen kunnen denken. De ware Theosofie hoedt zich voor het verstoffelijken, zij gelooft liever, dat de Geest der Godheid, ten eeuwigen dage in zich zelf genoeg, wil noch schept, doch dat datgene, wat alle zichtbare en onzichtbare dingen voortbrengt, slechts een straal is uit den oneindigen luister, die overal en voordurend welt uit het Groote Midden, en welke straal in zichzelf de verwekkende en voorplantende kracht omvat, welke op haar datgene voortbrengt, dat de Grieken noemen den Macrocosmos, en Kabalisten Tikkun of Adam Kadmon, den menschen-norm, en dat de Ariërs Purusha noemen, den geopenbaarde Brahma, den Goddelijken mensch. De Theosofie gelooft ook in de anastasis, het voortbestaan, en in de transmigratie (evolutie) of een reeks wisselingen van het Persoonlijk Ego, welk verloop verdedigd en uitgelegd kan worden op zuiver wijsgeerige gronden door onderscheid te maken tusschen Paramatma (Op-

perziel van het Heelal) en Jivatma (individueele Geest) der Vedantynen.

Om de Theosofie ten volle te omschrijven, moeten we haar in al haar aanzichten beschouwen. De innerlijke wereld is niet voor allen in ondoordringbare duisternis gehuld. Door middel van die hooge intuitie, welke de Theosofie of goddelijke kennis kan schenken, en welke het denkvermogen kan verplaatsen uit de wereld der vormen naar de wereld van den vormloozen geest is het den mensch van alle tijden en alle landen soms mogelijk geweest, waar te nemen in de innerlijke of onzichtbare wereld. Zoo zijn dan het Samadhi of Dhyana Yoga Samadhi der Hindoe-asceten, het Daimonion Phoos of het geestelijke licht der Neoplatonisten, het „innige verkeer met de sterren" der Rozekruisers of Vuurwijsgeeren, en zelfs de toestand van trance en verrukking der mystieken en der moderne mesmeristen en spiritualisten, alle gelijksoortig van aard hoewel verschillend in uiting. Het zoeken naar 's menschen Goddelijk „Zelf", zoo dikwijls in dwaling uitgelegd als zijnde individueele gemeenschap met een persoonlijk God, was het doelwit van alle mystieken, en het geloof in de mogelijkheid daarvan schijnt gelijk te zijn geboren met de menschheid, al geeft ook elk volk er een andere naam aan. Zoo noemen Plato en Plotinus „noëtisch werk" [1]), wat de Yogi en de Shrotriya noemen: Vidya. De Grieken zeiden:

„Door bespiegeling, zelfkennis en redelijke tucht kan de ziel wor-
„den opgeheven tot de vizie der eeuwige waarheid, goedheid en
„schoonheid — dat is tot de vizie van God. Dit is de Epopteia. [2])

Porphyhius zeide:

„Slechts een volstrekt zuivere geest wordt er vereischt voor het
„vereeniging der ziel met de Alziel. Door zelfbespiegeling, volmaakte
„kuischheid en lichamelijke reinheid kunnen we DAT benaderen, en
„in dien staat ontvankelijk worden voor ware kennis en een wonder-
„lijk inzicht."

En Svami Dayanand Saravati, die noch Porphyrius noch andere Grieksche schrijvers kan gelezen hebben, doch die een diep Vedisch geleerde is, zegt in zijn *Veda Bhashya* (Opasna Prakaru Ank. 9):

---

1) geestelijk.
2) inwijding.

„Om Diksha (hoogste inwijding) te verkrijgen en Yoga, heeft „men zich te oefenen volgens de regels..... De ziel in een men- „schenlichaam kan de grootste wonderen verrichten door kennis van „den Algeest (of God), en door zich vertrouwd te maken met de „eigenschappen en de occulte waarde van de dingen in het heelal. „Een menschelijk wezen (een Dikshita of ingewijde) kan zoo de „macht verwerven, *op grooten afstand te zien en te hooren.*"

Ten slotte zegt Alfred R. Wallace F. R. S., een spiritualist en toch een erkend groot natuurkenner met moedige openhartigheid:

„Het is de geest alleen, die voelt, waarneemt en denkt, die ken- „nis verwerft, redeneert en omhoogstreeft. Er komen vaak indivi- „duën voor, die zoo zijn samengesteld, dat hun geest kan waarnemen „onafhankelijk van lichamelijke zintuigen, of ook, dat de geest geheel „of gedeeltelijk het lichaam kan verlaten en er in terugkeeren. De „geest verkeert gemakkelijker met den geest dan met stof."

Wij kunnen nu, nadat duizenden jaren zijn verloopen sinds den tijd der Gymnosophisten, zien [1]), hoe ondanks ons hoog beschaafd tijdperk, of misschien juist door die verlichting, welke haar stralen doet vallen op de zielkundige zoowel als op de stoffelijke gebieden der natuur, meer dan twintig millioen menschen heden ten dage in verschillenden vorm gelooven aan die zelfde geestelijke krachten waaraan de Yogis en de Pythagoreëers 3000 jaar geleden geloofden. Zoo maakte de Arische mystiek er aanspraak op, dat zij de macht bezat, alle vraagstukken van leven en dood op te lossen, als zij maar eenmaal beschikte over de kracht, die den mensch in staat stelt, onafhankelijk van het lichaam te handelen door het Atman, het ZELF, de Ziel. De oude Grieken gingen op zoek naar Atmu, de Verborgene, of de God-ziel in den Mensch, met den symbolischen spiegel der Thesmophorische Mysteriën. De hedendaagsche spiritualisten gelooven in het vermogen van de geesten of zielen der ontlichaamden, om zichtbaar en tastbaar gemeenschap te hebben met degenen, die zij op aarde hebben lief gehad. Deze allen, Arische Yogi's, Grieksche wijsgeeren en moderne spiritualisten bevestigen zulks, mogelijk om

---

[1]) De werkelijkheid der Yoga-kracht is door menig Grieksch en Romeinsch schrijver bevestigd. Zij noemen de Yogi's Indische Gymnosophisten, zie o.a. Strabo, Lucanus, Plutarchus, Cicero (Tusculaansche Rede) Plinius (VII 2) enz.

reden, dat de belichaamde ziel en zijn nooit belichaamde geest, het ware ZELF, in ruimte niet gescheiden zijn van de wereldziel of van andere geesten, doch slechts onderscheiden in hoedanigheid, daar er in de eindeloosheid van het heelal geen werkelijke grenzen bestaan. Ook zeggen zij, dat als die onderscheidingen eenmaal zijn opgeheven — volgens de Grieken en de Ariërs door afgetrokken schouwen (contemplatie) en volgens de spiritualisten door mediumschap — zulk eene vereeniging tusschen belichaamde en onbelichaamde geesten mogelijk wordt. Zoo was het, dat de Yogi's van Patanjali en na hen Plotinus, Porphyrius en andere Neoplatonisten konden volhouden, dat zij in hunne uren van extase vele malen gedurende hun leven vereenigd, eengeworden, waren met God. Deze gedachte, die eene dwaling zal blijken, als men haar toepast op den Wereldgeest, is door alle tijden voorgestaan door te vele groote wijsgeeren, dan dat we haar als een hersenschim terzijde kunnen schuiven. Bij de Theodidaktoi was het eenige geschilpunt, de donkere vlek op deze philosofie van uiterste mystiek, hunne neiging om als zinnelijke waarneming te stellen, wat inderdaad extatische verlichting moet worden genoemd. Voor zoo ver de Yogi's betreft, die volhielden, het vermogen te bezitten, Ishvara „van aangezicht tot aangezicht" te zien, zoo is hunne stelling met goed gevolg bestreden door de volgers van Kapilla, den stichter der Sankhya-wijsbegeerte. Wat betreft de lange reeks van Christelijke mystieken, die evenals hunne Grieksche voorgangers aanspraak maken op het Godsgezicht, en in 't bijzonder de twee grooten der laatste eeuwen", Jacob Böhme en Swedenborg, zoo zou hun beweren zeer zeker redelijk en wijsgeerig getoetst zijn geworden, indien eenige onzer groote wetenschappelijke mannen, die spiritualist zijn, wat meer belangstelling voor de wijsgeerige kant der kwestie hadden getoond, en zich minder bepaald hadden bij de bloote verschijnselen van het spiritualisme.

De Alexandrynsche Theosofen werden onderscheiden in neophyten, ingewijden en Meesters of Hiërophanten, en hunne regels waren overgenomen uit de oude mysteriën van Orpheus, die haar volgens Herodotus uit Indië had meegebracht. Ammonius verplichtte zijne leerlingen bij eede, geen zijner hoogere leelingen tot gemeen goed te maken, en die uitsluitend mee te deelen aan hen, die waardig waren bevonden, ingewijd waren, en die geleerd hadden, de goden, engelen

en demonen van andere volkeren te beschouwen volgens de esoterische hypnoia of innerlijke beteekenis. „De goden bestaan, doch zij zijn niet, wat *hoi polloi,* de onopgevoede menigte, meenen, dat zij zijn", zegt Epicurus. „het behoeft geen Atheist te zijn, die het bestaan der goden ontkent, die door de menigte worden aangebeden, doch veeleer i dat diegene, die de algemeene opvatting omtrent de goden deelt". Aristoteles verklaart, dat „van het Goddelijke Wezen, dat de geheele natuurlijke wereld doordringt, de zoogenaamde goden eenvoudig de eerste beginselen zijn".

Plotinus, de leerling van den door God onderwezenen Ammonius, zegt ons dat de geheime Gnosis of de kennis der Theosofie drie graden heeft: t.w. meening, wetenschap en verlichting.

„De middelen of werktuigen voor de eerste zijn de zinnen of „de waarneming voor de tweede de redeneering, voor de derde de „intuitie. De rede is aan de intuitie ondergeschikt; deze is volstrekt „weten, gegrond op eenwording van den kenner met het gekende.

De Theosofie is als 't ware de exacte wetenschap der zielkunde, zij staat tot het aangeboren onbewuste mediumschap als de kennis van een Van der Waals staat tot die van een beginneling in de wiskunde. Zij ontvouwt in den mensch de onmiddellijke visie, dat wat Shelley noemt „eene verwerkelijking van de vereenzelviging van subject en object in het individu", zoodat de mensch onder invloed en kennis van de hypnoia goddelijke gedachten denkt, alle dingen ziet in het licht der werkelijkheid en ten slotte „ontvankelijk wordt voor de Wereldziel", om een der schoonste uitdrukkingen van Emerson te bezigen: „Ik, de onvolmaakte, aanbid mijn eigen Volmaakte", zegt hij in zijn heerlijk *Essay on the Oversoul.* Naast dezen psychologischen of ziele-toestand kweekte de Theosofie alle takken van wetenschap en kunst. Zij was volkomen vertrouwd met wat tegenwoordig bekend is als mesmerisme en magnetisme. Toegepaste Theurgie of ceremonieele magie, waarmee de Roomsch Katholieke geestelijken zich bezig houden bij hunne exorcismen, werd door de Theosofen verworpen. Eerst Jamblichus was het, die de andere Eklektici te boven kon gaan, en die de leer der Theurgie heeft toegevoegd aan de Theosofie. Wanneer de mensch niets weet van de ware esoterische beteekenis der goddelijke symbolen in de Natuur, kan hij licht dwalen in de waardeering zijner eigene zielekrachten. In plaats van geestelijk en ver-

standelijk gemeenschap te verkrijgen met de hoogere hemelwezens, de goede geesten (de goden der theurgen en der Platonische school), zal hij onbewust de slechte duistere machten oproepen, die de menschheid beloeren, de nietstervende gruwzame schepselen van menschelijke misdaad en zonde, en zoo uit de *theurgia* (witte magie) terecht komen in de *goëtia* (zwarte magie, of toovery). Toch zijn noch witte noch zwarte magie datgene, waarvoor het gemeene bijgeloof ze houdt. De kunst om „geesten op te roepen", is volgens de *Sleutel van Salomo* het toppunt van bijgeloof en onwetendheid. Slechts reinheid van daad en gedachte kan ons opheffen tot een verkeer „met de goden", en ons het doel doen bereiken, waarnaar wij streven. De alchemie, waarvan velen weten, dat zij eene geestelijke wijsheid bevatte zoowel als eene stoffelijke wetenschap, behoorde tot de leeringen der Theosofische School.

Het is een merkwaardig feit, dat noch Zoroaster, Boeddha, Orpheus, Pythagoras, Confucius, Socrates of Ammonius Saccas iets hebben neergeschreven. De reden hiervoor ligt voor de hand. De Theosofie is een tweesnijdend zwaard en ongeschikt voor den onwetende en den zelfzuchtige. Evenals alle oude stelsels van wijsbegeerte heeft ook zij haar aanhangers onder de jongeren, doch tot op zeer recenten datum waren hare leerlingen slechts gering in aantal en behoorden zij tot de meest verschillende secten en richtingen.

„Algeheel bespiegelend, zonder eenige school te maken, hebben „zij nochtans een stillen invloed uitgeoefend op de wijsbegeerte en „zonder twijfel zullen vele der zoo in stilte verbreide ideëen het men„schelijk denken mettertijd in nieuwe banen leiden".

Dit is eene opmerking van Kenneth R. H. Mackenzie, zelf een mysticus en Theosoof in zijn groot een waardevol werk *The Royal Cyclopoedia* [1]). Sedert de dagen der vuur-wijsgeeren hadden zij geene vereeniging meer gevormd, want voor hen, die door de Christelijke priesters als wilde beesten vervolgd werden, beteekende het te boek staan als Theosoof nauwelijks een eeuw geleden nog dikwijls een doodvonnis. De statistiek wijst uit, dat er gedurende een tijdperk van 150 jaar niet minder dan 90.000 mannen en vrouwen in Europa zijn

---

1) Onderwerpen: „Theosofical Society of New York" en „Theosophy", pag. 731 van deze *Cyclopoedia*, uitgave van J. W. Boulton, 706 Broadway, New York 1877.

verbrand op beschuldiging van heksery. Alleen in Groot Brittannië werden van 1640 tot 1660, dus in twintig jaar, 3000 personen ter dood gebracht voor „een verbond met den duivel". Pas in het laatst der vorige eeuw, in 1875, hebben eenige ver gevorderd mystieken en spiritualisten, die geene bevrediging vonden in de theoriëen en uitleggingen, welke de aanhangers van het spiritualisme gaven, en van oordeel, dat die geenszins het geheele veld van verschijnselen bestreken, te New York eene vereeniging opgericht, die we nu alom kennen als de Theosofische Vereeniging.

BESTOND DE SCHRIJFKUNST VOOR PANINI?

DIJ is de taak opgedragen, eenige feiten te verzamelen, die de opvatting schragen, dat de schrijfkunst reeds in Indie bestond voor den tijd van den samensteller onzer spraakkunst, den door Shiva onderwezene Pânini. Prof. Max Müller heeft reeds sedert 1856 het tegendeel beweerd en hij heeft den steun van andere verlichte Westersche geleerden. In het kort gezegd is hunne houding, dat het algeheele ontbreken van eenige vermelding der woorden: „schrijven, lezen, papier of pen" in de Veda's en gedurende het geheele Brâhmana-tijdperk, en het nagenoeg geheel zwijgen over die dingen gedurende het Sûtra-tijdperk „ons tot de veronderstelling leiden, dat zelfs toen (in de Sûtra-periode), al begon de schrijfkunst toen in zwang te komen, de geheele Indische literatuur slechts werd bewaard in mondelinge overlevering". (History of Saskrit Literature). Tot steun van deze theorie vergroot hij de geheugenwerking onzer gëeerbiedige voorouders tot zulk een verbazingwekkende graad, dat zij, evenals de stierenhuid van Dido, het geheele gebied kan omvangen voor de veilige burcht, waarheen verslagen geleerden hun toevlucht kunnen nemen, als men hun te na komt. Als men nagaat, dat Prof. Weber — een heer, die bij voorkeur het wezen der Arische aeonen samenperst in een vat, dat niet meer dan de bijbelsche tijdrekening kan omvatten — toegeeft, dat Europa nu in het bezit is van 10.000 Sanskrit-teksten, en men bedenkt, dat wij er nog eenige tienduizenden bij hebben, welke door Karma's zuinigheid tot nog toe aan de Europeesche musea en bibliotheken zijn onthouden, wat voor een geheugen moeten dan die voorvaderen van ons wel gehad hebben?

Behoudens mogelijke terechtwijzing waag ik het te beweren, dat Pânini, dien men rangschikt onder de Rishi's, de grootste taalkundige van Indië is geweest, en dat er noch in de oude noch in de nieuwe geschiedenis een grootere is geweest. Verder, dat de geleerden van dezen tijd het er over eens zijn, dat het Sanskrit de volmaaktste taal is. Daarom raken we een beeteje uit onze houding van achting voor Westersche opvattingen, als we Prof. Mûller hooren beweren, dat „er geen woord in Pânini's terminologie is, dat het bestaan der schrijfkunst doet veronderstellen" (blz. 507). Immers, het is moeilijk te begrijpen, hoe een zoo voortreffelijk man als Pânini niet in staât zou zijn geweest de letterteekens uit te vinden, die voor het vastleggen van zijn grammaticaal stelsel noodig waren — altijd veronderstellende, dat die nog niet bestonden — indien zijn genie wel in staat was, het klassieke Sanskrit uit te vinden. Het vermelden van het woord Grantha, synoniem met geschreven of gebonden boek in de latere Indische letterkunde, dat door Pânini wordt gebruikt voor de Veda (I, 3, 75) voor alle werken (IV, 3, 87), voor het werk van een bepaald schrijver (IV, 3, 116) en voor eenig werk, dat bestudeerd wordt (IV, 3, 79) laat Prof. Max Müller volstrekt koud. Grantha wordt door hem eenvoudig opgevat als eene samenstelling, die door mondelinge mededeeling aan de nakomelingschap verder kan worden gegeven. Dus moeten we maar gelooven, dat Pânini niet kon schrijven en toch het meest uitgewerkte en wetenschappelijke taalkundig stelsel heeft opgesteld, dat ooit bekend is geweest, en dat hij die 3996 taalregels heeft geboekstaafd blootelijk op het moleculaire drijfzand van zijn „grijze hersenmassa", en die aan zijn leerlingen heeft doorgegeven door luchttrillingen, d.i. door mondelinge mededeeling. Natuurlijk kan niets duidelijker zijn; het eenvoudigste verstand zal dit als het waarschijnlijkste aanvaarden. Nu is het ten overstaan van zulk eene volmaakte hypothese jammer, dat haar steller even later (blz. 523) bekent, dat „het mogelijk is", dat hij „eenige woorden in de Brâhmana's en de Sûtra's over het hoofd heeft gezien, welke zouden wijzen op het bestaan van geschreven boeken vóór den tijd van Pânini". Dat lijkt op zekere ouderwetsche strijdwijze in den oorlog, waarbij onze krijgslieden dapper aanvielen, doch steeds hunne achterhoede dekten, om, zoo noodig, te kun-

nen terug trekken. De voorzorg was niet overbodig. Inderdaad hebben er geschreven boeken bestaan vele eeuwen voor den tijd, waarop deze schitterende zon der Arische gedachte zich verhief, om licht te verspreiden over het tijdperk. Zij hebben bestaan, doch tevergeefs zal de Oriëntalist in de exoterische bewoordingen onzer vroegste letterkunde naar bewijzen daarvoor zoeken. Evenals de Egyptische hoogepriesters hunne bijzondere code van hiërarchieke symbolen bezaten, en zelfs de stichter van het Christendom tot de menigte sprak in gelijkenissen, wier mystieke beteekenis slechts bekend was aan de weinige uitverkorenen, zoo hebben de Brahmanen van den beginne af gehad, en hebben ze nog, eene mystieke terminologie, welke achter de gewone uitdrukkingen verborgen ligt en geordend is in bepaalde opeenvolgingen en in een onderling verband, welke alle slechts door de ingewijden zijn te onderkennen. Het feit, dat slechts eenige nu levende Brahmanen in het bezit zijn van dezen sleutel bewijst alleen, dat, evenals in andere oude godsdiensten en stelsels van wijsbegeerte de ziel van het Hindoeïsme te loor is gegaan (of zich heeft teruggetrokken in haar oorspronkelijke voertuigen, ingewijden), en er nu slechts het afgeleefde lichaam van over is met een geestelijk gedegenereerd nageslacht [1]). Ten volle besef ik de moeilijkheid, onze Europeesche philologen te bevredigen met feiten, welke, volgens mijne eigene verklaring buiten hunne controle liggen. Dit weten we door onze kennis van den geestestoestand der hedendaagsche Brâhmanen. Ik hoop echter in staat te zijn, eenige erkende feiten bijeen te brengen, die dienstig zullen zijn, om èn de Westersche opvatting onhoudbaar te maken, én een bewijs te leveren voor de oudheid van het Sanskrit-schrift. Er kunnen daartoe drie goede redenen worden aangevoerd, hoewel onze tegenstander die wellicht van bijkomstigen aard zal achten.

I. Aangetoond kan worden, dat de schrijfkunst bekend was in Phoenicië sinds de dagen der eerste Phoenicische koloniën, waarvan de Westersche geschiedkunde heeft kennis genomen, en welke op

---

1) Niet alleen zijn de Upanishads een geheime leer, doch ook in tientallen andere werken, zooals b.v. in de Aitareya Aranyata wordt ronduit verklaard, dat zij een *geheime leer* bevatten, welke slechts toegankelijk is voor den Dvija (tweemaal geborene of ingewijde Brahmanen).

2760 voor Chr. kunnen worden gesteld, n.l. den ouderdom van de nederzetting in Tyrus.

II. Onze tegenstanders erkennen, niet te weten, waar de Phoeniciërs hun alphabet vandaan hâdden.

III. Aangetoond kan worden, dat er voor de laatste scheiding en indeeling der talen bij elk volk twee talen bestonden, n.l. (a) de profane of volkstaal en (b) de gewijde of geheime taal der ingewijden der tempels en der mysteriën; *de laatste nu was een wereldtaal.* Of in andere woorden: elk groot volk had, evenals de Egyptenaren, zijn volks-taal en -schrijfkunst en ook een hiërarchieke taal en schrijfkunst, welke zich eerst hadden geuit in eene schrijfkunst in afbeeldingen en hieroglyphen en later in een phonetisch alphabet. Nu is er waarlijk een star vooroordeel voor noodig, om te blijven beweren, dat de Brahmaansche Ariers, bovenal mystieken en metaphysici, de eenigen zijn geweest, die geen kennis hebben gedragen van de gewijde taal of het schrift, waarin zij werd geboekstaafd. We kunnen een reeks bewijzen aanhalen, om het tegendeel aan te toonen. We kunnen aantoonen, dat de Ariers evenmin hunne schrijfkunst hebben ontleend aan Helleenen of Phoeniciers als zij hun iets verplicht waren voor de ontwikkeling hunner kunsten en wetenschappen (zelfs al aanvaarden we de Indo-Grieksche periode van Mr. Cunningham, want die heeft volgens zijn opgave slechts geduurd van 250-57 voor Chr.). De onmiddellijke voortbrengster van het Vedische Sanskrit was de gewijde taal (welke onder ingewijden een bepaalde naam draagt). De Vâch, haar *alter ego* of het „mystieke zelf", de gewijde spraak der ingewijde Brahmanen, is mettertijd de gewijde taal van den binnentempel geworden, welke bestudeerd werd door de ingewijden van Egypte en Chaldaea, door Phoeniciers en Etrusken, door Pelasgen en Palenqui, in 't kort door de geheele beschaafde wereld. De naam Devanâgarî is synoniem met het Hermetische en hiërarchieke Neter-Khari (godentaal) der Egyptenaren. Alvorens in onze besprekingen tot eene synthetische samenvatting te komen, willen we eerst bij het beschouwen der onderdeelen onze aandacht vestigen op het eerste deel n.l. de aantijging, dat het Sanskrit alphabet van de Phoeniciërs afkomstig is. Als een Westersch philoloog beweert, dat de schrijfkunst niet voor een zeker tijdstip heeft bestaan, zouden we zeggen, dat hij dan toch bij benadering moet weten, hoe de uitvinding tot

stand is gekomen. Dit is echter zoo weinig het geval, dat niemand weet te zeggen, waar de Phoeniciërs de letterteekens vandaan hadden, welke nu (het eerst door Genesius) de stam genoemd worden, waaruit elk modern alphabet is afgeleid. De onderzoekingen van Rougé maken het hoogst waarschijnlijk, dat zij „ontleend zijn, of liever overgenomen uit zekere overoude hieroglyphen van Egypte", eene theorie, welke wordt gesteund door den Prisse-Papyrus, „de oudste die bestaat", door hunne „frappante overeenkomst met de Phoenicische letterteekens". De zelfde autoriteit gaat nog een stap verder terug. Hij zegt, dat het toeschrijven door de samenstellers der mythe van den ouderdom der schrijfkunst aan Thoth, of aan Kadmos „slechts hunne overtuiging aantoont, dat die van uit het Oosten (Kedam) was aangebracht, of *misschien oorspronkelijk was*". Het is niet zeker, of er, oorspronkelijk of oeroud, „verschillende origieele letterstelsels waren, dan wel, of men moet aannemen, dat een enkel stelsel het aanzijn heeft geschonken aan de verschillende in gebruik zijnde stelsels". Als dus gissingen zijn geoorloofd, is het geen ontrouw, wanneer we opkomen tegen de voortreffelijke Westerlingen, die zich aan geleerde gissingen omtrent de oorzaak der dingen te buiten gaan. Eenigen hunner beweren, dat de Phoeniciërs hun zoogenaamd Kadmisch of Phoenicisch schrift van de Pelasgen hadden, die dan voor de uitvinders, of althans de verbeteraars van de Kadmische letterteekens worden gehouden. Onderwijl erkennen zij, dat dit *niet bewezen,* is, en zij weten alleen, dat dit volk reeds „voor den dageraad der geschiedenis" in het bezit der schrijfkunst was. Laat ons zien, wat er van Phoeniciërs en Pelasgen bekend is.

Als we vragen, wie de Phoeniciërs waren, dan heet het, dat zij, na op grond van getuigenis van den Bijbel eerst gehouden te zijn voor Hamiten, plotseling op grond van geographische en philologische gegevens (?) Semiten worden. Het heet, dat zij van de kusten der Erytrinische Zee afkomstig waren en die zee strekte zich uit van de Oostkust van Egypte tot de Westkust van Indië. De Phoeniciërs zijn de grootste zeevaarders ter wereld geweest. Niemand zal ontkennen, dat *zij* de schrijfkunst bezaten. De historische tijd van Sidon begint omstreeks 1500 voor Chr. Het staat redelijk vast, dat in 1250 Sanchuniathor reeds uit de annalen en staatsstukken, welke in de archieven van alle Phoenicische steden te vinden waren, een volledige

kroniek van hunnen godsdienst heeft samengesteld. Sanchuniathor heeft in het Phoenicisch geschreven, en is later verkeerd vertaald in het Grieksch door Phylo of Byblus en lichamelijk te niet gedaan, wat zijn werk betreft, met uitzondering vaa een klein fragment, bewaard door Eusebius, den letterkundigen Shiva, die nagenoeg alle *heidensche* documenten heeft verwoest, die in zijn handen vielen. Om de onmiddellijke beteekenis te begrijpen van die zoogenaamde meerdere kennis der Phoeniciërs tegenover de zoogenaamde onwetendheid der Arische Brahmanen, behoeft men zich slechts te wenden tot de „Europeesche Algemeene Geschiedenis". Hoe mager die ook is in onderdeelen en positieve kennis, zoo zal zij toch niet in tegenspraak zijn met de historische feiten. In Josephus zijn eenige fragmenten bewaard gebleven van Dius, den Phoeniciër, die de geschiedenis van Tyrus heeft geschreven, en het opleven van Tyrus begon 1100 voor Chr., in het eerste deel van het (zoogenoemde) derde tijdperk der Phoenicische geschiedenis. In dat tijdperk, zoo wordt ons gezegd, hadden zij reeds hun toppunt van macht bereikt. Hun schepen bevoeren alle zeeën, hun handel omvatte de geheele aarde, en zoowel veraf als nabij bloeiden hunne koloniën. Zelfs volgens bijbelsche aanwijzingen is van hen bekend, dat zij door de Roode Zee naar Indië voeren, waar zij 1000 jaar voor de Westersche jaartelling voor rekening van Salomo handel dreven. Deze gegevens kunnen door geen wetenschappelijk man worden geloochend. Wij laten geheel ter zijde de duizend en een schriftelijke bescheiden, die bewijzen kunnen leveren voor *onze* oude teksten over Occulte Wetenschappen, van beschreven tafelen, enz. en we brengen alleen die historische gegevens, welke door de Westersche wereld worden aanvaard. Als we ons wenden tot de Mahâbhârata, welker jaartal op gezag van Duitsche geleerden, die in ons groote epos van wege het woordje Yavana een maaksel van moderne herkomst zien, gewijzigd is van 3300 voor Chr. tot de eerste eeuw na Christus (!!!), vinden we: 1°. bewijs te over, dat de oude Hindoes vóór de instelling der kasten de open zee hebben bevaren tot aan de ijszee en in verbinding hebben gestaan met Europa, en 2°., dat de Pandoe's een wereldrijk hadden gesticht en de *offer-mysteriën aan andere rassen hebben onderwezen* (zie Mahâbhârata, boek XIV). Met zulke bewijzen voor internationale verstandhoudingen en de volkomen bewezen betrekkingen tusschen de Indi-

sche Ariërs en de Phoeniciërs, Egyptenaren en andere geletterde volkeren, is het nogal vreemd te vernemen, dat onze voorvaderen van het Brahmaansche tijdperk niets van de schrijfkunst afwisten.

Aannemende, voor een oogenblik, dat de Phoeniciers de eenige hoeders waren van de edele schrijfkunst en dat zij handel dreven met Indië, welk een gemak hadden zij dan niet te koop kunnen bieden aan het volk, aan welks hoofd de Brahmanen stonden, in de vorm van die kostbare kunst der kunsten, door wier hulp de onschatbare leer der Rishi's behoed zou kunnen worden voor verkeerde mondelinge overlevering. Zelfs indien de Ariers hadden leeren schrijven van de Phoeniciers, eene ongerijmdheid voor elken Hindoe, dan nog moeten zij die kunst 2000 of op zijn minst 1000 jaar eerder gekend hebben dan het tijdstip, dat de Westersche critici aannemen. Ge vindt dit een negatief bewijs? Toegegeven, maar niet negatiever dan hun eigene en daarbij pakkender.

Nu zullen we nog eens op de Pelasgen terugkomen. Ondanks de snauw van Niebuhr, die, sprekende over den geschiedkundige in het algemeen, zegt, dat deze „de ondergeschoven philologie haat, waaruit al die voorgewende kennis te voorschijn komt omtrent zulke uitgestorven volkeren", vermoeden we, dat de oorsprong der Pelasgen kan geweest zijn: (a) donkergekleurde Aziaten (Pellasici) of (b) zeevaarders, naar het Grieksche *pelagos*, de zee, of (c) wellicht gezocht kan worden in het bijbelsche „*Peleg*". De eenige godheid uit hun Pantheon, die in de Westersche geschiedenis bekend is, is Orpheus, ook wel de „zwarte", de „donker-huidige", voor de Pelasgen vertegenwoordigd in Xoanon, hun „Goddelijk Beeld". Indien de Pelasgen Aziaten waren, moeten het Turaniërs, Semiten of Ariërs geweest zijn. Dat zij de eerste twee niet konden zijn en dus Ariërs waren, wordt aangetoond op getuigenis van Herodotus, die verklaart, dat zij de voorvaderen der Grieken waren, hoewel zij, zooals hij zegt, „een barbaarsche taal spraken". Verder toont eene „niet falende" philologie, dat het groote aantal gezamenlijke stamwoorden in het Grieksch en in het Latijn, gemakkelijk te verklaren is door eene gezamenlijke afstamming van de Pelasgen voor beide volken aan te nemen. Hoe dan de Sanskrit-stammen te verklaren in het Grieksch en Latijn? Die zelfde stamwoorden moeten dan in de Pelasgen-taal aanwezig zijn geweest! Wij, die den oorsprong der Pelasgen stellen ver over de

bijbelsche chronologische perken, hebben reden te gelooven, dat de „barbaarsche taal" door Herodotus vermeld, eenvoudig de primitieve en nu uitgestorven Arische spraak was, die aan het Vedische Sanskrit vooraf is gegaan. Wie konden deze Pelasgen dan wel zijn? Aan de hand der weinige beschikbare gegevens worden zij gewoonlijk voorgesteld als een hoog verstandelijk, ontvankelijk, werkzaam en eenvoudig volk, dat zich hoofdzakelijk met landbouw bezig hield, krijgshaftig als het noodig was, doch bij voorkeur vredelievend. Men zegt, dat zij kanalen, onderaardsche waterwerken, dammen en muren gebouwd hebben van verwonderlijke sterkte en voortreffelijke constructie. Hun godsdienst bestond oorspronkelijk uit een mystieke eeredienst van de natuurkrachten, zon, wind, water en lucht (onze Surya, Maruts, Varuna en Vâyu), wier invloed uitkomt in het voorspoedig gedijen van de gewassen. Bovendien werden *sommige hunner stammen geregeerd door priesters en stonden andere onder de patriarchale regeering van stamhoofd of hoofd der familie.* Dit alles doet denken aan de Nomaden, de oude Brahmaansche Ariers onder de heerschappij hunner Rishi's, onder wier leiding elke stam of familie stond. Waar de Pelasgen bekend zijn geweest met de schrijfkunst, en zoodoende *een groot cultuur-element bezaten in voor-historische tijden,* zeggen dezelfde philologen ons, dat *onze* voorvaderen niet hebben kunnen schrijven voor den dageraad van het Christendom!

Wat was dus die Pelasgen-taal, die „barbaarsche taal", welke dat geheimzinnige volk sprak, anders dan Arisch, of liever, welke der Arische talen kan het geweest zijn? Zeker moet het een taal geweest zijn met dezelfde, ja, met meer Sanskrit-stammen er in dan het Grieksch heeft. Laat ons niet vergeten, dat het Aeolisch noch de taal van Aeschylus was, noch Attisch, noch zelfs de oude taal van Homerus, evenmin als het Oscaansch der „barbaarsche" Sabynen precies het Italiaansch van Dante was of het Latijn van Virgilius. Moeten wij, Indo-Ariërs, tot de slotsom komen, dat de Westersche Oriëntalisten liever de kans loopen voor onwetend te boek te staan, dan de oudheid van het Vedische Sanskrit toe te geven, en in te zien, welk een uitgestrekt tijdperk deze betrekkelijk ruwe en in vergelijking met het klassieke Sanskrit nog niet verfijnde taal scheidt van den bloeitijd der „uitgestorven Arische taal?" Het Latium antiquum van Plinius en het Aeolisch der Autochtonen van

Griekenland vertoonen de nauwste verwantschap, zegt men. Zij hadden gezamenlijke voorvaderen — de Pelasgen. En wat was dan de moedertaal van deze, als dat niet de taal was, die alle volkeren van Europa hebben gesproken, voordat zij zich van elkaar afscheidden?

Waar alle bewijzen ontbreken, is het onredelijk de Rig-Brâhmana's, de Mahâbhârata en alle Nirukta zoo lichtvaardig te behandelen, als men nu doet. Men geeft toe, dat, hoe minderwaardig ook aan het klassieke Sanskrit van Pânini, de taal der oudste deelen van de Rig-Veda, ongeacht de oudheid der taalkundige vormen, toch dezelfde is als die der laatste teksten. En ieder zal inzien, dat een taal, zoo oud en volmaakt als het Sanskrit, die alle andere talen overleefd heeft ook hare tijden van volmaking en van verval moet hebben gehad. En als men dan eenige intuitieve gaven had, zou men inzien, dat, waar datgene, dat men een „doode taal" noemt, een onding is in de Schepping, zulks zeker niet, zelfs niet als „doode" taal zou blijven bestaan, als daar niet was een bijzondere taak, die zij had te vervullen in de onveranderlijke wetten van den wereldloop, en dat het Sanskrit, eens bijna verloren voor deze wereld, nu langzaam zich door Europa verbreidt, en eens nog de uitbreiding zal kennen, die het duizenden en duizenden jaren geleden heeft gekend, die van een *wereldtaal*. Hetzelfde geldt voor het Grieksch en Latijn: er zal een tijd komen, dat het Grieksch van Aeschylus (nog vervolmaakt in zijn toekomstige vorm) door allen in Zuid-Europa zal worden gesproken, terwijl het Sanskrit een tijdperk van Pralaya zal doormaken, en het Attisch later door het Latijn van Vergilius opgevolgd zal worden. Een zeker iets moet ons hebben ingefluisterd, dat er een tijd is geweest — alvorens de eerste Arische kolonisten zich nederzetten tusschen de Draviden en andere oer-bewoners, welke toegelaten werden tot de Brahmaansche inwijding en zoo de zuiverheid van het heilige Sanskrita-Bhâshâ besmetten — dat het Sanskrit in al zijn onvermengde zuiverheid werd gesproken, en daarom meer dan eens bloei en verval moet hebben gekend. De reden hiervoor is eenvoudig deze: het klassieke Sanskrit werd alleen hersteld en slechts in enkele opzichten vervolmaakt door Pânini. Pânini, Katyânana of Patanjali hebben het niet geschapen, het heeft door wereldtijdperken heen bestaan en het zal nog heele tijdperken doormaken.

Prof. Max Müller wil wel toegeven, dat een Semitische no-

madenstam 14 eeuwen voor het jaar 1 der Westersche jaartelling de schrijfkunst goed verstond, met hun *historisch en wetenschappelijk bevestigde* boeken des verbonds en hun Wetstafelen, dragende Gods Schrift. Toch vertelt ons dezelfde autoriteit, dat Ariërs lezen noch schrijven konden voor het einde van het Brahmaansche tijdperk. „Geen spoor der schrijfkunst kan in de Brahmaansche letterkunde (door die philologen) worden ontdekt voor de dagen van Pânini". Zeer goed, en in welke periode vergunt men dan dien door Shiva onderwezen wijsgeer wel te hebben geleefd? Een Oriëntalist (Böhtlingk) brengt ons op 350 voor Chr., doch de minder toegevende Prof. Weber plaatst den taalkundige in het midden der tweede eeuw n. Chr.! Het is alleen jammer, dat de Oriëntalisten zich door zulk eene merkwaardige overeenstemming in de chronologie (waar hunne berekeningen uiteenloopen van 400 v. Chr. tot 400 n. Chr.) zelf voor een alternatief stellen. Immers, hetzij Panini geleefd heeft in 350 v. Chr. of in 180 n. Chr., in geen geval kan hij analphabeet geweest zijn, want ten eerste wordt in de Lalita Vistara, een kanoniek boek, dat door de Sanskritkenners erkend wordt, en door Prof. Max Müller toegeschreven wordt aan het *derde* Boeddhistische concilie (en in het Tibetaansch is vertaald), van onzen Heer Boeddha gezegd, dat Hij naast Devanagari drie en zestig met name genoemde alphabetten heeft bestudeerd in de verschillende deelen van Indië, en ten tweede beschrijft Nearchus, hoewel hij en Megasthenes zeggen, dat in hun tijd de wetten van Manoe niet voor het volk waren opgeschreven, toch de Indische kunst van het vervaardigen van papier uit katoen (Strabo XV, 66 & 73). Hij voegt er aan toe, dat de Indiërs toen brieven schreven op ineen gedraaid katoen (Strabo IV, 53 & 67). Dit zou ongetwijfeld in het laatst van het Sutra-tijdperk geweest zijn volgens de redeneering van Prof. Max Müller. Kan de Hooggeleerde Heer een of andere kroniek aanhalen uit dien betrekkelijk nabij liggenden tijd, welke de naam aangeeft van den uitvinder van dat katoenpapier en het jaar der uitvinding? Voorzeker zal toch zulk een belangrijk feit, zoo bij uitstek het herinneren waard, niet onopgemerkt voorbijgegaan zijn. Bij ontbreken van eenig bericht daaromtrent moet men wel aannemen — wat voor den Arischen geleerde een feit is —, dat de schrijfkust en het gereedschap daar-

voor den Brâhmanen reeds sedert onheugelijke tijden bekend waren, vele eeuwen vóór het tijdperk dat door Panini beroemd geworden is.

Boven werd de aandacht gevraagd voor het belangwekkende feit, dat de Thracische (?) god Orpheus genoemd werd de donkerhuidige. Is het onopgemerkt gebleven, dat *„hij wordt gehouden voor den Vedischen Ribhu of Abrhu, benamingen voor zoowel Indra als de Zon?"* [1]) Waar hij nu de „uitvinder der letterteekens" heet, en „in tijd vóór Homerus en Hesiodes komt", wat volgt dan daaruit? Dat Indra de schrijfkunst geleerd heeft aan de Thracische Pelasgen onder het mom van Orpheus [2]), maar dat hij zijne eigene vereerders en voertuigen, de Brâhmanen in dat opzicht onkundig heeft gelaten tot den „dageraad van het Christendom"? Of volgt daaruit, dat de Westersche heeren verder zijn in tijdgissing dan in onpartijdige berekening? Orpheus was in Griekenland de zoon van Apollo of Helios, den Zonnegod, volgens goed begrepen mythologie, en van hem stamt de phorminx of lier met *zeven* snaren, d.i. naar eene occulte zinswending: het mysterie der zevenvuldige Inwijding. Nu is Indra de heerscher van het hemelgewelf, de verdrijver der wolken, „degeen, die aan den Hemel de zon wedergaf" Hij wordt in de *Samhita Shatapatha Brahmana* vereenzelvigd met Arjuna (hoewel Prof. Weber het persoonlijk bestaan van Arjuna loochent, toch heeft hij bestaan). Deze was het Hoofd der Pandawa's [3]), en, hoewel Pandu, de blanke, voor zijn vader doorgaat, wordt hij toch als zoon van Indra beschouwd. Even als door geheel Indië alle cyclopische bouwwerken aan de Pandawa's worden toegeschreven, zoo worden in het Westen al dergelijke bouwwerken aan de Pelasgen toegeschreven. Bovendien zijn de Pandawa's in Griekenland geweest, waar nog sporen daarvan zijn aan te toonen,

---

1) Chamber's Encyclopoedia VII, 127.

2) Volgens Herodotus zijn de Mysteriën inderdaad door Orpheus uit Indië overgebracht.

3) Een verder bewijs, dat de Pandawa's, hoewel Ariërs, geen Brahmanen waren, en tot een Indischen stam behoorden, die aan de Brahmanen is vooraf gegaan, en later verbrahmanizeerd is, om vervolgens uitgestoten, en Mlechchha's, Yavana's (d.i. den Brahmanen vreemd) genoemd te worden, is het volgende: Pandu heeft *twee* vrouwen, en „niet Kunti", zijn wettige vrouw maar Madu, zijn liefste

en zooals zeer juist wordt opgemerkt door Pococke, dien men uitlacht, omdat hij te intuitief en te eerlijk was, hoewel misschien niet zoo'n heel geleerd philoloog. In de Mahabharata wordt Arjuna door Krishna (eene verpersoonlijking van het Goddelijk wereldbeginsel) onderwezen in de occulte wijsbegeerte, en de minst mythologische opvatting van Orpheus stelt dezen als de „goddelijke zanger of priester in den dienst van Zagreus ..... stichter der Mysteriën ..... uitvinder van alles, wat inderdaad kan hebben bijgedragen tot de beschaving en de inwijding in een meer humanen godsdienst". Zijn dit geen opvallende overeenkomstigheden? Is het niet teekenend in beide gevallen van Arjuna en Orpheus, dat de hoogere aanzichten der religie werden geopenbaard door de occulte methoden van de Meesters in de Mysteriën? De echte Devanagari — niet phonetische — karakters beteekenden aanvankelijk de uiterlijke symbolen, als 't ware de *teekens, welke gebruikt werden voor het onderling verkeer tusschen goden en ingewijde stervelingen.* Vandaar hunne heiligheid en het stilzwijgen, dat door de geheele Vedische en Brahmaansche tijdperken daarover bewaard is en over het daarmee in verband staande lezen en schrijven. Het was *de* taal der goden. Als onze Westersche critici slechts konden begrijpen, wat de oude Hindoe-schrijvers verstaan onder Rhutaliai, dat zoo dikwijls voorkomt in hunne mystieke geschriften, zouden zij in staat zijn, vast te stellen, uit welken bron de Hindoe's het eerst de schrijfkunst hebben ontleend.

Eene geheime taal heeft eens als gemeenschappelijk bezit van alle scholen der occulte wetenschap over de geheele wereld gegolden. Zoo leerde Orpheus „letters" in den loop zijner Inwijding. Hij wordt vereenzelvigd met Indra; volgens Herodotus heeft hij de schrijfkunst

---

vrouw, wordt met den ouden Koning na zijn dood verbrand, zooals zeer juist wordt opgemerkt door Prof. Max Müller, die daarover verwonderd is zonder de ware reden te begrijpen. Zooals Herodotus (V, 5) verhaalt, was het onder de Thraciërs de gewoonte, der meest geliefde vrouw te veroorloven, zich te offeren op het graf van den man. Herodotus (IV, 17) wijst op het zelfde feit bij de Scythen en Pausanius bij de Grieken (IV, 2) (History of Sanskrit Literature p. 48). De Pandawa's en de Kaurawa's worden esoterisch *neven* geheeten in het epos, omdat zij twee verschillende Arische stammen waren, en twee volkeren, niet twee families moeten voorstellen.

uit Indië mee gebracht, zijn uiterlijk, zwarter dan dat der Thraciërs, wijst op Indo-Arische nationaliteit, en tevens daarop, dat hij wel een zanger en een priester, maar geen god was. De Pelasgen heeten in Tharacië ontstaan te zijn. Men gelooft (in 't Westen), dat zij het eerst de schrijfkunst bezaten, en dat zij de Phoeniciërs daarin hebben onderwezen. Van dezen nu zijn alle latere alphabetten afkomstig. Met het oog op al deze omstandigheden vraag ik in gemoede, of de weegschaal der bewijsvoering overslaat naar de theorie, dat de Ariërs de schrijfkunst hebben doorgegeven aan de volkeren van het Westen, of wel naar de zijde, welke volhoudt, dat zij met hunne kaste van geleerde Brahmanen, hunne edele gewijde oeroude taal, hunne overvloedige en prachtige letterkunde, hunne bekendheid met de wonderlijkste en meest verborgen mogelijkheden van den menschelijken geest, analphabeten zijn geweest tot op den tijd van Panini, den grammaticus en den laatsten der Rishi's! Wanneer de beroemde theoretici uit het Westen ons een beekje kunnen toonen, dat naar boven stroomt, zullen we dadelijk gelooven in hunne theorie, dat de Ariërs niet konden schrijven. De geschiedenis der menschelijke verstandsontplooiing toont, dat de menschheid altijd is gegaan door de trappen van ideëenuitbeelding of pictografie alvorens te komen tot een loopend schrift. De Westersche critici hebben ons daarom bij hunne tegenkanting tegen de oudheid van de Sanskrit Schriften de pictografische bewijzen te toonen voor hunne beweringen. Waar die schitteren door afwezigheid, lijkt het er op, alsof zij ons willen doen gelooven, dat onze voorvaderen van ongeletterden plotseling zijn overgegaan tot het gebruik van de Devanagari-teekens uit den tijd van Panini.

De Oriëntalisten mogen toch vooral in gedachten houden de conclusies, waartoe Muir komt bij zijn zorgvuldig onderzoek van de *Mahâbhârata* in zijn *Sanskrit Texts* (deel 1 pag. 390, 480 en 482). Op gezag van de Mahâbhârata kan afdoend worden bewezen, dat de Yavana's (van wie, naar het heet, Indië geen notie had voor den tijd van Alexander den Groote) tot die Kshatrya-stammen behoorden, die tengevolge van het niet verkeeren met de Brahmanen door dezen geweerd werden, en van Tweemaalgeborenen zijn geworden tot Vrishala's, d.i. uitgeworpenen:

„Sakah Yavana-Kambojas tastah Kshatriya jatayah Vrishalat-
„vam parigatah Brahmananam adarshana. Dravidas cha Kalindas cha
„Pulindas chapy Usinarah Kalisarpa Mahischakas tastah kshatriya
„jatayah ....." [1]).

De zelfde aanwijzing kan worden gevonden in de verzen 2158/9. De Mahâbhârata toont, dat de Yavana's afstamden van Turvasu, eens een Kshatriya, doch later gedaald tot Vrishala. *Harivamsha* toont, hoe en wanneer de Yavana's uitgestooten werden. Uit het verhaal aldaar over de veldtocht der Yavana's tegen Ayodhya en de daarop volgende handelingen van Sagara kan worden opgemaakt, dat vóór den aanvang dier veldtocht de Yavana's Kshatriya's waren, en onderdanen van het rijk der machtige vorsten van Ayodhya. Vanwege hun opstaan tegen hunnen vorst en hunnen aanval op de hoofdstad werden zij door Sagara uitgestooten en zegevierend uit Ayodhya verdreven volgens de aanwijzingen van Vassishtha, den eersten minister en goeroe van Sagara's vader. Het eenige bezwaar voor het scheppen van een verband tusschen de Pelasgen en de Kshatriya's uit den Rajpoet wordt door de Oriëntalisten verwekt, die een denkbeeldige chronologie opstellen, welke nergens op berust, en welke toont, dat zij niet vertrouwd zijn met de ware wereldgeschiedenis en niet eens met het historische tijdperk der Indische geschiedenis.

De onwaarde van die tijdrekening, welke inderdaad de Indo-Germaanschen oertijd stelt vroeger dan de *oude* Vedische periode (!), kunnen we met een voorbeeld toelichten. Wij geven slechts ruwe cijfers, daar het niet mogelijk is, binnen het toegestane bestek dieper op de zaak in te gaan, zonder ons te beroepen op gegevens, die niet algemeen toegankelijk zijn.

Volgens de woorden van Prof. Max Müller is: „Het wetboek „van Manoe vrijwel het eenige boek in de Sanskrit-letterkunde, dat „nog niet is aangetast door hen, die twijfel uiten aan de oudheid van „alles wat Indisch is. Geen geschiedkundkundige loochent het zeer „vroege tijdstip, dat daaraan al dadelijk door Sir William Jones is „toegekend". [2])

Wat is nu dit uiterst vroege tijdstip? „Van 880 tot 1200 v. Chr.",

---

[1]) Mahabharata, Anushasana Parvam, VV 2, 103F.
[2]) History of Sanskrit Literature, pag. 61.

zegt men. Laat ons voorloopig deze gezaghebbende uitspraak aanvaarden. We moeten eerst eenige goed te controleeren feiten doen opmerken: 10. Manoe heeft in zijne menigvuldige opsommingen der Indische rassen, koninkrijken en steden *niet één enkele maal gewag gemaakt van Bengalen.* De Arische stammen hadden in den tijd, dat het wetboek werd samengesteld, de oevers van de Ganges en de vlakte van Bengalen nog niet bereikt. Arjuna was het, die het eerst naar Banga (Bengalen) is getrokken met zijn offerpaard. (Yavana's worden vermeld in Rajadharma, Anushasanika Parva, als een deel der stammen, die dat land bevolkten).

2°. In de Ayun wordt eene opsomming gegeven van de Hindoekoningen van Bengalen. Hoewel het jaartal van den eersten koning, die over Bengalen geregeerd heeft, niet kan worden vastgesteld door de groote gapingen tusschen de verschillende dynastieën, is het toch bekend, dat Bengalen opgehouden heeft te bestaan als onafhankelijk koninkrijk omstreeks 1203 na Chr. Als we nu die gapingen verwaarloozen, welke vele zijn en zeer groot, en we de tijdperken der verschillende dynastieën bij elkaar optellen, vinden we het volgende:

24	koningen der Kshatriya-geslachten hebben	geregeerd	2418	jaar
9	Kaista koningen	„ „	250	„
11	koningen der Adisur-geslachten	„ „	714	„
10	„ van het Bhopal geslacht	„ „	689	„
10	„ der Pala-dynastie	„ „	185	„
10	Vajdja Raja's	„ „	137	„
	Totaal		4393	jaar

Als we dit aftrekken van 't jaar 1203 komen we op 3190 voor Chr. Als men ons nu wil aantoonen op grond van Sanskrit teksten, dat eenige dier regeeringen *gelijktijdig* waren, en dat men de lijn dus niet als een doorloopende mag denken (zooals men getracht heeft te doen), dan vinden we dat ook al goed. Tegen een willekeurig opgezette tijdrekening met vooropgesteld doel en een vooropgestelde theorie op het oog is geen vechten. Als echter deze poging, om de cijfers te rangschikken in overeenstemming met de omstandigheden inderdaad berust op critischen geest en innerlijke bewijsgronden, dan zullen de Heeren Oriëntalisten zeer goede redenen hebben aan te voeren, om ons tegenover deze, 3190 jaar doorloopende, linie van mach-

tige Hindoe-koningen te verkleren, hoe het komt, dat de schrijvers van het wetbek van Manoe volstrekt onwetend blijken te zijn van het bestaan van Bengalen, als het ontstaan van dat boek op 1280 voor Chr. moet worden gesteld. Een wetenschappelijke regel, die opgaat in het geval met Panini moet toch ook gelden voor andere chronologische bespiegelingen. Of is dit misschien een van die povere regels, die *niet* altijd opgaan?

Een Chela.

HOE EEN CHELA ZIJN GOEROE VOND.

(Uittreksel uit een particulier schrijven aan Damodar K. Mavalankar, adjunct-secretaris der Theosofische Vereeniging).

TOEN wij elkaar laatst te Bombay ontmoetten, heb ik U verteld, wat mij te Tinnevally overkomen is. Daar mijne gezondheid in de war was door veel kantoorwerk en zorgen, vroeg ik verlof op een certificaat van den dokter, hetgeen me gereede werd toegestaan.

Op een dag in September werd mij, terwijl ik zat te lezen in mijne kamer, met duidelijke stem door mijn gezegenden Goeroe, M..... Maharshi, gelast, alles in den steek te laten, en onmiddellijk naar Bombay te vertrekken, waar ik Mevrouw Blavatsky moest zoeken, om haar te volgen, waar zij ook maar heen zou gaan. Zonder een moment te talmen, sloot ik al mijn zaken af, en verliet ik mijn post. Immers de klanken van die stem zijn voor mij het heerlijkste geluid ter wereld, en haar wenschen zijn bevelen. Ik ging op reis in mijn kleeren van asceet. Te Bombay aangekomen, vond ik, dat Mevr. Blavatsky weg was, en hoorde ik van U, dat zij reeds eenige dagen was vertrokken, dat zij erg ziek was, en dat er omtrent haar verblijf niets anders bekend was, dan dat zij de plaats plotseling in gezelschap van een Chela had verlaten. Nu wil ik U verhalen, wat mij overkomen is, nadat ik U had verlaten.

Inderdaad niet wetend, waarheen ik het beste zou trekken, kocht ik maar een kaartje naar Calcutta, doch bij aankomst te Allahabad zeide de zelfde bekende stem mij, naar Berhampore te gaan. Te Azimgunge ontmoette ik in de trein zoo gelukkig mogelijk eenige Bengaalsche heeren (ik wist toen nog niet, dat zij ook Theosofen

waren, daar ik hen nog nooit ontmoet had), die ook op zoek waren naar Mevr. Blavatsky. Eenigen hadden haar naar Dinapore gevolgd, maar waren het spoor bijster geraakt, en waren terug gegaan naar Berampore. Zij zeiden te weten, dat zij op weg was naar Tibet, en zij verlangden de Mahatma's te smeeken, hun toe te staan, haar te vergezellen. Ten slotte hadden zij, naar ze me mededeelden, een briefje van haar ontvangen, waarin hun werd toegestaan, te komen, als zij dat zoo zeer verlangden, maar waarin ook stond, dat het haar zelf verboden was, momenteel naar Tibet te gaan. Zij moest in de buurt van Darjiling blijven en zou den Mahatma op Sikkhimgebied ontmoeten, waarheen het hun niet vergund zou zijn, haar te volgen. Broeder Nobin K. Bannerji, Voorzitter van de Adhi Bhautic Bhratru Theosofische Vereeniging, wilde me niet zeggen, waar Mevr. Blavatsky was, of misschien wist hij het zelf niet. Toch hadden hij en anderen alles er op gezet, om de Mahatma's te ontmoeten. Op den 23sten eindelijk heeft hij mij van Calcutta naar Chandinagore gebracht, waar ik Mevr. Blavatsky aantrof, gereed om over vijf minuten per trein te vertrekken. Een lange donkerharige Chela (niet Chunder Susho) naar zijne kleeding te oordeelen een Tibetaan, dien ik ontmoet heb, nadat ik met haar de Hugli-rivier was overgestoken, zeide me, dat ik te laat was, dat Mevr. Blavatsky de Mahatma's reeds ontmoet had, en dat hij haar teruggebracht had. Hij wilde mijne smeekbeden, om mij mee te nemen, niet aanhooren, en zeide dat hij geen andere orders had, dan die hij reeds had uitgevoerd n.l. haar vijf en twintig paal voorbij een bepaald punt, dat hij me noemde, te brengen, en dat hij haar veilig naar het station zou brengen en dan terugkeeren. De Bengaalsche broeders hadden ook haar spoor gevonden, en kwamen een half uur na ons aan het station. Zij zijn de rivier over gestoken naar een klein spoorstation aan den overkant. Toen de trein aankwam, ging zij in de wagon waarin ik, toen ik er binnen kwam, een Chela vond. En nog vóór zelfs haar eigen bagage in den goederenwagen geplaatst kon worden, zette de trein zich in beweging, zonder dat er een enkel sein tot vertrek was gegeven, en liet zoo haar bediende en de Bengaalsche heeren achter, terwijl er slechts een van hen en de vrouw en dochter van een ander — allen candidaten voor het leerlingschap — nog intijds meegingen. Ik zelf had nog net den tijd, om in den laatsten wagen te springen. Al haar bagage behalve de

koffer, die haar Theosofische correspondentie bevatte, bleef met haar bediende achter. Bovendien hebben de personen, die met haar in deze trein reisden, niet eens Darjiling bereikt. Babu Nobin K. Bannerji en haar bediende zijn vijf dagen later aangekomen, en degenen, die nog tijdig waren ingestapt, raakten vijf of zes stations ten achter, wat te wijten was aan een tweede onvoorzien (?) voorval, en bereikten Darjiling ook een paar dagen na haar. Veel verbeeldingskracht was er niet noodig, om tot de slotsom te komen, dat Mevr. Blavatsky waarschijnlijk tot de Mahatma's was geleid, die om een alleen hun bekende reden niet verkozen, dat wij haar gangen nagingen. Twee Mahatma's, dat had ik als zeker vernomen, verwijlden toen aan de grenzen van het Britsche gebied, en een van hen is toen door iemand, dien ik hier niet behoef te noemen, herkend als een hoog Chutuktu uit Tibet.

Den dag na haar aankomst logeerde Mevr. Blavatsky ten huize van een Bengaalsch edelman, een Theosoof, en wilde zij niemand ontmoeten, naar ik vermoedde, om zich voor te bereiden, ergens naar de Tibetaansche grens te gaan. Ondanks al ons aandringen kregen we maar één antwoord van haar: dat wij volstrekt niet aan haar moesten blijven hangen, dat zij ons niet noodig had, en dat zij geen recht had, de Mahatma's lastig te vallen met allerlei vragen, die alleen den vragers aangingen, want dat zij hun eigen zaken het best kenden. In wanhoop heb ik toen besloten, om, er kome van wat wil, de grens over te trekken, die ongeveer twaalf paal van hier ligt, en de Mahatma's te ontmoeten — of te sterven. Geen moment heb ik er aan gedacht, dat hetgeen ik ging ondernemen, beschouwd zou worden als de overijlde daad van een krankzinnige. Ik bezat geen vergunning, geen pas van den Rajah van Sikkhim, en toch was ik besloten, tot in het hart van dien half zelfstandigen staat door te dringen, waar, als er iets gebeurde, de Engelsch-Indische ambtenaren, zelfs al konden zij, mij niet zouden willen beschermen, daar ik de grens overgestoken was zonder hunne toestemming. Daar dacht ik allemaal niet aan, doch gaf me over aan de alles beheerschende gedachte, om mijn Goeroe te zoeken. Zonder een woord over mijn plannen tegen wien ook maar te reppen, vertrok ik in den morgen van den 5den October op zoek naar den Mahatma. Een regenscherm en een pelgrimstaf waren mijne eenige wapens, en mijn beurs bevatte

slechts een paar roepies. Ik droeg een gelen pij en muts. Telkens als ik vermoeid was onder weg, heeft mijn kleed mij voor eene kleinigheid in geld een rijdier verschaft. Den zelfden namiddag heb ik de oevers van den Runjit-rivier bereikt, welke de grensscheiding uitmaakt tusschen het Britsche en het Sikkhimgebied. Ik trachtte de rivier over te steken over de rottan-hangburg, doch die zwaaide zoo vervaarlijk heen en weer, dat ik, die nog nooit kennis gemaakt had met ontberingen van welken aard ook, het niet kon uithouden. Zoo liet ik me dus met een pont overzetten, wat ook niet zonder groote moeite en gevaar ging. Ik liep den heelen namiddag door, en drong zoo langs een smal voetpad diep in Sikkhim binnen. Ik kan onmogelijk zeggen, hoeveel paal ik voor donker afgelegd heb, maar zeker is het niet minder dan 20 of 25 paal geweest. Overal was niets anders te zien dan ondoordringbaar rimboe en bosch, bij lange tusschenpoozen afgewisseld door eenzame hutjes der bergbevolking. Toen de duisternis inviel, begon ik rond te zien naar een rustplaats voor de nacht. Dien namiddag had ik al een luipaard en een wilde kat ontmoet op mijn pad, en nu verwondert het me nog, dat ik toen niet bang was en niet weggeloopen ben. Voortdurend heeft een zekere geheime invloed mij bestuurd. Geen ooogenblik van vrees of angst heb ik gekend. Misschien was er in mijn hart geen plaats voor eenig ander verlangen dan dat, om mijn Goeroe te vinden. Juist toen het donker werd, ontdekte ik op een paar meter afstand van het pad een eenzame hut. Ik ging er heen in de hoop, daar nachtverblijf te vinden. De deur was gesloten. De hut was niet bewoond. Bij nader onderzoek vond ik eene opening aan de west-zijde. Zij was klein, maar toch kon ik er door. Zij had een luikje met een houten grendel. Toevallig hadden de bergbewoners vergeten, dat te sluiten, voordat zij de deur afsloten. Na alles was er verder gebeurd is, zie ik natuurlijk in alles de beschermende hand van mijnen Goeroe, en geen toeval. Toen ik binnen was, bevond ik, dat het kamertje door een deur met een ander kamertje in verbinding stond, en dat zij tezamen de geheele ruimte innamen. Ik heb me, na de deur en het eenige venster gesloten te hebben, neer gelegd, en viel met al mijn gedachten gevestigd op mijn Goeroe spoedig in diepen slaap. Het kan tien of elf uur geweest zijn, toen ik wakker werd door zware voetstappen in de aangrenzende kamer. Duidelijk kon ik twee of drie menschen samen hooren praten

in een mij onbekend dialect. Ik kan me het nu niet zonder beven herinneren. Elk oogenblik hadden zij bij mij binnen kunnen komen, en me afmaken om mijn geld. Als zij mij voor een inbreker hadden gehouden, ware mijn lot niet veel beter geweest. Een kort oogenblik flitsten al die gedachten door mijn hoofd, echter heeft toen mijn hart geen moment sneller geklopt uit vrees, en dacht ik toen heelemaal niet door over de geringe kansen die ik had. Ik weet niet, welke geheime invloed mij geboeid hield, doch niets kon me vrees aanjagen, of uit het evenwicht brengen. Ik was volmaakt rustig. Hoewel ik meer dan twee uur wakker heb gelegen, en in het donker lag te turen, en zelfs het kamertje op en neer geloopen heb, om te zien, of er, zoo noodig, nog kans op ontsnappen was naar het bosch, van waar ik was binnen gekomen, zoo ging dat alles zonder vrees in mijn hart. Zoo legde ik me dus weer te ruste. Na een gezonde slaap, niet gestoord door droomen, ben ik bij zonsopgang wakker geworden. Toen heb ik vlug mijn schoenen aangetrokken, en heb ik de hut door het zelfde venster verlaten, waardoor ik binnen was gekomen. Ik kon de eigenaren der hut in de andere kamer hooren snurken. Ik heb echter geen tijd verloren, doch bereikte het pad naar Sikkhim (de stad) en vervolgde mijn weg met onverflauwden ijver. In het diepst van mijn hart dankte ik mijn vereerden Goeroe voor de bescherming, welke hij mij gedurende de nacht had verleend. Wat heeft de menschen in die hut weerhouden, de tweede kamer binnen te gaan? Wat hield mij zoo zuiver en kalm van geest, alsof ik een kamer van mijn eigen huis was? Wat kon mij zoo heerlijk doen slapen onder zulke omstandigheden, alom het donkere woud, dat krioelt van wilde beesten, en een paar koppensnellers zooals de Sikkhimmers heeten, in de kamer naast mij met niets anders dan een ruwe deur tusschen hen en mij?

Toen het goed licht geworden was, vervolgde ik mijn weg over bergen en dalen. In het zadel of te voet was de reis geenszins aangenaam voor iemand, die niet evenals ik zoo diep in gedachten verzonken was, dat niets wat het lichaam deerde, tot me doordrong. Ik heb den laatsten tijd de macht tot concentratie zoo hoog opgevoerd, dat het me meermalen gelukt is, geheel onbewust te zijn van hetgeen rondom plaats greep, als mijn geest bezig was met het eenige doel van mijn leven. Velen mijner vrienden kunnen dat getuigen, doch zoo sterk als in dit geval was het nog nooit geweest.

Het was, geloof ik, tusschen acht en negen uur v.m.. Ik volgde den weg naar de stad Sikkhim, van waar naar 't zeggen der voorbijgangers op den weg, ik in mijn pelgrimsdracht gemakkelijk naar Tibet zou kunnen oversteken, toen ik plotseling een eenzaam ruiter in galop mij tegemoet zag komen. Naar zijne groote gestalte en zijn bekwaamheid in het rijden te oordeelen, hield ik hem voor een officier van den Rajah van Sikkhim. Nu, dacht ik, ben ik erbij! Hij zal me mijn pas vragen, en wat ik hier in het onafhankelijke Sikkhim kom doen, en dan zal hij me laten arresteeren, en me op zijn best terug zenden. Toen hij nader kwam hield hij in. Ik keek hem aan en herkende hem onmiddellijk .....

Ik stond in de eerbiedwaardige tegenwoordigheid van hem, den zelfden Mahatma, mijn eigen vereerden Goeroe, dien ik eens had gezien in zijn astraallichaam op het balkon van het Theosofisch Hoofdkwartier. Hij was het, de Broeder uit de Himalaya van den onvergetelijken laatsten Decembernacht, die zoo vol tegemoetkoming een brief had laten vallen in antwoord op een schrijven, dat ik slechts een uur te voren aan Mevr. Blavatsky had gegeven, en welke mij niet verlaten had al dien tijd. Zóó als ik hem herkende, lag ik aan zijne voeten. Op zijn bevel stond ik op, en, op mijn gemak zijn aangezicht beziende, vergat ik mezelf geheel in het beschouwen van dat beeld, dat ik zoo goed kende, daar ik het aan Col. Olcott toebehoorende portret zoo herhaalde male gezien had. De majesteit van zijne verschijning, welke me de verpersoonlijking leek van macht en denkkracht, hield me geboeid. Zoo stond ik dan ten slotte van aangezicht tot aangezicht tegenover den Mahatma van den Himavat, zoo was het dan geen sprookje, geen schepping van mediumieke inbeelding, zooals de sceptici zeiden. Het was geen nachtelijke droom, het was tusschen negen en tien uur in den voormiddag en de zon bescheen als stille getuige het tooneel. Ik zie hem voor me in vleesch en bloed, en hij spreekt tot me op zachten, vriendelijken toon. Wat meer kon ik nog wenschen? De overmaat van geluk maakte me stom. Slechts na verloop van tijd kon ik een paar woorden uiten, aangemoedigd door zijn vriendelijke toon en woorden. Zijn aanschijn is niet zoo licht van kleur als dat van Mahatma Kuthumi, doch nog nooit heb ik een zoo schoon gelaat gezien, een zoo majestueuse en groote gestalte. Evenals op het portret draagt hij een korten zwarten baard en lang

zwart haar, dat tot op zijn borst golft, alleen zijne kleeding was anders. In plaats van een wit los kleed droeg hij een gelen, met bont gevoerden mantel, en op het hoofd in plaats van een tulband een gele Tibetaansche vilten muts, zooals ik die in dit land had zien dragen door de Bhutaneezen. Toen de eerste oogenblikken van verrassing en verrukking over waren, en ik me kalm den toestand kon indenken, heb ik een lang gesprek met hem gehad. Hij zeide me, niet verder voort te gaan, want dat ik dan een ongeluk zou krijgen. Ook zeide hij me, geduldig te wachten, als ik een aangenomen leerling wenschte te worden, dat er velen zich als candidaat opgaven, doch er slechts weinigen waardig bevonden worden; er worden er geen afgewezen, doch allen worden beproefd, en de meesten leggen het dan af, zooals b.v. ..... en ..... Sommigen worden niet in het zelfde jaar aangenomen en beëedigd, doch krijgen een jaar uitstel. Ik bemerkte, dat de Mahatma slechts weinig Engelsch spreekt — of tenminste, dat leek me zoo —, en tot mij sprak hij in mijne moedertaal, het Tamil. Hij heeft me gezegd, dat, zoo de Chohan Mevrouw Blavatsky 't volgend jaar veroorloofde, naar Parijong te komen, ik mee mocht gaan. De Bengaalsche Theosofen, die de „Upasika" (Mevrouw Blavatsky) gevolgd hadden, zouden nu wel inzien, dat zij gelijk had met hen af te raden, haar steeds te volgen. Ik heb den gezegenden Mahatma gevraagd of ik aan anderen mocht mededeelen, wat ik gezien had. Dat stond hij toe, en hij zeide zelfs, dat ik goed zou doen, U alles per brief te beschrijven.

Ik moest de heele situatie op Uw denkvermogen indrukken, en U verzoeken, toch vooral goed te beseffen, dat hetgeen ik gezien heb, geen bloote „verschijning" was, het astraallichaam van den Mahatma, zooals wij hem te Bombay zagen, doch de levende man in zijn eigen stoffelijk lichaam. Het geliefde hem, me te zeggen, toen ik mijn vaarwel-Namaskaram (buigingen) maakte, dat hij op weg was naar het Britsche gebied, om de Upasika te ontmoeten. Alvorens hij me verliet, kwamen er nog twee ruiters aan, naar ik geloof, zijn gevolg, waarschijnlijk Chela's, want zij waren gekleed als Gylung-Lama's, en zij droegen beide evenals hij lang, loshangend haar. Zij volgden den Mahatma, toen hij doorreed, in een kalmen draf. Meer dan een uur lang stond ik te turen naar de plek, die hij zoo juist verlaten had, en toen ben ik langzaam teruggekeerd. Toen merkte ik voor het eerst, dat mijn

lange laarzen mijn beenen op verscheidene plaatsen gekneusd hadden, dat ik sedert den vorigen dag nog niets gegeten had, en dat ik te zwak was, om door te loopen. Mijn heele lichaam deed me pijn. Op eenigen afstand ontwaarde ik een paar marskramers met beladen paardjes. Een van deze dieren heb ik gehuurd. In den namiddag kwam ik aan de Runjit-rivier, en ben ik haar overgestoken. Een bad in het koele water deed me goed. Ik heb daar toen in de eenige bazaar, die er was, wat vruchten gekocht, en met smaak gegeten. Onmiddellijk heb ik een ander paard genomen, en ben nog laat in den zelfden avond te Darjiling aan gekomen. Ik kon eten noch zitten, noch staan. Al mijn leden deden me pijn. Mijne afwezigheid had blijkbaar Mevr. Blavatsky zeer verontrust. Zij gaf me een uitbrander voor mijn dwaze en overijlde poging, om op die wijze Tibet te bereiken. Toen ik het huis binnen kwam, vond ik bij Mevr. Blavatsky Babu Parbati Chun Roy, Deputy Collector der Nederzettingen en Superintendent der Dearah-exploratie, en zijn assistent, Babu Kanty Bushan Sen, allebei leden onzer Vereeniging. Op hun verzoek en het bevel van Mevr. Blavatsky heb ik alles verteld, wat me overkomen was, waarbij ik natuurlijk mijn persoonlijk onderhoud met den Mahatma voor me hield. Allen waren zij op zijn zachtst uitgedrukt verwonderd. Per slot zal zij van dit jaar niet naar Tibet gaan, wat haar, me dunkt, ook onverschillig kan zijn, nu zij toch onze Meesters ontmoet heeft, en dus haar doel bereikt. Wij echter, ongelukkige lieden, verliezen daarmee onze eenige kans, nog eens te gaan, en onze hulde te brengen aan de Broeders der Himalaya, die, dat weet ik, niet zoo gauw meer, zoo ooit nog, over de Britsche grens zullen komen.

Nu ik den Mahatma gezien heb in het vleesch, en zijne levende stem gehoord heb, zegge toch nooit iemand meer tegen mij, dat de Broeders niet bestaan. Er kome nu, wat komen moet, de dood heeft voor mij geene verschrikking, evenmin als de wraak der vijanden, want ik weet, wat ik weet.

S. RAMASWAMIER.

DE WIJZEN VAN DE HIMAVAT.

GEDURENDE mijn reis met Col. Olcott hebben er verscheidene occulte verschijnselen plaats gehad, zoowel waar hij bij tegenwoordig was als in zijne afwezigheid, zooals onmiddellijke beantwoording van vragen in het handschrift van mijn Meester, en door Hem onderteekend, welke antwoorden kwamen op de door verscheidene medeleden gestelde vragen. Deze gebeurtenissen hebben plaats gehad, voordat wij Lahore bereikten, waar wij mijnen Meester lichamelijk hoopten te ontmoeten. Daar ben ik inderdaad door hem lichamelijk bezocht in drie achtereenvolgende nachten gedurende ongeveer drie uur telkens, terwijl ik bij mijn volle bewustzijn was, en zelfs eens Hem buitenshuis tegemoet gegaan ben. Voor zoover ik weet, bestaan er bij de spiritualisten geen verslagen van gevallen waarin een medium zijn volle bewustzijn heeft behouden, en een vooraf afgesproken bezoek van zijn geestelijk leider heeft ontvangen, hem buitenshuis tegemoet gegaan is, met hem het huis weer binnen gegaan is, hem een zetel heeft aangeboden, en dan een lang gesprek met dien „ontlichaamden geest" heeft gehouden op eene wijze, dat hij zelf den indruk had, in persoonlijk verkeer te staan met een belichaamd wezen. Bovendien was Hij, dien ik in eigen persoon te Lahore gezien heb, de zelfde als die ik in zijn astraal lichaam gezien had in het Hoofdkwartier der Theosofische Vereeniging, de zelfde ook, dien ik in vizioenen en trances had gezien in zijn duizenden mijlen veraf gelegen huis, dat ik in mijn astraal lichaam door zijne hulp en bescherming had mogen bereiken. Daar mijne psychische vermogens nauwelijks ont-

wikkeld waren, had ik Hem in die gevallen als een nog al wazige gestalte gezien, hoewel zijne gelaatstrekken altijd zeer scherp geweest waren, en de herinnering daaraan mij zeer duidelijk voor den geest stond, terwijl nu te Lahore, Jummoo en elders de indruk geheel verschillend was. In de vroegere gevallen gingen mijne handen bij het maken van de begroetingen door zijne gestalte heen, terwijl zij nu stoffelijke kleeren en vleesch aanraakten. Hier zag ik voor me een levend mensch, het origineel van de portretten, die in het bezit zijn van Mevr. Blavatsky en den Heer Sinnett, hoewel veel indrukwekkender in zijne geheele verschijning en houding. Ik zal hier niet verder ingaan op het feit, dat hij door Col. Olcott en den Heer Brouwn ieder afzonderlijk te Lahore ook gedurende twee nachten is ontmoet in het lichaam, daar zij zelf dat veel beter kunnen verhalen, zoo zij dat willen. Ook te Jummoo, waarheen wij van Lahore zijn gegaan, heeft de Heer Brouwn hem ontmoet op den derden avond na onze aankomst aldaar, en van hem een brief gekregen in het ons zoowel bekende handschrift, om niet te spreken van de bijna dagelijksche bezoeken die ik aldaar van hem mocht ontvangen. Nagenoeg iedereen in Jummoo weet wat er den daarop volgenden dag is gebeurd. De zaak is, dat ik het geluk gehad heb, opgeroepen en toegelaten te worden in een zekere heilige Ashrama, waar ik een paar dagen heb mogen verblijven in de gezegende tegenwoordigheid van verschillende Mahatma's van de Himavat en hunne leerlingen. Daar heb ik niet alleen mijn geliefden Goeroedewa en Colonel Olcott's Meester ontmoet, doch ook verschillende anderen van de Broederschap, onder wie één van de hoogsten. Het spijt me, dat de vostrekt persoonlijke aard van dit bezoek mij niet vergunt, daar veel mededeelingen over te doen. Moge het voldoende zijn, te verzekeren, dat de plaats, die ik heb mogen bezoeken, in de Himalaya gelegen was, en niet een of ander Zomerland der verbeelding, en dat ik hem heb gezien in zijn eigen Sthula Sharira (stoffelijk lichaam) en dat ik mijn Meester geheel denzelfden gevonden heb als de gedaante, die ik op eerdere tijdstippen van mijn leerlingschap had ontmoet. Zoo heb ik mijn geliefden Goeroe niet alleen gezien als een levend mensch, doch tevens als een jonge man in vergelijk met anders Sadhus van het eerbiedwaardige gezelschap, en bovendien veel vriendelijker en

volstrekt niet verheven boven een guitige opmerking op zijn tijd en een gemoedelijk praatje. Op den tweeden dag na mijne aankomst was het mij vergund een gesprek van over een uur te houden met mijn Meester. Toen hij me vroeg, waarom ik zoo vol verwondering naar hem opzag, heb ik hem de tegenvraag gesteld: „Hoe komt het, Meester, dat eenige onzer leden der Vereeniging zich in het hoofd gehaald hebben, dat U een „man op leeftijd" zoudt zijn, en dat zij U helderziend hebben waargenomen als iemand van over de zestig?" Hierop glimlachte hij goedig, en zeide, dat deze laatste misvatting te wijten was aan de verhalen van zekeren Brahmachari, een leerling van een Vedantynschen Svami in den Punjab [1]), die verleden jaar in Tibet het Hoofd eener Secte ontmoet had, een Lama op leeftijd, die toenmaals zijn (mijns Meesters) reisgenoot was geweest. Waar bedoelde Brahmachari in Indië later over die ontmoeting had gesproken, had hij bij verschillende menschen de misvatting gewekt omtrent dien Lama als zijnde de Meester. Wat betreft het helderziend waarnemen van hem als een man op leeftijd, zoo kon dat niet juist zijn, daar ware helderziendheid niemand tot zulke verkeerde gewaarwording kan leiden. Toen berispte hij me nog in gemoede voor het hechten van eenig belang aan den ouderdom van een Goeroe, omdat uiterlijke verschijning inderdaad bedriegelijk is, enz. en ging toen door met het uitleggen van andere vraagpunten.

Dit zijn ernstige feiten, en de lezer behoort hier in eene of andere richting te beslissen. Wat ik hier verkondig is òf waar òf gelogen. In het eerste geval komen de spiritualistische theorieën niet uit, en zal men moeten toegeven, dat de Broeders uit de Himalaya levende menschen zijn, en geen ontlichaamde geesten noch scheppingen van oververhitte verbeelding van geestdrijvers. Natuurlijk weet ik zeer wel, dat velen geen geloof zullen hechten aan mijn verhaal, doch ik schrijf slechts ten behoeve van de weinigen, die mij voldoende kennen, om in mij noch een overspannen medium noch een bedrieger te zien, en die altijd trouw en eerlijk voor hunne overtuiging zijn uitgekomen, en durven opkomen voor de zaak, die zij met zoo edele overgave zijn gaan dienen. Ik ben zoo vrij, zeer weinig rekening te houding met menschen, die lachen en spot-

1) Zie later: XXXIII Ontmoeting met een Mahatma.

ten om dingen, die zij niet kunnen en willen begrijpen. Indien deze regelen van dienst kunnen zijn, om een enkel lid onzer vereeniging of een enkel weldenkend mensch daarbuiten de aandrift te verschaffen, om de zaak der Waarheid en der Menschelijkheid te bevorderen, zal ik mijn plicht naar behooren hebben gedaan.

DAMODAR K. MALAVANKAR.

DE BROEDERS IN DE HIMALAYA — BESTAAN ZIJ?

BIDT, en u zal gegeven worden; klopt en u zal worden opengedaan", is een nauwkeurige wedergave van de stelling, die wordt ingenomen door den ernstigen onderzoeker naar het bestaan der Mahatmas. Het is me niet bekend, dat er iemand in ernst dit onderzoek heeft aangevat, en niet zou zijn beloond voor dien arbeid door het verkrijgen van kennis, neen zekerheid. Ondanks alles zijn er vele menschen, die op alles hakken en afgeven, doch zich niet de moeite willen getroosten, iets zelf te onderzoeken. Zoowel de Europeanen als een deel van onze eigen landgenooten, — de al te vereuropëizeerde gegradueerden der Universiteiten — beschouwen het bestaan van de Mahatmas op zijn zachtst uitgedrukt met ongeloof en wantrouwen. De houding der Europeanen is wel te begrijpen, want deze dingen liggen zoo ver buiten hunne gedachtenspheer, en hunne zelfgenoegzaamheid is zoo groot, dat zij vrijwel ontoegankelijk zijn voor deze nieuwe ideeën. Veel moeilijker echter is het te begrijpen, hoe Indische menschen, die geboren en getogen zijn met de traditie dezer dingen, zulk eene sceptische houding kunnen aannemen. Veel natuurlijker ware het geweest, indien van hun kant alleszins welkom waren geheeten de bewijzen, die ik nu aan het publiek zal voorleggen met de zelfde genoegdoening, die de sterrenkundige ondervindt, wanneer een ster, wier bestaan hij berekend heeft, binnen het veld van zijne waarneming komt. Nog slechts twee jaar geleden was ik zelf een volslagen ongeloovige. In de eerste plaats had ik zelf nooit eenig occult verschijnsel meegemaakt, en ook had ik binnen den kring van landgenooten voor wie ik respect koesterde, de z.g. intellectueelen, nog nooit

iemand ontmoet, die dat wel gedaan had. Pas in October 1882 heb ik inderdaad mijn tijd en aandacht gewijd aan dit onderwerp, en het gevolg is dat ik aan het bestaan der Mahatmas even min twijfel als aan mijn eigen. Nu weet ik, dat zij bestaan. Langen tijd echter waren de bewijzen, die ik kreeg volstrekt niet van objectieven aard. Menig ding, dat voor mij een voldoend bewijs is, zou dat voor mijn lezers niet zijn. Aan de andere kant mag ik over de onweerlegbare aanwijzingen, die ik ontvangen heb, niet spreken. Daarom moet ik mijn best doen met het weinige, dat ik mag geven. In dit opstel zal ik die bewijzen naar voren brengen, welke volkomen bevredigend zijn voor hen, die in staat zijn, hunne bewijskracht onbevooroordeeld te overwegen.

De nu aan het publiek geboden bewijzen werden door mij gedurende de maanden October en November van 1882 verzameld, en zijn toentertijd aangeboden aan eenige vooraanstaande leden der Theosofische Vereeniging, onder wie de Heer Sinnett. Waar het verhaal van Broeder Ramaswamier over zijne ontmoeting met zijn Goeroe in Sikkhim juist zou worden gepubliceerd, was het huns inziens niet noodig, toen tevens dit opstel uit te geven. Waar echter van zekere zijde getracht wordt, de uitwerking van Ramaswamier's aanwijzingen te kleineeren, door die zoo onzinnig mogelijk te betitelen als „de ervaringen van een op de wandeling half bevroren ontvanger", geloof ik, dat het goed is, over te gaan tot het publiceeren van daarvan geheel onafhankelijke bewijzen van minstens even groote kracht, al zijn zij ook van geheel anderen aard. Dit ter verklaring van het uitstel der publicatie van dit artikel, dat hiermee wordt over gegeven aan onze sceptische vrienden. Mogen zij eens kalm nadenken en hun oordeel vormen over de getuigenis van den Tibetaanschen marskramer te Darjiling, die gesteund en aangevuld wordt door de getuigenis van den jongen Brahmachari te Dehradun. Degenen, in wier tegenwoordigheid de getuigenis van deze personen is opgenomen, bekleeden allen geachte posities in de maatschappij. Eenigen van hen staan vooraan in de Hindoe-samenleving, en velen zijn er in geen enkel opzicht verbonden met de Theosofische beweging, doch eerder die beweging niet genegen. Ik herhaal, dat ook ik in die dagen nog al sceptisch gestemd was. Slechts nadat ik de hier vermelde bewijzen

had gekregen en ook nog bij meerdere gelegenheden het daadwerkelijk bewijs had ontvangen van de aanwezigheid van mijn vereerden Meester Mahatma Koothoomi, wiens bestaan mij geheel onafhankelijk van Mevrouw Blavatsky, Colonel Olcott, of eenig ander Chela, volstrekt duidelijk was geworden en dat op verschillende wijze, heb ik eindelijk mijn dwaze twijfel opgegeven. Nu geloof ik niet langer, ik weet zeker, en gaarne zou ik anderen aan die wetenschap helpen.

Gedurende mijn bezoek aan Darjiling heb ik in één huis gelogeerd met verschillende Theosofen, die alle vurige strevers waren naar het hoogere leven, en waarvan de meesten net als ik twijfelden aan het bestaan der Mahatma's der Himalaya. Te Darjiling heb ik menschen ontmoet, die beweerden Chela's te zijn van de Broeders uit de Himalaya, en Hen ontmoet te hebben, en jaren lang met Hen te hebben omgegaan. Zij lachten om onze bezwaren. Een hunner toonde ons een bewonderenswaardig uitgevoerd portret van een man, die ongewijfeld een heilige moest zijn, en die, zooals mij werd gezegd, de Mahatma Koothoomi (nu mijn vereerde Meester) moest zijn, aan wien Mr. Sinnett zijn „Occulte Wereld" heeft opgedragen. Een paar dagen na mijn aankomst kwam er een Tibetaansch marskramer met name Sundook toevallig bij ons aan, om zijne waren te koop te bieden. Sundook was al sinds jaren wel bekend in Darjiling en omstreken als een reizend handelaar in Tibetaansche curiositeiten, en hij bezocht de streek elk jaar voor de uitoefening van zijn bedrijf. Gedurende ons verblijf zocht hij ons meermalen op, en hij scheen ons door zijn waardig optreden en aangename vormen een geboren gentleman. Niemand kon in hem in de verste verte eenigen karaktertrek ontdekken, die deed denken aan de onbeschaafde wilden, die de Tibetanen volgens de Europeesche opvatting moeten zijn. Hij had zeer wel voor een geoefend hovelìng kunnen doorgaan, alleen was hij daar te goed voor. Hij kwam bij ons aan, terwijl ik in huis was. De eerste keer kwam hij met een jongen Goorkha, genaamd Sundar Lall, een geemployeerde van het kantoor van de *Darjiling News*, die dienst deed als tolk, doch wij ontdekten spoedig, dat het speciale dialect van Hindi. dat hij sprak, goed verstaanbaar was voor eenigen onzer, zoodat we den tolk konden ontberen. Den eersten dag stelden we hem eenige al-

gemeene vragen omtrent Tibet en de secte der Gelugpa's waartoe hij zeide te behooren. Zijne antwoorden kwamen overeen met de uitspraken van Bogle, Turnour en andere reizigers. Op den tweeden dag hebben we hem gevraagd, of hij wel eens gehoord had van menschen, die over buitengewone krachten beschikten, behalve de groote lama's. Hij zeide, dat er inderdaad zulke menschen bestaan, en dat zij geen gewone lama's zijn, doch veel hoogere wezens, en dat zij gewoonlijk leefden in de bergen achter Tchigatze en ook in de nabijheid van Lhassa. Deze menschen, zeide hij, deden vele wonderen, en eenige hunner Chela's of Lanoe's zooals zij in Tibet heeten, genezen de zieken, door hun wat uit de hand gepelde padiekorrels te eten te geven, enzoovoort. Toen kwam een onzer op een lumineus idee. Zonder er eerst over te praten, hield hij hem plotseling het bovenvermelde portret van den Mahatma Koothoomi voor. Hij keek er eenige seconden naar, en scheen het toen plotseling te herkennen, want hij maakte er eene diepe buiging voor, en zeide, dat het de beeltenis was van een Chohan (Mahatma) dien hij ontmoet had. Toen begon hij vlug de kleeding en de naakte armen van den Mahatma te beschrijven, en de daad bij het woord voegende, deed hij zijn opperkleed uit, stroopte zijne mouwen op en liet zoo bij benadering gestalte en kleeding van het portret uitkomen.

Hij vertelde, dat hij dezen Mahatma gezien had in gezelschap van een aantal Gylungs ongeveer een jaar te voren (begin October 1881) in een plaatsje, genaamd Giansi, twee dagreizen ten zuiden van Tchigatze, waar de verteller heen was gegaan, om inkoopen te doen voor zijn kleinhandel. Toen we hem vroegen naar de naam van den Mahatma, zeide hij tot onze groote verwondering: „*Zij* worden Koothum-pa genoemd". Toen we daar verder op ingingen, en hem vroegen, wat hij met dat „*Zij*" bedoelde, en of hij het over één man had of over meerdere, antwoordde hij, dat er vele Koothum-pa's waren, doch dat er slechts een hoofd over hen was, daar de leerlingen altijd naar hunnen Goeroe genoemd worden. Daar deze Koot-hum heette, heetten zijne leerlingen Koot-hum-pa. Een Tibetaansch woordenboek gaf meer inlichtingen over deze kwestie. Wij vonden daarin, dat „pa" beteekent „MAN" „Bod-pa" is een „man uit Bod of Tibet" enz. Zoo beteekent dus Koothum-pa

man of leerling van Koothoom of Koothoomi. Te Giansi, zeide de marskramer, was de rijkste handelaar van de plaats naar den Mahatma toe gegaan, die op een ruim veld zijn tent had opgeslagen, en had hem gevraagd, hem den zegen te willen geven van in zijn huis te verblijven. De Mahatma had toen geantwoord, dat hij liever bleef, waar hij toen eenmaal was, daar hij de heele wereld had te zegenen, en niet een enkel persoon. Het volk, en onder hen onze vriend Sundook had offergaven naar den Mahatma gebracht, doch deze gelastte, die onder de armen te verdeelen. Sundook werd door den Mahatma aangespoord, zijn handel voort te zetten op zulk eene wijze, dat hij niemand daarmee schade zou doen, en waarschuwde hem, dat zulks de eenige weg tot voorspoed was. Toen wij hem zeiden, dat er in Indië velen waren, die weigerden te gelooven, dat die Broeders in Tibet bestonden, bood Sundook aan, elken vrijwilligen getuige mee te nemen naar dat land, om ons door dien te laten overtuigen van dat bestaan en hij zeide wel eens te willen weten, waar die Broeders dan wèl bestonden, zoo het niet was in Tibet. Toen we hem lieten merken, dat sommige menschen heelemaal niet aan het bestaan van zulke menschen wilden gelooven, werd hij boos. Hij stroopte zijn mouwen op, liet zijn gespierde armen zien, en verklaarde, dat hij lust had een gevecht aan te gaan met den eersten den besten, die zou durven beweren, dat hij iets anders dan de waarheid had gezegd.

Toen we hem een bijzondere rozenkrans lieten zien, die aan Mevr. Blavatsky behoorde, zeide de kramer, dat zoo iets alleen uit de handen van den Tesshu Lama kon zijn verkregen, daar geen bedrag in geld in staat was, dat elders te verschaffen. Toen de Chela, die bij ons was, zijn kleed opstroopte, en vroeg, of hij zijn ambt aan zijn kleed herkende, zeide de kramer, dat hij een Gylung moest zijn, en boog hij daarbij zeer diep voor hem als een van zelf sprekende hulde. Getuige hiervan waren Babu Nobin Krishna Bannerji, gedeputeerd magistraat van Berhampore, M. R. Ry. Ramaswamiyer Avergal, districtsontvanger van Madura (Madras), de reeds vermelde Ghoorka, het geheele gezin van eerstgenoemden heer en schrijver dezes.

Nu zullen we de andere hiermede overeenstemmende getuigenis behandelen. Deze kwam zeer toevallig in mijn bezit. Een jong Ben-

gaalsch Brahmachari, die slechts kort voor onze ontmoeting was teruggekeerd uit Tibet, en die toen te Dehradun in de Noord-west Provincies van India, bij mijn aangetrouwden grootvader den eerwaarden Babu Devendra Nath Tagore van den Brahmo Samaj verbleef, heeft onverwachts in tegenwoordigheid van een aantal eerbiedwaardige getuigen het volgende verhaal gedaan: Op den 11den van de Bengaalsche maand Asar (1882), wat de twaalfde dag van wassende maan was, had hij eenige Tibetanen ontmoet, de Koothum-pa's geheeten, die met hunnen Goeroe gelegerd waren in een veld bij Taklakhar, een plaatsje op een dagreis afstand van het Meer van Mansarovara. De Goeroe en de meesten zijner leerlingen, die Gylungs genoemd werden, droegen mantels zonder mouwen over roode onderkleeren. Het gelaat van den Goeroe was zeer schoon, en zijn haar, dat niet gescheiden was, maar eenvoudig naar achteren gekamd, golfde over zijne schouders. Toen de Brahmachari den Mahatma voor het eerst zag, las deze in een boek, dat volgens de Gylungs de Rig Veda was.

De Goeroe groette hem, en vroeg hem waar hij vandaan kwam. Toen hij merkte, dat de reiziger nog niets gegeten had, beval de Goeroe, dat men hem gemalen gerst en thee zou geven. Daar de Brahmachari nergens vuur zag, om het voedsel op te koken, vroeg de Goeroe een koek van koemest, de gewone brandstof in dat land, en stak die in brand door er op te blazen, en gaf het vuur toen aan onzen Brahmachari. Deze verzekert ons, dat hij het zelfde verschijnsel meermalen heeft zien vertoonen door andere Goeroe's of Chohans, zooals zij in Tibet genoemd worden, en wel te Gauri, eene plaats ongeveer op een dagreis afstand van de grot van Tarchin aan de Noordhelling van den berg Kailas. Een herder, die zwaar aan rheumatische koortsen leed, kwam daar naar een Goeroe om hulp. Deze gaf hem een paar rijstkorrels, die hij ter plaatse met de hand uit de padie kneep en op stel en sprong was de man na het eten daarvan genezen.

Alvorens afscheid te nemen van de Koothum-pa's en hunnen Goeroe bemerkte de Brahmachari, dat zij aan een feest gingen deelnemen aan de oevers van het Mansarovara-Meer, en dat zij daarna naar het Kailas-gebergte zouden trekken.

Bovenstaande beweringen zijn door den Brahmachari herhaaldelijk gedaan in tegenwoordigheid van o.a. Babu Devendra Nath

Tagore uit Jorasanko Calcutta, Babu Cally Mohan Ghose van de Trigonometrische opname brigade voor Indië te Dehradun, Babu Cally Cumar Chatterji aldaar, Babu Gopi Mohan Ghosh van Dacca, Babu Priya Nath Sastri, schrijver bij Babu Devendra Nath Tagore, en schrijver dezes. Commentaren lijken me overbodig. en de feiten zullen voor elk redelijk brein sprekend genoeg zijn. De weerzin echter, om ons veld van waarneming te verruimen, is groot, en ook komt er veel opzettelijke wanvoorstelling voor. De aard dezer getuigenissen is zeer bijzonder, daar wij beide getuigen slechts bij toeval ontmoet hebben. Zelfs al zou men toegeven, wat niet in mij opkomt, dat de Tibetaansche marskramer te voren ruggespraak zou hebben gehouden met een of ander belanghebbende bij zijn verhaal, wat kan dan wel den Brahmachari bewogen hebben, iemand, die zooals we allen weten tot eene secte behoort, die bekend staat om haar waarheidsliefde, iemand bovendien, die geen flauw idee kan gehad hebben van het belang, dat ik stellen moest in zijn verhaal, en hoe kon hij precies de zelfde beweringen uiten als de Tibetaansche handelaar aan het andere uiteinde van het land? Onontwikkelde menschen kunnen zich zelf ongetwijfeld misleiden, doch deze beweringen gaan over op zichzelf staande feiten, welke binnen den gezichtskring der verhalers waren gevallen, en niets te maken hadden met meeningen daaromtrent of beoordeeling daarvan. Zoo blijft er geen ruimte voor twijfel over aan de waarachtigheid der feiten, als we de getuigenis van den kramer Sundook in verband brengen met die van den Brahmachari. Ten overvloede zij nog vermeld, dat het verhaal van den Brahmachari niet het resultaat was van een reeks aan hem gestelde vragen, doch deel uitmaakte van zijn vrijwillig gedaan reisverhaal over het afgeloopen jaar, en dat hij vrijwel onbekend is met de Engelsche taal, als ook, dat hij naar mijn beste weten nauwelijks gehoord kan hebben van de Theosofie. Wanneer er nu iemand mocht zijn die de onderling overeenstemmende doch van elkaar onafhankelijke getuigenissen van den Brahmachari en van Sundook zou willen loochenen op grond daarvan, dat zij dingen beschrijven, die te voren nog niet zijn waargenomen, kan ik niet anders zeggen, dan dat zulks een wonderlijke dwaasheid zou zijn. Integendeel is het vastgesteld door de getuigenis van vele zijner Chela's dat de Mahatma Koothoomi een levend mensch is als een onzer, en bovendien werd hij door twee personen bij verschillende gelegenheden ge-

zien. Dit zal naar ik hoop voor goed den twijfel op zij zetten van degenen, die in de occulte verschijnselen gelooven, doch die zulks toeschrijven aan de werking van „geesten". Men lette vooral op eene omstandigheid. Men zal misschien naar voren brengen, dat gedurende het verblijf van den marskramer te Darjiling Mevrouw Blavatsky daar ook was, en dat zij hem omgekocht kan hebben, om zulk eene verklaring af te leggen, maar dan kan datzelfde toch zeker niet gezegd worden van den Brahmachari, die alles zoo nauwkeurig bevestigt. Deze kende noch den marskramer noch Mevr. Blavatsky, had nooit van Colonel Olcott gehoord, daar hij juist van zijn lange reis was teruggekeerd, en hij had geen flauw idee er van, dat ik lid der Vereeniging was. Zijn getuigenis was geheel vrijwillig. Sommige anderen, die toegeven, dat de Mahatma's bestaan, maar dat er volstrekt geen bewijs is, dat zij op eenige wijze in verband staan met de Theosofische Vereeniging, zullen wel willen inzien, dat zeker à priori de mogelijkheid niet is uitgesloten, dat deze groote zielen belangstellen in een zoo menschlievende Vereeniging als de onze. Zoo is het dan een goedkoope beleediging te noemen van een aantal zelfopofferende menschen, als men hunne getuigenis zonder een onpartijdig onderzoek zou willen verwerpen.

Met opzet spreek ik in het geheel niet over de reeds aan de openbaarheid prijs gegeven bewijzen. Elk stel bewijzen sta op zichzelf, en dan zal hunne gezamelijke kracht onweerstaanbaar zijn.

MOHINI M. CHATTERJI.

ONTMOETING MET EEN MAHATMA.

TEN tijde, dat ik mijn tehuis verliet, om in de Himalayas te zoeken naar het Hooge Wezen, had ik de Brahmacharyaashrama aangenomen (het religieuse bedelaarschap) en was ik volslagen onbekend met het bestaan van de philosofische secte der Theosofen in Indië, die geloofden in het bestaan van de Mahatmas of „Oppermenschen". Deze en andere feiten van mijn reisverhaal zijn volkomen juist, en behoeven evenmin verbeterd te worden als tegengesproken of herhaald. Mijne eenige bedoeling is een meer volledig verslag te geven van mijn onderhoud met de Mahatmas.

Alvorens ik den zoogenaamden Mahatma, Koothum-pa ontmoette en ook na dien, heb ik het geluk gehad, verschillende andere bekende Mahatma's te ontmoeten, van wie ik bij tijd en wijle eene nauwkeurige beschrijving hoop te geven, doch hier wensch ik alleen iets te zeggen over Koothum-pa.

Toen ik op weg was van Mansarovara en de Kailasa naar Almora, had ik op een goeden dag heelemaal niets meer te eten. Ik wist waarlijk niet, hoe aan voedsel te komen. Daar er in de verste verte geen menschelijke woonplaats was te ontdekken, kon ik geen hulp verwachten, en slechts God bidden onder het geduldig vervolgen van mijn tocht. Tusschen Mansarovara en Taklakhar kwam ik aan een tent, die terzijde van den weg was opgeslagen, en waaromheen verscheidene Sadhus (heilige mannen), ook wel Chohans genaamd, ten getale van zeventien zaten. Wat hunne kleeding betreft zijn de gegevens van Babu M. M. Chatterji volkomen juist. Toen ik naar hen toeging, hebben zij mij zeer vriendelijk ontvangen, en zij begroetten me met den uitroep „Raam, Raam". Ik beantwoordde hunnen groet

en zette me bij hen neder, en zij begonnen dadelijk een gesprek met me en vroegen me, waar ik van daan kwam, en waarheen ik ging. Hun hoofd zat in de tent en was verdiept in een boek. Ik informeerde naar zijn naam en vroeg in welk boek hij las. Een der Chela's antwoordde me op plechtigen toon, dat zijn naam was Goeroe Koothumpa en dat het boek was de Rig-Veda. Lang geleden had ik al van eenige Pandits uit Bengalen gehoord, dat de Lama's van Tibet zeer goed op de hoogte waren van de Rig-Veda, en hier had ik het bewijs daarvoor. Toen hij na eenigen tijd klaar was met zijne lectuur, liet hij me door een der leerlingen naar binnen roepen. Toen ik in de tent kwam, riep hij me ook een „Raam, Raam" toe en ontving hij me zeer vriendelijk en hoffelijk, en sprak hij me zacht toe in het zuiverste Hindi. Hij richtte de volgende woorden tot me: „Ge moest hier maar eenigen tijd blijven en de markt te Mansarovara meemaken, die binnen kort zal worden gehouden. Hier hebt ge voldoende tijd en rustige plekjes voor uwe meditaties. Ik zal u gaarne in alles bijstaan". Hij onderhield zich nog eenigen tijd met me, en ik zeide hem, dat zijne gezegden volkomen juist waren, doch dat er een bijzondere reden was, die me verhinderde, aan zijne uitnoodiging gevolg te geven. Hij begreep dadelijk, wat ik bedoelde, en daarop heeft hij me eenige persoonlijke raadgevingen gegeven voor mijnen geestelijken vooruitgang, en me goede reis gewenscht. Voor mijn vertrek had hij begrepen, dat ik honger had, en noodigde hij me uit, wat te gebruiken. Een der leerlingen kreeg bevel, mij van voedsel te voorzien, wat onmiddellijk gebeurde. Om mij van warm water te voorzien voor de afwasschingen, blies hij even in een turf van koemest, welke daarop dadelijk vlam vatte. Dit is onder de Lamas in de Himalaya niets bijzonders. Ook M. M. Chatterji verhaalt daarvan omstandig. en dus behoef ik dat niet verder uit te leggen.

Zoo lang ik daar bij dezen Lama ben geweest, heeft hij geen woord gerept, om mij tot het Boeddhisme te bekeeren, doch hij zeide alleen: „Het Hindoeïsme is de beste Godsdienst, geloof steeds in de Mahadewa, Hij zal u goed doen. Ge zijt nog jong, laat u nooit verleiden door het bijgeloof van anderen". Ongeveer drie uur lang heb ik zoo een onderhoud met den Mahatma gehad, en toen heb ik afscheid genomen, en mijn reis hervat.

Ik ben noch Theosoof noch aanhanger van een of andere secte, maar vereer alleen het eenige OM. Wat den Mahatma betreft, zoo durf ik te zeggen, dat ik persoonlijk heb ingezien, dat hij inderdaad een groot Mahatma is. Bovendien ben ik van zijne grootheid overtuigd door de vervulling van eenige zijner voorspellingen. Van al de Mahatma's der Himalaya, die ik heb ontmoet, was hij de beste kenner van Hindi. Wat betreft zijne geboorteplaats of woonplaats heb ik geen vragen gesteld. Ook kan ik niet zeggen, of hij de Mahatma der Theosofen is. Wat betreft den ouderdom van de Mahatma Koothumpa, zoo was het, zooals ik ook aan Babu M. M. Chaterji heb gezegd, een man op leeftijd.

RAJANI KANT BRAHMACHARIN.

DE GEHEIME LEER.

EENIG ervaringen, welke we omtrent den drempel tot de occulte studie meemaken, hebben een zoo verwarrend en zelfs kwellend karakter als word veroorzaakt door de taktiek der Broeders omtrent hetgeen wel en hetgeen niet mag worden geopenbaard aan de buitenwereld. Inderdaad moet men geduldig en volhardend zijn, voortdurend er op uit, de waarheden der occulte wijsbegeerte te benaderen, en toch kalm genoeg om te kunnen bijden den tijd, als er verhindering komt, om de ons op het eerste gezicht zoo stug en gierig lijkende houding van onze verlichte meesters te kunnen verdragen. De meeste menschen willen maar steeds nog alle omstandigheden beoordeelen naar eigen kennis en eigen opvattingen, of anders naar een maatstaf van goed en kwaad, welke speciaal voor onze moderne samenleving geldt en zoo kan er wel een scherp gestelde aanklacht worden geformuleerd tegen de bewaarders der waarheden der wijsbegeerte. De critici beweren, dat zij hun verstandelijk bezit naarstig hoeden onder de verklaring: „Wij hebben deze kennis verworven door gezette inspanning en ten koste van offering en veel lijden, en willen haar niet aan weelderige nietsdoeners in de schoot werpen, aan lieden die het niet verdienen". De meeste critici over de Theosofische Vereeniging en de door haar uitgegeven werken houden klaarblijkelijk aan dit idee vast, en zij kenschetsen de taktiek der Broeders als „zelfzuchtig" en „onredelijk". Zoo voeren zij ook aan, dat wat betreft de occulte vermogens wel kan worden toegegeven, dat zekere terughouding geboden is, teneinde gewetenlooze lieden niet instaat te stellen, onheil aan te richten, doch dat die zelfde

motieven toch niet kunnen gelden bij de mate van toebedeeling van de occulte waarheden der wijsbegeerte.

Onlangs ben ik tot het inzicht gekomen van zekere beschouwingen over dit onderwerp, die men gewoonlijk over het hoofd ziet. Ik zal die maar meteen openbaar maken, vooral, daar er nu zulk een groot geheel van occulte philosofie aan de wereld gegeven is, en degenen, die de waarde daarvan ten volle kunnen beseffen, het sterkst zijn in hun protest tegen het langzame tempo, waarin die wijsheid wordt uitgedeeld, en de zeldzame voorzorgen, die haar verdere ontwikkeling zelfs nu nog omgeven.

Om kort te gaan, is de heele verklaring van de voorzichtige taktiek, dat de Broeders volstrekt er van overtuigd zijn, dat de onthulling van de werkelijke waarheid (wat de geheime leer is) omtrent het ontstaan der wereld en der menschheid — omtrent de wetten van haar bestaan en haar einddoel — beslist van grooten invloed moet zijn op het welzijn van het menschdom. Kleine oorzaken hebben soms groote gevolgen, en het zaad der kennis, dat nu in de wereld gezaaid wordt, kan overvloedig vrucht dragen. Wij, die alleen het zaaien bijwonen, kunnen nog niet eens de macht en de strekking bevroeden van den stoot, dien we zelf mee helpen overbrengen. Die stoot zal echter nawerken en zal over een paar generaties de oorzaak blijken te zijn van machtige gevolgen in den een of anderen zin. Immers de occulte wijsbegeerte is geen schemerachtig systeem van bespiegeling, zooals de honderde andere philosofische systemen, waarmee de menschelijke geest overkropt is. Zij is de volstrekte Waarheid, en als eenmaal genoeg daarvan uitgedeeld is, zal zij door de grootste alsdan levende menschen als zoodanig worden erkend. Wat zal dan het gevolg zijn? De eerste uitwerking op de geesten, die haar leeren begrijpen, is een ware beeldenstorm. Alle soorten van godsdienstige begrippen en overleveringen worden door haar uitgedreven. Zij laat geen plaats over voor zelfs de grondbegrippen van een gewoon godsdienstig geloof. En wat blijft er dan over van alle begrippen van goed en kwaad, van de begrippen der zedelijkheid? Voorzeker bevat elke vezel der occulte wijsbegeerte hoogere zedelijkheid dan iets, wat door de gewone theologie wordt onderwezen, veel sterkere moreele kracht, dan is gelegen in de tweedehandsche en exoterische leeringen der bestaande godsdiensten, en toch zal een algeheele omzetting van

dat peil der zedelijkheid gepaard gaan met de grootste gevaren voor het menschdom. De orthodoxen van alle soort zullen wel spotten over ons, die zulk eene mogelijkheid van omzetting voorstellen. De orthodoxe Christenen van het Westen met hunne duizende kerken, die aan het landschap een heel eigen aanzicht geven, met hun vertrouwen in de reuzenmacht van geestelijkheid en zendelingen, hun Paus en hunne synoden, die allen samen werken voor het behoud van hunne godsdiensten met hun tallooze priesters, hun vurig heilsleger en hun tallooze secten, zullen eerder gelooven, dat de aarde tot poeder zal vergaan, dan dat het onweerstaanbare gezag der kerk kan worden aangetast. Al dezen echter rekenen buiten het proces der verlichte tijden. De onzinnigste godsdiensten sterven slechts langzaam, doch als zij eenmaal worden verworpen door de intellectueelen, dan sterven ze toch, zij het met vreeselijken doodstrijd, en misschien evenals Simson in den Tempel, doch zij kunnen niet blijven leven, als eenmaal de overtuiging, dat zij onwaar zijn, heeft post gevat in de leidsmannen van hun tijdperk. Wat we van het Christendom gezegd hebben, gaat evengoed op voor het Mohammedanisme en het Brahmanisme. Zoolang de occulte literatuur niet verder gaat dan het rechtzetten van verkeerde leerstellingen, is er geen gevaar bij. Zij kan dan aantoonen, dat er waarheid ten gronde ligt aan zelfs de vreemdste theologische verdichtsels. Dan kan ook de beminnaar der orthodoxie die uitleggingen welkom heeten. Dan is voor hem evenals voor den Christen het geloof, dat hij aanhangt, op een rots gegrondvest, en berust het op de grondslagen der wereld, vooral waar door die occulte onderzoekingen dan blijkt, dat het gestaafd wordt door eene groote oudheid in vergelijk met het beperkte gezichtsveld der oningewijde geschiedschrijvers, en dat niet duizenden maar billioenen dat geloof reeds hebben aangehangen, en het aan hunne nazaten hebben doorgegeven. Gedeeltelijke openbaring der occulte wijsbegeerte schijnt aanvankelijk slechts bevestiging te brengen van de canonieke leeringen. Zelfs kan zij die leeringen opsmukken met een welgevallige uitlegging der symbolen en ritualen, die eerst als 't ware zich aandienden met een zekere verontschuldiging, als zij letterlijk werden opgevat. Dit alles is echter slechts voorbereiding tot den grooten frontaanval. Wanneer de occulte wijsbegeerte eens zich in haar geheel zal aanmelden, zal zij zoo zeer beslag leggen op het geheele wezen harer be-

oefenaars, dat er niets anders in hun geest overeind kan blijven staan. In dat geval zal het aantal der ernstige beoefenaars vermenigvuldigen. Zelfs nu vermenigvuldigen zij zich blootelijk uithoofde van het weinige, wat reeds aan de openbaarheid werd prijs gegeven. Wel is waar, zal die studie voorloopig nog maar het doel blijven van de „weinigen", doch „zij die weten", weten onder andere ook, dat, zoo zij vrij spel krijgt, zij de geestdrift zal opwekken van alle meer gevorderde denkers. En wat zal er wel gebeuren, als de wereld in twee partijen verdeeld raakt, de geheele macht van het intellect en de cultuur aan de eene kant en aan de andere kant niets dan onwetendheid en geestdrijverij? Met zulk een vreeselijken strijd in het uitzicht zullen de Adepten, die een volmaakt inzicht hebben in het aantal der strijders en in de hun ten dienste staande strijdmiddelen, zich wel wachten, toe te geven aan het geroep van hen, die daar praten over zelfzucht en van het gierig voor zich houden van kennis, en zullen zij de gewetensvraag, hoeveel der occulte kennis mag worden uitgedeeld en op welk tijdstip, inderdaad moeten beantwoorden naar de maatstaf van hun eigen moraal en niet naar de onze, alvorens zij de lawine los laten.

De vraag is niet, dat begrijpe men goed, wat of van meer waarde is, de zedelijke maatstaf van de occulte wijsbegeerte, of de maatstaf van de versleten geloofsvormen. Als de wereld plotseling van het oude naar het nieuwe kon worden overgeschakeld, zou zij daar zeer wel bij varen. Dat kan echter niet, en de overgang is vol gevaren. Aan de andere kant is het even gevaarlijk, om in 't geheel geen stappen te doen in de richting van de omwisseling. Immers, hoe machtig de oude godsdiensten ook nog mogen zijn, waar de Paus nog millioenen gewetens beheerscht, al heeft hij geen wereldlijke macht meer, waar in de naam van den Profeet nog oorlogen kunnen worden ontketend, waar de oude Brahmanengewoonten nog tallooze menigten in onderworpenheid geboeid houden, zoo zijn toch ondanks dit alles die oude godsdiensten in seniele aftakeling. Zij zijn aan het aftakelen, omdat ze hun houvast verliezen op de ontwikkelde minderheid. Nog bevatten in alle landen de kampen der orthodoxen verschillende verstandelijke en cultureel hoog ontwikkelde menschen, maar een voor een ziet men hen deserteeren. In de laatste vijf en twintig jaar is er heel wat gebeurd in Europa. Heden ten dage worden er boeken uitgegeven, die voordien volstrekt onbestaanbaar waren geweest. Toen maak-

ten boeken opgang, welke we nu voor een verzameling gemeenplaatsen houden. Inderdaad beginnen de oude geloofsvormen langzamerhand hun vat op het menschdom te verliezen, in het bezadigde Oosten langzamer dan in Europa, doch ook daar geschiedt het geleidelijk, en er zal een tijd komen, of nu de occulte wijsbegeerte bekend gesteld wordt of niet, dat zij niet langer zulke dwaalleeringen op zedelijk gebied kunnen voortbrengen als zij tot nog toe gedaan hebben. Het is dus wel klaar en duidelijk, dat er in hun plaats iets anders moet komen. Vandaar dan ook de besluiten, waarvan de beweging, waaraan wij deelnemen, een der golfstooten is, en deze eigen woorden als de schuimspatten, die de voortrollende golf bekronen.

Voorwaar echter zullen we moeten billijken, dat de lieden, die het verloop van dit proces regelen, met de uiterste voorzorg te werk gaan, gezien het groote gevaar, dat elke handeling in deze oplevert. De lezer der Theosofische geschriften weet heel goed, hoe bittere verwijten den Broeders zijn gedaan, omdat Zij op den hun geschikt voorkomenden tijd, en volgens hunne methode te werk gingen bij het mededeelen van hunne kennis. Hier in Indië heeft men die kritiek als eene oneerbiedigheid gevoeld, daar hier nog zoo geestdriftige toewijding aan de Mahatma's bestaat. Dit was meer eene gevoelskwestie dan wel beredeneerd in de meeste gevallen, hoewel er enkele gevallen waren van een volledig inzicht in hetgeen we hier uiteengezet hebben, en zelfs nog in meer dan dit. In Europa echter kan dergelijke critiek wel bijkans onweerlegbaar hebben geschenen. Hoe onvolmaakt ook, zoo is die weerlegging hier ondernomen. Wij gewone stervelingen werken als reizigers, die 's nachts bij het licht van een stallantaarn hun weg door een onbekend land moeten zoeken. Wij zien slechts een klein eindje links en rechts en een weinig terug. De Adepten echter werken in het volle daglicht, en met het verdere voordeel, dat zij zoo noodig in een ballon kunnen opstijgen, en zoo hun gezichtseinder verruimen.

Het uitkiezen van tijd en methode voor het uitdeelen van de occulte kennis brengt met zich mede het uitkiezen van middelaars. Vandaar de tweesoortige misvattingen in Indië en in Europa, naar gelang van haar land van herkomst. In Indië, waar het bestaan der Broeders vrijwel algemeen wordt erkend, en waar de eerbied voor hunne attributen diep is doorgedrongen, is het natuurlijk, dat lieden, die meer

met het oog op hunne geschiktheid dan wel van wege verdienste worden uitgekozen als ontvangers van hunne directe leering, met een soort jalousie bejegend worden. In Europa daarentegen wordt de moeilijkheid om in eenige betrekking te geraken met den oorsprong der Oostersche wijsbegeerte, geweten aan de ontmoedigende stijle geslotenheid der Adepten, wat die wijsbegeerte betreft, waardoor het voor niemand practisch de moeite loont, zich te wijden aan de moeizame taak, naar hunne leering te dingen. Geen dezer twee redeneeringen echter gaan op in het licht der uitleggingen welke we hier geven. De Broeders kunnen inderdaad geen andere belangen in acht nemen dan het algemeene belang in de ruimste beteekenis van het woord, wanneer het er om gaat de eerste lichtstralen der occulte openbaring door te laten. Zij kunnen alleen middelaars gebruiken, op wie zij aan kunnen, dat zij het werk zullen doen, zooals van hen verlangd wordt, of in alle geval niet op een geheel andere wijze. Ook nog op eene andere wijze kunnen zij de taak behoeden, waarvoor zij gesteld zijn. Zij kunnen op een nog meer onmiddellijke wijze dan door bovenbedoelde middelaars tot mededeeling hunner leering geraken door middel van goed samengestelde vereenigingen, welke plechtig tot geheimhouding zijn verbonden, ten minste voorloopig en ten opzichte van de leering, die haar onder belofte van geheimhouding wordt toevertrouwd. Ten opzichte van zulke vereenigingen behoeven de Broeders niet op hunne hoede te zijn, dat de leeringen niet voor verkeerde wereldlijke doeleinden gebruikt worden, welke doeleinden om redenen, die Hun alleen bekend zijn, schadelijk of gevaarlijk zouden kunnen zijn voor het eindresultaat. Verschillende menschen zullen de te ontwikkelen wijsbegeerte op verschillende wijze zich eigen maken. Voor sommigen zal de beeldenstorm te hevig zijn, en die zullen liever op zekere hoogte ophouden. Zulke menschen, die overijld het pad van onderzoek zijn opgegaan, zullen, als zij maar tot gezette geheimhouding verplicht zijn, te eeniger tijd kunnen uitvallen, wanneer zij dat verkiezen, zonder daardoor aanleiding tot verwikkelingen te geven voor de na hen komende, meer standvastige of minder gevoelige werkers. Het zou kunnen, dat, mochten er zulke vereenigingen worden gevormd, waarin de occulte wijsbegeerte in het geheim kan worden beoefend, daarin leden zouden voorkomen, die even goed, zoo niet beter geschikt zouden zijn tot het verbreiden der leeringen in

de buitenwereld dan eerstgenoemde middelaars, maar in dat geval zouden die personen wel op bepaalde wijze worden onderscheiden. Onderwijl zal de goede reden voor de voorloopige terughouding bij eenig nadenken den meesten onpartijdigen menschen wel duidelijk zijn, al hoewel het nieuwe en het vreemde daarvan aanvankelijk menigeen onaangenaam mag hebben aangedaan.

LEEKEN CHELA.

DE PURANA'S OVER DE DYNASTIE DER MOERIA'S EN OVER KUTHUMIE.

IN de MATSYA PURANA (hoofdstuk CCLXXII) wordt gezegd, dat er tien Morya's zouden regeeren over Indië, en zij zouden worden opgevolgd door de Shunga's, en dat Shata Dhanvan de eerste zal zijn van deze tien Mauryas (of Morya's).

In de VISHNU PURAANA (IV. 4) wordt gezegd, dat er in de Shya-dynastie een koning is geweest, genaamd Moru, van wien gezegd wordt, dat hij door de kracht van toewijding (Yoga) nog in leven is en wel in het dorp, dat Kalaapa heet, en in de Himalaya ligt (Wilson, III. 197), en die in komende tijden de nieuwe stichter zal zijn van het Kshatriya-ras in de Zonne-dynastie, d.i. over vele duizenden jaren. In een ander deel van die zelfde Puraana wordt gezegd (IV. 24), dat „bij het uitsterven van het ras van Nanda de Morya's [1]) bezit zullen nemen van de aarde, doordat Kautilya Chandragupta op den troon zal plaatsen". Colonel Tod acht Morya of Maurrya eene verbastering van Mori, de naam van een stam uit Raajput. In de commentaren op de MAHAAVANSO heet het, dat de vorsten van de stad Morie naar haar Mauryas zijn genoemd. VAACHSPATTYA, een Sanskrit Encyclopaedie zegt, dat het dorp Kalaapa ten Noorden van de Himalaya, dus in Tibet, ligt. Het zelfde wordt gezegd in hoofdstuk (Skanda) XII van de BHAAGAVATA (III. 325). De VAAYU PURAANA schijnt er op te duiden, dat Moru de Kshatriya's weder verheffen zal in de negen-

---

1) Nadere bijzondereheden van deze legende vindt men in de ATTHATA KATHA der priesters van Uttaraviharo.

tiende Yuga, die nog komen moet. In de VISHNU PURAANA (III. 6) wordt gewaagd van een Rishi genaamd Kuthumi.

Wil onder onze Broeders iemand ons wellicht meedeelen, in welke verhouding onze Mahatma's staan tot genoemde hoogvereerde persoonlijkheden?

R. RAGOONATH ROW.

Noot der Redactie.

In de Buddhistische Mahaavanso wordt Chandagatto of Chandragupta, de grootvader van Ashoka, genoemd een vorst van de Moria-dynastie, wat hij zeker geweest is, of liever, wat zij zeker waren, want er hebben verscheidene Chandragupta's bestaan. Deze dynastie is, zooals het zelfde boek verhaalt, begonnen met zekere Kshatriya's (krijgers) van de Shakya-lijn en nauw verwant aan Gautama Buddha. Zij trokken de Himavanto (Himalaya's) over, ontdekten daar een heerlijk, goed van water voorzien plekje te midden van hoog opgaande Bo- en andere boomen. Daar hebben ze een stad gesticht, welke naar haar Shakya-heerschers Morya-Nagara werd genoemd. Prof. Max Müller zou in deze legenden om twee redenen maakwerk zien: eerstens de wensch der Buddhisten, om hunnen Koning Ashoka, „den lieveling der goden", in verband te brengen met Buddha, en zoo de lage praatjes hunner Brahmaansche tegenstanders te niet te doen, als zouden Ashoka en Chandragupta shudra's geweest zijn, en ten tweede, omdat dit document niet past in zijn eigen stelsel van tijdrekening, dat berust op de fantastische verhalen van den Griekschen Megasthenes en anderen. Niet de vorsten van Morya-Nagara hebben hunnen naam gekregen van den Raajput stam der Mori's, maar omgekeerd omdat deze zoo befaamd werd als zijnde samengesteld uit de afstammelingen der Morya-heerschers van Morya-Nagara. In „Antwoord aan een Engelsch „L. T. V." wordt eenig licht geworpen op het verdere lot van die dynastie. De naam van Rishi Kuthumi wordt in meerdere Purana's vermeld, en zijn wetboek is een van de achttien Codes, door verschillende Rishis geschreven, en die bewaard worden te Calcutta in de bibliotheek van de Asiatic Society. Ons is echter niet gezegd, of er eenig verband is tusschen onzen Mahatma van dien naam en den Rishi, en wij zullen ons in dat opzicht niet in gissingen verdiepen. Het eenige, dat we weten, is, dat beide Brahmanen uit het Noorden zijn, en dat de Morya's Kshatriya's zijn. Wij houden ons aanbevolen voor bericht, indien een der broeders er iets meer van af weet, of in de heilige boeken er iets nader over ontdekt. De woorden: „De Moriya zullen de aarde bezitten, want Kautilya zal Chandragupta op den troon plaatsen" hebben volgens onze occulte opvatting eene dubbele beteekenis.

In één opzicht hebben ze betrekking op de dagen van het eerste Buddhisme, toen een Chandragupta (Morya) koning was over de geheele aarde, d.w.z. over de Brahmanen, die zich zelf voor de hoogste en eenige vertegenwoordigers van het menschdom hielden, voor hetwelk de aarde geschapen was. De tweede beteekenis is zuiver esoterisch. Elk Adept, of waarachtig Mahatma, heet de aarde te bezitten bij machte van zijne occulte kennis. Ook hebben de namen „Chandragupta" en „Kautilya" hun esoterische beteekenis. Onze broeder overpeinze eens, wat die Sanskrit woorden beteekenen, en dan zal hij waarschijnlijk wel inzien, welke strekking die zin heeft van „w a n t Kautilya zal Chandragupta o p d e n t r o o n plaatsen" ten opzichte van de Morya's, die de aarde bezitten. Wij willen onzen broeder tevens in herinnering brengen, dat het woord „Itihaasa", dat men gewoonlijk vertaalt als „geschiedenis" door de Sanskritkenners wordt uitgelegd als zijnde het levensverhaal van een of andere doorluchtig persoon, dat tevens eene beteekenis heeft van hoog zedelijk en occult belang.

DE LEER DER KRINGLOOPEN.

HET is al eenigen tijd geleden, dat deze theorie, welke voor het eerst in den oudsten godsdienst der wereld, het Vedaïsme, werd verkondigd, weder geleidelijk op nieuw naar voren begon te komen. Zij werd door verschillende Grieksche wijsgeeren onderwezen, en later is zij verdedigd door de Theosofen in de Middeleeuwen, doch zij is toen botweg ontkend door de wijze mannen van het Westen, de wereld der ontkenning bij uitnemendheid. In tegenstelling met den regel zijn het de mannen der wetenschap zelf geweest, die deze leer weder opgerakeld hebben. Er worden statistieken omtrent de meest uiteenloopende gebeurtenissen verzameld en vergeleken met een ernst, die wetenschappelijke onderwerpen vereischen. Statistieken omtrent het voorkomen van oorlogen en omtrent het voorkomen van groote mannen en de periodiciteit daarvan, statistieken omtrent de ontwikkeling van groote handelscentra, van het opkomen en verval van kunsten en wetenschappen, van groote rampen als aardbevingen, epidemieën, het bij tusschenpoozen voorkomen van groote koude en hitte, het regelmatig weder keeren van omwentelingen en het opkomen en vervallen van wereldrijken, het zijn alles onderwerpen geworden, waarop de nauwkeurigste wiskundige tijdrekening wordt toegepast. Ten slotte wordt er ook meer dan gewoon acht geslagen op de occulte beteekenis van cijfers en getallen als het gaat om namen van personen en steden, gebeurtenissen en dergelijke onderwerpen. Zoo eenerzijds een groot deel van het publiek zich hals over kop stort in het atheïsme en het scepticisme, zien we anderzijds klaarblijkelijk een stroom van mysticisme

zich een weg banen naar het gebied der wetenschap. Dit wijst wel op de onweerstaanbare behoefte der menschheid aan de zekerheid, dat er inderdaad een macht bestaat, die heerscht over de stof, een verborgen en geheime wet, die de wereld regeert, en welke we liever moesten naspeuren en bestudeeren, terwijl we ons daaraan trachten aan te passen, dan dat we haar botweg negeeren en ons daarbij blindweg te pletter loopen tegen de muur van het noodlot. Meer dan één denkend mensch is getroffen geworden bij de studie van het wedervaren van volkeren en rijken door een identiek feit in hunne geschiedenis, n. l. door het regelmatig wederkeeren van soortgelijke gebeurtenissen, en wel na bepaalde tusschenpoozen. Men heeft gevonden, dat die verhouding van de gebeurtenissen vrijwel constant is, hoewel er ongetwijfeld verschillen optreden in de uitwendige vorm der bijzonderheden. Zoo kan dan het vertrouwen van de vroegere volken in hunne sterrewichelaars, waarzeggers en profeten gegrond geweest zijn op het uitkomen van hunne belangrijkste voorspellingen, zonder dat deze voorspellingen van aard zoo bijzonder wonderlijk moeten geweest zijn. Waarzeggers en voorspellers hebben in oude tijden de zelfde plaats ingenomen, die bij ons nu wordt ingenomen door geschiedkundigen, sterrekundigen en metereologen, en inderdaad was van eerstgenoemden de voorspelling omtrent den val van een keizerrijk of het verlies van een veldslag niet wonderlijker, dan dat laatstgenoemden den wederkeer van een komeet vooruitzeggen, een mogelijke daling van temperatuur voorspellen, of den tijd aangeven binnen welken een rijk als Afghanistan overheerscht zal worden. Alle beiden hebben zij exacte wetenschappen beoefend, want als de sterrekundige van tegenwoordig zijne waarnemingen regelt naar zijne wiskunstige berekeningen, zoo was de astroloog van vroeger tijden niet minder vast in zijn berekeningen, welke gegrondvest waren op zijne kennis van de kringloopen. Het feit, dat het geheim van die oude wetenschap verloren is gegaan, geeft ons nog niet het recht te zeggen, dat zij nooit bestaan kan hebben, of dat men, om daarin te gelooven, bereid moet zijn, wonderen en toovenarij te slikken en alles maar voor zoete koek aan te nemen. In de *Novoye Vremja* zegt iemand:

„Wanneer we ten aanzien van het verheven standpunt der mo-

derne wetenschap de mogelijkheid van het voorspellen van toekomstige gebeurtenissen moeten beschouwen hetzij als kinderspel dan wel als opzettelijke misleiding, dan moeten we even wijzen op de wetenschap zelf, waar zij op haar beurt het vraagstuk onder de oogen begint te zien, of er al dan niet eene zekere periodiciteit bestaat in het telkens weer terugkeeren van gelijksoortige gebeurtenissen, met andere woorden, of die gebeurtenissen elk volk regelmatig met zekere tusschenpoozen overkomen, en als er zulk een regelmaat valt waar te nemen, of zij dan van een blind toeval afhankelijk is, of dat die periodiciteit gelegen is in een natuurwet, die het menschelijk leven beheerscht".

Ongetwijfeld zal het laatste het geval blijken te zijn. Ondergeteekende heeft de beste bewijzen daarvoor in het juist op tijd verschijnen van een werk als dat van Dr. E. Zasse, om niet van anderen te spreken. Er zijn in de laatste tijden verscheidene dergelijke werken verschenen, die dit geheimzinnige onderwerp behandelen, en eenigen er van zullen we hier aanhalen. Een werk, dat veel te denken geeft van de hand van den welbekenden Duitschen geleerde E. Zasse is in de *Pruisische Statistische Bladen* verschenen, en bevestigt met klem de oude theorie der kringloopen. Deze tijdperken, binnen welke de steeds zich herhalende gebeurtenissen voorvallen, vangen aan met het oneindig kleine van zegge tien jaar en bereiken grootheden van 250, 500, 700 en 1000 jaar. Zij allen worden omvat door de Maha-Yuga, de „Groote Eeuw", of Manu's volkomenheid, welke op zichzelf gelegen is tusschen twee eeuwigheden, Pralaya's of Nachten van Brahma.

Evenals in de objectieve wereld der stof, of het stelsel van gevolgen, de kleinere sterren met hun allen door de zon worden aangetrokken en er om heen wentelen, zoo concentreeren zich in de subjectieve wereld of de wereld der oorzaken al deze ontelbare kringloopen rondom datgene, wat het beperkte verstand van den gewonen sterveling beschouwt als de eeuwigheid, en dat de meer ontwikkelde intuïtie van den wijze en den philosoof beschouwt als slechts eene eeuwigheid binnen De Eeuwigheid. „Zoo boven, zoo beneden" zegt de oude Hermetische regel. Bij wijze van proef in die richting heeft Dr. Zasse de statistische onderzoekingen omtrent alle door de geschiedenis geboekstaafde oorlogen nader in beschouwing genomen als een onderwerp, dat zich beter dan elk ander leent voor zijne wetenschappelijke onderzoekingen. Teneinde zijn onderwerp het helderst te belichten, stelt Dr. Zasse de tijdperken van oorlog en vrede voor in den

vorm van groote en kleine golflijnen, die over het gebied der oude wereld loopen. De idee is niet nieuw, want voor soortgelijke doeleinden hebben oude en middeleeuwsche mystici hetzij in woord of beeld het zelfde middel gebruikt — b.v. Heinrich Kunrath. Het middel voldoet goed en verstrekt ons de feiten, die we nu noodig hebben. Alvorens de oorlogen te behandelen, registreert de schrijver het opkomen en de val der groote wereldrijken, en toont hij aan, welken graad van werkzaamheid die hebben uitgeoefend in de wereldgeschiedenis. Hij zet uiteen, hoe we door de landkaart der Oude Wereld te verdeelen in zes deelen, n.l. in Oost-Centraal- en West-Azië, Oost- en West-Europa en Egypte zullen opmerken, dat er elke 250 jaar een groote golf over deze streken gaat, welke elk dier streken op haar beurt aandoet met de gebeurtenissen, die in de dan daarvoor gelegen streek hebben plaats gehad. Deze golf zouden we de geschiedkundige golf kunnen noemen van den 250-jarigen kringloop.

De eerste dezer golvingen begon 2000 voor Christus in China in het gouden tijdperk van dat rijk, in den tijd van de wijsbegeerte, de ontdekkingen en der hervormingen.

„In 1750 v. Chr. hebben de Mongolen van Centraal Azië een machtig rijk gesticht. In 1500 komt Egypte weer op uit haar tijdelijk verval, en breidt het zijn heerschappij uit over vele deelen van Europa en Azië. In ongeveer 1250 v. Chr. bereikt die golf Oost Europa, en verwekt daar den geest van den Tocht der Argonauten, die dan uitsterft in 1000 v. Chr. met het beleg van Troje".

Omstreeks dien tijd verschijnt dan de tweede geschiedkundige golf in Centraal-Azië.

„De Scythen verlaten hunne steppen en overstroomen omstreeks 750 v. Chr. de naburige landen, waarbij zij zich naar het Zuiden en het Westen richten. Omstreeks 500 v. Chr. begint in West-Azië een glanstijdperk voor het oude Perzië, en de golf gaat door naar Oost Europa, waar Griekenland omstreeks 250 v. Chr. zijn hoogtepunt van cultuur en beschaving bereikt, om dan verder door te gaan naar het Westen, waar bij den aanvang onzer jaartelling het Romeinsche rijk het toonbeeld van macht en grootheid is".

Wederom zien we omstreeks dezen tijd het ontstaan van een derde historische golf in het verre Oosten. Na langdurige tijden van omwenteling vormt China wederom een machtig keizerrijk, en wederom komen daar kunst, wetenschap en handel tot bloei. Dan zien we 250 jaar later de Hunnen te voorschijn komen uit de duisternis van Cen-

traal-Azië. In het jaar 500 n. Chr. wordt een nieuw machtig Perzisch Koninkrijk gesticht, en in 750 het Byzantijnsche keizerrijk in Oost-Europa, en ten Westen daarvan verschijnt omstreeks het jaar 1000 de tweede Romeinsche macht, het rijk der Pausen van Rome, dat spoedig tot buitengewone ontwikkeling van glans en rijkdom geraakt.

Te zelfder tijd komt de vierde golf van uit het Oosten aanrollen. China bloeit opnieuw. In 1250 heeft de Mongoolsche golf van uit Midden-Azië groote uitgestrektheden lands overstroomd tot in Rusland toe. Omstreeks 1500 komt in West-Azië het Ottomaansche rijk tot zijn grootste macht, en verovert het het Balkanschiereiland, doch in den zelfden tijd schudt Rusland de Tartaarsche overheersching af, en geraakt omstreeks 1750 onder regeering van Catharina tot ongekenden bloei en roem. Verder gaat de golf westwaarts. Te beginnen met de helft der 18de eeuw komt er voor Europa een tijdperk van revoluties en hervormingen, en volgens den schrijver, zal West-Europa, „als het vergund is hier te profeteeren", omstreeks het jaar 2000 een in de geschiedenis zeldzame periode van cultuur en beschaving beeindigd hebben." De Russische pers gaat hierop in, en gelooft dat:

„In die dagen zal het Oostersche vraagstuk voorgoed zijn opgelost, de nationale oneenigheden van de volkeren Europa's zullen beslecht zijn, en de dageraad van een nieuw duizendjarig rijk zal getuige zijn van het afschaffen der legers en een verbond tusschen alle Europeesche rijken".

De teekenen van regeneratie komen ook in Japan hoe langer hoe meer voor en in China, en wijzen als het ware op het ontstaan van een nieuwe geschiedkundige golf in het verre Oosten.

Als we van den kringloop van twee en een halven eeuw overgaan naar dien, welke zijn indruk elken 100 jaar achterlaat, en bij het compileeren der gebeurtenissen der oude geschiedenis letten op het opkomen en de ontwikkeling der wereldrijken, vinden we, dat te beginnen met het jaar 700 v. Chr. die honderdjarige golf voortrolt, en achtereenvolgens de volgende volkeren naar voren brengt: Assyriërs, Meden, Babyloniërs, Perzen, Grieken, Macedoniërs, Karthagers, Romeinen en Teutonen.

De opvallende regelmaat waarmee de oorlogen in Europa zijn

voorgekomen wordt ook door Dr. Zasse opgemerkt. Te beginnen met het jaar 1700 zijn er elke tien jaar in Europa revoluties en oorlogen geweest. De perioden van versterking en verzwakking der oorlogzuchtige neiging bij de Europeesche volkeren vertoonen een opvallende regelmaat bij het telkens wederkeeren, alsof zij hun oorsprong vonden in een onnaspeurlijke, doch vaste wet. Deze zelfde geheimzinnige wet schijnt die gebeurtenissen tevens in verband te brengen met een sterrekundigen kringloop, waar binnen de zonnevlekken in regelmatige tusschenpoozen zich vertoonen. De periode, welke aangeeft het telkens sterk verwoestend optreden der machten van Europa heeft eene lengte van 50 jaar. Het zou te lang en te vervelend zijn, een voor een al die gebeurtenissen op te sommen. Daarom zullen we onze studie beperken en den kringloop op vatten in het jaar 1712, toen alle Europeesche volkeren elkaar bevochten, hetzij in de Noordelijke of de Turksche oorlogen en de Spaansche successie-oorlog. Omstreeks 1761 hebben we den zevenjarigen oorlog, in 1810 de oorlogen van Napoleon. In 1861 was de golf een weinig van zijn gewonen loop afgeweken doch als 't ware om zich schadeloos te stellen zien we onmiddellijk tevoren en kort na het critieke tijdstip eenerzijds den zeer bloedigen Krim-oorlog en anderzijds den Amerikaanschen burgeroorlog. Opvallend vooral is de regelmaat, waarmee de oorlogen tusschen Rusland en Turkije wederkeeren; dit is een zeer kenmerkende kringloop. Aanvankelijk is de periode van 30 jarigen duur: 1710 — 1740 — 1770, dan verminderen de tusschentijd perken tot 20 jaar: 1790 — 1810 — 1829/30, dan worden ze weer langer: 1853 — 1878. Als we echter den ganschen duur van den opkomenden vloed van den oorlogskringloop nader beschouwen, dan zien we in het midden daarvan — van 1768 tot 1812 — drie oorlogen, die zeven jaar duren, en aan de beide uiteinden oorlogen van twee jaren.

Ten slotte komt de schrijver tot het besluit, dat ten aanzien van de vaststaande feiten het onmogelijk is, den regelmaat te loochenen in de telkens oplevende mentale en physieke uitingen der volkeren. Hij toont aan, dat in de geschiedenis van alle volken der oude wereld de duizendjarige en honderdjarige kringloopen onmiskenbaar zijn, evenals de perioden van 50 en 10 jaren, in zoo verre als geen dezer perioden ooit zijn geweest zonder bepaald kenmerkende gebeurtenissen voor het volk, dat aan die kringloopen onderhevig is.

De geschiedenis van Indië is onder alle geschiedenissen wel zeer vaag en weinig bevredigend. Waren echter de opeenvolgende groote gebeurtenissen ook daar behoorlijk vastgelegd, en de annalen reeds afdoende onderzocht, zoo zou de wet der kringloopen ook daar na te speuren zijn en zich openbaren in oorlogen, pestilenties en nooden evenals in andere landen.

In Frankrijk heeft een metereoloog te Parijs zich de moeite getroost, eene statistiek der koudste tijden saam te stellen, en hij heeft gevonden dat de jaren met een negen in het cijfer gekenmerkt zijn door de strengste winters. Ziehier eenige cijfers: In 859 is het Noordelijk deel van de Adriatische zee bevroren geweest gedurende drie maanden; in 1179 was de aarde zelfs in de gematigde zône onder sneeuw van eenige voeten dik bedolven. In 1209 was de sneeuwval in Frankrijk zoo hevig, dat het meeste vee door gebrek aan voedsel is omgekomen. In 1249 is de Oostzee tusschen Rusland en Zweden en Noorwegen maanden lang bevroren geweest, en had het geheele verkeer door middel van sleden plaats. In 1339 is er een zeer strenge winter geweest in Engeland, zoodat er vele lieden van gebrek zijn omgekomen. In 1409 is de Donau van haar oorsprong tot de monding in de Zwarte Zee bevroren geweest. In 1469 zijn alle wijngaarden verwoest door den vorst. In 1609 moesten de bewoners van Frankrijk, Zwitserland en Noord-Italië hun brood en andere spijzen eerst doen ontdooien boven het vuur, alvorens het te kunnen nuttigen. In 1639 was de haven van Marseille over een groote uitgestrektheid met ijs bedekt. In 1699 zijn alle rivieren van Italië bevroren geweest. In 1699 was de winter in Italië en Frankrijk de strengste, die men ooit gekend had, de voedselprijzen stegen zoodanig, dat een groot deel der bevolking den hongerdood is gestorven. In 1709 was de winter niet minder vreeselijk. De grond in Frankrijk, Italië en Zwitserland was tot op groote diepte bevroren, en de zee, zoowel in het Westen als Zuiden was tot op grooten afstand van de kust met een dikke korst ijs bedekt. Talrijke wilde beesten, door koude en gebrek uit hunne bosschen verdreven zochten een toevlucht in de dorpen en steden, en vele vogels vielen bevroren van de daken. In 1729, 1749 en 1769 (dus in perioden van 20 jaar) zijn alle rivieren van Frankrijk weken lang bevroren geweest, en zijn alle vruchten door de vorst mislukt. In 1789 werd Frankrijk opnieuw door een hevigen winter geteisterd. Te Parijs wees

de thermometer negentien graden onder nul aan. De strengste van alle winters is echter die van 1829 geweest. Gedurende 54 dagen achtereen zijn de wegen in Frankrijk met een voeten dikke laag sneeuw bedekt geweest, en zijn alle rivieren dicht geweest. Hongersnood en ellende zijn in dat jaar vreeselijk geweest. In 1839 wederom was er in Frankrijk een verschrikkelijk koude winter, en ook de winter van 1879 is berucht geweest om zijne strengheid en was eene aanwijzing voor het ongelukkige van het cijfer 9. Het ware te wenschen, dat ook de metereologen van andere landen het gegeven voorbeeld volgden, en ons van dergelijke leerzame en pakkende cijfercompilaties wilden voorzien.

Hier hebben we van een en ander genoeg getoond, om aan te duiden, dat noch de ideëen van Pythagoras over den geheimzinnigen invloed van het GETAL, noch de theorieën der oude wereld-godsdiensten en wijsbegeerten zoo oppervlakkig en zonder beteekenis zijn, als sommige vooruitstrevende denkers meenen te moeten aangeven.

H. P. B.

ODORIGEN EN JIVA.

PROFESSOR Jaeger van Stuttgart heeft een zeer belangwekkende studie gemaakt over den reukzin. Hij gaat uit van het in de rechtspraak wel bekende feit, dat het bloed van een dier, wanneer het behandeld wordt met zwavelzuur of een ander sterk zuur, gaat ruiken als het dier, waartoe het behoort. Dit gaat zelfs op, als het bloed reeds lang is opgedroogd.

Laat ons allereerst vaststellen, wat we hebben te verstaan onder de reuk van een bepaald dier. Er is een bepaalde geur van het dier, welke aan het vleesch, of, zooals we straks zullen zien, aan bepaalde deelen van het vleesch eigen is. Deze geur wordt het beste waargenomen, wanneer het vleesch zachtjes gekookt wordt in water. Het zoo verkregen vleeschnat bevat de bijzondere smaak en geur van het dier. Ik noem die bijzonder, omdat elke soort, ja zelfs elke variëteit, haar eigen smaak en geur heeft. Denkt slechts aan schapen-bouillon, kippensoep, vischnat, enz. Ik zal deze geur noemen de specifieke reuk van het dier. Ik behoef niet te zeggen, dat de reuk van een dier geheel verschilt van de geuren, welke binnen zijn organisme worden voortgebracht tegelijk met de verschillende uit- en afscheidingen als gal, maagsap, zweet enz. De geuren hier van verschillen ook voor verschillende soorten van dieren. De uitwaseming van de huid bij geiten, schapen, ezels en anderen verschilt onderling aanmerkelijk en zoo is er ook verschil bij de andere afscheidingen dier dieren. Inderdaad kunnen we zeggen, dat, zoo ver onze reukervaring gaat, de reuk van elke uit- en afscheiding van een dier een eigen aard heeft, en kennelijk is te on-

derscheiden van de gelijksoortige produkten van andere dieren.

Door wijziging in de voeding is het mogelijk, ook belangrijke wijziging te bewerkstelligen in bovengenoemde reuk, geuren en luchten, en toch zullen zij steeds een bijzonder type van reuk blijven behouden. Dit alles is proefondervindelijk bewezen.

Waar geuren in het algemeen zeer sterk diffundeeren, doordringen zij het geheele organisme, en levert elke geur haar aandeel in het samenstel, dat de reuk van een dier uitmaakt. Het is over 't geheel een geur van afscheidingen, welke verzacht wordt door wat we noemen de *lucht* van het betreffende dier.

Om nu, na deze niet zeer verkwikkelijke maar niettemin noodzakelijke uitweiding, weder op ons onderwerp terug te komen, zoo heeft Prof. Jaeger gevonden, dat bloed van een dier, met een zuur behandeld, zoowel den reuk als de lucht van een dier kan afgeven, naar gelang het aangewende zuur sterk of zwak is. Een sterk zuur, dat het bloed snel ontleedt, zal de reuk van het dier te voorschijn roepen; een zwak zuur zijn lucht.

We zien dus, dat in elke droppel bloed van een bepaalde diersoort, en we mogen wel zeggen in elk bloedlichaampje en in laatste instantie in elk molecuul het betreffende dier algeheel vertegenwoordigd is, wat zijn geuren betreft, zoowel voorzoover het aangaat de sterke „reuk" en de zwakkere „lucht".

Zoo hebben we dan het feit te beschouwen, dat overal in het dierenrijk, waar we in aanraking komen met verschillen in klasse, soorten, en familie, we tevens te maken hebben met onderscheiden reuk en geur. Verder weten we, dat al die onderscheiden geuren altijd samenhangen met het hartebloed van het dier. Ten slotte weten we ook, dat die verschillen niet zijn toe te schrijven aan verschillen in de voeding, welke uit de buitenwereld wordt opgenomen. Zoo komen we dan tot de slotsom, dat zij eigenschappen van het innerlijke dier zijn, of in andere woorden, dat zij toebehooren aan het bijzondere protoplasma van het betreffende dier.

Bovendien wordt deze slotsom tot eene zekerheid, als we bedenken, dat zij de vuurproef van het experiment doorstaat, dat we het bloed slechts hebben te ontleden, om daarin aan te treffen, wat we voor een essentieel onderdeel moeten houden.

Hier passen enkele woorden ter verklaring van het woordje protoplasma. Protoplasma is een zachte gelei-achtige zelfstandigheid, welke doorzichtig is en gelijksoortig is samenstelling, en welke we gemakkelijk kunnen vinden in groote cellen van planten; het lijkt wel wat op eiwit. Als het in rust is, kan men er allerlei inwendige beweging van trillingen, bevingen en rillingen in waarnemen. Het vormt de levende stof in alle planten- en dierencellen, en is inderdaad dat deel van ons lichaam, dat het werkelijke levenswerk volbrengt. Het is de vormer van alle levende weefsels. De levenskracht in de ruimste beteekenis van het woord openbaart zich in de ontplooiing van kiem tot volmaakt organisme, dat eene herhaling is van de ouders, en in de daarop volgende instandhouding van dat organisme. Beide deze functies zijn het werk van het protoplasma. Natuurlijk wordt er in het organisme heel wat zuiver mechanisch en chemisch werk verricht, doch het protoplasma is de vormer van alle weefsels en bouwstoffen.

Reeds gevormde weefsels en stoffen hebben als 't ware de levenskracht achter zich, daar zij bestemd zijn, geleidelijk te ontbinden in het levensproces. Zij zijn al op weg, te worden uitgestooten, nadat zij den trapsgewijzen teruggang hebben doorgemaakt, en zij zijn het, die de voortbrengers zijn van wat wij de reuk van een dier noemen. Wat in hen leeft is het protoplasma.

De uiterlijke wereld voorziet in den vorm van voedsel het organisme van alle benoodigde bouwstoffen ten behoeve van de voortdurend aan slijtage onderhevige organische weefsels, en in den vorm van warmte verstrekt de uiterlijke wereld het element, dat noodig is voor vormverandering, ontwikkeling en groei, het element van kracht. De taak echter van het richten en leiden van alle van buiten komende stoffen voor den groei en de instandhouding van het organisme, met andere woorden het opperbeheer van de organische economie, rust op het protoplasma.

Nu is deze wonderlijke stof, die chemisch en physisch hetzelfde is in het hoogste dier en in de laagste plant, nog steeds een raadsel voor den bioloog. Hoe komt het, dat in den mensch het protoplasma menschenvormen maakt, in de vogels vogelvormen enz., terwijl toch het protoplasma overal hetzelfde schijnt te zijn? Prof. Jaeger heeft de groote verdienste, te hebben aangetoond, dat de protoplasma's van verschillende dieren en planten niet hetzelfde zijn, en dat ieder van

hen in hunne moleculen reukstoffen bevat, welke verschillen naar gelang van de soorten.

Waar we weten, dat groote vluchtigheid van gassen wijst op sterke werkzaamheid van het atoom, kunnen we uit de vluchtigheid van bedoelde reukstoffen opmaken, dat zij een bij uitstek werkzaam deel van het protoplasma uitmaken. Prevost heeft twee verschijnselen beschreven, welke aan reukstoffen moeten worden toegeschreven. Ten eerste zullen zij beginnen te bewegen, wanneer men haar op water plaatst; ten tweede dat een dun laagje water, op een schoone glasplaat uitgestreken, zich samentrekt zoo gauw een reukstof, als b.v. kamfer er op geplaatst wordt. Mr. Ligeois heeft bovendien aangetoond, dat de deeltjes van een reukstof, welke op water geplaatst wordt, zich snel ontbinden, en dat de beweging van kamfer of van benzoëzuur, welke in water bewegen, plotseling geheel ophoudt, indien er een reukstof met dat water in aanraking gebracht wordt.

Waar we zien, dat reukstoffen in aanraking gebracht met vloeistoffen een bepaalde beweging aannemen, en die beweging mededeelen aan die vloeistoffen, kunnen we zeer wel de gevolgtrekking onderschrijven, dat de bijzondere, vormende werking van het protoplasma niet in het protoplasma zelf gelegen is, dat overal eender is, doch in de bijkomstige, bijzondere reukstoffen.

Laat mij hieraan toevoegen, dat de theorie van Prof. Jaeger nog verder doorgevoerd kan worden. Elk metaal heeft ook een bijzondere smaak en eigen geur, met andere woorden: ook zij zijn behept met bepaalde reukstoffen. Dit kan ons eene verklaring geven van het feit, dat elk metaal bij het uitkristalliseeren uit eene vloeistof onveranderlijk bepaalde meetkundige vormen en lijnen volgt, welke het onderscheiden van andere metalen. Keukenzout kristalliseert in teerlingen, aluin in achtvlakken, enz.

Ook verklaart Prof. Jaegers theorie ons dat andere groote geheimenis der Natuur, het overbrengen van byzondere vormen van ouder op kind. Ook dit is een raadsel voor den bioloog. Wat is er wel in den biologischen kiem, dat uit de daarin aanwezige materialen eenen vorm doet ontwikkelen, die zoo zeer op den ouderlijken vorm gelijkt? In andere woorden, wat is het, dat voorzit bij de instandhouding der soorten, en de miniatuur copieën levert van de samenstelling en het karakter der ouders? Ongetwijfeld is dat het protoplasma,

en de vrouwelijke eicel bevat een overvloed van protoplasma, doch noch de natuurkenner noch de scheikundige kan eenige verschil ontdekken tusschen de aanvankelijke oercel van zegge een kip en een vrouw.

Ten aanzien van dit vraagstuk, dat de wetenschap nog steeds met stomheid heeft geslagen, behoeven we ons alleen maar te binnen te brengen, wat hiervoren gezegd is over de geuren in het protoplasma. Wij spraken reeds over de bepaalde reuk van een dier als geheel. We weten echter ook, dat elk orgaan en elk soort weefsel van een bepaald dier, zijn eigen reuk heeft en een aparte smaak. Reuk en smaak van de lever, milt, hersens, enz. zijn strikt onderscheiden in een en het zelfde dier.

Als onze theorie juist is, kan dat ook moeilijk anders zijn. Elk dezer organen is anders gebouwd, en waar de verschillen van organischen bouw afkomstig heeten te zijn van de verschillen in geur, moet er noodzakelijk een bijzondere hersen-geur, een bijzondere milt-geur, een bijzondere lever-geur enz. zijn. Wat we dus den bijzonderen geur van het levende dier noemen, moet dan ook beschouwd worden als het geheel van al de geuren van de gezamelijke organen van dat dier.

Als we zien, dat eene zwakke oplossing van zwavelzuur in staat is, uit het bloed den geur van het dier los te maken, zoo zullen we daarbij bedenken, dat die riekende emanatie deeltjes bevat van al de geuren, eigen aan de verschillende weefsels en organen van het dier. Als we dan verder mogen zeggen, dat elk orgaan in een levend dier door affiniteitskeuze uit het bloed die stoffen betrekt, welke voor in-standhouding noodig zijn, moeten we niet vergeten, dat elk orgaan te zelfder tijd door eene gelijksoortige keuze de bijzondere geuren aantrekt, die noodig zijn voor de leiding bij den bouw, den groei en onderhoud dier organen.

Nu hebben we nog alleen maar te veronderstellen, dat de kiem van het embryo evenals het bloed alle reukstoffen bevat, die eigen zijn aan de verschillende weefsels en organen der ouders, om te begrijpen, wat het aandrijvend beginsel is in de kiem, dat maakt, dat het nageslacht is gelijk aan de ouders.

Bij de planten is het de bloem, welke de voortplanting moet tot stand brengen, en het is ons allen bekend, dat dit gepaard gaat

met het vrijkomen van geuren. We hebben goede redenen, te gelooven, dat er bij de dieren iets dergelijks plaats heeft,zooals kan blijken uit het onderzoek van wat de embryologen noemen: aura seminalis.

Laat ons nu eens onderzoeken, wat de uitwerking op de dieren is van geuren, die naar buiten treden. De reukgewaarwording kan zijn aangenaam en onaangenaam, aangenaam voor het eene dier en onaangenaam voor het andere. Wat veroorzaakt die gewaarwording van aangenaam en onaangenaam? Prof. Jaeger antwoordt daarop: Het is de harmonie of de disharmonie, wat hier het geheele verschil uitmaakt. De reukorganen van elk dier zijn doordrongen van de eigen geuren van dat dier. Telkens, wanneer nu de reukgolven van een of andere stof in hunne trilling overeenkomen met de reukgolven, welke van het dier zelf uitgaan, zal de gewaarwording aangenaam zijn; als die overeenkomst niet aanwezig is, zal de gewaarwording onaangenaam zijn. Op deze wijze is de geur het leiding gevend beginsel voor dieren bij het zoeken naar voedsel. Op deze wijze begrijpen we ook beter, hoe sommige dieren elkaar kunnen verdragen, en andere niet, want elk dier heeft niet alleen de geur van de soort, doch ook zijn individueele geur. De teeltkeus, of wat bij de menschen wel eens liefde genoemd wordt, heeft zijn drijfveer hoofdzakelijk in de overeenstemming op het gebied van de reuk.

De persoonlijke geur — eene variatie van de soortgeur — wijzigt zich (binnen de perken der soort) met den leeftijd, met het karakter der dagelijksche bezigheden, met het geslacht, met gesteldheid en werking des gemoeds, met de gezondheidstoestand, en lest best, met onzen zielstoestand.

Laten we er aan denken, dat telkens, wanneer er protoplasma ontbonden wordt, er geuren vrij komen. Wij zien, hoe zwavelzuur en hitte bij het kooken en braden van vleesch de bijzondere geur van het dier vrij maken. Nu is het echter een wetenschappelijk vaststaand feit, dat elke stoffelijk of geestelijke werkzaamheid samengaat met ontbinding van cellen, met verbranding, en zoo kunnen we zeggen, dat er met elke aandoening geuren moeten vrij komen. Aangetoond kan worden, dat de hoedanigheid van die geuren verschilt naar gelang van de aandoening. Plaatsgebrek ver-

biedt, hier verder op in te gaan, en zal ik me daarom bepalen tot het trekken van eenige conclusies uit de theorie van Prof. Jaeger in het licht van de Esoterische Leer.

De verschijnselen der mesmeristische geneeswijze worden ten volle door de evengenoemde theorie verklaard. Immers, waar de opbouw en de instandhouding van het organisme en van elk bijzonder orgaan de taak is van de bijzondere geuren, kunnen we ziekte in het algemeene veilig beschouwen als eene verstoring van de bijzondere geur van het organisme, en ziekte van een bepaald orgaan als verstoring in de bijzondere geur van dat bepaalde orgaan. Tot nog toe zijn we gewoon geweest, het protoplasma verantwoordelijk te stellen voor alle ziekteverschijnselen. Nu hebben we ingezien, dat hetgeen handelt in het protoplasma de geuren zijn, en die zullen we dan ook moeten beschouwen als de grondoorzaken van ziekteverschijnselen. Reeds heb ik de proeven vermeld van Mr. Ligeois, welke aantoonen, dat reukstoffen in water bewegen, en dat de beweging van de eene reukstof kan worden belemmerd en zelfs geheel opgeheven door de aanwezigheid van een andere reukstof. Zoo zullen dus epidemische ziekten en in 't bijzonder gistingsverschijnselen zeer waarschijnlijk haar oorsprong hebben in plaatselijk optredende geuren, die de actie van onze bijzondere organische geuren belemmeren. In geval van erfelijke ziekten is waarschijnlijk het overbrengen van ziekelijke, bijzondere geuren van de ouders op de kinderen de oorzaak van de kwaal, daar we weten, dat bij ziekte de natuurlijke, bijzondere geur gewijzigd wordt, en dus ook in de zieke ouders moet gewijzigd geweest zijn.

Nu komt de mesmerist ten tooneele. Hij komt tot den zieke met het stellig voornemen, hem te genezen. Dit voornemen, of deze wilsuiting, is volstrekt noodzakelijk teneinde genezing te verkrijgen; daar zijn alle mesmeristen het over eens. Nu is eene wilsuiting eene werking der ziel, en die gaat gepaard met cel-ontleding. Daar de inspanning zuiver mentaal is, kunnen we zeggen, dat zij gepaard zal gaan met de ontbinding van hersencellen en zenuwweefsel. Die ontbinding van organische weefsels echter beteekent, zooals we reeds zagen, het vrij maken van bijzondere geuren, en zoo zendt de mesmerist gedurende zijn werk geuren uit van zijn eigen lichaam. Waar we nu meenen, dat het lijden van den zieke stamt van het ontredderd zijn van diens bijzondere geuren, kunnen we gereede inzien,

hoe de mesmerist door zijne mesmeristische of geur-emanaties genezing kan bewerkstellingen. Hij kan mogelijk een te kort aan zekere reukstoffen bij den patient aanvullen, of hij kan andere rechtzetten door de werking van zijn eigen emanaties, daar, zooals we uit de proeven van Ligeois weten, de eene reukstof op de andere inwerkt.

Nu nog eene opmerking tot slot. De Esoterische Leer zegt ons, dat het levende lichaam uit twee deelen bestaat:

1. Het stoffelijke lichaam, geheel bestaande uit stof van de grofste soort, absoluut tastbaar.

2. het levensbeginsel (of Jiva), een vorm der onvergankelijke kracht welke, wanneer zij ontbonden is van het eene stel atomen, dadelijk door een ander wordt aangetrokken.

Over 't geheel genomen komt deze indeeling uit met de wetenschappelijke opvatting. Ik behoef u slechts te wijzen op hetgeen ik te voren gezegd heb over de opgebouwde cellen en weefsels van het lichaam en het daarbij leidende beginsel, het protoplasma. De opgebouwde vormen worden beschouwd als stof, welke reeds overleefd is. Datgene, wat er in leeft is het protoplasma. In zoover gaat de esoterische opvatting geheel samen met de uitkomsten der laatste onderzoekingen van de moderne wetenschap.

Als ons echter door de Esoterische leer wordt gezegd, dat het levensbeginsel onverwoestbaar is, voelen we, dat we op occulte, onbegrijpelijke paden wandelen, want we weten zeer wel, dat het protoplasma ten slotte net zoo goed verwoestbaar is als het lichaam zelf. Het leeft zoolang als het leven duurt, en we kunnen wel zeggen, dat het de eenige stof in het lichaam is, die zoo lang leeft als het leven duurt. Met het ophouden van het leven sterft het echter, hoewel het in staat is tot een soort van wederopstanding, want dat zelfde doode protoplasma, hetzij van dierlijken of plantaardigen oorsprong, dient ons opnieuw tot voedsel alsook aan de geheele dierenwereld, en helpt zoo mede aan het herstellen van het evenwicht van onze voortdurend verliezende huishouding. Met dat al kunnen we niet zeggen, dat het onverwoestbaar zou zijn. Het is opneembaar, dat wil zeggen, in staat, het levensrijk weer binnen te treden, door zich te doen opnemen in een levend lichaam. Deze kans stempelt het echter in geenen deele met de eigenschap van onvergankelijkheid, want

we behoeven de afgestorven planten of dieren slechts aan hun lot over te laten, en ook het protoplasma daarin zal met cellen en weefsels te zamen ontbonden worden.

Verder is het verbijsterend, als de Esoterische Leer ons zegt, dat het levensbeginsel niet alleen onverwoestbaar is, doch een soort kracht die, zoo zij ontbonden wordt van een bepaald stel atomen, dadelijk door een ander wordt aangetrokken. Het levensbeginsel der Esoterische Leer lijkt dus een soort van abstracte kracht, niet eene kracht, die ineigen is aan het protoplasma — zooals de wetenschappelijke opvatting luidt — maar eene kracht „op zichzelf", volstrekt onafhankelijk van de stof, waarmee zij werkt.

Nu moet ik bekennen, dat dit eene leer is, die ons voor raadsels stelt, hoewel men geen bezwaar kan hebben tegen aanname van den Geest als een wezen, omdat de verschijnselen van redelijke gevolgtrekkingen zoo volstrekt anders zijn als de physieke verschijnselen, dat zij vrijwel niet te verklaren zijn door de ons bekende stoffelijke krachten. De materialist, die beweert, dat bewustzijn, gevoelens en gedachten, alsook de spontane wilsuiting, welke zoo kenmerkend zijn voor den mensch en de hoogere dieren, allemaal uitkomsten zijn van bepaalde stoftoestanden en niets meer, geeft daarbij op zijn hoogst eene subjectieve opvatting. Hij zal moeten erkennen, dat stof als zoodanig nooit spontaan is. Zoo wordt hij dan gedreven naar de open vraag, of niet datgene, wat we in onszelf voor spontaan houden, per slot niet anders is als eene onbewuste samenvoeging in ons van uitwendige prikkels. Dit strijdpunt berust op zijn eigen innerlijke ervaring, of wat hij daarvoor houdt. Die bewering van den materialist wordt echter door menigeen bestreden, die daarbij niet minder zich beroept op eigen innerlijke ervaring, of wat hij daarvoor houdt, en zoo is dit dus eene kwestie van de eene innerlijke ervaring tegenover de andere. Waar dit het geval is, moet de wetenschappelijke materialist toegeven, dat zijne theorie, hoe juist zij mogelijk ook moge zijn, per slot op subjectieve ervaringen berust, en als zoodanig dus geen aanspraak kan maken op de naam van positieve wetenschap. Zoo bestaat er dan ook geen bezwaar tegen het aannemen van den Geest als wezen in den mensch, niettegenstaande alle tegenwerpingen van materialistische zijde. De levenskracht echter heeft uitsluitend te maken met het opbouwen van stof. Hier mogen we met recht verwach-

ten, dat de physieke en chemische krachten ons over de gansche linie eene verklaring bieden, als er tenminste verklaring mogelijk is. Nu zijn de physieke en chemische krachten geen wezens op zichzelf; steeds zijn die gekoppeld aan de stof. Zij zijn inderdaad zoo nauw aan de stof gekoppeld, dat zij daarvan niet te scheiden zijn. De kracht der stof moge dan sluimeren of tot uiting komen, en in het laatste geval zich in dezen of genen vorm vertoonen, naar gelang van de omstandigheden, zij kan zich vertoonen in den vorm van electriciteit, magnetisme, licht, warmte of levenskracht, doch in al die vormen zal zij altijd verbonden zijn aan de stof. De eenheid en omzetbaarheid van alle kracht wordt nu door de wetenschap algemeen aangenomen, en zoo is het meer dan aannemelijk, dat wat het levensbeginsel genoemd wordt, of de levenskracht, een schakel uitmaakt in de keten der andere ons bekende physieke krachten, en dat die levenskracht, zoo zij bestaat, dus moet zijn om te zetten in die andere ons bekende krachten. De moderne biologie vertoont de neiging, om het bestaan van eene zelfstandige levenskracht ten eenenmale te ontkennen. Als de levenskracht onverwoestbaar moet wezen, dan zijn zulks ook warmte, electriciteit, licht, enz.; zij zijn in dezen zin onverwoestbaar, dat zij zich, als hunne werking wordt opgeheven of tegengehouden, in eenen anderen vorm van kracht omzetten en uiten, en in dien zelfden zin kan men ook de levenskracht voor onverwoestbaar houden; telkens, wanneer de levensuiting wordt tegengehouden, wordt datgene, dat zich als levenskracht had geuit, omgezet in chemische, electrische en andere krachten als plaatsvervangers.

De Esoterische Leer schijnt echter iets heel anders te onderwijzen, dan wat we zooeven uiteengezet hebben, en wat, naar ik meen eene eerlijke uiteenzetting is van de wetenschappelijke opvatting omtrent dit onderwerp. De Esoterische Leer zegt ons, dat het levensbeginsel onverwoestbaar is, en dat het, zoo het onthouden wordt van één stel atomen, door anderen wordt aangetrokken. Klaarblijkelijk houdt dus zij het er voor dat datgene, wat het levensbeginsel uitmaakt, eene kracht op zichzelf is, een vorm van kracht, die het eene stel atomen kan verlaten, om naar een ander stel over te gaan, zonder een plaatsvervanger achter te laten. Dit, moeten we erkennen, is gewoon onvereenigbaar met de wetenschappelijke beschouwing van de zaak, zooals die tot nog toe is ingezien.

Door middel van de theorie van Prof. Jaeger kan dit bezwaar gelukkig zeer bevredigend worden opgelost.

De zetel van het levensbeginsel is volgens de theorie Jaeger niet het protoplasma zelf, doch de reukstoffen, die daarin vervat zijn. Waar dit het geval is, is het levensbeginsel dan ook inderdaad onverwoestbaar, omdat het niet wordt aangedaan door het ontbinden van het protoplasma. Wij verwoesten het protoplasma door het te verbranden, het te behandelen met zwavelzuur of een ander middel, doch de reukstoffen, wel verre van verwoest te worden, komen zelfs meer te voorschijn. Zij ontsnappen op het oogenblik, dat de ontbinding of verwoesting van het protoplasma begint, en nemen met zich mee het levensbeginsel, of wat als zoodanig in het protoplasma werkte. Waar zij uiterst vluchtig zijn, moeten zij spoedig in aanraking komen met andere protoplasma-deeltjes van overeenkomstigen aard, om daarin de zelfde soort van levenswerking aan te zetten, als zij in haar vroegere woning hebben voorgebracht. Zij zijn, zooals de Esoterische Leer terecht leert, onverwoestbaar, en zoo zij uit het eene stel atomen worden ontbonden, worden zij onmiddellijk door een ander aangetrokken.

Dr. Med. L. SALZER.

ODORIGEN EN JIVA.

ER bestaat een welbekende verhandeling in het Sanskrit, waarin de meeste denkbeelden van Dr. Jaeger voorkomen, en practisch worden toegepast op de teeltkeus in het menschelijk geslacht. Het onderwerp van de „aura seminalis" wordt daarin volledig behandeld. Het verband tusschen wat Dr. Jaeger noemt Odorigen en Jiva of Prana, zooals het onderscheidelijk genoemd wordt in verschillende Indische wijsgeerige stelsels, wordt zeer juist nagegaan. Zijne opmerkingen over dit onderwerp maken echter, hoe bekwaam zij ongetwijfeld zijn, eenige beschouwingen noodig van uit het standpunt der occulte wijsbegeerte. Van gezaghebbende zijde wordt „Jiva" omschreven als een „onverwoestbare vorm van kracht welke, als hij ontbonden wordt van één stel atomen, dadelijk door een ander wordt aangetrokken". Dr. Salzer maakt hieruit de gevolgtrekking, dat de occulte wijsbegeerte het beschouwt als eene op zichzelf staande kracht. Dit is echter een te veel toegeven aan de zucht tot pasklaar maken, zooals de moderne wetenschap die ondervindt, en we moeten oppassen, dat die ons niet tot misvattingen brengt. In de occulte wijsbegeerte beteekent „stof" bestaan in de ruimste beteekenis van dit woord. Hoezeer ook de verschillende vormen van bestaan, zooals stoffelijk, levendig, mentaal en geestelijk enz. mogen uiteenloopen, zij staan onderling in verband als deelen van het Eene Universeele Bestaan, het Parabrahman der Vedantijnen. Kracht is de ineigen macht of het vermogen van Parabrahman, of de „stof" der occultisten, tot het aannemen van verschillende vormen. Deze macht of dit vermogen is

geen afzonderlijk wezen, doch is het ding zelf waaraan het eigen is, juist zooals het hebben van drie hoeken onafscheidelijk is van het begrip driehoek. Hieruit zal wel overduidelijk blijken, dat men, de nomenclatuur der occulte wetenschap bezigend, niet kan spreken van abstracte kracht zonder zich schuldig te maken aan eene tastbare ongerijmheid. Wat bedoeld wordt met: „Jiva is een onverwoestbare vorm van kracht enz." is, dat het stof is in een toestand, waarin zij zekere verschijnselen vertoont, welke niet door haar worden voortgebracht als zij in den toestand van gevoelen verkeert, of in andere woorden, het is eene hoedanigheid van de stof in een bijzonderen toestand, in soort gelijk met hoedanigheden, welke we onder gewone omstandigheden noemen warmte, electriciteit enz. als wetenschapstermen, doch zonder eenig verband met die hoedanigheden. Hier zou men de tegenwerping kunnen opperen, dat, als „Jiva" niet eene op zichzelf staande kracht was in de beteekenis, die de moderne wetenschap aan dat woord hecht, de verklaring ontbreekt, hoe het kan overleven bij de groote verandering van den dood, waaraan het protoplasma, waar het in woont, wel onderhevig is. En zelfs toegegeven, dat Jiva stof is in een bepaalden toestand, in welk deel van het lichaam zetelt zij dan, gezien het feit, dat de nauwkeurigste onderzoekingen daaromtrent niets aan het licht hebben kunnen brengen?

Jiva is, zooals reeds gezegd, ijle bovenzinnelijke stof, die het geheele stoffelijke samenstel doordringt van een levend wezen, en bij de scheiding van dat wezen dooft het leven er in uit. Het is daarom onredelijk te verwachten, dat er met het ontleedmes iets van zou zijn aan te toonen. Een bijzonder stel voorwaarden is noodig voor het leggen van eenig verband daarvan met een dierlijk samenstel, en als die voorwaarden ontredderd worden, wordt het aangetrokken tot andere lichaamen, die wel geschikte voorwaarden bieden. Dr. Jaegers Odorigen is niet Jiva zelf, doch is een van de schakels, die het met het stoffelijk lichaam verbinden: ons schijnt het stof te zijn, welke staat tusschen het Sthula Sharira (grofstoffelijk lichaam) en Jiva.

DHARANIDAR KAUTHUMI.

SPIEGELBEELDEN VAN HET MENTAAL GEZICHT.

Onlangs zijn er door den Heer F. W. H. Myers en zijne collega's van de Londensche Society of Psychic Research belangwekkende proeven gedaan, welke, als zij goed doorgezet worden, tot zeer belangrijke uitkomsten kunnen leiden. We zullen ons ditmaal niet bezighouden met de onderdeelen, en moge het onzen lezers voldoende zijn, te weten, dat in een zeer groot aantal gevallen, te groot, dan dat de uitkomsten aan het toeval zouden kunnen worden toegeschreven, bij het gedachte-lezen de sensitieven telkens spiegelbeelden verkregen van de voorwerpen, welke zij te onderkennen hadden. Een stuk papier, dat het beeld van een pijl droeg, werd voor het hoofd van een zorgvuldig geblinddoekt gedachtelezer gehouden, die de pijl had te volgen, terwijl het papier werd rondgedraaid. Onder deze omstandigheden kwam het uit, dat wanneer de punt van de pijl naar links wees, de gedachtelezer rechts aanwees, en omgekeerd. Dit heeft sommigen er toe geleid, te veronderstellen, dat er in de innerlijke wereld evenals in de uiterlijke wereld van het gezicht spiegeling heerschte. De ware verklaring van het verschijnsel ligt echter dieper.

Het is bekend, dat een voorwerp, zooals het door ons gezien wordt en zijn beeld op ons netvlies niet hetzelfde zijn, maar juist het omgekeerde van elkaar. Hoe het beeld op het netvlies in de gewaarwording weer omgekeerd wordt, is een mysterie, dat de wetenschap nog niet heeft kunnen oplossen. Ook de Westersche metaphysica maakt in dit opzicht geen beter figuur, want er bestaan daarover evenveel theoriëen als er metaphysici bestaan. De eenige wijsgeer, die in deze een glimpje van de waarheid heeft opgevangen is de idealist Berkeley, die zegt, dat een kind in werkelijkheid de dingen omgekeerd ziet; om zijn hoofd aan te raken zal het zijn hand uitsteken in de richting die wij die der voeten noemen. Herhaald mistasten brengt ervaring mee, en leidt tot het corrigeeren van de indrukken van een zintuig door die van een ander. De gewaarwordingen van afstand en hardheid worden op de zelfde wijze rechtgezet.

Als we deze kennis toepassen op de boven vermelde proeven van de Society for Psychic Research komen we tot uitkomsten, die te denken geven. Al moge de geoefende Adept iemand zijn, die alle

innerlijke vermogens heeft ontwikkeld, en die op psychisch gebied in het volle bezit van zijn zintuigen is, zoo is toch het individu, dat bij toeval, en dus zonder occulte oefening helderziend wordt meer in de positie van een hulpbehoevend kind — een speelbal voor de grillen van een enkel innerlijk zintuig. Dit was het geval met de gevoelige personen, waar Mr. Myers en zijn collega's hunne proeven mee hebben genomen. Er bestaan echter gevallen, dat de rechtzetting van het eene zintuig door het andere wel plaats had en er juiste uitkomsten kwamen. Wanneer een gevoelig persoon iemands gedachten leest, is die correctie niet noodig, want de wil van den denker schiet als 't ware regelrecht zijne gedachten in het denkvermogen van den gevoelige. De besproken spiegeling zal bovendien alleen voorkomen bij gevallen van zulke beelden, die niet kunnen worden rechtgezet door reeds verkregen ervaring op helderziend gebied. Hier doet zich eene moeilijkheid voor bij het bedenken van namen of woorden, die door de gevoeligen moeten worden weergegeven. In zulke gevallen moet men rekening houden met den wil van den denker, die de gedachte in het denkvermogen van den gevoelige zendt, en zoodoende de vorming van het spiegelbeeld voorkomt. Het blijkt dus wel zeer duidelijk, dat de beste wijze, om deze verschijnselen te bestudeeren, die is, waarbij slechts één stel vermogens in werking treden, en wel de vermogens van den gevoelige alleen. Dit heeft plaats, wanneer het voorwerp, dat langs dezen buitengewonen weg moet worden waargenomen, onafhankelijk is van den wil van iemand anders, zooals dat met het beeld van de pijl het geval was.

Als we de zelfde wet op droomen toepassen, kunnen we de redelijkheid inzien van het volksgeloof, dat droomen altijd eene omgekeerde beteekenis hebben. Als men van iets goeds droomt, wordt dat meestal uitgelegd als voorteeken van een ongeluk. In de uitzonderingsgevallen, dat den droom werkelijk voorspellend is geweest, was de droomer òf onder invloed van iemand anders, òf onder dien van eenige krachten, welke slechts bij uitzondering te berekenen vallen, en dan nog slechts wanneer men elk geval op zich zelf beschouwt.

In dit verband kan een ander zeer belangrijk psychisch verschijnsel worden vermeld. Er komen waarlijk te veel door goede getuigenis gestaafde gevallen voor, dan dat men zou kunnen loochenen, dat het mogelijk is, dat ver weg voorvallende gebeurtenissen —

b.v. het overlijden van een persoon — afgemaald zijn voor het mentale gezicht van den een of ander, die daarbij betrokken is. In zulke gevallen kan het dubbel van de stervende zelfs op zeer grooten afstand verschijnen, en daar alleen voor zijn vriend te zien zijn, maar er bestaan vele voorbeelden van het geval, dat het voor een aantal personen te zien was. Het eerste geval ligt binnen de sfeer van de hier beschouwde gevallen, daar de geconcentreerde gedachte van den stervende wordt gezien door zijn vriend, en de omstandigheden nauwkeurig worden weergegeven door de wilswerking van den stervende, terwijl in het laatstgenoemde geval de verschijning inderdaad het Mayavi Rupa is, en dus niet onder de hier besproken wet staat.

MOHINI M. CHATTERJI.

PRECIPITEEREN.

VAN alle verschijnselen, welke langs occulten weg teweeg gebracht zijn in verband met onze Vereeniging, is er wel geen enkel bijgewoond door een zoo groot aantal getuigen, en ook geen ander zoo bekend en besproken door de jongste Theosofische publicaties, als het op geheimzinnige wijze te voorschijn komen van brieven. Het verschijnsel zelf is zoo goed beschreven in DE OCCULTE WERELD en elders, dat we ons van de beschrijving er van ontslagen kunnen achten. Ons doel van heden staat meer in verband met het proces als zoodanig dan met het verschijnsel van het geheimzinnige vormen der brieven. De Heer Sinnett heeft naar eene verklaring van het proces gezocht, en het volgende antwoord uitgelokt van den vereerden Mahatma, die met hem correspondeerde: „Bedenk vooral, dat deze brieven niet zijn geschreven, doch ingedrukt, of GEPRECIPITEERD, en daarna de fouten er in verbeterd ..... Ik moet hem bedenken, moet elk woord en elken zin in mijn brein fotografeeren, voordat hij door precipitatie kan worden gecopieërd. Evenals het vastleggen van beelden in chemisch-toebereide vlakken door de camera een vooraf instellen op het brandpunt van de lens vereischt van het af te beelden voorwerp, want anders zouden de beenen van den op te nemen persoon, zooals dat in slechte foto's dikwijls het geval is, in geen verhouding tot zijn hoofd kunnen staan, en zoo voort, zoo hebben wij eerst onze zinnen te rangschikken, en ons in gedachten elke letter als op het papier afgedrukt voor te stellen, alvorens hij gelezen kan worden. Dit is voorloopig alles, wat ik u kan mededeelen".

Sedert het bovenstaande geschreven werd, hebben de Meesters

toegestaan, dat de sluier een weinig meer gelicht werd, en de werkwijze kan nu een weinig uitvoeriger voor de buitenstaanders worden beschreven.

Degenen, die zelfs maar een oppervlakkige kennis hebben van het mesmerisme weten, dat de gedachten van den mesmerist, hoewel stilzwijgend in zijn denkvermogen gevormd, dadelijk naar het denkvermogen van zijn patient worden overgebracht. Het is zelfs niet noodig, als de mesmerist voldoende sterk is, dat deze in de nabijheid van den patient is, om de genoemde uitwerking te verkrijgen. Er zijn ervaren mesmeristen, die op een afstand van verscheidene dagreizen hunne patienten in slaap kunnen brengen. Dit wel bekende feit zal ons leiding kunnen geven bij het begrijpen van het betrekkelijk weinig bekende onderwerp, dat we hier bespreken. Het werk van het schrijven der brieven wordt ten uitvoer gebracht door middel van een soort van psychische telegrafie; de Mahatma's schrijven hunne brieven zeer zelden op de gewone wijze. Op het psychisch gebied bestaat er, om zoo te zeggen, een electromagnetische verbinding tusschen een Mahatma en zijne Chela's, waarvan er een dienst doet als amanuensis. Wanneer de Meester wenscht, dat er op deze wijze een brief zal worden geschreven, trekt hij meestal de aandacht van den Chela, dien hij voor deze taak heeft uitgekozen, door een astrale bel te laten klinken (wat zoo vele onzer leden gehoord hebben) in zijne nabijheid, juist zooals het zendstation bij de telegraaf eerst het ontvangstation oproept alvorens met het seinen te beginnen. De gedachten, die bij den Mahatma opkomen, worden dan in woorden gekleed, mentaal uitgesproken, en langs de stroomen in het astraallicht voortgestuwd, op het brein van den leerling afgedrukt. Daar vandaan komen zij tot aanzijn door de zenuwstroomen naar zijn handpalmen en vingertoppen, welke op een stuk magnetisch toebereid papier rusten. Als de gedachtetrillingen zoo ingedrukt zijn op het weefsel, worden er stoffen naar toe getrokken uit den oceaan van Akasha, die elk atoom der zintuigelijke wereld doordringt, en door een occult proces, dat we hier niet verder kunnen beschrijven, worden de blijvende letters achter gelaten.

Hieruit zal het wel zeer duidelijk zijn, dat het slagen van dergelijk schrift hoofdzakelijk afhangt van twee voorwaarden: (1) De kracht en de helderheid waarmee de gedachten worden voortgestuwd;

en (2) de onbevangenheid van het ontvangende brein. Met de gewone electrische telegraaf is het geval precies het zelfde. Als om de een of andere reden de batterij, die de electrische kracht levert, niet de noodige spanning in de draad kan leveren, of het ontvangtoestel ontredderd is, raakt de over te brengen tijding verminkt of is soms geheel onleesbaar. Onnauwkeurigheden kunnen, zooals kan worden opgemaakt uit de boven aangehaalde woorden van den Mahatma, veel voorkomen. „Bedenk", zegt hij, „dat deze brieven niet geschreven zijn, doch ingedrukt, of geprecipiteerd, en dan alle fouten verbeterd". Laat ons zien, wat de bron voor fouten kan zijn bij het precipiteeren. Als we bedenken, door welke omstandigheden fouten kunnen sluipen in telegrammen, zoo zien we, dat, als een Mahatma soms uitgeput raakt, of zijne gedachten vergunt af te dwalen gedurende het proces, of onvoldoende kracht legt in de stroomen van astraal licht, waarlangs zijne gedachten voortgezonden worden, of de afgeleide aandacht van den leerling stoornis veroorzaakt in zijn brein of zijn zenuwcentra, steeds het welslagen van het procede in gevaar wordt gebracht.

Het is te betreuren, dat we verder geen toelichtingen mogen geven op bovenstaande algemeene beginselen. Er is echter genoeg onthuld, om aan het publiek een sleutel te verschaffen voor vele schijnbare geheimenissen aangaande geprecipiteerde brieven, en om alle ernstige en toegewijde onderzoekers te noodigen tot het pad van geestelijken vooruitgang, dat alleen kan leiden tot het goede begrip van occulte verschijnselen.

ANOM.

„HOE MOETEN WE SLAPEN?"

NU ik het opstel van Mr. Sita Naath Ghose over „Genezend Magnetisme" lees, en ik me van lang geleden Baron von Reighenbach's „Onderzoekingen in het Magnetisme" herinner, sta ik voor een raadsel, daar deze twee gezaghebbende mannen volstrekt met elkaar in tweestrijd zijn, en de een beweert, „nooit met het hoofd naar het Noorden slapen", terwijl de andere zegt, dat men „onder alle omstandigheden met het hoofd naar 't Noorden moet liggen" De laatste raadgeving had ik opgevolgd, daar ik jaren lang nooit de eerstgenoemde gehoord had, maar toch heb ik niet de verwachte uitwerking op mijne gezondheid verkregen, en, wat erger is, ik heb geen wet gevonden, welke met zekerheid kan worden toegepast op de menschheid, en die de gezondheid bevordert van ALLEN. Bij het lezen van dit artikel komt het me voor, dat er een zeer gewichtig punt is vergeten n. l. de houding van den slaper, òf achterover òf voorover liggend. Dit is zeer belangrijk, want bij eene juiste beantwoording van deze vraag zouden beide theorieën misschien voor een groot deel eensluidend kunnen blijken, vooral, waar beide er aanspraak op maken te worden gesteund door proefondervindelijk bewijs. Ik kan niet inzien, dat eene eenzijdige houding natuurlijk zou zijn voor den mensch, en sta dus voor twee mogelijkheden. Is de juiste houding in de slaap voorover of achterover? Van geen van beide kanten wordt er met een enkel woord gerept van de *houding,* waarin de proeven werden genomen.

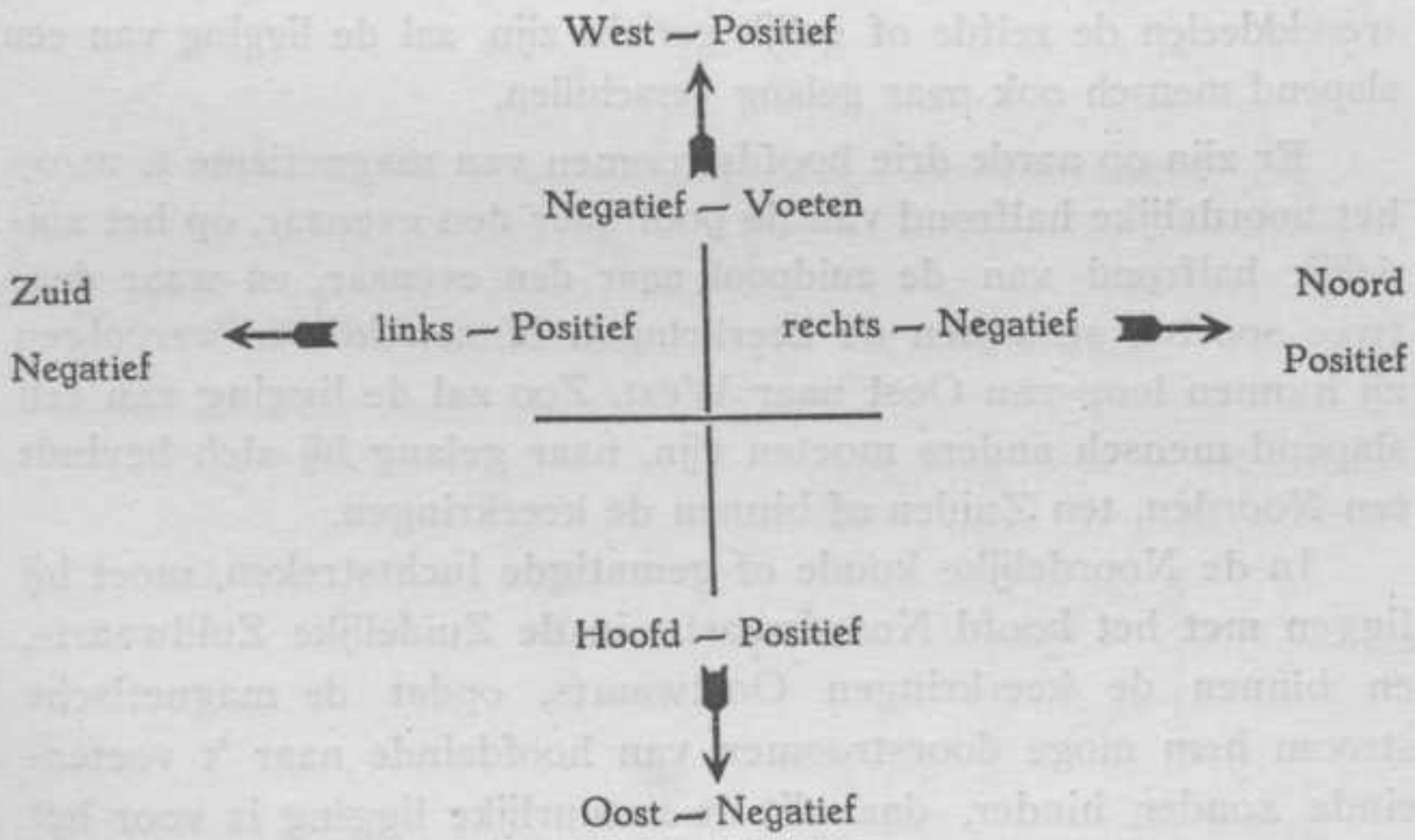
Het eenige nu, waar men het over eens schijnt te zijn, is, dat positief naar negatief moet wijzen en omgekeerd negatief naar

positief. We zullen nu eene schets maken en zal de uitkomst dus zijn als volgt, wanneer we Noord positief mogen noemen en Zuid negatief, alsook Oost negatief en West positief.

Hieruit nu zal ons eenig licht geworden op de oogenschijnlijk met elkaar in tegenspraak zijnde theorieën, als we maar eenmaal hebben vastgesteld: Welke houding de befaamde Garga en Markandeya voor de juiste hielden om in te slapen, en hoe Baron von Reichenbach ons wil laten liggen.

Dit is een belangrijk vraagstuk voor allen, die eene goede gezondheid naar waarde weten te schatten, en voor hen, die wijs willen worden. Gedurende mijn verblijf in zuidelijke streken heb ik opgemerkt, dat de inboorlingen, ten minste die der lagere klassen, altijd voorover liggen te slapen met hun rug in de zon, en dat alle dieren hetzelfde doen, terwijl het op den rug slapen in de zon gevaarlijk heet. Is dit geen aanwijzing voor de juiste richting van het slapende lichaam?

I. O.

Houding I — Achterover liggend.

A. Hoofd naar het Oosten ..... Alles in harmonie
B. „ „ „ Noorden ..... ontstemming in hoofd en voeten, accoord in handen.
C. „ „ „ Zuiden ..... accoord in hoofd en voeten, ontstemming in de handen.
D. „ „ „ Westen ..... ontstemming in alles.

Houding II - Voorover liggend.

AA Hoofd naar 't Oosten ..... accoord in hoofd en voeten, ontstemming in de handen.
BB „ „ „ Noorden ..... ontstemming in alles.
CC „ „ „ Zuiden ..... accoord in alles.
DD „ „ „ Westen ..... ontstemming in hoofd en handen, accoord in de handen.

Het schijnt dat de meeningen van Mr. Sita Nath Ghose en Baron von Reichenbach direct met elkaar in tegenspraak zijn over dit onderwerp, waar laatstgenoemde aanbeveelt te slapen met het hoofd naar het Noorden en eerstgenoemde juist die richting veroordeelt.

Het is mijne bescheiden meening, dat beide schrijvers gelijk hebben, en wel elk van zijn eigen standpunt, zooals ik zal trachten aan te toonen. Wat is de reden, waarom onze ligging in de slaap er iets toe doet? Omdat ons lichaam in harmonie moet zijn met de magnetische hoofdstroomen van de aarde. Waar deze stroomen niet in alle werelddeelen de zelfde of gelijk gericht zijn, zal de ligging van een slapend mensch ook naar gelang verschillen.

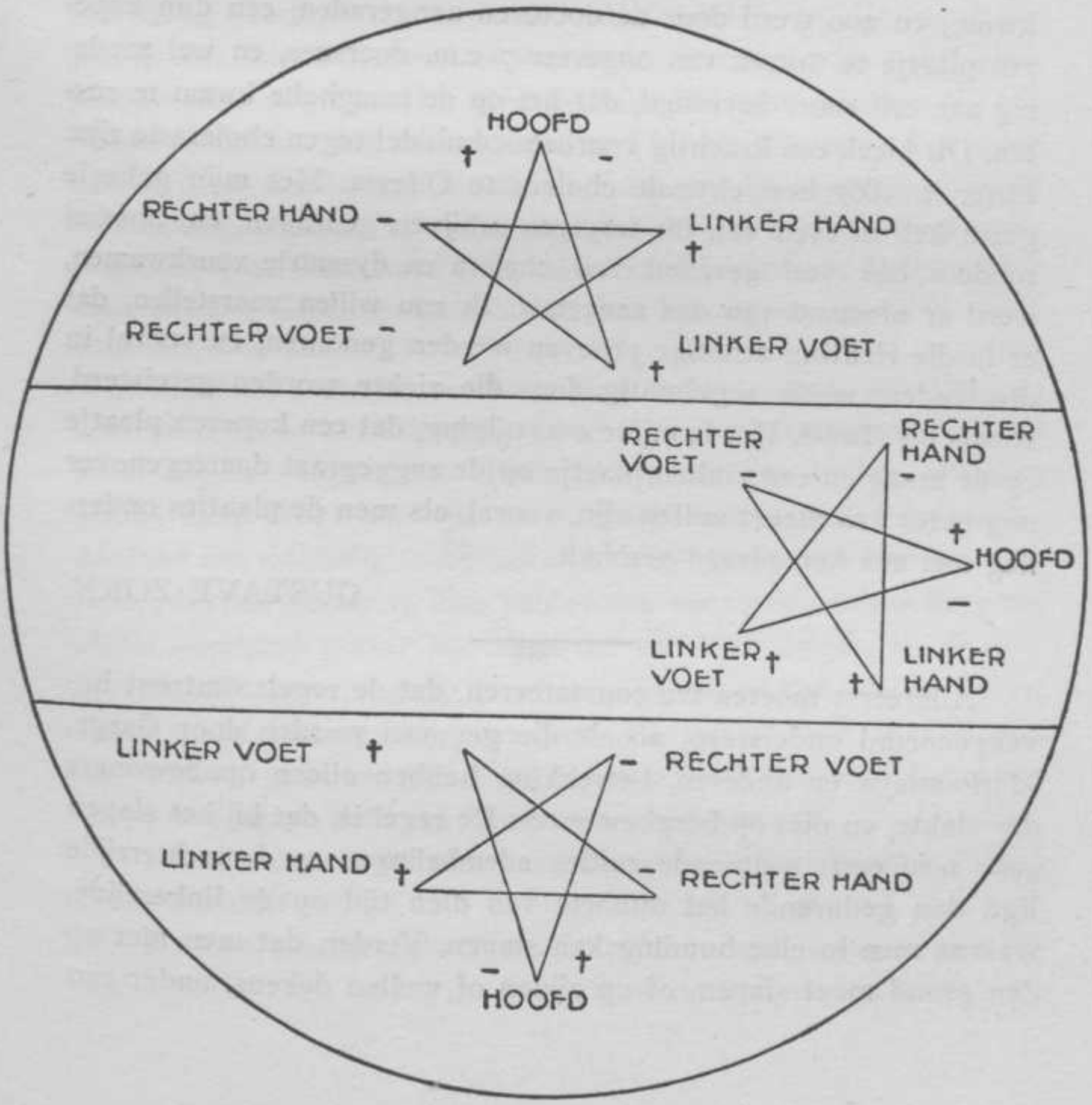
Er zijn op aarde drie hoofdstroomen van magnetisme t. w. op het noordelijke halfrond van de pool naar den evenaar, op het zuidelijk halfrond van de zuidpool naar den evenaar, en waar deze twee soorten stroomen de keerkringen binnen komen vervolgen zij hunnen loop van Oost naar West. Zoo zal de ligging van een slapend mensch anders moeten zijn, naar gelang hij zich bevindt ten Noorden, ten Zuiden of binnen de keerkringen.

In de Noordelijke koude of gematigde luchtstreken, moet hij liggen met het hoofd Noordwaarts, in de Zuidelijke Zuidwaarts, en binnen de keerkringen Oostwaarts, opdat de magnetische stroom hem moge doorstroomen van hoofdeinde naar 't voeteneinde zonder hinder, daar dit de natuurlijke ligging is voor het magnetiseeren.

De schrijver van „Hoe moeten we slapen?" toont in zijne schets van het kruis, dat hij gelooft, dat het hoofd geheel positief is, en beide voeten negatief. Ik geloof, dat zulks niet het geval is, doch dat de rechterzijde van het hoofd en de linker voet positief zijn en de linkerzijde van het hoofd en de rechter voet negatief, en zoo ook de rechter hand negatief en de linker positief.

Waar de Noordpool positief is, en de linkerzijde van het hoofd negatief, zou de juiste houding om te slapen voor bewoners van het Noordelijk halfrond zijn, liggend op de rechterzijde met het hoofd Noordwaarts, en is het duidelijk, dat op het Zuidelijk halfrond de houding juist tegengesteld zal moeten zijn. Voor de bewoners der tropen lijkt mij het liggen op de buik het meest aangewezen, daar de linker of negatieve zijde van het hoofd dan naar het Noorden of den positieven stroom toegekeerd is, en zoo omgekeerd voor de tropen van het zuidelijk halfrond.

Het volgende diagram moge de zaak verduidelijken, en ons helpen bij het beantwoorden van het tweede deel kwestie, n. l. wanneer we op onze rechter- of linker-zij moeten slapen, en wanneer voorover of op den rug:

Reeds jaren lang hebben mijn gezin en ik geslapen het zij met het hoofd naar het Noorden of naar het Westen, wat op ons halfrond volgens mij juist is, en we hebben er geen spijt van gehad, want sinds we dat hebben gedaan, is de dokter maar zelden over den drempel gekomen.

Mr. Sita Nath Ghose zegt in zijn interessant artikel over „Genezend Magnetisme", dat in Indië men groot profijt heeft van het dragen van Mandulies (metalen cellen) op het zieke lichaamsdeel. In vele gewaarmerkte gevallen heb ik de genezende eigenschappen van die cellen bevestigd gezien. Toen jaren geleden (ik meen, dat het in 1852 was) de cholera in sommige deelen van Europa hevig woedde, werd te München (Beieren) opgemerkt, dat er onder de duizenden slachtoffers geen enkele koperslager voorkwam, en zoo werd door de doctoren aangeraden, een dun koperen plaatje te dragen van ongeveer 7 c.m. doorsnee, en wel zoodanig aan een snoer bevestigd, dat het op de maagholte kwam te rusten. Dit bleek een krachtig voorbehoedmiddel tegen cholera te zijn. Later in 1867 heerschte de cholera te Odessa. Met mijn geheele gezin heb ik toen van die koperen schijven gedragen, en, hoewel rondom ons veel gevallen van cholera en dysentrie voorkwamen, werd er niemand van ons aangetast. Ik zou willen voorstellen, dat er in die richting ernstige proeven werden genomen, en vooral in die landen, welke regelmatig door die ziekte worden geteisterd, zooals b.v. Indië. Het is mijne overtuiging, dat een koperen plaatje op de maag en een zinken plaatje op de ruggegraat daartegenover nog beter van dienst zullen zijn, vooral, als men de plaatjes onderling met een koperdraad verbindt.

GUSTAVE ZORN.

Allereerst moeten we constateeren, dat de regels omtrent bovengenoemd onderwerp, zooals die gegeven worden door Garga, Markandeya en anderen, betrekking hebben alleen op bewoners der vlakte, en niet op bergbewoners. De regel is, dat bij het slapen gaan men eerst gedurende zestien ademhalingen op de rechterzijde ligt, dan gedurende het dubbele van dien tijd op de linkerzijde, waarna men in elke houding kan slapen. Verder, dat men niet op den grond moet slapen, of op zijden of wollen dekens, onder een

alleenstaanden boom, op een kruisweg, op bergtoppen of op den hemel (wat daarmee bedoeld moge worden?). Ook mag men niet met natte kleeren slapen, met natte voeten, of naakt, tenzij men een ingewijde is, moet men niet op Kusha-gras of aanverwante grassoorten slapen. Er bestaan nog veel meer regels. Ik mag hier wel eens vermelden, dat de rechterhand of — zijde en Zuid aangeduid worden door het zelfde woord. Zoo ook hebben voorzijde en Noord de zelfde term. De zon is de groote bron van magnetisme en leven in het zonnestelsel, daarom is voor de aarde het Oosten de bron van alle licht en magnetisme. Om dezelfde reden is voor het Noordelijke halfrond het zuiden (de evenaar en niet de pool) positief. Het parallelogram dier krachten heeft eene resultante van Zuid-Oost naar Noord-West. Dit is, geloof ik, de oorzaak van het zoo veelvuldig voorkomen van Zuid-Oosten winden. In alle geval geloof ik niet, dat de Noordpool positief is, daar er in dat geval geen sneeuw daar zou zijn. Het Noorderlicht kan niet ontstaan bij het binnentreden van den stroom, doch wel bij het uittreden. Zoo moet dan de bron zijn bij den evenaar, het zuiden. De levensstroom, de beschaving, het licht en nagenoeg alles schijnt den loop van Oost naar West of van Zuid-Oost naar Noord-West te volgen Men zegt, dat het slapen met het hoofd naar het Westen zichzelf straft door angsttoestanden, terwijl het slapen met het hoofd naar het Noorden dood aanbrengend heet. Mag ik de aandacht der Hindu's eens vestigen op eene dergelijke bedreiging met de doodstraf voor allen, behalve ingewijden (Brahmanen) die het heilige Pranava (OM) uitspreken? Dit wijst er volstrekt niet op, dat Pranava inderdaad een misdadig, boos woord zou zijn, maar dat het voor onbevoegden vol gevaar is. Zoo kan er ook voor gewone bewoners der vlakte ongekend gevaar zijn in al die verboden dingen, en zij zouden waarlijk onverstandig handelen, zich daar niet aan te storen, tenzij onder leiding van menschen, die hen kunnen beschermen. In 't kort, gewone menschen moeten liever het oude beproefde spoor volgen, en deze regels zijn voor hen gemaakt.

Als een voorbeeld van overtreding der regels bestaat de volgende anecdote:

Nadat Ganesha (Shiva's zoon) geboren was, kwamen alle Dewa's (goden) om de familie geluk te wenschen, en het kind te ze-

genen. Shani of Saturnus kwam het allerlaatst, en pas nadat hij verscheidene malen geroepen was. Toen hij het kind ging bekijken, had het geen hoofd. Dit verwekte groote opschudding, en alle Dewa's waren ten einde raad. Ten slotte naderde Saturnus zelf den Mahadewa met gevouwen handen, en deed hem bedenken, dat het de schuld was van zijne aanwezigheid, en van de fout, dat men het kind met het hoofd naar het Noorden had gehouden. Want zoo was de wet. Toen hielden de Dewa's raad en zonden zij boden uit om te zien, wie er nog meer met het hoofd naar het Noorden lag te slapen. Ten slotte werd er een olifant in die houding gevonden. Zijn kop werd onmiddelijk afgehouwen en op de schouders van Ganesha geplaatst. We behoeven niet te vermelden, dat Ganesha later zoo geleerd werd, dat de olifantskop nauwelijks groot genoeg was, om al zijn kennis te bevatten. Dit voordeel dankte hij aan de omstandigheid, dat hij met het hoofd naar het Noorden had geslapen en aan den Zegen van de Dewa's. Voor den olifant beteekende de zelfde houding doch zonder den zegen der Dewa's de dood.

NOBIN K. BANNERJI.

OVERGANG DER LEVENSATOMEN.

DEN zegt, dat gedurende nog minstens drie duizend jaar een „mummie" ondanks alle chemische toebereiding doorgaat met het afgeven tot het laatste toe van onzichtbare atomen, welke van af het stervensuur weder opgaan in de verschillende maalstroomen van bestaan en inderdaad gaan door elke soort van georganiseerde levende vormen. Het is echter niet de ziel, het vijfde en ijlste aller beginselen, doch de *levensatomen van het Jiva,* het tweede beginsel. Op het einde der 3000 jaar, soms vroeger, soms later, worden al die atomen na tallooze overgangen opnieuw tezamen gebracht, om het nieuwe opperkleed of lichaam te vormen van de zelfde monade (de eigenlijke ziel), aan welke zij twee of drie duizend jaar geleden ook tot kleed gediend hadden. Zelfs in het slechtste geval n.l. van vernietiging van het bewuste persoonlijke beginsel, is toch de monade of de individueele ziel nog de zelfde, evenals de *atomen van de lagere beginselen* dat zijn, welke, verjongd en vernieuwd in deze eeuwig vloeienden stroom van het zijn, door haar affiniteit magnetisch worden aangetrokken tot elkaar, en op nieuw tezamen eene incarnatie doormaken.

Deze kleine aanhaling is uit een nieuw gegeven der occulte leering, dat openbaar gemaakt is, en geeft veel te denken. Het wijst er op, dat in de eerste plaats de exoterische leer van de zielsverhuizing door lagere bestaansvormen — zoo algemeen aangenomen door de Hindu's doch onjuist voor zoo ver betreft de ziel (vijfde beginsel) — wel eenige waarheid bevat, voor zoover het de lagere beginselen betreft.

Verder wordt er beweerd, dat de mummie doorgaat met het afge-

ven van onzichtbare atomen, welke door alle soorten van levende organismen heen gaan, en verderop wordt dan gezegd, dat het de *levensatomen van het Jiva* zijn, van het tweede beginsel, die dezen overgang doormaken.

Volgens de esoterische leer is „Jiva" een vorm van onverwoestbare kracht, welke, wanneer zij los is van een bepaald stel atomen, onmiddellijk door een ander stel wordt aangetrokken.

Wat wordt er dan bedoeld met *levensatomen*, en hun gaan door een oneindig aantal verhuizingen?

Met de onzichtbare atomen van de mummie zou men bedoelen de onmerkbaar ontbindende atomen van het stoffelijke lichaam, terwijl de *levensatomen van het Jiva* wel te onderscheiden zijn van de mummie. Wordt er mee bedoeld, dat zoowel de onzichtbare atomen van het stoffelijke lichaam als de atomen van het Jiva, na te zijn gepasseerd door verschillende levende organismen, weder terug keeren, om opnieuw het stoffelijke lichaam te vormen en het Jiva van het wezen, dat aan het eind is gekomen van zijn leven in Devachan en opnieuw wil incarneeren?

Dan wordt er geleerd, dat zelfs in het slechtste geval (het vernietigen van het persoonlijk Ego) de atomen der lagere beginselen de zelfde zijn als van het vorige leven. Omvat hier het begrip „lagere beginselen ook het Kama Rupa, of alleen de lagere drie van Lichaam, Jiva en Linga Sharira? Het lijkt ons, dat het Kama Rupa daar niet bij kan gedacht zijn, want ingeval van vernietiging der persoonlijke ziel zou het Kama Rupa in de achtste sfeer zijn.

Nog doet zich een andere vraag voor. Het vierde beginsel (Kama Rupa) en het lagere van het *Vijfde*, dat niet door het zesde kan worden opgenomen, waren eerst als schillen rond, om dan op te lossen in de elementen, waaruit ze bestaan. Hereenigen de atomen van deze beginselen zich ook, na vele verhuizingen te hebben doorgemaakt, en vormen zij dan later opnieuw het vierde en het lager deel van het vijfde voor de volgende incarnatie?

N. D. K.

NOOT.

Om te beginnen moeten we de aandacht vestigen op den slotzin van boven aangehaalde passage: „Dit was de ware occulte theorie der Egyptenaren", waarin het woordje „ware" gebruikt wordt om aan te geven, dat dit de leer was, waarin de Egyptenaren waarlijk geloofden ter onderscheiding van de leerstukken, die sommige Oriëntalisten hun in de schoenen schuiven, en van de leeringen, welke de moderne Occultisten geven. Het gaat niet aan, dat we buiten de occulte waarheden, welke bekend waren aan en geleerd werden door de groote Hiërophanten gedurende de laatste inwijding, alles maar moeten aannemen, wat de Egyptenaren, of eenig ander volk ooit voor waar hebben gehouden. De Priesters van Isis waren de eenige ware ingewijden, en hunne occulte leeringen waren nog meer gesluierd dan die der Chaldeëers. Er bestond toen de ware leer van de Hiërophanten van den binnen-Tempel, verder de half gesluierde, geschreven leer der Priesters van den buiten-Tempel, en ten slotte de gewone volksgodsdienst der groote onwetende massa, wien toegestaan was, dieren als goddelijke wezens te aanbidden. Zooals zeer juist wordt aangetoond door Sir Gardner Wilkinson, leerden de ingewijde priesters, dat:

„Ontbinding is de eenige aanleiding tot reproductie..... er vergaat niets, wat eenmaal bestaan heeft, doch de dingen, die schijnen verwoest te zijn, hebben alleen hunnen aard gewijzigd en zijn in anderen vorm overgegaan".

In het onderhavige geval echter komt de Egyptische leer over de atomen overeen met onze eigene occulte leeringen. In bovenstaande opmerkingen worden de „levens-atomen van het Jiva" strikt letterlijk opgevat. Ongetwijfeld is Jiva of Prana volstrekt onderscheiden van de atomen, die er door belevendigd worden. Dezen behooren tot de laagste en grofste toestanden van stof, tot den *objectieven toestand*, gene tot een hoogeren toestand, tot een toestand, dien de oningewijde, onbekend met den waren aard, misschien *eindig objectief* zou noemen, doch dien wij ter vermijding van verder misverstand wellicht *eeuwig subjectief* mogen noemen, hoewel tevens en in een bepaalden zin het grondbestaan, hoe paradoxaal en onwetenschappelijk die uitdrukking ook moge schijnen. [1]) Het leven, zeggen de occultisten, is

---

[1]) Hoewel er een bepaalde uitdrukking voor bestaat in de taal der adepten, hoe zullen we die vertalen in eene Europeesche taal? Welk woord kunnen we gebruiken voor iets, dat objectief is en toch

de eeuwige ongeschapene energie, en dit alleen vertegenwoordigt, wat de natuurkundigen noemen het beginsel, of de wet der continuiteit, hoewel zij dat beginsel alleen van toepassing verklaren op de ontwikkeling van het voorwaardelijk bestaande. Doch sedert de moderne wetenschap bij monde van haar geleerdste professoren toegeeft, dat de kracht evenveel recht heeft, als eene objectieve werkelijkheid erkend te worden als stof [1]), en waar het leven volgens de occulte leer de eenig werkzame kracht is, die als een Prometeus onder verschillende vormen tot uiting komt, hebben de occultisten wel eenig recht, zulke termen te gebruiken. Het leven is altijd aanwezig in het atoom en in organische of anorganische stof, welk onderscheid onderwijl door geen occultist zal worden gemaakt. Hunne leer zegt, dat het leven evengoed aanwezig is in anorganische als in organische stof — als de levenskracht werkzaam is in het atoom, noemen we het organisch, en als zij sluimert daarin of latent is, noemen we het atoom anorganisch. Daarom is de uitdrukking „levensatoom", hoe misleidend mogelijk voor den lezer, toch niet onjuist, daar de occultisten weigeren te erkennen, dat er iets ter wereld anorganisch zou kunnen zijn, en niet van „doode stof" willen weten, welke beteekenis men daaraan ook moge hechten. De *wet* van het ontstaan van het leven, is in de gebruikelijke opvatting slechts een resultaat van de onwetendheid omtrent de occulte natuurkunde bij de mannen der wetenschap. Die wet wordt aanvaard, omdat de mannen der wetenschap niet in staat zijn, de middelen te vinden, om in wat zij noemen de anorganische atomen, het sluimerende leven op te wekken, vandaar het wanbegrip, dat een levend ding alleen kan voortkomen uit een levend ding, als of er inderdaad doode stof in de natuur bestond! Zoo geredeneerd, zou men een muilezel ook onder de anorganische schepselen moeten rangschikken, daar hij niet in staat is, zich voort te planten. Wij weiden hier zoo zeer over uit, daar hier dadelijk de kop wordt ingedrukt aan alle tegenspraak tegen het feit, dat het mogelijk is, dat een mummie na duizenden jaren nog atomen zou afgeven. Desal-

---

onstoffelijk en in zijn uiteindelijke openbaring, subjectief en toch stoffelijk (hoewel niet in den zin van onze stof) in zijn eeuwig bestaan? Nu we het zoo goed mogelijk hebben uitgelegd, moeten we het zoeken van de geëigende uitdrukking aan onze geleerde Europeesche vrienden overlaten.

1) *Unseen universe.*

niettemin zou de zinsnede duidelijker zijn geweest, als we in stede van „levensatomen van Jiva" gezegd hadden de atomen, „bezield door het sluimerende Jiva of de levenskracht". Bovendien zou de definitie van het bovenvermelde Jiva, hoewel over 't geheel juist, meer volledig, zoo niet duidelijker kunnen worden gegeven. Het Jiva of levensbeginsel, dat mensch, dier, plant en zelfs de delfstoffen bezielt is zeer zeker „een onverwoestbare vorm van kracht", daar deze kracht het eene leven is, of Anima Mundi, de levende ziel des heelals, en dat de verschillende wijzen, waarop de dingen zich aan ons voordoen in de Natuur in hunne atomische samenstelling, zooals delfstoffen, planten en dieren slechts verschillende vormen of toestanden zijn, waarin deze kracht zich uit. Werd zij ook maar voor een moment onwerkzaam, — we kunnen niet van haar afwezigheid spreken, omdat zij alomtegenwoordig is — laat ons zeggen in een steen, dan zouden de deeltjes van dien steen plotseling hun samenhang verliezen en tot gruis uiteen vallen, hoewel in dat gruis de kracht nog steeds zou sluimeren. Het vervolg van de definitie, dat zegt, dat deze onverwoestbare kracht, als zij „ontbonden wordt van een stel atomen, dadelijk door een ander stel wordt aangetrokken", brengt nog niet mee, dat zij het eerste stel algeheel verlaat, doch slechts, dat zij haar VIS VIVA of levensmacht — de energie van beweging — overbrengt op een ander stel. Uit het feit, dat zij zich in het tweede stel openbaart als wat men noemt kinetische energie, volgt echter niet, dat het eerste stel volslagen van haar beroofd achterblijft, want zij moet er nog in aanwezig zijn als potentieele kracht, of latent leven. [1]) Dit is een hoofdzakelijke grondwaarheid van het occultisme, van wier goed begrip het voortbrengen van alle verschijnselen afhankelijk is. Als we dit punt niet aannemen, moeten we afzien van alle verdere occulte waarheden. Zoo is dan hetgeen bedoeld wordt met: „het levensatoom, dat einde

---

[1]) Wij zijn aangewezen op uitdrukkingen, welke in de moderne wetenschap technische termen geworden zijn — hoewel zij niet altijd de uit te drukken idee volledig weergeven — bij gebrek aan betere woorden. Wij wanhoopen er aan, dat de occulte leer, zelfs voor zoover betreft de weinige stellingen, die veilig openbaar gemaakt kunnen worden, ooit grondig zal kunnen worden begrepen, tenzij er een woordenlijst van zulke uitdrukkingen worde samengesteld, en, wat nog van meer belang is, totdat de volle en juiste beteekenis der daarin gebruikte woorden algeheel wordt begrepen.

looze verhuizingen doormaakt" eenvoudig dit: wij beschouwen in onze occulte woordenkeus die atomen, welke door de kinetische energie worden voortbewogen als „levensatomen", en noemen hen, terwijl we degenen, die voorloopig passief zijn, daar zij slechts potentieele, zich niet uitende energie bevatten, „slapende atomen" noemen, waarbij we echter beide vormen van energie beschouwen als voortgebracht door een en de zelfde kracht.

Nu iets over de Hindu-leer der metempsychose. Zij berust op waarheid, en zij is inderdaad eene grondwaarheid, doch alleen voor zoo ver betreft de menschelijke emanaties en atomen, en dan niet alleen na iemands dood, doch gedurende zijn heele leven. De esoterische beteekenis van de WETTEN VAN MANU (XII, 3, en XII 54/55) in de verzen, welke zeggen, dat „elke handeling, hetzij in gedachten, woorden of daden, goede of slechte vruchten draagt (Karma)", dat „de verschillende verhuizingen der *menschen* (niet zielen) door de hoogste, middelste en laagste toestanden het gevolg zijn hunner handelingen", en dan, dat „een Brahmandooder het lichaam ingaat van een hond, een beer, ezel, kameel, geit, schaap, vogel enzoovoort", heeft geen betrekking op het menschelijk Ego, doch alleen op de atomen van zijn lichaam, zijne lagere drie-eenheid, en zijn emaneerende fluïden. Nu mogen de Brahmanen uit eigenbelang de ware beteekenis dezer wetten zoo veel verdraaien, als zij willen, doch de aangehaalde woorden hebben nooit bedoeld, wat er later uit gehaald is. De Brahmanen hebben hen egoïstisch op zich zelf toegepast, terwijl hier met „Brahman" 's menschen zevende beginsel, zijn onsterfelijke monade, en het wezen van zijn persoonlijk Ego allegorisch bedoeld was. Hij, die in zichzelf het licht van Parabrahman doodt, d.w.z. zijn persoonlijk Ego van het Atman scheidt, en zoo den toekomstigen Hemelbewoner doodt, wordt een „Brahmandooder". In stede van door een deugdzaam leven en geestelijk streven de vereeniging van Buddhi en Manas te vergemakkelijken, veroordeelt hij door zijn eigen slechte handelingen elk atoom van zijn lagere voertuigen, om ingevolge de door zijne hartstochten geschapen aantrekkingskracht te worden getrokken binnen de lichamen der lagere dieren. Dit is de ware beteekenis van de leer der metempsychose. Natuurlijk kan de vermenging van menschelijke deeltjes met dierlijke of zelfs plantaardige atomen nooit de beteekenis hebben van eene persoonlijke be-

straffing als zoodanig, want dat is het inderdaad niet. Het is echter een oorzaak, waarvan de gevolgen zich kunnen doen gevoelen in de komende levens, tenzij de persoonlijkheid vernietigd wordt. Anders zal, van oorzaak naar gevolg, en elk gevolg op zijn beurt weer oorzaak zijnde, dat alles zich den geheelen reeks van incarnaties doen gevoelen, daar de eens gegeven stoot pas op den drempel van Pralaya zal zijn uitgewerkt. Doch hierover basta. Niettegenstaande hunne esoterische beteekenis, worden zelfs de woorden van den grootsten en edelsten aller adepten, van Gautama Boeddha, verkeerd begrepen, verdraaid en op de zelfde wijze belachelijk gemaakt. De Hina-yana, de laagste vorm van zielsverhuizing bij de Boeddhisten wordt al even weinig begrepen als de hoogste vorm, de Maha-yana, en, waar men weet, dat Shakya Muni eens, op een bezem wijzende, tegen zijn Bikshus de opmerking gemaakt heeft, dat die vroeger een proefleerling geweest was, die het vegen van de raadszaal had verwaarloosd, en daarom herboren (!) was als bezem, daar staat nu de grootste aller wijzen beschuldigd van idioot bijgeloof. Waarom tracht men toch nooit, de overdrachtelijke beteekenis van zulke dingen na te speuren, alvorens een oordeel te vellen? Waarom moeten we gaan hoonen, voordat we begrijpen? Of is b.v. datgene, wat we magnetisch fluïde noemen, niet een stof, eene substantie, hoe onzichtbaar en ontastbaar het ook zij? Als de geleerde schrijvers van de*Unseen Universe* er bezwaar tegen maken, dat licht, warmte en electriciteit blootelijk als ontastbaarheden worden beschouwd en aantoonen, dat elk dezer verschijnselen even goed als de stof zelf het recht heeft te worden beschouwd als objectieve werkelijkheid, dan hebben wij nog veel meer recht, om de mesmerische of magnetische fluïde, die van mensch naar mensch stroomt, en zelfs van den mensch naar zoogenaamde levenlooze voorwerpen, als eene realiteit op te vatten. Het is niet voldoende, te erkennen, dat die fluïde eene soort van moleculaire energie is, zooals b.v. warmte, hoewel met veel grooter mogelijkheden. Warmte ontstaat telkens, als er kinetische energie wordt omgezet in moleculaire trilling, en zij kan worden voortgebracht door elke soort van stof, terwijl de magnetische fluïde, welke door een levend menschelijk lichaam wordt afgegeven, *het leven zelf is.* Inderdaad zijn het „levensatomen", die door iemand in blinde woede onbewust worden uitgezonden, en hij doet dat met even sterke gevolgen als de mesmerist,

die het zelfde bewust uitzendt naar het te behandelen voorwerp. Als iemand den vrijen loop laat aan eenig sterk gevoel, zooals ergernis, verdriet enz. terwijl hij onder een boom zit, of in directe aanraking met een steen, zal elk matig psychometer duizenden jaren daarna de persoon in kwestie kunnen zien, en zijne gevoelens kunnen waarnemen uit een stukje van dien boom of dien steen, welke hij had aangeraakt. Houd een of ander voorwerp in uw hand, en het wordt doordrongen van uw levens-atomen, die in en uit gaan, en elk oogenblik van ons leven worden uitgewisseld en overgebracht. De dierlijke warmte is slechts een aantal levensatomen in moleculaire trilling. Er is geen kennis van een adept voor noodig, doch slechts eene matige natuurlijke helderziendheid, om die atomen als een blauwe vlam heen en weer te zien gaan van den mensch naar verschillende voorwerpen. Waarom zou dan niet een bezem, gemaakt uit een struik, die mogelijk in de buurt van het gebouw groeide, waar de proefleerling woonde, en die misschien herhaaldelijk door hem was aangeraakt, niet de ergernis hebben vastgehouden, welke werd opgewekt door zijne luiheid en den weerzin tegen zijne plicht — waarom zoude er niet eene hoeveelheid levensatomen zijn getrokken in het materiaal van de toekomstige bezem, om aldaar herkend te worden door Boeddha met zijn bovenmenschelijke (niet bovennatuurlijke) vermogens? De natuurlijke processen is een voortdurend geven en nemen. De stofgeloovige scepticus echter zal toch weigeren, iets te aanvaarden in eenigen anderen zin dan van de doode letter.

Om ons lange antwoord te besluiten, zoo zijn de de te voren vermelde „lagere beginselen" het eerste, tweede en derde. Zij kunnen het Kama-Rupa niet tevens omvatten, want het Kama Rupa behoort tot de middelste, niet tot de lagere beginselen. Op de verdere vraag van den inzender: Hervormen zich de atomen van dezen (vierde en vijfde beginsel) ook na vele omzwervingen opnieuw tot het vierde en lager vijfde beginsel van de volgende incarnatie, antwoorden we, ja, dat doen ze. De reden, waarom we zoo in den breede hebben uitgeweid over de levensatomen, is juist gelegen in deze laatste vraag, en daarbij hebben we het doel gehad, nog een enkele vruchtbare wenk te geven. Voorloopig kunnen we echter geen vrijheid vinden, verder op de zaak in te gaan.

H. P. BLAVATSKY.

„OM", EN ZIJNE „WERKELIJKE" BETEEKENIS.

OM te beginnen, zal ik de definitie van OM geven van wijlen Professor Theodore Goldstücker:

„OM is een Sanskrit woord, dat door de mystieke beteekenis, welke er zelfs in de vroegste tijden der Hindoe beschaving reeds aan werd gehecht, een plaats van belang heeft bekleed in de ontwikkeling der Hindu godsdienst. Zijn oorspronkelijke beteekenis is die van eene uitdrukkelijke en plechtige bevestiging. Zoo stemt in de Witte Yajur Veda de godin Savitri, als de offeraar de goden uitnoodigt, behagen te scheppen in zijn offer, toe in zijnen aanroep door te zeggen „OM" (d.i. zoo zij het, ga voort)".

In de Brihadaranyaka Upanishad vraagt Prajapati, de vader der goden, menschen en demonen, aan de goden, of zij zijne leeringen hebben begrepen, en dan drukt hij zijne voldoening over hun bevestigend antwoord uit in de woorden: „OM, gij hebt het ten volle begrepen". In de zelfde Upanishad beantwoordt Pravahana de vraag van Shvetaketu, of zijn vader hem reeds onderricht heeft, door het woord te uiten: „OM" — d.i. voorwaar, ja".

Een deel van de *Rig Veda,* genaamd de *Aitereya Brahmana,* waar bij de beschrijving van eene godsdienstige ceremonie verzen van de *Rig Veda* als ook Gatha's genaamde zangen werden opgezegd door den priester Hotri, en antwoorden daarop gegeven door een ander priester, den Adhvaryu, luidt als volgt: OM is het antwoord van den Adhvaryu op de verzen van de *Rig Veda* (door de Hotri opgezegd), en zoo is „Tatha" (d.i. Alzoo) zijn antwoord op

de Gatha's, want OM is (het bevestigende woord) bij de goden in gebruik, en Tatha is (de bevestiging) bij de menschen in gebruik (bij den orthodoxen Hindu heet de *Rig Veda* van goddelijken oorsprong en de Gatha's van menschelijke makelij).

In deze oorspronkelijke beteekenis van het woord is het niet twijfelachtig, dat OM slechts een oudere en samengetrokken vorm is van het gemeenzame Sanskrit woordje EVAM (alzoo), dat vroeger kan geluid hebben AVAM, daar het voorzetsel a en e elkaar menigmaal vervangen in dezelfde beteekenis. Verder kan de klinker na de v vervallen, waarvan ook vele voorbeelden in het sanskrit bestaan; avam kan dus aum worden, en daaruit zou OM dan afkomstig zijn door klanknabootsing. Deze woordafleiding schijnt reeds in de vroegste tijden der Samskrit letterkunde in het vergeetboek te zijn geraakt, want de oude grammatica's vermelden eene andere afleiding, welke ons in staat stelt, de mystieke beteekenis na te gaan, welke vele theologische en religieuse werken van het oude Indië er aan hechten. Volgens die uitlegging zou OM stammen van AV door toevoeging van het aanhangsel MAN, zoodat OM eene afkorting zou zijn van AVMAN of OMAN, wat zou beteekenen met AV voor „beschermen, bewaren, behoeden" een woord, dat „hoede of heil" beduidt, en zijn dan de mystieke eigenschappen er van toe te schrijven daaraan, dat het in de heilige boeken voorkomt in verband met offeranden, zooals te voren werd aangegeven.

Zoo werd OM dan het geluksWoord, waarmee de geestelijke leeraar zijne lessen had aan tevangen, en waarmee de leerling de les in de Veda had te beëindigen. De bestaande *Prati-sakhya,* of leer van de *Riga Veda* beveelt aan:

„Laat deze lettergreep de aanvang zijn van het lezen der Veda, want zoowel voor den leeraar als voor den leerling is het het opperste Brahman, de hemelpoort".

En Manu schrijft voor:

„Een brahmaan moet bij den aanvang en bij het einde (van eene les in de Veda) altijd de lettergreep OM uitspreken, want tenzij OM voorafgaat, zal zijne leering hem ontglippen, en tenzij het volgt, zal er niets lang bewaard blijven".

Ten tijde, dat eene andere soort geschriften (de Purana's) werden toegevoegd aan het geopenbaarde wetboek van het Hindoeïsme, wordt ook hier OM het openingswoord.

Het spreekt van zelf, dat de mystieke macht, die volgens voorgaande aanhalingen uit het Boek van Manu aan dit woord werd toegeschreven, het onderwerp van veel bespiegelingen is geweest. Manu zelf geeft er een reden voor, waar hij zegt:

„Brahman betrok uit de drie Veda's de letter A, de letter U en de letter M (wat tezamen OM geeft), tezamen met de (mystieke) woorden BHUH (aarde), BHUVAH (uitspansel) en SVAH (hemel)".

En in een ander vers:

„Deze drie onveranderlijke groote woorden, voorafgegaan door het woordje OM en Gayatri (het zoo geheeten heilige vers der Rig Veda) uit drie regels bestaande, moeten worden beschouwd als de mond (ingang) van Brahman (de Veda) of, zooals de uitleggers der schrift zeggen, de middelen tot het bereiken van uiteindelijke bevrijding, en

De lettergreep OM is het opperste Brahman. Drie geregelde ademhalingen, verzegeld van het inwendig opzeggen van OM, de drie mystieke woorden BHUH, BHUVAH, SVAH en de GYATRI, dit is de hoogste devotie.

Alle rituaal, dat in de Veda wordt voorgeschreven, zooals brandoffers en andere offeranden, vergaan, maar het woordje OM moet beschouwd worden als onvergankelijk, want het is (een symbool van) Brahman (de opperste Geest) zelf, den Heer der Schepping".

In deze bespiegelingen verdedigt Manu de Upanishads en wordt hij door hen gesteund. In de *Katha Upanishad* b.v. zegt Yama, de god des doods in antwoord op eene vraag van Nachiketas:

„Het woord, dat alle Veda's boekstaven, dat alle boete-oefeningen voorschrijven, in begeerte waarnaar religieuse zoekers hunne plichten volbrengen, dit woord zal ik u kortweg zeggen — is OM. Dit woordje beteekent het lagere Brahman en het opperste (Brahman). Een ieder, die dit woordje waarlijk kent, verkrijgt wat hij wenscht".

In de *Prashna Upanishad* zegt de heilige Pippalada tot Satyakama:

„Het opperste en het lagere Brahman zijn beide het woord OM. Vandaar, dat de wijze door dezen steun het eene of het andere nastreeft. Als hij alleen over de eerste letter peinst (a), wordt hij spoedig op aarde geboren, wordt hij door de verzen der Rig Veda naar de menschenwereld gebracht, en als hij daar zich wijdt aan hoogheid, de plichten van den religieusen zoeker en het geloof, zal hij grootheid genieten. Als hij echter mediteert in zijn geest over de twee letters (a en u), wordt hij door de verzen der Yajur Veda opgeheven tot het middelgebied, komt hij in de maanwereld, en nadat hij daar macht genoten heeft, keert hij terug (in de menschenwereld) indien hij echter over den oppersten Geest mediteert door middel der drie letters. (a, u en m) wordt hij in het zonlicht voortgebracht. Gelijk de slang bevrijd wordt uit haar vel, zoo wordt hij bevrijd van zonde".

Volgens de Mandukya Upanishad wordt de aard der ziel opgesomd in de drie letters a, u en m en wel ieder afzonderlijk genomen en dan in totaal — A staat voor Vaisvanara, of dien vorm van Brahman, die de ziel voorstelt in waaktoestand; U voor Taijasa, of dien vorm van Brahman, die den droomtoestand voorstelt van de ziel; en dan M, Prajna, of dien vorm van Brahman, die haar voorstelt in diepen slaap (of den staat in welken zij tijdelijk vereenigd is met den oppersten Geest), terwijl A, U, M gezamelijk (d.i. OM) den vierden of hoogsten toestand van Brahman voorstelt:

„Dewelke onberekenbaar is, in welke alle openbaring heeft opgehouden, en welke weergalooze zaligheid is. OM is daarom de ziel, en door die ziel treedt hij, die het kent, de (opper) ziel binnen".

Dergelijke passages kunnen worden beschouwd als een sleutel op de nog raadselachtiger wijzen van uitdrukking, zooals die b.v. worden gegeven door den schrijver der Yoga Wijsbegeerte, waar hij in drie korte zinsneden zegt:

„Zijn (des Oppersten Heeren) naam is Pranava (d.i. OM); het stamelen daarvan (moet gedaan worden) en bespiegeling over de beteekenis; vandaar komt de kennis van den bovenzinnelijken

Geest en het terugwijken der hindernissen (zooals ziekte, lusteloosheid, twijfel enz., die den geest van een asceet belemmeren)".

Zij geven echter tevens aan, welken loop het bijgeloof verder heeft genomen bij het verder uitspinnen van de mystiek in de leer der Upanishads. Immers, zoo gauw elke aparte letter van het woord OM eene afzonderlijke idee moest belichamen, is het begrijpelijk, dat zij spoedig werden geënt op andere secretarische opvattingen, teneinde daaraan gezag te verleenen. Shankara de groote theoloog en uitlegger der Upanishads, stelt zich nog tevreden met eene etymologische woordspeling, waardoor hij de A vervormt tot eene afkorting van APTI (doordringend), daar de spraak doordrongen is van Vaishvanara, U tot eene afkorting van UTKARSHA (superioriteit), daar Taijasa meer is dan Vaishvanara, en M tot eene afkorting MITI (verwoesting), daar bij de verwoesting en omvorming der wereld Vaishvanara en Taijasa opgaan in Prajna. De Purana's maken van A een naam van Vishnu, van U die van zijne gezellin Shri, en van M de aanduiding van hunnen gezamelijken vereerder, of wel zij zien in A. U. M. de drie-eenheid Brahma-Vishnu-Shiva, in de zelfde volgorde door de drie letters voorgesteld, en elke secte vereenzelvigt dan de gezamelijke drie letters, of OM, met de opperste Godheid. Zoo zegt ook Krishna in de Bhagavad Gita, welke gewijd is aan de vereering van Vishnu in zijne incarnatie van Krishna, hoewel het eigenlijk een gedicht is met wijsgeerige strekking op grond van de Yoga-leer, in eene passage van zich zelf, dat hij is OM, terwijl hij dit in een andere passage noemt den oppersten Geest. Een gebruikelijke omschrijving van het woordje OM — b.v. in de laatstgenoemde passage van de Bhagavat Gita — is het woord „Pranava", dat afgeleid is van den stam NU, „lof", met het voorzetsel „pra", dat onder anderen ook bedoelt het vooral doen uitkomen van den stam, en dus in het geheel beteekent „elegie", of „uitbundige lof". Hoewel OM in zijn oorspronkelijke beteekenis van plechtige bevestiging eigenlijk gezegd alleen in de letterkunde der Veda's thuis hoort, mogen we de opmerking niet achterwege laten, dat het heden ten dage door de inboorlingen van Indië dikwijls gebruikt wordt in plaats van het gewone „ja", zonder eenige bijgedachte aan religieuse gebrui-

ken. Monier Williams geeft het volgende verslag over het mystieke woordje OM:

„Wanneer zij door middel van het herhalen van het woordje OM, dat oorspronkelijk moet hebben beteekend „dat" of „ja", geraakt waren in een toestand van geestelijke rust, kwam de vraag op, wat door dit OM bedoeld werd, en hierop werden verschillende antwoorden gegeven, naarmate de geest op steeds hooger peil kwam. Zoo wordt in eene passage eerst gezegd, dat OM is het begin van de Veda, of, daar we te doen hebben met een Upanishad van de *Sama Veda,* het begin van de *Sama Veda,* zoodat hij, die over OM mediteert ook gezegd kan worden, over de geheele *Sama Veda* te mediteeren.

OM is dus het wezen, de kern van de *Sama Veda,* welke bijna geheel afkomstig is uit de *Rig Veda,* en dan ook als het wezen, de kern van de *Rig Veda* kan worden beschouwd. De *Rig Veda* vertegenwoordigt alle spraak en de *Sama Veda* alle adem of leven, zoodat OM opgevat mag worden als het symbool van alle leven en spraak. Zoo wordt OM niet alleen de naam voor al onze mentale en stoffelijke vermogens, doch is het in het bijzonder het woord voor het levensbeginsel van het Prana of geest. Dit wordt uitgelegd door de gelijkenis in het tweede hoofdstuk, terwijl in het derde hoofdstuk die geest in ons wordt vereenzelvigd met den geest in de zon.

Daarom mediteert iemand, die over OM mediteert, over den menschelijken geest als een en het zelfde met den geest in de natuur en in de zon, en zoo is de les, die in het begin van de *Chhandogya Upanishad* wordt gegeven waarlijk deze: dat geen der Veda's met hunne offierranden en ceremoniën ooit het heil van den vereerder zouden kunnen bewerken, d.i. het volbrengen van die heilige werken is per slot van geen waarde, doch de meditatie over OM, of de wetenschap van wat OM beteekent, alleen dat kan de ware onsterfelijkheid en het ware heil bezorgen.

Zoo wordt de leerling stap na stap geleid tot wat het hoogste doel der Upanishad is, namelijk de erkenning van het zelf in den mensch als een met het hoogste ZELF. De lessen, welke moeten leiden tot het hoogste begrip van het subjectieve en het objectieve heelal, zijn zeer zeker vermengd met heel wat bijgeloof en onzin. Toch wordt het hoofddoel nooit uit het oog verloren. Zoo eindigt de redeneering in het achtste hoofdstuk, hoewel dit met OM begint, met de vraag naar den oorsprong van de wereld, en het afdoende antwoord, dat n.l. OM beteekent Akasha, aether, en dat de aether de oorsprong is van alle dingen."

Dr. Lake beschouwt de electriciteit als de Akasha, of het vijfde element der Hindu's.

Nu mag ik zeker wel mijne persoonlijke meening zeggen over het mystieke woordje OM.

De adem bestaat uit eene inademing, genaamd Puraka, een stilstand, genaamd Kumbhaka, en eene uitademing genaamd Rechaka. Als de ademtocht door het rechter neusgat wordt geleid, heet zij Pingala, als zij door de beide neusgaten gaat, heet zij Sushuma, en als zij door het linker neusgat gaat, Ida.

De rechter ademhaling heet de zonneademhaling van wege haar verwarmende eigenschappen, terwijl de linker ademhaling de maan-ademhaling heet vanwege haar verkoelend karakter. De Sushumna-ademhaling wordt Sambhunadi genoemd. Gedurende de middelste ademhaling behoort de menschelijke geest zich bezig te houden met de contemplatie van de Opperziel.

De adem vindt zijn oorsprong in de „ongescheiden" of niet weerspiegelende vorm, en het denkvermogen vindt zijn oorsprong in den adem. De zintuigen en het werktuig voor handeling staan onder beheer van het denkvermogen. De Yogi's onderdrukken hun denkvermogen door het inhouden van den adem. De adem is de oorsprong van alle spraak. Het woord „Soham" wordt uitgesproken door eene diepe inademing, gevolgd door een uitademing door de neusgaten. Dit woord beteekent „God is in ons". Er is ook nog een woord, dat luidt „Hamsa". Dit wordt uitgesproken door eene diepe uitademing, gevolgd door eene inademing. Zijne beteekenis is: „Ik ben in God".

De inademing is Shakti of kracht. De uitademing is Shiva of dood. Het oponthoud of Kumbhaka is de bezorger van een lang leven. Als de uitademing niet wordt gevolgd door eene inademing, volgt de dood. Eene heftige uitademing is altijd een zeker teeken van naderende ontbinding of dood. Deze woorden Soham en Hamsa veroorzaken beide verspilling in de dierlijke huishouding, daar zij de zuurstof toestaan, met de ingeademde lucht de longen binnen te dringen, waar zij door het bloed geassimileerd wordt.

Volgens Lavoisier ademt een volwassen Franschman dagelijks 156661 grein zuurstof in uit de lucht met eene snelheid van 10.87 grein per minuut.

Het woordje OM wordt uitgesproken door inademing van lucht door de mond en uitademing derzelfde door de neusgaten.

Als iemand door den mond inademt, en door de neus uitademt, komt de zuurstof der ingeademde lucht niet in de longen terecht, waar de assimilatie plaats vindt. Het woordje OM werkt dus als een inhouden van den adem.

Het slijten van het lichaam is evenredig aan de hoeveelheid zuurstof, die bij de ademhaling wordt opgenomen. De verbranding is bij vlugge ademhaling grooter dan bij langzame. Nu brengt zielsrust eene langzame ademhaling mee, en is dus oorzaak van eene langzame verbranding, en is eene langzame ademhaling omgekeerd bevorderlijk voor kalmte van het gemoed. De Yogi's bereiken Nirwana door de ademhaling te doen ophouden, of den adem in te houden. De Vedantijnen bereiken Moksha, of bevrijding der ziel, door het denkvermogen op te heffen (afgetrokken denken). Zoo is OM de wijze, om de ziel van het lichaam te scheiden. Het is de uitkomst van den snik, die aan de ontbinding van ons lichaam voorafgaat. De oude Hindoe's hebben het woordje OM ontdekt door het beluisteren van den doodsnik des menschen.

Het woordje OM beschermt den mensch tegen voortijdigen dood en verval, behoedt hem voor wereldsche verleiding, en redt hem van de noodzakelijkheid der wedergeboorte. Het veroorzaakt de vereeniging van de menschelijke ziel met de Alziel. OM heeft de eigenschap, de ademhaling te verkorten.

In een werk over *Śarodaya* (eene voortreffelijke verhandeling over de ademhaling) laat men Shiva zeggen, dat de normale lengte der uitademing is 9 duim (inch). Gedurende de maaltijden en gesprekken wordt de lengte der uitademing 13½ duim. Bij gewoon wandelen wordt zij verlengd tot 18 duim, en hardloopen verlengt haar tot 25½ duim. Bij het geslachtelijk verkeer wordt de lengte der uitademing 48¾ duim. Gedurende de slaap wordt de ademhaling 75 duim lang. Daar slaap sterke verbranding van het lichaam meebrengt, en het binnenkomen van ziekte begunstigt alsook vroegtijdigen en spoedigen dood, trachten de Yogi's zich van slaap te onthouden. Zij leven op het volgende dieet: rijst 6 ons, melk 12 ons. Dagelijks verbruikt zoo iemand dus 156.2 grein koolstof en 63.8 grein stikstof.

Onder dit diëet is hij voortdurend waakzaam, en brengt hij den tijd door met contemplatie van het OM. Door de kleine hoc-

veelheid stikstof in zijn voedsel heeft hij geen last van ergernis. Dan onderdrukt de Yogi zijne vleeschelijke begeerten en geslachtsdrift. Dagelijks vermindert hij zijn voedsel, totdat hij het minimum bereikt waarop nog bestaan mogelijk is. Hij brengt zijn leven door in gebed en met meditatie. Hij zondert zich af. Hij leeft in een kleine cel, hij slaapt op een tijger- of hertevel. Goud en zilver en edelsteenen beschouwt hij als van onwaarde. Hij onthoudt zich van vleesch, visch en wijn. Hij eet geen zout, en leeft geheel van vruchten en knollen. Ik heb eene bedelnon gezien, die dagelijks leefde van 12 ons aardappelen en wat tamarinde. Deze vrouw werd langzamerhand een geraamte gelijk. Zij leidde een rein, kuisch leven, en bracht haar tijd door met het inwendig opzeggen van OM. Die hoeveelheid aardappelen bevat ongeveer 7½ ons vaste stof, of 3600 grein, en wel zijn in die vaste stof aanwezig .

Koolstof	1587.6	grein
Waterstof	208.8	„
Stikstof	43.2	„
Zuurstof	1580.4	„
Zouten	180	„
Totaal	3600	grein

Ik heb een Brahmaan gekend, een Brahmachari, die dagelijks niet meer dan een pond melk tot zich nam. De analyse hiervan is volgens Boussingault:

Water	12539.52	grein
Koolstof	1005.408	„
Waterstof	164.736	„
Stikstof	74.88	„
Zuurstof	525.456	„
Zouten	90.—	„
Totaal	14400.—	grein

Nu behoeft een pond koemelk binnen ons organisme 3278.88 grein zuurstof, om te verbranden. Deze Brahmachari ademde per minuut 2.27 grein zuurstof in, hij leidde een leven van onthouding, en deed niet anders dan contempleeren van het OM. De zooeven

besproken volwassen Franschman, die een middelsoort mensch is wat betreft zinnelijkheid, ademde uit de lucht per minuut 10.87 grein zuurstof in.

Een teruggetrokken, rein leven van onthouding is volstrekt noodig voor het kunnen uitspreken van het OM, wat de liefde voor strenge deugd verhoogt, en de zinnelijkheid doet geringachten. Shiva zegt:

Hij die vrij is van lusten, van ergernis en begeerte, en vrij van onwetendheid, is geschikt voor de bevrijding (Moksha of het Nirwana der Boeddhisten).

Een seer (pond) koeienmelk bevat 1860.48 grein vaste stof. In 1784 heeft een student in de natuurkunde te Edinburg zich gedurende langen tijd op rantsoen gesteld van een pint (12 ons) melk en een half pond wittebrood. Het rantsoen van dezen student bevatte 1487½ grein koolstof en 80.1875 stikstof. Dit voedsel had voor volledige verbranding noodig 4305 grein zuurstof. Hij ademde per minuut 2.92 grein zuurstof in. In dit geval was de hoeveelheid ingeademde zuurstof gering door de hoog opgeoverde verstandelijkheid. De oude Christelijke kluizenaars stelden zich met het uitdooven van alle vleeschelijke begeerten, en het overkomen van de behoefte aan slaap, op een rantsoen van 12 ons brood en water. Zij gebruikten dagelijks 4063.084 grein zuurstof. Zij ademden de zuurstof in met eene snelheid van 2.8215 grein per minuut.

Volgens Mr. Andral, den grooten Franschen physioloog, ademt een Fransche knaap van tien jaar, bij wien de geslachtsdrift nog niet is ontwaakt per etmaal 1852.8 grein koolstof uit. Hij, die zijn lusten wil beteugelen, moet niet meer dan 1852.8 koolstof in zijn dagelijks dieet opnemen.

Nu bevatten 6500 grein gewoon brood 1852 grein koolstof volgens Dr. Edward Smith. Deze hoeveelheid brood is gelijk aan 14 ons 375 grein, doch de oude Christen kluizenaars, die van 12 ons brood leefden, kregen dus 1496½ grein, of 356.55 grein minder dan de Fransche knaap dagelijks verteerde. Deze verteerde in zijn rantsoen dagelijks 1852.8 grein, doch de Hindu bedelnon, die een leven van onthouding leidde, verorberde in haar dagelijksch rantsoen aardappelen slechts 1587.6 grein koolstof, hieruit blijkt, dat de

Fransche knaap 165.2 grein koolstof meer nuttigde dan de vrouwelijke Hindu Yogi. In Brindavana heeft een Sannyasi geleefd, die 109 jaar oud is geworden, en die de laatste 40 jaar bestaan heeft op een dagelijks rantsoen van *vier chuttacks penda* en *vier chuttack melk.* Dit dieet bevatte 1980 grein koolstof en 90.72 grein stikstof. Onthouding bekort de lengte der ademhaling, vermindert de inwendige verbranding, geeft een lang leven, en baart reinheid des harten. Onthouding en vasten heelt duizelingen, hoofdpijn, bloedaandrang naar het hoofd, aamborstigheid, rheumatiek, oude zweren, sleepende huiduitslag, schurft, herpes en verschillende andere ziekten.

Cornaro, een Italiaansch edelman, die door alle doktoren was opgegeven, herwon zijne gezondheid door te leven van 12 ons brood en 15 ons water, en hij is zeer oud geworden. Hij nam in dit diëet minder dan een ons aan vleeschvormers tot zich. Volgens Edward Smith bevatten 5401.2 grein brood een ons vleeschvormers.

Hij, die een leven wil leiden van kuischheid, oprechtheid, deemoed en mededoogen, moet dagelijks slechts een ons vleeschvormers in zijn rantsoen opnemen. Daar een ons nitraat 70 grein stikstof bevat, moet men zoo veel voedsel nemen, als slechts 70 grein stifstof oplevert.

Diefstal, doodslag, geweldpleging, wreedheid, gierigheid, wellust, laster, ergernis, wraakzucht, liegen, hoererij en afgunst zijn zonden, welke komen van het verorberen van eene groote hoeveelheid voedsel, dat een hooger percentage stikstof bevat.

Hij, die wil trachten vrij te zijn van aardsche gedachten, begeerten en hartstochten, behoort zich te onthouden van visch vleesch, vrouwen en wijn, en van het onschuldigste voedsel te leven.

De volgende tabel toont bij benadering de verschillende hoeveelheden der voedingsmiddelen, welke 70 grein stikstof oplveren:

Tarwe in luchtledig gedroogd	3181.81	grein
Haver „ „ „	3181.81	„
Gerst „ „ „	3465.34	„
Mais „ „ „	3500.—	„
Rogge „ „ „	4117.64	„
Rijst droog	5036.—	„
Melk gedroogd	1750.—	„
Erwten gedroogd	1666.6	„

Witte boonen gedroogd	1627.67	grein
Paardeboonen gedroogd	1272.72	„
Kool gedroogd	1891.89	„
Wortelen gedroogd	2916.66	„
Artisjokken	4375.—	„
Koolrappen gedroogd	3181.81	„
Brood	5401.2	„
St. Jansbrood	6110.—	„
Vijgen	7172.13	„
Versche koemelk	1346.2	„

De onthouding verwekt het ophouden van den adem. Van het ophouden van den adem komt de gemoedsrust, welke bovenzinnelijke kennis mogelijk maakt. Van de bovenzinnelijke kennis ontspringt de extase, wat is het Samadhi der oude Hindoesche wijzen.

Instede van te wandelen en te loopen, moet de aan OM toegewijde de twee evenwichtige houdingen in toepassing brengen, genaamd Padmasana en Siddhasana, welke beschreven worden in mijn mystieke geschrift „The Yoga Philosophy" Volgens Shiva is de normale lengte van den adem 9 duim. Hij zegt, dat hij lusten en begeerten kan bedwingen, door den adem in te korten tot 8¼ duim, hetzij door de onhoorbare uiting van OM, of door het ophouden van den adem (Pranayama), dat hij extase kan genieten, door de lengte zijner uitademing tot 6¾ duim terug te brengen.

Men verkrijgt het vermogen, gedichten te schrijven door de uitademing tot 6¾ duim terug te brengen.

Als men de lengte zijner uitademing terug kan brengen tot 6 duim, verkrijgt men de gave, de toekomst te voorspellen. Als men de lengte der uitdaming tot 5¼ duim terug kan brengen, wordt men het goddelijk oog deelachtig. Dan ziet men, wat er in ver verwijderde werelden gebeurt. Wanneer het hoorbaar uitspreken van OM de lengte der uitademing tot 4½ duim terugbrengt, stelt dat den toegewijde in staat, door de ijle gebieden te reizen. Als de lengte der uitademing 3¾ duim wordt, kan de aan OM gewijde in een oogwenk de heele aarde doorreizen.

Wanneer iemand door het onhoorbaar mompelen van OM zijne uitademing tot 3 duim terugbrengt, verkrijgt hij de Ashta Siddhi's, de voleinding (of bovenmenschelijke vermogens). Wanneer de uitademing tot 2¼ duim wordt teruggebracht, kan de aan OM gewijde

de negen kostbare juweelen der wereld verwerven (Niva Nidhi's). Zoo iemand kan den rijkdom der aarde tot zich trekken. (verondersteld, dat hij er om gaf) Wanneer de uitademing door deze oefeningen tot 1½ duim inkrimpt, kan men den hemelbol zien, waar de opperziel in verblijf houdt. Wanneer het onhoorbaar uitspreken van OM de lengte van de uitademing tot ¾ duim inkort, wordt de toegewijde vergoddelijkt, en werpt hij geen schaduw meer af.

OM AMITAYA! Werp der gedachte lood
Niet in het peilloos diep,
Meet met de woorden niet
't Onmeetlijke! Wie vraagt,, die dwaalt;
Wie antwoordt, dwaalt. Zegt niets!

OM MANI PADME HUM. OM het juweel in de lotus.

Door het prevelen van bovenstaande formule heeft de Boeddha zich bevrijd van zelfzucht, bijgeloof, twijfel, haat, lusten, eigenwaan, dwaling, en trots, en heeft hij Nirwana bereikt.

En hoe der menschen lot in eigen daden ligt,
Hoe er geen hel is dan van eigen makelij, Geen
Hemel ook te hoog voor hem, die hartstocht onderwierp.

Volgens Shiva verwerft een mensch Nirvana, wanneer zijn adem inwendig wordt, en zijne neusgaten niet verlaat. Als de adem inwendig geworden is — d.i. wanneer hij binnen de neus blijft, is de Yogi bevrijd van flauwvallen, honger, dorst, weeheid, ziekte en dood. Hij wordt dan een goddelijk wezen, eene aanraking met vuur voelt hij niet meer; geen lucht kan hem doen uitdrogen, geen water bederf in hem brengen, geen slangengif hem dooden. Zijn lichaam zal welriekend zijn, en kan buiten lucht, voedsel en drinken.

Wanneer de adem inwendig wordt, is de Yogi niet langer in staat te zondigen in daden, gedachten noch woorden, en beërft hij daardoor het Koninkrijk der Hemelen, dat den zondeloozen open staat.

N. C. PAUL.

GLOSSARIUM.

Ab-E-Hyat — Levenswater, dat eeuwige jeugd heet te geven.
Abhâva — ontkenning of niet-zijn van afzonderlijke dingen, de objectiviteit in het abstracte.
Adam Kadmon — de tweeslachtige Sephira der Kabalisten.
Adept — iemand, die door de ontwikkeling van zijn geest bovenzinnelijke kennis en macht heeft.
Adhibhautika — van uitwendige dingen opstijgend.
Adhidaivika — van de goden opstijgend, of ongevallen.
Adhikamâsânshas — extra maanden.
Adhishthânam — grondslag, een beginsel, waarin andere beginselen begrepen zijn.
Adhyâtmika — opstijgend uit het innerlijk-zelf.
Advaitî — een volgeling der school van wijsbegeerte, gesticht door Shankarâcharya.
Ahankâra — persoonlijkheid, egoisme, zelfgenoegzaamheid, het vijfde beginsel.
Ahriman — het Booze Beginsel van de schepping, zoogenaamd door de Zoroastriers.
Ahum — de eerste drie beginselen der zevenledige indeeling van den mensch, het grove, levende lichaam van den mensch, volgens de *Avesta*.
Akâsha — de ijle, al-gevoelige stof, die alle ruimte doordringt.
Amûlam Mûlam — (letterlijk: de „wortellooze wortel"), Prakriti, de materie van het heelal.
Anâhatachakram — het hart, de zetel des levens.
Ananda — zaligheid.
Anandamaya Kosha — de zalige, de vijfde schede der ziel in het Vedantische stelsel; het zesde beginsel.
Anastasis — het voortbestaan der ziel.
Anima Mundi — de wereldziel.
Annamaya Kosha — het grove lichaam, de eerste schede der goddelijke monade (Vedantijnsch).
Antahkarana — het innerlijk toestel, de ziel, gevormd door het denkend beginsel en het egoisme.
Anumiti — slotsom.

Aparoksha — onmiddellijk inzicht.
Apavarga — boven wedergeboorte verheven.
Apporrheta — geheime preeken in de Egyptische en Grieksche mysteriën.
Arânyakas — heilige wijzen, die in de bosschen leven.
Ardhanârîshvara — (letterlijk: de „tweeslachtige Heer"), de onderscheiden staat der cosmische kracht, de tweeslachtige Sephira, Adam Kadmon.
Arhats — (letterlijk: „de waardigen"), de ingewijde heiligen van het Buddhistische en het Jain-geloof.
Arka — zon.
Aryâvarta — de oude benaming voor Noord-Indië, waar de Brahmaansche indringers zich het eerst nederzetten.
Asana — de derde trap in de Hatha Yoga, houding voor meditatie.
Asat — het onwerkelijke, Prakriti.
Ashâb en *Langhan* — ceremonien tot het uitbannen van kwade geesten, zoo genoemd onder de Kolari-stammen.
Ashta Siddhis — de acht voltrekkingen der Hatha Yoga.
Ashoka (= Koning) — een beroemd veroveraar, heerscher over een groot deel van Indië, die wel genoemd wordt de Konstantijn van het Buddhisme, ongeveer 250 jaar v. Chr.
Ashvins — de goddelijke wagenmenners der Veda's, mystiek komen zij overeen met Hermes in de Egyptische Theosofie. Zij vertegenwoordigen het innerlijk orgaan, door hetwelk kennis wordt meegedeeld van de ziel aan het lichaam.
Astraal Licht — een ijle vorm van bestaan, die den grondslag uitmaakt van ons stoffelijk heelal.
Asuramaya — een Atlantisch sterrenkundige, die veel voorkomt in de Samskrt-geschriften.
Asuras — een klasse van elementalen, die als kwaadaardig beschouwd worden, demonen.
Atharva Veda — een der vier oudste en meest vereerde boeken der oude Brahmanen.
Atlantis — het vasteland, dat verzonken is in de Indische en Stille Oceanen.
Atma — de geest, de goddelijke monade, het zevende beginsel der zevenledige menschelijke samenstelling.

Atmabodha — (letterlijk: „Zelf-kennis"), de titel van eene Vedântijnsche verhandeling door Shankarâchârya.

Atman — zie Atmâ.

Attavada — de zonde van persoonlijkheid (Pâli).

Aum — de heilige lettergreep in het Samskrt, voorstellend de Drieeenheid.

Avalokiteshvara — geopenbaarde wijsheid of de goddelijke geest in den mensch.

Avasthâs — stadia, toestanden, staten.

Avatâra — de incarnatie van een hooger wezen, zoo genoemd door de Hindoes.

Avesta — de heilige boeken van de Zoroastriërs.

Avyakta — de ongeopenbaarde oorzaak.

Baddha — gebonden of beperkt, de staat van een gewoon menschelijk wezen, dat nog niet Nirvana heeft bereikt.

Bahirprajnâ — de tegenwoordige staat van bewustzijn.

Baodhas — bewustzijn, het vijfde beginsel van den mensch.

Barhaspatyamânam — eene wijze van tijdrekening, welke in het laatste Hindoe-tijdperk in Noordoost-Indië overheerschte.

Bhadrasena — een Buddhistisch koning van Magadha.

Bhagats — (door de Hindoes Sokha en Shivnath genoemd), duivelbanners.

Bhagavad Gîtâ — (letterlijk: „Heilandslied"), eene episode van de Mahâbhârata, het groote epische gedicht van Indië. Het bevat de samenspraak tusschen Krishna en Arjuna over geestelijke wijsheid.

Bhao — waarzeg-ceremonie bij de Kolari-stammen van Midden-Indië.

Bhashya — commentaar

Bhikshu — godsdienstig bedelaar en asceet, die alle begeerte uitroeit en voortdurend opgaat in aanbidding, een Buddhisten-monnik.

Bhon — godsdienst der oerbewoners van Tibet.

Boddhisattva — een Ego, dat zich ontwikkelt tot Buddha-schap.

Brahmâ — de Hindu-Godheid, die de werkzame cosmische kracht verpersoonlijkt.

Brahmâchâri — een Brahmaansch asceet.

Brahmajnânî — iemand met volstrekte verlichting begiftigd.
Brâhman — de hoogste kaste in Indië.
Brahman — het absolute der Vedântynen.
Brâhmana-tijdperk — een der vier tijdperken, waarin de Vedische litteratuur is verdeeld.
Brihadâranyaka Upanishad — een der heilige boeken van de Brahmanen, een Aranyaka is een verhandeling, welke is toegevoegd aan de Veda's en beschouwd wordt als een voorwerp van bijzondere studie voor hen, die zich voor reiligieuse meditatie in de bosschen hebben teruggetrokken.
Buddha — de stichter van het Buddhisme, hij was een prins van koninklijken bloede, genaamd Siddartha, zoon van Shuddhodana, koning der Shankya's, een Arische stam.
Buddhi — het geestelijk Ego.
Bûrû Bonga — geest der bergen, die aangebeden wordt door de Kolari-stammen in Midden-Indië.

Canarese — een der Dravidische dialecten, in Zuid-Indië gesproken
Chandragupta — een der koningen van Magadha, een oud Indisch rijk.
Chandramânam — eene tijdrekening, welke op de maanbeweging berust.
Charaka — de beroemdste schrijver over medicijnen onder de Hindu's.
Chelâ — een leerling van een Adept in het occultisme, een discipel.
Chichchhakti — de macht, die de gedachte voortbrengt.
Chidagnikandam — (letterlijk: de „vuurhaard in het hart"), de zetel der kracht, die alle individueele verlangens bluscht.
Chidâkâsham — het veld van bewustzijn.
Chinmatra — de kiem van bewustzijn, abstract bewustzijn.
Chit — het abstracte bewustzijn.
Chitta Shuddhi — (Chitta = denkvermogen, en Shuddi = zuivering) zuivering van het denkvermogen.
Chutuktu — de vijf Hoofd-Lama's van Tibet.

Daemon — het onverderfelijke deel van den mensch; Nous, de redelijke ziel.

Daenam — (letterlijk: „kennis"), het vierde beginsel in den mensch volgens de Avesta.
Daimonion Phos — geestelijke verlichting.
Daityas — demonen, Titanen.
Dama — beperking der zinnen.
Darastra — ceremonieele toovenary in gebruik bij de Kolari-stammen van Midden-Indië.
Darha — geesten der voorvaderen bij de Kolari-stammen van Midden-Indië.
Deona of *Mati* — een duivelbezweerder (Kolari).
Deva's — goden, wezens der subjectieve zijde der Natuur.
Devachan — een zalige staat in het hiernamaals, hemelleven.
Devanâgarî — het nog in gebruik zijnde Samskrt-alfabet.
Dharmâshoka — een der koningen van Magadha.
Dhâtu — der zevenledige substanties van het menschelijk lichaam, chyl, vleesch, bloed, vet, beenderen, merg en zaad.
Dhyâna — contemplatie. Er zijn zes stadia van Dhyâna, welke verschillen in graden van afgetrokkenheid van het Ego uit het zinnenleven.
Dyân Chohan's — Deva's of Goden, planeetgeesten.
Dik — ruimte.
Dîkshâ — inwijding.
Dosha — fout.
Dravidiërs — een groep stammen, die in Zuid-Indië wonen.
Dravya — substantie.
Dugpa's — de „Roodkappen", slechte toovernaars, die tot het linksche pad van occultisme behooren, zoo genoemd in Tibet.
Duhkha — smart.
Dvija Brâhman — tweemaal geboren, de bekleeding met het heilige koord bewerkstelligt de tweede geboorte.

Elementalen — verzamelnaam voor alle subjectieve wezens, die geen ontlichaamde menschen zijn.
Epoptes — Grieksch voor ziener.

Fakir — een Mohammedaansch kluizenaar of Yogi.
Fan, Bar-Nang — ruimte, eeuwige wet.

Fohat — Tibetaansch voor Shakti, cosmische kracht of de kracht-gevende energie van het heelal.
Fravashem — de absolute geest.

Gaudapâda — een beroemd Brâhmaansch leeraar, schrijver van de commentaren op de *Sânkhya Kârikâ, Mandûkya-Upanishad*, enz.
Gâyatrî — het heiligste vers der Veda's.
Gehs — Parsi-gebeden.
Gelugpa's — „Geelkappen", de ware Magiërs en hunne school, zoo genoemd in Tibet.
Gujarâti — de in Gujarât, een provincie in Westelijk-Indië, inheemsche tongval.
Gunas — hoedanigheden, eigenschappen.
Gunavat — met eigenschappen behept.
Guru — geestelijk leeraar.

Ha — een magische lettergreep, die in heilige spreuken gebruikt wordt en de macht van Akâsha Shakti vertegenwoordigt.
Hamsa — een mystiek woord, dat in de plaats treedt voor „evolutie". Het beteekent letterlijk: „Ik (ben) hij".
Hatha Yoga — een stelsel van lichaamsoefeningen voor het verkrijgen van psychische vermogens. De hoofdzaak bij dit systeem ligt in de regeling van de ademhaling.
Hiang-Thsang — de beroemde Chineesche reiziger, wiens geschriften de belangwekkendste verslagen bevatten over het Indië van dien tijd.
Hierophant — hoogepriester.
Hina-Yana — laagste vorm van zielsverhuizing bij de Buddhisten.
Hwun — geest, het zevende beginsel in den mensch (Chineesch).

Ichchhashakti — wilskracht, kracht der begeerte, een der zes krachten der Natuur.
Ikhir Bonga — geest van de diepten bij de Kolari-stammen.
Indriya- of *Deha-Sanyama* — beheer over de zinnen.

Ishvara — persoonlijke God, de Heer, de Geest in den mensch, het goddelijk beginsel in zijn daadwerkelijken aard of toestand, een der vier aanzichten van Brahma.

Jâgrat — waken.

Jâgrat Avastha — de waaktoestand, een der vier aanzichten van Pranava.

Jain's — een religieuse secte in Indië, die nauw verwant is met de Buddhisten.

Jambudvîpa — een der groote werelddeelen volgens het oude Brahmaansche stelsel, o.a. Indië omvattend.

Janaka — Koning van Videha, een beroemde figuur in het Indische epos, de Râmâyana. Hij was een groote wijze koning.

Janwas — grove vorm van stof.

Japa — mystieke oefening van den Yogi, bestaande uit het herhalen van zekere spreuken.

Jevishis — de wil; Kâma Rupâ; het vierde beginsel.

Jîva of *Kârana Sharîra* — het tweede beginsel in den mensch, het leven.

Jîvâtma — de menschelijke geest, het zevende beginsel in de microcosmos.

Jnânam — kennis.

Jnânashakti — de macht der ware kennis, een der zes krachten.

Jnânendriyas — de vijf kanalen van kennis.

Jyotishâm Jyotih — het licht der lichten, de opperste geest, zoo genoemd in de Upanishads.

Kabalah — oude, mystieke Joodsche boeken.

Kali Yuga — de laatste der vier eenheden, waarin een menschelijk evolutie-tijdperk wordt onderverdeeld. Zij begon 3000 jaar voor Christus, en duurt 432.000 jaren, de zwarte, of ijzeren eeuw.

Kalpa — het tijdperk van cosmische werkzaamheid, een dag van Brahma, d.w.z. 4320 millioen jaren.

Kâma — wellust, begeerte, wilsuiting, de Hindoesche Cupido.

Kâma Loka — het gebied van begeerte, de eerste toestand, die een

menschelijk wezen na den dood op weg naar Devachan heeft door te maken. Het komt overeen met het vagevuur van Dante.

Kâma Rûpa — het beginsel van begeerte in den mensch, het vierde beginsel.

Kapila — de stichter van een der zes hoofdstelsels van Indische wijsbegeerte, n.l. van de Sânkhya.

Karam — groot feest ter eere van den zonnegeest bij de Kolaristammen.

Karana Sharira — het oorzakelijk lichaam; Avidyâ, onwetendheid, dat wat de oorzaak is van de evolutie van een menschelijk Ego.

Karma — de wet van oorzaak en gevolg, de uitwerking van handeling.

Karman — handeling, attributen van Linga Sharira.

Karttikeya — de Indische oorlogsgod, zoon van Shiva en Pârvatî, ook is hij de verpersoonlijking van de macht van den Logos.

Kâshî — een andere naam voor de heilige stad Benares.

Keherpas — luchtvorm, het derde beginsel in de Avesta.

Khanda tijdperk — een tijdperk der Vedische letterkunde.

Khi — (letterlijk: „adem"), het geestelijk Ego, het zesde beginsel in den mensch (Chineesch).

Kirâtârjunîva van Bharâvi — een Samskrt-epos, dat de ontmoetingen verheerlijkt van Arjuna, den held uit de Mahâbhârata, met den god Shiva, die als houthakker vermomd is.

Kol's — een volksstam in Midden-Indië.

Krîyâshakti — gedachtekracht, een der zes natuurkrachten.

Kshatriya — de tweede der vier kasten, waarin het volk der Hindoes aanvankelijk werd verdeeld.

Kshetrajneshvara — belichaamde geest, het bewuste Ego in zijn hoogste uiting.

Kshetram — de groote afgrond van de Kabalah, chaos, Yoni, Prakriti, ruimte.

Kumbhaka — het inhouden van den adem, geregeld volgens het stelsel van Hatha Yoga.

Kundalinîshakti — de levenskracht, een der zes natuurkrachten.

Kwer shans — Chineesch voor het derde beginsel, astraallichaam.

Lama-Gylung's — leerlingen der Lama's.

Lao-Tze — een groot Chineesch hervormer.

Macrocosmos — heelal.
Magi — vuuraanbidders, de groote toovernaars of wijzen der oudheid.
Mahâbhârata — het beroemde Indische heldendicht.
Mahâbhâshya — een commentaar op de spraakkunst van Panini door Patanjali.
Mahâbhautik — behoorend tot de macrocosmische beginselen.
Mahâbhûta's — grof elementaire beginselen.
Mahâparinibbâna Sutta — een der meest gezaghebbende Buddhistische schriften.
Mahâ Shûnyata — ruimte of eeuwige wet, het groote ledig.
Mahat — Buddhi, het eerste voortbrengsel der oernatuur en voortbrenger van Ahankara (egoisme) en Manas (denkend beginsel).
Mahâtmâ — een groote ziel, een Adept in het occultisme van den hoosten rang.
Mahavanso — een Buddistisch geschiedkundig werk van den hand van den Bikshu Mahanamo.
Mahâ Yuga — Het geheel der vier Yuga's of tijdseenheden, 4.320.000 jaar, in het Brahmaansche stelsel.
Manas — het denkvermogen, het denkend beginsel, het vijfde beginsel der zevenledige indeeling.
Manomaya Kosha — derde schede van de goddelijke monade, bij de Vedantynen gelijkwaardig aan het vierde en vijfde beginsel.
Mantra tijdperk — een der vier tijdperken, waarin de Vedische letterkunde wordt verdeeld.
Mantra Shâstra — Brahmaansche geschriften over de occulte wetenschap der priesterzangen.
Mantra Tantra Shâstra's — werken over priesterzangen en magie.
Mantrikashakti — de macht van het gesproken woord en der zes natuurkrachten.
Manu — de groote Indische wetgever.
Manvantara — de uitademing van het scheppend beginsel, tijdperk van cosmische werkzaamheid tusschen twee Pralaya's.
Marut's — de goden van den wind.
Mathadhipati's — hoofden der verschillende godsdienstige instellingen in Indië.
Mâtrâ — het getalswaarde van een Samskrt-lettergreep

Matsya Purâna — een der Purâna's.
Mâyâ — begoocheling, de cosmische kracht, die het bestaan der verschijnselen mogelijk maakt.
Mâyâvisch Upâdhi — het gebied van begoocheling, wereld van verschijnselen.
Mâyâvi Rûpa — het dubbel, dubbelganger, „perisprit".
Mazdianiër — Zoroastriër, (letterlijk: „die God vereert").
Microcosmos — de mensch, (letterlijk: „wereld in het klein").
Mobed's — priesters van Zoroaster.
Monade — geestelijke ziel, dat wat overblijft en bestaat door alle wisselingen van objectief bestaan.
Moneghar — dorpshoofd.
Morya — een der koninklijke dynastieën van Magadha, ook de naam van een stam uit Rajputana.
Mukta — bevrijd, verlost van beperkt bestaan.
Mukti — zie Mukta.
Mûlaprakriti — de ononderscheidene cosmische stof, de ongeopenbaarde oorzaak en substantie van alle zijn.
Mumukshatva — de drang naar bevrijding.

Nâbhichakram — de zetel van het beginsel van begeerte bij den navel.
Najo — heks.
Nanda (Koning) — een der koningen van Magadha.
Nârâyana — in de mystieke symbologie staat het voor het levensbeginsel.
Nava Nidhi — de negen juweelen, of het voltrekken van de geestelijke ontplooiing.
Neophyte — een candidaat voor inwijding in de mysteriën van het Adeptschap.
Nephesh — een der drie zielen volgens de Kabalah, de eerste drie beginselen der zevenledige menschelijke indeeling.
Neshamah — een der drie zielen volgens de Kabalah, het zevende beginsel der menschelijke zevenvuldigheid.
Nirguna — onbeperkt, zonder Guna's of attributen; zoo wordt de ziel genoemd in haar staat van innige reinheid.

Nirvana — zaligheid afgetrokken geestelijk bestaan, opgaan in het Al.

Niyashes — gebeden der Parsi's.

Noumena — de ware, in-eigen aard der wezens, ten onderscheid van de begoochelende voorwerpen der zinnen (enkelv. = Noumenon).

Nous — geest, denkvermogen, bij Plato: de rede.

Nyâya Wijsbegeerte — een Hindoesch stelsel van logica, gesticht door Gautama.

Occultisme — de studie van de geheime krachten der Natuur en de ontwikkeling van de in den mensch sluimerende psychische vermogens.

Ochêma — voertuig, Platonische uitdrukking voor: lichaam.

Padârthas — bijnamen van bestaande dingen, zoo genoemd in de Vaisheshika, het atomische stelsel van wijsbegeerte van Kanâda.

Padmâsana — eene houding, die door Indische mystieken wordt toegepast, Zij bestaat uit het zitten met gekruiste beenen en het lijf rechtop (Jav: silå).

Pâhân's — dorpspriesters.

Pancha Kosha — de vijf scheden, waarin de goddelijke monade is gehuld.

Panchikrita — tot de vijf grove elementen ontwikkeld.

Parabrahman — het opperste beginsel in de Natuur, de Al-geest.

Paramârthika — een der drie toestanden van bestaan; volgens de Vedanta de ware, de eenig werkelijke.

Paramâtmâ — de opperste Geest.

Parâshakti — een der zes natuurkrachten, de groote kracht.

Paroksha — intellectueel begrip van eene waarheid.

Pâtaliputra — de oude hoofdstad van het koninkrijk Magadha in het Oosten van Indië, waar nu Patna ligt.

Patanjali — schrijver van de Yoga-wijsbegeerte, een der zes orthodoxe stelsels van Indië en van het Mahâbhâshya.

Peling — naam in Tibet aan de Europeanen gegeven.

Phala — vergelding, vrucht of uitkomst van oorzaken.

Pho — dierlijke ziel.
Pishâcham — vervagende overblijfselen van menschelijke wezens in den staat van Kâma Loka, schillen of elementaren.
Piyadasî — andere naam voor Ashoka.
Plaster of *Plantal* — Platonische uitdrukkingen voor de macht, die de substanties van het heelal in geschikte vormen wrocht.
Popol Vuk — het heilige boek van Guatemala.
Poseidonis — het laatst verzonken overblijfsel van Atlantis.
Prachetâ — het beginsel van water.
Prajâpati's — de bouwers van het stoffelijk heelal.
Prajnâ — bewustzijn.
Prakriti — ononderscheiden stof, het opperste beginsel, gezien als de substantie van het heelal.
Pralaya — cosmische rustperiode.
Prameya's — dingen die te bewijzen zijn, voorwerpen van Pramana of bewijs.
Prâna — het eene leven.
Prânamaya Kosha — het levensbeginsel en zijn voertuig, de tweede schede van de goddelijke monade (Vedantijnsch).
Prânâtman — de eeuwige of kiem-streng, waaraan als kralen de levens in persoonlijkheden zijn geregen. Hetzelfde als Sutratma.
Pratibhâsika — het schijnbare leven of leven van begoocheling.
Pratyaksha — begrip.
Pretya-Bhâva — de staat van Ego onder de noodzaak van herhaalde wedergeboorte.
Punarjanmam — de macht tot het ontwikkelen van objectieve openbaring, wedergeboorte.
Pûraka — inademing, geregeld volgens het Hatha-Yoga stelsel.
Purâna's — (letterlijk: „oude geschriften"). Eene verzameling symbolische geschriften der Brahmanen. Er zijn er achttien, en men veronderstelt, dat zij zijn samengesteld door Vyasa, den schrijver van de Mahabharata.
Purusha — geest.

Rajas — de eigenschap der gisting, hartstochtelijke werkzaamheid,
Râjarshi — een koning-ingewijde.

Râja Yoga — de ware wetenschap der ontwikkeling van psychische vermogens en vereeniging met den Oppergeest.
Râkshasha's — kwade geesten, letterlijk: „rauw (vleesch) eters".
Râmâyana — een heldendicht, dat het leven van Rama beschrijft, een vergoddelijkt Indisch held.
Ram Mohun Roy — de bekende Indische hervormer, stierf in 1833.
Rechaka — uitademing, geregeld volgens het Hatha-Yoga stelsel.
Rig Veda — de eerste der Veda's
Rishabham — het teeken Taurus uit den Dierenriem, de heilige lettergreep Aum.
Rishi's — (letterlijk: „openbaarders"), heilige wijzen.
Ruach — een der zielen volgens de Kabalah, het tweede drietal beginselen in de menschelijke zevenvuldigheid.

Sakêta — de hoofdstad van het oude Indische koninkrijk Ayodhya.
Sama — het onderdrukken van mentale storingen.
Samâdhâna — de onbekwaamheid af te wijken van het pad van geestelijken vooruitgang.
Samâdhi — toestand van extatische trance.
Sâmânya — gemeenschap of vermenging van eigenschappen.
Samma-Sambuddha — volmaakte verlichting.
Samvat — een Indisch tijdperk, dat, naar men gewoonlijk veronderstelt, 57 jaar v. Chr. begon.
Sânkhya Kârikâ — eene verhandeling, die de aphorismen bevat van Kapila, den stichter van het Sânkhya-stelsel, en een der zes scholen der Hindu-wijsbegeerte.
Sânkhya Yoga — het Yoga-systeem, zooals de Sânkhya-wijsgeeren dat uiteenzetten.
Sannyâsî — een Hindu-asceet, wiens denkvermogen standvastig is gericht op de opperste Waarheid.
Sat — het werkelijke, Purusha.
Sattva — goedheid, reinheid.
Satva Loka — het gebied der waarheid, een der subjectieve gebieden in ons zonnestelsel.
Shabda — de Logos, het Woord.
Shakti — de kroon van het astrale licht, de natuurkracht.

Shankuntalâ — een drama in het Samskrt door Kâlidâsa.
Shamanisme — geestenaanbidding, de oudste godsdienst van Mongolië.
Shankarâchârya — de groote uitlegger der monistische Vendantawijsbegeerte, die de persoonlijkheid van het goddelijk beginsel loochent, en de eenheid daarvan met den menschelijken geest vaststelt.
Sharira — lichaam.
Shiva — een der Hindoe-goden, die met Brahmâ en Vishnu de Trimûrti, of Drie-eenheid vormt, het afbrekend beginsel.
Shivite — Shiva-vereerder, de naam eener Hindoe-secte.
Shloka's — stanza's (Sanskrit).
Shraddhâ — geloof.
Shravana — ontvankelijkheid, luisteren.
Shûnyatâ — ruimte, het niets.
Siddhâsana — een der houdingen, welke het Hatha Yoga-stelsel meebrengt.
Siddhi — buitengewone macht, verkregen door geestelijke ontwikkeling.
Sing Bonga — zonnegeest der der Kolari-stammen.
Skandha's — de blijvende elementen, die den mensch samenstellen.
Smitri — wettelijke en ceremonieele geschriften der Hindoes.
Soham — een mystiek woord, voorstellende de inwikkeling, letterlijk: „dat (ben) ik".
Soonium — een tooverceremonie, die ten doel heeft eene ziekte van een persoon op een ander over te brengen
Sthûla-Sharîram — het grof-stoffelijke lichaam.
Sûkshma-Sharîram — het yle lichaam.
Sûkshmopâdhi — vierde en vijfde beginselen (Raja Yaga).
Sûramânam — eene methode van tijdrekening.
Sura's — weldadige elementalen, goden.
Surpa — wan, tampah.
Sûrya — de zon.
Sûryasiddhânta — eene verhandeling in 't Sanskrit over Astronomie.
Sushupti Avasthâ — diepe slaap, een der vier aanzichten van Pranava.

Sûtra-tijdperk — een der tijdperken, waarin de Vedische litteratuur wordt verdeeld.

Sutrâtman — (letterlijk: de „draadgeest"), de onsterfelijke individualiteit, waaraan alle persoonlijkheden zijn geregen.

Svabhâvat — Akasha, ononderscheiden oerstof, Prakriti.

Svâmî — (letterlijk: „een meester"), de familie-god.

Svapna — droomstaat, helderziendheid.

Svapna Avasthâ — droomstaat, een der vier aanzichten van Pranava.

Tamas — onwetendheid of duisternis.

Tanhâ — dorst, levensdrang, datgene wat wedergeboorte veroorzaakt.

Tanmâtra's — de yle elementen, de abstracte afschaduwingen van de vijf elementen, aarde, water, vuur, lucht en aether, die in-

Tantra's — werken over Magie.

houden reuk, tastzin, gevoel, gezicht en gehoor.

Tantrika — ceremonien verbonden aan de vereering van de godin Shakti, die de Kracht typeert.

Târaka Yoga — een der systemen voor het ontwikkelen van psychische vermogens en het verkrijgen van geestelijke kennis bij de Brahmanen.

Tattva — het uiterlijk bestaande „Dat", de verschillende beginselen in de Natuur.

Tattvam's — de abstracte beginselen van het zijn, of de physieke en metaphysieke categorieën.

Telugu — eene in Zuid-Indië gesproken taal.

Tesshu Lama — het hoofd der Tibetaansche kerk.

Theodidaktos — (letterlijk: „door God onderwezen"), een titel van Ammonius Saccas.

Theosofie — de Wijsheidsgodsdienst, in alle eeuwen door de wijzen der aarde gepredikt.

Tikkum — Adam Kadmon, de straal van het groote Middelpunt.

Titikshâ — verzaking.

Toda — een geheimzinnige stam in Indië, die met zwarte magie omgaat.

Tridanda — (Tri = drie, Danda = boetedoening), naam voor het Brahmanenkoord.

Trimûrti — de Indische Drie-eenheid: Brahmâ, Vishu, Shiva of: Schepper Onderhouder, Vernieler.
Turîya Avasthâ — de staat van Nirvâna.
Tzong-Ka-Pa — een beroemd Boeddhistisch hervormer van Tibet, die de orde der Gelugpa-Lama's instelde.

Universeel Monas — de universeele geest.
Upâdâna Kârana — de stoffelijke oorzaak van een gevolg.
Upâdhi's — grondslagen.
Upamiti — analogie.
Upanayana — de bekleeding met het Brahmanenkoord.
Upanishads — Brahmanen-Schrift, een aanhangsel van de Veda's, hetwelk de innerlijke leer der Brahmanen bevat.
Upanîta — iemand, die met het Brahmanenkoord bekleed is, (letterlijk: „gebracht naar den geestelijken leeraar").
Uparati — afwezigheid van begeerten naar buiten.
Urvanem — geestelijk Ego, het zesde beginsel in de Avesta.
Ushtanas — levenskracht, het tweede beginsel in de Avesta.

Vâch — spraak, de Logos, het mystieke Woord.
Vaishyas — veefokkers, handwerkers, de derde kaste onder de Hindoes.
Vâkya Sanyama — beheer over het woord.
Varuna of *Prachetâs* — de Indische Neptunus.
Vashishtha — een groote Indische wijze, een van hen, aan wie de Rig Veda ten deele geopenbaard werd.
Vâta — lucht.
Vâyu — wind.
Vâyu Purâna — een der Purâna's.
Vedântynen — volgers der Vedânta-school van Wijsbegeerte, welke in twee takken is verdeeld, n.l. in die van monisten en dualisten.
Veda's — de meest gezaghebbende Hindoe-Schrift. De oudste vier boeken: Rig, Yajur, Sama en Atharva, werden den Rishi's door Brahma geopenbaard.
Vedisch — tot de Veda's behoorend.
Vidyâ — geheime wetenschap.

Vîja — de oorspronkelijke kiem, die zich uitbreidt door het heelal.
Vijnânamaya Kosha — de schede van kennis, de vierde schede der goddelijke monade, het vijfde beginsel in den mensch volgens de Vedanta.
Virâj — het stoffelijk heelal.
Vishnu — de tweede godheid der Hindoe-Drie-eenheid, het beginsel van instandhouding.
Vishnuite of *Vaishnava* — een Vishnu-vereerder, zoo wordt een Hindoe-secte genoemd.
Vrishâla's — uitgeworpenen, paria's.
Vyasa — de beroemde Rishi, die de Veda's heeft verzameld en gerangschikt in hunnen tegenwoordigen vorm.
Vyavahârika — objectief zijn, practisch.

Wetten van Upâsanas — een hoofdstuk in boek IV van Kui-te, over de leefregels van de aspiranten voor het leerlingschap.

Yajna Sutra — naam van het Brâhmanenkoord.
Yama — de wet, god des doods.
Yashodharâ — de vrouw van Boeddha.
Yasht's — de Pârsî-gebedenboeken.
Yasna — godsdienstig boek der Pârsî's.
Yavanâchârya — de naam voor Pythagoras in de Indische boeken.
Yavanas — verzamelnaam door Brâhmanen gegeven aan jongeren
Yoga Sûtra's — eene verhandeling over de Yoga-wijsbegeerte door Patanjali.
Yoga Vidyâ — de Yoga-wetenschap, een practische methode om eigen geest een te maken met den universeelen geest.
Yogî — mysticus, die zich volgens Patanjali's Yoga-wijsbegeerte ontwikkelt.
Yudhishthira — de oudste der vijf Pandawa's, wier heldendaden in het groote Sanskrit-epos, de Mahâbhârata, worden bezongen.

Zend — de heilige taal van het oude Perzie.
Zhing — ijle stof, Kâma Rûpa, of het vierde beginsel (Chineesch).
Zoroaster — de profeet der Pârsî's.

SALVS
NISI PARO